166
c 17 3/10
Controllato

Andreae Ant.

Hain. 982.

70 lineas 52 folios

Queſtiones Antonij andree. ſuper duodecim libꝛos methaphyſice.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Liber primus.
Trū ens ſimplr̄ ſumptū ſit ſubm̄ metha. qō pr°.
Utrū iſta ꝓpoſitio ſit vera. oēs hoīes naturaliter ſcire deſiderant. 2.
Utrum viſus faciat magis ſcire. 3.
Utrum prudentia ſit in brutis. 4.
Utrū ex experimētis generetur ars. 5.
Utrū exptꝰ nō hn̄s artē certius opeꝛ artifice inexpto. 6.
Utꝝ oēs actus ⁊ gn̄ationes ſunt circa ſingularia. 7.
Utrum ſingularitas ſit rō formalis obiectiua ſenſus. 8.
Utrum ad methaphicum ꝑtineat cognoſcere oēs qdditates rerum in particulari. 9.
Utꝝ magis vl̄ia ſint difficiliora ad cognoſcendū. 10.
Utrū methaphica ſit ſcīa practica vel ſpeculatiua. 11.
Utrū ſcīa ſpeculatiua ſit nobilior practica. 12.
Liber ſecundus.
Trum prima principia complexa ſint nobis naturaliter cognita. qō prima.
Utrum difficultas cognoſcendi res ſit ex parte intellectus. 2.
Utrū ſube imāles pn̄t cognoſci ſm̄ ſuas qdditates. 3.
Utrū ſit ponere ſtatum in omni genere. 4.
Utrum infinitum poſſit cognoſci a nobis. 5.
Liber tertius.
Trū in imobilibꝰ ſit cā efficiēs ⁊ finalꝭ. qō pria.
Utꝝ genus predicetur ꝑ ſe de dr̄ia. 2.
Utꝝ idem nūc vel inſtās ſit in toto tpe. 3.
Liber quartus.
Trū ens vniuoce p̄dice; de oībꝰ entibꝰ. qō. 1.
Utrum negatio habeat diſtinctam formalitatem ab affirmatione. 2
Utrū vnū ⁊ ens ſignificent eandem nām. 3.
Utrum illud principium impoſſibile eſt idem eſſe ⁊ non eſſe ſit firmiſſimum. 4.
Utrū illud p̄ncipiū īpoſſibile ⁊c. ſit ſimplr̄ primū. 5.
Utrum inter ꝯdictoria ſit dare medium. 6.
Liber quintus.
Trū eiuſdē effectus ſint plēs cāe ꝑ ſe. qō prima.
Utrum finis ſit principium. 2.
Utrum cauſa particularis ⁊ in actu ſimul ſit ⁊ nō ſit cum effectu. 3.
Utrum neceſſaria habeant cām ſui eſſe. 4.
Utrū mā q̄ eſt altera ps ꝯpoſiti ſit cā indiuiduatiōis. 5.
Utrum ſecunda diuiſio vniꝰ q̄ dī logica ſit ꝯueniēs. 6.
Utꝝ ens diſtinguatꝛ in decē predicamenta. 7.
Utꝝ poſſibile ſit duo accidentia differentia ſolo numero eſſe in eodem ſubiecto. 8.
Utrum rō prioris ſit bene aſſignata. 9.
Utrum propria ratio quantitatis ſm̄ q̄ eſt generaliſſimū ſit diuiſibilitas. 10.
Utrum tempus ſit idem quod motus. 11.
Utrum philoſophus conuenienter ⁊ ſufficienter aſſignet tres modos relatiuorum. 12.
Utꝝ primus modus relatiuoꝝ fuerit bn̄ aſſignatꝰ. 13.
Utꝝ ſecūdus modus relatiuoꝝ ſit bn̄ aſſignatus. 14.
Utꝝ tertius modus ſit bn̄ aſſignatus. 15.
Utꝝ tertius modus diſtinguatꝛ a duobꝰ primis. 16.
Utꝝ idem referatꝛ ad duo vel ad plura. 17.
Liber ſextus.
Tꝝ ſcīa practica ſortiatꝛ eē practicū a fine. qō. 1.
Utrum practicum ⁊ ſpeculatiuum, ſint differētie eſſentiales ſcientie. 2.
Utꝝ diuiſio trimēbris ſcīe ſpeculatiue ſit ꝯueniēs. 3.
Utꝝ de ente ꝑ accn̄s primo mō ſit ꝑ ſe ſcīa. 4.
Utꝝ de ente ꝑ accn̄s ſecundo mō ſit ſcientia. 5.
Utꝝ ens vnū dēat ſepari a ꝯſideratiōe methaphi. 6.
Liber ſeptimus.
Tꝝ īherētia ſit de eēntia accidētis. qō prima.
Utꝝ ſuba ſit p̄or omni accidente tpe. 2.
Utꝝ ſuba ſit prior oī accidente diffinitione. 3.
Utꝝ ſuba ſit prior omni accn̄te cognitione. 4.
Utꝝ forma ſit prior mā ⁊ ꝯpoſito ⁊ magis ēns vtroqꝫ. 5.
Utꝝ materia ſit ens. 6.
Utrū qd̄ qd eſt ſit idē cū eo cuius eſt qd̄ qd eſt. 7.
Utꝝ gn̄āta ꝑ putrefactionē ⁊ ꝑ ꝓpagationē dr̄ant ſpē. 8.
Utꝝ tm̄ ꝯpoſitū ex mā ⁊ forma gn̄etur primo. 9.
Utꝝ rō ph̄i ꝯcludat ꝯ platonē de ideis. 10.
Utꝝ mā reꝝ nāliū ſit aliqua ps forme gn̄ande. 11.
Utꝝ in nālibꝰ mā ſit ps qdditatis ſpecifice. 12.
Utꝝ ſingulare ſit ꝑ ſe a nobis intelligibile. 13.
Utꝝ ꝯceptus generis ſit alius a ꝯceptu dr̄ie. 14.
Utꝝ differentia diuiſiua generis inferioris includat formaliter differentiam ſuperioris. 15.
Utꝝ vniuerſale ſit aliquid in rebus. 16.
Utrū diſtictio formalis ꝑtiū organicaꝝ aīalis ſit ꝑꝑ plures formas reales realr̄ aut ſpecifice diſtinctas. 17.
Utꝝ ꝯpoſitū dicat aliā entitatē a partibus. 18.
Liber octauus.
Trū ī motu alteratiōis oꝫ mācre idē ſubꝫ. qō. 1.
Utꝝ ad formatōeꝫ ꝑlis mr̄ aliqd actie coopeꝛ. 2.
Utruꝫ in oī gn̄atione ⁊ corruptione fiat reſolutio vſqꝫ ad materiam primam. 3.
Utꝝ ſubſtantia corporis ſempiterni puta celi ſit cōpoſita vere ex materia ⁊ forma. 4.
Utꝝ accn̄s ſit ꝯpoſitū ex partibus diſtinctis. 5.
Utꝝ in quidditate formaruꝫ naturalium ſuſcipientiū magis ⁊ minus ſit dare gradus. 6.
Utꝝ ex materia ⁊ forma ꝯſtituatur per ſe vnum. 7.
Liber nonus.
Trum aliqd poſſit moueri a ſeipſo. qō pria.
Utꝝ differētia quā aſſignat ph̄s inter potentias rōnales ⁊ irrationales ſit ꝯueniens. 2.
Utꝝ actus ſit prior potentia ſm̄ rōnem. 3.
Utꝝ actio ſit in paſſo ſicut in ſubiecto. 4.
Liber decimus.
Tꝝ p̄mꝰ motor ſit mēſura oīuꝫ q̄ ſūt de gn̄e ſbe. 1.
Utꝝ vnum ⁊ multa opponantꝛ ꝯrie. 2.
Utrum diuiſibile ſit prius indiuiſibili. 3.
Utꝝ poſſibilis ſit trāſmutatio a priuatiōe ad hītuꝫ. 4.
Utꝝ media ꝯrioꝝ ſint vere potētia ex extremis. 5.
Utꝝ formalis repugnātia que eſt inter formas ſubſtātiales ſit repugnantia contrarietatis. 9.
Utꝝ corruptibile ⁊ incorruptibile differant gn̄e. 7.
Liber vndecimus.
Tꝝ gn̄ātio ⁊ corruptio ſit mutatio ſucceſſiua. q. 1.
Liber duodecimus.
Trū oīs productio vel inductio cuiuſcūqꝫ forme ſit vniuoca. qō prima.
Utꝝ primū celū moueatꝛ imedietate a p° p̄ncipio. 2.
Utꝝ Ariſt. poſuerit oēs intelligētias v̄tutis infinite. 3.
Utꝝ principatui ⁊ regno vniuerſi p̄ſit tm̄ vnus. 4.
Finis.

¶ Altiſſimi doctoris Antonij Andree ſeraphici ordinis minorum queſtiones ſubtiliſſime ſuper duodecim libros methaphiſice Ariſt. feliciter incipiunt.

CEli girum circuiuit ſola. eccliaſti. xxiiij. ſm doctrinā Ariſt. ⁊ eţ cōiter ſequētiū ſcia math. que theologia phorum ⁊ ſapiētia noiatur: verſatur circa totū ens: ⁊ ſignant circa ſubſtātias ſepatas: vt circa nobiliores ptes ſui ſubi primi. Et iō q̄ eſt erca nobiliſſima entia: nobiliſſima ſcia eſt iter oēs ſciētias nāliter adinuentas. Nobilitas. n. ſciaꝝ ex nobilitate orit̄ ſuboꝝ. ex primo de aīa. Tex. ⁊ cō. j. Jō in pſona huius ſcie ꝯgrue pōt dici Girū celi ⁊c. Ubi deſcribit̄ eius dignitas ad mirāda q̄ʒtum ad quatuor. ſ. q̄ʒtum ad amplexū ambitiōis magnifice. Influxū correctiōis autētice. Actū inqſitiōis amplifice. Et gradū plationis mirifice. ¶ Primum pbat ipſius giri cōtinētia generalis: cū pmittit̄ giruʒ ad īſtar eni cuiuſlibʒ giri vel circuli qui ē figura capaciſſima ſm geometricos ſcia metha. oīa ambit. Nā vt dicit̄ primo huius in ꝓlogo ſapiētis. i. metha. eſt oīa ſcire vt contingit. Scia. n. metha. girat oīa entia ſiue ſint imobilia ⁊ icorruptibilia: ſiue mobilia ⁊ corruptibilia: inq̄ʒtū in eis repit̄ rō entis: ꝓ quo pōt intelligi illud eccl. xliij. Uide arcū ⁊ benedic q fecit illū. valde ſpecioſus ē in ſplendore ſuo: girauit celū in circuitu glorie ſue. Habitus qdē metha. eſt qdā arcus miſticus iaciēs ſagittas veritatis ꝯ hoſtes falſitatis. iō ē quaſi arc⁹ refulgēs iter nebulas glorie. eccle. l. Uide igit̄ ipm ⁊ benedic q fecit illū. Naʒ girauit celū. i. totā vniuerſitatē entiū: ⁊ ſpāliter entiū quorū habitatio ē in celo. Scōm pbat ipſius iſluentia virtualis cū addit̄ celi. Sicut. n. celū iſluit in hec oīa iferiora: ſic ſcia metha. in oēs alias ſcias humanas: vtpote q hūt iſtā ſciaʒ oēs alias ⁊ earū principia pñt corrigere virga veritatis: defēdere haſta ꝓbitatis: approbare ⁊ roborare normi eqtatis. ſicut inuit Ariſt. in. j. poſte. parū ante illud caplm. Difficile ē aūt noſcere. Jccirco de hac ſcientia pōt itelligi illud eccle. xliij. Altitudinis fundamētū pulchritudo eius ſpēs celi in viſiōe glorie. Tertiū probat efficacia regularis cum ſubiungit̄ circuiui. Circuit quidem inqrendo de oībus veraciter ſine deceptiōe. Et plurimū efficaciter ſine defectiōe: ⁊ gnāliter ſine exceptione. iō in figura ipſa ē ille fluuius phiſon ꝺ quo dicit̄ geñ. ij. q ipſe circuit oēm terrā euilath: vbi naſcit̄ aurū. ſ. ſapie ⁊ aurū terre illius optimū ē. Euilath iterptat̄ ſtolidus: cuiuſmōi ſūt oēs ſcie hūane ꝯ ſe metha. excepta. Quartū pbat eius eminētia ſolitaria cū concludit̄ ſola. Inter oēs. n. ſcias hūanas iſta ſola p̄cedit ⁊ oībus pncipat̄: ipa n. ſola ē cui nulla alia aſſimilat̄. Sola. n. eſt cui oīs alia famulat̄. Sola ē quam oīs alia admirat̄: vt admiratiue dicere poſſimus illud Tre. j. Q̄ō ſedet ſola ciuitas. p. po. ⁊c. certe ſedet vt regina oīum ſciarum.

QUuia ſecūdū doctrinā Ariſto. primo poſter. notitia ſubiecti p̄ſupponit̄ toti ſciētie. Nā ꝺ ſubiecto oportet p̄ſupponere q̄ eſt ⁊ qd eſt. Jccirco ad expoſitionē libri meta. manuʒ extendēs confidēs de domini bonitate de ſubiecto meta. talē ꝓfero qōnē. ¶ Utrū ens ſimplr̄ ſūptū qꝺ eſt cōe deo ⁊ creature ſit ſcie meta. ſubiectū primū primitate adequationis. Et arguit̄ q nō. Nā vnius ſcie realis eſt vnū ſubiectū reale: ſed ens acceptū vt cōe deo ⁊ creature nō eſt aliquid vnū reale. meta. autē eſt vna ſcia realis patet ergo ens ſic cōe nō eē ſubiectū meta. maior ꝓbatur tū: q̄ cōtingit vno habitu vti vno actu: vni⁹ act⁹ ē vnū obiectū: ergo vnius hītus eſt vnū obiectū: pʒ ſic prima ps: tū q̄ nō maioris entitatis eſt effectus q̄ʒ cā ⁊ mēſuratū q̄ʒ mēſura: ſed obiectū cauſat ſciam ⁊ mēſurat: ergo ſi eſt ſciētia realis: obiectū nō eſt rationis ſed ens reale: ⁊ ſic pʒ ſecūda ps. mi. ꝓbat̄. q̄ que ſunt ſe totis diſtincta nihil cōe reale hñt in quo conueniunt: oppoſituʒ p̄dicati infert oppoſituʒ ſubiecti: ſed deus ⁊ creatura ſūt ſe totis diſtincta: alr̄ deus non eēt ſūme ſimplex: q̄ hēret quo conueniret ⁊ quo differret a creatura: ergo ens cōe deo ⁊ creature nō eſt aliqd vnū reale. ¶ Preterea illud quo ſcientia formaliter diſtinguit̄ ⁊ a quo formaliter denominatur: eſt eius ſubiectū primū: ſed ens ſic cōe nō eſt huiuſmodi reſpectu ſcie meta. ergo ⁊c. maior eſt euidēs: hec. n. ſunt cōditiones ſubiecti primi. ſ. q denominet ſciaʒ formaliter ⁊ q diſtinguat eā a qualibet alia. Scie eni ſecantur quēadmodū ⁊ res ex. iij. de aīa. Tex. ⁊ cō. 38. Mi. ꝓbatur primo q̄ʒtū ad primā ptē de diſtinctiōe: q̄. vi. metha. capitulo primo. Tex. ⁊ cō. 2. Diſtinguit Ariſto tres ptes ſciētie ſpeculatiue dicēs phiſicā eē circa inſeparabilia ⁊ mobilia. mathematicā circa inſepabilia ⁊ imobilia: primā vō phiaʒ circa ſepabilia ⁊ imobilia: cuiuſmodi ſūt ſubſtātie ſepate. Si ergo hec diſtinctio ſciarum ſit conueniens: videt̄ q ſit ꝑ ſubiecta ꝓpria ipaꝝ. ſecūda pars de denominatione pʒ ex. vi. hui⁹. Tex. ⁊ cō. 2. Ubi vocat hāc ſciam theologiā: qꝺ ꝓbat dupliciter: tū q̄ ſi alicubi diuinū exiſtit: in tali natura exiſtit: hoc ē in imobili ⁊ ſepabili: de que predixit hāc ſciam cōſiderare: tū q̄ honorabiliſſimā ſciam opʒ eē circa honorabiliſſimū genus: ſed iſta ſcia eſt honorabiliſſima: ex ꝓlogo huius: ⁊ genus ſubſtātiaꝝ ſepataꝝ eſt nobiliſſimū: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur q̄ in ꝓlogo huius vocat phus hāc ſciam diuinā q̄ ē diuinoꝝ. ¶ Preterea ſi ens ſic cōe eſt ſubiectū meta. ergo in ſpeculatione entis ſic cōis cōſiſtit felicitas naturalis: cōſequēs eſt falſū: ergo ⁊ añcedēs ꝓbatio ꝯſequētie. ſm Ariſto. x. ethicoꝝ felicitas nālis ꝯſiſtit in actu methaphicali vel ſapiētiali qꝺ idē eſt. Tūc ſic. noticia ſubiecti i ſcia virtualiter continet totam noticiam illius ſcientie: ergo eſt perfectior quacunqʒ alia in illa ſcientia: q̄ qꝺ continet virtualiter aliud ē eo ꝑfectius. ſi ergo felicitas cōſiſtat in aliquo actu ſapie vel metha. maxie erit circa actuʒ cognoſcēdi ſubiectū metha. qꝺ ē ens per ſe cuʒ ille actus ſit ꝑfectiſſimus in metha. falſitas aūt cōſequētis pʒ ex ꝺ q̄ noticia entis vt ens ē ſimplr̄ iperfectiſſima. ¶ Preterea ſi ens ſic cōe ē ſubiectū primū ſcie metha. ergo ſciētia metha. ſubalternat ſibi oēs alias ſcias. ꝯñs ē falſum. ergo ⁊ añs ꝓbatio ꝯñtie: q̄ tūc ſubm vniuſcuiuſqʒ ſcie eēt ſub ſubiecto metha. hec. n. eſt ꝯſideratio ſciendo ſubalternate: vt pʒ ex primo poſte. falſitas ꝯñtis patʒ. vj. metha. vbi Ariſt. diſtinguit tres ptes eēntiales ſcie ſpeculatiue: qꝺ nō eēt ſi oēs alie ſubalternarent̄ metha. ꝓbo. q̄ ſcie ſubalternate vel ponūt in nūerū: vel nō. ſi ſic: ergo plures eēnt q̄ʒ tres: cū multe ſint ſcie ſubalternate amplius q̄ʒ tres: ſi nō ponūt in numerū: ergo phiſi. ⁊ mathe. nō ſubalternant̄ metha. ¶ Preterea de ſubiecto ſcie oʒ notuʒ eſſe ſi ē ⁊ qd eſt: ex primo poſte. caplo. j. ſed in iſta ſcia nō eſt notū de ente qd eſt. ergo ens nō ē ſubiectū in iſta ſcia ꝓbo. mi. tum q̄ ens ē equocū. vt ait Por. caplo de ſpē. ſi qs ⁊c. Equiuocū aūt nō hʒ qd. ⁊ tūʒ q̄ dato q ſit vniuocū eſt cōiſſimū nō hñs genus ſupra ſe nec dr̄iam: nec per ꝯñs diffinitionē. ergo nec qd q̄ diffinitio dicit quid ē eē rei ex p̄io topi. ¶ Preterea oē ſubiectū ſcie hʒ paſſiōes de ipſo demōſtrabiles. ex p̄io poſte. ſed ens nō ē hmōi. ꝓbo minorē duplr̄. tū q̄ paſſio differt eēntialiter a ſubiecto. ens aūt nō eſt hmōi: q̄ ens ē de eēntia cuiuſlibet. tū q̄ paſſio p̄dicat̄ denoiatiue de ſubiecto ⁊ ſubiectuʒ de paſſiōe nō niſi ꝑ accidēs: q̄ p̄dicatiōes ꝑ ſe ñ cōuertunt̄. ex p̄io poſte. ens āt p̄dicat̄ ꝺ. libet i qd: vt videt̄. ¶ Preterea ſubm cuiuſlibet ſcie hʒ p̄ncipia ꝓpria ⁊ ptes. ex pri

mo poſte .caplo illo. certior aũt: ſ3 ens cõe ſic nõ ẽ hmõi. ergo ⁊c. ꝓbo. mi. tũ q2 ente nihil ẽ prius. principiũ aũt ẽ prius principiato: tũ q2 ſi ens inq̃ʒtũ ens ⁊ vt ſic cõe hẽret pricipia: ergo qõlibʒ ens hẽret pricipia: ſic. n. arguit phs primo: primo ca. ꝺ reduplicatiõe ſi iuſticia eẽt bonũ ĩ eo ꝙ bonũ oẽ bonũ eẽt iuſticia: ꝯñs ẽ falſũ: q2 tũc eẽt ꝓceſſus ĩ infinitũ ĩ pricipijs ⁊ pricipiatis. ¶ Preterea ſubſtãtia eſt primũ ſubm hui9 ſcie: ergo nõ ẽ ens: ꝯña pʒ: q2 eiuſdẽ ſcie nõ poſſũt eſſe plura ſubiecta prima: añs ꝓbat᷑ ꝑ Ariſto. .iiij. metha. ca. primo Tex. ⁊ cõ. z. Qui ait. Ubiqʒ vo primi ꝓprie ẽ ſcia ex quo alia depẽdẽt ⁊ ꝑꝑ qõ dicunt᷑: ergo ſi hoc eſt ſubſtãtia ſubſtãtie: oʒ pricipia ⁊ cãs hẽre philoſophum: tum ex. viij. metha. ca. primo Tex. ⁊ cõ. i. Subſtãtiarũ q̃runt᷑ cãe ⁊ pricipia: ſ3 illud cui9 cãe ⁊ pricipia q̃runtur in ſuba ẽ ſubʒ primũ illi9 ſcie: tũ ex. iiij. metha. ca. iij. Tex. ⁊ cõ. 4. tot ſũt ꝑtes phie quot ſũt ſube: ꝑ qõ inuit᷑ ꝙ ſm diuiſionẽ ſubſtantie: vt ſubiecti primi diſtinguit᷑ ſcia iſta. ¶ Cõtra Ariſto. iiij. metha. Tex. ⁊ cõ. i. Eſt ſcia que ſpeculatur ens inq̃ʒtum ens. ⁊ illa nõ eſt aliq̃ ꝑticularis: vñ ſm cõmen. loquit᷑ de metha. cui9 ibi ſtatuit ſubiectũ. ¶ Preterea Auicẽna primo metha. capitulo ſecũdo primũ ſubiectum huius ſciẽtie eſt ens inq̃ʒtũ ens.

Reſpõdeo In iſta qõne ſic ꝓcedã. Primo qõnis titulũ breuiter ꝺclarabo. ſcꝺo q̃ʒdã opinio. quã ñ teneo ꝑtractabo. tertio ad q̃ſtionẽ ⁊ ad argumẽta rñdebo ¶ Quãtũ ad primũ ſciẽdũ eſt ꝙ in titulo qõnis ponitur vtrũ ens ſimplr: per ly ſimplr itelligo vlr ⁊ abſtracte: ſm ꝙ ens cõſiderat᷑ cõiſſime ⁊ p̃ciſe inq̃ʒtũ ens ⁊ ſub p̃ciſa ⁊ ꝓpria rõne entitatis abſtrahẽs a quacũqʒ rõne entis ſpãlis. ¶ Secũdo ponit᷑ cõe deo ⁊ creature. Ad cui9 euidẽtiã eſt notãdũ ꝙ diuiſio entis in. x. p̃dicamẽta nõ eſt pria entis diuiſio: ſ3 alia ẽ prior iſta. ſ. q̃ ens diuidit᷑ ĩ ens finitũ ⁊ in ens ĩfinitũ: ⁊ accipiẽdo alteꝝ mẽbroꝝ. ſ. ens finitũ diuidit᷑ ſcꝺa diuiſione ĩ decẽ p̃dicamẽta: ex qb9 pʒ correlarie ꝙ de9 cadit ſub altero mẽbro prie diuiſiõis: ⁊. x. p̃dicamẽta ab alio: oẽ eñi ens p̃dicamẽtale ẽ finitũ: iõ de9 eſt extra oẽ gen9. Queſtio ergo accipit ens vt diuidit᷑ pria diuiſione: ⁊ nõ vt diuidit᷑ ſcꝺa diuiſione: iõ poſitũ ẽ ens qõ ẽ cõe deo ⁊ creature. ¶ Tertio ponit᷑ primũ primitate adeq̃tiõiſ: vñ notãdũ ẽ ꝙ q̃ʒtũ ad pñs ſufficit. duplex ẽ primitas. ſ. primitas ꝑfectiõiſ: ⁊ primitas adeq̃tiõiſ. primitas ꝑfectiõiſ ĩ q̃cũqʒ ſcia ꝯſeq̃t᷑ gradũ entitatiſ rei: vt illꝺ dicat᷑ primũ tali primitate qõ ẽ nobilius ens q̃cũqʒ alio ad illã ſciaʒ ꝑtinẽte: ſic ĩ ꝓpoſito ponit᷑ primũ ens qõ ẽ de9 q2 eſt nobili9 ens ſ3 gradũ entitatis q̃cũqʒ alio ente ad ꝯſiderationẽ ſcie metha. ꝑtinẽte: ſ3 primitas ſiue prioritas adeq̃tionis notat eq̃litatẽ p̃ciſaʒ ſubiecti ad ſcias: qñ. ſ. ſcia nõ excedit ſubiectũ nec ecõuerſo. Sʒ q̃cq̃d cadit aliq̃ mõ ſub ꝯſideratione ſcie cadit ſub rõne formali ſubiecti: ⁊ ecõuerſo q̃cq̃d ꝑticipat rõnẽ formalẽ ſubiecti cadit ſub ꝯſideratiõe illi9 ſcie. U. g. ſi ens inq̃ʒtũ ens ponit᷑ ſubiectũ primũ metha. tali primitate: q̃cq̃d ꝑticipat rõnẽ entis vt ſic: cadit ſub ꝯſideratiõe metha. ⁊ q̃cq̃d metha. ꝯſiderat ſub rõne entis ꝯſiderat. ¶ Eſt ergo ſenſus qõnis. Utrũ ens cõmuniſſime ſũptũ vt ſub ſe ꝯtinet oẽ ens finitũ ⁊ ĩfinitũ: ⁊ ſub ꝓpria ⁊ formali rõne entitatis. i. ens ĩq̃ʒtũ ens ſit ſubiectum primuʒ ſcie metha. ſic adeq̃tuʒ ꝙ nihil ſubterfugiat ꝯſiderationẽ huius ſcientie vt participat rõnem entis.

Quantum Ad ſecũdã ẽ vna opi. Cõmen. ſ. ꝙ de9 ⁊ itelligẽtie ſiue qõ illud eſt gen9 ſubſtãtiaꝝ ſeparataꝝ eſt ſubiectũ primũ hui9 ſcie: vñ cõtra Auicẽnã q̃ poſuit ſubiectũ eẽ ens inq̃ʒtũ ens dicit ſic primo phi. cõmento vltimo: q̃ dicit ꝙ pria phia nitit᷑ ꝓbare entia ſepabilia eẽ peccat: gen9 eñi entiũ ſepatoꝝ eẽ non demõſtrat᷑ niſi in ſciẽtia nãli: hec eñi entia ſunt ſubiectũ prie phie: ⁊ ĩpoſſibile eſt aliquã ſciam demõſtrare ſuũ ſubm eẽ: ſ3 ꝯcedit ipm eẽ q2 eſt manifeſtũ ꝑ ſe: aut q2 eſt demõſtratũ in alia ſcia. Uñ peccauit Auic. q̃ dixit primũ phm demõſtrare primũ principiũ eẽ h̃ cõmẽtator. ¶ Hec ãt opinio tria ponit vt pʒ ĩuẽti: primũ dictũ ẽ ꝙ nulla ſcia ꝓbat ſuũ ſubiectũ eẽ. ſecũdũ ẽ primã phiaʒ ñ poſſe ꝓbare deũ eẽ ſ3 tñ nãlẽ. tertium ẽ ꝙ gen9 entiũ ſepatoꝝ ẽ prie phie: ſubiectũ primuʒ. ¶ Pro iſta opinione arguit᷑ ꝑ ſcꝺaʒ rõnẽ poſitã in ꝑꝺe qõnis. Illud quo ſcia formalr diſtinguit᷑ ⁊c. ¶ Preterea hic in ꝓlogo ꝓbat Ariſto. ꝙ h̃ ſcia ẽ ſpeculatiua circa pria pricipia: ⁊ primas cãs ex deſcriptiõe ſapiẽtie: hmõi ãt ſũt ſubſtãtie ſepate. ¶ Preterea ſubſtãtie ſepate nõ ſũt oĩno nobis ignote: cũ de ipſis multa ſigna hẽamus: ergo cognitio eaꝝ tradit᷑ ĩ aliq̃ ſcia: nõ nãli vl᷑ mathema. pʒ ergo in iſta cũ tãtũmõ ſint tres ꝑtes ſcie ſpeculatiue: ex. vi. metha. Tex ⁊ cõ. z. ¶ Preterea ſcia ꝯſiderãs aliq̃ pla attributa ad aliqõ vnũ primũ maxime ꝯſiderat illud primũ tanq̃ʒ proprium ſubiectum ad quod aliq̃ attribuuntur: ſed primum ens. i. prima cauſa eſt ad quod omnia entia attribuunt᷑: ergo de illo primo maxime ẽ h̃ ſciẽtia vt de ꝓprio ſubiecto. ma. eſt euidẽs ex. iiij. metha. Tex. ⁊ cõ. z. vbiqʒ vere ꝓprie primi ẽ ſcia ex quo alia depẽdẽt ⁊ ꝑꝑ qõ dicunt᷑. ¶ Sʒ h̃ opinio nõ placet iõ arguit᷑ ꝯ ipam. ¶ Cõtra primum dictũ ſic. Oĩs ſcia vtit᷑ vel põt vti demõſtratione: q2 ergo ꝓbat vel põt ꝓbare ſuuʒ ſubm eſſe. ma. eſt euidẽs: q2 ſicut ꝑ cãm ꝓbat᷑ effect9 ꝑꝑ q̃d: ita ecõuerſo ꝑ effectũ ꝓbat᷑ cã: q2 ꝯña oñdit᷑ ſic: ꝙ. ſ. oĩs ſcia q2 demonſtrat ſuuʒ ſubiectũ eẽ: q2 ꝑ effectuʒ demõſtrat᷑ aliq̃d ꝺ cã ſcilicet eẽ: ex h̃ eñi ꝙ effect9 nõ põt eẽ ſine tali ꝯditione in cã: effect9 nõ põt eſſe ſine eẽ cauſe: ergo ſi effect9 eſt cã eſt. ¶ Confirmat᷑ q2 apparet inductiue ꝙ ſcia aliq̃ põt demõſtrare ſuum ſubm eẽ: ⁊ h̃ a poſteriori. ſicut in libro elenc. demõſtrat᷑ ſyllogiſmũ ſophiſticũ eẽ ꝑ ſilẽ pʒ ibi. Silr priſcianus libro cõſtructionũ oñdit orationẽ ꝯſtructã eſſe ꝑ ſilem modũ habẽdi litteraꝝ ad dictiones: ⁊ dictionũ ad orationes. ¶ Aduertẽdũ tñ ꝙ nulla ſcia demõſtrat ſuum ſubm eẽ demõſtratiõe: ꝑꝑ q̃d: ⁊ a priori: q2 ipm ſubm eſt primo cognitum prioritate nãe: põt tñ demõſtrare ſuuʒ ſubiectum eẽ demõſtratione: q2 ſic itelligẽdo ꝙ ſcia q̃ p̃ſupponit ꝯceptum aliquẽ puta q̃d nois apud itellectũ de ſubiecto ⁊ de illo ꝯceptu ꝑ effectuʒ arguit primo ꝙ ſit: ſecũdo ꝙ alia ſibi inſint. ¶ Cõtra ſecũduʒ dictũ arguo primo ꝙ vtraqʒ tã phia prima q̃ʒ ẽt nãlis ꝑt ꝓbare deũ eẽ ſic. Oĩs ꝓprietas cõſiderata in effectu quã ĩpoſſibile ẽ ſibi ineẽ niſi ẽt cã ſit: concludit cãm eẽ demõſtratione q2. Sʒ tã ꝓprietas ꝯſiderata in ſcia methaphiſicali: q̃ʒ ẽt in nãli de effectu nõ põt ſibi ineẽ niſi primũ mouẽs ⁊ primũ ens ſit: ergo vtraqʒ ſcia põt ipm ꝓbare eẽ demõſtratione quia. ¶ Preterea ſecũdo ꝙ h̃ magis poſſit prima phia q̃ʒ nãlis arguit᷑ ſic: ſcia cõſiderãs ꝯditiones effect9 q̃ ducunt in cognitionẽ excellẽtiorẽ cauſe magis põt demõſtrare cãm eſſe: ſ3 prima phia eſt hmõi reſpectu nãlis: ergo ⁊c. ma. ẽ euidẽs: ſ3 minor patet ex h̃ ꝙ gnãles ꝓprietates entis q̃ cõſiderant᷑ in ſcia metha. magis ducunt in cognitionẽ poſitiuã primi entis ꝑ excellẽtiã q̃ʒ ſpãles ꝯditiones ꝯſiderate in ſcia nãli: min9 enim excellẽs videt᷑ primitas mouẽdi tñ quã ꝓbat phs nãlis. viij. phiſi. q̃ʒ eſſe primũ ens ſimpliciter qõ ꝓbat prim9 phs. ¶ Tertio arguit᷑ ꝙ phiſi. nõ põt ꝓbare deũ eẽ ſic: q2 ſi ſic: ergo phiſica ſic ẽ ſimplr prior metha. ꝯñs eſt euidẽter falſum: ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯſequẽtie: tu ponis deum eẽ primũ cognitum ⁊ primuʒ notum in iſta ſcia ⁊ eẽ nobis p̃cognituʒ ex aliquo medio nãli. Si ergo ponis deum eẽ ſimplr p̃cognitũ ex tali medio ⁊ h̃ preſuppoſitum inq̃ʒtuʒ ſit cognitum: ergo ſcia nãlis ſimplr ẽ prior iſta: q2 notiſſimo h̃ ẽ aliq̃d ibi ſimplr noti9. ¶ Cõfirmat᷑: q2 tunc illa q̃ eſt ſimplr cõuerſio in phiſi. ſ. deum eẽ eẽt h̃ pria ꝓpõ ſimplr ĩdemõſtrabilis: ⁊ ita phiſi. eẽt prior metha. ¶ Preterea ſequit᷑ ꝙ ſaltẽ q̃ʒtuʒ ad iſtã cõcluſionẽ deum eẽ metha. ſubalternaret᷑ phiſi. ſiue phie nãli: ſicut cirurgia ſubalternat᷑ geometrie q̃ʒtũ ad iſtã cõcluſionẽ ꝙ vulnera circularia tardi9 curant᷑: ſ3 oĩno nõ ſit ſilẽ h̃ ⁊ ibi vt pʒ. ¶ Cõtra tertiuʒ dictuʒ arguit᷑ ſic: vnius ſcie eſt vnuʒ ſubʒ: ex primo poſte. ſi ergo de9 ⁊ itelligẽtie ſũt h̃ ſubiectuʒ oʒ aſſignare illis aliqõ cõe ⁊ vniuocuʒ a quo hʒ iſta ſcia vnitatẽ: illud vl᷑ ẽ ens vel ſuba. Nihil. n. aliud

videtur eis

vídetur eis poſſe aſſignari cõe vniuocum. Cum ens íme-
diate diuidat̄ poſt primã diuiſionē in .x. gnã: ⁊ ſuba ime-
diate ꝑ corpeã ⁊ icorpeã: ſi illud cõe ſit ens: ergo habeo ꝓ
poſitū: qꝛ ens erit h̄ ſubm: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ tm̄ ſube imãles im
mo mãles ⁊ gnãliter oē ens ſubijcit̄ ꝯſiderationi ſcientie
huius vt ſubm. Ens. n. cõe nõ magis abſtrahit a ſubſtã-
tijs mãlibus q̄ʒ imãlibꝰ. Si aũt illud cõe ſit ſubſtãtia. Cõ
tra multiplr̄. Tũ qꝛ deꝰ caderet in genere ꝑ ſe. ⁊ ꝑ ꝯñs eēt
diffinibil̄: Tũ qꝛ vt ſic metha. nõ magis erit d̄ ſubſtãtijs
imãlibus q̄ʒ mãlibꝰ cũ ſuba eq̃liter abſtrahat ab vtriſq;
¶ Cõfirmat̄: qꝛ ſcia cõis non magis eſt de vna ſpē q̄ʒ de
alia: pʒ aũt ex dictis ꝙ in nullo ſpãli magis vniuocat̄ de
us ⁊ ſubſtãtie ſepate q̄ʒ deꝰ ⁊ ſube corpee: ergo ſi ꝓꝑ ali-
quã vnionē vel ṽtutē ſit totũ illud genꝰ entiũ ponẽdũ vnũ
ſubm pari rõne ⁊ genꝰ ſubaꝝ corpeaꝝ. ¶ Ulteriꝰ ꝯ opi.
iſtã faciunt oēs rões poſteriꝰ ponẽde ꝙ ens inq̄ʒtũ ens
eſt ſubm primũ met: qꝛ ſi ſic: ergo nõ genꝰ entiũ ſepatoꝝ
cũ vnius ſcie ſit tm̄ vnũ ſubm primuʒ: nec rões cogunt.
Ad primũ poſitũ i pede. q. dicet̄ rñdẽdo ad rões princi-
pales. ¶ Ad ſecũdã cũ dicit̄ ꝙ h̄ in ꝓlogo ꝓbat Ariſto.
ꝙ h̄ ſcia eſt ſpeculatiua circa prima principia. Dico ꝙ h̄
nõ ꝓbat ſubſtãtias ſepatas eſſe h̄ ſubm primũ: nã q̃libet
ſcia ꝯſiderat pricipia ſui ſubiecti ⁊ paſſiões ⁊ ptes ⁊ multa
alia ſm̄ ꝙ diuerſimode ad ſubiectuʒ primũ hñt attribu-
tionem. ¶ Ad tertiũ cum dicit̄: ſube ſepate: nõ ſũt nobis
totalr̄ ignote. Rñdeo ſicut dicet̄ ſexto libro de ſubſtãtijs
ſepatis: ſũt multe ꝓꝑietates cognoſcibiles q̄ʒtũ eſt ex ꝑ-
te illaꝝ: ſʒ nõ a nobis vía ſenſus: iõ aliq̃ ſcia ſpeculatiua
eſt poſſibil̄ hẽri de eis ſʒ nõ a nobis: ꝓꝑietates aũt q̃ ſunt
ſcibiles a nobis via ſenſus de illis ſubſtãtijs ſũt ſole paſ-
ſiones entis. Uñ veꝝ eſt ꝙ ille ſubſtãtie ſũt ſubm alicuiꝰ
ſcie ſpeculatiue poſſibilis itellectui potẽti cognoſcere ipas
ſʒ nõ nobis: ⁊ iõ q̄ʒtuʒ ad ea q̃ ſunt ſcibilia de eis cadunt
ſub ꝯſideratione metha. nõ vt ſubm primũ: ſʒ vt aliqd cõ
tentuʒ ſub ſubo prio qd̄ eſt ens vt pʒ. ¶ Ad q̃rtũ cuʒ dicit̄
ſcia ꝯſiderãs aliq̃ plura ⁊c. Iſta rõ põt reduci ꝯ ipʒ: nam
aſſũpta maiori addo iſtã minorē: ſʒ ſuba ē ad quã oia en-
tia attribuunt̄. iiij. metha. Tex. ⁊ cõ. z. Ubiq; võ primi
ꝓꝑie ⁊c. ergo de ſuba ē maxie iſta ſcia: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ d̄ deo
vel de genere entiũ ſepatoꝝ. ¶ Ad formã argumẽti ꝯce-
do maiorē cuʒ iſta ſpecificatiõe ſi illud tale hʒ oēs ꝯditio-
nes reqſitas ad ſubm primuʒ: tũc minor eſt falſa vt pʒ ex
predictis: qꝛ illud genus nõ eſt aliqd̄ vnum aliud ab ente
vel ſubſtantia: ⁊ tunc vt prius.

Quantum Ad tertiũ articulũ dicẽdũ ꝙ ens inq̄ʒtũ enſ
qd̄ eſt cõe deo ⁊ creature eſt ſubʒ primũ me
tha. Ad cuiꝰ euidẽtiã declaro aliquas ꝯclõnes. ſ. quinq;.
¶ Prima ꝯclõ ſit iſta: ens qd̄ eſt cõe deo ⁊ creature di-
cit vnum cõceptũ ꝓꝑiũ aliuʒ a cõceptu dei vl̄ creature.
Hãc cõclõnē oñdo ſic: ipoſſibile ē eũdeʒ ꝯceptũ eidē itel-
lectui ſimul eē certũ ⁊ dubiũ ſed aliqs itellectꝰ certꝰ de ali
quo ꝙ ſit ens põt dubitare vtrũ ſit deꝰ vel creatura: ergo
iſte intellectꝰ hʒ vnũ cõceptum entis aliũ a cõceptu dei ⁊
creature: maior videt̄ euidẽs ex terminis: qꝛ negare pre-
dicatũ eſt negare ſubm: minor ꝓbat̄: qꝛ fidelis diſputãs
cũ infideli vtrũ. a. ſit deꝰ: nõ dubitat vtrũ. a. ſit ens: imo
eſt certꝰ tã ille q̄ʒ aduerſariꝰ: nã vterq; ſupponit tãq̄ʒ veꝝ
⁊ certuʒ ꝙ. a. ſit ens: ⁊ tm̄ dubitãt an. a. ſit deꝰ vl̄ creatura
al̄s eſſet vana coꝝ diſputatio. ¶ Preterea ipoſſibile eſt
aliqua pl̄a in eodē vno ꝯceptu cõuenire ⁊ differre: ſʒ deꝰ
⁊ creatura ꝯueniũt in ente vl̄ cõceptu entis: qꝛ vtrũq; ve-
re eſt ens differũt tm̄ ꝓꝑijs ꝯceptibꝰ ſic pʒ: qꝛ nõ ē idē ꝯce
ptus dei ⁊ creature. ergo cõceptꝰ entis ē aliꝰ a cõceptu dei
⁊ creature: ergo cõceptꝰ entis ē aliꝰ a cõceptu dei ⁊ crea-
ture: ma. pʒ: nõ eni eſt itelligibile oppoſitũ. ¶ Preterea
certũ ē ꝙ ens predicatur de deo ⁊ de creatura. ergo vl̄ hʒ
alium cõceptũ vel eundē: ſi hʒ eundē ſic erit p̄dicatio eiuſ-
dē de ſeipo: ergo ſm̄ aliũ cõceptum ⁊ ille aliꝰ eſt vnꝰ in ſe:
alioqn tot eſſent entia cõiſſima quot iferiora. ¶ Cõfirma
tur qꝛ vel cõceptꝰ entis eſt idē cũ cõceptu dei ⁊ creature vl̄
aliꝰ: ſi aliꝰ hẽtur ꝓpoſitũ: ſi idē vl̄ idē alteri vl̄ vtriq;: ſi al
teri: ergo nõ p̄dicat̄ de altero: ⁊ ſic deus vel creatura nõ
eſſet vere ens qd̄ ē abſurduʒ. Si aũt eſt idē vtriq;: ergo ⁊
illi ſũt ideʒ iter ſe: qꝛ q̃ ſunt idē vni tertio iter ſe ſũt idē co
mõ quo ſunt idē illi. 3°. Cum igit̄ ꝯceptꝰ dei ⁊ creature ſit
vnus ⁊ idē ꝑ ꝯñs ſequit̄ ꝙ cõcipiẽdo deuʒ cõcipit̄ creatu
ra ⁊ ecõuerſo: qd̄ eſt abſurduʒ vt pʒ. ¶ Preterea cõceptꝰ
entis ē prior nãliter cõceptu dei ⁊ creature: ergo aliꝰ: añs
pʒ: qꝛ ill cõceptꝰ nãlr̄ eſt prior a quo nõ cõuertit̄ ſubſiſtē
di ꝯñtia ex libro p̄dicamẽtoꝝ ⁊ ex. v. metha: ca. de priori.
Tex. ⁊ cõ. 17. Sʒ cõceptus entis eſt hmõi: qꝛ ſequit̄ eſt de
us: ergo ens ⁊ nõ ecõuerſo. Silr̄ ſi eſt creatura ergo ens
⁊ nõ ecõuerſo: ergo cõceptꝰ entis eſt nãlr̄ prior ꝓbatio cõ
ſequẽtie: priꝰ i ſuo priori nõ depẽdet a poſteriori nec quã-
tum ad eſſe: nec q̄ʒtũ ad cognoſci qꝛ vt ſic: nõ repugnat ſi
bi eſſe ſine poſteriori: ergo ē aliud a poſteriori. ¶ Prete-
rea iter cõceptꝰ q̃ditatiuos ſolus cõceptꝰ entis eſt ſimplr̄
ſimplex: ergo aliꝰ a quocũq; cõceptu entis iferioris cuiuſ
modi ſunt deꝰ ⁊ creatura: añs ſuppono ꝓ nunc: ꝯña pʒ: qꝛ
ipoſſibile eſt eundeʒ cõceptuʒ eſſe ſimplr̄ ſimpliceʒ ⁊ non
ſimplr̄ ſimpliceʒ: nullus cõceptꝰ entis iferioris eſt ſimplr̄
ſimplex oĩno: ¶ Ex p̄dictis cõcludo correlariũ ꝙ cõceptꝰ
entis eſt vniuocus deo ⁊ creature qꝛ ſi alius ⁊ vnus: ergo
vniuocus de q̃ vniuocatõe dicet̄ ampliꝰ in. iiij. huiꝰ dño
cõcedente. ¶ Secunda cõcluſio ſit iſta: cõceptꝰ entis cõis
deo ⁊ creature eſt vnꝰ realiter: hãc oñdo ſic. ¶ Oĩs conce-
ptus q p̄dicat̄ in qd de aliq̃bus p̄dicatiõe dicẽte h̄ eſt h̄:
eſt vnꝰ cõceptꝰ realiter: ſʒ cõceptꝰ entis eſt hmõi: ergo ⁊c.
ma. eſt euidens: qꝛ oppoſituʒ p̄dicati ifert oppoſituʒ ſubie
cti. Dato eni ꝙ nõ ſit vnꝰ realiter: iã nõ p̄dicabit̄ in qd de
pluribus: nullũ eni ens rõnis p̄dicat̄ de ente reali eſſen-
tialiter ⁊ in qd: minor ꝓbat̄ ſilr̄ mõ quo arguit Ariſto. pri
mo topi. qꝛ illud p̄dicat̄ in qd de aliquo ꝑ qd̄ rñdet̄ ad in
terrogationeʒ factã ꝑ qd de eo hmõi eſt ens: qꝛ ſi q̃ras qd
eſt deꝰ rñdet̄ ꝙ ens: ſilr̄ eſt d̄ creatura. ¶ Rñdet̄ forte ꝙ
ens nõ hʒ cõitateʒ aliquã realeʒ: ſʒ ſolũ q̄ʒtũ ad quãdaʒ
idifferentiã cõcipiẽdi: cũ ergo dicit̄ ꝙ predicat̄ in qd: nõ
eſt intelligenduʒ ꝙ ſit aliqd̄ cõe reale qd̄ predicet̄ i qd de
pluribꝰ: ſʒ ſub vno mõ cõcipiendi cõtinent̄ plures res q̃-
rum q̃lʒ predicat̄ de h̄ ⁊ de illo ſeorſum puta realitas dei
cõtẽta ſub vno mõ cõcipiendi ens de creatura. ¶ Contra
qꝛ ſi ſic: tũc predicatio entis de deo nõ eſſet predicatio ſu
perioris de iferiori: ſʒ eiuſdeʒ de ſeipſo: ſilr̄ ⁊ de alijs: qd̄
nullus ſane mentis diceret. ¶ Preterea ad principale
vnius potentie vnũ eſt obiectũ adequatuʒ: ſʒ ens cõe deo
⁊ creature eſt primum obiectum intellectꝰ: ſm̄ Auic. pri-
mo metha. caplõ q̃nto: ens ⁊ res pr̄a ipreſſiõe iprimunt̄
in aĩa: ergo ens ſic cõe eſt aliqd̄ vnum: nõ vnum ſm̄ rõ-
nem: ergo vnum realr̄: ꝓbatio aſſumpti: obiectuʒ potẽtie
precedit nãlr̄ actũ potentie: ergo nõ eſt vnum ꝑ itellectuʒ
qꝛ in ſuo priori eſt aliqd̄ vnum. ¶ Preterea circunſcri-
ptio oĩ intellectu deꝰ ⁊ creatura hñt aliquã ꝯuenientiã: qꝛ
plus cõueniunt q̄ʒ ens: ⁊ nihil: ergo illa cõuenientia eſt
realis: ⁊ ita fundamentum iſtius cõuenientie eſt reale: qꝛ
nulla relatio realis põt fundari ſup ens rõnis: nõ eni ma
ioris entitatis eſt res fundata q̄ʒ fundãs: fundamentum
illius cõuenientie eſt vnuʒ cum ſit relatio de prĩo mõ rela
tiuoꝝ: ex q̃nto metha. ca. de ad aliqd. Tex. ⁊ cõ. zi. ergo
deus ⁊ creatura hñt aliquam vnitatem realem: ⁊ hec eſt
vnitas entis in quo conueniunt deus ⁊ creatura. ¶ Pre
terea intellectus intelligens ens cõe deo ⁊ creature: aut
eſt verus aut eſt falſus: ſi eſt falſus nihil ad ꝓpoſituʒ.
ſi verus: ergo ſic oportet eſſe ex ꝑte rei ꝙ aliqd realr̄ ſit cõ
mune: tunc eni intellectus eſt verus qñ intelligit ſicut ſe
habet in re: ſm̄ Ariſto. ix. metha. ca. vltimo. Tex. ⁊ cõ.
zz. ¶ Cõfirmat̄ qꝛ aliter vñitas entis eſſet quoddã ficti-
tium vt chimera niſi intellectus a ꝑte rei cogeret̄ ad ſic
abſtrahendum vnuʒ aliqd̄ cõe vñ opʒ ꝙ oĩ vnitati alicu
ius veri cõceptus correſpõdeat aliq̃ vnitas ex nã rei. ¶ Ter-
tia cõcluſio ſit iſta: ens cõe deo ⁊ creature eſt ſubiectum

primum methaphiſice ſcie: ⁊ h̄ cōuerſio eſt directe ad qō-
nem. Hanc oſtendo ſic. primo auctoritatibus. ſecundo
rationibus. Auctoritate ſic Ariſto. poſtq̄ diſtinxit .vi. me
tha. tres partes ſcientie ſpeculatiue mouet dubitationem
vtrum prima phia ſit vniuerſalis: aut circa aliquod ge-
nus determinatum. Et videtur ſoluere ꝙ ſit vniuerſalis
vnde circa finem ſolutionis dicit de ente inq̄tū ens: hu
ius vtiq̄ erit ſpeculari. ¶ Preterea ibidem in .vi. dicit ꝙ
ſi nō eſt altera ſubſtātia preter natura conſiſtens: tūc phi
ſica erit prima ſciētia: q2 phiſica tunc eſſet de oībus enti-
bus: ſicut nunc eſt de oībus naturalibus: q2 tunc oīa en-
tia eſſent nālia: ſed nunc eſt ita de oībus naturalibus ꝙ
primū ſubiectum eius eſt aliqđ cōmune oībus nālibus: ⁊
non aliqđ primū ad quod oīa attribuant̄: ſicut Auicen.
vult .j. metha. ca. z. ⁊ cōmētator. iiij. meta. cōmen. i. ergo
ſubiectū prime ſcie eſt aliqđ cōiſſimū: alr ꝯña Ariſto. nul
la eſſet: ⁊ illud cōiſſimū nō eſt niſi ens. ¶ Preterea me
tha. cōſiderat primas cauſas: vt ꝓbatur in ꝓlogo metha.
ergo debet cōſiderare effectū primaꝝ cauſaꝝ: q2 eiuſdem
ſcie eſt cō ſiderare cām ⁊ effectū. prime aūt cauſe ſunt ꝑ ſe
⁊ ſm ſe cauſe entiū: inq̄tū ſūt entia: ergo ens inq̄tū ens
cōſideratur in iſta ſcia vt ſubiectū primū. ¶ Preterea h̄ ex
preſſe dicit cōmen. in ꝓemio metha. ꝙ ſubiectū vtriuſq̄
ſciētie. ſ. metha. ⁊ diſputatiue eſt ens inq̄tum ens. ¶ Ad
cōcluſionē iſtam arguit̄ ēt ꝑ rōnes. Primo ſic: illud eſt
cuiuſlibet ſcie cuius ꝑ ſe primo ſunt paſſiones q̄ cōſiderā
tur per ſe in illa ſcia: ſed nihil aliud ab ente eſt hmōi: q2. ſ.
paſſiones metha. ſunt ꝑ ſe primo illius: ergo ens ⁊ nihil
aliud eſt ſubiectū primū ſcie metha. maior eſt euidēs acci
piendo ly primo vt accipit Ariſto. primo poſte. capitulo
de vniuerſali: ꝙ. ſ. ineſt ſibi ſm ꝙ ipm ⁊ nō ꝑ aliud: ſ3 oī
alij ineſt ꝑ ipm. Hec enī eſt cōditio primi ſubiecti cuiuſli-
bet paſſionis: ſ3 minor p3 quātū ad vtrāq̄ partē: q2 paſ-
ſiones metha. puta vnū bonū veꝝ vnū: ⁊ multa actus ⁊
potētia ⁊c. nō ſunt alicuiꝰ inferioris entis ꝑ ſe primo: ſed
cuiuſlibet inquātū ens. nam al's nō cōuenirent oī enti: er
go ſunt ꝑ ſe primo paſſiones entis inquātū ens. Iſtā rō-
nem pondero. ¶ Preterea ſi ens inquātū ens nō eſt ſub
iectū primum ſcie metha. ergo op3 dare quatuor ſciētias
ſpeculatiuas eſſentialiter diſtinctas: ꝯñs eſt falſum: ⁊ cō
tra phm in .vi. huius Tex. ⁊ cō. z. Qui ponit tm̄ tres: er
go ⁊ antecedens: ꝓbatio cōſequētie: ens inquātū ens eſt
ſcibile ⁊ h3 ꝓprias paſſiones demōſtrabiles de ipo vt di-
cetur infra. ergo in ſcia aliqua: nō phica nec mathe. nec
in iſta ꝑ te ergo in aliqua alia: ergo quatuor: q2 illa eſſet
ſpeculatia ⁊ nō practica: q2 ſpeculatio entis inquātū ens
nō eſt directiua in aliq̄ vera praxi. vt hab3 declarari infra
.vi. huius. ¶ Preterea ſi ſcia metha. eſt de aliquo gene-
re determinato ⁊ nō de ente inquātū ens: ergo aliq̄ ſciē-
tia erit prior ⁊ ſupior ad iſtā: ꝯñs eſt falſum: q2 iam iſta ī-
proprie diceret̄ ab Ariſto. vi. huiꝰ: ⁊ primo de generatio
ne: ⁊ alibi frequēter prima phia: q2 nihil eſt prius primo:
ꝓbatio cōſequētie: illud genus determinatū de quo cēt
metha. hēret aliqđ ſupius ad ipm qđ hēret aliquā paſſio
nem demōſtrabilē de ipſo in alia ſcia: ergo eadem paſſio
eſſet demōſtrabilis de ſubiecto huius ſcie accipiendo pro
medio illud ſubiectū ſuperius cuius eſſet prima paſſio ſi
cut hēre tres demōſtrat̄ de yſochele accipiendo pro me-
dio triangulū qđ eſt ſubiectū huius paſſionis primū ar-
guendo in tertia figura ſic. Oīs triangulus habet tres an
gulos: aliq̄s triangulus eſt yſocheles: ergo yſocheles ha
bet tres. Similiter ēt in propoſito: ⁊ ita illa ſciētia de ſub
iecto cōmuniori demōſtrabit aliquid tanq̄ cōcluſionem
quod accipietur hic pro principio ⁊ ſic ſimplr illa ſcientia
erit prior ⁊ ſuperior q̄ iſta. ¶ Preterea maxima ſcien-
tia eſt circa maxime ſcibilia ſm Ariſto. hic in prologo: ſ3
metha. eſt maxima ſcientia ſm eundē ibidē. ergo eſt circa
maxime ſcibilia. Maxime ſcibilia aūt dicūtur dupliciter
vel q2 primo oīum ſciunt̄ ſine quibus nō poſſunt alia ſci
ri: cuiuſmodi ſunt cōiſſima vt ens inquātū ens: ⁊ q̄cq̄d cō

ſequitur ens inquātum ens: vel dicunt̄ maxime ſcibilia
q2 ſunt certiſſima cognoſcibilia cuiuſmodi ſūt principia ⁊
cauſe: ⁊ tanto ſm ſe certiora ſunt: quāto ſūt priora: ex il-
lis enī dependet tota certitudo poſteriorū: ergo iſta ſcien-
tia cōſiderabit maxime ſcibilia vtroq̄ mō non ſeorſum ꝓ
pter vnitatē ſcie conſeruādā: ergo ſub aliqua ratione cōi
hec eſt rō entis inquātum ens: ⁊ multa alia. ¶ Confirma
tur: nā iſtam ſciam vocamus methaphiſicam: que dicit̄
a metha: qđ eſt tranſcēdēs ⁊ phiſis: qđ eſt ſcientia: quaſi
tranſcendēs ſcientia: q2 eſt de trāſcendētibus. ¶ Quar-
ta cōcluſio eſt iſta: ens qđ eſt ſubiectū metha. ſciētie h3 ve
ras ⁊ ꝓprias paſſiones. Hanc oſdo ſic. Ariſto. in. iiij. me
thaphiſice. Tex ⁊ cō. i. in principio eſt ſcientia q̄ ſpecu-
latur ens inquātum ens: ⁊ que huic inſunt ſm ſe. ¶ Pre
terea ibidē capitulo tertio: qđ incipit: ⁊ phi. ⁊c. Tex. ⁊ cō.
.5. Vult expreſſe ꝙ ens inquātum ens h3 ꝓprias paſſio
nes: vnde dicit ſic: qm̄ ſicut ſunt numeri ⁊ inquātū nume
rus ꝓprie paſſiones vt paritas ⁊ īparitas. cōmenſuratio.
equalitas: excellentia: ⁊ defectio: ⁊ hec ſm ſe adinuicē in-
ſunt numeris. Silr āt ⁊ in ſolido: ⁊ īmobili ⁊ mobili ⁊ le-
ui ⁊ graui ſūt alia ꝓpria: ſic ⁊ enti inq̄tū ens ſunt quedā
ꝓpria. ⁊ ea ſūt de q̄bus phi eſt perſcrutari veritatem. hec
Ariſto. quid planius: hoc idē vult Ariſto ⁊ cōmentator
in quarto ⁊ alibi frequēter. ¶ Preterea qđ eſt perfectio-
nis in quacunq̄ ſcientia: ſimpliciter non eſt negandum in
ſcientia perfectiſſima ⁊ nobiliſſima: ſed habere proprias
paſſiones eſt perfectionis in quacunq̄ ſciētia: nam om-
nis ſcientia realis conſiderat proprias ⁊ reales paſſiones
circa ſubiectum: ergo hoc non eſt negandum in ſcientia
methaphiſice que eſt nobiliſſima. Confirmatur nam ſci
entia proprie ſumpta eſt habitus concluſionis demon-
ſtrate: ex primo poſte. demonſtratio vō includit propriā
paſſionem de ſubiecto: quomodo ergo ſaluabitur me-
thaphiſicam eſſe veram ſcientiam: ſi non habet proprias
paſſiones ſcibiles vel demōſtrabiles de ſubiecto. ¶ Sed
contra iſtam concluſionem arguitur ſic: ſi ens inquātum
ens ⁊ ſm ſuam totam communitatem habet aliquam pro
priam paſſionem: ſit .a. tunc ſic: ſi ens habet paſſionē .a.
ergo .a. eſt nihil. conſequēs eſt falſū: ergo ⁊ antecedens:
falſitas conſequentis patet: quia nihil non eſt paſſio vera
alicuius: probatio conſequentie: omne ſubiectū eſt extra
eſſentiam paſſionis: cum cadat in diffinitione eius: vt ad
ditum vt habetur ex .vij. methaphiſice. Tex. ⁊ cō. 19.
Sed quicquid eſt contra eſſentiā entis eſt non ens: ⁊ per
conſequēs nihil. Sequitur etiam ꝙ ens ſm ſuam totam
communitatem non predicetur in quid de quolibet.
¶ Preterea ſi dicas ꝙ ens aliquo modo predicetur de
.a. in quid. ergo .a. erit paſſio ſui: conſequens eſt falſum:
quia nihil eſt paſſio ſui: probatio conſequētie: quicquid
eſt paſſio ſuperioris eſt paſſio inferioris: per ſe: licz ē pri
mo. ſi ergo ens predicatur in quid de .a. ergo .a. eſt infe-
rius ad ens. ſi ergo .a. eſt paſſio entis eſſet paſſio ſui: ⁊ per
conſequens eſſet demonſtrabilis propter quid de ſeipſo
per ens tanq̄ per medium: quia paſſio que eſt primo ſu-
perioris eſt demonſtrabilis propter quid de quolibet in-
feriori ꝑ illud ſuperius tanq̄ ꝑ mediū: ſicut habere tres
eſt demonſtrabile ꝓpter quid de yſochele ꝑ triāgulū tāq̄
ꝑ mediū: ergo .a. eſſet ſimpliciter notius tam de ente q̄
de ſeipſo: ⁊ ſic eſſet querere ꝓpter quid .a. eſt .a. qđ eſt con
tra phm. vij. methaphiſice: capitulo vltimo. Tex ⁊ cō.
.59. Querere propter quid ipſum eſt ipſum: nihil eſt que
rere. ¶ Preterea. Auicenna primo methaphiſice dicit ꝙ
vnū ⁊ multa ſūt quaſi paſſiones entis: ſicut ſubſtantia ⁊
quantitas ſunt ſpecies. Tunc ſic: quod eſt quaſi tale non
eſt vere tale: ſed ens habet quaſi paſſiones: ergo non ha-
bet vere paſſiones. ¶ Sed iſte rōnes non cogunt. Ad pri
mam nego conſequētiam: q2 .a. non eſſet ſimpliciter nihil
ad ꝓbationē cū dicitur ꝙ omne ſubiectum eſt extra eſſen
tiam paſſionis: ſi per eſſe extra eſſentiam ītelligis eē extra
conceptum formalem alicuius ſicut concedo. nam ſubie-
ctum diſtinguit̄

enim diſtinguitur formaliter a ſua propria paſſione.⁊ ſic
cadit in eius diffinitione vt additum. ſi autē per eſſe extra
eſſentiam intelligis diſtinctionem realem que eſt inter rez
⁊ rem.ſic nego.nam propria paſſio non diſtinguit̄ a ſub
iecto realiter.⁊ per conſequens a eſt ens realr.⁊ non ni-
hil. nō tamen eſt ens formaliter. Eſt enim dare medium
inter ens formaliter ⁊ nihil.ſ.aliquid quod nec eſt hoc nec
illud.tamen inter ens realiter ⁊ nihil non eſt dare mediū.
Quod additur ꝙ tunc ens ſm ſuā totā cōitatem nō ꝑdi-
catur in quid de oībus:nō hēo ꝓ incōuenienti:immo ꝓ
neceſſario.q: impoſſibile eſt ens predicari de vltimis dif
ferentijs vel de ꝓprijs paſſionibꝰ vel de ſuis proprijs cō
trahentibꝰ qbus ꝯhit̄ ad ens creatū vel increatū.ſic oſtē
daz:deo dāte in quarto metha. ¶ Ad ſcdm nego ſuppoſi-
tū.ꝙ ens aliquo mō predicet̄ in quid de.a.⁊ per ꝯñs to
tus ꝓceſſus rōnis nullus eſt.q: ruinoſo ⁊ falſo innititur
fundamēto. Ad auicē.dico ꝙ vba ſua ſunt iſta.ex ꝯſequē
tibus ens inquātū ens quedā ſūt ei quaſi ſpēs.vt ſubſtā
tia.q̄ztitas:qualitas.⁊ quedā ſunt ei vt accidentalia pro
pria.vt vnū ⁊ multa potētia ⁊ actus ⁊c.h̄ ille.pꝫ ꝙ nō di
cit q̄ſi paſſiōes. Sed dato ꝙ diceret q̄ſi.ad formā rōnis
dico ꝙ ly quaſi nō ſemꝑ eſt additio diſtrahēs. imo aliqñ
eſt diſtractiua aliquādo ꝯfirmatiua. Exēplū primi.eccle.
24. Ego q̄ſi vitis fructificaui ⁊c.ly q̄ſi dicit ſimilitudinez
nō ꝓprietatē.⁊ iō quodā mō diſtrahit. Exēplū ſecūdi Jo
annis primo. Uidimꝰ gloriā eiꝰ gloriā q̄ſi vnigeniti a pr̄e
i.illiꝰ qui eſt ve vnigenitꝰ patris:⁊ ſic in propoſito ens hꝫ
q̄ſi paſſiones id eſt ens hꝫ veras paſſiōes.ſtat ergo ꝯclo.
¶ Quinta ꝯcluſio ſit iſta.ens quod ē ſubiectū.i.metha.
hꝫ veras ⁊ ꝓprias paſſiōes demōſtrabiles de ipſo. Hāc
oſtendo ſic.ſm pħm in prologo metha.ſapientia eſt cer-
tiſſima ſciētia.certior aūt eſt ſcia ꝓpter qd q̄ꝫ q: prio po-
ſte.ergo methaphica que eſt ꝓprie ſapia ex ꝓlogo metha
phiſice eſt ſcia ꝓpter qd.ſed oīs ſcia ꝓpter qd demōſtrat
paſſionē de ſubo.etiā demōſtratiōe potiſſima vt pꝫ. Pre
terea.vt ſupra arguitur.qđ eſt perfectiōis in qualibet ſcia
nō eſt negandū in ſcia ꝑfectiſſima.ſed perfectionis eſt in
quacūqꝫ ſcia ꝙ demonſtret proprias paſſiōes de ſubꝰcto
q: ſm Ariſto.primo poſte.vna ſcia eſt vniꝰ gñis ſubiecti ꝑ
tes ⁊ paſſiōes eiꝰ cōſiderans.ergo hoc nō eſt negādū i ſcia
nobiliſſima. Cōfirmat̄.q: ſcia eſt habitꝰ ꝯcluſiōis demō
ſtrate.ex primo poſte.ꝯclo aūt demōſtratiōis cōtinet paſ
ſiōez demōſtratā de ſubo. Uñ multi videntur viliſicare
methaphicā:q negāt eā poſſe demōſtrare.maxime cū ip
ſa ꝯſiderat prima principia d: mōſtratiōis qbꝰ vtunt̄ alie
ſcie demōſtrātes vt pꝫ ex.iiij.⁊.vj.methaphice. ¶ Sꝫ cō
tra iſtā ꝯcluſionē arguitur.nā in demōſtratiōe potiſſima
oꝫ ſumi ꝓ medio aliqd mediās inter ſubm ⁊ paſſionē:ſed
inter ens ⁊ ſuā paſſiōez nō cadit mediū.ergo de ente non
poteſt aliquid demōſtrari demonſtratiōe potiſſima.ꝓbo
minorē.inter ſubꝫ cuiꝰ ꝯceptꝰ eſt ſimpliciter ſimplex ⁊ ſuā
paſſiōez nō pōt eē aliqđ mediū.ſed ꝯceptꝰ entis eſt ſimplr
ſimplex.ergo ⁊c.probatio minoris ꝓſylli.nā illud mediū
aut eſſet diffō paſſiōis.aut diffō ſubi.aut mixtū ex diffi-
nitione huius ⁊ illiꝰ.ſed ſubm ⁊ paſſio q̄ hñt ꝯceptū ſim-
plr ſimplicē cuiuſmodi ſunt ens ⁊ ſua paſſio:nō pñt diffi
niri.ergo inter ens ⁊ ſuā ꝓpriā paſſionē nullū demōſtra
tiuū mediū pōt aſſumi. ¶ Preterea.oīs demōſtratio eſt
ex pricipijs ꝓpriiſ.ex prio poſte. Uñ in demōſtratione po
tiſſima vnū tm̄ mediū ē ad vnā ꝯcluſionē.augētur enī cō
cluſiōes vel demōſtratiōes nō per media.ſed in poſt aſſu
mendo.ex primo poſt.ſed q̄cūqꝫ ꝯſiderata a metha. ſunt
cōia ⁊ nō ꝓpria.ergo ⁊c. ¶ Preterea.nullū ſubiectū ē in
potentia contradictionis ad ſuas paſſiōes demōſtrabiles
de ipſo.ſed ens eſt in potētia ꝯdictionis ad ea que ponun
tur paſſiōes demōſtrabiles de ente.ergo illa que ponunt̄
paſſiōes entis nō ſūt paſſiōes entis demōſtrabiles de ip
ſo.maior patet.q: aliter paſſio ꝯtingēter ineſſet ſubiecto.
⁊ ꝑ ꝯñs nō eſſet demonſtrabilis nec ſcibilis de ſubo.mi-
nor ꝓbat̄ inductiue.prio in paſſiōibꝰ diſiūctis.puta actꝰ
⁊ potentia.cā ⁊ cātū ꝯtingēs vel neceſſariū ⁊c. Nā potētia
includit negationē actꝰ ⁊ ecōuerſo.ergo ſi ens ē in actu vl̄
potētia pōt eſſe in actu ⁊ nō in actu.potētia ⁊ nō potētia.
¶ Secūdo oſtēdo in paſſionibꝰ vnicis.puta in vno.vnū
eniz dr̄ vno mō vnū cōtinuitate ex.5.metha.tex.⁊ cō.11.
cap.de vno.⁊ decimo metha.tex.⁊ cō.1.cap.primo. Con
tinuū āt oē eſt diuiſibile ⁊ pōt fieri plura ⁊ ꝑ ꝯñs nō vnū
ergo vnū ⁊ nō vnū. ¶ Preterea nulla paſſio demōſtrabi
lis de ſubiecto predicat̄ in quid de ſubiecto nec de aliquo
cōtento ſub ſubiecto.pꝫ ſed aliqd qđ ponit̄ paſſio demō
ſtrabilis de ente puta vnū ꝑdicat̄ in qd de ꝯtentis ſub en
te.ergo ⁊c.probatio minoris.iiii. metha.cap.iij. Tex.⁊
cō.iij.in fine dicit Ariſt.ꝙ ſicut ens ꝑdicat eandē nām ⁊
nō aliā de quāto ⁊ quali ⁊c.ita ⁊ vnū de his de quibus ꝑ
dicat̄:ſed ens ita ꝑdicat nām decē predicamētoꝝ ꝙ ꝑdi-
cat̄ de eis in quid.ergo ⁊ vnū de his de quibꝰ ꝑdicat̄. ſi
ſimilitudo. Ari.valet. Et nota ꝙ iſte due vltime rōnes eq̄
vel magis ꝯcludūt ꝯtra q̄rtā ꝯcluſionē ſicut ꝯtra q̄ntā vt
patet intuenti. ¶ Sed iſte rōnes nō cogūt. ¶ Ad primum
non cogit ſcienti artē demonſtrandi.cū dicitur ꝙ in de-
mōſtratione potiſſima oportet ſumi ⁊c.concedo maiorē.
ſed minor eſt falſa. Ad probationem eſt dicēdū ꝙ diffō ē
duplex.quedā dicēs quid eſt.q̄dā ꝓpter qd eſt.medium
aūt demōſtratiōis nō eſt diffō dicens quid eſt ſimpliciter
ſed diffinitio dicens propter quid. Ad propoſitū inter enſ
⁊ paſſiōes entis poteſt ſumi diffinitio dicens propter qd
ipſius paſſionis.nō obſtante ꝙ paſſio habeat ꝯceptū ſim
pliciter ſimplicē. Ad cuiꝰ euidētiā notādū eſt ꝙ ſubꝫ hñs
plures paſſiōes ſic ſe hꝫ reſpectu eaꝝ ꝙ ipe paſſiōes fluūt
ab ipſo ſubiecto ſm ordinē quedā nālē. q: vna mediante
alia.ita ꝙ prior paſſio eſt cā propter quid inherentie ſecū
de.⁊ poteſt ſumi ꝓ medio ad demonſtrandū ſecūdam de
ſubiecto. Exemplū.habere angulum extrinſecū equipol-
lentē duobꝰ rectis intrinſecis:oppoſitis ⁊ habere tres an
gulos equales duobus rectis intrinſecis oppoſitis.⁊ hr̄e
tres angulos equales duobus rectis.ſunt due paſſiones
trianguli habentes ſe ad triangulū ſꝫ ordinē nālē.q: vna
ineſt mediante altera.⁊ vna pōt ſumi ꝓ medio ad proban
dum aliam demonſtratiue. Nam per habere angulꝫ ex
trinſecum probatur triangulus habere tres. Sed nunqd
habere angulum extrinſecum eſt diffinitio habere tres.ē
vtiqꝫ diffinitio eius.non dicens quid ſed propter quid.
Nam diffinitio dicens propter quid eſt medium demon
ſtrationis.⁊ iſto modo omnis cauſa eſt dicens propter
quid effectus.vnde Ari.ii.poſte.iuxta principium ait.idē
eſt medium ⁊ cā.⁊ ibidem iuxta medium libri.oſtēdit quo
modo per omnes cauſas contingit demonſtrare. ¶ Item
.7.huius capitulo vltimo tex.⁊ cō.59.oſtendēs Ariſto.
ꝙ queſtio propter quid ſemper querit aliquid de aliquo.
dicit ſic.palam igitur ꝙ querit cauſam.hoc autem eſt ꝙ
quid erat eſſe vt eſt dicere logice quod in quibuſdam qdē
eſt cuiꝰ cauſa.i.finis vt forſan in domo aut lecto.in qbuſ
dam vō quod mouit primum.i.cā efficiens. Unde expreſ
ſe dicit ꝙ logice loquēdo cāe etiam extrinſece pertinēt ad
ꝙ qd ē rei.⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ q̄libet cā poſſit eē mediū demōſtra
tiōis ſumēdo ꝙ qd ꝑ ꝓpt̄ qd. ¶ Ad ꝓpoſitū cū entis ſint
plēs paſſiōes nō oꝫ q̄rere diffinitionē qd ē ad ꝓbādū paſ
ſionē de ente vt arguit rō.ſed ſufficit diffinitio ꝓpt̄ qd.h̄
āt ē vna paſſio reſpectu alteriꝰ.ſ.prior reſpectu poſterio-
ris. Sic eniz diffinitio vel rō a.ſ.primi termini.i. paſſio-
nis ē mediū demōſtratiōis.vt dicit̄.ij.poſte.qđ intelligē
dū eſt de oī demonſtratiōe potiſſima demonſtrante paſ-
ſionē de ſubiecto excepta prima paſſione que vel nō ē de
mōſtrabilis vel demonſtratur de ſubiecto per diffinitio-
nē ſubiecti.paſſiones ergo entis hñt quēdam ordinē ad
ens ⁊ vna poteſt ſumi ꝓ medio ad demōſtrādū aliā:eſto
ꝙ ens ⁊ propria paſſio quelibet entis ſit indiffinibilis dif
finitione dicēte qd eſt.q: conceptꝰ ſimplr ſimplex non eſt
diffinibilis vt patet ꝑ Ariſt.vj.metha.contra platonem.
¶ Sed hic eſt vnum dubium que paſſio ſit prior ⁊ q̄ po-

ſterioꝛ in paſſionibꝰ entis vt ſic vna poſſit aliã dmõſtra-
re. ¶ Rñdeo ſaluo melioꝛi iudicio qcqd ſit d alijs paſſio
nibus qꝛ nimis ꝓlixũ ⁊ difficile eẽtvidere hoc de omnibꝰ
paſſionibus entis: tamẽ videtur ꝙ vnũ ſit ſimpliciter pꝛi
ma paſſio entis: tũ qꝛ de ea ſpecialr ꝓbat Ariſt. ꝙ ſigni-
ficat eandem naturam cum ente. iiij. metha. capitulo ſecũ
do Tex. ⁊ cõ. 3. ⁊ ibidem dicit ꝙ eedem ſunt partes en-
tis ⁊ vnius. tum qꝛ in. xi. methaph. capitulo tertio dicit ꝙ
nihil differt omnia entia reducere ad ens ⁊ ad vnum cuꝫ
idem ſignificent conuertibiliter vnde ibi videtur quaſi lo
qui vniformiter de ente ⁊ vno. Poſt vnum videtur eſſe.
ſecunda verum. tertia autem bonũ. Nam ratio veritatis
videtur eſſe pꝛioꝛ ex natura rei ratione bonitatis. ſicut in
tellectus naturaliter eſt pꝛioꝛ voluntate. ſic poteſt dici de
alijs paſſionibus conſequenter quod ſubtilioꝛi doctoꝛi re
linquo. quod ſi ita eſt ipſum vnum poteſt ſumi pꝛo medio
ad pꝛobandũ ⁊ demonſtrandũ ens eſſe verum. ⁊ verũ ad
ꝓbãdũ ens eſſe bonũ ⁊ ſic de alijs. Ipſuꝫ aũt vnũ rema-
net indemonſtrabile de ente. vel pꝛopter defectum medij
vel qꝛ ipſuꝫ ineſſe enti eſt per ſe notuꝫ vel pꝛopter vtrũqꝫ.
¶ Ad ſecundum dico ꝙ pꝛopꝛietas medij demonſtratio
nis eſt reſpectu concluſionis demonſtrande. vt vniꝰ con-
cluſionis ſit tñ vnum medium. ſed aliquid eſſe pꝛopꝛium
vni ⁊ commune pluribus alijs ſm aliam rõnem non re-
pugnat. conſiderata ergo a methaphy. ſunt pꝛopꝛia ſibi ⁊
communia alijs ſcientijs pꝛopoꝛtionabiliter cuilibet.
¶ Ad tertiam cum dicitur nullum ſubiectũ ẽ in potentia
contradictionis ⁊c. dicitur ad maioꝛem ꝙ vera eſt loquẽ
do de paſſionibus vnitis ⁊ non diſiunctis ⁊ ſic mi. eſt
falſa. Contra qꝛ paſſio diſiuncta vel eſt vna vel due. ſi eſt
vna ergo neceſſario ineſt enti ⁊ cuilibet enti iferioꝛi. ergo
omne ens vel eſt in actu vel in potentia cauſa vel cauſatũ
contingens vel neceſſarium. ⁊ ſic nullum ens eſſet alterũ
determinate. quod eſt abſurdũ. Si ſint due. idẽ qd pꝛius
immo abſurdius ſequitur ꝙ cum quelibet paſſio ſuperio
ris ſit paſſio inferioꝛis quodlibet ens non ſolum eſſet cõ
tingens vel neceſſariuꝫ ſub diſiunctione immo determi-
nate quodlibet ens eſſet neceſſarium ⁊ quodlibet contin-
gens ſimul. ¶ Dices ꝙ paſſiones diſiuncte non ſunt pꝛo
pꝛie paſſiones illius communis cuius aſſignantur ſed ꝓ
pꝛie inferioꝛis. Exemplum par ⁊ impar dicuntur paſſio-
nes numeri. non tamen ſunt pꝛopꝛie paſſiones ipſius nu
meri in communi. qꝛ nullus numerus eſt qui ſimlꝰ ſit par
⁊ impar. ſed ſunt paſſiones diſiuncte ⁊ ſeoꝛſum inferioꝛũ
numeroꝛum. Similiter in pꝛopoſito in paſſionibus diſiũ
ctis ipſius entis. ¶ Contra. omnis talis pꝛopꝛia paſſio
hꝫ aliqd ſubm cui ineſt per ſe pꝛimo ſic ꝙ non ineſt illi ſꝫ
rõnem alterius: ſed omni alij per rationeꝫ eius ex pꝛimo
poſte. ſꝫ paſſio diſiuncta ſiue ponatur vna ſiue due nõ hꝫ
aliquod tale pꝛimũ ſubiectum niſi ipſuꝫ cõe. qꝛ nulli alte-
ri conuertibiliter ineſt. pꝫ ergo ꝙ illud cõe eſt eiꝰ ſubiectũ
pꝛimũ. ⁊ tunc idem eſt quod pꝛius. ¶ Aliter ergo dicendũ
eſt ꝙ paſſio diſiuncta realiter vel quãtũ ad illud quod ſi-
gnificat eſt vnica. qꝛ enim illa paſſio vnica eſt ignota no
bis non poſſumus eã nominare vno nomine. ſed circum
loquimur eaꝫ per aliqua duo nomina diſiuncta eo mo-
do loqtur Ari. x. methaphꝫice Tex ⁊ cõ. 19. de medio con
trarioꝛium innominato: quod circũloquimur per abne-
gationeꝫ vtriuſqꝫ. vt quod nec eſt bonũ neqꝫ malũ. Dico
ergo ꝙ ꝑ contingens ⁊ neceſſarium circũloquimur vnaꝫ
paſſionẽ que ſit. a. ⁊ ad. a. non ſe hꝫ ens in potentia cõtra
dictiõis. immo neceſſario oẽ ens eſt. a. ſimiliter de alijs.
Si arguas. ergo oẽ ens eſt neceſſariũ vel contingens ſil.
Dico ꝙ ſi per hec duo intelligis ipſum. a. concedo. aliter
nõ. ⁊ ſic nihil mali ſequitur. nõ tamen omne ens ẽ cõtin-
gẽs vel neceſſariuꝫ. accipiendo neceſſariũ ⁊ contingẽs ſꝫ
pꝛopꝛium ſignificatũ. ¶ Ad aliud qd additur ꝙ ideꝫ ens
puta cõtinuũ aliqñ eſt vnũ. aliqñ multa ⁊ non vnũ. Dico
ꝙ vnũ accipit duplr. vno mõ ſimplr. alio mõ ſꝫ qd. pꝛio
mõ ẽ paſſio vnica nec opponit multitudini imo ipſa mul

titudo ẽ aliq̃ mõ vna ſic ⁊ ens. ſcdo mõ ẽ paſſio diſiũcta ⁊
opponit mltitudini. multitudo. n. ꝯparata ad vnũ nõ eſt
vnũ ſimplr. Pꝛio mõ ens nõ eſt in potẽtia ꝯtradictiõis.
pꝫ ſcdo mõ dicẽdũ eẽ ſic dcm̃ ẽ d alijs paſſiõibꝰ diſiũctiſ.
¶ Ad quartũ dicẽdũ ꝙ illa ſimilitudo ñ currit q̃ttuoꝛ pe
dibꝰ. vez qdẽ eſt ꝙ ſic ens ſignificat eandẽ nãꝫ realr cũ q̃
libꝫ d q̃ ꝑdicat. ſic ⁊ vnũ qꝛ vnũ cũ ſit ꝓpꝛia paſſio entis ñ
differt realiter a quocũqꝫ ente. ſed eſt diſſimile. qꝛ ens eſt
idem foꝛmalr cuilibet inferioꝛi de quo pꝛedicat. ⁊ iõ pꝛe-
dicatur in quid. non ſic vnũ. iõ nõ pꝛedicat in qd ſed in q̃
le. ⁊ denoiatiue. ſic paſſio d ſubo. paſſio. n. ⁊ ſi ſit idẽ realr
cũ ſubo: tñ ẽ ſibi nõ idẽ foꝛalr. vt dicet ꝓlixiꝰ. iiij. huiꝰ.

Ad argumenta principalia i oppoſitũ facta. ad qõnẽ maioꝛẽ cõcedo ꝙ vnius ſcientie realꝰ
eſt vnum ſubm reale. ſꝫ nego minoꝛẽ. qꝛ ens vt ẽ cõe deo
⁊ creature dicit vnũ ꝯceptũ realẽ: vt ꝓbatũ ẽ ſupꝛa. ꝯclõ
ne 2ª. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ deꝰ ⁊ creatura ſt ſeipſis totiſ
diſtincta in realitate. ſꝫ nõ in cõceptu reali. ſꝫ quomõ h ẽ
poſſibile ſciẽdũ eſt. ¶ Sciẽdũ ad hꝰ euidẽtiã ꝙ qñ itelligi
tur aliq̃ realitas cũ mõ ſuo intrinſeco iſte cõceptꝰ nõ ẽ ita
ſimplr ſimplex. qn poſſit ꝯcipi illa realitaſ abſqꝫ mõ iſto.
ſꝫ tũc eſt ꝯceptꝰ ipfectꝰ illiꝰ rei ꝑt ẽt cõcipi ſub iſto mõ ⁊ tũ
ẽ cõceptus ꝑfectꝰ ⁊ adeq̃tꝰ illi rei. Exẽplũ. ſi eſſet albedo i
tertio gradu itenſiõis: poſito ẽt ꝙ eſſet oino ſimplex in re
poſſet tñ ꝯcipi ſub rõne albedinis tãte. ⁊ tũc ꝑfecte ꝯcipet
ꝯceptu adeq̃to ipſi rei. vel poſſet ꝯcipi ꝑciſe ſub rõne albe
dinis. ⁊ tũc ꝯcipet ꝯceptu impfecto ⁊ deficiẽte a ꝑfectiõe
rei. Cõceptꝰ ãt iſte ipfectꝰ poſſet eẽ cõis albedini iſti ⁊ alij.
cõceptꝰ aũt ꝑfectꝰ eẽt ꝓpꝛiꝰ. reqrit ergo diſtinctio inter il
lud a quo accipit ꝯceptꝰ cõis alꝰ ꝓpꝛius ⁊ illud a quo ac
cipit ꝯceptꝰ ꝓpꝛius nõ vt diſtinctio realitatiſ ⁊ realitatis
ſed vt diſtinctio realitatis ⁊ modi intrinſeci eiuſdẽ realita
tis. que diſtinctio ſufficit ad habẽdũ ꝯceptũ ꝑfectũ vlꝰ ip
fectũ de eodẽ. quoꝝ ipfectꝰ ſit cõis ⁊ ꝑfectꝰ ſit ꝓpꝛiꝰ. Ad
ꝓpoſitũ. cõceptꝰ entis cõis deo ⁊ creature deſcẽdit i cõce
ptũ dei ⁊ creature nõ ꝑ aliã ⁊ aliã realitatẽ. ſed ꝑ modos
itrinſecos alteriꝰ ⁊ alteriꝰ realitatis. ſ. ꝑ finitũ ⁊ infinitũ.
ita ꝙ ſic ꝯceptꝰ albedinis abſtrahit a tanto vel tãto gra-
du albedis: ⁊ ẽ ꝯceptꝰ ipfectꝰ ⁊ inadeq̃tꝰ huic ⁊ illi albedi
ni. ita qdẽ ꝯceptꝰ entis reſpectu dei ⁊ creature. deꝰ ergo ⁊
creatura ſunt ſe totis diſtincta in realitate ⁊ i cõceptu rea
li perfecto ⁊ adequato realitati cuicũqꝫ. ſed h nõ obſtante
ꝯueniũt in aliquo cõceptu reali ipfecto ⁊ inadequato rea
litati. cuiuſmodi cõceptꝰ entis q vt ſic abſtrahit ab oi mõ
intrinſeco realitatis dei ⁊ creature qui ſunt finitũ ⁊ infini
tũ. Unde cõceptꝰ entis foꝛalr nõ ẽ finitꝰ nec infinitꝰ poſiti
ue. ſed cõis vtriqꝫ abſtrahẽs ab vtroqꝫ. ¶ Ad ſcdꝫ cũ dr
ꝙ illud quo ſcia foꝛmalr diſtiguit ⁊c. dico ꝙ iſta maioꝛ
nõ eſt vlr va. ¶ Ad cuiꝰ euidentiã ſunt duo notãda. Pꝛi-
mum eſt. ꝙ ſcia nõ ſoluꝫ videtur eſſe circa aliquid tanq̃
circa ſubiectũ pꝛincipaliter ꝯſideratũ. ſed ẽt circa cauſas
ſubiecti. Exempluꝫ in phiſica tractatur de natura. q̃uis
nullus ponat naturam eſſe ſubiectum illius ſcientie. ſꝫ ali
quid eius natura eſt pꝛincipium. Similiter in libꝛo de
anima tractatur de diffinitione anime ⁊ paſſionibus ⁊ ꝑ
tibus eius. q̃uis ſubiectum illius ſcie ponat coꝛpus aĩa
tũ. cuius aĩa eſt pꝛincipiũ. ⁊ ſic de multis alijs. Cõſilr eſt
in pꝛopoſito. nã circa cãs altiſſimas eſt cõſideratio huiꝰ
ſcie. cuiuſmodi ſunt ſubſtãtie imãles: nõ tãq̃ circa ſubm
pꝛicipale. ſꝫ tãq̃ circa pꝛicipia ſubi. Nã i pꝛicipio ſexti hꝰ
Tex. ⁊ cõ. 1. dr ꝙ pꝛicipia ⁊ cãe q̃rũt entiũ iq̃ztũ entia ſt.
ſ. tãq̃ pꝛincipia ſube. Unñ in pꝛincipio. iiij. metha. Tex. ⁊
cõ. 1. oñdit Ariſt. hãc ſciaꝫ eẽ circa ens. ex eo ꝙ ẽ circa pꝛi
mas cãs. qꝛ ille cãe ſunt cãe ſm ſe effectꝰ pꝛimi. qd ẽ ens
inq̃ztũ ens. Iõ cõcedit ꝙ pꝛie cãe cauſant entitatẽ in effe
ctu. alie ãt cãe ſcde cãnt determinatã entitatẽ vel talitatẽ
entis. Cõſiderat ergo metha. cãs altiſſimas: vt pꝛincipia
ſui ſubi. vel ẽt alr cõſiderat eas vt pꝛincipaliores ꝑtes ſui
ſubi. nã ſũt nobiliſſima entia. ¶ Scdo ẽ notandũ ꝙ ſube
imãles ⁊ imobiles nõ ꝑtinẽt ad cõſiderationẽ alicuiꝰ ſcie
particularis

particularis nobis note ex puris nãlibus. nõ nãlis q2 nõ
ſunt mobilia: nõ mathẽatica: q2 nõ ſũt q̃ta: ſ3 ea2 ↄſide
ratio ptiet ad aliquã ſciã3 ſuperiorem: cuius conſideratio
abſtrahit a motu ⁊ quanto. hec aũt eſt metha. Unde i iſta
ſcia nõ ſolũ ↄſiderant̃ tãq̃3 cauſe ſui ſubiecti: ſ3 tãq̃3 prin
cipales partes ſubiecti. q̃ ſm eẽ ſunt abſtracte illa abſtra
ctione que propria eſt huic ſcie. q̃ abſtractio ſm ↄſidera
tiõe3 vel rõnẽ ↄpetit alijs ↄſideratis in hac ſcia. Quicqd
enim cõſiderat̃ hic: ↄſiderat̃ nõ inq̃3tũ q̃3tũ: aut in q̃3tũ
mobile. Et iõ quodlibet h̃ ↄſideratũ abſtrahit ſm ↄſide-
ratione ⁊ a q̃3to ⁊ a motu. ⁊ per ↄñs p̃cipue ↄſiderant̃ hic
illa que ſm eſſe abſtrahunt ab vtroq3 hmõi ſunt ſubſtan-
tie ſepate. nõ q2 conſiderent̃ ſub rõe q̃ tales ſubſtantie. ſ3
ſp ſub rõe entis ↄſiderat metha. qcqd ↄſiderat. Tũc ad rõ
nẽ ⁊ auctoritatẽ phi. vj. metha. de diſtinctiõe ſcie ſpecula
tiue. dicendu3 q2 ſm Ariſt. primo poſte. caplo illo. Cer-
tior aũt ſcientia. altera ãt ſcientia ẽ ab altera quorũcũq3
principia neq3 ex eiſdẽ: neq3 ex alterutris ſunt. Diſtiguũt
tur igit̃ ſcie nõ ſolũ penes diuerſa ſubiecta: ſed ẽt penes
pricipia diuerſa. ⁊ forſã h̃ diſtinctio p pricipia ẽ prior ⁊
ẽentialior q̃3 illa q̃ ẽ p ſubcta: q̃3q̃3 p ſubcta aliqñ fiat
diſtinctio. vt pbat illa auctas tertij de aĩa tex. ⁊ cõ. 38. ſe
cant̃. ⁊c. Sic igit̃ intelligi põt illa diſtictio vel diuiſio ſcia
rũ ſpeculatiua2. vj. metha. Q2 l3 dua2. ſ. phice ⁊ mathe
matice ponãt̃ ibi ſubiecta diſtinguẽtia. vl' forte principia
tñ hui⁹ ſcie ponunt̃ ibi principia: nõ ſubcta: p q̃ ab alijs
diſtinguit̃. Alr p̃t dici iux̃ ſecũdũ notabile q2 iſta ſcia ↄſi
derat oĩa illa q̃ alie ſcie pticulares ↄſiderãt. l3 ſub rõe cõ
muniori ⁊ magis abſtracta. Aliq̃ tñ ↄſiderat methaphica
qb⁹ cõuenit tãta abſtractio i eſſendo: q̃3ta nõ cõuenit ↄſi-
deratis in alijs ſcientijs. ⁊ iõ qñ diſtinguit̃ h̃ ſcia ab alijſ
ↄuenienter h̃ fit p illa ↄſiderabilia i qb⁹ nõ ↄuenit cũ alijſ
ſcientijs. ſed in qb⁹ diſtinguit̃. vñ h̃ ſcia ẽ circa ſepabilia
⁊ immobilia. nõ tãq̃3 circa ſubcta: ſ3 tãq̃3 circa pricipa
les ptes ſubiecti. q̃ nõ participant rõnẽ ſubiecti alicui⁹ al
terius ſcie. per idẽ rñdet̃ ad aliã partẽ minoris de denoĩa
tione. h̃ eni ſcia põt dici theologia nõ a ſubiecto. ſ3 a cã.
ſic nãlis ſcia dr̃ a nã: que nõ eſt ſubiectũ illi⁹ ſcie ſed prin
cipiũ illi⁹ ſubi. p3 ergo ex p̃dictis q2 illa maior nõ ẽ vlr va
l3 aliqñ ſit va. ¶ Ad ↄfirmationẽ q2 iſta ſcia dr̃ diuina di
cit̃ vt pri⁹. ¶ Ad tertiũ nego ↄñam. ad pbationẽ dico q2
aliqd eẽ perfecti⁹ põt eẽ dupl'r. vel permiſſiue. vl' poſitiue.
prio mõ. q̃3to vlius: tãto pfectius. ſcdo mõ. oẽ inferius
ẽ pfecti⁹ ſuo ſuperiori. q2 ẽt includit aliqd poſitiue qd ad
dit ſupra ſupi⁹. Exẽplũ. aĩal ẽ pfecti⁹ muſca pmiſſiue: p
tanto q2 aĩal põt eẽ in aliquo pfectiori q̃3 muſca. puta in
hoĩe. ſed muſca ẽ pfectior aĩali poſitiue. inq̃3tum icludit
aĩal: ⁊ aliquid aliud qd addit ſupra aĩal. Ad ppoſitũ. no-
titia ſubiecti in ſcia ẽ pfectior pmiſſiue ⁊ vtualr. nõ ãt o3
q2 ſit perfectior poſitiue. pfectior. n. ẽ cognitio q̃ ſcit̃ q2 p
mũ ens intelligit p eſſentia3 ſuã qd pbat̃ duodecimo me
tha. Tex. ⁊ cõ. 51. q̃3 ſcire q2 ens inq̃3tũ ens eſt vnũ. Cu3
ergo ait Ari. x. ethico2. q2 in actu methaphicali ↄſiſtit fe-
licitas: h̃ h3 vitatẽ p q̃3to ſbe immãles ſunt de ↄſidera-
tiõe metha. mõ p̃xpoſito. in q̃2 ↄtẽplatiõe ↄſiſtit felicitaſ
nãlis ſm ipm. h̃. n. ẽ perfectior notitia poſitiue q̃3 noti-
tia entis inq̃3tũ ens. nõ obſtãte q2 illa ſit pfectior vtualr ⁊
pmiſſiue. ¶ Cõtra. oẽ vtualr ↄtẽtiuu3 alicui⁹ ẽ pfecti⁹ eo
ẽt poſitiue. ſed notitia ſubiecti ↄtinet vtualr oẽm aliã noti
tiã in illa ſcia. ergo ⁊c. Rñdeo. ↄtinere vtualr aliqd põt
eẽ dupl'r. vel vtualr actualr: vel vtualr potẽtialr. pria cõ-
tinẽtia arguit maiorẽ pfectionẽ poſitiue. 2ª. ſolũ pmiſſi-
ue. ſic ẽ in ppoſito. maxime de vna ſcia vnitate gñis pxi
mi vel remoti. de q̃ dicet̃ in ſexto hui⁹. ¶ Ad q̃rtũ cũ ar-
guit̃ q2 ſi ſic: tũc methaphica oẽs alias ſubalternaret ſibi
nego ↄñã3. ad pbationẽ dico q2 pcedit ab inſufficienti.
nã ad ſciã3 ſubalternatã nõ ſufficit hr̃e ſub3 ſubiecto. ſed
plura alia req̃runt̃. iter que eſt vnũ. q2. ſ. ſubiectũ ſcie ſub
alternate addat aliquã dĩã3 accñtalẽ ſupra ſub3 ſcie ſub-
alternãtis: qñ ſe h3 muſica ad arithmeticã. ⁊ pſpectiã ad

geometriã nõ ſic i ppoſito. Vñ caueãt illi q ens mobile
ponũt ſub3 ſcientie nãlis: qm̃ nõ poterũt euadere qn ſcia
nãlis ſubalterner̃ methaphice. cũ mobilitas ſit q̃ſi dĩa
accñtal'. ¶ Ad q̃ntũ cu3 dr̃ q2 de ſubo o3 ſcire ſi ẽ. ⁊ qd eſt
⁊c. ↄcedo. ſ3 mior ẽ falſa. Ad pria3 pbationẽ cũ dr̃ q2 ens
nõ ẽ vniuocu3. dico q2 falſu3 ẽ. vt h3 declarari q̃rto hui⁹
⁊ ibidẽ dicet̃ ad porphiriũ. entia. n. ⁊ ſi equocant̃ realr ⁊
phice loq̃ndo. nõ tñ equocãt̃ i ↄſpectu entis logice: ⁊ me
tha. loquendo. Ad ſcdã3 pbationẽ cũ dr̃ q2 ens nõ h3 qd
cu3 ſit cõiſſimũ ⁊ trãſcẽdẽs. dico q2 h̃ cõcludit gñalr ⁊ eq̃
liter de oĩ gñaliſſimo. q2 nullũ gñaliſſimũ h3 qditatẽ pro
prie dictã. ⁊ tñ qdlibet h3 quid q2 al's nõ p̃dicat̃ i qd d̃ ali
quo vñ ppõ iſta eſt inſufficiẽs. ſ. q2 ſi nõ h3 diffinitione3
pprie dictã. ergo nõ h3 qd. nõ eni3 ſeq̃tur niſi de qditate
ſpẽi cui⁹ ẽ pprie diffinito. l3 ergo ens nõ hẽat quid qd ex
primit̃ p diffinitionẽ ſic arguit pbatio illa. tñ h3 qd co
mõ quo h3 eſſentiã. o3 eni3 in diffinitiõib⁹ deuenire ad ali
q̃ ſimpl'r indiffinibilia. q2 nõ ẽ pceſſus in ĩfinitũ in rõni-
b⁹ ſm ph3. iiij. metha. ¶ Ad ſextũ dr̃ q2 ens h3 pprias
paſſiões demõſtrabiles de ipſo vt p3 ex. iiij. ⁊. v. ↄcluſio
nib⁹. Ad primã pbationẽ cũ dr̃ q2 paſſio differt eſſentia
liter a ſubo. dico q2 falſu3 eſt. niſi p h̃ eſſentialr itelligas
idẽ qd formalr. Subm eni3 ⁊ paſſio ſunt ide3 eſſentialr ⁊
realr. l3 hẽant ñ idẽtitatẽ formalẽ. vt dicet̃ q̃rto hui⁹. Ad
ſcdã3 rõnẽ ↄcedo q2 paſſiões entis p̃dicant̃ denoĩatiue d̃
ente: ⁊ ens de paſſiõib⁹ nõ niſi p accidens: ⁊ cũ dr̃ q2 ens
p̃dicat̃ in qd d̃ quolibet dico q2 falſũ ẽ. vt ia3 dixi i corpo
re q̃õnis. ¶ Ad ſeptimũ cũ dr̃ q2 ens inq̃3tũ enſ nõ h3 pri
cipia. dicendũ q2 principia ſubi pñt intelligi i duplici gñe
vel ↄplera. vel incõplera. ⁊ vtroq3 mõ ens h3 principia.
nã principia incõplera entis inq̃3tũ ens ſunt prime cauſe
. ſ. ſubſtãtie imãles. nã ipſe ſunt cauſe primi effect⁹: q ẽ rei
entitas. H3 etia3 principia ↄplera. i. principia pprietatu3
p que ſue pprietates ſibi inherẽt. q2 de ipſo põt eẽ demõ
ſtratio ppter qd. vt iã preoſtenſu3 eſt. ¶ Tũc ad pbatio-
nes. cũ dr̃ q2 ente nihil ẽ pri⁹. principiu3 ãt eſt prius prin
cipiato. dico q2 ſi ſit ſermo de principio incõplexo: ens
cõmune vt ſic nõ h3 pricipiũ. q2 cũ ſit cõe cauſe ⁊ cauſato
abſtrahit ab vtroq3. ⁊ neutru3 includit i ſua qditatiua rõ-
nẽ. ſed bene ens h3 principiũ vt ↄſeruat̃ in ſuis inferiori-
bus. nã plura ſunt entia quib⁹ cõuenit principiũ habere
⁊ eſſe principiata. ⁊ hoc modo ens h3 aliquid pri⁹ ſe. Si
ſit ſermo de principio ↄplexo: cõcedo q2 tale principium
non eſt prius ente. ſed proprietate entis cuius eſt princi-
piũ. vt predictu3 eſt. Ad ſcdam pbatione3 q2. ſ. tũc omne
ens haberet principiũ vel principia. ſi entis inq̃3tũ ens eſ
ſent principia. Reſpondeo ſi loquimur de principio in-
cõplexo: ſic dico q2 ens inq̃3tu3 ens habet principia: acci
piendo ly inq̃3tu3 ſpecificatiue: ⁊ nõ reduplicatiue. ⁊ tunc
eſt ſenſus. entis inquantu3 ens. id eſt entis ſm ſuã entita
te3. ſicut dicimus. homo inquãtum albus videtur. id eſt
ſm ſuam albedinem. ⁊ tunc cum infertur. ergo quodlibet
ens habet principium. neganda eſt conſequentia. quia
conſequentia non valet ab inquantu3 ad vniuerſale: niſi
quãdo inquantũ tenet̃ reduplicatiue eo modo quo loqui
tur Ariſto. primo priorum. vt allegatu3 eſt de iuſtitia. Si
võ loquamur de principio complexo que ſunt propoſi-
tiones immediate ad probandũ paſſiones de ſubiecto. ſic
dico q2 entis inquãtũ ens ſunt principia. etiam accipien-
do ly inquantum reduplicatiue. ⁊ ſic omne ens habet
principiũ. q2 paſſiones entis ſunt demõſtrabiles de quo
libet ente per principia complexa. nam omnis paſſio ſu-
perioris eſt paſſio inferioris cuiuſlibet per ſe. l3 non per
ſe primo. ergo patet q2 argumentum accipit minorẽ fal-
ſa3. ¶ Notãdũ aũt ad euidentiam predictorum q2 ly in-
quãta3 ⁊ quelibet alia dictio reduplicatiua: dupliciter ac
cipitur. aliquãdo ſpecificatiue: ⁊ aliquãdo reduplicatiue.
Reduplicatiue accipit̃ quando denotat illud cui iniungi
tur eſſe formalem cauſam preciſam ⁊ propria3 inherẽtie
predicati ad ſubiectũ. Exẽplum homo inquãtum homo

eſt riſibilis. hic enī ly inquātū denotat ꝙ hō qui ſequitur īmediate ly inq̄ʒtū ⁊ cui cōiungit̄ ly inq̄ʒtū eſt cā ꝑciſa ꝓpria ⁊ formalis. quare riſibilitas īeſt ſubiecto qḋ ē hō: nā riſibilitas īeſt homini ſm ꝓpriā rōnē hūanitatis vt ꝑ cāʒ ⁊ tūc valet ꝯña ab inq̄ʒtū ad vlē: nā ſi hō inquātū hō eſt riſibilis: ergo oīs hō. Accipit̄ aūt ſpecificatiue qn̄ nō notat talē cām ſed ſolū illud cui addit̄ accipi ſʒ rōnē formalem. Exemplū hō inq̄ʒtū hō eſt albus eſt ſenſus: hō inq̄ʒtū homo: id eſt illud qḋ eſt hō eſt albus: ſolū enī ſpecificat ⁊ nō reduplicat ſic accipiendo ly inq̄ʒtū: ⁊ tūc nō valet cōſequētia ab inq̄ʒtū ad vlē: nō enī ſequit̄ hō inq̄ʒtuʒ homo eſt albus: ergo oīs hō eſt albus: hoc etiā mō accipit Ariſto. tertio phiſicoꝝ: ⁊ eſt exēplū aptius ad ꝓpoſitū vbi diffiniēs motū dicit: ꝙ motꝰ eſt actus entis in potentia inq̄ʒtū in potētia: cū enī mobile hēat in ſe duas rōnes qꝛ eſt ens in actu ⁊ ens in potētia: motus eſt actꝰ eius nō primo mō: ſed ſecūdo mō: ⁊ iſto mō ſignificat ly inq̄ʒtum quādo accipit̄ tm̄ ſpecificatiue: qꝛ ſi reduplicatiue īferret vlēm: ergo omne ens in potētia mouet̄: qḋ eſt falſū quo modo ait Ariſto. primo prioꝝ: ꝙ ſi iuſticia eſt bonū inq̄ʒtū bonuʒ: iuſticia ē oē bonū: qḋ ē falſuʒ. Sic ī ꝓpoſito prīo mō accipit̄ reduplicatio ꝓpriiſſime: ſecūdo mō minus ꝓprie. ¶ Ad octauū cū arguit̄ ꝙ ſubſtātia ē primū ſubiectū: ergo nō eſt ens: nego añcedēs: ⁊ ad oēs auctoritates q̄ adducunt̄ dicēdū ꝙ nihil vult plus dicere phs niſi ꝙ de ſubſtātia eſt pricipalioꝛ itētio metha. ſicut de priori nobiliori ⁊ notiori pte ſui ſubiecti primi. Sic enī q̄runt̄ principia ſubſtātie nō vlr ſed principaliter: ⁊ iſto mō itendit Ariſto. ꝓbare in pricipio ſeptimi methaphi. vbi ꝓbat ſubſtātiā eſſe priorē oī ente triplici prioritate: q̄re de ſubſtantia pricipaliter eſt agēdū: ⁊ qd ſit ſubiectū metha. pʒ.

¶ Omnes homines natura ſcire deſiderant.

Queritur Utrum dicta prima propoſitio ſit vera. ¶ Et videtur ꝙ non: nam ſi ſic: ergo omnes homines nāliter ſciūt ſe ſcire: ꝯñs ē falſum: ergo ⁊ añs: falſitas ꝯñtis pʒ: tū qꝛ non oēs hoīes ſūt ſciētes: nec ꝑ ꝯñs ſciūt ſe ſcire: tū qꝛ ſcire ſe ſcire ē actꝰ reflexꝰ: nō aūt oēs hoīes reflectūt ſe ſupra actū rectū ſciēdi: vt ſic ſciant nālr ſe ſcire: tū qꝛ multi credūt ſe ſcire ⁊ nō ſciūt: ſi āt nālr ſcirēt ſe ſcire: nūq̄ deciperēt̄ ī tali opiniōe qꝛ actꝰ nālis ſp eſt rectꝰ: ꝯña pʒ qꝛ nihil deſiderat̄ niſi cognitū ſm Auguſtinū. ix. de trinitate. Inuiſa īgt diligere poſſumꝰ: incognita nequaq̄ʒ. ¶ Preterea ad pricipale ſi ſic: ergo oēs hoīes amoto īpedimēto ſcirēt: ꝯñs ē falſū: qꝛ aīa noſtra ē ſicut tabula raſa in q̄ nihil depictū eſt: ex tertio de aīa. Tex. ⁊ cō. 14. Etiā extrinſeco īpedimēto amoto: ꝯña pʒ in oībꝰ nālibꝰ: nā ignis: qꝛ nālr īclinat̄ ſurſū ſtatī mouet̄ ſurſū ſi ſit extra locū illū amoto īpedimēto. ¶ Preterea: ſi ſic ergo oēs hoīes nō hñt ſciaʒ: vel ſaltē hñs ñ deſiderat: ꝯñs eſt falſū quātū ad primā ptē euidēter: nā videmus ꝙ mlti hñt ſciaʒ. Quātū ad ſcḋaʒ ptē: ē ēt falſū: alr ꝓpō nō eēt vlr vera: ⁊ ſic hētur ꝓpoſitū: ꝯña tñ ꝓbat̄: qꝛ deſideriū nō ē niſi reſpectu rei nō hite: ſi ergo deſiderāt ñ hñt: vel hñs nō deſiderat. ¶ Preterea aliq deſiderant ignorātiā ergo nō oēs nāliter deſiderant ſciam: ꝯſequentia eſt euidēs: ſed añs ꝓbat̄: quia eſt aliqua ignorātia affectata. ¶ Contra eſt ariſto. hic in littera.

Reſpondeo In iſta queſtione ſic procedam: primo ꝑmittam vnam diſtinctioneʒ. ſecūdo oſtendam triplicem concluſionem. tertio q̄dam dubia ptractabo. ¶ Quantū ad primū notādū ꝙ triplex ē appetitꝰ vl deſideriū in rebꝰ. Quidā. n. ē appetitꝰ nālis. Quidā ſenſitiuꝰ ſiue aīalis. Quidā itellectual' ſiue rōnal'. Dicit̄ appetitꝰ nālis īclinatio vl tēdētia q̄dā q̄ vnaq̄q; res tēdit ⁊ inclinat̄: ad finē ſuū ⁊ ꝑfectionē. Appetitꝰ āt aīalis dicitur q ꝯſequit̄ ſenſū ſm quē q̄libet ſenſus tēdit ⁊ inclinat̄ ad obiectū ꝯueniēs ⁊ fugit diſcōueniēs. Sed appetitus rōnalis dicit̄ ipſa volūtas ꝯñs ipſum intellectū: ſicut appetitus ſenſitiuus ſequit̄ ipm ſenſum. ¶ Et nota ꝙ iſti appetitus differūt adinuicē. prīo qꝛ appetitꝰ rōnalis ē formalr liber. nō ſic appetitꝰ aīalis vel nālis. Secūdo qꝛ appetitus rōnalis ⁊ ſenſitiuus aliqñ noīant potētiā. aliquādo actū elicitū: appetitꝰ aūt nālis nec noīat potentiaʒ nec actū elicitū. ſed ē q̄dā tēdētia ꝯñs nāʒ rei ñ differēſ realit̄ ab ipſa nā rei. nā quecūq; res ſeipſa īclinatur ad ſuū finē ⁊ perfectionē. Tertio appetitꝰ ſenſitiuꝰ ſe hʒ ī plus q̄ʒ intellectiuus. nā vbicūq; reperit̄ itellectiuꝰ reperit̄ ⁊ ſenſitiuꝰ ⁊ nō ecōuerſo. ⁊ hoc in mortalibꝰ. vt dr̄ ſcḋo de aīa Tex. ⁊ cō. xv. ſilr appetitꝰ nālis ſe hʒ in plꝰ q̄ʒ ſenſitiuꝰ vel intellectiuꝰ. nā vbicūq; illi reperiuntur. ⁊ ipſe ⁊ nō ecōuerſo. vñ ēt ipſemet appetitus ſenſitiuꝰ ⁊ intellectiuꝰ vt ſunt q̄dā nāe habēt appetitū nālē ⁊ inclinationē quādā ⁊ tēdētiā q̄ tēdūt in ſuū finē ⁊ ꝑfectionē. Uñ appetitꝰ rōnalis ī mortalibus: eſt inferioꝛ ⁊ in paucioribꝰ ſimplr. ⁊ poſt ipm appetitus aīalis. ſimplr aūt prioꝛ prioritate cōitatis ⁊ in plꝰ ſe hñs ē appetitus nālis. Quarto differunt. qꝛ appetitꝰ aīalis ⁊ rōnalis in ſuis actibꝰ ſemꝑ ꝑſupponūt actū priorem alterius potentie cognitiue. puta voluntas actū intellectꝰ ⁊ appetitus ſenſitiuꝰ actū ſenſus. Appetitus aūt naturalis nullū actū alicuiꝰ potētie preſupponit. U. g. graue appetit centruʒ appetitu naturali. Quē aliū actū preſupponit. videtur ꝙ nullum.

Quantum ad ſecūdū ſit iſta prima ꝯcluſio. Oēs hoīes ⁊c. nō eſt intelligēda de appetitu vel deſiderio rōnali. hāc ſic oñdo. oīs talis appetitus rōnalis preſupponit actū intellectus. ſed appetitꝰ quo oēs hoīes nālr ſcire deſiderāt ñ ꝑſupponit actū intellectus. g°. ⁊c. maioꝛ pʒ ex p̄cedentibꝰ minoꝛ ꝓbat̄. qꝛ appetitꝰ ⁊ ſi ē aliqñ reſpū hiti: nō tñ neceſſario ē reſpū hiti. dcā āt ꝓpō ſupponit̄ eē vlis ⁊ neceſſaria. ſi āt iſte appetitꝰ ſuppōeret neceſſario actū itellectꝰ. cū actꝰ itellectꝰ ſit ſcire. iſte appetitꝰ eēt neceſſario r̄ſpectu hiti. Preterea oīs appetitꝰ rōnal' ē formalr liber. ſʒ appetitꝰ q̄ oēs hoīes nā ſcire dſiderāt nō eſt formalr liber. g°. ⁊c. ꝓbatio minoris qꝛ ſi ſic. g°. poſſent nō dſiderare ſcire. ⁊ ſic dcā ꝓpō nō eēt neceſſaria ſʒ ꝯtigēs. ¶ 2ª ꝯcl'o ſit iſta. ꝙ ꝓpō iſta. Oēs hoīes. ⁊c. nō ē intelligēda de appetitu vl dſiderio aīali. Hāc oñdo ſic. oīs appetitꝰ aīal' ē tm̄ reſpectu ſenſibiliū. ſʒ appetitꝰ q̄ oēs hoīes ſcire deſiderāt ñ ē hmōi. g°. ⁊c. maioꝛ ē euidēſ qꝛ appetitꝰ aīalis ⁊ ſenſitiuꝰ ſeqtur adeq̄te ipʒ ſenſū. mioꝛ pʒ. qꝛ nō tm̄ appetimꝰ ſcire ſenſibilia. imo ēt inſenſibilia. ⁊ plꝰ. Cōfirmat̄. qꝛ tūc bruta appeterent ſcire. cū appetitū ſenſitiuū hēant. ¶ 3ª ꝯcl'o. iſta ꝓpō. Oēs hoīes. ⁊c. itelligēda ē de appetitu naturali. Hoc pʒ ꝑ locū a diuiſiōe. qꝛ nō reſtat aliꝰ appetitꝰ. g°. oēs hoīes ſcire dſiderāt nālr. ī. nāli appetitu. qꝛ vnaq̄q; res tēdit ⁊ inclinat̄ ad ſuū finē ⁊ perfectionē. nā Ariſto. ſcḋo phicoꝝ. Tex. ⁊ cō. 75. ꝓbat nāʒ agere ꝓpt̄ finem. alr. n. nō accideret ibi erroꝛ nec fruſtratio. nā g°. itēdit finē. g°. hʒ appetitū. ⁊ tñ nō cognoſcit. g°. eſt aliqs appetitꝰ ſine cognitiōe. ⁊ cū ꝑfectio ſit aliq̄ mō finis ꝑfectibil': ex ſcḋo phicoꝝ Tex. ⁊ cō. 81. qꝛ ēt ē finis motꝰ iō pōit̄ appetitꝰ ſiue deſideriū nāle in oībꝰ ordinatis ad finē aliū a ſe ⁊ ꝑfectibilibꝰ ꝑfectione differēte ab eēntia ſua. qḋ dico ad excludēdū primū ens. ⁊ iſto mō dr̄ graue appetere cētrū: ⁊ mā formā. ⁊ ſic de aliis.

Quantum Ad tertiū principale eſt primū dubiū. Utrum illa ꝓpō. quā infra Ariſto. probat a poſteriori ⁊ a ſigno: poſſit etiam a cā ⁊ a priori declarari. ¶ Ubi ſciendū ꝙ q̄dam expoſitoꝛ nitit̄ eam a cā declarari tripliciter. Prīo ſic oē imperfectuʒ nālr appetit ſuā ꝑfectionē. ex prīo phicoꝝ caplo vltimo. Tex. ⁊ cō. 81. aīa aūt hoīs de ſe ē īpfecta ſm intellectiuā potētiā. cū ſit ſic tabula raſa ī q̄ nihil depingit̄. ex tertio de aīa. Tex. ⁊ cō. 14. ergo nālr deſiderat ſcire. qḋ eſt perfectio eius ſm potētiā itellectiuam. ¶ Secūdo ſic. vnūqḋq; inclinat̄ ad ſuā ꝓpriā operationē. ſic calidū ad calefaciendū. opatio aūt hoīs inq̄ʒtū hō ē itelligere: ꝑ hͦ. n. diſtinguit̄ ab oībꝰ aliis. g°. hō nālr deſiderat

ſiderat ⁊ iclinat̃ ad itelligere.ergo ⁊ ad ſcire. ¶ Tertio ſic vnũqdqʒ nãlr̃ appetit ꝯiũgi ſuo pricipio.hõ ãt ꝯiungitur ſubſtantijs ſepatis p itelligere.ſic ꝓbat Ariſt. decio ethi coꝝ.q̈ in ſpeculatiõe vitatis hõ maxie aſſimilat̃ ſubſtantijs ſepatis.⁊ ibi ꝯcludit ⁊ ꝓbat btitudinẽ nr̃am ꝯſiſtere. ergo hõ nãlr̃ appetit ſcire.Sʒ iſte ꝓbationes eo mõ q̃ valẽt videt̃ coicidere:⁊ ab inicẽ nõ diſtigui. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã notãdũ q̈ ſic ẽ duplex act⁹.ſ.prim⁹ ⁊ ſcds.ex ſcda de aĩa.tex.cõ.2.⁊.5.ita ẽ duplex pfectio.ſ.pria ⁊ ſcda. p° ẽ forma vel habitus.ſcda ipa opatio ꝯñs formã. vnũqdqʒ ãt nãlr̃ appetit vtrãqʒ pfectionẽ.cũ opatio ſit finis hitus Iſta ergo ꝓpõ. vnũqdqʒ appetit ſuã pfectionẽ:oñdit ꝓpoſitũ de ſcia de qua ꝓcedit pria rõ q̃ʒ de itelligere de q̃ ꝓcedit ſcda rõ.⁊ ſic ſcda coicidit in idẽ cũ pria. ¶ Preterea tertia rõ nõ vr̃ diſticta a ſecũda.q2 hõ nõ eſt nat⁹ cõiũgi ſuo pricipio niſi p opationẽ. nec vr̃ eẽ alia rõ deſiderãdi opationẽ niſi pp talẽ ꝯiũctionẽ ⁊ iõ eodem appetitu appetit̃ h ⁊ illud.cũ ergo ſcda coicidat cũ pria:⁊ tertia cũ 2°:pria erit eadẽ cũ ſcda ⁊ tertia.⁊ ſic ſũt realr̃ vna. ¶ Ex iſtis g° trib⁹ rõnib⁹ pôt colligi vna rõ ſic. vnumqdqʒ nãlr̃ appetit ſuã pfectionẽ tã primã q̃ ẽ for° q̃ʒ ſcdaʒ q̃ ẽ ꝓpa opatio p quã ẽt pôt ꝯiũgi ſuo pricipio.ergo hõ nãlr̃ appetit ſciaʒ q̃ ẽ pria pfectio.⁊ itelligẽ qd ẽ ſcda pfectio:p quã ꝯiũgit̃ ſuo pricipio. ¶ Scdʒ dubiũ ẽ circa pdicta.cũ hõ nãlr̃ appetat vtrãqʒ pfectionẽ.ſ.primã ⁊ ſcdaʒ: vtꝝ eodẽ appetitu vel vniuoce dicto:appetat vtrãqʒ:vel appetitu equoce dicto. ¶ Et vr̃ q̈ equoce.nã ſic potẽtia dr̃ equoce de potẽtia eẽntiali q̃ ẽ ad formã.⁊ de accñtali q̃ eſt ad opationẽ ꝯñtẽʒ formã.ex ſcdo de aĩa.tex.cõ.55.ita vr̃ equocũ eẽ deſideriũ illud qd ẽ ad formã.⁊ illud qd ẽ ad opationẽ ꝯñtẽʒ formã. ¶ Ad qd pôt dici q̈ pôt eẽ vniuocus ⁊ equoc⁹ alr̃ ⁊ alr̃ ſũptus.ſic ⁊ ipſa potentia. vniuoce qdẽ q2 eodẽ deſiderio vel ſaltẽ vniuoce dicto appetit̃ ſcia imediate.itelligere ãt imediate:q2 mediãte ſcia.qd qdem deſideriũ corrñdet potẽtie eẽntiali.q2 nõ hñs formã ẽ in põ eẽntiali ad actũ primũ ⁊ ſecũdũ.⁊ eſt eadẽ põ reſpectu vtriuſqʒ act°.Silr̃ eodẽ appetitu ⁊ deſiderio eẽntiali pôt appeti forma ⁊ opatio. licʒ diuerſimode q̃ʒtũ ad mediate ⁊ imediate appeti.⁊ h qñ neutrũ habet̃.ſʒ vtrũqʒ deficit.forte ẽt eodẽ appetitu ⁊ deſiderio eẽntiali pôt appeti imediate opatio vt finis.⁊ ipſa forma ꝓpter finẽ.nõ curo ſiue ſic.ſiue ecõuerſo. ¶ Pôt ẽt dici q̈ deſiderio equoce dicto appetit̃ vtraqʒ pfectio.qd pʒ.q2 poſſũt ſepari.naʒ hita forma ẽ appetit⁹ ad opationẽ nõ ad formã. ⁊ ſi ſic: tũc ſcia appetit̃ imediate ⁊ itelligere imediate:qdlibet ſuo ꝓprio appetitu. Prim⁹ appetit⁹ corrñdet potẽtie eẽntiali.⁊ pôt dici appetitus ad formã.⁊ appetit⁹ eẽntialis.Secundus corrñdet potentie accñtali.⁊ pôt dici appetitus ꝯñs formã:⁊ appetitus accñtalis. Utraqʒ via ẽ ꝓbabiliſ ſed prima magis:q2 pluralitas nõ videt̃ ponenda eſſe ſine neceſſitate. Et ſic patet ad queſtionem.

Ad argumenta Ad primũ cũ dr̃.ergo oẽs ſciũt ſe ſcire.nego ꝯñam.ꝯña.n. teneret ſi illud deſideriuʒ ſciẽdi eẽt actus elicitus voluntatis de quo loqtur Augu.vbi allegat̃.tali.n. deſiderio nihil deſideratur niſi cognitũʒ.ſʒ nõ eſt ita hic. Illud.n. deſideriũ ſciẽdi eſt q̃dã iclinatio nãlis ipſius itellect⁹ ad ſciẽdũ.ſic q̃libet potẽtia hʒ nãlẽ iclinationẽ ad ſuã pfectionem.⁊ tale deſideriũ non ꝑexigit nc̃io cognitionẽ in ipſo deſiderato: graue .n. deſiderãs cẽtꝝ quã notitiã hʒ de cẽtro. ¶ Ad ſecundũ cũ dr̃.ergo amoto ipedimẽto oẽs ſcirẽt.nego ꝯñam. Ad ꝓbationẽ notãdũ q̈ vt dictũ ẽ i corpe qõnis. duplex ẽ appetitus.eẽntialis ⁊ accñtalis. eẽntialis ꝓcedit formã ⁊ pfectionẽ primã.accñtalis ẽ ꝯñs formã. De prio appetitu dico. q̈ nõ ẽ vex q̈ amoto ipedimẽto nc̃io illud habeat̃ ad qd ẽ iclinatio.q2 exigit̃ agẽs extriſecũ iducẽs formã. De ſcdo appetitu ꝯcedo q̈ ſaltẽ pôt.hñs.n.formã ⁊ hitũ amoto ipedimẽto pôt exire i actũ habit⁹:ſine etiã aliquo extriſeco agẽte.de prio appetitu itelligẽda ẽ ꝓpõ. nõ de ſcdo. ¶ Ad exẽplũ qd ponit̃ de igne. dico q̈ igniſ appetit ſurſũ appetitu accñtali.q2 hñs primũ actuʒ.ſ.formã leuis pôt exire i actũ amoto ipedimẽto.nõ.n. appetit appetitu eẽntiali.vt pʒ ⁊ iõ nihil mali ſeqꝛ. ¶ Ad tertiũ cũ arguit̃.g° oẽs ñ hñt ſciaʒ.vel hñs non deſiderat.nego ꝯñaʒ q̃ʒtũ ad vtrũqʒ ꝯñs.ad ꝓbationẽ cũ dr̃.q̈ deſideriũ ñ ẽ niſi reſpectu non hiti.dico q̈ falſũ ẽ.imo pôt eẽ ẽt reſpectu hiti vt ꝓbat̃ p quãdã gloſã ſupra ſcdaʒ canonicã Petri ſup illud: In quẽ deſiderãt angeli ꝓſpicere.ponit̃.n.deſideriũ reſpectu hiti.ne faſtidiũ gñet.gloſa tñ illa loqtur de deſiderio quod ẽ actus elicit⁹ volũtatis.⁊ illud forte ñ mãet deſiderato hito. Iuxta illud Auguſtini nono de trinitate.appetitus ihiãtis fit amor tenẽtis vel fruentis.qcqd tñ ſit de iſto deſiderio deſideriũ nãle de quo ẽ ſmo nõ corrũpit̃ hito ipſo deſiderato.q2 tũc eẽt pricipiũ appẽdi ſuã corruptionẽ:ſic de ꝓuatiõe arguit̃ p° phiſicoꝝ:vnde idẽ vr̃ oĩno deſideriũ nãle.⁊ dilectio nãlis.qd ex h pʒ q2 Ariſtoteles ꝓbat dictã ꝓpõnẽ p dilectionẽ nãlẽ ſẽſuum quos appetimus tñ vt hitos:ſʒ hitos amam⁹.Alr̃ dicit̃ q̈ ꝓpoſitio itelligit̃ de oĩ hoĩe ſm ſe ꝯſiderato.ſic aĩa de ſe ſp ẽ nuda ab oĩ cognitiõe.⁊ ſic ꝯñs ẽ vex. q̈ oẽs hoĩes nõ ſciũt ſm ſe ꝯderati:ſʒ pria ſolutio verior ẽ. ¶ Ad quartũ cũ dr̃ q̈ aliqui deſiderãt ⁊c.dico:ſimul ſtat q̈ hõ nãlr̃ deſiderat ſcire deſiderio nãli:⁊ tñ accñtali ⁊ volũtarie velit ꝯtrũ.voluntas enim in nobis ex ſua libertate pôt moueri ꝯtra naturalẽ iclinationẽ:nũq̃ʒ tamen p ſe vult non ſcire ſʒ p accidẽs:puta:q2 aliqd aliud vult magiſ actu elicito:vt pigriciã vel nõ habere remorſum ꝯſciẽtie: q̃ʒ ſcire ad qd ẽ iclinatio nãlis:equiuocat̃ ergo in argumento de appetere naturali ⁊ appetere voluntario ſeu libero: aliqd.n.appetit̃ naturaliter: quod voluntarie oditur.

¶ Hic maxime ſenſuum cognoſcere nos facit: ⁊ multas differentias demonſtrat. Qõ.ij.

Queritur Utꝝ iter oẽs ſẽſus: viſus faciat nos magis ſcire. ¶ Et vr̃ q̈ nõ.q2 dicit phs in libro de ſenſu ⁊ ſẽſato q̈ ceci nati habẽtes auditũ ſũt magis ſapiẽtis q̃ʒ ſurdi nati hñtes viſum ergo ſi ſenſus magis diligit̃ q2 magis cognoſcitiuus ſm q̈ cognitio ordinat̃ ad ſcientiam.ſequit̃ q̈ auditus ſit magis diligẽd⁹. ¶ B. Leo in ſermone Paſce pfert tactũ thome viſui quo ad certitudinẽ cognitiõis.vñ palpãs clamauit. dñs meus: ⁊ deus meus. ¶ Itẽ ꝯ h q̈ dicit viſũ plures differentias demõſtrare.nã tactus plures demõſtrat: q2 ſenſus qui ẽ duaꝝ ꝯtrarietatũ plures differẽtias demõſtrat q̃ʒ ille q eſt vnius tm̃.ſed ſenſus tactus ẽ duaꝝ ꝯtrarietatũ.ſ.calidi:⁊ frigidi.humidi ⁊ ſicci. viſus autem eſt vnius tm̃.ſ.albi ⁊ nigri ex ſecũdo de aĩa.tex.cõ.8.ergo ⁊c. ¶ Preterea Ariſt.ſecũdo de generatione. prime qualitates ſũt p ſe tãgibiles.ſed poſterius non inuenitur ſine priori. ergo vbicũqʒ inuenitur qualitas viſibilis inuenit̃ ⁊ q̃litas tãgibilis ⁊ nõ econuerſo.ergo plures dr̃ias nobis demonſtrat tact⁹ q̃ʒ viſus. ¶ Preterea ꝯ h qd dicit q̈ ſenſũ viſus magis diligim⁹.ꝓbo q̈ ñ.nã illũ ſẽſuʒ magis diligim⁹ cui⁹ oppoſitũ magis odim⁹.ex 2°.prioꝝ caplo illo.qñ ãt extremitates ꝯuertũt̃.i vltia regula dr̃ q̈ magis eligẽdo: magis fugiẽdũ opponit̃.ſʒ magis odim⁹ oppoſitũ tact⁹ q̃ʒ oppoſitũ viſus.q2 oppoſitũ tact⁹ deſtruit aĩal. nõ autem oppoſituʒ viſus.ergo tactũ magis diligim⁹ q̃ʒ viſum.

Rñdeo Iſte rõnes nõ cogũt. ¶ Ad primuʒ dicendũ q̈ viſus magis fac̃ ad cognitionẽ p ſe ſiue ad ſciaʒ q̃ eſt p iuẽtionẽ.ſic vult Ariſt.i de ſenſu ⁊ ſenſato. vbi ſupra. Ad pbm dicẽduʒ ſic ipſe ibidẽ vult. auditus ſolũ p accñs magiſ facit ad cognitionẽ ſiue ad ſciaʒ q̃ ẽ p doctrinã.ex hoc q̈ vox audibilis q̃ mouet auditum ẽ ſignificatiua ꝯceptuũ mentis:⁊ h accidit voci ſm q̈ imutat auditũ ſi.n.eedẽ voces formarentur:q̃ mõ.⁊ non eſſent ſigna iſtituta conceptibus audito earum nihil iuuaret ad diſciplinam.ẽt ſi ſigna.viſibilia ipoſita eẽnt ad ſignificãdũ cõce-

ꝑtus oẽs.ſic mõachi hñt de multis:tũc viſus ꝑ illũ mo-
dũ ꝯferret ad diſciplinã.ꝑ quẽ modũ ꝯfert nũc auditus.
ſʒ voces ſũt ſigna ꝓ́ptiſſima:⁊ ꝓꝑ illud vꝫ liguã eẽ datã
hoĩbus.ex ſcḋo de aĩa.tex.cõ.88.ſic ergo pʒ ꝙ q̃ʒtum
ad ſciam habitã ꝑ iuẽtionẽ:viſus facit magis ad ſciaʒ q̃ʒ
audit⁹.ſʒ q̃ʒtũ ad ſciaʒ habitã ꝑ doctrinã auditus magis
facit ad ſciam nõ ꝑ ſe.ſʒ ꝑ accñs. q꞉ ſuũ obm ex iſtitutiõe
ſcm̃ ẽ ſignũ ꝯceptus.ꝑ quã iſtitutionẽ nihil ſibi accreſcit.
vñ ꝑ accñs auditus magis facit ſcire.viſus ãt ꝑ ſe ⁊ dire-
cte mediãte lumĩe nãlis ipſi⁹ itellectus.℄ Ad illud leonis
dico ꝙ ꝑfert tactũ viſui nõ q̃ ad ꝑ ſe primũ obm vtriuſqʒ
ſʒ forte q̃ʒtũ ad illud corp⁹ xp̃i magis expiẽdũ ꝑ viſuʒ ⁊ ꝑ
tactũ ſil̓ q̃ʒ ꝑ viſũ ſolũ.℄ Ad aliud ꝯcedo ꝙ tactus ẽ dua
rũ ꝯrietatuʒ.viſus ãt vni⁹ tm̃.⁊ ex h̄ forte ſeq̃t ꝙ tact⁹ nõ
ẽ ſimpl̓r vn⁹ ſenſus.de quo al̓s.tñ ex h̄ nõ ſeq̃t ꝙ tactus
pl̓es rex̄ dr̃ias oñdat.q꞉ obiectũ ipſius viſus.ſ.lux ⁊ co-
lor i plurib⁹ corꝑibus repiunt̃ q̃ʒ oẽs q̃litates tãgibiles
ſi eẽnt mille:⁊ q꞉ cognoſcim⁹ ſubãm ꝑ ſua accñtia.vt dice
tur ſuꝑ ſeptimuʒ hui⁹. qõne illa vtx̄ ſuba ſit prior oĩum
entiũ cognitiõe.⁊ obiectũ viſus i plurib⁹ repit̃ q̃ʒ obiectũ
tact⁹.vel cuiuſlibet alteri⁹ ſenſus ꝑticularis.q꞉ oĩa corꝑa
tã iferiora q̃ʒ ſuꝑiora lucẽ vel colorẽ ꝑticipãt.ñ ãt alias q̃
litates.puta tãgibiles:audibiles.⁊ hmõi.iõ viſus plureſ
res demõſtrat.⁊ magis facit ad ſciam.iõ magis diligit̃.
℄ Ad illud de ſcḋo de gñatiõe dici põt ꝙ hʒ veritatẽ qñ
prius ẽ de eẽntia poſterioris.ſicut aĩal de eẽntia hoĩs.ſʒ
nõ ſic i ꝓpoſito.q꞉ iſte q̃litates ꝑ̓ie nõ ſunt de eẽntia lu-
cis.ſil̓r iſte q̃litates tãgibiles nõ ſũt ſimpl̓r prime.ſʒ ſunt
ꝑ̓ie reſpectu ſuſceptiui eax̄.cuiuſmõi ſſt h̄ iferiora. vñ ẽt
male allegat̃ illa actoritas.dicit.n.ſic.qm̃ igit̃ q̃rim⁹ ſẽ
ſibilis corꝑis ꝑ̓cipia.h̄ ãt ẽ tãgibile.iõ ſole ꝯrietates ſʒ
tactuʒ faciũt ſpẽs corꝑis.⁊ ꝑ̓cipia corꝑis ſenſibilis.de q̃
ibi itendit.⁊ ſeq̃t̃. q̃ʒuis viſus ſit prior tactu:q̃ꝓꝑ ⁊ ſubm
ꝑ̓⁹.ſ. obiectuʒ.ſʒ nõ ẽ corꝑis tãgibilis paſſio ſm ꝙ tãgi
bile:ſʒ ſm ꝙ aliud.⁊ ſi ꝯueĩt ꝑ̓⁹ nã.i.ſm aliq̃ʒ nãʒ cõeʒ
corꝑi gñabili.de q̃ itẽdit.⁊ corꝑi celeſti.cuiuſmõi forſan ẽ
nã ꝑſpicui.pʒ ergo ꝙ auctas ẽ ad oppoſituʒ.q꞉ obm vi-
ſus ꝯtigit eẽ ꝑ̓⁹.ſ.prioritate cõitatis.⁊ iõ ẽ i plus. ℄ Ad
vltimuʒ de illa regula ſcḋi prior̄ dicẽdũ ꝙ fallit ꝑ exem
plũ i termis.nã meli⁹ eſt bñ viuere q̃ʒ viuere. ⁊ tñ magis
odim⁹ oppoſitũ viuere:q̃ʒ opoſituʒ bñ viuere.q꞉ oppoſi-
tũ viuere deſtruit viuere:⁊ bñ viuere. vñ.Ariſt.7.thopi-
cox̄ gloſat illã ꝓpõnẽ ⁊c.niſi cuʒ alter̄ ifert alter̄.⁊ vult
ꝙ illa regula tenet qñ magis eligẽdũ icludit min⁹ eligen-
dũ.ſic i exẽplo poſito bñ viuere icludit viuere. ſil̓r i ꝓpo
ſito ſenſus viſus includit ſenſum tactus:⁊ oppoſitum ta-
ctus deſtruit viſum ⁊ tactum.

℄ Ex ſenſibus aũt quibuſdã quidẽ ipſox̄ memo
ria non fit. quibuſdam vͦ fit.⁊ propter hoc alia
quidem prudentia ſunt.alia vͦ diſciplinabiliora
non potentibus memorari. Qõ.iij.

Queritur Utx̄ prudentia ſit i brutis.
℄ Et videt̃ ꝙ ñ.nã prudẽtia
ẽ recta rõ agibiliuʒ.ex 6° ethicox̄.bru-
ta nõ hñt rõnẽ.ergo nec prudẽtiã.℄ ꝑ
prudẽtia icludit ꝓuidẽtiã de futuris cũ
mẽoria ꝑ̄teritox̄.qḋ ñ põt eẽ ſine colla-
tiõe ꝑ̄teriti ad futux̄.ꝯferre ãt ẽ act⁹ rõ
nis.ſʒ bruta nõ hñt rõnẽ.ergo nec prudentiã. ℄ Preterea
bruta nihil cognoſcũt niſi ꝑ ſẽſus.ſẽſus ãt nõ ẽ ꝑ ſe niſi ſẽ
ſibiliũ ꝓprior̄ vel cõium.ſʒ prudẽtia ẽ circa nociuum
⁊ vtile q̃ nõ ſunt ſenſibilia nec cõia nec ꝓpria. pʒ ergo ꝙ
bruta non hñt prudentiã. ℄ Cõtra Ariſt.in litera.

Rñdeo Duplex ẽ prudẽtia.ꝓpꝛie dicta. ⁊ methaphori
ce dicta.h̄ ſuppoſito dico duo ad qõnẽ.℄ Pri
mo ꝙ in brutis nõ ẽ prudẽtia ꝓpꝛie dcã.ſicut bene ꝓbãt
prima ⁊ ſecũda rõ ad oppoſitũ. ℄ Scḋo dico ꝙ i brutis ẽ
prudẽtia methaphorice dcã.Circa qḋ dicit vn⁹ expoſitor ꝙ
in brutis eſt prudẽtia methaphorice dicta.⁊ h̄ reſpcũ illo
rũʒ q̃ nãli iſtictu ꝓſequunt̃. vñ ſm eũ prudẽtia in aĩalibus
alijs ab hoĩe eſt nãlis eſtimatio de ꝯueniẽtib⁹ ꝓſequẽdis
⁊ nociuis fugiẽdis:ſic agn⁹ ſeq̃t̃ matrẽ:⁊ fugit lupũ.⁊ ſic
de alijs puta irũdo facit nidũ.⁊ formica colligit grana ꝯ
hyemẽ. ℄ Sʒ ꝯ ſm Ari.hic in lr̃a.memoria ẽ ꝑs prudẽtie
brutox̄.nã prudẽtia ẽ ꝓuidẽtia de futuris ex memoria ꝑ̄te
ritox̄.ſʒ formica gñãta in eſtate nõ meminit hyemis.quia
nũq̃ʒ vidit hyemẽ.⁊ tñ colligit grana.ergo prudẽtia nõ ẽ
in eis reſpectu eox̄ ad q̃ hñt nãlẽ iſtictũ. ℄ Preterea pru
dentia eſt hit⁹ ꝯſiliatiu⁹.6.ethicox̄.ꝯſiliũ ãt nõ eſt de fine.
ſed de his q̃ ſunt ad finẽ.nõ circa nec̃ia.ſʒ circa ꝯtigẽtia q̃
pñt al̓r ſe hr̃e.ergo prudẽtia in brutis dʒ poni circa ea que
pñt ſic vl̓ al̓r agere:ſʒ ea circa q̃ ſe hñt ex nãli iſtictu nõ ſũt
ꝯtigẽtia hoc mõ.q꞉ cũ ꝯſequant̃ totã ſpeciẽ ita neceſſario
ꝓſequunt̃ illa ꝙ ad iſta magis neceſſitant̃ ⁊ magis agun
tur q̃ʒ agãt:g° reſpcũ taliũ nõ eſt prudẽtia i iſtis. ℄ Dicẽ-
dum ergo al̓r ꝙ in brutis eſt prudẽtia methaphorica:non
tñ reſpectu illox̄ ad q̃ iclinant̃ ex iſtictu nãli:ſʒ reſpectu cõ
tingẽtiũ ad q̃ ſic ſe pñt hr̃e.vel al̓r.puta ꝙ formica grana
ꝯgreget vel reponat in hoc loco vel in illo.⁊ accipiat ex h̄
cumulo vel ex illo ⁊ h̄ ex memoria loci vbi primũ granuʒ
poſuit.⁊ cumuli vñ primo grana ſuſtulit.Itẽ ex prudentia
aranea facit telã vbi eſt maior copia muſcax̄.⁊ irũdo facit
nidũ vbi difficilior eſt acceſſus.prudentia ergo non eſt po
nenda in brutis reſpectu eox̄ ad que nãl̓r iclinant̃ ⁊ neceſ-
ſario.vbi gr̃a.in formica reſpectu huius qḋ eſt aggregare
grana ſimpl̓r:ſʒ reſpectu eox̄ ad que ſe hñt ꝯtigẽter.puta
aggregare grana in hoc foramine ⁊ nõ in illo.vl̓ accipere
de hoc cumulo:⁊ nõ de illo.⁊ hoc ẽ memoria loci vbi po
ſuit ꝑ̓us.⁊ vñ accepit.ſil̓r de alijs. ℄ Ad argumẽta in op
poſitũ.illa diffinitio Ariſto.eſt de prudẽtia ꝓpꝛie dicta:q̃
tñ eſt in hoĩe:nõ in brutis:ſʒ ꝑ̄ter iſtã põt eſſe alia metha
phorica q̃ nõ req̃rit rõnẽ.⁊ illa põt eſſe in brutis. ℄ Ad ſe
cundũ ꝯcedo ꝙ prudẽtia eſt ꝓuidentia futurox̄ cum recor
datione ꝑ̄teritox̄.⁊ hec eſt in brutis.⁊ cũ dꝛ ꝙ hoc nõ fit ſi
ne collocatione.dico ꝙ bruta experimẽti pax̄ ꝑticipãt.vt
dꝛ in lr̃a.⁊ ſicut hñt aliquo mõ expimentũ:ita ⁊ collatio-
neʒ aliq̃ʒ.ſed nõ illã que approꝑ̓iat̃ rõni q̃ eſt ꝑ diſcurſũ
a noto ad ignotũ.talis.n.collatio eſt in hoĩe.de qua ꝓce
dit argumentũ.Alia eſt iꝓpꝛie ſũpta ꝓut aliqs ex memo
ria vni⁹ facit illud ⁊ nõ aliud.⁊ iſta nõ nec̃io req̃rit rõnẽ.
⁊ hec eſt i brutis. ℄ Ad tertiũ dꝛ ꝙ ꝑ cognitionẽ ſenſitiuã
interiorẽ:puta ꝑ eſtimatiuã põt aliq̃d cognoſci:qḋ nõ co-
gnoſcit̃ ꝑ ſenſũ exteriorẽ.lʒ forte ſpẽs illi⁹ ſit in ſenſu exte-
riori.ſicut ponit̃ de cognitione ſube ꝑ itellectũ quã nullus
ſenſus cognoſcit lʒ ſm eos ſuba multiplicet ſpẽʒ ſuã cuʒ
ſpẽ accñtis.ꝙ aũt ſenſus nõ cognoſcit ſpẽʒ illã q̃ tñ eſt in
ipſo ſenſu.h̄ ẽ ꝓꝑ defectũ vͭtutis ſẽſitiue.nõ ſpẽi repñtãtis
ſic mediũ nõ videt colorẽ.lʒ i medio ſit ſpẽs coloris.qcq̃d
ſit de ſuba. Exẽpla.n.ponim⁹ nõ vt ita ſint ex ꝑ̓io ꝑ̓ox̄.
tñ ꝓbabile videt̃ ꝙ cũ ſpẽ accñtis ſil̓ cõmltiplicet̃ ſpẽs no
ciui ⁊ vtilis.lʒ non ꝑcipiat̃ nociuũ ⁊ vtile ſenſu exteriori ꝓ
pter defectũ ſẽſus illi⁹.tñ ꝑcipit̃ a ſenſu interiori.puta ab
eſtimatiua q̃ ſͣ itẽtiõib⁹ ſẽſatis ſubfodit itẽtiões nõ ſenſa
tas ſʒ Aui.ſic.n.ouis vidẽs lupũ ſtatĩ apphẽdit inimici-
tiam lupi.⁊ hoc modo põt hr̃e actũ prudentie circa talia
ſ.fugiendo vel proſequendo.

℄ Hominibus aũt ſciẽtia ⁊ ars per experimentũ
euenit:experientia q̃dem eni artem fecit:vt ꝑ̓ho
lo.recte dicens.ſed in experiẽtia caſum. Qõ.iiij.

Queritur Utx̄ ex expimẽtis gñet̃ ars.
Et vꝫ ꝙ nõ.nã ſm pħm i lr̃a
hr̃e q̃dẽ acceptionẽ i multis ſingularib⁹
expimẽti ẽ.hr̃e ãt i oĩb⁹ artis ẽ:ſʒ ex mul
tis nõ pñt ꝯcludi oĩa.q꞉ eẽt falla ꝯñtis.
g° ex expimẽtis nõ gñat̃ ars. ℄ Prete-
rea hꝫ ex lr̃a ſequẽti ꝙ expti ſciũt q꞉ ſo-
lũ.ſʒ artifex ꝓꝑ q̃d.ex cognitiõe ãt q꞉ nõ ꝯcludit̃ cognitio
ꝓꝑ q̃d:q꞉ nobili⁹ dʒ eẽ iferẽs q̃ʒ illatũ.⁊ gñãs generato.

ſaltē nō īpfecti⁹.g°ꝛc.℃ Preterea.ſi ex expimētis fit ars
opꝫ ꝙ ly ex: dicat circūſtātiā alicui⁹cāe.q̄ro cui⁹: nō fina
lis. pꝫ.qꝛ finis ē poſterioꝛ in eē eo cui⁹eſt finis.expimētū
aūt pcedit artē.nec formalis. vl' mālis.qꝛ forma ꝛ mā ſūt
ptes rei ꝛ iexiſtūt rei. cognitio aūt expimētalis ē ſingula-
riū qd nō ē ps cognitōis vlis q̄ habeť p artē.nec dicit ha
bitudinē efficiētis: qꝛ vel vniuoci: vel equoci.nō pmo mō
qꝛ tūc cātū ꝛ efficiēs eēnt eiuſdē ſpēi.qd eſt falſū.nec ſcdo
mō: qꝛ tūc cā efficiēs eēt nobilioꝛ ſuo effectu.qd ē falſū in
pposito: qꝛ ars nobilioꝛ eſt expimēto. ℃ Preterea.ars ꝛ
ſcia iſūt nobis a nā.g° nō generāť ex expimēto. ꝯñtia eſt
euidēs.añs pbať a Platone.ipe.n.plato q̄ſiuit ab vno
puero de geometria directe q nunq̄ꝫ didicit eā.q recte in
terrogat⁹ de pricipijs geometricis ꝛ ꝯclonib⁹: recte rñdit
ad oīa.tūc ſic.null⁹recte iterrogat⁹recte rñdet ad ea q̄ ig°
rat: ſꝫ iſte puer recte iterrogat⁹recte rñdit: ꝛ tñ nūq̄ꝫ didi
cit: g° a nā hūit. ℃ Preterea.ſic ex vna memoria nō gnā
tur vnū expimētū.nec ex vno expimēto ars: vt pꝫ in lřa.
ergo neceſſario ex multis: ſed multa expimenta ſūt mul-
te cognitōes eiuſdē ſpēi: qꝛ multoꝝ ſingulariū in vna ſpē
ſed mlťa accñtia eiuſdē ſpēi nō pñt eē in eodē ſubiecto. ex
gnto hui⁹. Tex.ꝛ cō.xv. Ergo nec mlťe tales cognitio
nes in eadem potētia experimētatiua.ſiue illa ſit cogita-
tiua: ſiue alia q̄cūq̄ꝫ.ergo nūq̄ꝫ generať ars ex experimē-
tis: qꝛ nō pñt eē plura ſimul. Preterea. Auguſti.in libro
83.q̄ſtionū caplo vltimo dicit.ꝙ a ſenſibilib⁹ nō eſt expe
ctāda ſincera vitas: qd pbať: qꝛ oē ſenſibile ē ꝯtinue mu
tabile: ſed de talib⁹ nō ē certa apphēſio ſenſitiua: ꝛ p ꝯñs
ex talibus nō habeť ars que eſt certa notitia. ℃ Contra.
phs hic in littera: ꝛ ſecundo poſterioꝝ.

Reſpondeo In iſta queſtione primo premittaꝫ aliqua
neceſſaria. Secundo dicam ad q̄onem.

Quantuꝫ ad primū pmitto vnū.ſ.ꝙ ars vel ſcia dupli
citer habeť in nobis vel p inuētionē: vel per
doctrinā.oē.n.qd qs nouit: aut diſcens: aut inueniēs no
uit.primo poſterioꝝ. ℃ Circa qd dico tria p ordinē. Pri
mo dico ꝙ ſcia habita p inuētionē eſt ſimpl'r prioꝛ. Pro
batio huius.nullus.n.docet niſi qd didicit p doctrinam
ab,alio vel p inuentionē.ſi p inuentionē: habeť ppoſitū.
ſi p doctrinā ab alio.q̄riť de illo alio: qꝛ vel habuit p do
ctrinā: vel p inuētionē: ꝛ tūc vt pri⁹: vel ergo erit pceſſus
in iſinitū: vel ſtabiť ad habentē ſciam p iuentionē. ℃ Se
cūdū dictū eſt ꝙ de iſtis modis ſciēdi ē ſic ꝺ ſanatōe: qñꝫ
enī nā eſt ita potēs ꝙ ſine adiutorio extrinſeco inducit ſa
nitatē: qñq̄ꝫ aūt pter ſui debilitatē indiget adiutorio ex-
trinſeco: ꝛ a ſe nō ſufficit: ħ pꝫ ad ſenſum: tunc ēt illud re-
q̄ſitum extrinſecum eſt tanq̄ꝫ inſtrumentū: ipſa aūt nā ad
iuta eſt pricipal'r ſanās.ſil'r in ppoſito.nā in q̄buſdā nā-
le lumen intellect⁹ eſt ita potēs ꝙ ex ſe ſufficit ꝙ applicet
pricipia ad ꝯcl'ones: ꝛ tūc dˀ ſcia generari vel acqri p iuē
tionē.qñꝫ aūt a ſe nō pt: ꝛ tūc iuuať ex q̄buſdā ſignis ſen
ſibilib⁹ſibi a docēte ppoſitis p q̄ docēs exprimit applica
tionē pricipioꝝ ad ꝯcl'ones q̄ꝫ apd ſe hꝫ: ꝛ addiſcēs ꝯcipit
ꝛ in vtutē luminis pprij itellect⁹ ꝯcl'oni aſſentit quā videt
eē deductā ex principijs ſibi prius notis. ita ꝙ illa ſigna
ſe hñt vt inſtrumentū: ſed lumen intellectus ſe hꝫ vt agēs
pricipale iducēs ſciam: ꝛ tūc ſcia dˀ aqri per doctrinam.
℃ Tertiū dictū eſt qd ſeqť ex ſcdo ꝙ ſcia hita p inuētio-
nē aſſimilať prime ſanatiōi: qꝛ nō idiget extriſeco adiuto
rio hita aūt p doctrinā ſcde ſanationi.pꝫ de ſe. ℃ Scdm
qd pmitto eſt.ꝙ oīs nřa cognitio ſiue ptinet ad ſenſitiuā
iteriorē puta imaginatiuā.memoriā.ſenſum cōem ꝛc.ſiue
qd itellectiuā: oriť a ſenſu. ℃ De ſenſitiua iteriori quomō
depēdet ꝛ oriť a ſenſu pōt colligi ex dictis Aui.ſexto na-
turaliū: ꝛ in libro de dřia ſpūs ꝛ aīe. ℃ Ad cui⁹euidētiam
notādū ꝙ ſic colligiť ex dictis libris cerebrū aīalis diui-
diť in duas ptes.anteriorē: q̄ maioꝛ ē.ꝛ poſteriorē q̄ mi-
noꝛ ē. Et in pte anteriori ſūt duo vētriculi.vn⁹altioꝛ alio
ꝛ ante aliū. In poſtrema pte ē vnus tm̄: ꝛ quaſi iter iſtas
duas partes eſt vnus ventriculus medius hñs duas par
tes.vnā ſupiorē: ꝛ aliā inferiorē: ita ꝙ ē vna ſita ſup aliā
ꝛ inter illū mediū vētriculū ꝛ partē poſteriorē eſt q̄dam
corpus ad modū vermis: ꝛ claudiť ꝛ apiť cū opus fuerit
memorari: ꝛ vergit verſus partē poſteriorē. ℃ De iſtis er
go per ordinem dicam⁹. A primo ergo ventriculo prime
partis pcedūt ſeptē paria neruoꝝ: quoꝝ vnū deſuit vtu
ti viſiue: ꝛ oriť vnus neruus a dextera parte illi⁹primi vē
triculi: aliuſ a ſiniſtra: ꝛ q oriť a ſiniſtra tēdit ad dexterā.
ꝛ q a dextera ad ſiniſtrā. ita ꝙ ꝯcurrūt ꝛ interſecant ſe ad
modum crucis. ptenduntꝛ aūt iſti nerui ꝛ elonganť quo-
uſq̄ꝫ recipiūt in ſuis orificijs ipſos oculos. ℃ Nota ēt ꝙ
in illo curſu eſt q̄dā ꝯcauitas p quā pōt eſſe trāſitus ipſi⁹
ſpiritus ab oculis vſq̄ꝫ ad illū primū ventriculum prime
partis cerebri: ꝛ ab illo eſt via vſq̄ꝫ ad ventriculū mediuꝫ
ꝛ ab illo vſq̄ꝫ ad poſteriorē. ℃ His premiſſis notāduꝫ ꝙ
in illo concurſu neruoꝝ duoꝝ ē organū virtutis viſiue cu
ius ē colores apphēdere: qꝛ ſi alibi viſus iudicaret de ob
iecto.cū recipiat duas ſpēs in duob⁹oculis: ſemp iudica
ret vnū eſſe duo. ℃ Virtus aūt ſenſitiua interioꝛ ppinqoꝛ
virtuti viſiue eſt ſenſus cōis.cuius organū eſt in primo vē
triculo anterioris ptis cerebri: cui⁹offm̄ ē apphēdere oīa
ſēſibilia ſēſuū ptculariū: ꝛ iudicare dřiā eoꝝ: vt hēť ſcdo
de aīa. Tex.ꝛ cō.145. ꝛ ad hūc ſenſū videnť ꝯcurrere or
gana ſenſuū pticulariū: ſicut ad centꝝ vel ad punctuꝫ: vt
ait Ariſto.ibidē.hec ēt virtus vocať fantaſia.vñ idem eſt
dicere fantaſiam ꝛ ſenſum cōeꝫ: de hoc ſenſu loquiť Aui.
vi.nāliū. libro.iiij.capitulo primo. ℃ Poſt ſenſum au
tem cōem eſt imaginatio: cuius organū eſt poſterioꝛ ven
triculus anterioris partis cerebri: cuius officium ē retine
re illud qd ſibi tradiť a ſenſu cōi.retinet enim ſpecies illo
rum que apprehēdunť tam a ſenſibus particularib⁹ q̄ꝫ a
ſenſu cōmuni: nō tñ diſcernit: vt dicit Auice.vi.natura-
lium: libro.iiij.capitulo primo: diſcernere aūt ꝯuenit ipſi
ſenſui cōmuni: ꝛ pticulari: ꝛ cuilibet ſuo modo. ℃ Poſt
imaginatiuā eſt vtus cogitatiua: cui⁹organū eſt in iferio
ri pte vētriculi medij: offm̄ ei⁹eſt facere cōpoſitionē inter
ea q̄ ꝯſuanť in imaginatiōe: vt vult Auicē. libro eodē: ca
pitulo pˀo.p hāc potētiā poſſū cogitare vl' cognoſcere ſo
lē viridē vel mōtē aureū: lꝫ nō videri ea ꝯiuncta. tñ ſpēm
ſolis ꝛ viridis habeo ſeorſum in imaginatione. forte ħ ē
vis expimentatiua de q̄ nunc eſt ſmo in ꝯcl'one. ℃ Poſt
cogitatiuā eſt eſtimatiua cui⁹organū eſt in ſupiori pte vē
triculi medij.offm̄ ei⁹eſt apphēdere intētiōes nō ſenſatas
q̄.ſ.nunq̄ꝫ ceciderūt ſub apphēſione alicuius ſenſus pti-
cularis: tñ apphēdit eas ſub intētiōibus ſenſatis q̄.ſ.ceci
derūt ſub pticulari ſenſu. Per hāc virtutē apprehendit
ouis inimicitiā lupi videns lupū: licꝫ nō apphēderit ſpēs
inimicitie p ſenſum particularē: ꝛ ideo videns lupū fugit
eſtimās eū eſſe inimicū. Et ħ vult Auicē. vbi ſupra: caplo
eodē: ſm euꝫ ibidē apphēduntur aliq̄n intētiones ſenſate
q̄s.ſ.ſenſus pticularis natus ē apphēdere: licꝫ nō apphē
dat. puta cū videm⁹aliqd ceruellū indicamus ꝛ exiſtima
mus illud eſſe mel ꝛ dulce: hoc enī nō oñdit nobis ſēſus.
℃ Vltimo eſt vis memoratiua cuius organū eſt in vētri-
culis poſterioris partis cerebri: officiū eius eſt retinere ea
que apprehenſa ſunt p eſtimatiōem: vñ ſic ſe hꝫ ad eſtima
tiuā ſicut imaginatio ad ſenſum cōem: ſicut enī ſenſus cō
munis apphēdit q̄ ſibi reddunť a ſenſibilibus particula-
ribus: ꝛ nō retinet aliqd niſi forte p modicū tps vel q̄ꝫdiu
eſt in actu ſentiendi: imaginatio aūt illa retinet ꝛ ꝯſeruat.
ſil'r vis memoratiua retinet ꝛ ꝯſeruat ea q̄ in eſtimatiua n̄
remanent: niſi q̄ꝫdiu eſt in actu apphēdēdi.ꝛ ħ dicit Aui
cē.ſexto nāliū caplo ſexto.libro pˀo. ℃ Ex pdictis patet
euidēter ꝙ oīs cognitio ſenſitiua iterioꝛ oriť a ſenſu exte-
riori. ℃ Sed circa predicta eſt vnū dubiū.nā Ariſto.lib.
de ſomno ꝛ vigilia vult ꝙ primū ſenſitiuū qd vocat ſēſuꝫ
cōem eſt ſitū in corde.eodē etiā libro oñdiť ꝙ oēs ſenſus
radicanť in corde.probat.n.ibi ꝙ motus ꝛ ſenſus ī aīali
habēt pricipiū a corde: ꝛ tñ organa oīum ſenſuū aſſigna-
ta ſūt modo eē in cerebro. Licꝫ de hoc ſint multe opinio

nes tñ poſſunt ɔcordari. Jccirco dicēdū q̄ oēs ſenſus ſūt a corde radicaliter ⁊ originalr vt dicit Ariſto. tñ formalit̄ ⁊ q̄ſi ſubiectiue ſunt in organis ſituatis iuxta cerebrū mō ꝑpoſito. ſicut ⁊ et ipe Ariſtoteles ɔcedit de viſu: auditu: odoratu: de ſenſu ⁊ ſenſato: libro pᵒ caplo 2ᵒ. licȝ de tactu ⁊ guſtu aſſerat hr̄e organū circa cor. ¶ De cognitiōe intellectiua patet etiā q̄ oriť a ſenſu: ſiue ſit habita ꝑ inuentionē: ſiue ꝑ doctrinā. De habita ꝑ inētionē patet. de habita etiā ꝑ doctrinā patet idē. licȝ aliq̄ dicāt ɔ̄riū. nā addiſcens nō pōt cognoſcere niſi cognoſcat ad qd̄ īſtituta ſūt ſigna q̄ ꝓponit docēs: ⁊ illa apphēdit ꝑ aliquē ſenſu3: vn̄ ſi cecus a natiuitate doceref ab aliquo de colorib⁹: nūq̄ȝ hēret de eis habitū ſcīetificū: ſed tñ habitū fidei vel credulitatis: q2 poſſet credere doceti q̄ color eſt tale ens: vel forte nō hr̄et niſi ɔceptū nois: vel habitū vocalē: ⁊ iō dicit Ariſto. pᵒ poſte. q̄ deficiente ſenſu deficit ſcia q̄ hētur de ſenſibilib⁹ illi⁹ ſenſus quā īpoſſibile ē accipe. oīs ergo ſcia oriť a ſenſu: nā ſi illa ſcibilia ſūt ſenſibilia patet. ſi āt nō ſint ſenſibilia: puta ſubē īmāles ⁊ intētiōes nō ſenſate. ⁊ hmōi. tūc ēt talia ɔcipiūť ab ītellectu pᵒ actu ītellectus nō ſine apphenſione ſenſibiliū ex qbus cognoſcunť: vel ꝑ diſcurſum: vt forte ſubſtātia: vel q2 multiplicāt ſpēm ſuā cū ſpēbus ſenſibiliū: vt ītentiōes nō ſenſate ⁊ ſuba ſm aliam opinionē: ergo nullo actu ītellect⁹ cognoſcit aliquid a nobis: niſi preceſſerit cognitio ſenſitiua in ſenſu.

Quantū ad ſecūdū pīcipale notādū q̄ oīs cognitio intellectiua: vel eſt principioꝝ: vel eſt ɔcluſionu3 ⁊ vtroq3 mō diuidiť: q2 vel eſt notitia incōplexa puta de terminis principij vel concluſionis: vel eſt notitia cōplexa de complexione: ſcil3 huius vel illius.

His dictis Rñdeo ad q̄ōnem: ⁊ ſit iſta prima ɔ̄cluſio q̄ ad habendā notitiā incōplexā de principijs q̄ eſt de terminis ſimplicibus neceſſaria eſt cognitio ſenſitiua ſeu expīmētalis: h̄ p3 ex ꝓdictis. nā exꝑiēte cognitiōe ꝑticulari ſenſitiua gnāť ɔ̄iter cognitiōes poſteriores ī ſēſu cōi. q̄ fātaſia dr̄: ⁊ ſic vlteri⁹: ⁊ q2 illud qd̄ exiſtit ī vtute fātaſtica: vt ibi exiſtit: ē īꝓportionatū ad mouēdū ītellectū poſſibilē ſm q̄ſdā. iō attribuit ſibi aliq̄ forma ab ītellectu agēte abſtrahēte qcqd ſit illa forma vtute cuius pōt mouere ītellectū poſſibilē: ⁊ ſic ītelligit termīos īcōpleros. ¶ Secūda ɔcluſio ſit iſta: ad hn̄dū de principijs noticiā cōplerā: nō eſt neccīa ſimplr cognitio ſēſitiua ſeu expimētalis: bn̄ tñ ē vtilis ⁊ coadiuuās vt cōplexioni principij citi⁹ aſſentiaľ. Pma ps ɔclōnis declaraľ ſic. nā ipe ītellect⁹ ɔceptis mō ꝑpoſito termīs ſimplicibus pōt vtute ꝑpa īpos cōponere vel diuidere: ita q̄ ɔceptus tales ɔpleri ſi ſint pīcipioꝝ ꝑmoꝝ cognoſcunť eē veri lumine nāli ītellect⁹ q2 pīcipia cognoſcim⁹ īq̄ȝtū termīos cognoſcim⁹. pᵒ poſte. ⁊ iō cognitio ſenſitiua vel expimētalis nō eſt ſimplr neccīa ꝓ tali cōplexa cognitiōe de principijs hn̄da. 2ᵃ ps declaraľ ſic: q2 tales ɔcept⁹ cōpleri pn̄t cognoſci: q2 veri ſūt ex frequēti cognitiōe ſenſitiua ⁊ memoratiua ⁊ expimētali: q̄ten⁹ ꝑ eas cognoſcim⁹ terminos talis pīcipij ī ſuis ſingularib⁹ ī re eē ɔ̄iūctos: ſicut ſenſus frequēter videt hāc totalitatē ⁊ hāc maioritatē ɔ̄iūgi. ⁊ ex h̄ ītellect⁹ citi⁹ aſſentit huic pīcipio. oē totū mai⁹ ē ſua ꝑte ſic gᵒ p3 ex ꝓdictis q̄lr cognitio expimētalis valet ad cognoſcēdū illō qd̄ ē pīcipiū artis ⁊ ſcie: de q̄ hētur. 2ᵒ poſterioꝝ: q2 ⁊ ꝑpť cognitionē ſimpliciū q̄ cognitiōe ſenſitiua apphendunť: ⁊ ꝑpter cognitionē vitatis ī ɔ̄pōne mō ꝑpoſito. ¶ Notādū tñ ad maiorē declarationē vitatis duaꝝ ɔclōnū dictaꝝ q̄ q̄ȝtū ad cognitionē terminoꝝ de pīcipijs nō eſt cognitio expimētalis ſeu frequēs acceptio ſenſibiliū neccīa: h̄ aliq̄ apphēſio ſenſibiliū eſt ita neccīa q̄ ſine illa īpoſſe eſt ab ītellectu ɔcipi vel apphēdi qd̄ eſt termin⁹ pīcipij vel ipm cōpoſitū qd̄ ita veri ē de ɔclōne ſic de pīcipio: vt dicef. q̄ȝtū aūt ad cognitionē cōplexionis pīcipij iuuat cognitio expimētalis vt citi⁹ aſſentiaľ pīcipio affirmatiuo ſi ꝑ ſenſū cognoſcaľ ɔ̄iūctio extremoꝝ in ſingularib⁹: ⁊ negatiuo: ſi ī ſenſu ſit diſiūctio: h̄ nō ē ſim

plicit̄ neccīa nec ipſa: nec aliq̄ ſenſitiua: l3. n. nūq̄ȝ ꝑ aliquē ſenſum videaľ ɔ̄iūctio vel ſeꝑatio ī re h̄ tñ ex ſenſib⁹ apphendunť termini: ⁊ ītellect⁹ cōponat vel diuidat: ipe ꝓpria vtute aſſentiet imo vbi ſenſus ꝑcipit ɔ̄iunctionem ſingulariū terminoꝝ in re: adhuc certi⁹ adhereret principio ꝑ lumē nāle ītellect⁹ q̄ȝ ꝓpter aliq̄ȝ apphēſionē ſēſus ſi. n. ī apphēſione ſenſus eēt error: adhuc ītellect⁹ circa illud pīcipiū non erraret: q̄ȝtū ad vitatē ɔ̄pōnis: ⁊ iudicaret ēt ſēſū errare circa h̄: nō obſtāte q̄ a ſenſu errāte accipet notitiā ſimpliciū: ⁊ illa cōponeret ex ſua vtute. ¶ Tertia ɔclō ſit iſta: ad hn̄dā notitiā incōplexā de ɔclōne q̄ eſt notitia terminoꝝ neccīa eſt cognitio ſenſitiua: ſeu expimētalis. Jſta declaraľ ſicut pᵃ: ⁊ eius ꝓbatio p3 ex ꝓcedētibus: q2 nihil eſt in intellectu qn pri⁹ fuerit in ſenſu aliquo mō: q2 vel ꝑ ſe vt color: vel ꝑ partes ſuas vt mōs aureus vel in ſuo remiſſo vt albedo intēſa: vel in ſuo ſili: vt antixps: vel in ſuo effectu: vt ītelligentia: vel aliquo alio mō. ¶ Quarta ɔclō ſit iſta: ad hn̄dā de ɔclōne notitiā cōplexā iuuat cognitio ſenſitiua ⁊ expimētalis: non tñ eſt neccīa ſimplr. Hoc ſic p3: nā cognitio expimētalis iuuat ex frequēti memoria genita q̄. ſ. ɔclō iſta vera eſt: q2 ꝑ ſenſum videť ɔ̄iūctio ɔclōnis in terminis ſingularib⁹. vlterius cū ītellect⁹ aſſentit ɔclōni: q2 vera eſt ex frequēti cognitione ſenſibiliū: ⁊ cognoſcit illud cui aſſentit non eſſe per ſe notū: nec eſſe pīmū pīcipiū: cognoſcit illud eſſe veꝝ: ⁊ h̄ q2 h3 cām: ⁊ ſic ītitaľ ad ingrēdū ꝓpť qd̄ illi⁹ veri: veꝝ expti de ɔclōne q2 eſt: vident ſe hr̄e circa illā ſicut admirantes adhuc cās eius: qō cognoſcūt q2 verū eſt: ⁊ ex h̄ incipiūt philoſophari ⁊ cām ingrere: p3 in lr̄a: ſed dr̄a eſt iter ad mirationē ⁊ expimentū: q2 admiratio minus eſt q̄ȝ cognitio expimentalis: q2 admiratio pōt eſſe ex vnico actu ſentiendi: ⁊ expimentū nō. ¶ Ex ꝓdictis p3 vitas q̄ōnis: q2 ex expimentis gnātur ars. ſiue q̄ ad principia: ſiue quo ad ɔclōnes: q2 cognitio expimētalis: ſeu notitia ſenſitiua q̄ȝ tū ad notitiā ɔplexā nō eſt totalis cā: nec neccīa ſimplr. verūtñ eſt vtilis ⁊ coadiuuās mō ꝓdicto: ⁊ ē neceſſaria ſimpliciter q̄ȝtū ad notitiā incōplexā. Sic ad queſtionem.

Ad argumenta Ad primū cū dr̄ q̄ ex multis non pn̄t concludi oīa: dr̄ vno mō q̄ ſm Ariſto. 8. topicoꝝ. inducēti in multis ſingularibus oportet vlē cōcedere: vel inferre īſtātiā: alioqn ꝑteruit rn̄dēs expertus aūt h3 notitiā de multis: ⁊ in nullo infertur īnſtātia: ergo pōt accipe q̄ ſic eſt de oībus. ¶ Sed ɔ̄tra q̄ȝuis ɔcludaľ rn̄deri dialectice ſm artem nūc dictā tñ ſcia non gātur per h̄: nam l3 ita ſit in multis: nō tñ neceſſe ē ita eē ī oib⁹: l3 neſciat qs īferre īſtātiā: ⁊ q̄ȝdiu ñ ē neceſſe ita eē in oib⁹ nō ē firma adheſio q̄ ſit ita in oib⁹. ¶ Alit ergo dicendū q̄ argumētū bn̄ ꝓbat q̄ cognitio expimētalis q̄ȝtūcūq̄ frequens nō īfert necīo ita eſſe in oib⁹: ſed tñ ꝓbabilr: ⁊ ex h̄ ſeqť q̄ nō eſt ſufficiēs cā ad cāndū artē vel ſciētiā: ſed tñ cōadiuuās ⁊ occaſionalis: qō ɔceſſū eſt ī corpore q̄ōnis. ¶ Ad ſcdm cū dr̄ q̄ ex cognitiōe: q2 nō īferť cognitio ꝓpter qd dicēdū v pri⁹ q̄ ex expimēto nō ſeqť ꝓpter qd notitia ſcīetifica: h̄ ex expimēto cognoſcēti: q2 ē daľ occaſio ingrēdi cām: ⁊ ſic īueſtigādi ꝓpť qd: ⁊ ꝑ ɔ̄ns q̄ ita ſit in oib⁹. nā expt⁹ ꝑ ſingularia arguit ꝑ ſilē q̄ ſicut eſt de vno ſingulari. ita eſt de plurib⁹: ⁊ ſicut ē de multis ita ⁊ de oib⁹: ex multis. n. ſingularib⁹ cū hac ꝓpōne: nā agit vniformiter vt in plurib⁹ niſi īpediaľ. ſeqť vlis: ⁊ ſi ñ ſit cā īpediēs ſeqť ſimplr q̄ ſic ſit in oib⁹. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ ly ex. pōt ibi noiare cām efficiētē nō pīcipale3: ſed īſtrumētalē: nec talē q̄lis ē notitia pīcipioꝝ reſpectu ɔclōnis: ſed mīorē q2 occaſionalē: mō ꝑpoſito. efficiēs aūt pīcipale in oī acq̄ſitiōe ſcīetiē tam h̄ q̄ȝ ēt ɔclōnū ex pīcipijs eſt iſte: ītellectus vtute luminis nālis. ꝓpō vo allegata de efficiēte q̄ vel eſt ꝑfecti⁹ effectu: vel non minus ꝑfectū: vera eſt de cā pīcipali: ⁊ totali: ſm cōmēta. xi. metha. ¶ Ad q̄rtū nego an̄s: q2 ſcia nō īeſt nobis a nā. Ad ꝓbationē platonis dico q̄ plato docuit pueꝝ in illa īterrogatiōe: ſicut ⁊ cēs alij docētes. nihil. n. pōt docēs facere ad quod

quo ad aſſenſuꝫ ꝓbendū cōplexis: niſi debito ordine ꝓpo nere principia nota diſcipulo: ⁊ alia ſequētia ex illis ī illo ordine quo ſequūtur: ⁊ ipſe diſcipulꝰ ꝓpria vꝫtute ītellectꝰ acqeſcit illis ſic ordiate ꝓpoſitis q꞉ ſyllogyſmꝰ ꝑfectꝰ nullꝰ īdiget. ex pᵒ prioꝝ. ¶ Ad qntū de pluribꝰ expimētis ⁊c. dictū eſt ī corpe qōnis quō cognitio ſēſitiua ſufficit ad notitiā pricipij ſi vltra ītellectꝰ abſtrahat ⁊ cōponat. Ad notitiā āt ꝯclōnis plꝰ valēt multe memorie: ⁊ plura expimēta vt faciētes cognoſcere q꞉: ⁊ inqrere ꝑꝑ qd. cū aūt dꝛ ꝙ multa accñtia eiuſdē ſpēi nō pñt eē ſimul ī eodē: dico ꝙ ñ eſt veꝝ vlr nec in ꝓpoſito. Ad Ariſto. dicet̄ in qnto quō intelligēdus ſit. ¶ Ad vltimū auguſti. dicēdū ꝙ nō oīa ſenſibilia ſūt ꝯtinue mutabilia nec ī fieri vt dicet̄ ī qrto huiꝰ ꝯ̄ heraclitū. Sed ad auc̄itatē Augu. ſaluādā pt dici ꝙ ſincera vitas non cognoſcit̄ a ſenſu. ita ꝙ ſenſus cognoſcat īmutabilitatē vitatis: nec obm īqꝫtū ſic īmobile niſi pñs ⁊ dū ē pñs. nō āt ſꝑ ē pñs poſito ēt ꝙ ſꝑ ꝯtinuaret̄ viſio mea circa obm aliqd qd ſit. a. ſicut in primo īſtāti nō ꝑcipio īmutabilitatē. a. ꝑ ſēſū: q꞉ ꝓ tūc nō ꝑcipio niſi quō. a. ſe hꝫ vt tūc q꞉ nō ꝑcipio ipꝫ niſi vt ē tūc pñs. ita ēt ī tota viſione qꝫtūcūqꝫ ꝯtinua nūqꝫ ꝑcipiā īmutabilitatē. a. ſꝫ ꝓ oī nūc ꝑcipiā quō ſe hꝫ ꝓ tūc: nō ſic ē ꝺ ītellectu: q꞉ poſſū ītelligere rē ſꝫm ꝙ ipſa īmutabilis eſt: ⁊ ipaꝫ rei īmutabilitatē. Alr dꝛ ꝙ a ſenſibꝰ nō ē expectāda ſincera vitas tāqꝫ a cā pricipali effectiua: tñ a cognitōe ſēſitiua tāqꝫ ab occaſiōe acqrit̄ ſincera vitas ⁊ īmutabilis q꞉ oīs nr̄a cognitio īcipit a ſēſu lꝫ ab eo ñ hēat totalē cālitatē. ¶ Alr dꝛ ꝙ auguſti. loqt̄ ꝺ q̄dā cognitōe ſupiori ī diuis vl̄ regul̄ etnis ī qbꝰ ſolū vꝫ ꝑfcē veꝝ: ⁊ ad iſtā ñ attigit cognitio ſēſitiua.

¶ Ad agere quidē igit̄ expiētia nihil ab arte differre videt̄. ſꝫ ⁊ exptos magis ꝓficere videmꝰ ſine expientia rōnē habentibus. Qō. v.

Queritur Utꝝ veꝝ ſit ꝙ exptus nō hñs artē certius opet̄ artifice inexpto. vꝫ ꝙ nō q꞉ ſicut prudētia ē hitꝰ cognitiuꝰ circa agibilia. ita ars circa factibilia. ex. 6. ethi. ſꝫ nullꝰ certiꝰ agit circa agibilia qꝫ prudēs. gᵒ nec circa factibilia qꝫ artifex. ¶ Preterea agēs ꝑ cognitiōem qꝫto certiꝰ cognoſcit: tāto certiꝰ opat̄: ſꝫ artifex certiꝰ cognoſcit qꝫ exptꝰ ex lr̄a: q꞉ cognoſcit cāꝫ ⁊ ꝑꝑ qd: exptꝰ tm̄ q꞉. gᵒ ⁊c. ¶ Preterea q ꝑfectiꝰ ſcit qditatē alicuiꝰ ꝑfectiꝰ ſcit illud: ſed artifex ꝑfectiꝰ ſcit qd ē ſanare qꝫ exptꝰ. gᵒ ꝑfectiꝰ ſcit ſanare. ꝓbatio mīoris: q꞉ qditas ſanationis eſt vle ⁊ ꝑ ſe etiā reſpicit obm vle. vle aūt magis ſcit̄ ab artifice qꝫ ab expto. ergo: ¶ Cōtra Ariſto. in littera.

Reſpondeo planū ē ꝙ exptꝰ certius opat̄ artifice inexpto. cuius rō eſt quā ponit phs q꞉ cognitio expimētalis ē ꝑ ſe ſinglaris circa qd ꝑ ſe ē opatio. cognitio āt artis ē vlis pᵒ ⁊ ꝑ ſe: q꞉ ſiē ſingularis h̄ ē ex ꝯñti ⁊ ꝑ accñs: q꞉ gᵒ exptꝰ ꝑfectiꝰ cognoſcit opabile qꝫ artifex: iō ꝑfectiꝰ opat̄: ⁊ h̄ ē qd ait Ariſto. h̄ in lr̄a. ſi igit̄ ſine expimēto qs rōnē hēat: ⁊ vle qd cognoſcat. ī h̄ āt ſingulare ignorat: multotiens qdem in curatione peccabit.

Ad argumenta ad primū dicēdū ꝙ ī aliq̄ ē ſilitudo. ſ. ꝙ ſic prudētia eſt hītꝰ cognitiuꝰ circa agibilia. ita ars circa factibilia: ſed ē diſſimilitudo in alio: q꞉ prudētia nō gnātur in nobis niſi ex actibꝰ nr̄is: iō nullus ē prudēs qn fuerit exptꝰ. ars āt nō gnātur ſolū ꝑ expimētū: ſed ēt ꝑ doctrinā ſine expimentis: pꝫ. ⁊ iō pōt aliqs hr̄e artē q nō eſt exptus: q̄re minus certe cognoſcit opabile ꝑ ſe qꝫ exptus: ⁊ iō certiꝰ opabit̄ qꝫ exptus. ¶ Cōtra h̄ dicit Ariſto. ꝙ ars gnātur ex expimēto. nō gᵒ pōt gnāri ꝑ doctrinā ſine expimēto. ¶ Rñdeo. dcm̄ phi nō ē vlr veꝝ. ſic. n. eſt veꝝ ꝙ ex expimēto gnātur ars: ſed non oīs ars. ¶ Alr pōt dici ꝙ expimētū duplr pōt ſumi. vno mō ꝓ cognitiōe expimētali adhibito ope exteriori. alio mō nō adhibito ope exteriori exercitato. ſcdo mō oīs ars gnātur ex expimento. pᵒ modo nō oꝫ. nō ſic de prudētia: q꞉ oꝫ exercere actus prudētie ſi hō debeat eē prudēs: ſic aūt loqt̄ in ꝓpoſito. ¶ Ad ſcdm de agēte ꝑ cognitionē dicendū ꝙ argumentuꝫ ꝓcederet ſi artifex certius cognoſceret ſingulare circa qd eſt opatio ꝑ ſe qꝫ exptus: qd falſum eſt: q꞉ artifex certius cognoſcit vle. exptus āt certius ſingulare circa qd eſt opatio ꝑ ſe. ¶ Cōtra q꞉ tūc videt̄ ſeq ꝙ artifex non cognoſcit particulare qd eſt ꝯ̄ multos: vel ſi ſic. tunc argumētū ꝓcedit: q꞉ tūc cognoſcit particulare ꝓpter qd ſicut vle. qd nō facit exptus: ⁊ ꝑ ꝯñs certiꝰ cognoſcit opabile: ⁊ tūc illud qd prius. ¶ Rñdeo qcqd ſit de cognitiōe particularis vtꝝ ꝑ ſe poſſit intelligi ⁊ cognoſci: forte dicetur ſeptimo huius. tñ cōcedatur ꝓ tūc: tunc ad formā rōnis dꝛ vno mō ꝙ artifex ex h̄ ſolo ē artifex perfectus: q꞉ habet habitū perfectum in vniuerſali quē hr̄e pōt nō applicando ad ꝑticulare. ꝯuenit eni ſcire in vniuerſali ignorando in particulari ſecūdo prioꝝ. poſſibile eſt igit̄ artificem eſſe ꝑfectum ⁊ tñ nō per ſe cognoſcere ꝑticulare circa qd eſt opatio. Exptū aūt ē ipſe eē ꝑfecte exptū niſi ꝑfecte cognoſcat ſingulare: q꞉ cognitio expimētal̄ ꝑ ſe ē ipiꝰ ſingularis: artifex ergo ex eo ꝙ artifex nō oꝫ ꝙ ita cogᵒſcat opabile: ſic exptꝰ tñ ex h̄ nō ſeqt̄ qn pl̄e ſit artificē ita ꝑ ſe ⁊ ꝑfecte cognoſcere ſingulare ſicut exptuꝫ ſi applicet cognitionē vlem quā hꝫ ad ipm ſingulare. Eſt ergo intelligendū dictū Ariſto. de his habitibus ꝑciſe ꝯſideratis in reſpectu ad illa quoꝝ ſūt pricipia cognoſcēdi ex ſe. nō aūt ꝺ his q̄ pñt cognoſci ꝑ applicationē hoꝝ habituū ad alia ¶ Alr dꝛ ꝙ in ſingulari circa qd eſt opatio ꝑ ſe ſūt multa ꝓter nām cōem q̄ multū diuerſificāt actionē: nā aliter oꝫ agere circa hūc infirmū in h̄ loco: ⁊ h̄ tpe. qꝫ circa illum infirmū eadē infirmitate in ſpē laborātē in alio loco ⁊ in alio tpe. Iſta aūt annexa cognoſcit exptꝰ ex multa freqntatiōe ⁊ cognitiōe ſingulariū ⁊ quātū ad ſe ⁊ quātū ad ānexa q̄ nō oꝫ cognoſcere artificē vt artifex eſt: q꞉ lꝫ in ſingulari poſſit cognoſcere ꝑ ſe ꝓpter qd ſi applicet. non tñ cognoſcet annexa ꝑ habitū artis: ideo exptus certius opat̄. ¶ Alr dꝛ qcqd ſit de cognitōe artis ⁊ experimēti ꝙ exptus cuius eſt frequēter agere hꝫ habitū in potētia motiua qua exeqtur operationē: vel forte in mēbro quo agit aliū ab habitu potētie experimētatiue interioris ſenſitiue vt citharedus hꝫ quēdaꝫ habitū in manu qualē nō hꝫ artifex inexpertus: ⁊ q꞉ iſte habitus multū facit ad expedite agēdum: ideo exptus habēs talem habitū expeditius ⁊ certiꝰ operat̄. ¶ Ad tertium cū dꝛ q ꝑfectius ſcit ⁊c. dicēduꝫ ꝙ maior eſt vera de ſcire ſpeculatiuo: ⁊ mi. ſilr: ſed ꝯclō nō pt ſumi niſi ꝓ ſcire practico: q꞉ li ſcire ꝯſtruit̄ cū īfinitiuo ſanare: qd ex cōi mō loquēdi ſignificat opationē. iō rō ñ valet q꞉ ꝯclō practica nō ſeqt̄ ex premiſſis ſpeculatiuis. ¶ Sed ꝯtra q꞉ artifex ineꝫtū talis nihil cognoſcit ſpeculatiue: cū ars ſit habitus practicus. gᵒ minor eſt vā de cognitiōe practica. maior aūt de vtraqꝫ: q꞉ q̄cūqꝫ cognitiōe ſiue practica ſiue ſpeculatiua ꝑfectius cognoſcit̄ qd ē aliqd: eadē ꝑfectius cognoſcit̄ illud. gᵒ ꝯclō ē vera de cognitione practica. ¶ Preterea. ſcia practica: cū ſit habitus ītellectus eſt circa obm vle qd ē obm ītellectꝰ. gᵒ magis ē circa obm vle qꝫ circa ꝑticulare: ⁊ tūc ſeqt̄ ꝓpoſitū. ꝙ ꝑfectiorē ſciaꝫ practicā hꝫ q ꝑ ſe cognoſcit vle cuiuſmōi eſt artifex ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑfectiꝰ opat̄. ¶ Rñdeo: ad primū dico ꝙ ſcire practicū ē duplex. ſ. ſcire opari. ⁊ ſcire ordinatiuū ad opari. primū ꝓprie ē practicū. ⁊ ſtricto mō. ſcdꝫ vō minꝰ ꝓprie ⁊ cōiter dꝛ practicū: primū ſcire ē expti q imediate opat̄. ſecūdū ē artificis cuiꝰ eſt ordinare potētiā exequētē opationē: ⁊ iō artifex mediate ⁊ remote opat̄: h̄ vō imediate: oīs ergo artifex ſcit practice. nō primo mō: ſꝫ ſcdo mō. Scire aūt ſcdo mō pōt dici ſpeculatiuū reſpectu primi. cū aliq̄lit̄ recedat a ꝓpriiſſime ſcire practico: ⁊ ſic accidit ad ſpeculatiuū. qñ. n. ſūt duo extrema oppoſita: qñ aliqd recedit ab vno vꝫ accedere ad aliud. Sic ergo ītelligēda eſt ſolutio data: q꞉ ꝯclō rōnis eſt ꝓpriiſſime practica. minor aūt eſt practica: ſed nō ꝓprie: ⁊ iō eſt ſpeculatiua reſpectu ꝯclōnis. ꝯclō āt practica nō ſeqt̄ ex ambabꝰ ꝑmiſſis ſpe-

culatiuis. ¶ Ad ſcdm dicēdū q̄ ſcire practicū p° mō ē per
ſe circa ſingulare ⁊ nunq̄ȝ acqrit̄ niſi ex expientia: vn̄ eſt
eiuſdē potētie cuius eſt cognitio expimentalis: puta cogi-
tatiue forſan: ſed ſcire practicū ſcdo mō pōt eſſe circa vl'e:
⁊ eſt in intellectu extēdente cognitionē ad vniuerſale opa-
bile circa qd̄ nō eſt opatio actualis.

¶ Actus aūt ⁊ omnes generationes circa ſingu
lare ſunt ⁊c. Qō. vj.

Queritur Utrū oēs act⁹ ⁊ gn̄atiōes ſint cir
ca ſingulare. Et vr̄ q̄ nō: qꝛ ſi ſic
ergo act⁹ intellect⁹ ē circa ſingulare. ꝯn̄s ē
falſuȝ. g° ⁊ an̄s. falſitas ꝯn̄tis pȝ: qꝛ act⁹ in
telligēdi nō eſt circa ſingulare: ſȝ circa vl'e
p ſe. nā ex ſcdo d̄ aīa. Tex. ⁊ cō. 60. ſingu
lare dū ſentit̄. vl'e dū ītelligit̄. ꝓbatio ꝯn̄e: qꝛ act⁹ ītelligē
di eſt ꝓprius actus artis ⁊ ſcie. g° aliqs actus. ¶ Prete-
rea: ſi ſic. g° ſingulare eſt p ſe ſbm motus ⁊ gn̄atiōis: ⁊ ta-
liū paſſionū: ꝯn̄s eſt falſū. ergo ⁊ an̄s. ꝯn̄a pȝ. ſȝ q̄ ꝯn̄s ſit
falſū ꝓbo: qꝛ tūc tales paſſiōes cū p ſe īſint ſingularib⁹ nō
poterūt demōſtrari de ſubiecto in aliq̄ ſcia: cū ſingulare n̄
ſit p ſe ſbm alicuius artis vel ſcie: nā ſingularia relinquē-
da ſūt ab arte ſm porphiriū. ¶ Preterea: ſi ſic: g° ex nu-
merali diſtictiōe obiectoꝝ ſeqt̄ numeralis diſtinctio potē
tie: ꝯn̄s eſt falſū: qꝛ eodē viſu videm⁹ hoc albuȝ: ⁊ illud:
ꝓbatio ꝯn̄tie: ſicut ex vnitate p ſe obiecti vel diuerſitate eſt
vnitas vel diuerſitas actus: ita ex vnitate vel diuerſitate:
actus eſt vnitas vel diuerſitas potētie: ergo ſi ſingulare ē
p ſe obiectū actus: ſeqt̄ q̄ alius eſt actus circa ſingulare
hoc ⁊ illud: ⁊ p ꝯn̄s alia potentia: ſicut ergo eſt alius ⁊ ali
us actus quo videt̄ hoc albū: ⁊ illud. ſic alia ⁊ alia poten-
tia. ¶ Preterea arguit̄ logice ſic. ſortes p ſe ſanat̄ ſortes
p ſe eſt hō: ergo homo per ſe ſanat̄: ſed hō nō eſt p ſe ſin-
gulare: g° n̄ oēs act⁹ ſūt p ſe circa ſingularia. ¶ Preterea
ſi ſic: aut circa h̄ ſingulare tm̄: aut circa ſingulare abſtra-
ctū ab h̄ ⁊ ab illo: ſi primū g° ita circa h̄ q̄ nō circa illud:
q̄re potētia viſiua ita erit circa h̄ albū q̄ n̄ ō circa illud: qd̄
eſt abſurdū: ſi ſcdm dr̄: g° circa vl'e: qꝛ abſtractuȝ ab h̄ ⁊
ab illo eſt vl'e. ¶ Cōtra ariſto. h̄ in littera ⁊c.

Respondeo Duplex eſt actus vel opatio. vna trāſiens
in exteriorē mām. ſicut edificare: alia ē ma
nens in agēte: ſicut intelligere: ⁊ velle de q̄ dicendū ē am-
plius al's. ¶ His pmiſſis dicēdum p° q̄ ꝓpō Ariſto. vā ē
de actibus trāſeūtibus: ⁊ h̄ ſm q̄ exiſtūt extra in rebus: ⁊
habēt eē exiſtētie: nō ſm q̄ ꝯſiderant̄ ab intellectu: ⁊ hn̄t
eē cognitū. Itaq̄ȝ duo dicuntur in gloſando ꝓpōnē phi.
Primū dictū eſt. q̄ ꝓpō phi eſt intelligēda de actu trā-
ſeunte in materiā extra. ſcdȝ dictū eſt: q̄ ꝓpō nō eſt intel
ligēda de actu īmanēte. Primū dictū ꝓbat̄ ſic: nullū ſin
gulare exiſtit in ſbo vl'i: ſed ſingulari: ſed actus trāſiēs ex
eſt p ſe ſingularis ⁊ exiſtit in aliquo: ſicut in ſbo: cū ſit acci
dens: ergo illud in quo exiſtit eſt neceſſario aliqd̄ ſingula-
re ⁊ nō vl'e: ſed illud eſt ſubiectū vel obiectū circa quod. er
go. ¶ Sed ꝯtra. qꝛ oīs actio eſt in agēte vt in ſbo: ſed ob-
iectū act⁹ nō eſt agēs: ergo actus nō eſt in eo. quare rō ni
hil ꝯcludit. Rn̄deo. duplex eſt actio. actio reſpect⁹. ⁊ actio
acta. p° vtiq̄ȝ eſt in agēte: q̄ nō dicit aliud q̄ȝ reſpectū quē
dā agētis ad paſſū: vt trāſmutātis ad trāſmutatū. ſecūda
actio eſt ipſe motus vel forma q̄ terminat motū ⁊ ꝓducit̄
p motū: ⁊ ita eſt in paſſo: ſicut ⁊ mot⁹ in mobili. ex. 3. phi
coꝝ. de 2° loqmur: nō de prima: q̄re tȝ rō. Dixi aūt vt exi-
ſtunt in rebus extra. ⁊ nō ſm q̄ ꝯſiderant̄ ab intellectu: qꝛ
actus vl'is ⁊ ꝯſiderat⁹ ab ītellectu reſpicit obiectū vl'e: vt in
ferius dicet̄: qcūq̄ȝ ſit actus ille. Secūdū dictū ꝓbat̄ per
oppoſitū: nam actus īmanens exiſtit in gēte ſicut in ſubie
cto: ⁊ nō in obiecto: ſicut ītellectio lapidis eſt ſubiectiue in
intellectu: nō in lapide: ⁊ ideo talis actus ē ſingularis: qꝛ
exiſtit in ſbo ſingulari: ſicut pȝ de ītelligere: ſȝ obm circa
qd̄ eſt ſit per ſe vniuerſale.

Ad argumenta Ad primū pȝ q̄ ꝓcedit de actu īmanē
te: de quo nō ītelligit̄ ꝓpō. ¶ Ad ſcdm dr̄ q̄ qd̄libet mo-
ueri exiſtēs in nā eſt in aliquo particulari: tm̄ ab h̄ moueri
⁊ ab illo pōt abſtrahi vnū cōe moueri. ⁊ pōt eſſe paſſio p
ſe p° demōſtrabilis de aliq̄ ſbo cōi i aliq̄ ſcia. cuiuſmodi
eſt ſubm nālis phie: ꝓbatio huius: qꝛ qd̄ ineſt multis vni
uoce ⁊ nō vni p alteꝝ oȝ q̄ primo inſit vni cōi illis p cuius
nām inſit illis multis. oīs. n. actus vt vl'is ⁊ in ꝯſideratiōe
intellectus exn̄s eſt circa obm vl'e ⁊ nō ſingulare: vt p̄di
xi. Ad tertiū nego ꝯſequētiā. Ad ꝓbationē dico q̄ nō ex q̄
cunq̄ȝ vnitate vel diuerſitate obiecti vel actus ſeqt̄ vnitas
vel diuerſitas potētie: ſed ex vnitate vel diuerſitate ſm ge
nus. Cōfirmat̄ a ſimili. nam ſicut potētia receptiua mā̄e
reſpectu formaꝝ eſt eadē reſpectu oīum formaꝝ eiuſdē ge
neris phiſi. ſic ⁊ potētia cognitiua reſpectu obiectoꝝ. Cō-
firmat̄ 2° p Ariſto. 2° poſte. dicētem q̄ ſenſus eſt vl'is: vt
hoīs: nō callie hoīs: ſentire vō ſingularis. ¶ Cōtra hanc
rōnem arguit̄. nam ſequunt̄ tria incōuenientia. primū q̄
ſi ſic: ergo aliqd ſm rōnem vl'is eēt p ſe obm ſenſus. ꝓba-
tio ꝯn̄tie: qꝛ obiectū ſm vnitatē generis ē p ſe vl'e: falſitas
ꝯn̄tis ꝓbat̄: qꝛ tunc nō diſtinguerent̄ ſenſus ⁊ intellectus
penes obiecta ſm rōnes formales: qꝛ vtraq̄ȝ potētia eſſet
circa obm vl'e. ſecūdū: qꝛ ſi ſic. vl'itas p̄cederet oēm actum
ītellectus: qd̄ eſt ꝯ̄ ꝯmēta. q vult q̄ ītellect⁹ facit vl'itatē in
reb⁹: ꝓbatio ꝯn̄tie qcqd eſt pri⁹ priore eſt pri⁹ poſteriore:
ſed act⁹ ſenſus p̄cedit actū ītellectus: obm aūt ſenſus p̄ce-
dit actū ſēſus: g° ⁊ p̄cedit actū ītellect⁹: ſi g° obm ſenſus hȝ
vnitatē generis: vt tu dicis: cū iſta vnitas ſit vnitas vl'is ſe
qt̄ q̄ vl'itas p̄cedit actū ītellect⁹. tertiū qꝛ ſi ſic: g° potentie
cognitiue puta ſenſus ē aliqd̄ p ſe obm ſm aliq̄ȝ rōnē ſm
quā īpoſſibile eſt illā potentiā illud p ſe obm cognoſcere:
ꝯn̄s eſt euidenter falſum. ꝓbatio ꝯn̄tie. qꝛ ſenſus nihil co
gnoſcit niſi ſentiēdo. ſentire eſt ſolī⁹ ſingularis p ſe: vt cōce
dit ēt ꝯmſor. ex 2° poſteri. ¶ Rn̄deo ſicut ꝓbabit̄ in ſepti-
mo oȝ dare p̄ter vnitatē vl'is in actu aliq̄ȝ vnitatē realem
minorē vnitate numerali q̄ eſt prior ex nā rei vnitate vni-
uerſalis: a qua mouet̄ ītellectus ad cauſandum aliqd̄ cōe
abſtractū ab h̄ ſingulari ⁊ illo eiuſdē ſpēi. magis q̄ȝ diuer
ſaꝝ. aliter vniuerſale eſſet pura fictio: ⁊ ꝓbat̄ ēt vnica rō-
ne p nūc: qꝛ circūſcripto oī ītellectu hec albedo magis cō
uenit cū hac albedine q̄ȝ cū aliquo alterius ſpēi vel gene-
ris. iſta ꝯuenientia cū ſit de primo mō relatiuoꝝ fundatur
ſup vnū. ergo iſta vnitas eſt realis: qꝛ relatio realis nō p̄t
fundari ſupra ens rōnis tm̄. ſed h̄ vnitas non eſt numera
lis: pȝ: ergo erit aliqua minor. Un̄ dicēdū q̄ iſtud vnum
reale p̄cedēs actū intellect⁹ nō eſt vnū in multis q̄ȝtum eſt
de ſe: ſed eſt vnū p̄ter multa vel de multis p intellectū ab
ſtrahentē ⁊ predicantē illud de multis: ⁊ tūc eſt actu vni-
uerſale: ⁊ nō pri⁹: qꝛ ambe ꝯditiones reqrunt̄ ad vniuerſa
le: primo poſte. ¶ Dicēdū ergo ad incōuenientia adducta
q̄ vnitas obiecti ſenſus quā dixi vnitatē generis nō ē aliq̄
vnitas vniuerſalis in actu de qua ꝯcludit: ſed ē aliqd vnū
vnitate priore q̄ eſt vnitas realis: minor tm̄ vnitate nume-
rali. ¶ Sed ꝯ̄. illud vnū eſt aptū natū predicari de pluri-
bus. ergo eſt actu vniuerſale. ¶ Preterea illud vnū vel ē
vniuerſale vel eſt ſingulare: qꝛ nō eſt dare mediū. nō ē vni
uerſale per te ergo ſingulare. ⁊ tunc redit argumētū: qꝛ re
ſpectu diuerſoꝝ ſingulariuȝ ſunt vl' erunt diuerſe potētie.
¶ Rn̄deo. ad primū dico q̄ illud vnū reale ē aptū natuȝ
p̄dicari de plurib⁹ aptitudine remota: ſed ſit aptū aptitu-
dine ꝓpiqua p ītellectū. prima aptitudo nō ſufficit ad vni
uerſale actu: ſed ſecūda eſt neceſſaria cū prima: ⁊ iō illud
vnū reale nō ē vniuerſale actu. ¶ Ad ſcdm dico ſm auicē.
.5°. metha. q̄ eqnitas tm̄ ē eqnitas: nec ē vna nec plēs: nec
ē vniuerſale nec particulare ⁊c. ſȝ abſtrahit a q̄cūq̄ȝ tali cō
ditione: ⁊ iō eſt mediū iter vniuerſale ⁊ particulare p abne
gationē vtriuſq̄ȝ. ¶ Notādum tm̄ q̄ aui. non negat vnita-
tē ſimplr de qditate cū ait q̄ nō eſt vna neq̄ȝ plures: ſȝ ne
gat vnitatē numeralē ⁊ multitudinē ſibi oppoſitā: ad quā
qditas eſt de ſe īdifferēs ⁊ de ſe ad neutrū determinat̄ nec
ad vniuerſale nec ad ſingulare: ⁊ vt ſic i ſe ꝯſiderandum ſi
ue vtroq̄ȝ illoꝝ eſt obiectū ſenſus: hȝ tm̄ ſp vnitatē ſibi cō

petentem

petētē. nã oē vnũ ē vnũ vnitate ſibi ꝓpria. hec eſt vnitas minoꝛ vnitate numerali: aut poꝛ vnitate vlis ĩ actu vt pdi ctuȝ eſt. ¶ Ad q̃rtũ pncipale qḋ ē argumētũ logicũ rñdet ꝙ accepit duas ſingulares ex qb⁹ nihil ſeqt̃ ſicut ex dua bus ideſinitis. ¶ Aliter dı̄ ꝙ argumētũ ē in tertia figura: vbi ſp eſt ꝯcluſio particularis. cũ igit̃ cõcludit̃. ergo hõ p ſe ſanat̃: li hõ hȝ ſuppõere ꝑ ꝑticulari ⁊ ſic nihil ꝯtra ꝑpo ſitũ imo magis ꝑ. ¶ Cõtra li hõ eodē mõ ſupponit ĩ ꝯclu ſione quo pdicat̃ in minoꝛi: ſed ibi pꝛedicat̃ vt vniuerſale cũ dı̄ ſoꝛtes p ſe eſt hõ. ergo ſilr in concluſione. ¶ Rñdeo nego maioꝛē. nã aliter ex vlib⁹ nõ poſſet ꝯcludi ꝑticulare in tertia figura. qḋ ē falſuȝ pȝ ĩ pͦ ⁊ in ſcḋo mõ. nõ gͦ oȝ ꝙ eodē mõ ſupponat ĩ ꝯclõne q̃ pdicat̃ in pꝛemiſſa. ¶ Aliter dı̄ ꝙ licȝ ex neceſſarijs nunq̃ȝ ſeqtur niſi neceſſariũ: ſicut ex veris nõ niſi veꝝ: tñ ex ꝑ ſe põt ſeq; nõ p ſe. ¶ Rõ pꝛimi eſt: q: añs nõ põt eſſe neceſſariũ nec veꝝ: niſi ēt tale ſit ꝯſe quens. alioqn poſſet eſſe veꝝ ſine illo. ꝓmiſſe aũt ſe habēt vt añs: ꝯcluſio: vt ꝯñs. ¶ Rõ ſecũdi eſt: q: añs ē ſeꝑabile a ꝯñte q̄ꝫtũ ad cãlitatē: q: añs põt eē cã ꝯñtis: nõ ecõuer ſo. iſta aũt cauſalitas ē in ꝑpõnib⁹ vis p ſe: q: ſubiectũ ꝑt hr̄e cãm in ſe q̃re pdicatũ ſibi inſit. non aũt ecõuerſo: ⁊ iõ ꝑpõ p ſe nõ ꝯuertit̃ in per ſe ex pꝛimo poſte. al's vlis af firmatiua per ſe eſſet ſimplr̄ ꝯuertibilis: q: ꝑpõ per ſe eq pollet vniuerſali ĩ argumēto: ergo eſt fallacia accñtis: q: nõ valet ſi duo ꝯueniũt in vna cã. ergo vnũ eſt cã alterius ſic in ꝑpoſito. iſta ergo ꝯclõ ſeqtur que eſt per accñs. ergo hõ ſanat̃. ¶ Ad vltimũ dico ꝙ ħ actus eſt circa ħ ſingula re: ⁊ act⁹ ſingularis in cõi ē circa ſingulare in cõi: ⁊ actus ſm nãm circa obm ſm nãm. ⁊ actus vlis circa obiectum vniuerſale: ⁊ ꝑ tanto eſt veꝝ illud ſcḋi poſte. ſenſus ē vlis ſentire ſingularis: q: qlibet vnus actus ſentiendi eſt circa vnũ ſingulare tñ: multi aũt circa multa: ⁊ oēs illi actus ſũt ab eadē potētia: ex quo ꝯcludit̃ ꝙ nullũ vnũ ſingulare eſt pꝛimũ obm potentie: ſed aliqḋ vnũ in multis qḋ ē qḋ daȝ vlē mõ expoſito: licȝ aũt quodlibet ſentire ſit tñ circa ſingulare nõ tñ vt circa pmũ obm: ſed ē circa illḋ vnũ rea le qḋ ē ĩ ſingulari: de q̃ aplı̄ʼ in ſeptimo ⁊ in q̃one ſequēte.

¶ **Amplius aũt ſenſuȝ neq̃ȝ vnũ ſapiam eē ponim⁹: cũ his ſinguloꝝ cognitiões maxie ꝑpꝛie ſint: ſed ꝑpter qḋ de nullo dicunt.** Qõ. viij.

Ueritur Utꝝ obm p ſe ſẽſus ſit aliqḋ ſub rõne ſingularitatis ita ꝙ ſingularitas ſit formalis rõ obiectiua ſẽ ſus. vr̄ ꝙ ſic. nã dicit pħs pͦ metħ. ꝙ co gnitiões ſingulariũ ſũt maxie ꝑpꝛie ſen ſibus. ¶ Pꝛeterea. zͦ de aia. Tex. ⁊ cõ. 60. ſingulare dũ ſentit̃: vlē dũ intelli git̃. ¶ Cõfirmat̃: q: alr̄ idē ſm eadē rõnē erit obm ſẽſus ⁊ itellect⁹. nã ſi ſingularitas nõ ē rõ obiua ſenſus erit ipa nã ſubiecta ſingularitati: ſȝ nã tal'ē obm itellect⁹: quo gͦ ponet̃ dı̄ia ſenſus ⁊ itellect⁹: ꝯ diuerſaꝝ potētiaꝝ diuer ſa ſint oba nõ vr̄. ¶ Pꝛeterea cui⁹ eſt act⁹ eius ē potētia. ſȝ Ari. pͦ dē ſono ⁊ vigilia iux̃ pncipiũ. ſȝ ſētire ē ipi⁹ ſingla ris vt ſinglare ē. gͦ ⁊ ipe ſẽſus. ꝓbatio mioꝛis ſȝ pħȝ ſcḋo poſte. ſentire ē ſinglare. ¶ Sȝ ꝯ. Ari. ſcḋo poſte. ſētire eſt vlis vt hois. ſētire vo ſinglare. ¶ Pꝛeterea ſic ſe hȝ potē tia receptia mãe reſpectu formaꝝ. ſic poͦ cognitiua ſẽſitia reſpcũ oboꝝ: ſȝ potētia receptia mãe ē eadē reſpectu oium formaꝝ eiuſdē gnis pħſi. q: iter oēs formas tales ē tranſ mutatio. ex nono metħa. tranſmutatio aũt nõ ē niſi int̃ ſfoꝛ mas q̃ hñt idē ſuſceptibile ⁊ idē gen⁹ pħſi. qḋ idē ē. gͦ idē titas potētie ſenſitie iudicabit̃ reſpectu vnitatis obiecti ſȝ genus. ¶ Pꝛeterea: ſingularitas vt ſic eſt eiuſdē rõnis in coloꝛe ⁊ ĩ ſono ⁊c. ergo ſingularitas nõ ē formalis rõ obie ctiua: ꝓbatio ꝯñtie: q: p formalē rõnē obiectiuã diſtiguũ tur potētie vel ꝯñdunt̃ eſſe diſtincte. ergo ſi ſic eadē poten tia eēt reſpectu ſoni ⁊ coloꝛis: quod eſt manifeſte falſum. ¶ Pꝛeterea: vel hec ſingularitas ē formalis rõ ſubiecti ua vel abſtracta ab hac ⁊ ab illa: non pꝛimo modo: q: tũc aliqḋ ſingulare nõ ſentiret̃. ſi ſcḋo mõ illa ſingularitas ē cõmunis ⁊ vniuerſalis.

Reſpondeo ⁊ dico ꝙ ſingulare ſub rõne ſingularita tis nõ eſt obiectũ p ſe ipſius ſenſus: ſȝ ob iectũ p ſe ipſius ſenſus eſt aliqḋ reale vnũ pri⁹ vnitate vni uerſalis ⁊ min⁹ vnũ q̄ȝ vnũ numero. vt pdixi iam. ¶ Ubi notãdũ ꝙ in ſingulari ē duo ꝯſiderare. ſ. ipam ſingulari tatem q̃ põt vocari hecheitas: ⁊ nãm ſbiectã ſingularitati q̃ de ſe ē idifferēs ad eē ħ: ⁊ vt ſic idifferēs pcedit ipaȝ ſin gularitatē: ⁊ in illo ſuo pꝛioꝛi quo pcedit hȝ illã idifferētiã ⁊ vnitate realē minoꝛē vnitate numerali. cũ ergo ſentit̃ ſin gulare ipa nã ſubiecta ſingularitati eſt formalis rõ obie ctiua. ſȝ totũ ſingulare ſentiat̃ vt qḋ. ¶ Si q̃ras quõ ſe ha beat ipſa ſingularitas vel hecheitas ad obiectũ cũ nõ ſit rõ formalis obiecti. Dico ꝙ ſe hȝ ad modũ quo cã ſine q̃ nõ. Sic itelligẽdo ꝙ ipa ꝓpꝛietas idiuidualis ñ ē rõ agẽdi: ſȝ bñ eſt ꝯditio agētis. ipſa. n. nã eſt rõ mouēdi ⁊ agẽdi ĩ ſen ſu: ſed nõ ſine ſingularitate obm: ergo ſenſus ē ipa nã idif ferens: nõ tñ ſentit̃ ſine ſingularitate: vt pȝ in ſili ꝙ coloꝛ nõ videt̃ niſi ſub q̄ꝫtitate: licȝ q̄ꝫtitas nõ ſit formalis ra tio ipſius obiecti: eſt tñ ratio ſine qua nõ.

Ad argumenta Ad pꝛimũ dicẽdũ ꝙ ꝑ tãto cognitiões ſingulariũ dı̄r ꝑpꝛie ſenſib⁹: q: rõ ſin gularitatis ē reqſita ad actũ ſenſus: nõ vt rõ formalis ob iecti: ſed vt cã ſine qua non. ¶ Ad illud ſecũdo de anima p idem. ¶ Ad confirmationē de diſtinctione ſenſus ⁊ itelle ctus p obiecta. dico ꝙ ſi ſm vnam opinionē vniuerſale in actu eſſet p ſe obiectũ itellectus poſſibilis: ⁊ caret ab itel lectu agēte: tũc nõ ſeqret̃ incõueniẽs: q: nã q̃ eſt obiectuȝ ſenſus nõ ē actu vlē. Si vo dicat̃ ſm aliã opinionē ꝙ itel lect⁹ agẽs nõ cauſat vlē: ſȝ itellect⁹ poſſibilis ꝯſiderãs iſtã q̄ditate illuminatã cauſat in eam vlē: ita ꝙ vlē actu nõ eſt per ſe obiectũ intellectus: ſed ꝯſequit̃ ēt actionē pꝛimã in tellectus poſſibilis. ita ꝙ q̄ditas ſm ſe ſicut eſt obiectũ ſen ſus vt ꝯceſſum eſt. ita ⁊ intellectus: ſi ſic dicat̃: tũc argu mentũ hẽret appetiã. Si potētie diſtinguãt̃ p oba: tũc rñ deo ꝙ potētiaꝝ q̄dã ſũt diſpate. q̄dã ſuboꝛdinate. Si diſ perate tũc dico ꝙ ēt hñt obiecta diſperata. exemplũ. po tentie ſenſitiue ꝑticulares: iõ vnus ſenſus puta viſus non põt in obiectũ alterius pu̇ta auditus. ſi ſũt ſuboꝛdinate vl' ſunt eiuſdē generis. puta ſi ambe ſũt cognitiue: vel alteri⁹ generis. puta ſi vna eſt cognitiua altera appetitiua. ſi ſunt ſuboꝛdinate eiuſdem generis hñt obiecta ēt diſtincta ſub oꝛdinata ſm cõius ⁊ minus cõe ⁊ tñ potentia ſuperioꝛ po teſt in oē in qḋ pot⁹ ĩferioꝛ. ¶ Exemplũ ſenſus cõis ⁊ ſen ſus particularis: q: ſenſus cõis eſt potentia ſupioꝛ ⁊ habȝ obiectum cõius vñ põt in oē illud in qḋ põt viſus ⁊ adhuc plus pȝ ſcḋo de aia. Silr̄ de potētijs ſuboꝛdinatis alteri⁹ generis. nã ſi potētia cognitiua ē cõioꝛ q̄ȝ appetitiua: ha bebit obiectũ cõius. ſi ſint eq̃lis ambitus vt in qḋcũq; põt vna põt ⁊ reliqua: tũc habēt idē obiectũ ambe ⁊ ſub eadē rõne q̄ꝫtũ eſt ex parte obiecti ſicut hñt ſe vt credo intelle ctus ⁊ volũtas de quo al's. ¶ Ad ꝑpoſitũ. itellect⁹ ⁊ ſen ſus ſũt potētie ſuboꝛdinate ⁊ eiuſdem generis: q: ambe co gnitiue diſtinguũt̃. ergo penes obiectũ cõi⁹ ⁊ min⁹ cõe: vñ ĩ qḋcũq; põt ſenſus põt ⁊ itellect⁹: ſed nõ conuertit̃. eadeȝ gͦ nã idifferēs ⁊ nõdum actualr̄ vlis poterit cognoſci ab vtraq;: ⁊ nihil mali ſeqtur. ¶ Ad illud de ſomno ⁊ vigilia cuius eſt act⁹ eius eſt potētia. dı̄ vno mõ ꝙ veꝝ eſt ſubie ctiue nõ obiectiue. ita ꝙ cui⁹ ſubiectiue eſt potētia ei⁹ ſub iectiue eſt act⁹. ex hoc. n. ꝓbat Ariſto. ibi ꝙ ſicut act⁹ ſen tiendi eſt ꝯpoſiti. ita ⁊ potētia: ⁊ nõ aie tñ. ¶ Põt etiam dici in ꝑpoſito ꝙ eiuſdem eſt act⁹ ⁊ potentia ēt obiectiue. ita ꝙ ſicut potētia ſenſitiua hȝ ꝑ obiecto illã nãm ſic idif ferentē: ſic ⁊ actus. qḋ ꝓbatur. tum q: alr̄ nõ eſſet idē ob iectũ potētie ⁊ actus. tũ q: al's potentia ſenſitiua hr̄et ali qḋ p ſe obiectũ ſm aliquã rõnē ſm quã ĩpoſſibile eſſet illã potentiã cognoſcere actu obiectũ illud. qḋ eſt abſurdum. ⁊ ꝙ ſenſus cognoſcat obiectũ ſm nãm coēm ⁊ nõ ſm ſin gularitatē. ꝓbat̃ ſic: q: ois potētia cognitiua cognoſcit ob

iectū ſub illa vnitate q̄ diſtinguit ip̄m ab oī alio. qḋ nō eſt vnū iſta vnitate: ſed ſenſus puta viſus actu vidēs obiectū nō diſtinguit ip̄m ab oī alio qḋ nō eſt vnū vnitate numerali ⁊ ſingulari: ergo nō cognoſcit ip̄m ſub vnitate numerali vel ſingulari. ergo ſub aliq̄ alia. illa eſt vnitas nature realis minor vnitate numerali. ꝓbatio minoris: q2 licȝ radius in medio cōtinuo mouet̄: ⁊ ſit alius ⁊ alius numero. viſus tñ nō diſtigūt ſed iudicat ip̄m quaſi vnū ꝯtinue permanentē. Silr ſi ꝑ diuinā potētiā fierēt duo corpa ſimul in eodē loco eiuſdē q̄ztitatis ⁊ coloris: nunq̄ȝ ſenſus diſtigueret inter illa ſed iudicaret vnū corpus nūero ſe ſentire. hec eſt vna rō ad ꝓbādū illā vnitatē inter illas potentias ⁊ᵃ metha. ¶ Sicut ergo negādū eſt de potētia ſenſitiua ꝙ ſit ꝑ ſe ⁊ primo circa ſingulare. ita negādū ē de actu. Cum dr̄. ij. poſte. ſentire ē ſingulare. ⁊ q̄cūqȝ ſilia adducūtur eādem hñt vītatē q̄tenus ſingularitas eſt rō ſine qua non.

¶ Itaqȝ primū exiſtimamus ſapientem oīa maxime ſcire vt contingit ⁊c.   Qō. ix.

Queritur vtrū ad metha. inquātū talis per ſe ꝑtineat cognoſcere oēs q̄dditates rex̄ in ꝑticulari. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. nā ſm pħm ſexto huius. Tex. ⁊ cō. i. iuxta ꝑncipiū. nulla alia ſcia facit ꝯſideratōēȝ de ip̄o qḋ q̄d ē. gᵒ iſta hȝ cognoſcere oēs q̄dditates. ꝯñtia ꝓbat̄. q2 q̄dditates rex̄ ſūt mote. gᵒ in nulla alia ſcia ſeq̄t̄ qḋ ī iſta. ¶ Preterea cognitio tm̄ ī vlī ē īꝑfecta eo ꝙ ꝯfuſa ⁊ īdiſticta. gᵒ ſi metha. nō cognoſcit q̄dditates rex̄ ī ꝑticulari: ſed tm̄ in vlī: eſſet ī ꝑfecte ſciēs ⁊ alij ꝑfecte. qḋ eſt ꝯ pħm b ī ꝓlogo. ¶ Preterea a ſilī: ſicut eſt in potētijs ordinatis ſic eſt in hītib⁹. ſȝ ſic eſt in potētijs ordinatis ꝙ potētia ſupior pōt oēm rōnē apphēdere quā pōt īferior. gᵒ hītus ſupior cognoſcet oīa q̄ cognoſcunt̄ in hītibus inferioribus: ſed hītus inferiores cognoſcunt in particulari: ergo ⁊ ſupremus metha. eſt habitus ſupremus: ergo ⁊c. ¶ Cōtra. ſi ſic. ergo oēs alie ſuꝑfluerent. qḋ eſt abſurdum dicere.

Reſpondeo dr̄ ꝙ ſic: ſed ſūt duo modi dicēdi. vn⁹ modus eſt ꝙ ad metha. ꝑtiet cognoſcere quālibet q̄dditatē ſm ꝙ q̄dditas ē ſm ꝙ h̄ q̄dditas. nō tñ ſȝ oēm rōnē cuiuſcūqȝ accñtis huic q̄dditati. ſed h̄ ꝑtinet ad alias ſcias. ¶ Pro iſto mō arguit̄ pᵒ ſic. q̄dditas h̄ ē ꝑor cognitiōe diffōne ⁊ tpe. motu ⁊ q̄ztitate. ⁊ q̄cūqȝ alio accñte. ex. vij. hui⁹. Tex. ⁊ cō. 4. gᵒ pt ꝯſiderari abſqȝ illꝰ accñtib⁹: q2 ꝑ⁹ in ſuo ꝑori ñ depēdet a ſuo poſteriori: nec q̄ztū ad eſſe nec q̄ztū ad cognoſci: alr iā nō cēt pri⁹: ſȝ q̄dditas vt ſic nō ꝯſiderat̄ in ſcia nāli: q2 illa nō abſtrahit a motu. nec in mathēatica: q2 illa ñ abſtrahit a q̄zto. gᵒ relinq̄t̄ ꝙ in metha. ¶ Preterea. ſi h̄ q̄dditas ꝑticularis ñ ꝯſiderat̄ a metha. gᵒ ab aliq̄ alio. ꝯñs ē falſū. ꝓbatio. q2 illa ſcia q̄cūqȝ ſit erit ſubalterna metha. q2 cū methaphiſica ꝯſideret q̄dditatē in cōi. ſi illā ꝯſideret ī ꝑticlari: hȝ ſubȝ ſub ſubō. qḋ ē diffō ſcie ſubalterne. ¶ Preterea. ſi nō. gᵒ ſupi⁹ ⁊ īferi⁹ ꝑ ſe ad eādē ſciaȝ nō ꝑtinebūt. ꝯñs ē falſū: q2 eiuſdē ſciē ē ꝯſiderare nūex̄ ⁊ biariū: triāgulū ⁊ iſochelē ⁊c. ꝯñtia pȝ. q2 h̄ q̄dditas ē īferior ad q̄dditatē ī cōi. ¶ Preterea pᵃ cognitio de re ꝑtiet ad methaphicū: q2 ē pm⁹ ſciēs: ſȝ pᵃ cognitōe de re cognoſcit̄ ſua q̄dditas. gᵒ ⁊c. mior ꝓbat̄. q2 illud qḋ ē ď re oīno īoſtēſibili: cognoſcit̄ de re pᵃ cognitiōe hmōi ē q̄dditas ꝓpria q̄ hētur ꝑ diffōnē. ſm illḋ. vij. metha. ca. Tex. ⁊ cō. 59. vltio. q̄rere. n. q̄re hō ē hō. nihil ē q̄rere. Vñ ibi oñdit Ariſto. ꝙ q̄d ē rei hȝ rōnē cāe ⁊ pricipij īdemōſtrabilis: nec pt de eo formari qō ꝓp q̄d. ¶ Ali⁹ modus dicēdi tenēs eādē ꝯclōnē ē ꝙ q̄dditas h̄ ⁊ ꝑticularis ē prior accñtib⁹: ⁊ accñtia ꝑ ſe reſpectu illi⁹ q̄dditatis ſunt ꝓpria accñtib⁹ ꝑ accñs: lȝ gᵒ q̄dditas ſm ꝙ h̄ ꝑticularis: ⁊ ēt q̄ztū ad ꝑ ſe accñtia ꝑtineat ad metha. tñ inq̄ztū mobile vel hmōi q̄ ſūt accñtia ꝑ accñs. i. vt formalr ītellecta ob aliq̄ accñte ꝑ accñs ꝑtinet ad aliā ſciam: q2 ſic ē poſterior ſeip̄a ītellecta ſine illis accñtib⁹ q̄ ſūt accñtia ꝑ accñs.

Ambo iſti mōi ꝯueniūt in h̄ ꝙ alie ſcie nō ꝯſiderant q̄dditatē: nec hāc q̄dditatē in ſe ſed tm̄ accñtia ſibi. Sed differūt: q2 prim⁹ modus dicit ꝙ methaphiſica ꝯſiderat q̄dditatem: ⁊ hanc q̄dditatem tm̄ vt q̄dditas eſt. Secūd⁹ modus dicit ꝙ methaphiſica ꝯſiderat q̄dditatē: ⁊ hāc q̄dditatē: nō tm̄ vt q̄dditas eſt: ſed ēt q̄ztum ad ſe ꝑ accñtia. ¶ Sed cōtra illud in quo ꝯueniūt arguit̄: q2 ſi ſic: ergo oēs alie ſcie ꝯſiderāt de ente ꝑ accñs. ꝯñs eſt falſuȝ: ⁊ ꝯtra Ariſto. vi. metha. Tex. ⁊ cō. 4. ergo ⁊ añs: ꝯñtia eſt euidēs: q2 q̄dditas cū accñte ꝑ accñs cōſtituit ens ꝑ accñs: ſm phȝ. v. metha. ca. de ente: ⁊ vno. Tex. ⁊ cō. vij. Caueant ergo illi q̄ dicūt ꝙ de corꝑe mobili inq̄ztū mobile eſt ſcia nālis: ⁊ ꝙ mobilitas ſit formalis rō ſubiectiua: ne hēant ꝯcedere ꝙ nālis ſcia ſit de ente per accñs de quo alſ. ſ. in prima q̄ſtione libri phicox̄ ꝓlixius recolo me dixiſſe. ¶ Cōfirmatur rō: q2 neceſſe eſt ꝑcognoſcere de ſubiecto q̄d eſt. ex primo poſteriorū: ſed ens ꝑ accñs nō hȝ q̄d: q2 oē hñs q̄d vel eſt genus: vel in genere: ſed ens ꝑ accñs nō in gñe. imo diſtinguit̄ ꝯ oīa gña. vi. metha. Tex. ⁊ cō. 4. ¶ Cōtra illud in q̄ ſcḋs mod⁹ diſtiguit̄ a pᵒ arguit̄ ſic: q2 ſi ſic: gᵒ oēs alie ſcie erūt ſcie methaphiſice ſubalterne. ꝯñs ē falſū. vt ēt ipſi dicūt. gᵒ ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñtie: q2 tūc nulla paſſio remanet ꝯſiderāda ī alijs ſciētijs: q2 ſola methaphiſica ꝯſiderat ꝓprias ⁊ primas paſſiōes. alia āt accñtia ꝑ accñs: ⁊ ꝑ ꝯñs nulla alia ďmōſtrat ꝑmā paſſionē ī eſſe. ſȝ ꝑſuppōit ďmōſtrari ī alia: ſȝ ꝯclō vbi demōſtrat̄ pᵃ paſſio ē pricipiū ī īferiori ſcia: vbi ďmōſtrat̄ poſterior paſſio: vel aliq̄d aliḋ. ſȝ h̄ ē ꝯditio ſcie ſubalternātis ⁊ ſubalt̄nate gᵒ oēs alie ſcie ſt̄ ſubalternate ſcie methaphiſice. ¶ Alr gᵒ dicēdū ꝙ ad methaphiſicā īq̄ztū talꝰ nō ꝑtiet ꝯſiderare oēs q̄dditates in ꝑticulari: ſȝ ī vlī tm̄ ⁊ ſub rōne entis: ⁊ h̄ ꝓbat rō facta: q2 alr oēs alie ſuꝑfluerēt. Vñ ⁊ Ariſt. mltū tēꝑate dicit ſic decet ⁊ vt ꝯuenit: q2 ſapiētis nō ē ſcire oīa q̄cūqȝ mō: ſȝ vt ꝯtigit. i. ī cōi ⁊ ī vlī: nec rōnes alteri⁹ opionis cogūt. ¶ Ad ꝑmū dico ꝙ q̄lȝ q̄dditas nō ē ꝑor oī accñte: ſȝ ſolū q̄dditas ſbe. nō aūt q̄dditas q̄ztitatis vel q̄litatis. q2 ſi ſic eſſet pri⁹ ſeip̄o. ¶ Cōtra. adhuc ſtat argumētū: q2 q̄dditaſ ignis ē ꝑor oī motu ⁊ q̄ztitate: gᵒ vt ſic ñ ꝯſiderat a nāli: nec a mathēathica: gᵒ a methaphiſica: ⁊ hr̄ ꝓpoſitum. ¶ Rñdeo mobilitas nō ē formalꝰ rō ſubiua ſubi nāl. vt alſ dixi. Cui⁹ vna ē rō ꝓ nūc: q2 ſubm ſub rōne ſubi pri⁹ ē nālr paſſione. gᵒ in ſuo priori paſſio ñ ē formalꝰ rō cognoſcēdi ip̄ȝ ex q̄ poſteri⁹ ē. mobilitas āt ē paſſio ī ſcia nāli. ¶ Dicēdū gᵒ ꝙ q̄dditas ignis cū illo qḋ appropriat ip̄ȝ q̄cq̄d ſit illḋ vt ꝓpriū ſubȝ mot⁹ ꝯſiderat̄ ī ſcia nāli: gᵒ talꝰ q̄dditas vt q̄dditas ꝯſiderabit̄ a phō nāli. illud vō qḋ appropriat ip̄m vt ſit ſubȝ mot⁹ nō ē mot⁹: q2 pri⁹ nālr hȝ rōnē illā: q̄ȝ ſit ſubm motus. ¶ Ad ſecūdū cū īfert̄ ꝙ illa eſt ſubalt̄nata methaphiſice. dico ꝙ pōt reduci ꝯ eos. nā ſm eos illa alia hȝ ſubm ſub ſubiecto: ⁊ vltra adderet drīam accñtalē ad ſubiectum methaphiſice. nā q̄dditas ſm te q̄ztū ad accñtia ꝑ accñs cōſiderat̄ ab alia ſcia. h̄ ē aūt vna de ꝯditiōib⁹ ſcie ſubalterne: ꝙ addat drīam accidentalē. ¶ Ad formā ꝓcedit ab īſufficiēti. Ad cuius euidentiā notandū: ꝙ vna ꝯditio ſcie ſubalterne eſt: ꝙ ſuuȝ ſubm ſit ſub ſubō ſcie ſubalternantis. Alia ꝙ ſciat q2 vbi ſupior ſcit ꝓpter q̄d: ⁊ a ſuperiori accipit ſua pricipia ad ꝓbandū ꝯclōnes. Alia ꝙ ſubiectū addat drīam accñtalē. ſicut ſon⁹ addit̄ numero: ⁊ viſuale linee. Ad ꝓpoſitū. lȝ nālis ⁊ mathematice habeant ſubiectū ſub ſubiecto methaphiſico: q2 illa ꝯſiderat q̄dditatem in cōi. iſte q̄dditatem in particulari. i. in ſpāli: nō tm̄ addūt drīam accñtalem: ſed eēntialem: puta hanc q̄dditateȝ: ſuꝑ q̄dditatē. ¶ Ad tertiū dicēdū. ꝙ ad eandē ſciam ꝑtinet ꝯſiderare ſupi⁹ ⁊ īferi⁹. gen⁹ ⁊ ſpēm ſm rōnem ſupioris: ſicut pȝ ī exēplo qḋ adducit̄: q2 arithmeticus ꝯſiderat ď numero ⁊ binario ſm rōnem numeri: ⁊ ſic methaphiſica ſȝ rōnē entis in cōi ꝯſiderat de oī ente. tñ de ſupiori ⁊ inferiori pōt eſſe alia ⁊ alia ſcia ſm aliā ⁊ aliā rōnē ꝓpriā. vñ ſi binari⁹ hēret aliq̄s paſſiōes ꝓprias ďmōſtrabiles ď ip̄o ñ ꝑ rōnē nūeri: ei⁹ ꝯſideratio ꝑtineret ad aliā ſciaȝ ab arithmetica. ſic

rica. ſic dicēdū ī ꝓpoſito. ¶ Ad vltimū dicēdū ꝙ pria cognitio de re vel ē vl'is vel ē ꝑticularis. pria vli cognoſcit illud qđ p°. ieſt ſibi ī vli. ſic ens ⁊ hmōi. pria vō ꝑticulari cognoſcit p°. qđ ſibi ieſt ī ꝑticulari. ſ. ſua ꝓpria qdditas. methaphyſica āt nō ē pria ſcīa ꝑticularis de hoīe in ꝑticulari. ſ; pria vl'is de ipſo inq̄ʒtū ens vel ſubſtantia

Ad primum principale de 6°. metha. dico ꝙ ſolū; itendit ꝙ nl'la alia ſcīa conſiderat qđ ī cōi niſi metha. ¶ Ad ſecūdū qn̄ dr̄ ꝙ cognitio in vli ē iꝑfectior ⁊c. dr̄ vno mō ꝙ l; ꝑfectior ſit cognitio ſciē ī ꝑticulari vt ꝑticulare includit vl'e. q̄ʒ in vniuerſali tm̄. tm̄ vbi particulare nō ɔcludit vl'e: vl'e nō ē iꝑfectius. ¶ Aliter dr̄ ꝙ l; aliquo mō cognitio ꝑticularis ſit ꝑfectior ī ſe ſūpta ꝑciſe tm̄ cognitio vl'is de ꝓprio cognoſcibili ē certior ſm ꝓportionē. q̄ʒ cognitio ꝑticularis de ſuo cognoſcibili. q2 plus dat cognoſcē vl'e q̄ʒtū cognoſcibile ē q̄ʒ ꝑticulare. ¶ Ad tertiū de ſilī de potētijs ordīatis dico ꝙ nō ē ſil'e de potētijs ⁊ hītib⁹ q2. ex q̄ ſuꝑior po^a hʒ maiorē virtutē ⁊ vim ſi ſpēs pluriū hʒ: pōt illa pl'a cognoſcere. ſ; habit⁹ nō ē rō cognoſcēdi niſi repñtādo rē. hīt⁹ aūt vl'is nō ē repñtatiu⁹ illoꝝ ꝑticulariū. ꝓbatio. q2 ɔtigit ſcire ī vli ignorādo ī ꝑticulari hītu ergo vli n̄ cognoſcūt q̄ ſt̄ hīt⁹ iferiorif po^a āt ſuꝑior ⁊ hʒ vtutē maiorē ⁊ pōt recipe alias ſpēs.

¶ Fere āt ⁊ difficilima ſūt hoībus ad cognoſcēdū q̄ maxīe ſūt vl'ia: nā a ſēſib⁹ ſūt remotiſſima.

Q ō. x.

Queritur Utrū magis vl'ia ſint difficiliora ad cognoſcēdū. ⁊ vr̄ ꝙ non. nā inata ē nobis via ꝓcedere ex notiorib⁹ nob ex p°. phiſi. tex. ⁊ cō. 2. ⁊ itēdit ibi. vt pʒ p lr̄aʒ ⁊ vliora ſint nob magis nō. ⁊ ſingularia min⁹ nō. ¶ Cōfirmat̄ q2 ɔfuſa ⁊ idetermiata ſūt nob magis nō vt dr̄ ibidē. ¶ Jtē totū eſt magis notū q̄ʒ ꝑtes. ſ; vl'ia ſūt magis ɔfuſa ⁊ idetermiata q̄ʒ ſingularia vl'e ē ēt totū. ergo vl'ia ſūt nob magis nō. ¶ Preteā. illa citius occurrūt itellectui q̄2 ſingularia occurrūt citi⁹ ſēſui ſ; ſingularia magis vl'is citi⁹ ſētiunt̄: ergo vl'ia pri⁹ itelligūt̄. ꝓbatio mīoris. q2 pueri p°. oēs hoīes appellāt p̄res ⁊ oēs femīas mr̄es ⁊c. pʒ ēt in expimēto Aui. q2 ſi aliqđ videat̄ a remotis pri⁹ cognoſcit̄ ꝙ ſit corp⁹ q̄ʒ aīal. ⁊ pri⁹ aīal q̄ʒ hō. ⁊ hō q̄ʒ ſortes. ¶ Preterea. ſʒ Auī. p°. metha. ca. 5°. cōiſſima vt ē ens ⁊ res pria ipſſiōe iprimūt̄ ī aīa. ergo prio cognoſcūt̄. ¶ Preteā ꝙ min⁹ vl'ia magis cognoſcant̄ ⁊ ſint magis nota nāe. arguit̄ ſic vnūqđq3 ē magis notū qđ eſt magis ꝑfectū ⁊ magis ens. q2 ſicut res ſe hñt ad entitatē. ita ⁊ ad cognoſcibilitatē: ſ; minus vl'e eſt ꝑfecti⁹ ens q̄ʒ magis vl'e qđ addit ſupra magis vl'e aliq̄ʒ ꝑfectionem. ergo eſt magis notum. ¶ Contra ari. in textu

Rn̄deo Primo p̄mittā vnā diſtinctionē. ſcđo oſtēdaʒ multiplicē concluſionē. ¶ Quātū ad primū dico ꝙ q̄ʒtū ꝓ nūc ſufficit: duplex ē vl'e. ſ. ī cauſādo ⁊ ī p̄dicādo. vl'e aūt ī cāndo attēdit̄ penes ambitū ⁊ extēſiōeʒ virtutis vt illud dicat̄ vl'ius iſto mō cui⁹ vtus ad plures effectus ſe extēdit. ſicut cā pria q̄ tm̄ ī ſe ē ſingularis vt opponit̄ vli ī p̄dicādo cū nō p̄dicet̄ de plibus ſingularib⁹. vl'e āt ī p̄dicādo ē illud qđ diffinit̄ p°. poſte. qđ ē vnū ī multis ⁊ de multis. qđ. ſ. eſt aptū natū de pluribus predicari.

Quantum Ad ſcđʒ. ſi querat̄ de vli ſm cauſalitatem ſit iſta pria ɔcluſio. magis vl'e ſm cālitatē ē nobis minus notū q̄ʒ minus vniuerſale. hāc oñdo ſic. q̄ʒto aliqđ ē minus ſenſibile tāto ē min⁹ notū nobis. ſ; magis vl'e ſm cauſalitatē ē min⁹ ſenſibile. ergo ⁊c. maior pʒ de itelligētijs ſeꝑatis a mā q̄ q2 ſint minus ſenſibilia minus nota ſūt nobis. ꝓbatio mīoris. q2 vliora ī cāndo ſunt ꝑfectiora. ſed perfectiora ſunt minus ſenſibilia. ¶ Notandū tm̄ ꝙ iſta ɔcluſio nō ē itelligēda de pricipijs cōplexis. nā cāe vel pricipia ɔplexa q̄ʒto vniuerſaliora ēt ī cāndo tātū ſūt notiora. Unū ⁊ pria pricipia ſimplr̄ ſunt ſicut locus ianue ex ſcđo metha. tex. ⁊ cō. j. Si āt q̄rat̄ de vli ſm predicationē aut magis vl'e ɔparatur ad ſingulare ſimplr̄ aut ad min⁹ vniuerſale ſicut genus ɔparat̄ ad ſpēm. ſi primo mō diſtinguēdū ē de cognitiōe. q2 cognitio pōt ſumi dupl'r. vno mō vt ē cōius ad ſēſitiuā ⁊ itellectiuā q̄ dr̄ cognitio ī genere. alio mō ſumit̄ determinate ꝓ cognitiōe vel ſenſitiua ſeorſū vel itellectiua ſeorſū. ſi ergo cōparet̄ vl'e magis ad ſingulare ſimplr̄ penes cognitionē cōmunē in genere ſit iſta ſcđa ɔcluſio. Singulare ſimplr̄ ē nob noti⁹ q̄ʒ vl'e. hāc oñdo ſic. Jllud ē noti⁹ nob ſimplr̄ qđ ē noti⁹ in cognitiōe pria ī nobis. ſ; ſingulare ſimplr̄ ē hmōi ergo ⁊c. ꝓbatio mīoris. cognitio pria ī nob ē ſēſitia. ſingulare aūt noti⁹ ē nobis cognitiōe ſēſitiua q̄ʒ vl'e. pʒ. ¶ Si aūt magis vl'e nō cōparet̄ ad ꝑticulare vel ſingulare ſimplr̄ quātū ad cognitionē in genere. ſ; quātū ad hāc vel illā ſeorſū. Si quātū ad ſenſitiuā. ſit iſta tertia concluſio. ſingulare ē nobis noti⁹ q̄ʒ vniuerſale. hāc oñdo ſic. illud ē notius cognitiōe ſēſitiua qđ ſentit̄ ꝑ ſe q̄ʒ qđ ſentit̄ ꝑ accñs ſed ſingulare per ſe ſentit̄. vniuerſale aūt ꝑ accñs q2 iquātū ē in ſingulari. pʒ ergo ꝙ ſingulare eſt notius q̄ʒ vl'e cognitiōe ſenſitiua. ¶ Si āt magis vl'e ɔparet̄ ad ſingulare quātū ad cognitionē itellectiuā. vel ſingulare nō eſt itelligibile per ſe ſed ꝑ accidēs ſʒ vnā opinionem. vel pōt ꝑ ſe intelligi ſm aliam opinionem. Si prima opinio teneatur: ſit iſta concluſio 4°. Uniuerſale ē prius notū q̄ʒ ſingulare. hāc oñdo ſic. oē ꝑ accidēs eſt poſteri⁹ eo ꝙ ē per ſe. 2°. phiſi. caplo de fortūa. tex. ⁊ cō. 66. ſ; ſʒ primā opinionē vl'e ꝑ ſe itelligit̄. ſingulare āt ꝑ accidēs. ergo. ¶ Si āt ſcđa opinio teneat̄. ſit iſta quita cōcluſio. ſingulare eſt notius q̄ʒ vniuerſale. hāc declaro ſic. cōcluſio nō cognoſcit̄ niſi ꝑ pricipia que ſūt magis nota ſm Ariſto. prio poſte. pricipia aūt ſm eum ſumunt̄ per inductiōeʒ: inductio aūt eſt ex ſingularibus. ergo totus iſte ꝓceſſus incipit a cognitione ſingulariū. ⁊ ꝑ ɔñs iſta ſunt nota prius. ¶ Si āt cōparet̄ magis vl'e ad minus vniuerſale vt qn̄ vtrūq3 eſt ſimplr̄ vniuerſale. hoc pōt eſſe duplr̄. quia aut ambo ɔparant̄ ad intellectū aut ſingularia coꝝ comparātur ad inuicem. ¶ Si ſcđo modo ſit iſta. 6°. ɔcluſio. Singulare magis vl'is eſt nobis noti⁹ q̄ʒ ſingulare minus vl'is. hoc apparet. tū q2 illud ē ɔfuſius iō prius notū. tū a ſigno q2 pueri prius vocāt oēs hoīes p̄res. tū a remotis q2 pri⁹ vr̄ aliqđ eē aīal q̄ʒ hō ⁊c. vt ſuꝑi⁹ dicebat̄. ¶ Si āt vtrunq3 vl'e cōparet̄ ad itellectū. hoc ɔtingit dupl'r. q2 vel ipʒ ſuperi⁹ ɔſiderat̄ vt ē qđ idiſtictū plura ɔtinēs cōfuſe. vl' vt ē qđdā diſtictū diffiniēs. ¶ Si prio mō ſit iſta 7°. concluſio. Magis vl'e ē pri⁹ nobis notū. hanc probant prime q̄tuor rōnes pri⁹ facte ī opponēdo. ¶ Cōtra. q2 ꝓpinqui⁹ ſimplr̄ tali eſt magis tale. 3°. thopi. ſed ſingulare eſt nobis ſimplr̄ magis notū ex ſecūda cōcluſiōe ⁊ min⁹ vniuerſale ē ꝓpinqui⁹ ſingulari q̄ʒ magis vl'e. pʒ. ergo ē magis notū. Rn̄deo. regula iſta de tertio thopi. eſt ſic itelligēda. ſi ſit ꝓpinquius illi ī eo ꝙ tale. ſingulare aūt eſt nobis magis notū q2 ſēſibile. illud ergo qđ ē ꝓpiqus ſingulari vt ſenſibile eſt nobis notius. ſed ī h magis vl'e eſt ꝓpiqus q̄ʒ minus vniuerſale. nō ꝙ vniuerſale vt ſic ſit ſēbile ſ; vt exiſtit ī ſuppoſitis. q2 ſingulare magis vl'is ē nobis noti⁹ q̄ʒ ſingulare minus vniuerſalis vt dictum eſt. ¶ Si ſcđo mō ſit iſta octaua ɔcluſio. Diffinitū ē nob magis notū cognitione tm̄ idiſtincta. q2 pri⁹ cognoſcit̄ diffinitū idiſticte q̄ʒ diffinieſ. hāc oñdo ſic. ɔpoſita ſt̄ nob magis nō q̄ʒ ſimplicia ex p°. phiſi. tex. ⁊ cō. 3. qđ itelligēdū ē cognitiōe idiſticta. ibi. n. dr̄ ꝙ totū qđ ē ɔpoſitū ē noti⁹ q̄ʒ ꝑtes. ſ; min⁹ vniuerſale ɔponit̄ ex magis vli. ergo ē nob magis notū cognitiōe idiſticta. Cōtra. ſexto thopicoꝝ dr̄ ꝙ diffinitū eſt minus notū q̄ʒ diffiniētia. ſ; diffiniētia ſunt magis vl'ia q̄ʒ diffinitū. ergo ⁊c. Cōfirmat̄ q2 diffinitio ē ꝑ ſimpliciter priora ex ſexto thopicoꝝ. ſ; ꝑ te talia ſūt min⁹ nota nob. ergo priora ſt̄ nob min⁹ nō. qđ vr̄ abſurdū. ¶ Rn̄deo ꝙ diffiniētia inq̄ʒtū diffinientia ſunt nobis magis nota ⁊ ꝑora q̄ʒ diffinitū ⁊ h q̄ʒtū ad diſtictā cognitiōeʒ diffiniti q̄lis ē cognitio diffinitia. đ tali loq̄t̄ ariſ. 6. thopicoꝝ

Ad argumenta Ad prima quattuoꝛ patet ex precedēti bus. nam arguunt de cognitione confuſa magis vlı̄s ꝯparati ad minus vniuerſale ⁊ faciūt ꝑ 7ᵃ ꝯcluſione. ¶ Ad vltimū ꝑ qd ꝓbat̄ minus vniuerſale eē magis notū nobis. dicēdū ꝙ ver̄ ē de cognitiōe ꝯfuſa ⁊ idiſtincta. ¶ Ad illud i oppoſitū dico ꝙ Ariſt. hic i lr̄a loqtur de magis vlibus ſm cāuſalitatē. ⁊ tale vniuerſale eſt minus ⁊ difficiliter nobis notum vt pꝫ ex pr̄ia ꝯcluſione. ¶ Ex hoc pꝫ itentio huius textus de qbus hic i parte iſta intendit Ariſt. qa de primis cauſis ⁊ principijs incomplexis cuiuſmodi ſunt ſubſtantie ſeparate.

¶ Opoꝛtet enim hanc pꝛimoꝛum pꝛincipioꝛum ⁊ cauſarum eſſe ſpeculatiuam. Cō. xj.

Queritur Utrū metha. ſit ſcia practica vel ſpeculatiua. ⁊ vr̄ ꝙ practica. nam oı̄s ſcia q̄ ordinat̄ ad bonū moris ē vere practica. metha. eſt hmōi qꝛ eſt vt boni fiamus. ordinat̄ enī īmediate ad felicitatē q̄ ē ſūmū bonū nr̄m ergo ē vē practica. ¶ Preterea ordiare ē act⁹ ſcie practice. ſꝫ metha. ordinat alias vt pꝫ hic in lr̄a ꝑcedēti caplo. Sapiētis ē ordinare. ex ſexta cōditiōe ſapiētiſ. ergo methaphica ē practica. ¶ Preterea. ſicut ſe hꝫ theologia ad ꝑficiēdū nos i eſſe ſupnāli: ſic methaphiſica ad ꝑficiēdū nos ieſſe nāli. ſꝫ illa ponit̄ practica. qꝛ ꝑficit nos ꝑ amoꝛē caritatiſ q̄ eſt eē ſupnāle. ergo methaphiſica ē practica q̄ nos perficit i eē nāli. ¶ Preterea. methaphica ē cōiſ ad practicā ⁊ ſpeculatiuā. qꝛ vlı̄s reſpcū oīuꝫ ergo nec ē ſpeculatia. nec practica. ¶ Cōtra Ari. hic i lr̄a

Rn̄deo In iſta qōne ſuppono vnū qd ab oīb⁹ gnālr̄ cōcedit. ſ. ꝙ hitus ſeu ſcia practica aliquo mō extēdit̄ ad praxim. ſicut ⁊ ipſe itellectus. iux̄ illud tertij de aīa tex. ⁊ cō. 49. itellectus extēſiōe fit practicus. hoc ſupponēdo ſic ꝓcedā. Primo declarabo qd ſit praxis ad quā dicitur extendi ſcientia practica. ⁊ a qua dicitur practica. Secundo qualiter cognitio ſeu ſcientia practica extenditur ad praxi. Tertio dicet̄ ad qōnē. ¶ Quantū ad primū pono talē rōnem. Praxis ad quā dicit̄ extendi ſcia practica ē act⁹ alteri⁹ potētie q̄ꝫ itellect⁹. naturaliter poſterioꝛ itellectione natus elici cōfoꝛmiter itellectui recto: ad hoc ꝙ ſit rectus actus. Quattuoꝛ ponuntur in deſcriptione. Pꝛia conditio ē ꝙ eſt actus alterius potentie q̄ꝫ intellectus. hoc pꝫ. quia ſtando ꝑciſe in actib⁹ itellect⁹ nō eſt extenſio intellectus qꝛ extendere eſt ex̄ ſe tendere. ſic āt intellectus nō extra ſe tendit. actus. n. intellectus vt ē ei⁹ non reſpicit actum alterius potentie. Si dicas vnū actū intellectus extendi ad alium quem dirigit ſicut actus cognitionis logice dirigitur in actibus diſcernendi ⁊ argumentandi: qui etiā ſunt actus intellectus. dico ꝙ nō ꝑꝑ hoc ſecundus actus eſt praxis. vt modo loqmur de praxi. a qua. ſ. dicit̄ ſcia practica. nec per ꝯn̄s primus erit cognitio practica: ¶ Ex his ꝯcludo coꝛrelariū ꝙ logica vl̄ rethoꝛica non eſt ſcia practica. ¶ Sed ꝯ̄ iſtud coꝛrelariū arguit Aureolus per ſex rationes ꝙ logica ſit ſcia practica. Pꝛio ſic. oı̄s habitus actiuus eſt practicus. ſed tā logica q̄ꝫ rethoꝛica ſunt habitus actiui. ergo practici. maioꝛ videt̄ vera. ſed mioꝛ ꝓbat̄. pꝛio de rethoꝛica. qꝛ pꝛio ethicoꝝ vocat eā phs quandā virtutē. vbi cōmē. euſtachius dicit. ꝙ eſt quedā virtus ⁊ quedā potētia. Et de logica ꝓbat̄. quia rethoꝛica ē aſſecutiua dyalecticā. ſi ergo rethoꝛica ē habitus actiuus: multo plus logica ⁊ dyalectica. ¶ Preterea ſecūdo ſic. habitus qui nō caret reſpectu pꝛioꝛitatis ⁊ cōfoꝛmitatis actiuitatis ⁊ directiuitatis nō eſt ſimplr̄ ſpeculatiuus. qꝛ iſte vident̄ ꝯditiones habit⁹ practici. ſed logica ē hmōi. ergo nō eſt ſpeculatiua. mioꝛ pꝫ de pꝛioꝛitate. qꝛ icōueniens eſt ſil̄ querere ſciam. ⁊ modū ſciendi. i. logicā. ⁊ iō logica ꝑcedit notitiā oīum aliaꝝ ſciaꝝ. De ꝯfoꝛmitate ⁊ alijs pꝫ. ⁊ qꝛ oēs alie vtuntur ⁊ regulant̄ per logicā. ¶ Preterea tertio ſic. habitus cuius finis ꝓpꝛius non ē actus ꝓpꝛius ē habit⁹ practicus. logica ē hmōi. ergo ⁊c̄. minoꝛ pꝫ. qꝛ oꝛdinat̄ ad alias ſcias. ¶ Preterea quarto. habit⁹ q extēdit̄ ad act⁹ alteri⁹ habitus ē practicus. ſꝫ logica eſt hmōi. ergo ⁊c̄. maioꝛ ꝓbat̄. qꝛ itellectus extenſione fit practicus. ¶ Preterea qnto. habitus qui diuidit̄ in docētem: ⁊ vtentem eſt practicus. exemplum de medicina. logica eſt huiuſmodi. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea nullus habitus ſpeculatiuus facit obiectū ſuū. ſꝫ logica facit. ergo ⁊c̄. maioꝛ ꝓbat̄ ex differentia q̄ ē iter hitus ſpeculatiuos ⁊ actiuos poſitos. 6°. metha. tex. ⁊ cō. 9. mioꝛ ꝓbat̄. qꝛ logica fac̄ orōnes ꝯceptuū expſſiuaſ ⁊ ſyllogiſmos ⁊ hmōi q̄ ſūt ſubiectū i logica. ¶ Ex his oībus ifert regulā talē. oı̄s ille hitus ē practic⁹ q nō ſolum hꝫ ꝑ fine actū quē elicit: ſed etiā actū quē dirigit i q̄ꝫcūqꝫ potētiā. ¶ Sed iſte rōnes que oēs ex vna radice ꝓcedūt nihil ꝯcludūt. ſicut patebit rn̄dēdo ⁊ reducēdo eas. ¶ Ad primā reduco eā ſic. oı̄s hitus actiuus ē practicus. h eſt maioꝛ. ſed oı̄s hitus itellectualis eſt actiu⁹ ergo oı̄s talis ē practicus. qd eſt falſū euidēter. qꝛ tūc nulla ſcia eēt ſpeculatiua. minoꝛ ꝓbat̄ ſicut tua. qꝛ oı̄s tal̄ habitus ē facilitas ⁊ q̄dā virtus ſꝫ Ariſt. ſexto ethico. q ſapiam ⁊ ſciaꝫ enumerat iter virtutes itellectuales. ¶ Ad formā dico ꝙ maioꝛ eſt vera ſi ſit habit⁹ directiu⁹ i praxi: ⁊ tūc minoꝛ falſa: qꝛ nec logica nec rethoꝛica dirigūt i praxim. ſed ſolū actū itellect⁹ vel ſpeculatiōis qd idē ē. Cōfirmat̄. quia videt̄ fallacia ꝯn̄tis. eſt virtus ergo practica. ſunt. n. virtutes multe ſpeculatiue vt dictū eſt. ¶ Ad ſecūdū dicēdū ꝙ maioꝛ vera ē. ſi ille habitus ſit directiu⁹ i opatiōeꝫ que eſt praxis ⁊ alteri⁹ generis a ſpeculatiōe. ⁊ ſic mioꝛ eſt falſa. qꝛ logica nō ē hmōi: nō. n. dirigit niſi in actū rōnis. q̄ non eſt vera praxis de q̄ loqmur. ¶ Ad tertium per ideꝫ qꝛ maioꝛ eſt vera ſi hēat ꝑ fine actū alteri⁹ generis a ſpeculatione ⁊ ſic minoꝛ eſt falſa. ¶ Aliter dicitur qꝛ minoꝛ eſt falſa ſimplr̄ qꝛ qcquid ſit de logica vtēte: tn̄ logica docens vt ſic videt̄ haberet actū ꝓpꝛiū ꝑ fine. ¶ Ad quartū ꝑ idē qꝛ ſi logica extēdat̄ ad actū alteri⁹ habitus non tn̄ ad actum qui eſt praxis. de quo nunc loqmur: ⁊ ſic rō nō valet. ¶ Ad quītū reducit̄ aſſūpta maioꝛi addo minoꝛē. ſed metha. diuidit̄ i docētē ⁊ vtētē. ergo eſt practica. concluſio eſt euidēter falſa ergo maioꝛ qꝛ minoꝛ etiā conceditur ab ipſo. ꝓbatur etiā qꝛ oēs alie ſcie vtunt̄ metha. ſpiritualiter quātū ad pꝛicipia coīa q̄ ſūt dignitates q̄s accipiūt oēs ſcie a metha. ſm phꝫ 2°. hui⁹. 3°. caplo. Ad ſextū. mi. eſt falſa. qꝛ qcqd ſit de logica vtente. tn̄ logica docens preſupponit obiectum ſuum. puta dicibile icōplexū i libꝛo predicamētoꝝ. ⁊ ſic de alijs. ¶ Aliter. data maiore ⁊ minore ꝓcedit ab iſufficienti quia illud non ſufficit ad ſcientiam practicam niſi ſit directiua vere praxis. nā i hoc apparet ſcientiam eſſe practicā. vt dicetur. qd de logica nō pōt dici. ¶ Ad illam regulam quā ifert dico ꝙ ē falſa. tū qꝛ iſufficiēter docet cognoſcere praxim. pꝫ tū qꝛ ſi quelibet talis extenſio ſufficeret ad habitū practicū: pꝛicipiū in ſpeculatiuis eſſet practicū cū extēdat̄ ad hitū ꝯcluſionū. qd abſurdius. ſtat ergo pꝛia ꝯditio ꝙ praxis ſit actus alterius potētie q̄ꝫ itellectus vel qd idē ē alteri⁹ generis a ſpeculatiōe. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec logica nec rethoꝛica eſt ſcia practica. vadant ergo iſte rōnes vias ſuas qꝛ ꝯtra ꝓpoſitū non faciūt. Scda ꝯditio eſt ꝙ ē nālr̄ poſterioꝛ itellectiōe. hoc pꝫ. nā actus nō hn̄tes oꝛdinē ad intellectū vt oꝛdinabiles ⁊ regulabiles. cuiuſmodi ſūt actus vegetatiui. vel etiā nālr̄ precedentes intellectionem. vt actus ſenſitiui non dicuntur praxes: nec ad eos extenditur practica cognitio vt ſunt pꝛioꝛes intellectione. Similiter actus potentie appetitiue ſenſitiue quatenus precedit actum intellectus nō eſt praxis nec reſpectu ipſoꝝ actuum eſt cognitio practica niſi ꝓ quanto eſt aliquo mō moderatiua iſtoꝝ actuū. ⁊ iſti actus ſequunt̄ itellectionē moderatiuā vt per ipſā ſūt moderati. ¶ Ex duabus conditionibus ſupradictis ſeqtur

ꝓdictis ſeqꝛ̃ correlariū ꝙ praxis ad quā extēdiꝛ̃ habitus practicus nō eſt niſi actus volūtatis elicitus vel iperatus. nam nullus alius actus a volitione eſt poſterioꝛ eſſētialiter itellectiōe. quia ꝗcūqꝫ alius actꝰ deꝛ̃ aliqs eiuſdē rōnis cū iſto poſſet eē ꝑꝛioꝛ ſicut pꝫ diſcurrēdo per actꝰ oīum potētiaꝝ. ¶ Sꝫ cōtra. qꝛ aliq̄ intellectio eſt actus iperatus a volūtate. ergo erit praxis. qđ ē cōtra primā cōditionē. añs patet. qꝛ volūtas iperat etiā itellectui. ¶ Rñdeo argumētū peccat per fallaciā ꝯñtis. hoc. n. veꝝ eſt ꝙ oīs praxis ē actus volūtatis elicitus vel iperatus. ſꝫ non ꝯuertiꝛ̃. licꝫ ergo aliq̄ itellectio ſit iperata a volūtate. ex h̄ nō ſeqtur ꝙ ſit praxis. Tertia cōditio ē ꝙ praxis ē actus aptus natus cōformiter elici itellectui recto. hoc ꝓbatur tum ex ſexto ethicoꝝ vbi dꝛ̃ ꝙ electio recta neceſſario reqrit rōnē rectā. ⁊ ſi h̄ eſt veꝝ de electiōe que ē actꝰ elicitus voluntatis pari rōne de actu iperato. Tū ex dcō Auguſtino de trinitate capitulo pꝛio. ꝙ itellectꝰ itelligit ſibi ⁊ alijs. ſic ergo pōt iudicare de actu ſuo ita de actibus aliarū potētiaꝝ que ſūt poſterioꝛes: ⁊ ꝑ ꝯñs ſi recte iudicet oꝫ ipſum actū q eſt praxis ꝯformiter elici ſi debeat eē rectus ¶ Ex duabꝰ ꝯditionibus vltimis ipſius praxis ſequitur ꝙ actus iperatus a volūtate nō eſt pꝛio praxis. ſꝫ quaſi ꝑ accidēs. qđ pꝫ ex hoc qꝛ nō eſt pꝛio poſterioꝛ intellectione nec primo natus elici ꝯformiter rōni recte. opotet ergo aliū actū eſſe primo praxi. iſte nō eſt niſi actus elicitus voluntatis q eſt volitio qꝛ per volitionē habet dictas cōditiones actꝰ imperatus. ⁊ ipſa nō per aliud. Et hec ē rō eius qđ eſt eſſe pꝛio ex pꝛio poſterioꝛum capitulo de vli. ¶ Tunc vltra qñ aliqd eſt primo tale cōiunctū cū aliquo poſteriori adhuc eſſet tale ſi poſſet ab illo ſeparari. ergo ſi actus volūtatis poſſet ſepari ab actu alterius potentie erit praxis etiā ab illo ſeparatus. ſeparatꝛ̃ aūt circa quodcūqꝫ obiectum circa qđ pōt eſſe actus volūtatis ⁊ nō actꝰ alteriꝰ potētie iferioꝛis. cuiuſmodi ſūt oīa imaterialia. ergo circa oē tale ſolus actus elicitus volūtatis eſt praxis. ¶ Quarta ꝯditio ē talis. ꝙ praxis ē actus q poteſt recte ⁊ nō recte elici. ⁊ hoc ſignificatꝛ̃ cū dꝛ̃ ad hoc ꝙ ſit rectus nā ſi nō poſſet recte ⁊ nō recte elici fruſtra poneretꝛ̃ reſpectu eius ſcia practica directiua: nō eni idigeret directiuo

Quantum Ad ſecūdū principale dico. ꝙ ita extēſio ſcie practice ad praxi vt regule ad regulatū cōſiſtit in duplici reſpectu vel relatione aptitudinali. ſ. cōformitatis ⁊ pꝛioꝛitatis nālis. de pꝛioꝛitate patet ꝑ illud ſexto ethico. ꝙ electio recta reqrit rōnē rectā. nō āt neceſſario eā reqreret niſi eſſet pꝛioꝛ. ¶ De conformitate habetꝛ̃ etiā ibidē ꝙ veritas cōſiderationis practice eſt ꝯfeſſe ſe habēs appetitui recto. ¶ Dixi aptitudinali: qꝛ neutra relatio reqritur actualis. ꝙ. n. praxis actualr̃ ſequatur cōſiderationē cui ſit cōformis. hoc oīno accidit ꝯſiderationi. nā ſi ab actuali extēſione diceretꝛ̃ practica nulla ſcia eſſet neceſſario practica. ſed eadē quādoqꝫ practica quādoqꝫ ſpeculatiua: qđ ē ipoſſibile. ſufficit ergo duplex extēſio aptitudinalis. Ex his ꝯcludo corrolarie. ꝙ nulla ſcia eſt vere practica niſi ſit directia alicuius ꝟe praxis mō ꝑxpoſito.

Quantum Ad tertiū dico ꝙ methaphiſica ē ſcia ſpeculatiua: nō practica. ¶ Probatꝛ̃. tū ex auctore Ariſ. hic in lr̃a. ⁊ 6°. metha. tex. ⁊ cō. 2. ¶ Probatꝛ̃ ēt ꝑ rationē. oīs ſcia practica ē directiua alicuius ꝟe praxis ſm duplicē reſpectū ꝑdictū. ſꝫ methaphīca nō ē huiuſmōi. ergo ⁊c. maioꝛ pꝫ ex ꝑcedētibꝰ. mioꝛ ꝓbatꝛ̃. qꝛ cognitio entis inquātū ens nō e nata dirigē i aliquē vere praxi. pꝫ diſcurrēdo ꝑ actꝰ oīum potentiarum qui pñt eſſe praxes ſꝫ deſcriptionem poſitā i pꝛio articulo queſtionis.

Ad argumenta Ad primū data maioꝛe: ad minoꝛē dico ꝙ ſꝫ opinionē Ariſt. felicitas ꝯſiſtit i ſpeculatiōe dei q̄ nō ē praxis vt pꝫ ex pꝛio articulo. ⁊ iō licꝫ metha. oꝛdinetꝛ̃ ad felicitatē: ex hoc nō ē cēſenda practica qꝛ ex h̄ nō extēditur ad praxi. ¶ Si dicas ꝙ ēt methaphīca oꝛdiatꝛ̃ ad amoꝛē vltimi finis. Dico ꝙ nō oꝛdinatꝛ̃ ad aliquē amoꝛē q ſit actus elicitꝰ voluntatis. maxie ſm ꝑhm q reſpectu vltimi finis nō poſuit aliquā praxi. ſꝫ ille amoꝛ ē q̄dā dilectio nālis vel amoꝛ nālis q ſꝑ neceſſario eſt rectus. ⁊ ꝑ ꝯñs nō ē praxis. q̄re metha. q̄ ad talē amorē oꝛdinatꝛ̃: nō ꝑꝑ hoc erit practica. ¶ Ad ſecūdū cōcedo ꝙ oꝛdinare i rōne directiui vel regulati ē ſcie practice. ſꝫ ſic mioꝛ ē falſa. cū dicit ꝙ methaphīca oꝛdinat: ⁊ ſapiētiſ ē oꝛdinare. dico ꝙ veꝝ ē i rōne finis. ⁊ ſic itelligit Ariſto. ſꝫ h̄ ñ ſufficit ad practicā ſciaꝫ: ſcia. n. practica nō ſolū oꝛdinat in rōne finis. ſed etiā in rōne efficiētis. ¶ Alr̃ dꝛ̃ ꝙ ſi dirigit etiam effectiue: nō tñ in praxi. qꝛ actꝰ aliaꝝ ſciarū in qbus dirigit nō ſūt alterius generis a ſpeculatiōe. ergo nec praxis. ¶ Ad tertiū qđ ē a ſili dico ꝙ ñ currit q̄tuoꝛ pedibus. qꝛ licꝫ ſit ſilē i hoc ꝙ ſicut theologia ſupnālis ꝑficit nos i eſſe ſupnāli: ita metha. i eē nāli. tñ ē diſſimile. qꝛ theologia dīna ꝑficit nos i amoꝛe caritatis q̄ eſt actus elicitꝰ volūtatis. ⁊ ꝑ ꝯñs vera praxis. methaphīca āt ꝑficit nos i actu amoꝛis nālr̃ q nō ē praxis cū ſit neceſſario actꝰ rectꝰ. ⁊ nō pōt recte ⁊ nō recte elici. q̄re relīqꝛ̃ ꝙ illa ſit practica. iſta ꝟo nō. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ licꝫ metha. ſit cōis oī ſcie rōne ſubi qđ ē ens cōe oī enti. tñ modꝰ ꝯſiderādi nō ē cōis ſꝫ ꝓpꝛiꝰ. ſ. ſpeculatiuus. nec i mō ꝯſiderandi abſtrahit ab vtraqꝫ. ſed ſolū q̄ꝫtū ad ſubiectum.

¶ Maxime ꝟo principalis ſciarū ⁊ magis principalis ſub ſeruiente eſt q̄ cognoſcit cuius cā ſunt agenda ſingna ⁊c. **Qō. xij.**

Queritur Utꝝ ſpeculatiua ſcia ſit nobilioꝛ practica. ¶ Uidetꝛ̃ ꝙ nō. nā cuiꝰ finis nobilioꝛ ē. illa ſcia eſt nobilioꝛ. ſꝫ finis practice ē bonū eē. finis ſpeculatiue veꝝ ſcire. primū āt nobilius ē 2°. pꝫ. ergo practica ē nobilioꝛ ſpeculatiua. ¶ Preterea. ſcia oꝛdinatiua alteriꝰ ē nobilioꝛ oꝛdiata. ſꝫ ſcia ciuilꝛ̃ q̄ ē practica oꝛdiat ſpeculatiuam. vt dꝛ̃ pꝛio ethico. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. Ari. h̄ i littera. ſed expꝛſſius ⁊. 6. ⁊. xi. metha. tex. ⁊ . cō. ij.

Rñdeo Scđꝫ viā ꝑhi. oī practica ē aliq̄ ſpeculatiua nobilioꝛ. ⁊ iō ſpeculatiua ē ſimplr̃ nobilioꝛ practica. ꝓbatio huiꝰ. qꝛ practica ē gr̄a vſus. ſpeculatia āt gr̄a ſpeculādi veꝝ. ſꝫ ſcđꝫ ē nobiliꝰ ꝑ°. ꝓbatio. illud ē nobiliꝰ ꝑ qđ ꝯueimꝰ cū nobiliſſimis ſꝫ ꝑ itellectiōeꝫ vitatiſ ꝯueimus cum ſubſtantijs ſepatis q̄ ſūt entia nobiliſſima. nō. n. faciūt ſicut nos. nec agūt aliq̄ cōia nobiſcū. ergo ⁊ ſpeculatiua ē nobilioꝛ. hoc aūt intelligo niſi practica excedat ſpeculatiua i nobilitate obiecti. qđ dico ꝑꝑ verā theologiā: tenēdo ꝙ ſit practica. ¶ Contra. theologia ſupnālr̃ ē nobilioꝛ meta. ⁊ tamē illa ē vere practica. vt ſuppono tāq̄ꝫ veꝝ. ¶ Rñdeo. veꝝ eſt. qd ergo dicetꝛ̃ ad ariſt. dꝛ̃ ꝙ methaphīca ē nobilioꝛ omnibus ſcientijs humanitus adiuentis. de talibus enim loquitur.

Ad argumenta Ad primū ergo dicēdū ꝙ bonum ſimplr̃ nō ē finis practice. de qua ariſt. loquitur. ſed bonū oꝑis. nobilius āt eſt bonū ſpeculatiuū. q̄ꝫ bonum operis. ſciētia enim practica eſt vt boni ſumuſ non ſimpliciter ſed ſm virtutes: ⁊ illud non eſt bonū ſimpliciter. quia ſꝫ ꝑhm oꝛdinatꝛ̃ ad magis bonū noſtrū. ſ. vt ſpeculemur ſubſtantias ſeparatas ⁊ quietemur in ſpeculatione earum. iſta autē ſpeculatio ē ſūmū bonū noſtꝝ. qꝛ ē felicitas ſꝫ ariſ. decio ethicoꝝ. ¶ Ad ſecūdū nego minoꝛē. ad ꝓbationē dico ꝙ aliud ē oꝛdiare ſciaꝫ i ſe aliud oꝛdiare qs eā legē debeat vel docere vel audire. ciuilꝛ̃ āt oꝛdiat nō iſtā: ſed qs audiat aut doceat iſtā. primum ꝑtinet ad practicum. ſecūdū nō. Unde aliud ē oꝛdiare vſū alicuius. ⁊ quis debet legere ⁊ exercere. quod facit ciuilis aliud eſt oꝛdinare ipſam ſciam in ſe. quod non facit practicꝰ ciuilis. Exercitium ergo ciuilis ſic oꝛdinantis eſt melius non ſimplr̃: ſꝫ i aliq̄ ſenſu ⁊ ſꝫ qd mō ꝑxpoſito. q̄re ratio non concludit. ¶ Et hec de primo methaphīce

¶ Quare ſic videtur habere: vt prouerbialiter dicimus. in foꝛibus quis delinquet ⁊c. **Qō. i.**

Irca initium ſcđi libri methaphiſice. Querit̃ primo. Utrum pria pricipia ꝯplexa. ſicut: De q̃lꝫ affirmatio ⁊c. ⁊ oē totū ē mai⁹ ⁊c. ſint nob̄ nālr cognita. ⁊ vr̃ ꝙ ſic. nā cōmē. z. methā. ꝯmēto p̄mo ſup illō: null⁹ ignorat locū ianue i domo. dic: ꝙ pria pricipia ſūt nob̄ nālr cognita i q̄lꝫ gñe entiū. Pretēa. pria pricipia ꝯplexa non nob̄ cognita ꝑ iuētionē. nec ꝑ doctria. ergo ſūt nālr nō. ꝯña pꝫ. qꝛ ñ ſūt plēs modi cognoſcēdi q̄ꝫ iſti duo. ꝓbatio añtis. qꝛ oē cognitū ꝑ doctrinā vl' ꝑ iuētionē cognoſcit̃ ꝑ aliqd prius notū. ꝑ illō prio poſte. oīs doctria ⁊ oīs diſciplina ⁊c. ſꝫ primis pricipijs nihil ē prius notū. ergo ñ ſūt cognita ꝑ doctrinā nec ꝑ iuētiōeꝫ. ℭ Cōtra pħs tertio de aīa tex. ⁊ cō. 14. dic. ꝙ aīa de ſe ē ſicut tabula raſa i q̄ nihil depigit̃. ergo ꝫ ſuā nāꝫ ⁊ ex ſe nullā hꝫ cognitionē.

Rñdeo ⁊ dico duo. Primū ꝙ notitia prioꝝ pricipioꝝ nō ieſt nob̄ a nā. Probatio hui⁹. qꝛ oīs nr̃a cognitio itellectiua hꝫ ortū a ſēſu. ⁊ ꝑ ꝯñs ñ ieſt a nā. ſꝫ cognitio prioꝝ pricipioꝝ ē itellectiua. pꝫ. vñ reſpectu prioꝝ pricipioꝝ ponit̃ habit⁹ q dr̃ itellectus. ergo ⁊c. maior declarat̃. qꝛ aīa nr̃a nl'lā hꝫ cognitionē nālē ex nā ſua. nec ſimpliciū nec ꝯpleroꝝ: ſꝫ oīs cognitio ei⁹ orit̃ a ſēſu. prio. n. motu mouet̃ ſēſus ab obiecto ſimplici ñ ꝯplexo. ⁊ a ſenſu moto mouet̃ itellect⁹ ⁊ itelligit ſimplicia q ē prius act⁹ itellect⁹. deiñ p⁹ apphēſionē ſimpliciū ſeq̃t̃ ali⁹ act⁹ q ē ꝯponere ſimplicia ad iuicē. ⁊ p⁹ ſtā ꝯpoſitionē hꝫ itellect⁹ ex lumine nāli vt aſſētiat illi veritati ꝯplexe. ſi illud ꝯplexū ſit primū pricipiū. Secundum dicū ē. ꝙ notitiā prioꝝ pricipiorum dr̃ nobiſ ieſſe nālr. q̄ten⁹ ex lūie nāli itellect⁹ ſunt nobis nota hita notitia ſimplici termioꝝ. qꝛ principia cognoſcim⁹ inq̄ꝫtū terminos cognoſcim⁹. ex prio poſterioꝝ.

Ad argumenta Ad illud cōmētatoris dicēdū ꝙ ꝓ tanto dicuntur nobis nālr nota ꝑ q̄ꝫto facta ꝯpōne termioꝝ ſimpliciū: ſtati ex lumie nāli itellect⁹ adheret illi veritati. tñ cognitio termioꝝ acq̄rit̃ ex ſenſibus. vñ hitus pricipioꝝ quo adherem⁹ primis pricipijs dr̃ intellectus. ℭ Cōtra ſi ſit tunc oēs hoies illis pricipijſ eq̄lr aſſentiret. ꝯñs ē falſū. ergo ⁊ añs. ꝯña ꝓbat̃. qꝛ qđ ꝯſeq̄t̃ hoieꝫ vel itellectū nr̃ꝫ ꝫm nāꝫ ſuā eq̄lr repit̃ i oīb⁹ hoīb⁹. vel i oīb⁹ hñtibus itellectū. falſitas ꝯñtis pꝫ per cōmē. q ſup tertiū pħicoꝝ i pricipio vꝫ i ꝓhemio dicit. ꝙ aliq ꝑꝑ ꝯſuetudinē negauerūt pria pricipia. ⁊ exēplificat de xpianis q negāt illud. ex nihilo nihil fit. ℭ Dicēdū ꝙ rñſio data itelligēda eſt de pricipijs ſimplr̃ primis. cuiuſmodi ſūt. Impoſſe ē idē ſil' eē ⁊ nō eē. oē totū ē maius ſua pte. ⁊ hmōi. circa q̄ ipoſſe ē errare. ꝫ pħm q̄rto hui⁹ tex. ⁊ cō. 8. et. 9. nō āt ꝓcedit de his q̄ pñt eē ꝯclōnes reſpcū prioꝝ pricipioꝝ. talib⁹. n. pōt vn⁹ magis q̄ꝫ ali⁹ aſſentire ⁊ de talib⁹ loq̄t̃ ꝯmētator vbi ſupra. ℭ Ad ſecūdum pricipale dicēdū ꝙ cognitio pricipioꝝ q̄ꝫtū ad ſimplicia acq̄rit̃ ex ſēſib⁹. ⁊ ſic aliq̄lr ſiūt nō ex p̄exñti cognitione. cū āt dr̃ ꝙ ñ ſūt nō ꝑ doctrinā nec ꝑ iuētionem. dico ꝙ verꝫ ē q̄ꝫtū ad cognitiōeꝫ ꝯplexā. ⁊ iſta diuidūt acq̄ſitionē ſcie q̄ ſit ꝑ pri⁹ nō. ñ ſic āt ē de intellectu q pōit habit⁹ pricipiorū. ⁊ hoc modo eſt dare tertiū modum cognoſcendi

ℭ Forſitan āt ⁊ difficultate duob⁹ modis exiſtēte nō i rebus: ſꝫ in nobis eſt ei⁹ cā. Qō. ii.

Queritur Utrum difficultas cognoſcēdi reſ ſit ex parte itellectus nr̃i cognoſcētis. vel ex pte reꝝ cognoſcibiliū. ℭ Et vr̃ ꝙ ſit ex pte reꝝ. nā res ſūt cognoſcibiles in q̄ꝫtum ſūt i actu ⁊ certe i ſe ⁊ determinate. ꝫ pħm. nono hui⁹ caplō vltio tex. ⁊ cō. 20. ſꝫ multe res ſūt de ſe potētiales. vt mā. ⁊ multe incerte: vt tēpus ⁊ motus. multe ideterminate. vt ifinitū. ergo difficultas cognoſcēdi tales res ē ex pte ipſarū reꝝ. nō ex pte itellectus nr̃i. ℭ Cōfirmat̃ ꝑ cōmētatorē ſcđo methā. caplō prio cō. j. ꝙ difficultas itelligēdi formas mãles ē ex pte ipaꝝ formaꝝ: ⁊ nō ex pte itellect⁹ nr̃i: ℭ Preterea. ſicut ſe hꝫ mā ſumme diſpoſita ad ſuſceptionē forme: ita itellect⁹ ſūme diſpoſitus ſe hꝫ ad intellectionē rei. ſꝫ qñ mā ē ſūme diſpoſita ad ſuſceptionē forme nō ē difficultas recipiēdi formā ex pte materie. ſicut pꝫ de lumine in medio. qꝛ. n. mediū q̄ꝫtū eſt de ſe ē ſūme diſpoſitū: iō difficultas recipiēdi lumē nō ē ex pte medij. ergo ſilr ſe hēbit itellectus ſūme diſpoſitus ad itellectionē rei. ſꝫ itellectus nr̃ ē ſūme diſpoſitus de ſe ad cognoſcēdū res. cū in eo nō ſit niſi ſola priuatio cognitiōis. ⁊ nō aliqd ꝯ̃riū cognitiōi reꝝ. qꝛ ſi ſic. in pte itellectiua eēt ꝓpria alteratio. qđ negat pħs q̄nto ⁊ ſeptimo pħicoꝝ in. 7°. tex. ⁊ cō. 20. ℭ Itē ꝑ hoc differt ſenſus ab itellectu. qꝛ ſēſus corrūpit̃ ab excellēti ſenſibili. intellect⁹ āt magis habilitat̃ ⁊ ꝯfortat̃ ab excellēti itelligibili: Cuius rō ē. qꝛ ſēſus ē potētia organica. nō āt itellectus. ergo ſi itellect⁹ ñ pōt intelligē: iſte defect⁹ erit ex pte reꝝ. ℭ Cōtra ē pħs hic q dicit ꝙ difficultas vel cā difficultatis nō eſt in rebus: ſed in nobis. qđ ꝓbat. qꝛ ſicut oculi noctue. ⁊c.

Reſpondeo Una opinio ē cōmētatoris. ꝙ reꝝ q̄dam ſunt mãles. ⁊ q̄dā immateriales. Dicit ergo ꝙ ex pte intellect⁹ nr̃i ē difficultas cognoſcēdi ſubas ſepatas ⁊ nō ex pte eaꝝ. ſꝫ intellectiōe ſube mãlis ē difficultas ex pte rei. Cuius rō aſſignat̃. qꝛ vnūqđqꝫ ē cognoſcibile ꝫm ꝙ eſt i actu. qꝛ ergo ſube immãles ſūt oīno in actu. mãles vō nō ſūt ſimplr̃ in actu: iccirco non hñt imãles de ſe ꝙ difficulter cognoſcant̃. mãles autē hñt de ſe difficultatē cognoſcēdi. ℭ Sꝫ ꝯ̃ h̄ qđ dr̃ de ſubiis materialibus arguit̃ ſic. ſi in reb⁹ mãlibus ē difficultas ex pte eaꝝ. ergo h̄ idē erit cōparādo illaſ res ad oēꝫ itellectum. ꝯñs eſt falſū. ſicut pꝫ reſpcū intellect⁹ diuini. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ da oppoſitū. ſ. ꝙ difficultas cognoſcēdi nō ſit reſpcū cuiuſcūqꝫ itellect⁹ ſꝫ reſpcū intellectus alicuius. ſ. nr̃i. tūc ſic. cū iſte ſube ſint eadē ad quēcūqꝫ itellectū ꝯparent̃: ſeq̃t̃ ꝙ nō ē difficultas ex pte eaꝝ. ſꝫ ex pte intellect⁹ nr̃i cui ꝯparant̃. ℭ Alr̃ ergo dicēdū. ꝙ tota difficultas cognoſcēdi rē ē tñ ex pte intellect⁹ nr̃i. vñ Ariſ. q dr̃ innuere duos mōs iſtius difficultatis locutus ē dubitatiue qꝛ dicit forſan. iō ſubdit q̄ſi determinando ſe ꝙ nō in reb⁹ ſꝫ i nobis ē cā huius difficultatis. ℭ Si q̄ras. q̄re ergo ꝑfecti⁹ cognoſcit̃. vna res q̄ꝫ alia. Rñdeo ꝙ difficultas nō ē ex pte rei. ſꝫ ꝑfectio cognitiōis pōt intelligi duplr̃. vel ꝫ ꝓportionē. vel ſimplr̃. primo mō ita ꝑfecte intelligūt̃ res mãles ſicut imãles. ⁊ vna res ſicut alia. nā ꝫm ꝓportionē ita ꝑfecte mouēt itellectum res hñtes paꝝ de entitate. ſicut hñtes multū. exēplū. paruus ignis ꝫm ꝓportionē ſue virtutis ita ꝑfecte cōburit cōbuſtibile: ſicut magnus. Sꝫ ſcđo mō nō eq̄ ꝑfecte cognoſcūt̃ oēs reſ ſicut magnus ignis ꝑfectius cōburit q̄ꝫ paru⁹ ſimplr̃ loquēdo ⁊ ceteris parib⁹. Rō hui⁹ ē. qꝛ cognoſcibilitas ſeq̄tur entitatē vl' rē ꝫm ꝙ res ē ens qꝛ ꝑ idē eſt ens ⁊ cognoſcibile. nā ſicut reſ ſe hꝫ ad eē: ita ad cognoſcibilitatē ⁊ veritatē. ex ſcđo hui⁹ ter. ⁊ cō. 4. Cōcedo ergo ꝙ difficultaſ cognoſcēdi vl' q̄ꝫtū ad mãlia vl' q̄ꝫtū ad imãlia ē ex parte itellect⁹. nr̃i mãlia. n. nō ſūt eque i actu ſic̃ imateralia. iō ſimplr̃ non ita ꝑfecte cognoſcūt̃. cognitio tñ q̄ pōt de illiſ haberi eque facilr̃ habet̃ ꝫm ꝓportionē: ſicut de imaterialibus. qꝛ ita facilr̃ mouet itellectū materiale ſicut imateriale ꝫ cognoſcibilitatē ſuā: nō tñ eque ſiēſe ſimplr̃ loq̄ndo. ſicut exēplificatū ē de igne magno ⁊ ꝑuo q̄ꝝ vterqꝫ ꝫm ꝓportiōeꝫ caloris ſui eq̄ facilr̃ calefac̃. ſꝫ ñ ſimplr̃

Ad argumenta. Ad primū dico ꝙ vnūqđqꝫ cognoſcit̃ i quātūens. illa ergo q̄ ſūt iperfectiora i entitate nō hñt ita ꝑfectā cognitionē ſimplr̃. tñ cognitio eaꝝ ꝓportionata

caꝝ ꝓportiōata ita facilr eſt de eis q̄ꝫtū ē ex pte ſui ſicut
de q̄buſcūqꝫ alijs q̄ꝫtū ex pte ipoꝝ. nec plus cōcludit ra
tio. ¶ Ad ſecūdū dico ꝙ mioꝛ ē falſa. cū dic̄ ꝙ itellectꝰ
nr̄ ē ſūme diſpoſitꝰ ad itellectiōeꝫ rei. Ad ꝓbationē dicē
dū. ꝙ iſta idiſpoſitio nō ē ꝑꝑ cōtrariū. ſicut oculus no-
ctue nō hꝫ cōtrariū lumini ſolis. ſed h̄ eſt ꝑꝑ debilitatem
v̄tutis ſue i ꝯphēdēdo. Ad tertiū de dr̄ia iter ſenſū ⁊ itelle
ctū dicēdū ꝙ difficultas iſta nō eſt i itellectu qꝛ debilita-
tur ꝑ organū. ſꝫ qꝛ v̄tus itellectꝰ debilis ē i cognoſcēdo:
ſenſus autem habet vtrūqꝫ impedimentū. ſ. tam ex par
te organi ad cuius coꝛruptionem debilitat̄: q̄ꝫ ex parte
debilitati in virtute cognitiua.

¶ Sicut enim nicticoꝛacū oculi ad luceꝫ diei ſe
habent: ſic ⁊ anime noſtre intellectus ad ea que
ſunt omnium nature manifeſtiſſima. Qō. iij.

Q ueritur. Utꝝ ſubſtantie immateriales
poſſint cognoſci ſc̄m ſuas q̄ddi
tates ab itellectu viatoꝛis. ¶ Videt̄ ꝙ ſic
ꝑrio ꝑ ꝯmētatoꝛē. q i loco illo. ſ. cō. j. ſecū
di meta. dicit ſic ꝙ h̄ exēplū ariſt. non de
mōſtrat res abſtractas itelligere eē ipoſ-
ſibile nobis. ſicut ē ipoſſibile veſptilioni aſpicere ſolē. qꝛ
ſi ita eēt nā ocioſe egiſſet. qꝛ feciſſet illud qḋ i ſe nālr̄ ē itel
ligibile nō eē itelligibile ab aliquo itellectu. ſicut ſi feciſ-
ſet ſolē nō apph̄ēſum ab aliquo viſu. ¶ Preterea itellectꝰ
nihil itelligit niſi ſub rōe imālis. ex tertio de aīa tex. ⁊ cō.
18. ergo maxie intelligit ſimplr̄ imālia. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ ubi
maxie ē rō foꝛmalis obiecti illud ē maxie apph̄enſibile a
potētia. ꝓbatio antecedētis. qꝛ ꝑꝑ h̄ actio itellectꝰ agētis
ponit̄ vt obm̄ māle fiat aliquo mō imāle vt ſic fiat na-
tū ad mouēdū itellectū poſſibilē. Cōfirmat̄ qꝛ cōmētatoꝛ
tertio de aīa recitat opinionē. Auēpa. q vult ꝙ itellectus
pōt abſtrahere foꝛmale a māli. ⁊ ſic q̄dditatē ſub̄e mālis
a ſingularibus qḋ ſi i q̄dditate ſic abſtracta adhuc rema
net aliquid māle adhuc pōt vlterius abſtrahere foꝛmale
a māli quouſqꝫ tādē deueniat ad q̄dditatē ſimplr̄ imālē
⁊ hāc cognoſcit: qꝛ hāc abſtrahit a ſingularibꝰ. ¶ Pre
terea. de ſubiecto demōſtratiōis oꝫ eē notū q̄d ē. ex ꝑrio
poſte. ſꝫ de ſubſtātiis abſtractis multa a ꝑhis demōſtrāt̄
ſicut pꝫ duodecimo huius de itelligētia ꝑria. ſ. ꝙ ſit ſem-
piterna. ⁊ ꝙ moueat ſicut appetibile ⁊ itelligibile nō mo
ta. ⁊ ꝙ ē vita. ⁊ ꝙ ſꝑ actu itelligit. ⁊ ꝙ ſeipſā itelligat ſicut
obm̄ ꝑrimū ita etiā ꝓbat nūerū itelligentiaꝝ iuxta nūeꝝ
oꝛbiū celeſtiū mobiliū ergo q̄dditates oīum iſtoꝝ ꝑhi co
gnouerūt. ¶ Cōtra Ariſto. hic i lr̄a. Sicut ſe hꝫ oculus ni
cticoꝛacis ad lucē diei: ſic itellectus noſter ad ea q̄ ſūt ma
nifeſtiſſima i nā. cuiuſmodi ſunt ſubſtantie ſeparate. ſꝫ ꝑri
mū ē ipoſſibile. ergo ⁊ ſecūduꝫ. ¶ Preterea. plus diſtat
itelligibile icreatū ab itellectu creato: q̄ꝫ itelligibile crea-
tū a ſenſu. ſꝫ itelligibile creatū nō pōt apph̄ēdi a ſenſu. er
go multo minus itelligibile icreatū ab itellectu creato.
¶ Preterea nō plus ſe extēdit potētia paſſiua q̄ꝫ potētia
actiua ſibi coꝛrn̄dēs ſꝫ potētia actiua itellectꝰ q̄ ē itellectꝰ
agēs nō ſe extēdit vltra fātaſmata ⁊ ſēſibilia. ergo nec itel
lectus poſſibilis: q ē potētia paſſiua. ¶ Preterea. ſi ſic.
ergo nō poſſet nālr̄ ad beatitudinē attigere. ꝯn̄s ē falſum
ergo ⁊ an̄s. ꝯn̄a ꝓbat̄ ex decimo ethicoꝝ vbi dicit ꝑhs ꝙ
felicitas cōſiſtit in ſpeculatiōe iſtarū ſubſtātiarum.

In iſta q̄ōne ſic ꝓcedā. Prio ꝑmittā vnam opinionē.
ſcḋo ſubiūgā eius iꝓbationē. Tertio dicā alr̄
ad q̄ōnē. ¶ Quātū ad ꝑrimū ē opinio ꝙ aīa ꝯiūcta coꝛ-
poꝛi nō pōt itelligere ſubaꝝ abſtractaꝝ q̄dditates. Cuius
motiua ſūt duo. Primū ē. ꝙ aīa ꝯiuncta coꝛpoꝛi nihil i
telligit niſi abſtrahēdo a fantaſmatibꝰ. ſed ſub̄e ſeparate
nō faciūt fantaſmata nec pn̄t cognoſci ex his q̄ faciūt fan
taſmata. ergo ⁊c̄. ꝓbatur maioꝛ. qꝛ leſo organo fātaſie: i
tellectus ipedit̄ ab addiſcēdo icognita: ⁊ a ſpeculando co
gnita. qḋ nō eēt: niſi in vtraqꝫ opatiōe fantaſmatibus i-
digeret. tū qꝛ cū volumꝰ aliq̄d itelligere foꝛmamꝰ nobis
idolū quo id aſpicimꝰ. vn̄ tertio de anīa tex. ⁊ cō. 30. dici
tur ꝙ ſic ſe hn̄t fantaſmata ad itellectū: ſicut ſenſibilia ad
ſenſū. minoꝛ hꝫ duas ptes. ꝑria ꝓbat̄ ſic qꝛ fantaſma eſt
motꝰ fcūs a ſēſu ſc̄m actū. ex ſcḋo de aīa tex. ⁊ cō. 161. ſed
ſub̄e ſepate nō ſūt ſenſibiles. ergo nec fātaſiabiles. ſecūda
ps ꝓbat̄. Tū qꝛ effectꝰ q nō adeq̄t potētiā cāe nō iducit i
cognitiōeꝫ q̄dditatis cāe. qꝛ q̄dditas talis cāe excedit effe
ctū illū. ſꝫ ſubſtātie ſepate ſi cognoſcāt̄ ꝑ illa q̄ faciūt fā-
taſmata i nobis tm̄ cognoſcūt̄ ꝑ effectꝰ hmōi q. ſ. nō ade
quāt potētiā ſue cāe. ergo ⁊c̄. Tū qꝛ finiti ad infinitū nul-
la ē ꝓportio ergo nec alicuius effectus ſēſibilis ē ꝓpoꝛ
tio ad q̄dditatē dei. ſi ergo q̄dditas dei q̄ ē ꝑria cā effectꝰ
n̄ pōt cognoſci ꝑ effectū. mlto minꝰ q̄dditas alteriꝰ ſub̄e ſe
pate cū q̄libet alia minus cāt q̄ꝫ ꝑria. ſc̄m ꝑrimā ꝓpoſitio
nē de cāis. ¶ Secūdū motiuū ē: ꝙ qꝛ q̄dditas ſub̄e mālis
ē ꝓpriū obm̄ itellectus nr̄i poſſibilis. ergo nihil poterit ꝑ
ſe itelligi a nobis. qḋ nec ē mālis q̄dditas. nec cognoſcibi
le ꝑ talē q̄dditatē. ſꝫ ſub̄e ſepate ſūt hmōi. ergo ⁊c̄. ꝑrimū
māifeſtū ē de q̄dditate ſubaꝝ imāliū. ſecūdū ꝓbat̄ vt ꝑri
us ꝑ n̄ adeq̄tionē ⁊ iꝓpoꝛtionē. maioꝛ oſidit̄. qꝛ obm̄ ꝓ
poꝛtiōat̄ potētie cuiꝰ ē. itellectꝰ āt ē potētia exn̄s in mā: nō
tn̄ opat̄ mediāte organo. ergo obm̄ eius erit exn̄s in mā.
nō āt ꝯſiderat inq̄ꝫtū exn̄s in mā. talis āt ē q̄dditas ſub̄e
mālis abſtracta ꝑ itellectū agētē. Cōfirmat̄ qꝛ niſi q̄ddi-
tas mālis eēt obꝫ itellectus poſſibilis nō videret̄ nece po
nere actioneꝫ itellectꝰ agētis circa obm̄ itellectꝰ poſſibilis

Quantum ad ꝯ ſecūdū iſtā opinionē arguit̄ ꝑ q̄nqꝫ rō
nes ¶ Prio ſic. oēs hoīes ſcire deſiderāt. ex
ꝑrio metha. ergo maximā ſciāꝫ maxie deſiderabūt. ſic̄ ēt
i ꝓlogo arguit ꝑhs. maxia āt ſcia ē circa maxie ſcibilia.
cuiuſmodi ſūt ꝑrie cāe q̄ ſūt ſub̄e ſepate. ergo ſcia ꝑriarū
cāꝝ maxie deſiderat̄ ab hoīe nālr̄. ſꝫ deſideriū nāle nō eſt
ad ipoſſibile. ex ꝑrio metha. nā alˀs eēt fruſtra. ergo poſ
ſibile ē hoī hr̄e ſciāꝫ de ꝑrimis cauſis: q̄ ſūt ſub̄e abſtracte
vel ſepate. ¶ Preterea ſcḋo qꝛ ꝑhs. 10. ethico. ꝓbat. ꝙ
felicitas hoīs ꝯſiſtit i ſpeculatiōe v̄itatis. ⁊ ꝯcludit i fine ca
pituli ꝙ ſapiēs erit vtiqꝫ feliciſſimus. ⁊ ſꝫ ipꝫ i. 6. ethico.
ſapia ē circa altiſſimas cās. ergo i ſpeculatiōe altiſſimaꝝ
cāꝝ ꝯſiſtit felicitas hoīs. ad felicitatē āt hoīs cū ſit finis
ꝓpriꝰ hoīs nō ē ipoſſē hoī ꝑtigere. nā vt dr̄ ſcḋo huiꝰ tex.
⁊ cō. 18. nullꝰ conat̄ ad terminū nō futurꝰ vēire. ¶ Itē nā
dedit hoī neciā ad attigēdū hūc finē. ſic̄ pōt ꝓbari a ſili
de ſtellis ſic̄ poīt ſcḋo ḋ celo ⁊ mūdo tex. ⁊ cō. 50. ꝙ ſi ſtel
le ꝑ ſe moueri poſſēt motu ꝓgreſſiuo: nā dediſſet eis iſtru
mēta ⁊ organa ad motū. ¶ Rn̄det̄ ad iſtas duas rōnes
ꝙ poſſibile ē hoī ſcire ſciam maxie ſcibilē. q̄ꝫtū ad ꝑrimā
rōnē. ⁊ ſpeculari altiſſimas cās q̄ꝫtū ad ſcḋam. non tn̄ in
hac vita ſic̄ oēs deſiderāt in hac vita beatitudinē. ſc̄m Au
guſti. 13. de trinitate ad quā nō poſſumꝰ ꝑtingere in hac
vita. ¶ Contra: felicitas de q̄ loquit̄ Ari. x. ethicoꝝ hr̄i
pōt in hac vita. dicit enī ſic q̄re erit vtiqꝫ felicitas ſpecula
tio q̄dā. opꝰ āt erit ⁊ exterioꝛi ꝓſperitate. nō. n. per ſe ſuf-
ficiēs nā ad ſpeculari: ſꝫ oꝫ coꝛpꝰ ſanū eſſe ⁊ cibum ⁊ reli
quū famulatū exiſtere ⁊c̄. ſꝫ certū ē ꝙ illa nō habēt̄ niſi i
hac vita. Cōfirmat̄. qꝛ nō ē certū. tū ex itētiōe ꝑhi ꝙ po
nat aliā vitā eē. qꝛ i diuerſis locis: vt in ſcḋo de aīa. ⁊. xij.
huius videt̄ loq dubitatiue. ſꝫ certū ē ſc̄m ipm̄ felicitatem
eē finē hoīs. ⁊ ꝑ ꝯn̄s poſſibilē attingi. ergo hoc dꝫ poni i
aliquo ſtatu quē certū ſit illum certitudinaliter poſuiſſe.
¶ Pretēa ꝯtra reſpōſioneꝫ i ſe arguit̄ ꝑrimo ſic: potētia
iꝓpoꝛtionabilis alicui obiecto nō pōt ꝑ aliquē habitū
aduenietē ſibi cognoſcere ꝑ ſe illud obiectū. ergo ſi potē-
tia itellectiua aīe ꝯiūcta coꝛpoꝛi ſit iꝓpoꝛtionabilis q̄d
ditati ſubſtantie ſeparate: per nullum habitū quē recipet
cū eadē remāebit ſepata: poterit fieri ꝓpoꝛtiōabilis: ergo
intellectꝰ ſeparatꝰ nō cognoſcet illas ſb̄as ſeparatas. ſic̄
nec ꝯiūctus. ꝓbatio maioꝛis. qꝛ oīs habitus receptibilis
i aliq̄ potētia. vel reſpicit ꝓ obiecto ꝓprio obiectū iſtius
potētie. puta ſi ſufficiat ad eliciēdū oēs actū illiꝰ poten-
tie in rōne ꝓmi principij ⁊ foꝛmalis elicitiui. vel reſpicit

ꝑ obiecto ꝓprio aliquod particulare cõtẽtũ ſub obiecto
potẽtie. ſicut patet de diuerſis habitibus potẽtie ĩtellecti
ue. Exẽplũ primi. habitꝰ methaphicꝰ forſã. exẽplũ ſcdi.
habitus geometricus vel arithmeticus. nunq̃ tñ habitꝰ
reſpiciẽs pro obiecto aliqd ĩproportionabile potẽtie po-
terit recipi in tali potẽtia ¶. Preterea ſi itellectus ſepa
ratus cognoſceret aliqḋ obiectũ ꝑ ſe qḋ modo nõ poteſt
cognoſcere puta. quiditatẽ talium ſubſtãtiaꝝ. ergo non
eſſet eadem potẽtia tũc ⁊ mõ. qꝛ eiuſdem potentie eſt idẽ
obiectũ. ex ſecũdo de aĩa. ¶ Preterea tertio ad ꝓricipale
ſic. phs ſcdo huiꝰ tex. ⁊ cõ. xi. arguit ſic. ſi fineſ eẽnt ĩfiniti
nllꝰ eẽt agẽs ꝑ ĩtellectũ. ꝯña illa nõ valꝫ niſi agẽs ꝑ ĩtelle
ctũ ĩtẽderet nõ ſolũ finẽ ꝓmũ. ſed oẽs fines eẽntialr or
diatos. nullũ aũt agẽs ꝑ ĩtellectũ ĩtẽdit agẽ ꝑꝑ finẽ quẽ
nõ cognoſcit. ergo agẽs ꝑ ĩtellectũ cognoſcit nõ ſolũ finẽ
ꝓmũ ſꝫ ẽt oẽs eẽntialr ordinatos in vltimũ. ſi ergo nõ
poſſet illũ vltimũ cognoſcẽ nõ ẽ agẽs ꝑ ĩtellectũ. qḋ phs
negaret. ¶ Preteriã q̃rto ſic ĩ ſcdo huiꝰ tex. ⁊ cõ. xi. arguit
phs ſic. ſi cãe eẽnt ĩfinite: nihil ꝯtigeret cognoſci illa. ꝯña
nõ valꝫ niſi ad cognitiõeꝫ cuiuſlibet oporteat cognoſcere
oẽs cãs. ſi ergo nõ ꝯtigit ĩtelligere primã cãm q̃ ẽ maxia
cã cuiuſlibet effectꝰ: nullũ effectũ ꝯtigit ĩtelligẽ. ¶ Pre
terea q̃nto ſic veritas rei aut ẽ ꝯformitas rei ad ꝓpriam
mẽſurã. aut nõ ẽ ſine illa ꝯformitate. ergo ſi ꝯtigat ĩtelli
gere veritatẽ alicuius rei nãlis poſẽ erit ĩtelligere ꝯformi
tatẽ illius rei ad ꝓpriã mẽſurã. illa mẽſura ẽ ꝓprie idea
in mẽte diuina: ſꝫ ꝯformitatẽ ad ideã nõ ꝯtigit ĩtelligere
nõ ĩtellecta idea. cũ reſpectus non ĩtelligiť ſine termino.
ergo ſi ẽ aliqua veritas a nobis ĩtelligibilis. ꝑ ꝯñs ⁊ idea
¶ Rñdeť ad oẽs iſtas q̃nq̃ rõnes ꝙ nõ concludunt ni-
ſi ꝙ cognoſcimus de ſubſtãtijs ſeꝑatis qꝛ ſũt vel ĩq̃ꝫtũ
ſunt cauſe oĩum iſtoꝝ ĩferioꝝ: nõ aũt ꝓpter qd cũ effectꝰ
deficiẽs nõ ſufficiat ad cauſandũ notitiã de qd eſt cauſe.
¶ Alr rñdeť ꝙ cognoſcimus de illis ſubſtãtijs ꝙ nõ ſũt
qꝛ. ſ. non ſunt aliqd iſtoꝝ ĩferioꝝ. ꝑ hoc. n. cognoſcimus
ipſas eẽ cãs excedẽtes reſpectu hoꝝ. non aũt cognoſcimꝰ
qd ſunt. ⁊ hoc cõcludunt dicte rõnes. ⁊ nõ plus. ¶ Sꝫ cõ
tra. primo cõtra vtrãq̃ ſolutiõeꝫ ſimul. nam ſm phm
q̃rto huiꝰ tex. ⁊ cõ. xxviij. rõ quã facit nomẽ ẽ diffinitio.
diffinitio ãt exprimit qd rei. ergo vbicũq̃ ĩtelligimꝰ rõnẽ
quid ſignificat nomẽ: ibi poſſumus ĩtelligere qd ẽ res. ſꝫ
vbicũq̃ ĩponimus nomẽ ad ſignificãdũ ibi poſſumus in
telligere rõnẽ quã ſignificat nomẽ. nullus. n. ſignificat ꝑ
vocẽ: qḋ nõ ĩtelligit. ſubſtãtijs ãt abſtractis vel ſeparatiſ
ĩponimus noĩa ꝓpria ſignificatiua ipſaꝝ. qḋ pꝫ. quia de
nullo ſũt vera illa q̃ de deo affirmanť: niſi de illa ſubſtã
tia ſeparata cui hoc nomẽ ĩponimus. ergo poſſumus in-
telligere qd ſũt. ¶ Scdo ꝯtra primã rñſionẽ ſpecialr ar-
guiť ſic. nã ſm phm ſecundo poſterioꝝ. capi. illo. Iteꝝ
ãt ſpeculandũ. vbi tractat de cognitiõe ſi ẽ ⁊ qd ẽ. vult ex
pſſe ꝙ q̃ñ cognoſciť ſi ẽ ꝑ ſe: tunc cognoſciť qd ẽ. q̃ñ aũt
cognoſciť ſi ẽ ꝑ accñs. nec cognoſcimus ſi ẽ. neq̃ qd ẽ. cũ
ergo de ſubſtantijs ſeparatis cognoſcimus ſi ẽ ſm te. nõ
tñ ꝑ accñs. qꝛ hoc nõ ẽ cognoſcere ſi ẽ. ſequiť ꝙ de ipſis
poſſumus cognoſcere qd ẽ. maxie de deo vbi idẽ ẽ ſi ẽ. ⁊
qd ẽ. ¶ Preterea ĩpoſẽ ẽ cognoſcere cõpoſitiõeꝫ aliquoꝝ
niſi cognitis terminis vel extremis. qꝛ ſm phm prio pe
riermenias. caplo de verbo eẽ ſignificat quãdã cõpoſi
tionẽ: quã ſine ꝯpoſitis nõ ẽ ĩtelligere. ſꝫ eẽ ĩmediate ĩeſt
q̃ditati illaꝝ ſuſtãtiarũ. ergo ſi cognoſcimus ſubſtantias
eẽ ⁊ ꝑ ꝯñs eẽ q̃ditati eaꝝ in eſſe ſeqtur de neceſſitate ꝙ co
gnoſcimus q̃ditates eaꝝ. ¶ Tertio ꝯtra reſpõſiõeꝫ ſcdaꝫ
arguiť ſpecialr ſic. qꝛ in oĩ ꝓpõne negatiua ẽ aliq̃ ꝓpoſi
tio affirmatiua prioꝛ. ergo ſi cognoſcať de ſubſtãtia ſepa
rata qd nõ ẽ: oportet cognoſcere qd ẽ. añs pꝫ. ex ſcdo ꝑy
ermen. caplo vltimo. vbi dicit phs ꝙ illa propoſitio. bo
nũ nõ ẽ malũ. ẽ vera. qꝛ hec affirmatiua prioꝛ ẽ vera. bo-
nũ eſt bonum. ⁊ quarto huius dicit phs. notioꝛ itaq̃ eſt
dictio q̃ꝫ oppoſita negatio. ſtant ergo dicte rationes ĩ-
probantes dictam opinionem.

Quantum Ad tertiũ eſt dicẽdũ ad q̃õnẽ ꝙ ſubſtantie
ſeparate pñt ĩtelligi ſm quidditates ꝓprias
ab ĩtellectu viatoris ſm modũ q diceť. Cõcluſio iſta pꝫ
tũ ex ĩprobatiõe dicte opiniõis. tũ ex nono huiꝰ caplo vl-
timo. vbi dicit. ꝙ ignorãtia de illis non eſt in nobis ſicut
cecitas: ſꝫ talis ẽ in nõ hñtibus ĩtellectũ. tũ qꝛ ſi effectus
ducit ĩ cognitionẽ cãe. ergo magis ĩ cognitionẽ cãe effi
ciẽtis. qꝛ magiſ depẽdet ab illa. magiſ. n. ducit ĩ cognitio
nẽ efficiẽtis q̃ꝫ materie. qꝛ deus poſſet facere illũ ſine mã
nõ ãt poſſet facere ſine efficiẽte. magis etiã ducit ĩ cogni-
tionẽ efficiẽtis remoti. qꝛ minus põt fieri ſine illo. ¶ Ad
vidẽdũ aũt quomõ iſte ſubſtãtie a nobis cognoſcantur.
notãdũ ẽ ꝙ ſex ſũt gradus cognitiõis ſẽſitiue q̃bus corñ
dẽt alij ſex gradus cognitiõis ĩtellectiue. Pria cognitio
ẽ ĩtuitiua q̃ reſpicit obm vt pñs ẽ. Secunda ẽ abſtractiua
q̃. ſ. eſt ꝑ ſpẽm non ĩtuitiuã. ſꝫ põt eſſe ĩ abſentia obiecti.
Tertia ẽ ꝑ accidens corñdẽs prie cognitioni. ſ. ꝑ priua
tionẽ ꝑ ſe cognoſcibilis. puta cognitio obiecti pñtis op-
poſiti obiecto prio mõ. Quarta eſt cognitio ꝑ accñs. ſ. ꝑ
priuationẽ cognoſcibilis ꝑ ſe ſcdo. mõ puta cognitio ali-
cuius obiecti oppoſiti obiecto ſecũde cognitiõis: qḋ ĩ eiꝰ
abſentia cognoſciť per ſpẽꝫ tñ genitã ab oppoſito. Qui-
ta ẽ cognitio ꝑ cõpoſitionẽ ſpẽꝝ diuerſoꝝ ſẽſibiliũ. Sex-
ta ẽ cognitio alicuius ꝑ accñs. puta alicuius cui accidit
obiectũ ꝑ ſe. Exẽplũ primi. viſus videt colorẽ. Exẽplum
ſcdi fantaſia imaginať colorẽ viſũ. Exẽplũ tertij. viſus
videt tenebrã. Exẽplũ quarti. fãtaſia imaginať tenebrã.
Exẽplũ q̃nti. fantaſia imaginať mõtẽ aureũ. Exẽplũ ſex
ti. hõ videtur ꝑ figurã ⁊ colorẽ ⁊ cetera alia que ſibi acci-
dũt. ¶ Silr etiã correſpõdenter dicunť ſex gradus cogni
tionis ĩtellectiue. Prima cognitio ẽ ĩtuitiua q̃ dꝛ notitia
viſionis que eſt de obiecto pñti: vt pñs ẽ in ſua exiſtẽtia.
Secũda cognitio ẽ abſtractiua q̃ eſt obiecti pñtis in ſua
ſpẽ genita ab obiecto qḋ põt eẽ abſẽs ĩ ſua exiſtẽtia. Ter
tia ẽ cognitio obiecti oppoſiti obiecto primi mõi. Quar
ta ẽ cognitio obiecti oppoſiti obiecto ſcdi modi. Quinta
eſt cognitio alicuius ex cõceptibus aggregatis. Sexta eſt
ꝑ accñs. cũ aliqd cognoſciť ꝑ ſpẽm illius qḋ ſibi accidit
Exẽplũ primi. cognitio beatoꝝ ĩ pña ⁊ illa cognitio viſio
nis eſt nobis forte ĩpoſſibilis pro ſtatu iſto. de quo alſ.
Exẽplũ ſecũdi. cũ ĩtelligo roſam abſentẽ. Exẽplũ tertij.
cũ ĩtelligo aliqḋ oppoſitũ ꝯtrarie vl forte priuatiue obie
cto ĩtuitiue viſo: vt cũ ĩtelligo nõ viſum obiectũ intuitiue
Exẽplũ quarti. cũ ĩtelligiť oppoſitũ ꝯtrarie vel priuatiue
obiecto abſtractiue cognito. puta cũ ĩtelligo nõ roſaꝫ ab
ſtractiue cognitã. Exẽplũ q̃nti. cũ intelligo aliquid eſſe
ens infinitũ. neceſſariũ. ſempiternũ. Exẽplũ ſexti. ſubſtã
tia intelligiť per ſpẽm accñtis: ſm vnã opinionẽ. ¶ Ad
ꝓpoſitũ dico ꝙ q̃ditas ſubſtãtiaꝝ ſeparatarũ nõ ĩtelligi
tur nec primo nec ſecũdo nec tertio nec quarto: ſed q̃nto
modo. ſ. in ꝯceptu aggregato: ⁊ aliqualiter ſexto mõ. ſ.
ꝑ effectus ſuos. ſubſtantie enim ſeparate cognoſcũť ꝑ h
ꝙ multa apphẽſa ſimul coĩpiunť. que oĩa nunq̃ alibi ĩ
ueniunť. ⁊ nulli alij ꝯueniunt: ⁊ iſte ẽ ꝯceptus aggregatꝰ
puta de deo. ꝙ eſt ens ĩfinitũ neceſſarium ⁊ primũ ⁊c. q̃
oĩa nulli ꝯueniunt ſimul accepta niſi deo: ⁊ ſic de alijs in
telligentijs. ¶ Et ſic patet ad queſtionem.

Ad argumenta. Ad primũ fũdamẽtũ cũ diciť ꝙ ni
hil intelligimus niſi abſtrahendo a
fantaſmatibus. aut intelligit ꝙ nihil ĩtelligimus niſi cu-
ius cognitiõeꝫ accipimus a fantaſmatibus. aut ĩtelligit
ꝙ nihil intelligimus niſi cuius ſpẽs ſm ſe prius fuit in
fantaſia. prio mõ deť maioꝛ. ſꝫ minoꝛ eſt falſa. ſic. n. de
ſubſtantijs ſeparatis poſſumus intelligere qd ſunt. ſicut
patet ex ꝓcedentibus. ſi ĩtelligit ſcdo mõ ſic illa maioꝛ ẽ
falſa: quia tunc nihil eẽt per ſe ĩtelligibile niſi ꝑ ſe ſenſi-
bile. quia nihil aliud facit ꝓpriam ſpẽm in fantaſia. qḋ
eſt falſum: ⁊ contra oẽs. nã aĩa multas reꝝ q̃dditates ĩtel
ligit que non faciunt propriam ſpeciem in fantaſia: vt in
corporea. Item anima ſeipſam cognoſcit. Unde anima
diffinitur

diffinit̄ſcḋo ꝺ aīa. cognoſcit ēt ſuas potētias ⁊ ſuos act⁹ ⁊ intētiões ſecūdas. ⁊ multa alia. quoꝝ nullū facit ꝓpriā ſpēz in fantaſia. pꝫ ēt q̄ño oīa intelligim⁹ ꝑ abſtractionēꝫ a fantaſmatibus: qꝛ nec in tertiā nec in quartā nec i q̄ntā nec in ſextā cognitionē veniret intellect⁹: niſi peſſꝫ prima vel ſcḋa. tñ multa nō cognoſcit primo mō nec ſcḋo mō. ⁊ ita nō abſtracta. ſed cognoſcit ea ꝑ abſtracta. qꝛ cognoſcit ea aliis modis ſequētibus. ¶ Ad illud de leſione organi dico q̄ cā ibi nō eſt eq̄litas oboꝝ vtriuſqꝫ potētie. ſed cā eſt ordo nālis potētiaꝝ ꝓ ſtatu iſto. qꝛ intellect⁹ nihil pōt intelligere niſi fantaſia prius fantaſiet̄ circa illud. ¶ Ad illud de idolo formato. bene veꝝ eſt q̄ inde incipit cognitio ſed vltra intellectus ꝓgredit̄ ad nō hñtia idola reſpuens idola. ¶ Ad illud quod adducit̄ de inadequatiōe effect⁹. dico q̄ nō pl⁹ ɔ̄cludit niſi q̄ effectus ſubſtātie ſeparate nō ducūt in cognitionēꝫ perfectā ſue cāe. ſed h̄ nō obſtāte pñt ducere in cognitionē aliq̄ꝫ iperfectā. ¶ Ad illud q̄ḋ addit̄ de ꝓportiōe finiti ad īfinitū. dico q̄ lꝫ finiti ad ifinitū nō ſit aliq̄ ꝓportio ɔ̄meſuratiōis. pōt tñ ēe ꝓportio cognoſcētis ad cognitū. que ꝓportio magis req̄rit diſſimilitudinē q̄ꝫ ſimilitudinē. vt dicet̄. ¶ Ad ſecūdū fundamētū opinionis dicēduꝫ. q̄ illa ꝓbatio. ſ. q̄dditas mālis eſt per ſe obm̄ intellect⁹: eſt falſa: ſi intelligit̄ obiectū primū. ſub cui⁹ rōne oīa alia intelliguntur: qꝛ ɔ̄ſtum eſt multa alia per ſe ⁊ ſm̄ ſuam q̄dditatē intelligi a nobis quoꝝ nullū eſt ſub a mālis. ¶ Ad ꝓbatiōnē de ꝓportione obiecti ad potētiā. dico q̄ illa ꝓportio eſt mouētis ad mobile que magis req̄rit diſſimilitudinē q̄ꝫ ſimilitudinē. q̄ḋ ꝓbat̄. qꝛ alr̄ intellectus angelic⁹ q̄ nō eſt intellect⁹ in corpore nec in mā ſm̄ eos nō poſſet intelligere q̄dditatem ſubſtātie mālis: que eſt in mā: Itē intellectus noſter nō poſſet intelligere q̄dditatē roſe ipſa nō exiſtēte. cū talis q̄dditas ñ ſit tūc mālis. Item ſm̄ Auicē: primo metha. ens ⁊ res prima impreſſione inprimunt̄ in aīa. q̄ tñ nō ſunt q̄dditates māles. ⁊ ſic de multis aliis poſſet dari inſtantia. ¶ Dicēdū ergo q̄ inter obm̄ ⁊ potētiā nō requirit̄ ꝓportio in eē nec in mō eſſendi. nec in nā vel eſſentia. qꝛ tūc oculus corruptibilis quomō videre ſolē incorruptibilē: ⁊ quare ſtella vel luna nō cognoſcit ſolē: requiritur ergo ꝓportio diſſimilitudinis que eſt inter motiuū ⁊ mobile. ſi aūt corpus poteſt mouere intellectum. ergo multo magis incorporeū cuiuſmodi i ſunt ſubſtantie ſeparate.

Ad primum principale: de illa ſimilitudine ad veſptilionē pꝫ quid dicendū ſit ſm̄ expoſitionē cōmētatoris poſitā in opponēdo. qꝛ illud exēplū Ari. nō demōſtrat res abſtractas intelligere eſſe ipoſſibile nobis. ſic inſpicere ſolū eē ipoſſibile veſptilioni. qꝛ ſi ita eſſꝫ nā ocioſe egiſſet. qꝛ feciſſet illud quod de ſe nālr̄ eſt intelligibile: nō eſſe ab aliquo intellectu intelligibile. ¶ Sꝫ contra rōnē cōmētatoris dicitur ſatis ꝓbabilr̄ q̄ in ſuo argumēto eſt fallacia ɔ̄ſequentis. nō enim ſeq̄t. ſi nā feciſſet intelligētias nō intelligibiles a nobis. ergo nec ab aliquo. Eſt etiās alius defectus in argumento: qꝛ fruſtra dr̄: q̄ḋ ad finem ordinat̄ ad quē nō pōt ptingere. ſicut habet̄ ſecūdo phicoꝝ. caplo de caſu ⁊ fortuna ter: ⁊ cō. 62. ſꝫ ſubſtantie ſepate ſm̄ ſuam intelligibilitatē nō ordinant̄ ad intellectionē nr̄aꝫ vt ad finē. ergo nō ſunt fruſtra intelligibile. lꝫ nō poſſint intelligi a nobis. Exemplū ſol. n. nō eſt fruſtra. lꝫ nō poſſit videri a veſpertilione: Iō dr̄ aliter q̄ ſimilitudo illa intelligitur de potētia recipiendi ꝓpriā ſpeciē obiecti genitā ab obiecto ꝑ quā fit ſcḋa notitia que dicit̄ abſtractiua: ⁊ tūc eſt impoſſe vtriq̄ꝫ. ſed in veſpertiliōe eſt ipolitas ſimplr̄. in nobis aūt nō ſimplr̄. ſed ſm̄ iſtum ſtatū in quo tñ recipimus ſpēs a ſenſibilibus. ¶ Alr̄ dr̄ q̄ ſimilitudo intelligenda eſt de q̄nto gradu notitie intellectus: q̄ꝫtū ad difficultatēꝫ. nō q̄ꝫtum ad ipolitatē ſm̄ cōmenta. ¶ Ad ſecūdū cū dicit̄ q̄ plus ɔ̄ſtat intelligibile i creatū ⁊c. dicēdū eſt q̄ veꝝ eſt in eſſe. nō tñ in cognoſcibilitate nec in ꝓportiōe obiecti. ¶ Ad tertiā dr̄ vno modo q̄ maior eſt falſa de illa potētia actiua q̄ tñ eſt vni⁹. paſſiua aūt eſt contrarioꝝum. niſi loquamur de potentia actiua prima. ¶ Aliter pōt dici ɔ̄ceſſa maiore q̄ intellect⁹ in actu poſſibilis nō dicit̄ amplius paſſiuus. ⁊ vt factus in actu circa effectus ſubaꝝ immāliū quos apprehēdit ꝑ ſenſus querit vlterius eaꝝ cognitionē mō ꝑpoſito. Ad. iiii. cū dr̄ q̄ hō poſſet nālr̄ attingē beatitudinē. nego ɔ̄ñaꝫ cui⁹ rō eſt. qꝛ beatitudo ɔ̄ſiſtit in notitia intuitiua eaꝝ. q̄lis nō habet̄ a nobis ꝓ ſtatu iſto. vt dcm̄ eſt ſupra. Contra. eiuſdē potētie circa idē obꝫ eſt eadē actio ſpē. ergo cognitio noſtra ꝓ nunc nō differt ſpecie ab illa viſione. ⁊ tūc oēs eſſemus beati. lꝫ illi qui ſunt in patria eſſent beatiores. ſic etiā inter eos vnus beatus clarius q̄ꝫ alius videt deū. añs pꝫ qꝛ ſiue actio ſpecificet̄ ab obiecto ſiue a potentia. ſi vtrūq̄ꝫ eſt idē: actio eſt eadē ſpē. Rñdeo illa cognitio differt ſpē a noſtra cognitione. ad ꝓbationē dicendum q̄ veꝝ eſt q̄ñ potētia eſt eadē ⁊ obm̄ idē. ⁊ ſm̄ eūdē modū agūt. q̄ñ aūt nō ſꝫ eūdē modū agūt poſſet actio ſpecifice variari. Exēplū. aq̄ idē obm̄ infrigidat ⁊ humectat. q̄ ſūt actiões alterius ſpēi. ignis ēt cōburit lignū ꝓpe poſitū: ⁊ nō remotū. ſed tñ calefacit. Itē iſta variatio pōt ēe ꝓpt̄ mediū. exēplū. alr̄ videt viſus ꝑ aquā. ⁊ alr̄ per aerē. etiaꝫ ſol videtur alr̄ in mane q̄ꝫ in meridie ꝓpter medium vaporoſum. Itē iſta variatio pōt eſſe ꝓpter lumē. nā alr̄ vr̄ obm̄ aliq̄ḋ in lumine cādele. ⁊ alr̄ in lumine ſolis. Itē etiā variatio pōt ēe propter rōnem cognoſcendi. nā alr̄ videt̄ aliquid per ſpēm ꝓpriam rectaꝫ alr̄ per reflexaꝫ. vt patet de obiecto viſo in ſpeculo reflectēte. ad propoſitū. iſta viſio q̄ eſt in via. ⁊ illa que eſt in pria: hñt diuerſa lumina repreſentatiua obiecti. q̄ adinuicē ſpē diſtinguūtur.

¶ **Et manifeſtū eſt q̄ res habent principiū: ⁊ q̄ cauſe reꝝ entiū nō ſunt infinite ⁊c. Qō. iiii.**

Queritur Utrum ſit ponere ſtatum i oī gñe cāꝝ. Et videt̄ q̄ non. qꝛ motus nūq̄ꝫ incepit: maxime circularis ex. viij. phicoꝝ. ⁊ ſi hoc. ergo nec gñatio vnq̄ꝫ incepit. ex ſecūdo de gñatiōe ter. ⁊ cō. 55. ⁊ per ɔ̄ñs fuerunt infinite gñationes. ſed quelibet gñatio hꝫ ꝓpriā cāꝫ efficientem proximum finem ⁊ materiā in his que gñant̄ per propagationē. ergo oēs cāe fuerūt infinite. Preterea inter primum efficiens ⁊ quodlibet efficiens ⁊ ſic de aliis cauſis mālí formali ⁊ finali: eſt diſtantia ifinita. ergo poſſunt accipi media infinita. antecedēs patet ſpecialr̄ de primo efficiente q̄ḋ ē infinitū. ⁊ alio efficiente finito. ſed iter finitū ⁊ infinit̄ ū eſt infinita diſtantia. ergo ⁊c. ꝓbatio ɔ̄ſequentie. q̄ñtō aliqua magis diſtant: tanto inter illa poſſunt eſſe plura media. ergo ſi diſtant in infinitū. infinita poſſunt eſſe mediū inter illa. Contra philoſophus hic in littera ter. ⁊ cō. 5.

Reſpondeo In iſta q̄ōne primo aliq̄ diſtinctiões premittent̄. ſcḋo ɔ̄clōnes alique adducentur. ¶ Quātū ad primū ſit iſta prima diſtinctio. q̄ cāꝝ q̄dā ſunt per ſe. quedā per accidēs. Uoco cām per ſe q̄ ſm̄ propriam naturam cauſat. ⁊ nō ſm̄ aliq̄ḋ ſibi accidens. ſꝫ cāꝫ ꝑ accñs voco q̄ non ſm̄ naturam ꝓpriam ſed ſm̄ aliquid ſibi accñs cauſat. exēplū primi edificatoꝛ edificat. ⁊ homo hoīem gñat. exemplū ſecūdi muſicum edificat. ⁊ albū generat: ¶ Scḋa diſtinctio ſit iſta. q̄ cauſarum quedā ſunt eſſentialiter ordinate. ⁊ quedam accidentalr̄. Exemplum primi. vt homo ⁊ ſol ſunt cāe eſſentialr̄ ordinate hominis generati. Exemplū ſecūdi. pr̄ ⁊ auus ſunt cauſe filii. Differt aūt iſta diſtinctio cauſarum a prima. nam aliud eſt loqui de cauſis per ſe. ⁊ per accidens. ⁊ aliud eſt loqui de cauſis eſſentialiter ordinatis. ⁊ accidentaliter ordinatis. nam i prio eſt tñ comparatio vnius ad vnum. ſ. cauſe ad cauſatum. in ſecundo eſt comparatio duarum vel pluriū cauſarum inter ſe. inq̄ñtum ab eis eſt cauſatum. Notandum autēꝫ q̄ cauſe eſſentialiter ordinate differunt a cauſis accidentaliter ordinatis tripliciter. Prima differētia

eſt qꝛ in cauſis eſſentialiter oꝛdinatis: ſecũda inquãtũ cãt
dependet a pꝛia. ȝ nõ in eſſe. vnde cã ſecũda nõ agit niſi
in vtute pꝛie ſed in accidentalr̃ oꝛdinatis: ſecũda depẽdet
a pꝛima inquãtũ cã. ȝ dependeat in eſſe ſuo. vl' in aliquo
alio. pȝ de filio q põt generare pr̃e moꝛtuo. Scđa dĩa ẽ
ꝙ in cauſis eſſentialiter oꝛdinatis eſt cãlitas alteri⁹ oꝛdi-
nis ⁊ alteri⁹ rõnis. qꝛ ſuperioꝛ ſemꝑ eſt perfectioꝛ. ſed in
accidentaliter oꝛdinatis nõ eſt ſic. Iſta differentia ſequit̃
ex pꝛima. nã nulla cã dependet eſſentialiter in cauſando
a cã eiuſdem rõnis. qꝛ in cãtiõe alicuius ſufficit vnũ vni⁹
rõnis. Ex iſta differentia ſequit̃ manifeſte ꝙ cãe eſſentia
liter oꝛdinate ſunt alterius oꝛdinis ⁊ ſpeciei: cãe autȝ ac
cidentalr̃ oꝛdinate eiuſdẽ ſpẽi. Tertia differentia eſt ꝙ
oẽs cauſe eſſentialiter oꝛdinate ſil' neceſſario cõcurrunt ⁊
requirũtur ad cauſandum. Alioquin aliqua per ſe cauſa
litas deeſſet effectui. ſed in accidentalr̃ oꝛdinatis nõ ne-
ceſſario requiritur ſimultas oĩum in cãndo. ⁊ hec tertia
differentia ex pꝛima ⁊ ſecunda ſeqtur ſi bene attendat̃.

Quantum ad ſcđm oſtendã tres concluſiões. ¶ Pꝛia
cõcluſio ſit iſta. In cauſis eſſentialr̃ oꝛdina
tis eſt impoſſibilis ſimplr̃ infinitas. Hanc pꝛobo ſic. Cã
vt cã hȝ rõnem pꝛimi. ſi ergo cãe ſint infinite: nõ eſt dare
pꝛimã. ⁊ per ꝯñs nec vltimaȝ. ⁊ ſic oẽs erunt medie: tota
ergo vniuerſalitas cauſatoꝝ eſſentialr̃ oꝛdinatoꝝ eſt cãta
vel ergo ab aliqua ſui oꝛdinis ⁊ vniuerſitatis: vel ab aliq̃
cã que nõ eſt aliquid ſui oꝛdinis ⁊ vniuerſitatis. nõ pꝛimo
modo. qꝛ tunc illa eſſet cã ſui. cũ tota illa vniuerſitas po-
nat̃ cãta. ergo eſt ſecundo mõ. nam tota vniuerſitas de-
pendẽtiũ dependet nõ ab aliquo illius vniuerſitatis. illa
ergo cã a qua dependet erit pꝛima ⁊ etiã eſſentialr̃ oꝛdia-
ta ⁊ ſic habeo ꝓpoſitũ. ¶ Preterea ſi in cauſis eſſentialr̃
oꝛdinatis eſt ꝓceſſus in infinitũ. ergo dabitur infinitum
in actu. ꝯñs eſt falſuȝ quod nullus ponit. ꝯña pȝ ex tertia
differentia ſupꝛadicta. qꝛ oẽs cãe eſſentialr̃ oꝛdinate ſunt
ſil' ⁊ ꝯcurrunt ad effectũ. ¶ Preterea. pꝛi⁹ eſt qđ eſt ꝓpin
qui⁹ pꝛimo ex. v. metha. caplõ de pꝛioꝛi tex. ⁊ cõ. 17. ergo
vbi nullũ eſt pꝛimũ: ibi nihil ẽ eſſentialr̃ pꝛi⁹. ſi ergo cãe
eſſentialr̃ oꝛdinate eſſent infinite nulla eſſet pꝛioꝛ ⁊ eſſen-
tialr̃ oꝛdinata. qđ eſt dr̃ie oppoſitum in adiecto. ¶ Pre
terea. in eſſentialr̃ oꝛdinatis ſemper ſuperioꝛ ẽ perfectioꝛ
in cãndo. ex ſecũda differentia ſupꝛa dicta. ergo ſi ĩ infini
tum eſt ſuperioꝛ in infinitũ eſt perfectioꝛ. ⁊ per conſequẽs
infinite perfectiõis in cãndo: ergo non cãns vtute alte-
rius qꝛ qđlibet cãns virtute alterius eſt depẽdẽs ab alio
⁊ imperfecte cãns. illa ergo que eſt infinite perfectiõis eſt
ſimplr̃ pꝛima. ⁊ habet̃ ꝓpoſitũ. ¶ Secũda ꝯclõ ſit iſta. Ĩ
cauſis accñtalr̃ oꝛdinatis eſt impoſſi̇̃s infinitas. niſi pona
tur ſtat⁹ in eſſentialr̃ oꝛdinatis. Hanc oñdo ſic. qꝛ accñta-
lis infinitas ſi ponit̃: ħ erit nõ ſil' ſed ſucceſſiue tñ. vt al-
teꝝ poſt alteꝝ. Tunc ſic oĩs infinitas ſucceſſiua hȝ cãȝ ꝑ
petuantẽ nõ poteſt eſſe aliquid illius ſucceſſionis. qꝛ oĩa
ſucceſſiua ſunt eiuſdẽ rõnis. ergo eſt aliquid pꝛius eſſen-
tialr̃. ⁊ alterius oꝛdinis a quo dependet quelibet cã illius
ſucceſſionis. Et tũc illa cã erit pꝛima ⁊ eſſentialr̃ oꝛdina-
ta. ⁊ habetur pꝛopoſituȝ. Maioꝛ pꝛobat̃. qꝛ nulla diffoꝛ
mitas ꝑpetuat̃ niſi in virtute alicui⁹ permanẽtis qđ nihil
eſt illius diffoꝛmitatis vel illius ſucceſſiõis. ¶ Tertia cõ
cluſio ſit iſta. ꝙ ſi neget̃ in cauſis eſſentialis oꝛdo: adhuc
infinitas in cauſis eſt ſimplr̃ ĩpoſſi̇̃s. Hãc oñdo ſic. certuȝ
eſt ꝙ in entibus aliqđ eſt effcm̃. ergo a ſe vel ab alio. vel
a nullo. nõ a ſe. qꝛ ſm̃ Augu. pꝛimo de trinita. nihil ẽ qđ
ſeipſum gignat vt ſit. nec erit a nullo. qꝛ a nullo nihil eſt
effectiue. ergo ab alio. illud aliud erit pꝛima cã. ⁊ ꝑ ꝯñs
in illa erit ſtatus. Si dicatur ꝙ illa agit in virtute alteri⁹
pꝛioꝛis. Contra: qꝛ erit eſſentialiter oꝛdinata. quod nega
bas. Sic ergo pȝ ad queſtionẽ ꝙ infinitas in cauſis eẽn-
tialr̃ oꝛdinatis eſt impoſſibilis ſimpliciter:

Ad argumenta Ad pꝛimũ cõcedit̃ ꝙ poſita gñatiõe
infinita ꝙ cãe ſunt infinite. ſed iſte
ſunt accidentaliter oꝛdinate. vt pꝛedictum eſt. ¶ Sed eſt
dubium de cã mãli. vtrum materie ſint infinite. Reſpon
deo. poſito ꝙ materie eſſent plures: foꝛſan nõ eſſet incõ-
ueniens ipſas eẽ infinitas ſucceſſiue. ſicut ꝯcedit̃ de alijs
cauſis accidentalr̃ oꝛdinatis. tenendo tamẽ cũ phõ ꝙ tñ
vna eſt mã oĩum foꝛmarum. vt pȝ pꝛimo phicoꝝ tex. ⁊
cõ. 67. ⁊ pꝛimo de gñatiõe. Dico tũc ꝙ nõ ſunt infinite.
ſed manet vna mã numero in gñato ⁊ coꝛrupto. qꝛ gñatio
vnius eſt coꝛruptio alterius ⁊ econuerſo. ¶ Contra ſepti
mo huius tex. ⁊ cõ. 28. dr̃ ꝙ generans generat aliud ꝑ
pter materiaȝ. ¶ Reſpondeo ꝙ intelligit ꝙ alia eſt mã ĩ
generante ⁊ genito. tñ cum ħ põt ſtare ꝙ ſit eadem ſucceſ
ſiue in gñato ⁊ in coꝛrupto. ⁊ ħ in infinitũ. ¶ Ad ſcđm di
cendum ꝙ duplex eſt diſtantia. quedam dimenſiua. ⁊ q̃-
dam perfectiua. ſi loquamur de diſtantia perfectiua: ſic
concedo antecedens. ꝙ inter pꝛimũ efficiens ⁊ quodlibet
aliud eſt infinita diſtãtia. ſed tunc nego ꝯſequentiã. ſicut
pȝ de contrarijs que maxime diſtant tali diſtãtia. ⁊ tamẽ
aliqua ſunt contraria nõ habentia medium. ad pꝛobatio
nem conſequentie pȝ ꝙ ꝓcedit de diſtãtia dimenſiua. de
qua antecedens eſt negãdũ. ſic pȝ de ſe. qꝛ ĩter deũ ⁊ crea
turã nõ eſt diſtantia dimenſionalis. ſed perfectionalis.

¶ Sed ſi infinite eſſent pluralitate ſpecies cauſarum nõ eſſet ita cognoſcere. Qõ. v.

Queritur Utrũ infinituũ poſſit cognoſci
a nobis. ¶ Et videtur ꝙ ſic. nã
deus eſt infinitus. ſed deuȝ poſſumus co
gnoſcere. ſicut pꝛobatum eſt ſuperius. er-
go infinitum cognoſcitur a nobis. Con-
firmatur qꝛ cognitio rei eſt per oẽs cãs.
ſm̃ phm̃ hic in ſecundo tex. ⁊ cõ. 13. ergo per pꝛimam cãȝ
ſed pꝛima cauſa eſt infinita. ergo infinitum cognoſcitur a
nobis. ¶ Preterea. illud cuius diffinitio ⁊ paſſiones aſſi
gnantur a nobis ⁊ ei nomẽ imponimus intelligitur a no
bis: ſed infinitũ eſt huiuſmodi. ſicut pȝ. iii. phicoꝝ. capi
tulo de ĩfinito. ergo ⁊c. ¶ Preterea. oẽs ſpẽs quoꝛũcũqȝ
geneꝝ ſunt intelligibiles a nobis. quia diffinibiles. ȝ ſpe
cies numeri ⁊ figure ſunt infinite qꝛ vltra vnam ſpẽȝ da-
tam põt accipi alia. ⁊ ſic in infinituȝ. ergo poſſunt cogno
ſci. Si dicas q' iſte nõ ſunt vere ſpecies qꝛ nõ exiſtunt.
Cõtra. ſpẽs roſe eſt vere ſpecies ȝ roſa nõ exiſtat. ¶ Pre
terea: Ariſto. quarto phiſicoꝛum. caplõ de vacuo Tex. ⁊
cõ. 76. arguit ſic. ſi duo coꝛpoꝛa poſſunt eẽ ſimul. ergo ⁊
infinita. ergo a ſimili ſi due ſpecies poſſunt eẽ ſimul in in
tellectu. vt claꝝ eſt ꝙ ſic. ergo ⁊ infinite. ⁊ quelibȝ eſt pꝛin
cipiũ cognoſcẽdi. ergo infinita poſſunt cognoſci a nobiſ.
¶ Contra. ſecũdo hui⁹ tex. ⁊ cõ. 11. ſi cauſe foꝛmales eẽnt
infinite nihil contingeret ſcire. Idem dicitur pꝛimo phi
coꝝ contra anaxagoꝛam ponẽtẽ pꝛincipia infinita. qꝛ tũc
nihil eſſet cognoſcibile. ratio phi non valet ſi infinitum
poſſit cognoſci.

In iſta qõne pꝛimo pꝛemittam vnam opinioneȝ. ſecun
do dicã aliter ad qõnem. ¶ Quantũ ad pꝛimũ
dr̃ ꝙ infinitũ nõ poteſt intelligi a nobis ſm̃ intentionem
phi in littera. ¶ Pro qua opiniõe arguitur ſic. obiectũ
pꝛopꝛium intellectus noſtri eſt qđditas rei materialis. er
go nihil eſt a nobis cognoſcibile niſi ſub ratione quiddi-
tatis rei materialis. ſed infinitum nõ eſt aliquid materia
le nec contentum ſub qđditate materiali. ergo non ẽ a no
bis cognoſcibile. ¶ Preterea ſi infinitum poſſet intelligi
a nobis. vel hoc eẽt vnica intellectione. vl' pluribꝰ. ȝ neu
tro modo eſt a nobis cognoſcibile. vt oſtendam. ergo ⁊c.
maioꝛ pȝ ſufficiẽti diuiſiõe. minoꝛ ꝓbat̃. qꝛ nõ vna. qꝛ tũ
cognoſceret per ſpẽȝ vnã genitã ab obo. Tũc ſic. oẽ agẽs
agit ſm̃ ꝙ eſt ens. ergo qđ cãt vnã ſpẽȝ ẽ vnũ in actu. oẽ
aũt tale hȝ vnã foꝛmã. infinitũ aũt nõ hȝ foꝛmã. qꝛ foꝛme
eſt terminare. infinitũ aũt nõ terminat̃. ¶ Scđo ꝓbat̃ ꝙ
ĩfinitũ nõ poſſet pluribus intellectionibus cognoſci. qꝛ ſi
ſic tũc eẽnt in intellectu plures ſpẽs ſil'. ſed plures ſpẽs ĩ
telligibiles ſunt plures foꝛme eiuſdem rõnis ⁊ ꝑ ꝯñs ſũt ĩ
cõpoſſibiles in eodem. ex qnto hui⁹ tex. ⁊ cõ. 13. nõ ergo
poſſunt

poſſunt ſimul ꝑficere intellectum. ergo ⁊c. ¶ Preterea. obꝫ
⁊ potētia ꝓportionarꝭ. ſed īter finitū ⁊ īfinitū nō eſt ꝓpor
tio ergo intellectꝰ noſter cū ſit finitꝰ in eēndo. ⁊ ꝑ ꝯñs in
operando nō poterit intelligere infinitū. His ꝑmiſſis rñ
detꝭ ſm iſtam opinionē ad rōnes ī oppoſitū. ¶ Ad primū
de deo dꝛ ꝙ vtiqꝫ deꝰ eſt infinitꝰ. ⁊ pōt cognoſci a nobis
nō tñ ſub rōe infiniti. qꝺ ꝓbatꝛ. qꝛ deꝰ nō cognoſcitꝛ niſi
ꝑ effectū. nullꝰ āt effectꝰ adequatꝛ ei: ⁊ per ꝯñs nō pōt du
cere in cognitionē eiꝰ ſm ꝙ infinitꝰ. ¶ Ad ꝯfirmationem
per idē. qꝛ lꝫ prima cā ſit infinita: nō tñ cognoſcitꝛ a nob
ſm ꝙ infinita. ¶ Ad aliud dꝛ ꝙ multis īponimꝰ noīa q̄
tñ nō ſunt intelligibilia. Exemplū ſignificamꝰ. n. nihil. ⁊
tñ nihil nō eſt intelligibile. Cū etiam dꝛ ꝓ infinitū diffi-
nimꝰ ⁊c. dꝛ ꝙ diffinitio eſt duplex. quedā ē diffinitio qd
rei. quedā vō qd noīs. pⁱa bñ arguit diffinitū eſſe cogno
ſcibile. ſed ſecūda nō. qꝛ pōt eē tā entis q̄ꝫ nō entis. ⁊ tñ
nō ens nō eſt itelligibile. talꝭ. n. diffō infiniti eſt poſita ter
tio phicoꝝ. ¶ Ad aliud cū dꝛ de ſpēbꝰ numeri ⁊ figure.
Rñdetꝛ ꝙ ſole ille ſpēs que in ſuis ſingularibꝰ pñt per ſe
ſu apphēdi ſunt a nobis cognoſcibiles. tales aūt ſunt fini
te. ¶ Ad vltimū cū arguitꝛ a ſili. dꝛ ꝙ nō eſt ſilē hic ⁊ ibi.
qꝛ locꝰ ē terminꝰ corꝑis. ⁊ hꝫ rōnē forme inq̄ꝫtū terminātꝭ
ipꝫ corpꝰ. corpꝰ āt locatū ē ſic mā. forme enim eſt teriare.
⁊ mãe terminari. ſpēs vō intelligibiles hñt reſpcū intelle
ctꝰ modū forme informātis ⁊ ꝑficientis. intellectꝰ vō mo
dū mãe ⁊ perfectibilis. nūc aūt ſi vna forma pōt teriare ⁊
īforare duo. pari rōe īfinita. qꝛ teriatio ⁊ īforatio ē a par
te eiꝰ. iō ſequitꝛ ꝙ ſi vnꝰ locꝰ pōt teriare ⁊ recipe duo cor-
pora pari rōne infinita. ⁊ ꝓpter h̄ illud añs eſt īpoſē. ſed ſi
mā pōt ꝑfici a duabꝰ formis nō oppoſitis. nō ꝓpter h̄ ſe
qtur ꝙ ab infinitis. qꝛ argueret ipſiꝰ mãe infinitā capaci-
tatē. lꝫ ergo itellectꝰ poſſit informari a duabꝰ ſpēbꝰ ſimꝰ:
nō ꝓpter hoc ſeqtꝛ ꝙ ab infinitis. ¶ Alii dicitur ꝙ ꝯña
phī eſt intelligenda qñ eſt tanta repugnantia reſpcū pau
coꝝ: q̄ꝫta eſt reſpcū pluriū ſic eſt in ꝓpoſito phī. qꝛ eſt tā
ta repugnantia ex ꝑte loci ꝙ in eodē loco ſint duo corpo-
ra. q̄ꝫta ſi ſint plura. iō ſeqtꝛ ꝙ ſi duo corpora poſſint eē
ſil. ergo infinita. nō aūt ſic eſt de ſpēbꝰ. qꝛ non eſt tanta
repugnantia eē ſil duas ſpēs in intellectu. ſic plures vel
infinitas. ¶ Cōtra iſtas ſolutiones arguitꝛ. ⁊ primo ꝯ pri
mā. cū dꝛ ꝙ deꝰ nō pōt cognoſci a nobis ſm ꝙ īfinitꝰ.
Cōtra qꝛ nos intelligimꝰ deū vt creatorē. ſed vt eſt crea-
tor eſt īfinitꝰ. qꝛ potētia creatiua eſt infinita. ergo itelligi
mus eū vt infinitū. ¶ Preterea. deꝰ intelligitꝛ a nobis vt
eſt finis vltimꝰ. ſed vt ſic eſt infinitꝰ. ergo intelligimꝰ eū
vt infinitū. ꝓbatio maioris. qꝛ vt in h̄ ſcdo ter. ⁊ cō. 9. di
citꝛ. oē agēs ꝑ intellectū cognoſcit vltimū finē. vt vltimꝰ
eſt. arguitꝛ. n. ibi ſic. ſi fines eēnt infiniti. ergo nullū agēs
ꝑ itellectū eſt. qꝛ oē tale cognoſcit finē vltimū ꝓpter quē
agit ꝓbatio minoris. qꝛ oīni bono finito ꝯtingit intelli-
gere aliud magis bonū. ſi ergo deꝰ ſm ꝙ vltimꝰ finis nō
ſit bonū infinitū. ergo poſſumꝰ itelligere maiꝰ bonū deo
ſm ꝙ vltimꝰ finis. ergo aliqd aliud preter deū erit vlti-
mior finis: qꝺ eſt hereticū ⁊ abſurdū. ¶ Preterea. oīs
cognitio ꝯplexa ꝑſupponit cognitionē terminoꝝ. ſed infi
nitū attribuimꝰ deo ⁊ remouemꝰ a creatura. dicendo ꝙ
deꝰ eſt infinitꝰ ⁊ creatura nō. ergo cognoſcimꝰ ipſum īfi-
nitū ſm ꝙ eſt alteꝝ extremū illiꝰ ꝯplexiōis. ⁊ vt ſic attri-
buitꝛ deo: ⁊ remouetꝛ a creatura. ¶ Cōtra ſcdam cū dicitꝛ
ad argumētū ꝙ nihil ſignificatꝛ. ⁊ tñ nō eſt intelligibile.
Arguitꝛ. qꝛ voces ſunt ſigna reꝝ mediantibꝰ ꝯceptibꝰ: er-
go nihil ſignificatꝛ qn priꝰ ꝑcōcipiatꝛ ⁊ ꝑintelligatꝛ. añs pꝫ
pⁱo pyermenias. voces ſūt ſigna paſſionū que ſunt ī aīa.
⁊ ibidē dꝛ ꝙ ſicut voces ſunt ſigna paſſionū. ſic paſſiōes
ſunt ſigna reꝝ: Cōfirmatꝛ. qꝛ quarto huiꝰ dꝛ. ꝙ ſi nihil ī
telligitꝛ: nihil ſignificatꝛ. ¶ Preterea. īpoſſibile eſt itelli-
gere drīaꝫ extremoꝝ: niſi ipſa extrema intelligātur. ſed
nos itelligimꝰ drīaꝫ inter ens ⁊ nihil. ergo cognoſcimus
ens ⁊ nihil. Cōfirmatꝛ. qꝛ priuationes ⁊ negationes ſunt
intelligibiles. cū de ipſis formētꝛ aliq̄ ꝓpoſitiōes. ⁊ tñ pri

uatiōes ⁊ negatiōes ſunt formalꝛ nihil. ¶ Cōtra tertiā ſo
lutionē de ſpēbꝰ numeri. vꝛ ꝙ poſſumus intelligere nu-
meros infinitos. qꝛ per ſpēm vniꝰ vnitatis pōt intelligi
alia vnitas: ſic vult Augu. ꝙ per ſpēꝫ vniꝰ ſolis poſſumꝰ
intelligere quot volumꝰ ſoles. per ſpēꝫ ergo vniꝰ vnitatis
pñt intelligi numeri infiniti per replicationē vnitatis: nō
dico ſil ſed ſucceſſiue ⁊ hoc ſufficit. ¶ Cōtra ſolutionē q̄r
tā lꝫ enim ſimilitudo nā valeat oīno. tñ nō vꝛ eē aliq̄ re-
pugnātia ex ꝑte itellectꝰ qn poſſint infinite ſpēs eē in in-
tellectu in actu pⁱo. ſic certū pōt terminare infinitas line
as. pōt enim intellectꝰ vt vꝛ ſcire infinita in habitu ſi eēt
qui iprimeret infinitas ſpēs in ipſo. veꝝ eſt tñ ꝙ itellectꝰ
nō pōt nālr infinitas ſpēs acqrere. Cuiꝰ rō eſt. qꝛ oꝫ ꝙ ac
qreret illas ſpēs ex actibꝰ ſuis: ⁊ per ꝯñs ꝙ ꝑcederēt actꝰ
infiniti. qꝺ ē ipoſē. tñ ꝙ intellectꝰ hēat infinitas ſpēs ꝑ ī
fuſionē: nō videtꝛ incōueniens. ſic forte habuit aīa xpi: de
quo alías. qꝛ magis eſt alteriꝰ negotij. nec rōnes facte ꝑ
opinione cogūt. Et iō ad primā cū dꝛ ꝙ ꝓpriū obm in-
tellectꝰ nr̄i eſt quidditas rei mālis. dico ꝙ falſū eſt. ſic oñ
ſum eſt ſupra qōne. de cognitiōe ſubaꝝ ſepataꝝ. pōt tñ ꝑ
nūc oñdi vnica rōne ſic. nullus habitus potētie pōt aliqd
hr̄e ꝓ obō cōiꝰ obō illi potētie. qꝛ nūq̄ꝫ hītꝰ excedit potē
tiā cuiꝰ ē. ſed hītꝰ metha. hꝫ ꝓ obō ens inq̄ꝫtū ens. vt ipſe
met ꝯcedit q eſt alteriꝰ opiniōis. ens āt inq̄ꝫtū ens eſt cōiꝰ
qdditate māli. ergo qdditas mālis nō ē obm adeq̄tū in-
tellectꝰ. ¶ Ad ſecundum reſpondeo ꝙ infinitū poteſt itel
ligi vnica itellectione. Ad ꝓbationē cū dꝛ ꝙ hr̄et cogno
ſci per vnam ſpēꝫ. concedo ꝙ poteſt cognoſci per vnam
ſpeciem nō tamen genitā ab eo. ſicut probatio procedit.
vel dato ꝙ gigneret vnā ſpēm: nō ſeqtꝛ ex h̄ ꝙ infinitum
eēt terminatū. qꝛ forma teriat illud in quo eſt. illa aūt ſpe
cies genita ab infinito nō eēt in infinito. ſed in ipſo itelle
ctu finito cognoſcēte. Cōtra illud ēt qꝺ dꝛ ꝙ nihil intelli
gitꝛ a nobis vnica intellectiōe niſi per vnā ſpēm. arguitꝛ
ſic. oē qꝺ pōt eē vnū extremū vniꝰ ꝯpōnis apud intellectū
pōt itelligi vnica intellectiōe ſimplici. ſed poſē eſt aliqua
duo quoꝝ due ſpēs ſunt in intellectu eē vnū extremū vniꝰ
ꝯpōnis apud itellectū. ergo ⁊c. maior ꝓbatꝛ. qꝛ itellectus
tñ illud apphendit ſimplici apphēſiōe. pⁱo qꝺ ꝯpōit cū
alio. ꝓbatio minoris. qꝛ mons aureus nō intelligitꝛ vna
ſpē. cū nihil vnū tale ſit in re ex. quod vnā ſpēꝫ facit in ſē-
ſu ⁊ ꝑ ꝯñs nec in intellectu. ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ mons aureus eſt
extremū vnius ꝯpōnis. vt ſi dicatꝛ ꝙ mons aureus ē fi-
gmētū. vel aliqd tale. ¶ Preterea. multa poſſumus ſil
ſcire. ergo ſil intelligere. ꝯña pꝫ. qꝛ cuiuſlibet ſciti in actu
eſt ſpēs in itellectu in actu. añs ꝓbatꝛ. qꝛ ſi conſidero vnā
ꝯcluſionē: ꝑ ſpēm in actu. ⁊ cognoſco ꝑ poſē alias duas
ꝯclōnes in hītu. ſi nō hēo ſpēs illaꝝ duarum in actu: oꝫ
ergo me inquirere ſpēs illaꝝ ꝯclōnū. ſed pono ꝑ poſē ꝙ
ſingulare nō ſit extra in re qꝺ poſſit facere ſpēm in ſenſu.
⁊ ꝑ ꝯñs nec in intellectu. vel tunc nūq̄ꝫ intelligā illā ꝯclō
nē. vel hēo illaꝫ ſpēꝫ in actu. ſic de prima ꝯclōne. nec ex v̄
tute fantaſtica pōt abſtrahi ſpēs illius ꝯclōnis. qꝛ ibi nō
pñt eē ſimul due ſpēs ſm te. ſicut in intellectu. nec eſt in-
cōueniēs plura accñtia ⁊ plures ſpēs eiuſdē rōnis ⁊ gñis
ſm eſſe intentionale eſſe in eodem ſubō ſimul. ſicut duo
lumina ſunt in eadeꝫ parte medij. de quo dicetur ampliꝰ
qnto huiꝰ. ¶ Ad tertiā de ꝓportione obi ad potētiā dicē
dū ſicut prius. ⁊ pōt ſic argui contra eum. quero de q̄ ꝓ-
portione loqr̄is. qꝛ vel de ꝓportiōe numerali. vel de pro
portiōe ꝑfectiōis. vel de ꝓportiōe finiti ad finitū. primo
modo nō pōt. qꝛ eadē potētia numero pōt in plura oba
numero. ſecundo modo non vt intelligitur proportio ꝑfe
ctiōis qꝺ aliq̄tiēs ſūptū reddit aliꝺ. viſus enī infinities ſū
ptus non reddit ſolē qꝛ ē alteriꝰ rōnis. tertio mō nō. qꝛ ꝓ
portio potentie ⁊ obiecti eſt ꝓportio mouentis ⁊ moti. ⁊
tñ ſi aliqd mouetꝛ a finito pōt ēt moueri ab infinito. ſicut
celū pōt moueri a deo ꝙ nūc mouetꝛ ab angelo. ¶ Ad for
mā iam ſuperius dictum fuit ꝙ illa proportio cū ſit mo-
tiui ad mobile magis reqrit diſſimilitudinē q̄ꝫ ſilitudinē.

¶ Opinio ergo predicta nõ cogit q̃ztũ ad rõnes nec valet q̃ztu ad reſponſiones.

Quantum Ad ſcdm pꝛincipale pꝛio pꝛemittã q̃ſdã diſtinctiões. ſcdo oñdã aliq̃s ꝯcl'ones. ¶ Quãtũ ad pꝛimũ ſit iſta pꝛia diſtinctio ꝙ infinitũ põt tripl'r accipi .ſ. negatiue: pꝛiuatiue: ⁊ ꝯrie. pꝛimo mõ dr̃ ĩfinitũ qḋ ñ ẽ aptũ natũ finiri ſed repugnat ſibi eo mõ quo dr̃ tertio phiſi. tex. ⁊ cõ. 34. ꝙ pũct⁹ ẽ infinit⁹ ſic vox ẽ inuiſibilis. Infinitũ pꝛiuatiue dr̃ qḋ pꝛiuat finẽ vel finitatẽ in apto nato finiri. ⁊ hoc ſonat vocabulũ. Infinitũ ꝯtrarie ẽ qḋ negat finitatẽ ponẽdo eius oppoſitũ. ⁊ iſto mõ loq̃r Ariſt. ⁊ boetiꝰ ſup pꝛdicamẽta. caplõ de q̃litate: vbi dic̃ ſic phs. q̃litati ineſt hr̃e cõtrariũ ſic iniuſtitia cõtrariat̃ iuſtitie. iniuſtꝰ enim cõtrarie dr̃ eo ꝙ hꝫ hitũ contrariũ ex actibꝰ gñatuꝫ ſic ĩfinitũ ꝯtrarie negat finitatẽ cũ poſitiõe cõtrarij puta infinituꝫ extenſum ſine terminis. ⁊ ſic loq̃r phs pꝛio phiſi. cõtra pmenidẽ ⁊ meliſſum. Iſtud ĩfinitũ ꝯtrarie dem̃ pt dupl'r intelligi: vno mõ ꝙ ſit actu exiſtẽs ſine termis. alio mõ ꝙ ſit in potẽtia. quod diffinit phs tertio phi. tex. ⁊ cõ. 63. ſ. infinitũ ẽ cuiꝰ q̃ztitatẽ accipiẽtibꝰ ſp eſt aliq̃d ex̃ accipere. ita ꝙ q̃ztãcũq̃ꝫ accipiatur ſemp eſt aliquid extra. ſi tñ eẽt pꝛiuatiue vel negatiue nõ ſemp eẽt aliq̃d ex̃ accipere. ergo infinitũ duobꝰ modis vltimis. ſ. pꝛiuatiue ⁊ cõtrarie ſemper eſt in q̃ztitate molis vel v̓tutis. q̃ztitatiſ aũt oĩs dicta pꝛopꝛie vel methaphoꝛice ẽ magnitudo vel multitudo dicta ꝓpꝛie vel methaphoꝛice. ergo oĩs infinitas talis eſt in magnitudine vel multitudine ꝓpꝛia vl' methaphoꝛica. ¶ Secũda diſtinctio ſit iſta ꝙ ĩfinitũ põt dupl'r accipi. vno mõ pꝛo rõne infinitatis in ſe. alio mõ pꝛo ſubſtrato rõni infinitatis. ⁊ pꝛo eo quod ſubeſt tali rõni. aliud eſt enĩ querere de rõne infinitatis in ſe. ⁊ aliud de eo quod ſubeſt tali rationi infinitatis ſicut aliud eſt querere de ente per accñs ⁊ aliud eſt querere de eo qḋ ſubeſt vel eſt ſub ente per accñs. phs. n. ſexto huiꝰ ꝓbat q̃dã de ente p accidẽs. ex quo ſeq̃r ꝙ de ente p accñs pt eẽ ſcia. ⁊ tñ ibi ꝓbat ꝙ de ente p accñs ñ pt eẽ ſcia. pꝛimũ itelligit̃ d̓ rõe ẽtis i ſe. ſcdm d̓ illo cui ieſt. ſic i ꝓpoſito dr̃ d̓ ĩfinito

De ſecundo declarabo. viij. ꝯcl'ones. pꝛia ꝯcl'o ſit iſta. Infinitũ ꝯtrarie i magnitudĩe vigoꝛis vl' ꝑfectiõis a nobis eſt intelligibile. hãc oñdo ſic. deꝰ eſt infinitus ꝯtrarie in magnitudine perfectiõis. ſed deꝰ ẽ a nob intelligibilis. ergo ⁊c. maioꝛ pꝫ. q̃ꝛ deus eſt infinitꝰ ⁊ ñ negatiue nec pꝛiuatiue. ergo ꝯtrarie. minoꝛ eſt oñſa ſuperiꝰ ¶ Secũda ꝯcl'o ſit iſta. Infinitũ ꝯtrarie. in multitudine ñ pt cognoſci a nob ſil' tanq̃ꝫ vnũ obm. hãc oñdo ſic. intellectus q icludit ꝯtradictionẽ eſt impoſſibilis. ſed intellectuſ itelligens ĩfinitũ ꝯtrarie in multitudine eſt huiuſmodi. g̊. ⁊c. maioꝛ eſt euidens. ſed minoꝛ pꝫ ex pꝛecedentibꝰ. tñ q̃ꝛ nõ eſt dare infinitũ in re in actu. tñ q̃ꝛ infinita in multitudine ſunt intelligibilia infinitis actibꝰ: qḋ repugnat intellectui nr̃o. ¶ Tertia ꝯcluſio ſit iſta. Infinitũ cõtrarie i ml'titudine nõ põt intelligi a nobis ſucceſſiue. puta itelligendo vnũ poſt aliud. hanc oſtendo ſic. Si infinitũ i multitudine põt intelligi ſucceſſiue. ergo cõtingit ĩfinitũ ptrãſire. ꝯñs eſt euidẽter falſũ. g̊. ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñtie. q̃ꝛ ſi cõtingeret itelligere infinitũ in multitudine ſucceſſiue. opoꝛteret totã iſtã multitudinẽ ptrãſire. ¶ Notãdũ aũt ẽ ꝙ iſta ꝯcl'o vr̃ ire ad mẽtẽ phi: ⁊ certũ ẽ ꝙ de actibus intellectꝰ actu infinitis ſiue ſil' ſiue ſucceſſiue. q̃ꝛ virtꝰ nõ ſufficit ad tot actiones hñdas ſimul ſiue ſucceſſiue ⁊ hoc mõ loquit̃ phs. habitual'r aũt intelligi infinita per ſpẽs pꝛopꝛias nõ quidẽ nãl'r acq̃ſitas ſed a deo ĩpꝛeſſas foꝛte nõ eſt impoſſibile. de quo alĩas. ¶ Quarta ꝯl'o ſit iſta. infinitũ cõtrarie in magnitudine quãtitatis molis nõ põt intelligi a nobis. hãc oñdo ſic. intellectus q icludit ꝯtradictionẽ ẽ ĩpoſſibil'. ſed itelligere ĩfinitũ in tali magnitudine icludit contradictionẽ ꝓ q̃zto nõ eſt dare tale infinitũ in re. ergo ⁊c. ¶ Quinta ꝯl'o ſit iſta. infinitũ pꝛiuatiue in magnitudine molis nõ põt itelligi a nobiſ. iſta pꝛobatur ſic ꝑcedẽs. q̃ꝛ nõ eſt dare aliquã talẽ magnitudinẽ q̃ ſit apta nata finiri ⁊ nõ ſit actu finita. ⁊ iõ intellectus intelligens tale infinitũ repugnat rei. ¶ Sexta ꝯcl'o ſit iſta. infinitũ pꝛiuatiue i ml'titudine nõ põt intelligi a nobis hoc pꝫ ſic ꝑcedẽs. q̃ꝛ nulla eſt ml'titudo que ſit apta nata finiri. ⁊ nõ actu finita. q̃r itellectus intelligẽs multitudinẽ infinitam repugnat rei. ¶ Aduertendũ ꝙ oẽs ꝑdicte ꝯcl'ones accipiũt infinitũ ꝓ re ſubſtrata ⁊ que ſubijcit̃ rõni infinitatis. ¶ Si aũt queratur de infinito accepto pꝛo rõne infinitatis in ſe. ſit iſta ſeptima ꝯcl'o. ſ. ꝙ ĩfinitũ iſto modo põt intelligi a nob: quã ſic oſtendo. ĩpoſ'e eſt aliquid intelligere ineẽ vel nõ ineſſe alteri niſi ipſum pꝛius appꝛehendat̃ ab intellectu ſimplici. ſed infinitũ oĩ modo dictũ poſſumuſ cognoſcere alicui ineẽ vel non ineẽ. ergo neceſſario ipſum infinitũ vt ſic pꝛius eſt appꝛehenſum ab intellectu. Ex oĩbus ꝑdictis ꝯcludo coꝛrelatiue ꝙ infinitũ acceptũ pꝛo re ſubſtrata ſic ẽ impoſſibile intelligi vel nõ intelligi. ſicut eſt poſſibile eſſe vel nõ eẽ ex pte rei. vñ infinitũ ꝑfectiõe ſic eſt deus eſt intelligibile a nobis. Infinitũ aũt in magnitudine molis vel i ml'titudine ſm actũ nõ. Item infinitũ in eſſential'r oꝛdinatis vel in actu vel in potentia ſeu pꝛiuatiue ſeu cõtrarie nõ pt intelligi a nobis. cuiꝰ rõ eſt q̃ꝛ repugnat rei. infinitũ autẽ ſiue in multitudine ſiue in magnitudine: ſiue in q̃buſcũq̃ꝫ accidental'r oꝛdinatis ſi in potentia accipiat̃ pt intelligi a nobis. ⁊ h̓ potential'r acceptũ. vt ſic ſemper intellectus cõfoꝛmet̃ rei. ¶ Octaua ꝯcluſio ſit iſta. Infinitum negatiue põt intelligi a nobis. h̓ pꝫ. q̃ꝛ pũctus vel vnitas poteſt intelligi a nobis. ſed ipſa ſunt infinita negatiue. ergo infinita negatiue pñt a nobis cognoſci. Ex pꝛedictis patꝫ quid ſit dicendum ad queſtionem.

Ad argumenta Ad pꝛimũ ⁊ ad cõfirmationẽ pꝫ ꝙ verũ concludunt. q̃ꝛ arguũt de infinito in magnitudine perfectiõis. qḋ eſt deꝰ. vñ Damaſcenus q̃rto ſententiaꝝ dicit ꝙ hoc ſolũ poſſumus ſcire de deo ꝙ eſt infinitus ⁊ incõpꝛehẽſibilis. ¶ Ad aliud cũ arguit̃ ꝙ infinitũ põt diffiniri ⁊ paſſiões de eo demõſtrari. dicẽdũ ꝙ ꝓbat de infinito accepto nõ ꝓ re ſubſtrata ſed pꝛo rõne infiniti in ſe. ¶ Ad aliud de infinitate ſpẽꝝ numeri ⁊ figure. dico ꝙ oẽs ſunt intelligibiles a nobis nõ ſimul ſꝫ ſucceſſiue: tñ ñ cõtingit ptranſire. ¶ Ad vltimũ cũ arguit̃ ꝙ ſi duo coꝛpoꝛa ⁊c. dictum eſt ꝙ infinite ſpẽs pñt eẽ ſil' i intellectu actu pꝛimo. nõ nãl'r. ſed ſi a deo ĩfundant̃ ſicut ſuperius tactũ eſt. ⁊ tñ ñ ſequtur ꝙ intellectus in actu ſcdo poſſit intelligere infinita. ¶ Ad auctes phi in oppoſitum dico ꝙ intelligit ꝙ infinitas in multitudine que intelligit̃ ꝑ diuerſas ſpẽs nõ põt intelligi a nobis eſto ꝙ intellectus hr̃et ĩfinitas ſpẽs apud ſe. q̃ꝛ nõ poſſet elicere ſil' infinitos actus ⁊ opatiões. nec poſſet itelligere vnũ poſt aliḋ q̃ꝛ ñ poſſꝫ ea ptranſire. ¶ Et h̓ de ſcdo methaphice.

¶ Ampliꝰ ãt ml'tis exñtiũ nõ inſunt oĩbꝰ oĩa: quonãq̃ꝫ mõ poſſibile eſt vñ pꝛincipiũ eẽ in immobilibus: aut boni naturam ⁊c.

Qõ. j.

CIrca tertium librũ meth. ¶ Queritur vtrũ in immobilibus ſit cã efficiens ⁊ final'. ⁊ vr̃ ꝙ ſic. nã mediũ demonſtrationis reducit̃ ad genꝰ cãe efficientis. ſed ſcie mathe. que ſunt de immobilibꝰ ⁊c. dmõſtrãt ergo in ĩmobilibus eſt de inuenire rõnem efficientis. maioꝛ eſt nota ex ſcdo phiſico. Tex. ⁊ cõ. 3. vbi phs pꝛinꝰ demonſtratiõis enumerat inter cauſas efficientes rõne medij. ¶ Item pꝛimo poſterioꝛum dicit ꝙ pꝛincipia demonſtrationis ſunt cauſe concluſionis. mediũ aũt non eſt cã

materialis: quia nõ intrat concluſionẽ. nec eſt cauſa for malis nec finalis. relinquitur ergo ꝙ ſit cã efficiẽs. ¶ Pre terea imobilia ſunt entia. ergo hñt rõnẽ finis. añs pꝫ. ſcd ↄña pbat̃. q: qđ hꝫ rõnẽ entis hꝫ rõnẽ boni: cum bonũ ⁊ ens ↄuertantur. finis at̃ ⁊ bonũ ſunt idẽ. vt dr̃ hic. ¶ Cõ tra Ariſto. hic in littera. ter. ⁊ cõ. 3.

Reſpondeo ad qõnẽ. primo pmittã aliqs diſtinctio- nes. ſcđo dicã ad qõnẽ. ¶ Quãtũ ad pri mũ ſit iſta prima diſtinctio ꝙ imobilia ſunt i duplici gñe qđã ſunt imobilia mouẽtia vt deꝰ ⁊ intelligẽtie. qđã q nõ mouẽt nec mouent̃ vt mathematica. ¶ Scđa diſtinctio ſit iſta ꝙ duplex eſt efficiẽs. q̃dã dãs eẽ ſine motu. qđã dãs eẽ cũ motu. exẽplũ primi. deꝰ q nõ agit interuenien- te motu. exẽplũ ſcđi. oẽ agẽs phyſicũ. ¶ Tertia diſtictio ſit iſta. ꝙ duplex ẽ finis. qđã q attigit̃ mediante motu. q dã q attigit̃ ſine motu. primꝰ finis corrñdet ſcđo efficiẽti. ſcđs finis prio. ¶ Quarta diſtinctio ſit iſta. ꝙ motꝰ repi tur in aliq̃ tripl̃r. ſ. vel effectiue. vl' ſubiue. vel terminatiue. exẽplũ primi. deꝰ ⁊ intelligẽtie. exẽplũ ſcđi. celũ ⁊ qđlibet mobile. exẽplũ tertij. albedo ⁊ q̃libet forma motũ termi- nãs. ¶ Quita diſtictio ſit iſta: ꝙ finis repit̃ i aliq̃ dupl̃r. vno mõ q: ipꝫ eſt finis. alio mõ q: ordiat̃ ad finẽ: exẽplũ primi. deꝰ q eſt finis oĩuꝫ. exẽplũ ſcđi. creatura oĩs q ad deũ vt ad finem ordinatur.

Quantum ad ſcđm videdũ ẽ. prio de efficiẽte. ſcđo de fine. de prio ſi ſit ſermo de immobilibꝰ prio mõ q. ſ. ſunt imobilia mouẽtia. ſic dico duo. primũ ẽ ꝙ deꝰ eſt efficiens imobile ſine motu. ſcđm dcm̃ eſt. oẽ effi- ciens inmobile aliud a prima cã eſt efficiẽs p motũ. Si at̃ ſit ſermo de imobilibꝰ ſcđo mõ. q. ſ. nec mouẽt nec mo uent̃ vt ſunt mathe. ſic dico ꝙ nullo mõ repit̃ i eis real̃r loquẽdo rõ efficientis. nec cũ motu nec ſine motu. nã ma the. vt talia nõ hñt eẽ aliqđ reale. ¶ De ſcđo q̃ſtũ eſt de fine ſi ſit ſermo de imobilibꝰ prio mõ: q. ſ. ſunt mouentia ſic dico duo. primũ ẽ ꝙ loquẽdo de fine prio mõ q ẽ ipꝫ quod eſt finis: ſic finis reperit̃ in pria cã q eſt oĩuꝫ finis. ſcđm dcm̃ eſt ꝙ loquẽdo de fine ſcđo mõ ꝑut finis repit̃ in aliquo q: ipm ordinat̃ ad finẽ ſic dico ꝙ finis reperit̃ in oĩ creatura ſiue mobili ſiue immobili. ¶ Si aũt ſit ſer- mo de immobilibꝰ ſcđo mõ. ſic põt dici ꝙ in eis nõ eſt fi nis aliquo mõ real̃r loquẽdo. Uel poſſet dici ꝙ in eis eſt finis ſcđo modo vt finis reperitur in aliquo ẜm ꝙ ipꝫ ad finẽ ordinat̃. nã mathe. eodẽ modo quo ſunt aliquid cir- ca primam cauſam ordinãtur ad ipſam ad quã oĩa entia vt ad finem nãliter ordinantur.

Sed hic eſt vnũ dubium vtꝝ in immobilibꝰ poſſit mo tus reperiri. ¶ Dicẽdũ ꝙ de motu ſubiue aliter eſt ẜm viã phi. al̃r ẜm viam theologi. nã ẜm phm nec deus nec intelligentie pñt eẽ ſubm motꝰ ſed ſunt ſimpl̃r imobi- les. ¶ Sed ẜm viã thologoꝝ oẽs intelligẽtie pter primaꝫ poſſunt moueri etiã localr̃. q: moueri de loco ad locũ nõ repugnat angelo. ¶ De immobilibus aũt mathe. pꝫ ꝙ i eis nullo mõ eſt motꝰ ſubiue real̃r loquẽdo. Si at̃ loqua mur de motu terminatiue ſimpl̃r. negandũ eſt motũ in i mobilibꝰ eſſe. de deo quidẽ pꝫ. q: eſt oĩno iterminabilis. de intelligẽtijs etiã pꝫ. q: iꝫ ſint ꝑducibiles in eẽ nõ tñ p motũ q: deꝰ a quo ꝑducte ſunt nõ ꝑducit aliqđ p mo- tũ. De mathema. aũt pꝫ q: nõ ꝑducũt in eẽ p motũ. Si at̃ loquamur de motu effectiue. ſic dico ꝙ tã in deo q̃ in intelligentijs eſt reperire motũ. q: oẽs mouent vt moue- re pñt. De mathe. at̃ pꝫ. q: nec mouent nec mouent̃ real̃r loquẽdo. ſic ergo pꝫ ad qõnẽ. ¶ Ad primũ in oppoſitum dicẽdũ eſt ꝙ iꝫ mediũ reſpũ ↄcluſiõis dicat̃ hr̃e rõnẽ ef- ficientis nõ tñ eſt hoc real̃r loquẽdo ⁊ per motum. ſicut loqtur ẜ phs. ¶ Cõtra. q: diſcurſus dmõſtratiuꝰ vr̃ eẽ q dã motus. ¶ Rñdeo. q nõ ẽ motꝰ realis. q: ſit per intel- lectũ. ¶ Ad ſcđm dicẽdũ ꝙ ñ oẽ bonũ hꝫ rõnẽ finis niſi il lud ad quod omnia alia ordinãtur. mathe. at̃ iꝫ aliq̃liter poſſint dici eẽ ordinata ad finẽ extrinſecũ. tñ in eis non ẽ finis ad quẽ aliud ordinatur. ita ꝙ vnũ ſit finis alterius ꝓprie loquendo.

¶ Nõ at̃ poſſibile genꝰ exiſtentiũ vnũ eſſe: neqꝫ vnũ: neqꝫ ens. nã neceſſe differentias cuiuſlibet generis eẽ ⁊ vnũ eẽ quãlibet. impoſſibile ẽ aũt predi cari: aut ſpẽs generis de proprijs differẽtijs aut generis ſine ſuis ſpẽbꝰ. Quare ſi eſt vnum ge- nus aut ens: nulla differentia: nec vnum: nec ens erit ⁊c. Qõ. ij.

Queritur Utrũ genus predicet̃ de dif ferentia per ſe. Et vr̃ ꝙ ſic. nã homo per ſe eſt rõnalis. ergo rõna le per ſe ẽ aĩal. conſequẽtia prima ꝓbatur. q: pro poſitio neceſſaria cõuertitur in neceſſa riũ. ex primo prioꝝ. ergo per ſe i p ſe. ſecũda ↄſequẽtia ꝓbat̃. q: hõ p ſe eſt aĩal. ſi ergo rõnale per ſe eſt hõ. ſeqtur ꝙ per ſe eſt aĩal. ¶ Preterea hõ p ſe eſt aĩal. hõ per ſe eſt rõnalis. ergo rõnale per ſe eſt aĩal. iſta illatio probat̃. q: ſicut ex pmiſſis neceſſarijs ſeqt̃ con cluſio neccĩa. ita ex per ſe per ſe. ¶ Preterea ſeptimo hꝰ dr̃: ꝙ qñ aliqđ de alio pdicatur p ſe prio mõ. vnũ pdica tur de alio ẽt in abſtracto. ergo iſte ſunt ve. humanitas ẽ rõnalitas. ⁊ hũanitas eſt aĩalitas. q: iſte ſunt per ſe in pri mo mõ. hõ ẽ rõnalis. hõ eſt animal. ergo ſeqt̃ ꝙ rõnali tas. eſt aĩalitas. ⁊ tũc ↄcretũ predicabit̃ de ↄcreto p ſe pri mo mõ. dicendo ꝙ rõnale eſt aĩal. ¶ Preterea. ſi genus per accñs pdicat̃ de dĩa. ergo per accñs pdicat̃ de ſpẽ. ↄñs eſt falſum: ergo ⁊ añs. ꝓbatio ↄñtie. q: qñ aliqđ pdi catur de aliquo p accñs: pdicat̃ per accñs de quocũqꝫ in quo illud formal̃r includit̃. differentia at̃ formal̃r icludi tur in ſpẽ. ergo ſi genus predicatur p accñs de dĩa. pdi cat̃ ⁊ de ſpẽ p accñs. ¶ Cõtra. q: ſi ſic. ergo vnũ aĩal erit multa aĩalia. ↄñs eſt falſũ. ergo ⁊ añs. probatio cõſequen tie q: aĩal ⁊ rõnale includunt̃ in cõceptu ſpẽi. puta hoĩs aut ergo idẽ aĩal importat̃ per genꝰ ⁊ dĩaꝫ. aut aliud ⁊ aliud. ſi primũ. ergo erit nugatio in diffinitione hoĩs. ſi ſcđm. hr̃ ꝓpoſitũ ꝙ hõ erit duo animalia.

Reſpondeo ꝙ genus nõ pdicat̃ p ſe de dĩa. qđ pꝫ p Auicẽ. v. metha. dicẽtẽ. ꝙ iꝫ genꝰ ⁊ dĩa pdicent̃ de toto. ſ. de ſpẽ. nõ tñ ſignificãt totũ p ſe. iꝫ genꝰ ſignificat mãle. dĩa aũt formale vtrũqꝫ at̃ ſignificat pteꝫ ſpẽi p modũ totiꝰ. ⁊ ſicut mãle eſt extra formale. ſic conce ptus generis eſt extra cõceptũ differentie.

Ad argumenta ad primũ negãda eſt cõſequentia. iꝫ ẽ fallacia cõſequentis. pſeitas at̃ ſignifi cat cãm pdicati eſſe in ſubo. ſupiꝰ aũt nõ hꝫ cãꝫ quare in feriꝰ ſibi inſit. iꝫ magis ecõuerſo. i ſubo ergo põt eſſe cã ihe rẽtie pdicati. iꝫ in pdicato nõ ſit cã ꝙ ſubm ſibi inſit. Ad ꝓbatiõnẽ dico ꝙ nõ valet ſilitudo de ꝓpõne p ſe ⁊ necña. Nõ huiꝰ eſt. ꝙ antecedẽs nõ pt eſſe veꝝ vel necñriũ: niſi ẽt cõſequẽs ſit veꝝ vel necñriũ: alioqn poſſet eẽ veꝝ ſine illo. ꝓpõ ergo cõuerſa non pt eẽ va ſeu necñria q ſe hꝫ vt ãncedens: niſi ꝓpõ conuertens q ſe hꝫ vt cõſequens ſit va ſeu neceſſaria. verũtñ añs põt hr̃e cãꝫ q̃re pdicatũ vel cõ ſequens ſibi inſit. iꝫ nõ ecõuerſo vt dcm̃ eſt. alioqnvl'is af firmatiua conuerteret̃ ſimpl̃r. q: p ſe pſupponit de oĩ. ꝓ poſitio ergo p ſe ñ necñrio cõuertit̃ in p ſe. ¶ Ad ſcđm p ideꝫ. q: iꝫ ex pmiſſis necñrijs q ſe hñt vt añs in ſyllogiſ- mo non poſſit ſeq concl'o niſi neceſſaria q ſe hꝫ vt cõſe- quens. alioqn pmiſſe poſſent eẽ ve ſine conclõne. tñ ex ꝑ- miſſis p ſe pt ſequi cõcl'o per accidẽs. iꝫ neceſſaria. ¶ Cõ tra. primo poſteriorum dr̃. ꝙ ſi per accidẽs. ergo non ne ceſſariũ. Reſpondeo. illud eſt verum de accñtibus cõpa ratis ad ſubm. predicatio enim p accñs generis de diffe rentia: nõ eſt aliqs modꝰ per accñs qui opponit̃ ad neceſ ſarium. de quo per accidens habet̃ prio poſterioꝝ. qñ. ſ. pdicat̃ accñs de accidente. vel accidens de ſubo. vel ſub- iectũ de accidente. ⁊ de tali veruꝫ eſt ꝙ ſi per accñs. ergo

nõ neceſſariũ. dĩa aũt nõ eſt ꝓprie accidens gñis. niſi ac
cipiẽdo accidens alicui⁹ qḋ eſt ex ↄceptũ q̇dditatiuũ ⁊ for
malẽ. ⁊ iõ talis ꝑdicatio per accidẽſ põt ſil' ſtare cũ necio.
¶ Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ premiſſe ſunt falſe. ſ. humanitas ẽ
aialitas. ⁊ ſilr humanitas eſt rõnalitas. Ad ꝓbationẽ eſt
ſciendũ ꝙ duplex ẽ cõcretio. ⁊ duplex eſt abſtractio. vna
ↄcretio eſt ad ſubm. puta qñ aliq̇d denoiat aliud qḋ eſt ex
ſuã eſſentiaꝫ. alia ẽ ad ſuppoſitũ. puta qñ aliq̇d ſignificat
aliquid per modũ denominantis aliquid proprie. nãc. ex-
emplũ primi. albũ quod denoiat ſubm. exẽplũ ſecũdi. vt
hec albedo eſt albedo. Silr ẽ duplex abſtractio corrñdẽs
vna a ſubo. alia a ſuppoſito ꝓprio. exẽplũ primi. cũ albe
do abſtrahitur ab hoie. exẽplũ ſecũdi. cũ albedo abſtrahi
tur ab hac albedine. ⁊ hõ ab hoc hoie. ¶ Ad formã ergo
rõnis dico ꝙ dictum phi ſeptimo hui⁹ ẽ de cõcretis ⁊ ab
ſtractis ſcḋo mõ. ſed nõ primo mõ. vñ ſi hec eſt vã. hic hõ
ẽ hõ: hec eſt vã. hec hũanitas eſt humanitas. nõ tñ ſic ſe
hꝫ in ↄcretis ⁊ abſtractis primo modo. nõ eni valet. ſi hõ
eſt alb⁹. ergo hũanitas eſt albedo. Ratio hui⁹ eſt. qꝛ in ꝑ
dicatiõe per ſe primo mõ eſt ꝑdicatio rõne q̇dditatis. qñ
aũt ꝑdicatũ eſt intra q̇dditatẽ ſubiecti: preciſo quocũqꝫ
alio adhuc eſt de intellectu ſubi. ſed ſi ſit cõcretũ ad ſubꝫ:
ſubm eſt extra. nec ꝑdicatũ eſt idẽ ſubo. Ad ꝓpoſitũ dico
ꝙ rõnale in cõcreto iõ predicat̃ de hoie. qꝛ rõne ſuppoſi
ti ſignificat per modũ toti⁹. i abſtracto ãt auferr̃ iſte mo-
d⁹ ⁊ ſignificat per modũ ꝑtis. pars aũt nõ predicat̃ de to
to. quare iſte ambe ſunt falſe. humanitas ẽ animalitas.
humanitas eſt rõnalitas. ¶ Ad quartũ nego ↄñtiam. ad
ꝓbationeꝫ dicendũ ꝙ iſta maior eſt vã: ſi illud dat intelli
gere ⁊ facit vnũ per accñs cũ alio. differentia aũt cum ge
nere ⁊ facit vnũ per accidens. ſed vnuꝫ per ſe. ¶ Aliter dr̃
⁊ eſt idem ꝙ ſi gen⁹ predicat̃ de differentia per accñs. ꝓ
prie nõ ẽ ꝑdicatio per accidens. qꝛ nõ ẽ in aliquo iſtorum
triũ modoꝝ q̇ ponũtur primo poſte. ſed eſt ꝑ accñs largo
mõ. eo ꝙ ꝑdicatũ eſt extra rõnẽ ſubi: ⁊ ſic per accñs diui
ditur cõtra per ſe primo vel ſecundo modo.

¶ Silr ãt hꝫ circa nũc i tpe. nõ. n. hoc cõtingit
fieri ⁊ corrumpi: attamẽ videt̃ aliq̇d ſemꝑ eẽ. nõ
ſubſtantia aliqua exiſtens ⁊c.　　　Nõ. iij.

Queritur Utrũ idẽ nũc vel inſtãs ſit i to to tpe. ¶ Et eſt vna opinio ſatis
cõis que orit̃ ex hoc tertio. ⁊ etiam ex. iiij.
phicoꝝ. caplõ de tpe. ꝙ eſt idẽ ſm ſubaꝫ
in toto tpe: lꝫ ſit aliud ⁊ aliud ſm eẽ. Qḋ
oſtendit̃ ſic. ſubſtantia ipſi⁹ nũc corrñdet
ſubſtantie ipſius mobilis. variatio aũt ipſi⁹ nũc ſm eẽ cor
rñdet variationi mot⁹. vñ ſm deflexũ mot⁹ variat̃ nũc ſꝫ
eſſe. lꝫ maneat idem ſm ſubſtantiam propter idẽtitatem
mobilis in toto motu. ¶ Sed cõtra iſtã opinionẽ in q̃tuꝫ
vba videtur ſonare arguit̃ per duas rõnes phi q̇rto phi-
coꝝ. primo ſic. illa dñr ſil' que ſunt in eodẽ nũc indiuiſibi
li. ſi ergo idẽ eſt nũc in toto tpe. ergo illa q̄ fuerũt in mil-
leſimo ãno: ⁊ que ſunt hodie erũt ſimul quod eſt falſum
euidenter. ¶ Rñdet̃ ꝙ oĩa pñt eẽ in eodẽ nũc realr̃. ſicut
vnũ mobile realr̃ per ſuũ motũ hꝫ eſſe in oĩb⁹ partib⁹ ſpa
cij. nõ tñ oĩa ſunt in eodẽ nũc ſm rõnẽ ſicut nec ẽ idẽ mo-
bile ſm rõnẽ. vt hꝫ eẽ in diuerſis partib⁹ ſpacij. ¶ Cõtra
vniformitas ſil'tatis accipienda eſt corrñdent̃ idẽtitati ip-
ſius nũc. vt que ſunt in eodẽ nũc realiter ſint ſil' realr̃. ⁊ q̄
ſũt in eodẽ nũc ſꝫ rõnẽ: ſint ſil' ſꝫ rõnẽ: ſi ergo i toto tpe ẽ
idẽ nũc realr̃. ⁊ alterũ ſm rõnẽ. ſequit̃ ꝙ illa que fuerunt
in milleſimo anno ⁊ que ſunt hodie erũt ſil' realr̃ ⁊ ſm ve-
ritatẽ. lꝫ nõ ſint ſil' ſm rõnem. qḋ null⁹ ſane mẽtis diceret.
¶ P̄ ſcḋo cuiuſlibet cõtinui ſunt duo termini diſtincti. ſꝫ
tp̄s eſt quoddã cõtinuũ cuius termini ſunt ip̄a nũc. g°. ip̄a
nc̃ ſũt diſtincta. Iſta rõ declaratur. qꝛ ipſuꝫ nũc ſm ſubaꝫ
eſt aliquod indiuiſibile de genere quantitatis. tũc quero
cuius continui ſit termin⁹ vl' cui⁹ diſcreti ſit ps: qꝛ oẽ in-
diuiſibile qḋ eſt per ſe de gñe q̃tĩtatis vel eſt termin⁹ con
tinui. vel ps diſcreti. ſi ponitur pars diſcreti. ergo tp̄s po
nitur diſcretum quod phs nõ cõcederet ꝓprie loquẽdo.
Si ponit̃ termin⁹ cõtinui oꝫ ergo ꝙ ſit aliud ⁊ aliud ſm
ꝙ terminat aliã ⁊ aliam partẽ cõtinui. quod eſt propoſi-
tũ. Reſpondetur ꝙ vnum ⁊ idẽ nũc ſm rem poteſt ter-
minare aliquod tempus ex vtraqꝫ parte ſicut vnuꝫ ⁊ idẽ
mobile per ſuũ motũ terminat aliquod ſpaciũ ex vtraqꝫ
ꝑte. qꝛ prius exiſtens in ꝑcipio alicuius ſpacij ſit poſt-
ea per motũ in fine illius ſpacij. ¶ Cõtra. qꝛ illa eẽ acci-
dunt illi nunc eidem ſm ſubſtantiam ⁊ ſm rem. qꝛ per te
illud nunc manet idem ſub diuerſis eſſe. ⁊ per ↄñs illa eẽ
accidũt ſibi. ergo nunc temporis nõ per ſe ſed per accñs
eſt termin⁹ tp̄is. qḋ eſt falſum. nã oẽ indiuiſibile de gñe
q̃tĩtatis per ſe terminat q̃tĩtatẽ vel eſt pars diſcreti. q̄re
ſequitur ꝙ tale idẽ nũc non ſit indiuiſibile per ſe de gene-
re q̃tĩtatis. ¶ Preterea illa eẽ quero cuius generis ſint
ſi ſunt indiuiſibilia de gñe q̃tĩtatis. ergo ſufficiunt ad ter
minandũ ꝓpriũ ↄtinuuꝫ abſqꝫ illo nunc ſm ſubſtãtiam.
qḋ null⁹ diceret. Si aũt ſint alteri⁹ gñis. puta q̄litatis. er
go q̄litas ꝑ ſe ẽ rõ terminãdi cõtinuũ i gñe q̃tĩtatis. qḋ ẽ
falſum. videntur ergo rõnes phi ſtare. nec ipſe eas aliq̄n
ſoluit. ¶ Preterea ad principale. ſi idẽ nũc ſm ſubſtãtiã
flueret ꝑ totũ tempus. ergo totus ei⁹ flux⁹ cõponeret̃ ex i
diuiſibilibus. ⁊ per cõſequens tp̄s cũ ſm eos nũc fluens
cauſet tp̄s. ↄñs eſt manifeſte falſuꝫ. ergo ⁊ antecedẽs. ꝓ-
batio conſequentie. qꝛ nunc indiuiſibile non poſſet fluere
niſi ſm eẽ diuerſa que neceſſario ſunt indiuiſibilia. ꝓbat
aũt phs. vj. phiſi. tex. ⁊ cõ. 89. ꝙ indiuiſibile nõ põt mo-
ueri. qꝛ tũc mot⁹ ei⁹ ↄponerent̃ ex indiuiſibilib⁹. qꝛ prius
ꝑtranſit̃ minus vel equale q̃ꝫ maius. ergo tp̄s eẽt cõpoſi
tũ ex indiuiſibilib⁹. qḋ eſt cõtra phm. Preterea oĩs mu-
tatio habet aliquam menſuram. ſi ergo idẽ nunc ſm ſub
ſtantiam mutatur ſm diuerſa eſſe oportet. ipſius vl' ſuoꝝ
eſſe querere aliq̃ꝫ menſuram. illa vel erit tempus vel erit
nunc. ⁊ ſic in infinitum. ¶ Dicendũ ergo aliter ꝙ nũc eſt
aliud ⁊ aliud ſm ſubſtantiam in toto tempore. ſicut eſt
alius ⁊ alius punctus in tota linea. ſed ad ſaluanduꝫ phi
loſophum qui prima facie videtur dicere oppoſitum eſt
notandum ꝙ non eſt intentio philoſophi ꝙ idem nunc
maneat in toto tempore. ſed quodcunqꝫ vnum nunc de
pluribus conſideratum ſm ſe eſt idẽ. ⁊ h̄ eſt dicere eẽ ideꝫ
ſm ſubſtãtiam. conſideratum autem in ordine ad temp⁹
preteritum ⁊ futurum non. ſed cum ſit terminus preteri-
ti ⁊ principium futuri dicitur diſtingui ſm eſſe. quia alia
eſt ratio finis ⁊ principij. vt ſic. vnum ergo nunc habet
identitatem ſm ſubſtantiam id eſt a ſe ⁊ ſm ſe ⁊ habet di
uiſionem ſm eẽ reſpectu partium temporis: ⁊ non eſt tã-
ta identitas inſtantis in toto tempore cum ſint infinita in
ſtantia q̃ta eſt identitas vnius inſtãtis. ergo in toto tem
pore neceſſe eſt eſſe aliud ⁊ aliud nũc ſꝫ ſubſtantiã. ¶ Et
ad hoc valet declaratio philoſophi quam iſti addunt pro
ſe de mobili quod manet idem. non quideꝫ mobile vt ab
ſolute precedit mutationem. quia hoc modo non eſt tem
pus menſura eius nec aliquid pertinens ad tempus. ſed
forte vt ſic euum eſt menſura eius: de quo al's. ſed mo-
bile vt eſt ſub vna mutatione eſt idem ſm ſubſtantiam id
eſt ſm eẽ illius mutationis conſiderate in ſe vel ſm ſe. eſt
autem aliud ſm eſſe. id eſt vt ſub illa mutatione terminat
preteritum ⁊ initiat futurum. ſm hoc dicitur alibi ⁊ alibi
eſſe non quidem actu ſed in eodem vbi medio inter extre
ma inquantum illud terminat motum ſm prius vbi. ⁊ in
choat motum ſm poſtreius vbi. dicitur autem alibi ⁊ ali
bi eẽ quatinus mutari eſt aliquid vtriuſqꝫ extremi. ¶ Et
hec de tertio methaphiſice.

¶ Ens autem multis modis dicitur. ſed ad vnũ
⁊ ad vnam aliquam naturam. ſed non equiuo-
ce. ⁊c.　　　Nõ. j.

Circa quartū librum methaphiſice. queritur vtruȝ ens vniuoce predicetur de omnibus entibꝰ: vr̄ ꝙ nō: ꝑ porphiriū. Si quis inqt oīa entia vocet equiuoce nūcupabit. ℂ Cōfirmat̄. qꝛ nihil vnū predicat̄ vniuoce de oībus pp infinitatē entiū in nā. ℂ Cōtra phus h̄ in littera. Tex. ⁊ cō. z. dicit ꝙ ens mltipliciter dr̄. non tñ equiuoce. ergo vniuoce: ſi vniuocū ⁊ equocū ſūt immediata.

Reſpōdeo In iſta qōne prīo recitabo vnā opionē. ſcdo dicā alr̄ ad qōnē. ℂ Quātū ad primū ſciēdū eſt ꝙ ē vna opinio antiq̄ quā ēt ſequūt̄ aliq moderni tenētes ꝑtē negatiuā. ꝓ q̄ arguit̄ multiplr̄. prīo auctoritatibus. nā. iiij. huius. Tex. ⁊ cō. z. dicit phs ꝙ ens dicit̄ de entibus ſic ſanū de ſanis. ⁊ ꝙ metha. ē vna ſcia nō qꝛ oīa illa de qbus eſt dicant̄ ẜm vnū ſȝ ad vnū. i. nō vniuoce ſȝ analogice. ergo ſubm metha. qđ eſt ens nō eſt vniuocū ſȝ analogū. ℂ Preterea. vij. huiꝰ. Tex. ⁊ cō. iȝ. dicit̄ ꝙ q̄litates ⁊c. accñtia ſūt entia ſicut logici dicūt nō ens eē ens ⁊ nō ſcibile eſſe ſcibile. ⁊ ſicut vas dr̄ ſalubꝛe ⁊ corpus: ſȝ in oībus iſtis nō eſt vniuocatio eiꝰ qđ dicit̄ de pluribꝰ. pȝ ergo ⁊c. ℂ Preterea prīo phi. Tex. ⁊ cō. iȝ. dicit phs ꝙ pricipiū ꝓcedēdi ꝯtra parmenidē ⁊ meliſſū eſt. qm̄ ens dicit̄ multiplr̄. Arguit̄ ēt ꝑ rōnes ⁊ prīo ſic. ſi ens eſt vniuocum ad oīa entia. ergo ens eſt genꝰ. ꝯñs eſt falſū. ⁊ ꝯ phm tertio metha. Tex. ⁊ cō. 10. Ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ tūc ens diceret̄ in qđ de pluribꝰ differētibꝰ ſpē. qđ eſt ꝓprium generi. ℂ Cōfirmat̄ rō ꝙ ſi ens eſt hmōi. ergo p̄dicat̄ de entibus ẜm rōnē alicuiꝰ vlīs nō differētie. qꝛ nō p̄dicat̄ in q̄le. nec ꝓprij. nec accñtis. qꝛ h̄ ſūt extra eſſentiā eiꝰ de quo dicunt̄: nō ſicut ens. nec ēt p̄dicat̄ vt ſpēs vt pȝ. ergo relinquit̄ ꝙ p̄dicat̄ vt genꝰ. ℂ Preterea ſi ens eſt vniuocū ad decē gñā. ergo deſcēdit in illa ꝑ aliquas differentias. ſint. a. ⁊. b. aut ergo. a. ⁊. b. includūt ens aut nō. ſi ſic. ergo in cōceptu cuiuſlibet generis gñaliſſimi icluderet̄ bis ens. ⁊ ꝑ ꝯñs nugatio. Si nō. ergo. a. ⁊. b. nō ſūt entia. ⁊ tūc ñ ens erit de itellectu entis. nā. a. ⁊. b. icludunt̄ in ꝯceptibꝰ decē generꝝ. ℂ Preterea. illa q̄ ſūt totaliter ⁊ imediate ſub extremis ꝯdictionis nihil eſt cōe vniuocū. ſȝ deꝰ ⁊ creatura. ſuba ⁊ accñs ſūt hmōi. nā ſūt ſub iſtis extremis ꝯdictiōis depēdere ⁊ nō depēdere. cātū ⁊ nō cātū. eē ab alio ⁊ nō eē ab alio. pȝ ergo. ꝙ nihil eſt eis cōe vniuocū. ꝓbat̄ maioꝛ qꝛ oīs cōceptꝰ cōīs eſt neuter reſpectu illoꝝ qbꝰ eſt cōīs. ſȝ nullus cōceptus reſpectu ꝯdictorioꝝ eſt neuter. ſȝ eſt neceſſario alter illoꝝ. aliogn ꝯdictoria hērēt mediū. ℂ Preterea q̄ ſūt prīo diuerſa in nullo ꝯueniūt. ſȝ deꝰ eſt primo diuerſus a creatura ⁊ vnū p̄dicamentū ab alio. ergo nec deus ⁊ creatura nec decē gñā ꝯueniūt in aliquo. nec ꝑ ꝯñs ī aliq̄ ꝯceptu cōī vniuoco. maioꝛ ē euidēs. ſȝ p⁹. ps minoris de deo ⁊ creatura ꝓbat̄. qꝛ aliogn deꝰ hr̄et q̄ ꝯueniret ⁊ q̄ differret creatura. ⁊ ita ñ eēt ſimplr̄ ſimplex. ſcđa ps de đ cē gñibꝰ ꝓbat̄. qꝛ alr̄ nō eēt negatiua imediata qñ negat̄ vnū genꝰ gñaliſſimū ab alio. ꝯñs eſt falſū. ⁊ ꝯ phȝ prīo poſte. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ tūc extrema illiꝰ negatiue ꝯueniūt in aliquo toto. puta in ente. qđ nō pōt eē in ꝓpōne imediata negatiua: ſic dr̄ prīo poſte. vbi ſupra. iſta ergo negatiua. quātitas non eſt ſuba. nō ēt imediata. Preterea vbi tm̄ ē vnitas attributiōīs nō pōt eē vnitas vniuocatiōīs. ſȝ oīa entia attribuunt̄ ad ſubam in rōne entis. vt dicit̄ in hoc quarto. Tex. ⁊ cō. z. Itē creature ad deū in rōne entis oȝ ponē vnitatē attributiōīs. ergo ens nō ē vniuocū p̄dictis.

Quantū Ad ſcđȝ alia ē opio quā teneo tāq̄ȝ verā. ꝙ ens eſt vniuocū deo ⁊ creature. ſubē ⁊ accñti. ⁊ gnāliter oībꝰ entibꝰ de qbꝰ p̄dicat̄. ℂ Ad cuiꝰ euidētiā p⁹. p̄mittā vnā diſtictionē. ſcđo oñdā triplicē ꝯclōnē. ℂ De p⁹ ſciēdū ē ꝙ vniuocatio ē triplex. q̄dā ē vniuocatio phica. q̄dā logica. ⁊ q̄dā metha. vniuocatio phica ē vnitas nāe ex nā rei circūſcripto oī ope itellectꝰ. de illa vniuocatiōe loquit̄ phs. vij. phi. Tex. ⁊ cō. 31. qñ dicit. ꝙ ī ſpē ſpāliſſima ē ꝓprie ꝯparatio ⁊ nō in gñe: q̄tenꝰ ſpēs dic̄ vnā nāȝ ⁊ vniuocā. nō āt genꝰ. ſȝ latēt equocatiōes ī gñibꝰ. genꝰ. n. dr̄ equocū equocatiōe oppoſita vniuocatiōī phice eo ꝙ ñ coꝛ ñdet ſibi vna nā vl̄ ypoſtaſis extra. ſȝ plēs ẜȝ ꝙ dic̄ cōmē. ⁊ thēmiſtiꝰ ſuꝑ primū de aīa. cō. 8. vniuocatio iſta ſolū eſt ī ſpē ſpāliſſima q̄ vere dic̄ vnā nāȝ vnitate reali. minoꝛe tñ q̄ȝ ſit vnitas nūeral̄: ſic declarabit̄ ī. vij. ℂ Uniuocatio logica ē vnitas alicuiꝰ realitatis vl̄ itētiōīs p̄rie ſub vna itētione logica ꝯcepte. U. g. ſub itētiōe gñis vl̄ drīe vel alicuiꝰ alteriꝰ ſcđe itētiōīs. Logicꝰ. n. ꝯſiderabit hmōī itētiōes ſecūdas adiūctas primis. Ex q̄ ꝯcludo coꝛrelarie p⁹ ꝙ aliqđ trāſcēdēs ē ꝓprie vniuocū vniuocatiōe logica: qꝛ lȝ nulla ſcđa itētio ī gñe puta genꝰ ⁊ drīa ꝯpetit alicui trāſcēdēti ⁊ exñti ex genꝰ: ſic pȝ: aliq̄ tñ ꝯpetit ſibi puta itētio vlitatis q̄ ē logica ⁊ ſcđa itētio. ℂ Secūdo ꝯcludo ꝙ aliqđ eē vniuocū vniuocatiōe logica ⁊ equocū equocatiōe phica ñ repugnat. pȝ. n. ex p̄dictis ꝙ genꝰ eſt equocū equocatiōe phica. ⁊ tñ ē vniuocū vniuocatiōe logica. ℂ Uniuocatio metha. ē vnitas alicuiꝰ p̄rie itētiōs abſtrahibil̄ ꝑ itellectū a plibꝰ ex nā rei circūſcripta q̄cūq̄ȝ itētiōe. z⁹ vel logica: ⁊ h̄ mō trāſcēdētibꝰ ñ repugnat vniuocatio. vt dicet̄ ex q̄ cōcludit̄ coꝛrelarie ꝙ aliqđ ē vniuocū metha. qđ nō ē vniuocū ꝓprie phice loq̄ndo. ℂ De. z⁹. ſit iſta p̄ria ꝯcluſio. Ens cōiter ſūptū nō ē vniuocū oībꝰ entibꝰ vniuocatiōe phica. hāc oñdo ſic ꝯceptui entis cōiter ſūpti nō r̄ñdet vna nā ī re ex̄. ergo ꝯceptꝰ entis nō ē vniuocꝰ vniuocatiōe phica. añs ē euidēs. qꝛ ꝯceptui entis ī cōī ſbſūt oīa entia de qbꝰ certū ē ꝙ nō dñt aliquā vnā nāȝ. ꝯña ēt pȝ ex p̄cedētibꝰ. ℂ Scđa ꝯcluſio ſit iſta. ens cōiter ſūptū ē vere vniuocū oībꝰ entibꝰ vniuocatiōe logica. hāc oñdo ſic. illud qđ dic̄ aliquā vnā realitatē vel primā itētionē ꝯceptā ſub aliq̄ itētiōe logica ē vniuocū vniuocatiōe logica: ſȝ ens cōiter ſūptū ē hmōī. ergo ⁊c. maioꝛ pȝ ex diffinitiōe vniuocatiōīs logice poſite ſuꝑiꝰ. mioꝛ ēt ē euidēs. qꝛ lȝ ens cōiter ſūptū nō ꝯcipiat̄ ſub itētiōe gñis vel drīe vel alicuiꝰ alteriꝰ ſecūde itētiōīs ī gñe. ꝯcipit̄ tñ vel pōt ꝯcipi ſub itētiōe vlīs q̄ vtiq̄ȝ ē itētio ſecūda vel logica. ℂ Tertia ꝯclō ſit iſta. ens cōiter ſūptuȝ eſt vere vniuocū oībꝰ entibꝰ vniuocatiōe metha. ſic itelligēdo ꝙ ens dic̄ aliquē vnū ꝯceptū realē abſtrahibilē ab oībus entibꝰ ꝑticipātibꝰ ens q̄dditatiue. ẜm quē ꝯceptū ens ē p̄dicabile de oī ente vniuoce ⁊ realr̄. ⁊ inqt. hāc oñdo ſic oīs intellectꝰ certꝰ ⁊ de vno ꝯceptu ⁊ dubiꝰ de duobꝰ in qbus ille certꝰ q̄dditatiue icludit̄: hȝ ꝯceptū illū de q̄ ē certꝰ aliū a ꝯceptibꝰ de qbꝰ ē dubiꝰ ⁊ vniuocū illis. ſȝ itellectus hoīs pōt eē certꝰ de aliq̄ ꝙ ſit ens dubitādo vtrū ſit deus vel creatura. ſuba vel accñs. ⁊ ſic de alijs in qbꝰ ꝯceptꝰ entis q̄dditatiue icludit̄ ſic pȝ. ergo ꝯceptꝰ entis ē aliꝰ a cōceptibꝰ dubijs ⁊ vniuocꝰ eis ita ꝙ ex ſe ē neuter ⁊ icludit̄ in vtroq̄ȝ iſtoꝝ. maioꝛ ꝓbat̄. qꝛ ipoſſibile ē eūdē ꝯceptū eidē intellectui ſimul eē certū ⁊ dubiū. ergo vel ē aliꝰ ⁊ hr̄ ꝓpoſitū. vel nullus. ⁊ tūc nō ē certitudo de aliq̄ ꝯceptu. ē ergo aliꝰ: ⁊ ſi q̄dditatiue icludit̄ in illis: ſeq̄t̄ ꝙ nō tm̄ ē aliꝰ ſȝ ēt vniuocꝰ. mioꝛ declarat̄. p⁹. đ deo ⁊ creatura: qꝛ q̄libȝ phs ātiquꝰ fuit certꝰ illud qđ pōebat primū pricipiū eē ens. puta vnꝰ q poſuit ignē pricipiū: aliꝰ aquā. q̄libet. n. erat certꝰ ignē vel aquā eē ens. erat tñ dubiū vtrū eēt ens creatū vl̄ icreatū. primum: vel ñ primum: nō. n. erat certꝰ ꝙ eēt ens primum: qꝛ tūc fuiſſet certꝰ de falſo. falſū āt nō ꝯtigit ſcire nec erat certꝰ ꝙ eēt nō primū: qꝛ tūc nō poſuiſſet oppoſitū ℂ Secūdo ꝓbat̄ de ſuba ⁊ accñte. Nā phi diuerſi diuerſimode opinati ſūt de lumie duoꝝ vnus ponit ꝙ ſit accidens. alius ꝙ ſit coꝛpꝰ ⁊ ſubſtātia: ⁊ ille quidē q ponit ꝙ eſt ſuba ē certꝰ ꝙ eſt ens: ſȝ nō eſt certꝰ ꝙ ſit ſuba: qꝛ tunc eēt certꝰ de falſo. nec ꝙ nō eſt ſubſtātia: qꝛ oppoſitū ponit

¶ Rñdet̃ ꝙ qlibet talis philoſophus habuit duos ꝯceptus in itellectu ſuo ꝓpinquos q pp ꝓpinqtatē analogie vident̃ eſſe vnus cōceptus: ⁊ pp iſtam ꝓpinquitatem qua vident̃ vnus ꝯceptus videt̃ eſſe certus de vno h̃ eſt de illis duobus dubie cōceptis. ¶ Cōtra q2 ex iſta euaſione videt̃ deſtrui ōis via ꝓbādi vnitatē vniuocā alicuiꝰ cōceptus. Si eñi dicis hoīem hēre vnū cōceptū cōem ad ſortez ⁊ platonē: negabit̃ tibi ⁊ dicet̃ tibi ꝙ ſūt duo ꝯceptus ſed videt̃ vnus ꝓpter magnā ꝓpinquitatē ⁊ ſilitudinem. ¶ Cōfirmat̃ rō principalis q2 ōis cōceptus p̄dicabilis d̄ pluribus ſm̄ vnū nomē ⁊ vnā rōnē ē vnus vnitate vniuocationis: hec eñi eſt deſcriptio vniuoci in anp̄dicamētis: ſed cōceptus entis eſt hmōi: nā p̄dicat̃ in qd ⁊ icludit̃ qdditatiue in entibus iferioribus de qbus dicit̃ qđ p3. ⁊ per cōſequēs p̄dicat̃ ſm̄ nomē ⁊ diffinitionē: ergo ꝯceptꝰ entis eſt vniuocus. ¶ Preterea prima dignitas ſeu primuz principiū nō eſt multiplex: ergo nec ens. ⁊ ꝑ ꝯñs vniuocū. añs p3. q2 primū pricipiū nō ē diſtinguendū cū ſit notiſſimū ⁊ firmiſſimū ex q̄rto huiꝰ. Tex. ⁊ cō. 9. ꝯña ꝓbat̃: q2 primū pricipiū ꝯſtituit̃ ex ente: q̄re ſi primū principiū nō eſt multiplex: ergo nec ens ex quo ꝯſtituit̃. ¶ Preterea ꝓbat̃ ſp̄aliter ꝙ ſit vniuocū ad ſubſtātiā ⁊ accñs ſic. ſi ens nō eſt vniuocū ſubſtātie ⁊ accñti: ergo itellectꝰ noſter ñ pōt hēre ꝯceptuz qdditatiuū de ſuba. ꝯñs eſt euidenter falſū: ergo ⁊ añs: ꝓbatio ꝯñtie. q2 ſubſtātia nō imutat imediate intellectū noſtrū ad itellectionē ſui cū nō intelligit̃ pro ſtatu iſto niſi ꝑ ſpēm accñtis ſenſibilis: ſ3 nullus ꝯceptus qdditatiuus ſube pōt hēri ꝑ imutationē accñtis ſenſibilis niſi poſſit abſtrahi a ꝯceptu accñtis: ⁊ ille neceſſario ſic abſtractus ē vniuocus: alr̃ nō eēt abſtrahibil̃: talis āt cōceptus maxime videt̃ eē cōceptus entis. nā alius qdditatiuus. maior p3. q2 qcqd p̄ñs ⁊ imediate imutat itellectū illius abſentia pōt nāliter ab itellectu cognoſci qñ nō imutatur. ſicut app̄et in ſcđo de aīa: ꝙ viſus ē pceptiuꝰ tenebre qñ lux nō ē p̄ñs: nec viſus imutat̃: ergo ſi itellectꝰ imutat̃ a ſubſtātia imediate ad actū circa ip̄m: ſeq̄ret̃ ꝙ qñ ſuba nō eſſet p̄ñs poſſet eiꝰ abſentia nāliter cognoſci: ⁊ ita poſſet nāliter cognoſci in hoſtia ꝯſecrata nō eē ſubſtātiā panis: qđ eſt manifeſte falſū: nullus ergo cōceptus qdditatiuus hēt̃ de ſubſtātia nāliter imediate a ſuba cāūs. ſ3 tm̄ cauſatus ⁊ abſtractus primo ab accñte. ⁊ talis nō eſt niſi cōceptus entis. ¶ Preterea ſignū diſtributiuū non diſtribuit terminū equocū ꝓ ſuis ſignificatis: q2 terminꝰ equocus nō h3 vnū ꝯceptuz q ſit diuiſibilis in plures: ſ3 ſignū diſtributiuū additū enti ip̄m ens diſtribuit ꝓ ſuis inferioribꝰ: ſequit̃ eñi ōē ens. ergo ſuba. ergo accñs. ergo ens nō eſt equocū. ¶ P̄ vniꝰ potētie eſt vnū primū obiectū ſ3 primū ob̄m itellectus ē ens vt cōe oibꝰ: ergo ens ſic cōe eſt aliqđ vnū: ⁊ ꝑ ꝯñs vniuocū. maior p3: q2 potētia mouetur ab obiecto ſm̄ formā obiecti: ⁊ niſi hēat vnā formam nō mouebit: ⁊ iō dicit̃ quarto huiꝰ. Tex. ⁊ cō. 10. ꝙ itellectus q nō itelligit vnū: nihil itelligit: ꝓbatio minoris: q2 illud eſt primū obiectū intellectus ſub cuiꝰ rōne oīa intelligūtur: ſicut p3 de obiecto viſus: ſ3 nec rō ſube nec accñtis ſed ſola rō entis reperit̃ in oībus itelligibilibus: ergo ens eſt primū ob̄m itellectꝰ nr̄i. ¶ Pro iſta ꝯcl'one faciūt oēs rōnes adducte ꝓ pria ⁊ ſcđa ꝯcl'onibꝰ prime q̄ōnis iſtius ſcripti poſite in primo: ⁊ ideo iſte rationes ſufficiant: licet multe poſſent adduci.

Ad argumenta alterius opiniōis. ¶ Ad illud quarti meth. de ſano ⁊c. dico ꝙ phs q̄rto metha. cōcedit ordinē eēntialē iter ſpēs eiuſdē gn̄is: nam ibi vult ꝙ in quol3 genere eſt vnū primū qđ eſt mēſura oium alioꝝ. mēſurata āt hn̄t ordinē eēntialē ad mēſurā: ⁊ tm̄ nō obſtāte tali attributiōe nullus negat ꝯceptū generis eſſe vnū cū p̄dicat̃ in qd de pluribꝰ differētibꝰ ſpē. Si. n. genus nō haberet vnū ꝯceptū aliū a ꝯceptibꝰ ſpēꝝ: nullus cōceptus diceret̃ in qd de pluribꝰ: ſ3 ql3 d̄ ſeip̄o: ⁊ ſic idē p̄dicaret̃ de eodē: ⁊ nō genꝰ de ſpē. Cōfirmat̃. q2 phs. vij. phiſicoꝝ vt iā allegatū ē dicit: ꝙ in gn̄ibꝰ latēt equocationes pp qđ ñ pōt eē ꝯꝑatio ſm̄ genꝰ: ſi tm̄ ē ibi equocatio i gn̄e quātū ad logicū. ſ3 q̄3tū ad realē phi. q2 ñ ē ibi vnitas nāe: oēs ergo auctoritates q̄ eēnt d̄ illa mā. ſiue i metha. ſiue in phica poſſent exponi pp diuerſitatē realē illoꝝ in qbus ē attributio. cū q̄ diuerſitate ſtat vnitas ꝯceptus abſtrahibilis ab eis ſic p3 de gn̄e. ꝯcedo ergo ꝙ accñs h3 attributionē eēntialē ad ſubam: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ ens ē analogum ad ea. ⁊ tm̄ ab h̃ ⁊ ab illo pōt abſtrahi vnꝰ cōceptꝰ cōis vniuocus. nā analogia real' ⁊ vniuocatio methaphiſical' realr̃ nō repugnāt in eodē conceptu. ¶ Ad illud qđ adducit̃ de. vij. metha. dicēdū ꝙ argumētū de ſili nō cōcludit: ꝓ tāto ergo ē veꝝ ꝙ accñtia ſūt entia ſic logici dicūt nō ens eē ens ⁊c. q̄tenꝰ iter ſubam ⁊ accñs ē analogia ſ3 pfectiꝰ ⁊ impfectius: cū q̄ tm̄ ſtat vera vniuocatio: vt dcm̄ ē: vñ ibidez dicit Ariſto. ꝙ talia nō dicunt̃ equoce. ſed ad vnū. ¶ Ad aliud de p̄io phiſicoꝝ ꝯtra parmenidē ⁊ meliſſuz. dicēdū ꝙ phs loqtur de multitudine ſuppoſitoꝝ: q̄ nō repugnat vniuocationi: vt ē dcm̄ in exponēdo litterā. Pricipiū. n. ꝯtra eos ē accipe ꝙ ens multipliciter dicit̃. nō equoce: ſ3 multiplr̃ id eſt de multis: ad iq̄rēdū de quo itelligūt: ſic ſi diceret̃ oīa eē vnū aīal: cōtra eos eēt diſtinguēdū d̄ aīali: ⁊ quereret̃ de quo aīali itelligit̃ id eſt q̄reret̃: vtrū oīa eēnt vnus hō: vel vnꝰ aſinus. ¶ Ad primā rōnē. nego cōſequētiā ꝙ ens eēt genꝰ. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ procedit ab iſufficiēti. nam aliquod deficit enti rōne cuiꝰ nō pōt eē genꝰ. ſ. ꝙ ens de aliqbꝰ cōibꝰ differētijs p̄dicat̃. d̄ illis. ſ. q̄ ſumuntur ab alia re q̄3 ſit res a qua ſumit̃ genus. tales eñi differētie ſic̃ eſt forte rōnale icludūt ens qdditatiue. ſ3 h̃ eſt cōtra nāz gn̄is p̄dicati. ſ. qdditatiue d̄ dr̄ia. ¶ Ad cōfirmationē de illis qnq3 vlibꝰ poſitis a porphirio. dicēdū ꝙ porphiriꝰ ordiat librū ſuū ad p̄dicamēta Ariſto. ſic ip̄e met ꝓmittit in ꝓemio: loq̄t̃ ergo de illis vl'ibꝰ q̄ aliq̄ mō iueniunt̃ in linea p̄dicamētali: ſ3 p̄ter illa eſt aliqđ vle qđ eſt trāſcendens. qđ nō ꝑtinet ad aliqđ p̄dicamentū: ergo ens eſt vle trāſcendens p̄dicatū in qd: nec tm̄ eſt genꝰ: nec ſpecies: nec ꝓpriū ⁊c. ¶ Ad aliud ꝯcedo ꝙ ens deſcēdit in decē gn̄a ꝑ aliq̄ ꝯhētia q̄ ꝓprie nō ſūt dr̄ie. cū āt q̄rit̃. aut includūt ens. aut nō. dico ꝙ nō icludūt ens formalr̃. ſicut nec paſſiōes entis. nec vltie dr̄ie: vt iferiꝰ oñdā: ⁊ tm̄ nō ſūt nihil: cū ergo arguit̃ ꝙ nō ſūt entia. dicendū ꝙ nō ſūt entia formalr̃. ſūt tm̄ entia realr̃ ⁊ eſſentialr̃. ꝙ āt illud qđ nō eſt ens formalr̃ dūmō ſit ens realr̃, ſit de intellectu entis nullū eſt incōueniens. ſic rōnale qđ nō eſt aīal formalr̃ ē tm̄ de intellectu hoīs: q eſt vere aīal. ¶ Ad aliud de extrēis ꝯdictiōis ⁊c. aut itelligit ꝙ illa ſūt ſub extrēis ꝯdictiōis totalr̃. h̃ eſt. ꝙ illa p̄ciſe ſūt extrēa ꝯdictionis: ⁊ tūc minor eſt falſa: q2 deꝰ vel ſuba nō ē p̄ciſe h̃ qđ eſt eē non ab alio accipiendo ꝓportionalr̃. q2 illa negatio dr̄ ēt de chimera: ſic nec creatura ē p̄ciſe illa negatio non neceſſe eē. q2 h̃ ēt conuenit chimere. ſ3 tā deꝰ q̄3 creatura: tā ſuba q̄3 accñs eſt aliqd cui conuenit alteꝝ extremū ꝯdictionis: ſi ergo ſic accipias ma. ꝙ qbuſcūq3 ꝯueniūt extrēa ꝯdictionis: ip̄a non vniuocant̃ i aliq̄ cōi: illa maior eſt falſa. nā oīa diuidentia ꝑ ſe aliqđ cōe ſūt talia ꝙ de ipſis dn̄r extrema ꝯdictionis: ⁊ tm̄ vniuocant̃ in ipſo cōi diuiſo. Silr̃ i ꝓpoſito deꝰ ⁊ creatura. ſba ⁊ accñs pn̄t recip̄e p̄dicationez ꝯdictionis. ⁊ tm̄ hn̄t aliqđ ſubſtractū cōe illis extremis ꝯdictionis ratione cuiꝰ poſſūt hr̄e aliqđ cōe. ¶ Ad aliud dcm̄ fuit in prima ratione principali huiꝰ ſcripti de deo ⁊ creatura. ſ3 ſint pº. diuerſa i realitate q2 i nulla realitate ꝯueniūt: ñ tm̄ ſūt primo diuerſa i ꝯceptu reali. quomō āt poſſint eſſe cōuenientia in conceptu reali ⁊ non in realitate. dcm̄ fuit ibi. Quod āt dr̄ ꝙ negatiua in q̄ negat̃ vnū genꝰ gn̄aliſſimū ab alio nō eſſet imediata. nego cōſequētiā. Ad ꝓbationē cū dr̄ ꝙ extrema eēnt in aliquo toto dico ꝙ non ſūt in aliquo toto quod poſſit eſſe medium in aliqua figura ſyllogiſtica remouendo vnū ab alio. cū de vtroq3 affirmatiue ipſum ens predicatur. patet hoc cuilibet ſcienti artem ſyllogizandi. ¶ Ad vltimum de attributione dico ꝙ attributio ſola non ponit vnitatem vniuocationis: quia vnitas attributionis

tas attributiõis minor ē vnitate vniuocationis. minor āt vnitas nõ arguit maiorē: tñ minor põt stare cū maiori: ſicut q̄ ſūt vnū gñe: ſūt vnū ſpē: ſ3 vnitas gñis ſit minor vnitate ſpēi. Silr in propoſito dico q̄ l3 vnitas attributionis nõ arguat vnitatē vniuocatiõis: tñ cū vnitate attributionis ſtat vnitas vniuocatõis: l3 vna nõ ſit alia formalr. Erẽ plũ ſpecies eiuſdẽ generis hñt eēntialẽ ordinē ⁊ attributionē ad primū in illo genere ex decimo methaphiſice. Tex. ⁊ cõ. z. ⁊ tñ cū h ſtat vnitas vniuocationis coceptꝰ ipſiꝰ generis reſpectu ſpēꝝ. Silr ī pposito ī rõne entis in q̄ eſt vnitas attributionis ipſa attributa hñt vnitatē vniuocatiõis. Ad argumētū in oppoſitū de ꝓportione dicit̄ vno mõ q̄ ipſe allegat aliū dicēdo. Si qs ⁊c. ita q̄ nõ videt̄ loqui ſm intētionē ꝓpriā. Alr dicit̄ q̄ vex eſt accipiēdo equiuocū ſicut accipit̄ apud phicū reale: ſicut etiā genus realiter dicit̄ equocū. ⁊ de tali equocatione loquit̄ porphirius. ¶ Cõtra ipſe fuit logicus: ⁊ ita logice videt̄ locutū fuiſſe. ¶ Reſpõdeo q̄ multa dicunt̄ in logica nõ logice: ſicut in ſcđo metha. Tex. ⁊ cõ. iz. Quod in oĩ moto eſt mã: ⁊ tñ h cõſiderare magis ꝑtinet ad phicū: q̄3 ad methaphiſicū

¶ Quedā eni dicūtur entia. q̄ ſūt ſubſtãtie. ⁊ q̄dā entia q̄ ſūt paſſiões. ⁊ quedā accidētia: ⁊ q̄dā q̄ ſūt vie ad ſubſtantiam aut ad relationem: aut quia ſunt non ens ⁊c. Q̄ō. ij.

Queritur Utrū negatio hēat diſtinctā formalitatē: ab affirmatiõe cui opponitur. Et videt̄ q̄ nõ: nā quod h3 diſtinctā intelligibilitatem non habet diſtinctam formalitatē: ſ3 negatio eſt hmõi: ergo ⁊c. ꝓbatio minoris: quia nõ ens nõ eſt obm intellectus: ⁊ per conſequens non poteſt diſtincte intelligi: ens eni eſt obm adequatū: intellectus: illud ergo qđ ſubterfugit rõnē entis ſubterfugit rõnē obi itellectꝰ: ſ3 negatio nõ eſt ens: ergo nõ põt itelligi diſtincte. ¶ Cõfirmat̄ q̄ priuatio cognoſcit̄ p habitū: ⁊ negatio p affirmationē ſm doctrinā phi: vñ affirmatio itelligitur in negatione: ¶ Preterea: iter affirmationē ⁊ negationē nõ ē dare mediū: cū ſint ꝯdictoria: ſ3 ſi negatio poſſet diſtincte cõcipi: qđ oꝫ cõcedere ſi hēat diſtinctā formalitatē: tūc affirmationi ⁊ negationi eēt aliqđ cõe ⁊ mediū. ſ. poſſe concipi. ¶ Preterea oĩs formalitas eſt aliqđ poſitiuū: q̄ actꝰ itellectus cū ſit poſitiuꝰ nõ videt̄ poſſe terminari ad obiectum qđ nõ eſt poſitiuū: ſ3 negatio nõ eſt aliqđ poſitiuum: ergo nõ habet ꝓpriā formalitatē. ¶ Cõtra. illa dicunt̄ hēre diſtictas formalitates ex nã rei: quoꝝ vnū manet in aliquo altero nõ manēte: ſ3 illa negatio manet in hoĩe ex nã rei: hõ nõ eſt aſinus: cuiꝰ oppoſita affirmatiua. ſ. hõ eſt aſinꝰ nõ manet in hoĩe: ſicut p3. ergo illa affirmatio ⁊ negatio oppoſita diſtinctas hñt formalitates ex nã rei.

Reſpõdeo Primo pmittā aliq̄ neceſſaria. ſcđo dicam ad q̄onē. ¶ Quātū ad primū pˀo pmittās rõnē formalitatis quā deſcribo ſic. formalitas eſt rõ obiectalis in re appꝛehēſa ab itellectu ex nã rei: quā nõ oꝫ ſemp mouere intellectū dūmõ actū itellectꝰ poſſit terminare. Quod dico ꝑ tãto q̄ l3 aliqđ poſſit termiare actū itellectus nõ tñ ſemp põt itellectū ad ſui intellectionē mouere: ſicut cõiter dicit̄ q̄ relationes nõ mouēt intellectū rõne dpēdētie: ⁊ q̄ nõ ſūt aliqđ abſolutū: ⁊ tñ terminãt actū intellectus. Silr ꝓprietates idiuiduales ex eo q̄ nõ habet rõnē qđ: iõ nõ mouent itellectū: ⁊ tñ terminãt actū eius: ſilr negationes terminãt l3 nõ moueãt intellectū: q̄tenus nõ ſūt entia. Itaq̄3 tria requirunt̄ ad h q̄ aliqđ moueat intellectum. primū q̄ ſit ens. ſecūdū q̄ ſit abſolutū. tertium q̄ habeat rationem quid. vel eſſentie: propter primum remouētur negationes propter ſecundum relationes: propter tertiū oĩs ꝓprietas yppoſtatica. vel ꝓprietas pſonalis in diuinis ⁊ ꝓprietates idiuiduales: q̄ oĩa l3 actū intellectus terminēt: nõ tamē mouēt intellectū. ¶ Ex iſta deſcriptione cõcludo correlarie: q̄ quecūq̄3 pñt diſtincte cõcipi p intellectū hñt diſtinctas formalitates ex nã rei. ¶ Sed cõtra vltimū poſitū in deſcriptiõe. ſ. q̄ aliqđ poſſet terminare actū intellectꝰ: qđ nõ põt mouere intellectū iſtat̄: nã viſus videt̄ moueri a relatiõe quā dicis nõ poſſe mouere intellectū: nã ex alio ⁊ alio ordine obiectoꝝ fit alia ⁊ alia viſio: qđ nõ eſſet: niſi ille ordo moueret viſū. ordo āt eſt relatio. ſi ergo relatio põt mouere viſū. pari rõne ⁊ itellectū ¶ Preterea vniꝰ potētie ⁊ actus vnius rõnis: eſt vna rõ obiectalis ⁊ vniꝰ rõnis: ſed oēs actus intellectus ſūt vniꝰ potētie: ⁊ ſūt actus vniꝰ rõnis in rõne talis actus. ergo eorum eſt vna rõ in obiecto: ſ3 h nõ põt eē rõ terminatiua diſtincta a motiua: q̄ ſic eēnt alie ⁊ alie rõnes obiectales ergo ille rõnes nõ ſūt ſic diſtincte qn oē obm terminās intellectū moueat ēt itellectū. ¶ Preterea ſi rõ t̄minādi ſufficit ad obiectū intellectꝰ: ergo vbi aliqđ terminabit actū intellectus ex nã rei: illud eēt obiectū reale intellectus: ſed ſecūde itētiones terminãt actū itellectꝰ ⁊ tñ nullus diceret q̄ ſūt obiectū reale itellectꝰ. ¶ Rñdeo ad primum q̄ ille ordo nõ mouet viſū l3 extrema illius ordis q̄ hñt rõnē ab ſoluti: l3 ille ordo ſit q̄dā rõ ꝯnera ⁊ ſine q̄ nõ: vñ ordo ille cū nõ ſit obiectū ꝓpriū nec cõe ſenſus: iõ nõ ſolū nõ mouet ſenſū: ſ3 nec ēt terminat: vñ cognitio eiꝰ ꝑtinet ad altiorē potētiā quecūq̄3 ſit illa: ſiue ſenſus cõis ſiue itellectus: vel dato q̄ ille ordo aliquo modo percipiatur a ſenſu dico q̄ ex h nõ ſequitur q̄ moueat ſenſū: ſ3 ſufficit q̄ terminet actū eiꝰ. ¶ Ad ſecūdū dico q̄ rõ obi nõ eſt pciſe mouere: ſed accidit. ſicut p3 in potētia nutritiua ⁊ augmētatiua: ⁊ in aliis potētiis mere actiuis: hñt eni obiectū non motiuū potētie: ſ3 terminatiuū tñ actꝰ potētie: cū ergo in oĩ obiecto ſit rõ terminatiua. ſequit̄ q̄ obiectū vt obiectū h3 rõnē terminādi nõ mouēdi cui alludit nomen obiecti: nã obiectū vꝫ ſignificare illud qđ obiicit̄ potētie: ⁊ circa qđ terminat̄ actus alicuius. ¶ Ad aliud de ſecūdis intentionibus dico q̄ ſecūde intētiones nõ terminãt̄ ex nã rei: nã ipſe fabricant̄ p actu3 intellectꝰ negotiotis: iõ nõ fruſtra poſui q̄ formalitas ſit rõ repta in re ex nã rei. ¶ Secūdū qđ pmitto eſt h q̄ diſtinctio formalis ſiue p formalitates ipoꝛtat nõ idētitatē aliquoꝝ quoꝝ vnū excludit aliud a ſuo cõceptu formali in primo mõ dicēdi p ſe vt oē illud dicit̄ diſtingui ab alĩo formaliter qđ nõ eſt idē ſibi in pncipio dicēdi p ſe. ¶ Tertiū qđ pmitto eſt h: q̄ negatio cõparat̄ ad duas affirmatiões: quaꝝ vnā includit ⁊ ſupponit: aliā vo deſtruit ⁊ excludit. V. g. hõ nõ eſt aſinꝰ reſpicit affirmatiuā iſtā: hõ eſt aſinꝰ. ⁊ iſta hõ ē hõ: primā deſtruit: ſic p3. ſecūdā ſupponit ⁊ icludit vtualr in ſuo ſubiecto: nã ꝑ tãto iſta eſt vera: hõ nõ eſt aſinꝰ ꝑ quãto hõ ē hõ: negatio āt diſtiguit̄ ⁊ plurificat̄ ſ3 diſtictionē ⁊ pluri ficatiões affirmatiõis quā dſtruit: ⁊ ſic ē vna vniꝰ ſ3. phi. j. pyar. q̄ vni affirmatiõi vna negatio opponit̄: nõ āt ſic ſ3 affirmationē quā icludit q̄nimo vniꝰ affirmatiõis ſint plures negatiões: vñ illius hõ eſt hõ ſunt ille negatie. homo non eſt aſinus: homo nõ eſt lapis: ⁊ ſic de aliis q̄buſcūq̄3 in quibus negat̄ aliquid vere de homine

Quantum Ad ſecūdū rñdeo ad q̄onē ſm duas cõcluſiones. ¶ Prima ꝯcluſio eſt iſta. negatio non h3 diſtinctā formalitatē ab affirmatõe quā icludit ⁊ ſupponit. Hãc ꝓbo ſic: qđ nõ h3 diſtinctā conceptibilitatē ex natura rei a cõceptibilitate alterius nõ habet diſtinctā formalitatē a formalitate illius: ſed negatio eſt hmõi reſpectu affirmationis quā icludit ⁊ ſupponit. ergo ⁊c. ma. p3 ex precedētibꝰ: ꝓbatio minoris. nihil ē diſticte ꝯceptibile ab eo qđ icludit ī rõne ſua itriſeca: ſ3 negatio icludit ī ſua rõne affirmationē quā ſupponit: nã d rõne negatiõis ē nõ tñ pdicatū negatū: ſ3 ēt ſubiectū vtualr ipa affirmatione ſuppoſita. ¶ Cõfirmat̄ q̄ ipoſſibile ē itelligē negatiuā hãc: hõ nõ ē aſinꝰ: niſi itelligat̄ hõ q̄ ſubiicit̄ in illa ꝓpone negatia: itelligēdo āt hoiem: itelligit̄ vtualr q̄ homo eſt hõ: quare negatio illa nõ põt itelligi ſine illa affirmatiua quā ſupponit. ¶ Scđa ꝯclō ſit iſta: negatio h3 diſtictā formalitatē ab affirmatiõe quā dſtruit ⁊ excludit

hāc oñdo ſic: illa quoꝝ vnū dicit ꝑfectionē ſimpl'r: ⁊ ali ud iꝑfectionē ex nā rei hñt diſtinctas conceptibilitates ⁊ formalitates: ſed in deo nō eē aſinū dicit ꝑfectionē ſimpliciter: ⁊ ſua affirmatio quā excludit dicit iꝑfectionem ex nā rei. ſ. deū eſſe aſinū: ⁊ hoc ex nā rei ſicut pꝫ. ergo negatio ⁊ affirmatio hñt diſtinctas formalitates. Sil'r poteſt poni exēplum in creaturis. nā iſta negatiua hō nō eſt aſinus. dicit ꝑfectionē in hoīe. affirmatiua aūt oppoſita dicit iꝑfectionē. ſ. hō eſt aſinus. ¶ Preterea illud qd̕ ñ eſt idē alteri in primo mō diſtinguit̃ ab eo formal'r: ⁊ per ꝯſequēs hꝫ diſtinctā formalitatē. ſed negatio eſt huiuſmodi reſpectu affirmationis quā excludit. ergo ⁊c. maior pꝫ ex precedētibus: minor ēt patet qꝛ nulla negatio icludi tur in ꝯceptu affirmationis: nec eſt ſibi idē in primo mō.

Ad argumenta Ad primū dico ꝙ minor eſt falſa. Ad ꝓbationē dico ꝙ ens eſt obiectū adeq̃tum intellectus ſm totū ambitum analogie ſue quam habet ſm ordinē entium ad primū ens: ⁊ hec eſt intētio ꝑhi in hoc quarto. Tex. ⁊ cō. i. Ubi ponit ſubiectum methaphiſice: ens vt ens. ⁊ oñdit hoc debere intelligi ſm analogiam entium ad primum ens. inter q̄ enumerat negationes ⁊ priuationes: q̄ dicunt̃ entia ſm aliquā reductionem ad primū ens. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ ſcia methaphiſice extendit nō tm̄ ad entia poſitiua: ſed etiam ad negatiua ⁊ priuatiua. qꝛ ens qd̕ eſt eius ſubm extendit ſe ad vtraqꝫ. Quod ſi inferius ꝑhs diſtinguit ens a nō ente: vbi loquitur de p̄io principio: qꝛ iꝑoſſibile ē idē eē ⁊ nō eē: itelligēdū ē ꝙ loquit̃ de ente vt determinat̃ ad ens poſitiuū: ſic eñ ens ⁊ nō ens ſe excludūt. ¶ Ad ꝯfirmationē dicendū ꝙ ſi ꝑhs dicit negationē cognoſci ꝑ affirmationē: ⁊ priuationeꝫ ꝑ habitū: hoc eſt veꝝ ꝓ quāto ꝑ ſpeciem habitus cognoſcitur priuatio. ⁊ ꝑ ſpecie affirmationis cognoſcit̃ negatio. nihilominus tamē nō ſequit̃ quin poſſint diſtincte cognoſci. De negatione v̄o poſſet dici ſpāliter ꝙ ipſa cognoſcit̃ ꝑ affirmationē quā icludit ⁊ ab illa nō cognoſcit̃ ſeorſū. ¶ Ad aliud dico ꝙ iter contradictoria realiter nō eſt medium reale: ſꝫ eſt eis aliq̄ rō cōis ⁊ itētio rōnis q̄ dici poteſt de vtroqꝫ. ſ. poſſe cōcipi ex ꝑte obiecti: nec hoc eſt incōueniens: cū neceſſe ſit cōcedere cōtradictoria poſſe intelligi: quocūqꝫ mō ponant̃. ¶ Ad aliud dicit̃ vno modo ꝙ nō oportet ſi actus intellectꝰ ſit poſitiuus ꝙ illud qd̕ terminat ſit poſitiuū. ¶ Contra qꝛ actus ſpecificant̃ ab obiectis. Reſpōdeo lꝫ actus arguant̃ diſtingui ex obiectis: tm̄ nō ſpecificant̃: qꝛ nihil ſpecificatur formaliter ꝑ illud qd̕ eſt ſibi extrinſecū: vel dicā ꝙ ſpecificant̃ ex obiectis motiuis ſolū. ¶ Al'r dicit̃: ꝙ formalitas attendit̃ penes ipm̄ cōcipi abſtracte ſūptū: ⁊ illud eſt q̄d poſitiuū: lꝫ ipꝫ abſtractū huic qd̕ eſt cōcipi ſit poſitiuū vel negatiuū. ita ꝙ in re q̄cq̄d cōcipit̃: vel eſt poſitiuū vel negatiuū: ſꝫ hoc ꝙ dico ꝯcipi penes qd̕ attendit̃ formalitas abſtrahit ab vtroqꝫ: ſicut ens cōſideratū a methaphiſico eſt ens poſitiuū: ⁊ tm̄ eſt cōe ſalteꝫ cōitate analogie enti poſitiuo ⁊ negatiuo: qꝛ vt habet̃ hic in littera. methaphiſicus cōſiderat negationes ⁊ priuationes: qd̕ nō eſſet veꝝ: niſi continerentur ſub ente qd̕ eſt ſubiectū methaphiſice: al's obm̄ non eſſet adequatū ſcientie. ¶ Ex quo cōcludo correlarie: ꝙ qꝛ obꝫ habitus nūq̄ꝫ excedit obm̄ potētie: iccirco obm̄ intellectus extēdit ſe ad ens poſitiuū ⁊ negatiuū: q̄re negationes ⁊ priuationes poterunt vtiqꝫ diſtincte cōcipi ab intellectu cuꝫ nō ſubterfugiant obm̄ eius. cōcedo ergo ꝙ oīs formalitas eſt aliq̄d poſitiuū: ⁊ tamē negatio eſt itelligibilis non itellecta affirmatione: qꝛ cū ex nā rei ab ea diſtinguat̃: iō cogit̃ itellectus ad eā diſtincte ꝯcipiēdū. Ex oībus dictis patet ꝙ ſubiectū methaphiſice: ⁊ obm̄ intellectus: ⁊ formalitas ſunt equales ambitus ⁊ extendentia ſe ad omne ens tam poſitiuum q̄ꝫ negatiuum.

Si igitur ens ⁊ vnū idē ⁊ vna natura: eo ꝙ ſe adinuicē cōſequunt̃: ſicut principiū ⁊ cauſa: ſed non vt vna ratione oſtenſa. nil autē differt nec ſi ſimiliter ſuſpiciamus ſed ⁊ preopere magis. idē eniꝫ ⁊ vnus hō ⁊ hō ⁊ ens hō. ⁊ nō diuerſum aliquid oñdit ſm dictionē repetitā. hō ⁊ ens hō ⁊ vnꝰ hō.

Queſtio .iij.

Queritur Utrū vnū ⁊ ens ſignificēt eādem nām. ¶ Et videt̃ ꝙ nō qꝛ ſi ſic: iſta erit vera: tm̄ vnū eſt ens. ꝯſequēs eſt falſū. ergo ⁊ añs. falſitas ꝯñtis pꝫ: ex p̄io ꝑhicoꝝ. Tex. ⁊ cō. iꝫ. Ubi improbat̃ ꝑmenides q poſuit tm̄ vnū eſſe: ꝓbatio ꝯñtie. qñ aliq̄d p̄dicat̃ de aliquo ꝯuertibilit̃: p̄dicat̃ d̕ eo cū dictiōe excluſiua: ſic ſi hō ⁊ riſibile ꝯuertunt̃: veꝝ eſt ꝙ hō tm̄ ē riſibilis. ¶ Preterea diuidēs nō ſignificat eādē nām cū diuiſo: ſꝫ vnū diuidit ens ergo nō ſignificat eādē nām cum ente. ꝓbat̃ maior: qꝛ da oppoſitū: tūc vnū diuidēs ex quo opponit̃ cōdiuidēti nō ꝑticiparet diuiſū. ſi eñ rōnale diceret eādē nāꝫ cū aīali: irrōnale nō ꝑticiparet aīal. Sil'r in ꝓpoſito: cū vnū ⁊ multa diuidāt ens: ſi vnū ſignificaret eādē nāꝫ quā ens: ergo mltitudo eēt nō ens: ⁊ ſic vnū ⁊ mlta ñ eēnt differētie entis. ¶ Preterea vnū eſt determinati gñis: ens āt nō eſt determinati gñis: ergo nō ſignificāt eādē nām: ꝓbatio maioris: qꝛ cuiꝰ ſpēs oēs ſūt determinati gñis: ipm̄ eſt determinati gñis: ſꝫ oēs ſpēs vniꝰ. ſ. ſile ⁊ diſſile: eq̄le ⁊ineq̄le: ſūt determiati gñis: qꝛ de gñe relatiōis. ¶ Cōtra ꝑhs in littera. Tex. ⁊ cō. 3. Qui dicit ꝙ ens hō: ⁊ vnꝰ hō idē ſignificāt. Quod ꝓbat̃ dupl'r: tū qꝛ nō ſeꝑant̃ in gñatione ⁊ corruptione: tū qꝛ ens ⁊ vnū p̄dicāt eādē nāꝫ ⁊ eēntiā cuiuſlibet ꝑ ſe: ⁊ nō ꝑ accñs: ergo ſignificāt eādē naturam.

In iſta Queſtione ſic ꝓcedā: p̄io q̄dā opinio p̄mittet̃. ſcd̕o eiꝰ iꝓbatio apponet̃. tertio ad q̄ōnē al'r dicetur. ¶ Quātū ad primā ſciedū ē ꝙ ē vna opinio Auic. cuiꝰ cōcl'o ē ꝙ ens ⁊ vnū ſignificāt aliā nāꝫ. ¶ In ſua aūt pōne dicit tria. Primū dictū eſt ꝙ ens ⁊ vnū p̄dicant̃ d̕ omnibus entibus. Secūdū ꝙ nō ſūt idē ſm nām: lꝫ ſint idē ſubiecto: ſicut paſſio ⁊ ſubꝫ q̄ ſunt idem ſubiecto. Tertium dictū eſt ꝙ vnū ē determiati generis. ſ. de gñe quātitatis: ⁊ ꝑ ꝯñs nō cōuertit̃ cum ente. ¶ Primū dictum ſupponit tāq̄ꝫ veꝝ. ſecūdum dictū ꝓbat̃ tripl'r: tum qꝛ ſi vnū ⁊ ens ſignificāt eādē nāꝫ: ergo multitudo nō eſt ens. ꝯña ꝓbat̃ ſicut priꝰ in opponēdo: tū qꝛ ſcd̕o. qꝛ dicendo ens vnū: eſſet nugatio: qd̕ eſt falſū. ꝯña pꝫ. qꝛ tūc idē bis diceret̃: tū tertio: qꝛ qd̕ ſignificat idē alicui p̄dicat̃ de eo in q̄d: ſꝫ vnum nō p̄dicat̃ in q̄d de ente: ſed tm̄ denoīatiue. ergo ⁊c. ¶ Tertiū dictū ꝓbat̃ ſic: oīs vnitas ē de genere quātitatis: ergo vnū nō ē ꝯuertibile cū ente: nec dicit eādē nām cū eo. añs ꝓbat̃: qꝛ oīs vnitas q̄ cū alia ꝯſtituit numeꝝ eſt de genere quātitatis: ſicut ⁊ ipſe nūerus ꝯſtitutus. nā ſi ꝯſtitutū eſt in genere quātitatis: ſequit̃ ꝙ ꝯſtituētia ſūt in genere quātitatis: ſꝫ q̄cūqꝫ vnitas eſt hmōi. ergo ⁊c. ꝯña patet. qꝛ ens eſt trāſcēdēs: qꝛ nihil qd̕ eſt determinati generis eſt cōuertibile cum ente.

Quantum Ad ſecūdū ſciēdū ē ꝙ ꝯ Aui. arguit ſuꝰ emulus ꝯmētator cōmēto tertio. Si vnū nō dicit̃ eādē nāꝫ cū ente: ſꝫ aliq̄d additū: accipio iſtā ꝙ hō ē vnus vnūq̄dq̄ꝫ āt ē vnū ſua vnitate: tūc ſic aut hō ē vnꝰ ꝑ ſe: aut ꝑ accñs. ſi ꝑ ſe hētur ꝓpoſitū: qꝛ hō q ē q̄dā ens ē vnꝰ: ñ ꝑ aliq̄d additū. ſi hō ē vnꝰ ꝑ accñs: ergo ꝑ aliq̄d additū: ⁊ tūc q̄rā de illo addito: qꝛ vel ē vnū ꝑ ſe: vl' ꝑ aliud. ſi ꝑ ſe: pari rōne ſtādū ē i p̄io. ſi ꝑ aliud: q̄rā de illo alio ſic prius: ⁊ ſic vl' erit ꝓceſſus i ifinitū: vl' ſtabit̃ i aliq̄ qd̕ ē vnū ꝑ ſe: ⁊ nō ꝑ aliq̄d additū. Sꝫ q̄cq̄d ſit de ꝯcl'one: iſta rō tm̄ ñ ꝯcludit: ſꝫ peccat dupl'r. p̄io ꝑ fallaciā figure dictionis mutādo quo in qd̕: ſicut hō eſt albꝰ ꝑ ſe vel ꝑ accidēs. ſi ꝑ accidens. ergo ꝑ aliud. ⁊ tūc q̄rā de illo alio: vtrum ſit album ꝑ ſe vel ꝑ accidens. ſi per accidens: ergo per aliud: ⁊ tunc q̄rā de illo alio: ⁊ ſic procedēdo vt prius: quare ſequitur ꝙ homo ſit albus per ſe. Iſte modus arguēdi non valet: qꝛ ꝯcludit euidēter falſū: mutat. n. quo in quod: nā

albedo eſt principiũ quo hõ eſt albus: nõ tñ hʒ rõnẽ qd:
q albedo nõ eſt alba ꝓprie loquẽdo: iõ dato ꝙ hõ ſit al-
bus ꝑ aliud: q ꝑ albedinẽ: nõ tñ dʒ vlterius q̃ri: vtrũ al
bedo ſit alba ꝑ ſe: vel ꝑ accñs. niſi muteť quo in qd. Siľr
in ꝓpoſito ipm vnũ dato ꝙ ſit aliud ab ente: nõ põt q̃ri:
vtrũ ſit vnũ ꝑ ſe vel ꝑ aliud: ʒ mutať quo in qd: nã ipm
vnũ ſic habet rõnẽ quo ens eſt vnũ: ꝙ nõ põt hẽre rõneʒ
qd vnitas eni nõ ẽ vna ꝓprie loquẽdo. Secũdo peccat rõ
ꝑ equocationẽ: nã ſicut per ſe dicitur dupliciter .ſ. primo
mõ: ⁊ ſecũdo: ita ẽt per accñs diciť dupliciter: vno mõ vt
opponiť ꝑ ſe primo mõ: alio mõ vt opponiť ꝑ ſe ſcdo mõ
ens ergo denoiatũ ab vno eſt vnũ ꝑ accñs: vt opponitur
pmo mõ ꝑ ſe: nõ tñ vt opponiť ſcdo mõ. nã vnũ cũ ſit paſ
ſio entis ꝑ̃dicať de ente ꝑ ſe ſcdo mõ. ¶ Si ergo vltra in-
feras ſi ꝑ accñs: ergo ꝑ aliud. Reſpondeo ꝙ ꝑ aliud dici
tur dupliciter. vno mõ ꝑ aliud ab vtroqʒ extremo. alio
mõ ꝑ aliud ab altero extremo tñ: ens ergo ẽ ens ꝑ aliud
nõ primo mõ. ʒ ſcdo mõ: ſicut hõ eſt riſibilis: nõ ꝑ aliud
ab ipſo hoie: ʒ ꝑ aliud a riſibili: q ꝑ formã ꝓpriã que eſt
aliud a riſibili: ⁊ nõ aliud ab ipſo hoie: ita diciť in ꝓpoſi
to. ¶ Dimiſſa ergo ipugnatiõe cõmẽta. Aľr arguo cõtra
Auicẽnã ⁊ primo cõtra primũ dictũ: cũ eni dicit ꝙ ens ⁊
vnũ ꝑ̃dicanť de oibus: q̃ro an predicanť de oibus vnifor
miter: aut difformiter. nõ vniformiter: q vnũ ſemꝑ pre-
dicať denoiatiue: cũ ſit paſſio. ens aũt predicať q̃dditati
ue: ʒ forſan aliqñ poſſit denoiatiue predicari. Si dicas
ꝙ predicať difformiter ſic itelligẽdo ꝙ ens predicať q̃ddi
tatiue de oibus. vnũ v̾o de oib⁹ denoiatiue. Cõtra primũ
inſtať ⁊ arguiť: ꝙ ens nõ predicať q̃dditatiue de vltimis
differẽtijſ: qd ꝓbať dupľr pmo ſic. Sint due differẽtie. a.
⁊. b. tũc vľ. a. ⁊. b. icludũt ipſũ ens q̃dditatiẽ. vel nõ. ſi nõ
habeť ꝓpoſitũ: q ens nõ ꝑ̃dicať de eis in q̃d. Si v̾o iclu
dũt ipʒ ens: cũ nõ ſint oino idẽ iter ſe hñt quo ꝯueniunt ⁊
quo differũt. ergo. a. ⁊. b. nõ erũt primo diuerſa nec vlti-
me differẽtie: ʒ differẽtes: ergo differũt alijs differẽtijs
ſint ille alie. c. ⁊. d. tũc arguiť de iſtis: ſicut de priorib⁹: q
vel includũt ens q̃dditatiue: vel nõ: ⁊ ſic ꝓcedẽdo: vel erit
ire in infinitũ in differẽtijs: vľ ſtabiť ad aliquas oino nõ
includẽtes ens q̃dditatiue: qd eſt ꝓpoſitũ: q ſole ille erũt
vltime. ¶ Preterea ſcdo ꝓbať idem a ſimili ſicut eſt in
compoſitione reali: ita eſt in compoſitione conceptuuʒ
q ſic ens cõponiť ex actu ⁊ potẽtia in re: ita cõceptus cõ
poſitus ꝑ ſe vn⁹ ꝯponiť ex ꝯceptu potẽtiali ⁊ actuali: ſeu
determinabili ⁊ determinãte. Sicut ergo reſolõ entis cõ-
poſiti ſtat vltimo ad ſimpľr ſimplicia. ſ. ad actũ vltimũ ⁊
potẽtiã vltimã q̃ ſunt primo diuerſa: ita ꝙ nihil vni⁹ iclu
dit aliq̃d alteri⁹: alioquĩ nec h̃ eẽt pmo actus: nec illud eẽt
pmo potẽtia: nã qd includit aliq̃d potẽtialitatis: nec ẽ pri
mo act⁹: nec ecõuerſo. Siľr opʒ ẽt in conceptibus ꝙ oĩs
cõceptus ꝯpoſitus ꝑ ſe vni⁹ reſolui ť in cõceptũ determi-
nabilẽ ⁊ determinãtẽ: ita ꝙ illa reſolutio ſtat ad ꝯceptus
ſimpľr ſimplices. ſ. ad cõceptũ determinabilẽ tñ q̃ nihil
determinans icludit. ⁊ ad cõceptũ det rminãtẽ tñ q̃ nihil
determinabile icludit: ꝯceptus ille determinabilis eſt cõ
ceptus entis: cõceptus aũt determinãs ẽ ꝯceptus vltime
differẽtie: iſti ergo ꝯcept⁹ erũt primo diuerſi: ita ꝙ vnus
nihil includit alteri⁹: ⁊ ſic ens nõ poterit predicari in q̃d
de vltimis differẽtijs. ¶ Si aũt loquiť Auicẽna de predi
catione a pte entis ſiue ſit q̃dditatiua ſiue denoiatia forte
ve͛ dicit. ¶ Cõtra ſcdm dictũ arguiť ſic: quecũqʒ ſũt idẽ
realiter dicũt eãdẽ nãʒ: ʒ ens ⁊ vnũ ſubiectũ ⁊ paſſio ſunt
idẽ realr: ergo ⁊c. ꝓbatio minoriſ: illa quo͛ ſeꝑatio inclu
dit ꝯdictionẽ ſũt idẽ realr: ʒ ens vt vnũ ſubʒ: ⁊ paſſio ſũt
hmoi: q eo͛ ſeꝑatio icludit ꝯdictionẽ: ergo ⁊c. maior pʒ
q ſicut ex ſeꝑatione aliquo͛ arguiť diſtinctio realis: alio
quin ꝯtingeret eidẽ ſimul eẽ ⁊ nõ eẽ: qd ẽ oppoſitũ primi
principij: ita ecõtrario ex ipoſſibili ſeꝑatione aliquo͛ ſi-
ne ꝯdictione ꝓbať eo͛ idẽtitas realis: ꝓbať minor ex q̃r
to hui⁹. Tex. ⁊ cõ. 5. de vno ⁊ ente: q̃ ſe ꝯſequunť in gña-
tione ⁊ corruptione. ¶ Probať ẽt gñalr de oi paſſione:
nã ſi ꝓpria paſſio eẽt ſeꝑabilis a ſubo: tũc ineẽt ſibi ꝯtingẽ
ter ⁊ ꝑ ꝯñs cũ ſcia ſit de neceſſarijs: ſyllogiſmus ꝯcludẽs
paſſionẽ de ſubiecto nõ eſſet ſcientificus: qd ẽ manifeſte
falſũ. Cõtra tertiũ dictũ arguiť multipľr. Primo ſic. Si
vnitas eẽt de gñe quãtitatis: ergo quãtitas erit poſterior
oibus alijs predicamẽtis. ꝯñs eſt falſũ: tũ q quãtitas po
niť prior oib⁹ predicamẽtis accñtalib⁹: tũ q imediatius
ineſt ſubſtãtie q̃ʒ aliqd aliud predicamẽtũ: conſequentia
ꝓbatur: q q̃cq̃d eſt prius priori eſt pri⁹ poſteriori: ʒ cum
vnũ ſit paſſio oium predicamẽto͛: ⁊ paſſio ſit nãľr poſte-
rior quocunqʒ ſubiecto: ſequiť ꝙ oĩa alia ſũt priora ipſo
vno: vnũ aũt poniť pri⁹ ipſa quãtitate: cũ ſit pncipiũ ĩ ge
nere quãtitatiſ: q̃re ſeq̃ť ꝙ alia ꝑ̃dicamẽta ſũt priora quã
titate. ¶ Preterea ſuba prior eſt oi accñte: ex .vij. huius
Tex. ⁊ cõ. 4. Sʒ pri⁹ in ſuo priori eſt cognoſcibile ſine po
ſteriori: ergo ſuba in ſuo priori eſt itelligibilis ſine quãti-
tate: ⁊ itelligiť vt vna: q idiuiſa a ſe: ⁊ diuiſa a quocũqʒ
alio: ergo talis vnitas eſt ſine quãtitate. ¶ Preterea nul
lũ trãſcẽdẽs eſt determinati generis: ʒ vnũ eſt trãſcẽdẽs
q conuertiť cũ trãſcẽdẽte. ſ. cum ente: ergo vnũ non erit
alicuius determiati generis. ¶ Preterea nihil vni⁹ pre-
dicati eſt paſſio alteri⁹ extra illud predicamẽtũ: ʒ vnitas
eſt paſſio oĩs entis ergo nõ eſt alicui⁹ determiati ꝑ̃dicamẽ
ti. maior pʒ: q paſſio eſt eadẽ realr cũ ſubiecto. ꝑ̃dicamẽ
ta aũt ſunt realr diſtincta ⁊ ipermixta. ergo ⁊c.

Quantum Ad tertium principale ſic ꝓcedã: primo pre
mittã aliquas diſtinctiões. ſcdo oñdã aliq̃s
concľones. ¶ De pmo ſit h̃ prima diſtictio: ꝙ vnũ dupli
citer diciť: quoddam eſt eni vnũ qd eſt principiũ numeri
⁊ quoddã qd cõuertiť cũ ente: primũ vnũ eſt in gñe quã-
titatis. Secũdũ vnũ eſt trãſcẽdẽs ⁊ paſſio entis. Et q qd-
libet vnũ eſt principiũ alicui⁹ numeri: iõ ſit iſta ſcda diſti
ctio. ꝙ numerus eſt duplex: vn⁹ de genere quãtitatis: ali
us trãſcẽdens. primus numerus cauſať ex diuiſione ꝯti-
nui. ſecũdus numerus cauſať ex diuiſione ſeu diſtinctio-
ne eſſentia͛. principiũ primi nũeri ẽ vnũ de genere quã-
titatis. principiũ ſecũdi eſt trãſcẽdẽs: qd ꝯuertiť cũ ente: ⁊
ideo primus numerus eſt quãtitatũ. ſecũdus eſt q̃ddita-
tum. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta: ꝙ vnũ qd conuertiť cuʒ
ente põt accipi dupliciter. vno mõ cõmuniter large ⁊ ſim
pliciter: ⁊ ſic eſt paſſio vnica entis ꝯuertibilis cũ ente ſim
pliciter. Alio mõ poteſt accipi ſtricte: determinate ⁊ ſʒ q̃d
⁊ hoc mõ opponiť multitudini: ⁊ eſt paſſio entis nõ vni-
ca: ʒ diſiuncta: ⁊ eſt paſſio conuertibilis cũ ente: nõ ſim-
pliciter: ʒ cum diſiunctione. ¶ De ſecundo ſit iſta prima
concluſio: ens ⁊ vnũ non dicunt eãdẽ nãm ꝯuertibiliter:
ſi vnũ accipiať proprie ſtricte: ⁊ ſm quid. ſi autẽ accipiať
vnum cõmuniter ⁊ ſimpliciter: ſic vnum ⁊ ens dicũt ean-
dem naturam conuertibiliter. Prima pars concluſionis
ꝓbatur ſic: q ſi ens ⁊ vnũ ſic acceptum dicerẽt eandẽ na
turam conuertibiliter: de quocunqʒ predicareť vnum ⁊
alteruʒ: ſed ens predicať de multitudine: ergo ⁊ vnuʒ: qd
eſt falſũ de vno ſic accepto. Secũda pars ꝯcluſionis ſit pʒ
q de quocunqʒ predicatur ens: de illo predicať vnũ lar-
ge ⁊ cõmuniter ſumptũ: ⁊ hoc modo multitudo eſt vnum
ſicut ens. ¶ Secunda concluſio ſit iſta: ens ⁊ vnũ non di-
cunt eandẽ naturã quidditatiue ⁊ formaliter. Hãc oſten-
do ſic: tũ primo: quia eſſet nugatio dicendo ens vnum: ſi
cut quando dicimus homo animal: vel econtra: tum ſe-
cundo: q predicarentur de ſe in abſtracto: ⁊ ſic iſta eſſet
vera entitas eſt vnitas: quod eſt falſum: conſequentia pa
tet: quia que ſunt idem quidditatiue videntur de ſe in ab-
ſtracto predicari adinuicem: vt forte ve͛ eſt dicere: huma
nitas eſt animalitas: non curo de exemplo: exempla eniʒ
ponimus ⁊c. primo priorum: tũ tertio: q ens ⁊ vnum nõ
predicantur de ſe inuiceʒ in quid: ergo nec dicunt eãdem
naturam q̃dditatiue ⁊ formaliter: conſequentia pʒ. ʒ añs
ꝓbatur: q cum vnũ ſit paſſio entis ꝑ̃dicatur de ente ꝑ ſe
in ſecũdo mõ. ens aũt de vno ꝑ ſe nullo mõ: ſed per acci-
dens predicať: q ſm pħm primo poſterio͛ predicatiões

p̲ ſe nõ cõuertunt̃: tũ quarto: q̃ꝛ illud qđ nõ continet̃ in
aliquo coꝝ que diuidũt ens ſufficiẽter ⁊ includũt ipm q-
ditatiue: nõ includũt ens qditatiue: ſʒ vnũ ⁊ alie paſſiões
entis ſunt hmõi: ergo vnũ ⁊ alie paſſiones entis nõ inclu
dunt ens qditatiue: maioꝛ pʒ: ſʒ minoꝛ ꝓbat̃: q̃ꝛ ens ſuffi
ciẽter videt̃ diuidi tanq̃ʒ in illa q̃ includũt ipm qditati-
ue in ens increatũ: ⁊ in decẽ gña: ⁊ in ptes eſſentiales de-
cẽ geneꝝ: ſʒ vnũ ⁊ paſſiones entis nõ eſt aliqđ decẽ gene-
rũ: vt pʒ: nec ẽt eſt ens ex ſe icreatũ: q̃ꝛ ꝯuenit entib᷒ crea-
tis: nec eſt ſpẽs in aliquo gñe: vel principiũ eſſentiale ali-
cuius generis: q̃ꝛ oẽ tale includit limitationẽ: nullũ autẽ
trãſcẽdẽs de ſe eſt limitatũ: alioqn repugnaret enti infini
to: nec poſſet de ipſo dici formalr̃: qđ eſt falſũ: q̃ꝛ oĩa trã
ſcẽdẽtia dicũt pfectionẽ ſimplr̃: ⁊ ꝯueniũt deo in ſummo.
tũ quinto: q̃ꝛ ſi vnũ includit ens qditatiue: vel includit ipʒ
pciſe: vel addit aliqđ aliud: nõ p̃io mõ: q̃ꝛ tũc illud ens
eẽt paſſio ſuijpſius. ſi ſcđo mõ illud aliud qđ addit ſit. a.
ergo. a. includit ens: vel non. ſi includit: ergo vnũ inclu-
dit ens bis: ⁊ ſic eẽt ꝓceſſus in infinitũ: vel vbicũq̃ʒ ſtetur
illud erit vltimũ qđ erit de rõne vni᷒: ſi nõ icludit ens vo
cetur. a. tũc ſic vnũ rõne entis nõ eſt paſſio: q̃ꝛ idẽ nõ eſt
paſſio ſui: ergo illud aliud incluſũ qđ eſt. a. eſt paſſio en-
tis p̃io: ⁊ eſt tale qđ nõ icludit ens qditatiue: pʒ ergo ex p̄
dictis q̃ ens ⁊ vnũ nõ ſignificãt eandẽ nãʒ formalr̃ ⁊ qdi-
tatiue: ſilr̃ eſt de alijs paſſiõibus entis. ¶ Tertia ꝯclõ ſit
iſta: ens: ⁊ vnũ dicunt eandẽ nãm: realiter: ſʒ diſtinguan
tur formalr̃: vt oñſũ eſt in p̄cedẽti ꝯclone: iſta ꝯclõ pʒ per
pħm i lr̃a: tũ q̃ꝛ nõ ſepant̃ q̃ʒtũ ad gñationẽ ⁊ coꝛruptio
nẽ: tũ q̃ꝛ ſũt idẽ realr̃ in tertio de quo p̄dicant̃ p̲ ſe: nõ per
accidẽs: ergo iter ſe ſũt idẽ realr̃. ¶ Quarta ꝯclõ ſit iſta:
vnũ qđ eſt paſſio entis dicit formalr̃ aliqđ poſitiuũ. ¶ Ad
cuius euidẽtiã ſciendũ q̃ qdã doctoꝛ tenet oppoſitũ: di-
cẽs q̃ vnũ vt diſtinctũ formalr̃ ab ente: nõ dicit formalr̃
aliqđ poſitiuũ: ſʒ dicit formalr̃ duplicẽ negationẽ. Pꝛia
negatio ẽ ſuijpſi᷒ ſeu a ſeipſo idiuiſio: ⁊ h̃ negatio fũdatur
ſup̲ idẽtitatẽ eiuſdẽ a ſe: q̃. ſ. ipm eſt ipm. Scđa negatio ẽ
diuiſio a quocũq̃ʒ alio qđ nõ eſt ipm: ⁊ h̃ negatio põt di-
ci nõ idẽtitas alteri: ita q̃ prima negatio eſt negatio di-
uerſitatis: ⁊ ſcđa idẽtitatis. Pꝛo iſta ꝯcluſione ſua argui
tur p̃io ſic: illud poſitiuũ qđ dicit formalr̃ ipm vnũ ẜm te
vt diſtinguit̃ ab ente: vel eſt vnũ: vel nõ vnũ. nõ ẽ dicẽdũ
q̃ nõ vnũ: ergo vnũ tũc ſic: vel eſt vnũ poſitiue ſeipſo: vl̃
aliquo alio: ſi aliquo alio de illo q̃rat̃: ⁊ ſic in ifinitũ. ſi ſe
ipſo: ergo ſua vnitas nõ addit aliqđ ſupꝛa ſeipm: ergo ſi-
militer dicã de ente. ſ. q̃ ſeipſo poſitie ẽ vnũ: ⁊ p̲ ꝯñs vnũ
vt formalr̃ diſtiguit̃ ab ente ñ dic̃ aliqđ poſitiuũ. ¶ Pꝛe
terea: ens vt ẜm ſuã rõnẽ formalẽ diſtinguit̃ ab vno: vel
eſt vnũ: vel nõ: ⁊ opʒ dicere q̃ eſt vnũ: alioqn ẜm ſuã rõ-
nẽ formalẽ nõ diſtingueret̃ ab altero: tũc vt prius ſi illa
vnitas dicit aliqđ poſitiuũ: q̃ro de illo: ⁊ ſic in ifinitũ: vl̃
ſtãdũ ẽ i h̃ q̃ ens poſitie ſeipſo ẽ vnũ: ergo vnitas nõ addit
ſupꝛa ens aliqđ poſitiuũ. ¶ Pꝛeterea: quecũq̃ʒ in creatu
ris formalr̃ diſtinguunt̃ ⁊ q̃lĩbet eſt poſitiuũ diſtinguũ
tur realr̃: ergo ſi vnũ ⁊ ens formalr̃ diſtinguunt̃ ⁊ q̃libʒ
eſt poſitiuũ: diſtinguunt̃ ẽt realr̃: ſʒ h̃ eſt falſũ: ergo illud
ex quo ſequit̃: maioꝛ pʒ: q̃ꝛ cuʒ neutrũ iſtoꝝ poſitiuoꝝ ſit
infinitũ intẽſiue: nõ includit p̲ idẽtitatẽ realitatẽ alterius.
Et cõfirmat̃: q̃ꝛ alr̃ hõ nõ eẽt vn᷒ ẜm ſubſtãtiã: vt dicit h̃
in littera. ¶ Sʒ cõtra hãc opinionẽ arguit̃. ⁊ primo cõtra
cõcluſionẽ in ſe: ſcđo reduco rões in cõtrariũ. Cõtra con
cluſionẽ ſic: nulla negatio ẽ idẽ realr̃ alicui p̲ ſe poſitiuo
ſʒ vnũ p̲ te eſt idẽ realr̃ ipſi enti: ergo vnũ nõ eſt negatio
formalr̃. maioꝛ ꝓbat̃: q̃ꝛ alr̃ idẽ eſſet realr̃ poſitiuũ ⁊ rea-
liter negatiuũ: qđ videt̃ iplicare ꝯdictionẽ. Scđo reduco
rões contra eum: primo ſic: ẜm te vnum ſupꝛa ens addit
duplicem negationem accipio eam: tunc ſic: vel illa vni-
tas ſiue duplex negatio eſt vna ſeipſa: vel alio. ſi ſeipſa:
pari rõne ſtãdum erit in primo. ſ. q̃ ens ſit vnũ ſine dupli
ci negatione: ⁊ ſic aliqđ eẽt formalr̃ vnũ ſine vnitate: qđ
videtur abſurdũ. ſi eſt vnũ aliquo alio: q̃rã de illo: ⁊ ſic vl̃
procedit in infinitum: vel ſtabitur in aliquo alio qđ eſt
vnum ſeipſo ſine illa duplici negatione: qđ eſt manifeſte
falſũ. ¶ Pꝛeterea illa rõ peccat p̲ fallaciã figure dictõis
mutãdo quo in qđ. Vñ rñdeo ad formã: ⁊ dico q̃ vnum
addit ſupꝛa ens aliqđ poſitiuũ: qñ dicit̃ illud vel ẽ vnũ ſe
ipſo: vel aliquo alio: dico q̃ vnũ cũ ſit principiũ quo nõ
dʒ dici ꝓprie vnũ q̃ꝛ ſic hẽret rõnẽ: qđ ſic albedo nõ ẽ al-
ba: ſʒ illud ſit q̃ aliqđ eſt albũ. qñ ergo dicis q̃ eodẽ mõ
erit de ente: nõ valet ille modus arguẽdi: mutãdo quo in
qđ: dicã eni q̃ illud poſitiuũ qđ dicit vnũ formalr̃ nõ eſt
vnũ formalr̃: nec formalr̃ nõ vnũ: ſʒ eſt illud quo ens eſt
vnũ. ¶ Secũdã rõnẽ reduco ſic: q̃ꝛ querã de illo negati-
uo ſicut pꝛi᷒ ⁊ ꝯcludet̃ ꝯtra te. ¶ Ad formã rñdeo q̃ ens
vt diſtinctũ formalr̃ ab vno nõ eſt vnũ formalr̃: nec non
vnũ: ſʒ abſtrahit ab vtroq̃ʒ: ſi tñ nõ vnũ accipiat̃ poſiti-
ue vel ꝯꝛie: nõ priuatiue ſolũ vel negatiue: nã vtiq̃ʒ ens:
vt ſic formalr̃ acceptũ eſt nõ vnũ: ſicut conceptus entis ñ
dicit̃ eẽ finit᷒ vel ifinit᷒ formalr̃ poſitiue: ſʒ eſt nec finitus
nec ifinit᷒. ¶ Aliter põt dici q̃ ens ſi accipiat̃ vt diſtin-
guitur ab vno ⁊ q̃rat̃ vtrũ ſit vnũ vel nõ vnũ: põt dici q̃
ly vt: vel accipit̃ reduplicatiue: vel ſpecificatiue. ſi primo
mõ ſic ly ens vt diſtinguit̃ ab vno: nec eſt vnũ vel nõ vnũ
cõtrarie vt dictũ eſt. ſi ſpecificatiue: ſic ens vt diſtinguit̃
dicit̃ eẽ vnũ: ⁊ eſt ſenſus q̃ ens qđ diſtinguit̃ formalr̃ ab
vno eſt vere vnũ: ſʒ ex h̃ nihil habes. ¶ Tertiã rõnẽ redu
co ſic: ẜm te ens ⁊ illa duplex negatio differũt formalr̃: er
go ⁊ realr̃: qđ eſt ꝯtra te: ꝯña ꝓbat̃ ẜm te: q̃ꝛ cũ neutrũ ſit
infinitũ intẽſiue nõ includit p̲ idẽtitatẽ realitatẽ alterius:
nec refert dicere vtrũ ſint ambo poſitiua vel nõ: ſʒ h̃ acci-
dit dũmõ neutrũ extremoꝝ ſit infinitũ itẽſiue: q̃ꝛ p̲ te illa
eſt cã pciſa: q̃ꝛ q̃cũq̃ʒ differũt formalr̃: differũt ⁊ realiter.
¶ Ad formã: dc̃ maioꝛ ſi itelligat̃ realr̃. i. ex nã rei: non
tñ ſic realr̃ diſtinguunt̃ ſicut res ⁊ res: ⁊ tũc cõcedo argu
mẽtũ: ⁊ ſic eſſet in ꝓpoſito: ¶ Alr̃ poſſet dici q̃ rõ nõ eſt
ad ꝓpoſitum: q̃ꝛ arguit̃ de his q̃ ſũt in creaturis: ens aũt
⁊ vnũ cũ ſint trãſcẽdẽtia abtrahũt a creato ⁊ icreato. ⁊ re-
periunt̃ in vtroq̃ʒ. ¶ Dimiſſa ergo hac opinione: ꝓbatur
quarta cõclõ ꝓpoſita. p̃io ſic: q̃ꝛ vnũ dicit pfectionẽ ſim-
pliciter: ſʒ negatio nõ dicit pfectionẽ ſimplr̃ de ſe forma-
liter: ergo ipʒ vnũ nõ eſt pura negatio. maioꝛ pʒ: q̃ꝛ i quo
libet melius eſt ipm q̃ʒ nõ ipm: ⁊ h̃ eſt deſcriptio pfectio
nis ſimplr̃: quã ponit Anſel. monologion tertio: ⁊ ꝓpter
h̃ ſũma vnitas attribuit̃ p̃io enti: cui nulla cõpetit ipfe-
ctio. minoꝛ pʒ: q̃ꝛ priuatio hʒ rõnẽ mali: vt ſic: ⁊ ſilr̃ nega
tio. ¶ Pꝛeterea nunq̃ʒ in priuationib᷒ aliq̃ reducunt̃ ad
primũ tale: q̃ꝛ nõ eſt dare ſũmũ malũ: ſʒ ſicut oĩa bona re
ducũtur ad ſũmũ bonũ: ita oĩa vna ad primũ vnũ: ergo
vnũ nõ hʒ formalr̃ rõnẽ priuationis. ¶ Pꝛeterea nulla
priuatio ſuſcipit magis: ⁊ minus: ſʒ vnũ ſucipit magis ⁊
minus: q̃ꝛ ſimplex eſt magis vnũ q̃ʒ cõpoſitũ: ergo vnuʒ
nõ dicit ſolã priuationẽ. Pꝛeterea negatio nõ hʒ rõnem
mẽſure: ſʒ opʒ mẽſurã eẽ aliqđ poſitiuũ. vnũ ãt hʒ rõnem
mẽſure: in quolibet gñe: ex decio hui᷒. Tex. ⁊ cõ. z. ergo
⁊c. ¶ Pꝛeterea ipoſſibile eſt aliqđ poſitiuũ cõponi itrin-
ſece ex priuatiõib᷒: ſʒ nũerus eſt aliqđ poſitiuũ qđ ꝯponit̃
itrinſece ex vnitatib᷒: ergo vnitates nõ ſũt formalr̃ priua-
tiões. Sʒ doctoꝛ q̃ ẽ alteri᷒ opiniõis rñdit ad iſtas rões
dicendo. q̃ vnũ: ⁊ per cõſequẽs numerus duo dicit ſcili-
cet aliquid poſitiuũ qđ eſt ipm ens vel plures entitates: ⁊
dicit aliqđ negatiuum. ſ. ipam vnitatem vel plures vnita
tes: quaꝝ quelibet dicit formalr̃ duplicem negationẽ: ita
q̃ vnũ lʒ formalr̃ dicat negationẽ: tñ dic̃ fũdamẽtũ poſi
tiuum. ſ. ipſũ ens: cui eſt idem realiter. ¶ Dicitur ergo q̃
vnum eſt perfectio formaliter: nõ ſimpliciter: ſed ratione
fundamenti quãtũ ad primã rationẽ: ⁊ dicit q̃ plura re-
ducũtur ad ſummũ vnum nõ formaliter: ſed ratione fun-
damenti quãtum ad ſecũdã rõnem: ⁊ q̃ vnũ ſuſcipit ma
gis ⁊ minus: nõ formaliter: ſʒ ratione fundamẽti: quãtuʒ
ad tertiam rationẽ. ⁊ q̃ vnũ habet rationẽ mẽſure: nõ for
maliter: ſʒ rõne fundamẽti: quãtũ ad quartã rationem: ⁊

q̃ numerus

q̄ numerus q̄tū ad illud quod dicit poſitiuū cōponitur ex vnitatibus ratione fundamenti. inq̄tū vo dicit aliqd negatiuū ꝯponit̄ ex vnitatibus vt dicūt formaliter aliqd negatiuū q̄tū ad q̄ntā rōnē. ¶ Sꝫ ꝯ iſtā rñſionē licꝫ videat̄ apparēs. arguit̄. nā vnū eſt vera paſſio entis vel ratiōe fundamēti. vel rōne alicuius additi ſupra ens. nō p᷑ mō q: idē foret paſſio ſuimet. ſi ſcḋo mō. vel illud additū eſt poſitiuū. ⁊ ſic habeo ꝓpoſitū: vel eſt negatiuū. ⁊ tūc cōtra. tū q: nulla negatio vel priuatio eſt idē realr̄ cū poſitiuo. q: vt ſupra argutū eſt idē eſſet realiter negatiuū ⁊ poſitiuū. ſed paſſio q̄ eſt vnū eſt idē realr̄ cū ſubiecto qḋ eſt ens. tum q: negatio eſt realiter ⁊ formaliter nihil. ſi ergo vnū eſt negatio ſequitur q̄ nihil ⁊ non ens eſt realiter paſſio entis. ⁊ ſic q̄ idē eſt realiter ens ⁊ realiter non ens ⁊ nihil. que videntur abſurda. ſtat ergo ꝯcluſio q̄ vnum addit aliquid formaliter poſitiuum ſupra ens. ¶ Ad rationes Auicēne in oppoſitū. Ad primā nego ꝯñam. cui᷒ falſitas patet ex tertia diſtinctiōe. ⁊ prima ꝯcluſione. nā equocat de vno ſumpto ſimpliciter vel ſm qd. ¶ Ad ſecūdā nego ꝯñam. ad ꝓbationē dicēdū q̄ nō repetitur oīno idē bis. q: cū identitate reali ſtat diuerſitas formalis vel diſtinctio formalis ex natura rei. q̄ tollit nugationē. ⁊ iō dicendo ens vnum non eſt nugatio. ¶ Ad tertiā negatur maior. dūmodo ſit inter illa diſtinctio formalis ⁊ ex nā rei pp quā diſtinctionē paſſio non ꝑdicat̄ in qd de ſubiecto. ⁊ ſilr̄ dico in ꝓpoſito. ¶ Ad q̄rtū nego añs. Ad ꝓbationē dicendū q̄ duplex eſt numerus. ſicut patet ex ſecunda diuiſione. vnitas ergo que eſt principiū numeri cauſati ex diuiſione cōtinui: vtiqꝫ eſt de genere quātitatis. ſed de tali vno non loquimur nunc: ſed de vno quod eſt principium numeri cauſati ex diuiſione eſſentiarū. Si inferas. ergo omnis vnitas eſt de genere quātitatis ē falſa ꝯñtis.

Ad argumenta ꝑcipalia. cū infert̄. ergo tm̄ vnum ē ens. ꝯcedo accipiēdo vnū ꝓportionabiliter cū ente. ſ. ſi cōiter: cōiter. ſi pticulr̄: pticulariter. nā cū vnum ſit paſſio entis vniformiter accipit̄ ſicut ipſum ens. Cū dr̄ q̄ hoc īfertur ꝯtra parmenidē ꝑiō phicorꝫ: dicēdū q̄ parmenides poſuit oīa entia vnum ſignificatū ⁊ particulare ſimplr̄ ⁊ ſm rem cōtra quē bñ valet iꝓbatio phi. ſed ego nō pono ſic. ¶ Ad ſecūdū dicendū q̄ vnū diuidens ipſum ens eſt vnum ſumptum ſm qd ⁊ determinate. ⁊ de hoc arguit rō de quo ꝯceſſū eſt i p̄ia ꝯcluſione q̄ non dicit eādē nām ꝯuertibilē cū ente. ſed hoc non obſtante vnū ſumptū ſimplr̄ qḋ eſt paſſio entis dicit eādem nāꝫ ꝯuertibilē cū ente. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ vnū nō ē de terminati generis. cū ſit tráſcendens. Ad ꝓbationē dicēdū q̄ minor eſt falſa. quia licꝫ idē ſile ⁊ eq̄le dicant̄ relationes ⁊ videant̄ eſſe de genere relatiōis: tn̄ poſſūt accipi tráſcendenter. quatenus omne ens omni enti cōparatū: vel eſt idem: vel diuerſum. vel ſimile vel diſſimile equale vel inequale. ¶ Et ſic patet ad queſtionem.

¶ Hoc autem omnium firmiſſimum eſt principiorum. Tex. cōmen. noni Q̄ō. iiij.

Queritur Utrū iſtud pricipiū. Jmpoſſibile eſt idē ſil̄ eē ⁊ nō eſſe: ſit firmiſſimū ⁊ notiſſimū. ¶ Et arguit̄ q̄ nō triplici via. tū q: ē falſū. tū q: ē aliud eo noti᷒. tū q: ꝯtigit dubitare de eo. ⁊ ꝑ ꝯñs errare. ¶ Ex prima via arguit̄ ſic. q: aliq̄ oppoſita pñt eidē ieſſe. ergo ⁊ cōtradictoria. ꝯña patet q: ꝯtradictio includit̄ in q̄libet ſpē oppōnis. cū ſit p᷑ oppō: ex q̄rto huius. añs ꝓbat̄ duplr̄. primo de contrarijs q̄ pñt eidem ineſſe. q: cuicūqꝫ ieſt genus ineſt aliqua ſpecies eius. ſed ſcutum cui᷒ vna medietas eſt alba ⁊ alia medietas eſt nigra ē coloratū: ergo denominat̄ ab aliqua ſpecie coloris. qua autem ratione denomiat̄ ab albedine: pari rōne a nigredine. ergo ſimľ erit albū ⁊ nigrū. q̄ ſunt cōtraria. ſcḋo ꝓbat̄ idē añs de relatiue oppoſitis. q: idē ē duplū ⁊ dimidiū. ſequitur. n. ſi aliqd ē duplū ad h. ergo ē duplū. q: oppoſitū ꝯñtis nō ſtat cū añcedēte. ſilr̄ ſeq̄t̄. ſi ē dimidiū ad h. ergo ē dimidiū ergo ē duplum ⁊ dimidiū. ¶ Ex ſecūda via arguit̄ ſic. ꝓpoſitio affirmatiua ē notior negatiua. q: notior eſt affirmatio q̄ꝫ oppoſita negatio. vt dicit̄ i h q̄rto īfra. ſꝫ iſtud pricipiū ē ꝓpoſitō negatiua. vt patet. ergo aliqd ē notius iſto pricipio. ¶ Preterea i ſyllogiſmo ex oppoſitis cōcluſio dꝫ eſſe notior premiſſis i falſitate. ſꝫ ipremiſſis accipiunt̄ oppoſita cōtradictorie. i ꝯcluſione aūt negat̄ idē a ſe. Exēplū. hō ē aīal. hō nō ē aīal. ergo aīal nō ē aīal. ergo aliqd in falſitate eſt noti᷒ q̄ꝫ ſit oppoſitū primi pricipij. ⁊ ꝑ ꝯñs aliqd ē notius in veritate primo principio. ſ. oppoſitū illius falſi notioris. ¶ Ex tertia via arguit̄ ſic oīs nr̄a cognitio icipit a ſenſu. ſed circa oēm cognitionē ſenſitiuā cōtingit errare. ergo circa itellectiuā. ſꝫ illud pricipium cognoſcit̄ cognitione itellectiua. pꝫ. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea. cōtigit ſcire in vniuerſali ⁊ ignorare i particulari. ex ſcḋo priorū. ita ꝯtigit opinari i pticulari oppoſitū vniuerſalis. ſꝫ illud pticulare ē ꝯtradictoriū vniuerſalis ſciti. vt oēs mulā eē ſterilē ⁊ hāc nō. ergo ꝯtigit cōtradictoria opinari. ¶ Contra. philoſophus hic in littera. tex. ⁊ cō. 9.

Rñſio Dicēdū ē cū phō q̄ hoc primū pricipium eſt firmiſſimū. ex eo q̄ ꝯueniūt ſibi ꝯdictiones pricipij firmiſſimi. tū q: circa ipſū nō cōtigit errare nec dubitare. tū q: nō eſt ꝯditioāle. tum q: neceſſe ē venire i mēte hñti terminos ipſius. Iſte autē ſunt tres ꝯditiones pricipij firmiſſimi. ¶ Prima cōditio ꝓbat̄. ſ. q̄ nō contingit circa ipm̄ dubitare. q: ſi ſic tunc poſſet opinari cōtraria ieſſe eidē. vt q̄ idē ſit calidū ⁊ frigidū. ſic. n. arguit ꝯmēta. ⁊ phs i textu. ¶ Sed cōtra iſtā rōnē arguit̄ ⁊ videt̄ q̄ peccat. nā oīs rō ad ipoſſibile cuius ꝯcluſio nō ē i falſitate notior q̄ꝫ ꝑmiſſa iterimēda peccat. ⁊ ſic ē i ꝓpoſito. q: ꝯñs nō ē magis icōueniens q̄ꝫ añs. nā ſi aliqs opinat̄ contradictoria eē ſimul. multo magis cōtraria. ¶ Rñdet̄ dupliciter. primo q̄ ꝯñs ē magis ipoſſibile ſm ſenſū. nā phs dicit i fine huius q̄rti. tex. ⁊ cō. 25. q̄ nullus ſenſus dicit idē ſimul eſſe ⁊ nō eē. ¶ Aliter rñdet̄ q̄ phs hic nō arguit ꝯ negātes primū pricipium. ſꝫ ad recipiētes ipꝫ ꝓbādo q̄ ſit firmiſſimū. notius ē autē i falſitate q̄ cōrarie opiniōes de ꝯrijs ſunt ſimul in aīa: q̄ꝫ q̄ primū pricipiū ſm itellectū eſt notius. noti᷒ ē. n. mihi ſꝫ itellectū q̄ ꝯrie opiniōes nō pñt ſimul eē in aīa mea q̄ꝫ q̄ iſtud pricipiū ſit firmiſſimū. q̄re nō oꝫ fugere ad aliqḋ noti᷒ ſm ſenſum. Uñ notādum q̄ phs ⁊ cōmētator nō ducunt ad h icōueniens q̄ aliqs opinet̄ ꝯrie oppoſita. ſed q̄ ꝯrie opiniōes ſint i aīa ei᷒. ſicut opiniones ꝯdictoriorꝫ. licꝫ ꝯmentator magis videat̄ ire ad ipſa oppoſita. ¶ Secunda cōditio ꝓbat̄ ex hoc q̄ oēs ꝓpones reducunt̄ ad iſtā. q̄re nō ē ꝯdictioālis pꝫ. ¶ Tertia ꝓbat̄ ex h q̄ ē p̄ia dignitatū. q̄re ñ pōt acq̄ri ꝑ aliud. ergo ſtati cognoſcit̄ notis terminis. ſicut dictum eſt in exponendo litteram.

Ad argumenta in oppoſitum. ¶ Ad primum de p̄ia via negādo antecedens. cum dr̄ q̄ aliqua oppoſita poſſunt eidem ineſſe. ¶ Ad primā ꝓbatiōeꝫ de cōtrarijs dicendum q̄ illa cōtraria nō iſunt ſcuto ſimpliciter: ſed ſm qd. cum enim dicitur q̄ cuicunqꝫ ineſt genus ⁊ aliqua ſpecies. dico q̄ verꝫ eſt q: ieſt aliqua ei᷒ ſpecies vel ſimpliciter. vel ſm quid. ſic ē in propoſito. quia ſcuto ineſt albedo ⁊ nigredo ſm aliam ⁊ aliam partem. iſto modo etiā ſcilicet ſm quid ineſſe eidem contradictoria nō eſt impoſſibile. ſicut dicet̄ inferius in hoc codē q̄rto. ſic enim non inſunt ſm idem. ¶ Ad ſecundam ꝓbationem de relatiuis dicēdum per idem q̄ non eſt ſm idem. nam mons dicit̄ magnus ⁊ paruus. ⁊ idem duplum ⁊ dimidium. non ad idem ſed ad diuerſa. inferre ergo idē eſſe ſimpliciter magnum ⁊ paruum. duplum ⁊ dimidium eſt ignorātia elēchi. Cōſequentie tamen ille que ſūt Ariſt. in predicamentis. ſ. q̄ ſi aliquid eſt duplum ad hoc. ergo duplum ⁊c̄. ſunt bone. per hoc enim probat philoſoph᷒ magnum ⁊ paruum nō eē ꝯtraria. q: dicuntur de eodem

nō tñ ſimplr. ſed ſꝫ qd. qꝛ ī cōparatiōe ad diuerſa. ¶ Ad
primū de ſecūda via dico ꝙ illud pricipiū eſt reali ⁊ for-
maliter affirmatiuū. q̄uis ſm vocē ſit negatiuū. ſicut ⁊
iſta ꝓpō. nō ipoſſibile eſt hoīem currere. vñ valet iſtam.
poſſibile ē hoīeꝫ currere. ſeqꝫ etiā illud pricipiū. ipoſſibi-
le ē idē ſil' eē ⁊ nō eſſe: idē valet qđ iſta. neceſſe ē idē nō ſi-
mul eē ⁊ nō eſſe: ⁊ q̄ eſt affirmatiua de mō. ⁊ tali negati-
ua nō ē neceſſariū aliq̄ꝫ affirmatiuā eſſe notiorem. ¶ Ad
aliud de eadē via dicēdū ꝙ pħs in libro prioꝝ docet mul
tos ſyllogiſmos ex ypotheſi ꝑ quos nō ꝯtingit aliqd pro
bare. docet. n. ſyllogicare ex falſis. ſm quē modum nūq̄ꝫ
aliquid ꝓbaꝫ. ſilr de ſyllogiſmo circulari. ſm quē nihil
ꝯtigit ꝓbari. imo eo ipſo ꝙ ē circularis nihil ꝓbat. ſil' di
cēꝫ in ꝓpoſito de ſyllogiſmis ex oppoſitis. ¶ Aliter dici
tur ꝙ notius eſt ipoſſibile eē aliquid ſimul eſſe ⁊ non eſſe
q̄ꝫ negatio eiuſdē de ſe q̄ ꝯcludiꝫ in ſyllogiſmo ex oppoſi
tis. vnde lꝫ forſan aliquis negaret ꝙ idē ſit ipꝫ. tñ nunq̄ꝫ
cōcederet ꝙ idem ſit ipſum ⁊ nō ipſum. vnde notius ē in
falſitate ꝙ idē ſit ipſū ⁊ non ipſū. q̄ꝫ ꝙ idē nō ſit ipſū. pri
ma rñſio ē melioꝛ ¶ Ad aliud de tertia via dicendum ꝙ
ois deceptio q̄ pōt fieri extra ꝑ ſēſū nō falſificaret primū
principiū. nūq̄ꝫ. n. aliquis ſenſus iudicat ꝙ hoc ſenſibile
ſit ⁊ nō ſit in eodē inſtāti. vel dato ꝙ ſenſus erraret circa
ipſū: tñ ꝑ intellectū tanq̄ꝫ ꝑ potentiā nobiliorē corrigere
tur erroꝛ ſenſus. ¶ Ad vltimū dicēdū ꝙ verꝝ eſt ꝙ ꝯtigit
ſcire in vli ignorando in ꝑticulari. cuiꝰ cā eſt. qꝛ nō pertra
ctaꝫ minoꝛ cū maioꝛi. vnde ſm pħm pº. poſterioꝝ maioꝛ
pōt ſciri priꝰ tpe q̄ꝫ minoꝛ vel ꝯcluſio qñ. ſ. minoꝛ nō ap-
plicaꝫ cum maioꝛi. ſi tñ applicecꝫ eodē tpe ſciꝫ ⁊ minoꝛ ⁊
maioꝛ ⁊ ꝯcluſio. ¶ Ad formā cū dꝛ ꝙ ꝯtingit ignoꝛare in
ꝑticulari ⁊ ſcire ī vli. dico ꝙ verꝝ ē ꝑꝑ h̄ qꝛ neſciꝫ illud ꝑti
culare ꝯtineri ſub illo vli. ſꝫ ꝑꝑ h̄ nō ſciunꝫ ꝯdictoꝛia. nō
. n. opinoꝛ contradictiōeꝫ niſi opiner hāc mulā eē ꝯtētam
ſub mula. ⁊ h̄ nō facio vt ſupponitur. ꝙ ſi opinarer hāc
mulā ꝯtineri ſub mula ipoſſibile ē ignoꝛare hāc mulā eē
ſterilē. nā applicata maioꝛi cū minoꝛi ſtati ſciꝫ vt dictū eſt

¶ Natura nāq̄ꝫ principium ⁊ aliarum dignita
tum hec omnium. ⁊c. Qō. v.

Queritur Utrꝫ hoc pricipiū. ipoſſibile eſt
idē ſimul eſſe ⁊ nō eē ſimplr ſit
primū ⁊ dꝛ ꝙ non qꝛ ē reſolubile in alia
pricipia prioꝛa. ſ. in terminos ꝓprios qui
ſunt pricipia icōplexa. vnūq̄đq̄ꝫ. n. reſolui
tur ī ea ex qbꝰ cōponiꝫ. ¶ Cōtra. pħs hic
in littera tex. ⁊ cō. 9. q dicit ipm eē primū oīuꝫ dignitatū.

Rñdeo prio ꝑmittā q̄dā vtilia. ſecūdo dicā ad q̄onem.
¶ Quātū ad primū ſit iſtud primū dcm̄. ꝙ que
dā ꝓpoſitiones ſūt affirmatiue ⁊ q̄dā negatiue. ꝓpoſitio
affirmatiua vocaꝫ idētica. i. dicēs ⁊ notans identitatem
predicati ad ſubiectum ſiue ſit identitas accidentalis ſiue
eſſentiales. Exēplū primi. hō ē albus. Exēpli ſecundi. hō
eſt aīa. ꝓpoſitio negatiua vocatur diuerſidica. i. dicēs vl'
notans diuerſitatem ꝑdicati ad ſubiectum. Exemplū. hō
non eſt aſinus. ¶ Secūdū dictum ſit iſtud. ꝙ ī ꝓpoſitio-
nibus iſtis ſiue ſint affirmatiue ſiue negatiue ē oꝛdo ī pri-
mitate: nā q̄dā eſt pº. pria. ⁊ q̄dā ſcđo prima. quedā tertio
prima: ⁊ ſic ꝑ oꝛdinē: ſm ꝙ plus vel minus accedunt vel
recedunt ad ꝓpōnē primo primā. Exēplū ī affirmatiuis:
hō ē hō. eſt primo pria. hō eſt aīal rōnale ē ſcđo pria. hō
ē aīal eſt tertio prima. hō ē riſibilis eſt in q̄rto gradu. hō
eſt albus eſt in quīto gradu. ⁊c. pꝫ. n. ꝙ iſte hñt oꝛdinē in
primitate. ſi ꝯſidereꝫ idētitas extremoꝝ. ſilr eſt dare oꝛdi
nem in negatiuis. nā prioꝛ eſt iſta. hō nō ē equus. q̄ꝫ iſta
hō non ē hinibilis. ¶ Tertiū dictū eſt ꝙ idem in ꝯpatio
ne ad diuerſa eſſe priꝰ ⁊ poſteriꝰ nō ē icōueniēs. ſicut pꝫ
ī linea ꝑdicamētali: nā genus ſubalternū eſt prius reſpe-
ctu ſpēi ſpālıſſime. ⁊ poſterius genere generaliſſimo. Si-
militer in ꝓpoſito ꝓpoſitio ſecūdo prima ē prioꝛ reſpectu
ꝓpoſitiōis q ē tertio pria. ⁊ poſterioꝛ ꝓpōne q̄ ē pº. pria

Quātū ad ſecūdū dico ꝙ iſtud pricipiū ipoſſibile ē ⁊c.
nō ē primū ſimplr. i. prio primū h̄ ꝓbo ſic. qꝛ il
lud pricipium cuiꝰ termini nō ſunt pº. primi nec vltio vl-
timi nō eſt ſimplr prio primū. ſꝫ h̄ pricipiū ē hmōi. ergo
⁊c. maioꝛ pꝫ. qꝛ iſta duo ſūt de rōne pricipij ſimplr primi
ꝙ ſit pº. primū in cēndo. ⁊ vltimo vltimū ī reſoluēdo. mi
noꝛ ꝓbaꝫ ⁊ prio de termio ſubiecto qđ eſt idē. ꝯceptꝰ. n.
ille nō eſt prio primꝰ cū ſit reſolubilis ī duos alios cōce-
ptus. q̄ꝝ vnꝰ ē abſolutꝰ alter reſpectiuꝰ. ꝯceptus āt ſilis
includēs abſolutū ⁊ reſpectiuū nō eſt eq̄ prius ſicut conce
ptꝰ icluſi ī q̄s reſoluiꝫ. iſte aūt ꝯceptꝰ idē ē hmōi qꝛ li idē
dicit ꝯceptū reſpectiuū. li ens dicit ꝯceptū abſolutū vl' ſal
tē neutrū ⁊ indifferētē ad abſolutū ⁊ reſpectiuū. ꝓbaꝫ ēt
minoꝛ de termio ꝑdicato q̄ ē eē ⁊ nō eē. ille āt ꝯceptꝰ eſt ag
gregatꝰ ex affirmatiuo ⁊ negatiuo. ergo ē reſolubilis. er-
go nō eſt pº. primꝰ nec vltio vltimꝰ. ¶ Preterea nulla ꝓ
poſitio modalis eſt prio pria. qꝛ ē reſolubilis ī aliā de i-
eſſe: ſꝫ iſtud pricipiū ipoſſibile ē ⁊c. eſt ꝓpō modalis. er-
go nō ē prio pria. ¶ Si ergo q̄raꝫ qđ ē primū cōplexum
ſimplr. ⁊ prio primū. dico ꝙ iſtud ens ē ens: iſtud. n. pri
cipiū hꝫ terminos primo primos: ⁊ vltimo vltimos. ⁊ ꝑ
ꝯñs q nō ſunt reſolubiles ī aliquos prioꝛes. imo oīs reſo
lutio ꝯceptuū ſtat ad cōceptū entis. vt ad ſimplr primū ī
ter ꝯceptus q̄dditatiōis. ¶ Ad argumētū ī oppoſitū dicē
dū ꝙ pħs vocat iſtud principiū primum nō ꝙ ſit ſimplr
primum. ſꝫ qꝛ ē primum reſpectu iſtoꝝ. ſ. de quolibꝫ affir
matio vel negatio. oē totum ⁊c. ⁊ ſi ab equalibꝰ ⁊c. reſpcū
iſtoꝝ h̄ ē primum. ⁊ dꝛ dignitas dignitatū. ſicut. n. totuꝫ
⁊ ꝑs. eq̄le ⁊ ieq̄le nō intelligūꝫ niſi itellecto ente. ita nec
hoc pricipiuꝫ. oē totuꝫ ⁊c. de quolibet ⁊c. ⁊ ſic de alijs nō
intelliguntur niſi intellecto hoc principio cuius intellectꝰ
dependet ex intellectu entis ex quo componitur.

¶ Ad ḋo nec contradictionis medium nihil eē
cōtingit. ſed neceſſarium. aut dicere. aut negare
vnum de vnoquoq̄ꝫ Qō. vj.

Queritur Utrꝫ inter ꝯdictoꝛia ſit dare
mediuꝫ: ⁊ dꝛ ꝙ ſic. nā eē ⁊ nō
eſſe ſunt ꝯdictoꝛia. ſꝫ iter eſſe ⁊ nō eē eſt
mediū ipſa generatio. vt dꝛ zº. huiꝰ tex.
⁊ cō. 7. ergo ⁊c. ¶ Preterea quāto ma
gis extrēa diſtāt tāto ſūt plura media ī
ter ipſa. ergo ſi īfinite diſtāt īfinita erūt
media īter ipſa. ſꝫ ꝯdictoꝛia diſtāt īfinitū. ergo ⁊c. ꝓbatio
minoꝛis. qꝛ oī finito ꝯtigit itelligere maius. ſꝫ non ꝯtigit
itelligere maioꝛē diſtātiā q̄ꝫ q̄ eſt iter cōtradictoꝛia. quia
q̄cūq̄ꝫ dareꝫ illa caderet ſub ꝯdictiōe. ergo ⁊c. ¶ Pre-
terea iter oīa relatiua mediuꝫ eſt relatio. ſed ꝯtradictoꝛia
ad īuicē referunꝫ. nā opponunꝫ. ⁊ oppō ē q̄dā relatio. er
go iter ꝯtradictoꝛia ē media relatio. ¶ Preterea iter ꝯdi
ctoꝛia ē mediuꝫ ꝑ abnegationē vtriuſq̄ꝫ extremi. nā ſcutū
cuiꝰ medietas ē alba ⁊ medietas nigra. nec ē albuꝫ nec nō
albuꝫ. ¶ Preterea ſi iter contradictoꝛia nō ē mediuꝫ. er
go de quolibet eſt vera affirmatio vel negatio. ꝯñs dꝛ fal
ſuꝫ. nā ambe iſte videꝫ falſe. oīs hō ē albꝰ: ⁊ oīſ hō nō eſt
albus. ergo antecedens eſt falſuꝫ ex quo ſequitur. ¶ Con
tra pħs hic in littera. tex. ⁊ cō. 27.

Rñſio ī iſta q̄one ꝑmittā duplicē diſtictionē. ¶ Secun
do dicā ad q̄onē. ¶ Quātuꝫ ad primuꝫ ſit iſta pria diſti-
ctio ꝙ mediuꝫ iter aliq̄ pōt eē duplex. ſ. vel ſm formā vl'
ſm ſubiectum. Exemplum primi ī contrarijs mediatis.
croceuꝫ. n. eſt quedā media forma inter albuꝫ ⁊ nigrum.
Exēpluꝫ ſecundi. ī priuatiue oppoſitis. lapis. n. non ē vi
dens neq̄ꝫ cecus. ¶ Secunda diſtictio ſit iſta ꝙ medium
poteſt ēt alio mō accipi duplr: vt habeꝫ ī textu huiꝰ capli
. ſ. poſitiue ⁊ negatiue. Exēpluꝫ primi. rubedo eſt mediuꝫ
inter albuꝫ ⁊ nigruꝫ. ⁊ h̄ mediuꝫ ē eiuſdē generis cū extre
mis. Exēplum ſecūdi. mediuꝫ ſm ꝙ accipiꝫ ꝑ abnegatio
nē vtriuſq̄ꝫ extrēi. vt quod nec eſt egrum nec ſanum. ſm
medicos. n. poniꝫ aliq̄ forma ſiue diſpō q̄ eſt media iter
egritudinē ⁊

egritudinē ⁊ ſanitatē. ꝙ dicit̃ neutralitas. ¶ Tertia diſti-
ctio ſit iſta. ꝙ aliꝗ mō accipit̃ mediũ dupl̄r. q̄r quodã ē me
diũ iterpōnis. quodã ꝑſuppōnis. Exēplũ primi. clauꝰ ꝯiũ
gēs duos poſtes: ⁊ viſcus ſeu gluten. Exēplũ ſcdi. q̄ti-
tas iſto mō mediat iter formã ſubãlē ⁊ mãꝫ. forma. n. ſub
ſtãtialis reqrit ⁊ ꝑſupponit mãꝫ q̄tã ⁊ diſpoſitam. nō ꝙ
quantitas mediet inter formã ⁊ materiam. quaſi qdaꝫ cla
uꝰ ⁊ viſcus. cum forma ſubſtantialis attingat immediate
materiam. ſed ſolum dicitur medium pro quanto ꝑexigit̃
⁊ preſupponit̃ ad introductionem forme in materiã.

Quantum ad ſecũdũ dico iſtã ꝯcluſionē. ꝙ iter ꝯ̄dicto
ria nō ē mediũ quocũqꝫ mō ſumptũ. Hoc ꝓ
bo ſic. q̄ñcũqꝫ aliqd ieſt alicui ꝑ ſe eius oppoſitum nullo
mō ineſſe pōt. nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs. pꝫ iducendo. ſed care-
re medijs ieſt cōtradictorijs ꝑ ſe. ſm illud pħi prio poſte
rioꝝ. ꝯ̄dictio eſt oppoſitio cuius nō ē dare mediũ ſꝫ ſe. er
go ꝯtradictio nullo mō hꝫ mediũ. ¶ Sed ꝯ̄ diffinitionē
illã primi poſterioꝝ arguit̃. q̄r non videt̃ ꝓpria. q̄r ꝯue-
nit cōtrarijs imediatis. ꝙ nō hñt medium ſm ſe. ſaltē ſm
formã. ¶ Rñſio. dicēdũ ē ꝙ diffinitio data ē multiplex.
eo ꝙ negatio pōt cadere ſuꝑ ly ſm ſe. vel ꝑ ſe. vt ſit nega-
tio parſeitatis. vel poteſt eſſe ecōuerſo. vt ly per ſe cadat ſu
per negationē. vt ſit ꝑſeitas negationis. prio mō nō acci-
pit̃ in illa diffinitione. ſed ſcũdo mō. ⁊ eſt ſenſus ꝙ parſei
tas affirmat̃ ⁊ cadit ſuꝑ negationē. vt ſic contradictio ſit
oppoſitio cuiꝰ ꝑ ſe non eſt mediũ. ex quo ſequit̃ ꝙ nullo
mō hẽt mediũ. ex quo carere medio ꝑ ſe ieſt ſibi. ſed prio
mō ꝓut parſeitas negatur. ⁊ eſt negatio parſeitatis: ſic ca
rere medio pōt ꝯuenire cōtrarijs imediatis. ⁊ etiã priua-
tiue oppoſitis. q̄tenus carēt medio ſm formã. tñ hoc non
obſtãte hñt mediũ per accñs. ſ. ſm ſubiectum. natura ca
rere medio nō ineſt eis ꝑ ſe. vt ly ꝑ ſe cadit ſuper ly nō ha
bere mediũ. ⁊ eſt parſeitas negationis ⁊ ideo nō repugnat
eis habere medium. ſaltē per accidens: modo ꝑexpoſito.
¶ Ad primũ in oppoſitũ: cum dicitur ꝙ eſſe ⁊ nō eſſe ſũt
ꝯtradictoria. dicēdũ ꝙ eſſe poteſt dupl̄r accipi. vno mō
eē ſimpl̄r. alio mō ſꝫ qd. ſil̄r ⁊ nō eē poteſt accipi dupl̄r:
vno mō ſimpl̄r. alio mō ſm qd. mō iter eē ſimpl̄r ⁊ nō eē
ſimpliciter bene eſt medium. ⁊ eē ſꝫ qd. vt generatio. dico
eſſe ſimpl̄r eſſe perfectum. ⁊ eſſe ſm quid eſſe in fieri. vel
ſic. eſſe accipit̃ vno mō pro eſſe general̄r. ꝓut icludit eſſe
ſimpl̄r: ⁊ ſm quid ⁊ nō eē ꝓ nō eſſe ſimpl̄r. ⁊ iſto mō ſunt
ꝯtradictoria nec eſt mediũ iter ipſa. ſecũdo vō modo non
ſũt cōtradictoria. ſed hñt mediũ. ſ. ipſũ fieri vel eē imper-
fectum. nam iter nō ens ſimpl̄r. ⁊ ens in actu. ⁊ perfectũ
eſſe: eſt mediũ ens ſiue eſſe iperfectũ. ⁊ hoc ſecũdo mō lo-
quitur pħus ſcđo metha. vñ dicit ſic. ꝙ ſicut ſemꝑ eſt me
diũ inter eſſe ⁊ nō eſſe. ſ. generatio: ita exñtis ⁊ nō exñtis
.i. entis ⁊ nō entis eſt mediũ qđ fit: ⁊ pꝫ ꝑ exēpla ſua ꝙ po
nit ibi. ſ. ꝙ ex addiſcēte fit ſciens. ⁊ ex puero vir. iſto ergo
mō nō ꝯtradicũt eſſe ⁊ nō eē. ¶ Sed ꝯtra. oīs per ſe muta
tio mediat iter ꝑ ſe terminos. ſed termini generatiōis ſũt
cōtradictorij. ſ. eē ⁊ nō eſſe. ergo iter eſſe ⁊ non eſſe ꝙ ſunt
ꝯ̄dictoria vere eſt mediũ. ꝓbatio minoris. nã generatio ē
a non ſubiecto i ſubiectũ. ⁊ corruptio ecōtra. vt dr̄ q̄nto
pħicoꝝ tex. ⁊ cō. 7. ibidē etiã dr̄ ꝙ generatio ⁊ corruptio
ſũt cōtradictoria. ¶ Cōfirmat̃. q̄r hic i textu vt apparuit
paꝝ añ pħs ꝓbãs ꝙ nō ſit mediũ iter ꝯtradictoria. ſ. iter
ens. ⁊ nō ens arguit ſic. q̄r ſi ſic. ergo eſt aliꝗ mutatio me
dia iter generatiōeꝫ ⁊ corruptionē. ſꝫ illa ꝯ̄ña nulla eēt ni
ſi termini generatiōis ꝯtradicerēt. ¶ Rñdeo. ꝙ termini
generatiōis nō ſunt cōtradictorij: ſꝫ ſe hñt ſicut habituſ ⁊
priuatio. ⁊ iſti ſunt termini primi nō ſolũ i generatiōe. ſꝫ
ēt i q̄cũqꝫ alia mutatione. ¶ Ad illud qđ dr̄ de q̄nto pħi
coꝝ dicēdũ ꝙ pħs accipit ꝑ non ſubm̃ priuationē forme.
ꝑ ſubiectuꝫ hituꝫ vel formã. ¶ Ad illud qđ addit̃. ꝙ gene
ratio ⁊ corruptio ſunt ꝯtradictoria. ꝑ cōtradictoria itelli-
gunt̃ priuatiue oppoſita. nã priuatiue oppoſita ſunt ſicut
ꝯ̄dictoria circa ſubiectũ aptũ natũ qđ ē ſubm̃ mutatiōis.
Ad ꝯfirmationē de q̄rto huiꝰ dicēdũ ꝙ argumētuꝫ eſt a
minori. ſ. ꝙ ſi eſt mediũ inter ꝯ̄dictoria: multo magis iter
q̄cunqꝫ alia oppoſita. ⁊ ita inter priuationē ⁊ formaꝫ. ⁊ iō
eſt mutatio aliqua media inter illa que terminant̃ ad for
mam que eſt generatio. ⁊ illa ꝙ terminant̃ ad priuationē
que eſt corruptio. ¶ Sed contra iſtã rñſionē arguit̃. pri-
mo. q̄r videt̃ concedere ꝓpoſitũ. nam ſm te priuatio ⁊ for
ma ſunt termini generatōis. ſed priuatio ⁊ forma ſunt cō
tradictoria circa ſuſceptibile. etiã ꝑ te. ſi ergo iter priuatio
nē ⁊ formã ſit mediũ: ſeqt̃ ꝙ inter contradictoria ſit me-
diũ. ¶ Preterea. cōtraria imediata ſũt cōtradictoria cir
ca ſubm̃. pari rōne ſic priuatiue oppoſita. ergo ſicut inter
priuationē ⁊ formam eſt generatio ⁊ corruptio ſm te. ita
poſſet eſſe iter contraria imediata. ¶ Rñdeo ad primũ.
ꝙ termini generationis pñt cōparari vel ad ſubm̃. vel ad
ipſã generationē. Si pᵒ mō. ſic hñt rationē cōtradictionis
nec hñt medium iſto modo: nam ſubm̃ vel neceſſario eſt
ſub forma. vel ſub priuatiōe. ſi ſecũdo mō: ſic non hñt ra
tionē contradictiōis. ⁊ iō hñt generationē mediã. ſicut di
ctuꝫ eſt. ¶ Ad ſecũdũ dicēdum. ꝙ de ratione contradictio
nis ſũt duo. ſ. ꝙ alteꝝ neceſſario iſit. ⁊ ꝙ alteꝝ nihil po-
nat. ꝯ̄ria autē imediata circa ſubm̃ aptũ natũ hñt vnã cō
ditionē. ſ. ꝙ alterũ neceſſario ieſt. ſꝫ deficit ſecunda cōdi
tio. q̄r vtrunqꝫ eſt aliqd poſitiuuꝫ. ⁊ illa duo reqrunt̃ ad
generationē ⁊ corruptionē. vtraqꝫ autē conditio eſt i pri-
uatiue oppoſitis. pꝫ. q̄r non eſt ſimile de his ⁊ contrarijs
imediatis. ¶ Ad ſecundũ pricipale dicēdũ. ꝙ diſtantia ē
duplex q̄dã eſt dimenſiua. ⁊ illa eſt ꝓprie diſtãtia ꝙ eſt de
genere quãtitatis. ⁊ q̄dã ē diſtãtia ꝑfectiua ſeu ꝑfectionis
⁊ illa ē trãſumptiue dicta. ⁊ trãſfert̃ ad alia. vt ad oppoſi
ta. cuꝫ ergo dr̄ ꝙ quãto magis diſtãt extrema: tãto ſunt
plura media. dicēdum ꝙ illa maior ē vera de diſtantia
dimēſiua. ⁊ tunc minor eſt falſa. q̄r contradictoria nō ſic
diſtãt. maior ãt ē falſa de diſtantia ꝑfectiua ⁊ trãſumpti
ue dicta. qđ pꝫ. q̄r contraria imediata maxie diſtant iſto
modo. ⁊ tñ nulluꝫ hñt mediuꝫ contradictoria ergo hñt di
ſtantiã priuatiuã. ꝓ quãto vnũ contradictorioꝝ eſt priua
tio alteriꝰ. non ãt hñt diſtãtiã dimēſiuã. de ꝙ ꝓcedit rō.
Ad illud qđ addit̃ in minori ꝙ contradictoria diſtant in
iſinitũ. dicēdũ ꝙ ibi nō reqrit̃ diſtantia iſinita. qđ ꝓbat̃
q̄r q̄ntũcunqꝫ aliꝗ paꝝ diſtant: poteſt eē ꝯ̄dictio iter ipſa
q̄r de q̄libet ē veꝝ alteꝝ contradictorioꝝ. q̄ntumcunqꝫ er
go diſtat modicuꝫ aliqd ab vno contradictorio: de eo pre
dicat̃ aliud cōtradictoriũ. cuꝫ ergo dr̄: diſtãtia contradi-
ctionis ē iſinita. gloſanda ē ꝓpō iſinita. i. iditerminata.
q̄r q̄cũqꝫ minima diſtãtia ſufficit. ⁊ maxia ēt i iſinitũ pōt
eē. Vñ ꝯtradictio minimã diſtãtiã ponit: ⁊ ꝑmittit maxi-
mã. primã dicit poſitiue. ſcđaꝫ vō ꝑmiſſiue. vñ nō ſeqt̃ ꝙ
ibi ſit iſinita diſtãtia poſitiua. pōt tñ ibi eē grã mãe alicu
iuſ. puta ſi alteꝝ extremuꝫ ſit iſinituꝫ poſitiue. vt deꝰ. ⁊ nō
deꝰ. vñ ſicut dictuꝫ ē cōtradictio minimã diſtantiã reqrit̃
⁊ maximã ꝑmittit. ita ꝙ idifferenter quãteꝫ ē de ſe ſaluat̃
in q̄cũqꝫ. ¶ Ad tertiuꝫ cuꝫ dr̄. ꝙ iter oīa relatiua ē mediũ
relatio. dicēduꝫ ꝙ veꝝ ē de itentiōibus. ſic eni ē media re
latio. ⁊ hᵒ mō oīa oppoſita ſunt in genere relationis: q̄te-
nus oppoſitio ꝙ ē genus coꝝ ē i genere relatiōis. ⁊ ſic cō
tradictoria ſm iſtã itentionē hñt vtiqꝫ mediuꝫ relatiōem
ipſam. loquēdo tñ de rebꝰ ſubſtractis intētioni nō ē veꝝ
ꝙ referant̃. nec ꝑ ꝯ̄ñs ꝙ habeant mediũ relationē. nam
hō: ⁊ nō hō. non referunt̃ adinuicem. ¶ Ad quartũ de illo
ſcuto dicitur vno modo ꝙ non ē incōueniēs illud ſcutum
eē albuꝫ. ⁊ non albũ. q̄r hoc non eſt ſm idē. nam vnũ con
tradictoriũ ieſt ꝓ vna parte. ⁊ alteꝝ ꝓ altera ideo neutꝝ in
eſt ſimpl̄r. ſed vtrunqꝫ ſm qd. ¶ Cōtra. q̄r tunc medium
ita. eſt inter contradictoria. ſicut eſt inter contraria imme
diata. ¶ Rñſio in contrarijs imediatis dat̃ ſubiectũ me-
dium cui neutꝝ ineſt neqꝫ ſimpl̄r: neqꝫ ſm quid. lapis. n.
neqꝫ eſt ſanus. neqꝫ eſt eger. neqꝫ cecus. neqꝫ vidēs. ſed
inter cōtradictoria non poteſt dari aliqđ mediũ vel ſubie
ctuꝫ cui neutꝝ inſit vel ſimpl̄r. vel ſm quid. quia de quo-
cunqꝫ dicitur alteꝝ contradictorioꝝ: vel ſimpliciter. vel

ſm quid. vt in ꝓpoſito de ſcuto. In cōtrarijs autem īme diatis ꝛ ēt ī priuatiuis eſt dare aliqđ ſubiectū. cui neutrū ſeſt nec ſimplr. nec ſm qđ. vt pꝫ in exēplo predicto de lapide. ℂ Aliter rńdet. q cū qrit vtꝝ tale ſcutū ſit album vel ñ albū. neutꝝ ē dādū. qꝛ nihil denoiat ab accñte: niſi ſim plr īſit. vnde ſcutū illud nō ē albū ſimplr. neqꝫ ē nigꝝ ſim plr. Contra. ſi hoc ſcutū nō eſt ſimplr albū. nec ſimplr ni grum. ꝛ ſic de alijs. ergo nō eſt coloratū. ꝯñs ē euidenter falſū. ergo ꝛ añs. ꝯñtia ꝓbat quia quicquid denomiat a genere denomiat ab aliq̄ eius ſpē. ex 2° topicoꝝ. ℂ Rñ ſio. ꝯña non valet. Ad ꝓbationē dicēdū q ad deſtructio nē cuiuſlibꝫ inferioris nō ſeqt deſtructio ſupioris: in pre dicatione denominatiua. niſi deſtruatur qđlibet iferius. non ſolū in ſe: ſed etiā in cōiunctione cū alio oppo°. vt di cēdo ſic. non ē albū. neqꝫ nigrū. neqꝫ albū ꝛ nigrū ſimul ergo nec coloratū. ſic exponit illa ꝯſideratio. ſed in ꝓpo ſito non eſt ſic. qꝛ licet qđlibet inferius deſtruat in ſe non tñ ī cōiunctione ad aliud oppoſitū. tale enī ſcutū ē albū ꝛ nigrū ſil': ꝛ neutrū ſeorſū. Uel pōt exponi alr ſic. denoia tum a genere oꝫ denomiari a ſpecie aliq̄. vtrū eſt aliq̄ illa rū denominationū de qbus eſt ſermo ibi. ſic q ē albū vel hꝫ albedinē. vel huic īeſt albedo. primus mod⁹ ē nō ver⁹ ī ꝓpoſito. vt ſcutū illud dicat albū vel nigrum. ſed duo alij modi ſunt veri in propoſito. nam verꝝ ē dicere q illud ſcutum hꝫ albedinē ꝛ ſibi īeſt albedo. ſilr eſt de nigredi ne. ℂ Aliter dicitur q hec eſt ſimpliciter vā. q ſcutū nō ē coloratū. qꝛ nullo colore. nō. n. eſt albū vel nigrum. ſicut duo habētes vineam: neuter hꝫ vineā. ſicut dr ſexto to picoꝝ. ℂ Ad vltimū principale dicit q contradictio non eſt in terminis īcōplexis. ꝛ iō neutrū predicatur de quolꝫ in talibus. ℂ Cōtra quia quinto hui⁹ dicit q alteꝝ ꝯdi ctorioꝝ dicitur de quolꝫ. ſed ꝓpoſitio ꝯplexa de nullo p̄ dicatur ergo contradictio hꝫ accipi ſm terminos incom plexos. ℂ Preterea hō ꝛ nō hō. ſūt oppoſita non cōtra rie. tū qꝛ alteꝝ nihil dicit poſitiue. tū qꝛ in ſuba non eſt ꝓ prie ꝯtrarietaſ. vt dicit ī p̄dicamētiſ. nec oppoſita priuati ue. qꝛ non hō dicit de eo quod non eſt natum eſſe homo. puta de lapide. priuatio āt non ſic. nec oppoſita relatiue. patet. ergo relinqt q contradictorie opponāt. ℂ Aliter ergo dicēdū. q ꝯtradictorioꝝ ſp alterū dr de vnoquoqꝫ incōplexis. dūmō terminus de q̄ dicitur non accipiat di ſtributiue. Rō hui⁹ ē. qꝛ vni ſuppoſito pōt īeſſe vnū: ꝛ al teri alteꝝ. vñ neutra iſtaꝝ eſt vera: oīs hō ē alb⁹. oīs hō eſt non albus. ℂ Sciēdū etiā q ꝯtradictoria nō ē neceſſe predicari de quolibet cum reduplicatiōe. vñ vtraqꝫ iſtaꝝ eſt falſa. hō īquātū hō ē alb⁹. hō inquātū hō ē nō alb⁹. quia tunc de neceſſitate vel omnis homo eſſet albus vel nullus hō eſſet alb⁹. Et hec de quarto methaphiſice.

ℂ Accidit aūt multotiēs dictis cauſis ꝛ multas eiuſdem eſſe cauſas: non ſm accidens. vt ſtatue: ꝛc. Textu cōmenti ſcđi. Qō. j.

Circa quintum librū metha phiſice. Queritur pri mo. Utrum eiuſdem ef fectus ſint plures per ſe cauſe. ℂ Uidetur q nō quia ſi vna ſufficit alia ſuperfluit. ſꝫ q̄libet per ſe cauſa videt ſufficere ī ſuo gñe ſine alia. ergo ꝛc. ℂ Cōtra. phs hic in littera. tex. ꝛ cō. 2.

Rñdeo In iſta q̄ſtio ne primo pre mittam aliquas diſtin ctiones. ſecundo oſtendam aliquas c concluſiones. Quan tum ad primum ſit iſta prima diſtinctio. q cauſarum q̄ dam ſunt eiuſdē ordinis quedā ſunt alterius ordinis. Il le dicunt eſſe eiuſdē ordinis q̄ ſunt in eodē gñe eq̄ primo ꝛ eiuſdē ſpēi. Sed dicuntur alterius ordinis que ī eodem genere ſunt eſſentialiter ordinate ſm prius ꝛ poſterius. ꝛ ſunt alterius ſpeciei. Exemplū primi: duo hoīes eq̄ prio trahentes nauim. exemplum ſecūdi. hō ꝛ ſol ī generatiōe hoīs. ℂ Scđa diſtinctio ſit iſta. q cāꝝ eiuſdē ordinis q̄ dam ſunt totales. quedam partiales. Dicit aūt cā total' que in illo gñe cāe non īdiget ad ſuam cauſalitatē aliq̄ cā eiuſdē ordinis ſecū cōcauſante. ſꝫ ſola per ſe ſufficit. Sed dr cā partials que in illo gñe cāe non ſufficit ad cauſan dū effectū: ſed indiget alia cā eiuſdē ordinis ſecū cōcauſā te. exemplū primi. ignis generās ignē. exēplum ſcđi. duo hoīes trahētes nauē: quoꝝ alter de ſe nō ſufficeret ad tra ctionē. ℂ Tertia diſtinctio ſit iſta. q cauſaꝝ q̄dā ſūt eiuſ dē gñis. ꝛ q̄dā alteri⁹ generis. exēplū primi. oēs cāe effi ciētes. ꝛ formales. ꝛ huiuſmodi. exēplum ſecundi. ſi acci piant cāe diuerſe. vna materialis. altera efficienſ ꝛc.

Quantum Ad ſecūdum ſit iſta pria ꝯ°. q eiuſdē effect⁹ poſſūt eſſe plēs cauſe alterius ꝛ alterius ge neris: ꝛ totales. Hec patet per phm in littera. qꝛ es ꝛ for ma ſtatue ꝛ factio ipſius: ſunt cauſe ſtatue: qꝛ quelibet ī ſuo ordine eſt cauſa total' huius ſtatue. hoc ēt habet ex preſſe tertio huius ter. ꝛ cō. 3. ſecunda qōne: vbi dicit phi loſophus. q ꝯtigit eidē ineſſe oēs modos cāꝝ. vt dom⁹. vñ qđem motus. i. cā efficiēs. eſt ars ꝛ edificator: cui⁹ do cā. i. cā finalis. eſt opatio. i. vſus. puta habitatio. ꝛ mā. i. cā mālis ſunt terra lapis ꝛ ligna. ſpēs. i. forma eſt ratio. i. ꝓportio ſiue ꝯpoſitio domus. Scđa ꝯ° ſit iſta eiuſdem effect⁹ pñt eē plures cāe eiuſdē gñis ꝛ totales: ſi ſint alte rius ordinis. hoc pꝫ per exēplū. quia deus ſol ꝛ hō ꝓdu cunt hoīeꝫ q̄ꝝ quodlibet eſt cā totalis ꝛ ſufficiēs ī ſuo or dine: ꝛ quodlibet eſt de gñe cāe efficiētis. Tertia ꝯcluſio ſit h. q eiuſdem effectus poſſunt eſſe plures cauſe eiuſdē generis ꝛ eiuſdē ordinis. ſi ſint cāe partiales. Hoc pꝫ per exēplū. ſic enī plures trahētes nauem ſunt cauſa tractus nauis. Itē pater ꝛ mater ſūt iſto mō cāe prolis. ℂ Quar ta concluſio ſit iſta. īpoſſibile ē plures cauſas eſſe eiuſdē generis ꝛ eiuſdē ordinis ꝛ total' eiuſdē effectus. Hāc pro bo ſic. qꝛ ſi ſic. ergo effectus non dependet eſſētialiter ab aliq̄ haꝝ cauſaꝝ. ꝯñs eſt falſū. ergo ꝛ añs. ꝓbatio ꝯñtie. Sint. a. ꝛ. b. totales cāe ipſius. c. patet. q. c. non depēdet ab. a. qꝛ pōt eē ſine. a. nā ſufficienter hꝫ eſſe. ꝑ. b. qđ po nit total' cā eius. ꝛ per idē potet haberi q non dependet eſſentialiter ab ipſo. b. qꝛ habet eſſe ſufficienter per ipſū . a. quod ponit totaliter cā eius. ergo ipſum. c. non depē det nec ab. a. nec ab. b. eſſentialiter. Sed hec ratio nihil valet ꝯ ſecūdā ꝯcluſionē. qꝛ cāe alteri⁹ ordinis ꝛ totales nō ſupfluūt. q̄tenus rōne ordinis eſſētialis oēs ſimul req runt ꝛ ſūt alteri⁹ rōnis. qđ nō ē ī ꝓpoſito. ℂ Ad argumē tū in oppoſitum patet q ſeipſum ſoluit. arguit enī de cau ſis totalibus eiuſdem generis ꝛ ordinis. aliter non conclu dit. ℂ Ad illud in oppoſitum. patet ex dictis

ℂ Quapropter ꝛ natura pricipiū: ꝛ elemētum: ꝛ mēs: ꝛ volūtas: ꝛ ſuba: ꝛ qđ cui⁹ cā: multoꝝ enim ꝛ cognitiōis ꝛ mot⁹ pricipiū eſt bonum ꝛ malū. Textu cōmenti primi. Qō. ij.

Queritur Utꝝ finiſ ſit pricipiū. ℂ Arguit q nō. qꝛ de rōne principij ē eē primum. vt patet i. c. p̄cedenti ter. ꝛ cō. j. ſꝫ de rōne finis ē eē vltimū. vt hr ī ca°. de perfecto ter. ꝛ cō. 21. ergo finis non ē pri cipiū. qꝛ primū ꝛ vltimū opponūt. ℂ Cō tra. phus h i lra ī fine capli p̄cedētis ter. ꝛ cō. j. ℂ Iuxt h q̄ro 2°. vtꝝ finis ſit cā. Et vr q nō. qꝛ vel eēt cā ſm q ens aut ſm q nō ens. nō ſecūdo mō: qꝛ nō ens nulli⁹ ē cā. fi nis aūt ponit cā enti. nec prio mō: qꝛ finis non eſt cā niſi ſm q mouet efficientē ad agēdū. ſed qñ finis ē nō moue tur efficiens. ſꝫ ceſſat ab actiōe. qꝛ habitibus p̄ītibus ceſ ſat motus

lat mot⁹ p̄. de generatiōe tex. cō. 55. ¶ Cōtra p̄bus hic ī littera. ¶ Juxta hoc q̄rit̄ 3ᵒ. vtrū finis ſit cā efficientis. vr̄ q̄ nō. q: ſi ſic ſeq̄rent̄ tria icōueniētia. Primū q̄ idē reſpectu eiuſdē erit cā ⁊ cātū: ⁊ p ɔ̄ns pri⁹ ⁊ poſteri⁹ nālr qd̄ p3 ex hoc q: ēt ip̄m efficiens ē cā finis ſicut econuerſo vt vr̄ hic i textu. ¶ Scd̄m icōueniēs ē. q: idē eēt cā ſui ⁊ prius ſeipo. qd̄ p3 ſic. q: q̄cq̄d ē cā cāe ē cā cāti. ⁊ q̄cq̄d eſt prius priori ē pri⁹ poſteriori. ſi ergo finis ē cā efficiētis. ⁊ efficiēs ē cā finis. ſeq̄t̄ q̄ finis ē cā. finiſ ſilr̄ pōt argui de priori ſicut p3. ¶ Tertio icōueniēs ē q̄ i demōſtratiōe eēt circul⁹. qd̄ p3 ſic. nā demōſtratio pp q̄d ē p cā3. ergo cū3 efficiēs ſit cā finis poterit demōſtrare finē. ergo etiā ſi finis ſit cā efficiētis. ergo p finē poterit demōſtrari efficiēſ ⁊ ſic erit circulus. ¶ Cōtra: p̄bs hic in lr̄a. ¶ Juxta h̄ q̄ritur 4ᵒ. vtr̄ finis ſit maxie cā. ⁊ vr̄ q̄ nō: nā finis ē cā extrinſeca. ergo nō ē maxie cā. ɔ̄na p3 q: mā ⁊ forma ſūt cāe intriſece. itriſecū āt vr̄ magis cōferre ad eē rei q̄3 extrinſecū ergo mā ⁊ forma erūt magis cāe q̄3 finis. ¶ Preterea ſi finis eēt maxie cā: tūc nobiliſſima cāta hērent illā cām. ɔ̄ns ē falſū. q: imobilia ſūt nobiliſſima cāta: ⁊ tū nō habēt cā3 finalē: vt dicit p̄bs. 3ᵒ. hui⁹ tex. cō. 3. vbi aſſignat cā3 ex h̄ q̄ finis ē alicuius actiōis. actio āt ē i motu. h3 immobilia nō h̄nt motū. ¶ Preterea ſi finis eēt maxie cā: tunc maxie certa cognitio eſſet p finē. ɔ̄ns eſt falſū. nam maxie cognoſcimus q̄d ipſū ē per formā. nam p̄bs vbiq3 circulogt̄ q̄d p formā. ¶ Cōtra: ɔ̄mētator capitulo d̄ pricipio ⁊ fine cō. j. dicit expreſſe hoc.

Rñdeo circa iſtas q̄ones ſic p̄cedā. p⁹ diſtictiōes aliq̄ p̄mittent̄. 2ᵒ. ad q̄ones dicet̄. ¶ Quātū ad primū ſit iſta prima diſtictio q̄ finis ē duplex vt habet̄ 2ᵒ. de aīa tex. cō. 35. ſ. finis grā cuius ⁊ finis quo. dicit̄ autē finis gratia cuius: ip̄m obiectū qd̄ p opatiō3 attingitur vt deus q̄ attingit̄ a btis p actū itellect⁹ ⁊ volūtatis. ſed finis quo dr̄ ipſa opatio q̄ obm̄ attigit̄ puta ipſa volitio ſeu itellectio. ¶ Scd̄a diſtictio ſit iſta q̄ finis grā cuius aliq̄n p opatione ieſſe producit̄. aliq̄n nō h̄ p̄ſupponitur. exēplū primi de forma nālī q̄ p motū vel generatiō3 p̄ducit̄. vnde q̄nto huius. caplo de nā ter. cō. 5. dr̄ q̄ finis generationis ē forma. ⁊ ille finis ē obm̄ qd̄ attingit̄ actione ſiue opatiōe trāſeūte. p quā p̄ducit̄ in eē. exēplū ſcd̄i deus ⁊ iſte finis ē obm̄ qd̄ attigit̄ opatiōe ſeu actiōe imanēte. puta p actū itellect⁹ ⁊ volūtatis. h̄ ēt ſcd̄o mō ſe h3 obm̄ ſenſus ad ſenſum. ¶ Tertia diſtictio ſit iſta que ponitur ab Auic. q̄nto metha. caplo q̄nto. q̄ eē cāta dupl'r. nā res dr̄ aliq̄n cāta i ſua cālitate. aliq̄n i ſuo eſſe. p⁹ mō cā final' p̄cedit oēs alias i cālitate. q: mouet agētē: ⁊ agēs ex appetitu finis mouet̄ ad agēdū: vt attigat finē. efficiēs āt h3 rōnē cāti reſpectu finis nō q̄tū ad ſuū eē. p3. h3 q̄ātū ad cālitatē. ſecūdo aūt mō ipſe finis eſt cauſatus. ſicut forma cauſari dicit̄ q̄tū ad ſuum eſſe patet.

Quantum ad ſecūdū dico ad oēſ q̄tuor q̄ones: ⁊ teneo p̄tē affirmatiuā q̄ p̄bat̄ p̄io auctoritatibuſ nā Auic. vbi. ſ. caplo eodē circa finē. dic̄ q̄ ſi de vnaq̄q3 cā3 eſſet ſcia: de cā finali eſſet nobilior. ⁊ ipſa eſſet ſapientia ⁊ nobilior alijs p̄tibus illius ſcie. vñ ḡm eū cā finalis eēt cā cā3. Jtē ɔ̄mētator i fine capituli de p̄ncipio cō. j. dicit q̄ illud p̄cipiū. ſ. finale itēdit̄ ad ſciēdū i hac ſcia. ⁊ illud ē cā final'. oēs āt cāe nō ſūt p̄cipia niſi pp illud. Jtē Ariſt. ſcd̄o phiſico. ter. cō. 74. dicit q̄ ſic ē p̄cipiū i ſpeculabilib⁹ ſic finis i agibilib⁹. vñ oēs cālitates reducunt̄ ad cālitatē finis vt ad primū. nā extrinſeca prius cānt. q: n. extriſeca cānt. iō ⁊ itriſeca cānt ⁊ nō econuerſo. extriſecor āt prius cauſat finis. q: n. ille mouet efficiētē in rōe amati iō agēs agit ⁊ nō ecōuerſo. ¶ Si vo q̄ras q̄ cālitatū iſtarū. ſ. mãe ⁊ forme ſit prior. dicēdum q̄ cauſalitas forme. qd̄. n. p̄pīquis ē p̄ ē prius. ſed cālitas forme eſt huiuſmōi q̄tenus ē p̄pīquior efficieti ⁊ fini. ē ergo iſte ordo q̄ p̄ia cālitas ex nā rei eſt finis. ſecūda ē efficiētis. tertia ē forme quarta materie. ¶ Arguitur ēt rōne ad p̄poſitū ſic oē per ſe agēs agit pp finem. gᵒ. finis h3 rōnē p̄cipij. ſic itelligēdo q̄ finis ē cā cā3 vt p̄dictū ē. nam. p⁹. venit in mentē agentis ſub rōne boni appetibil. nā ē bonū ⁊ optimū aliorū vt dr̄ in lr̄a. agēs āt motū a fine p̄ducit formā qua p ducta coicat̄ materie: ⁊ vltro ſeq̄t̄ q̄ mā ſuſtentet formā. ex quibus p3 q̄ i toto iſto proceſſu finis h3 rōnē p̄cipij. añs rōis p̄bat̄ ſic. q: oē agēs i cuius actiōe pōt accidere error agit pp finē. h3 oē agēs p ſe ē h̄mōi. ergo oē agēs p ſe agit pp finē. ⁊ dico agēs p ſe ad remouēdo caſū ⁊ fortunā cū ⁊ agēs p ſe ſiue agat nālr ſiue a propoſito agit pp finē vt p̄bat̄ ſecūdo phiſico⁊ ter. cō. 75. p̄batio maioris nā ſecūdo phiſico⁊ dr̄ illa actio fruſtra eē q̄ nō ɔ̄ſeq̄t̄ finē itētū. ſi ergo nullus finis ſit intentus nullum agēs agere fruſtra nec erraret. ergo omne agens quod pōt errare agit pp finē. tale autē eſt agens naturale quod poteſt errare: ⁊ hoc etiam eſt verum de agente per intellectum.

Sed eſt dubium cū finis p̄duct⁹ ab efficiente hēat nobilius eſſe exñs ex i re q̄3 exñs eē in intellectūtū. nā primū ē eē reale. ſecūdū itētioale. vr̄ q̄ magis ſit cā p̄io mō q̄3 ſcd̄o mō. nā nobili⁹ ē eē cāe inq̄ātū cā q̄3 cāe inq̄3tū cāti. ¶ Dicēdū q̄ eē nobilius pōt itelligi. ſ. vl' ſimplr̄ vel ḡm q̄d. p⁹ mō eē rei factibilis nobili⁹ eſt i mēte artificis q̄3 in ſe. ſicut lapis nobilius h3 eē i mente dei ſimplr̄ q̄3 i p̄pia nā: ſilr̄ archa i mēte artificis. nā primū eē ē i mãle ⁊ icorporale rōne eius i q̄ ē. h3 ſecūdum ē materiale ⁊ corpale. ſicut p3. Si vo loq̄mur de eē ḡm q̄d ſic lapis vel archa h3 nobili⁹ eē i ſe ⁊ i ſua nā q̄3 i mēte cuiuſcunq3 artificis q: vt i ſe h3 reali⁹ ⁊ verius eſſe lapidis vel arche q̄3 i mēte dei vel artificiſ. Ad propoſitū. finis vt h3 eē i itellectu ⁊ i mēte agētis h3 nobili⁹ eē ſimplr̄ q̄3 i re extra ⁊ vt i ſe. nō ē i re eē. ḡm q̄d: vt arguit rō ḡm ergo primum eē h3 rōnes cāe: ⁊ ſic nobilius eē ſimplr̄ r̄ndet fini vt ē cā q̄3 fini vt ē cātū ⁊ p̄ductū. ¶ Ex predictis colligit̄ pars affirmatiua cuiuſlibet illarum queſtionum licet mixtim ſit poſita quodammodo veritas illarum.

Ad argumenta Ad primū p3 ex p̄dictis. nā finis ē primū ḡm q̄ ē i mēte artificis. ⁊ vltimum ḡm q̄ eſt in re extra. p⁹ mō ē primū p̄cipiū. ſecūdo mō nō. ſed magis ē principiatū. ¶ Ad ſecūdū p ſcd̄a q̄one dico q̄ finis eſt cauſa ḡm q̄ eſt ens p̄ſentatū i mēte ſiue itentiōe agentis. ſic. n. mouet agēs ſub rōne diligibilis. ¶ Ad illud primi de generatiōe dico q̄ p̄bs loq̄t̄ de termino motus q̄ādo ē realr̄ p̄ns ⁊ p̄ductus iā p motū. tunc. n. ceſſat mot⁹. nō tū vt ē p̄ſens i itētiōe. finis autē vt ē cā h3 eē in mente. ⁊ nō i re eē. ¶ Ad tertiū p tertia q̄one nego ɔ̄na3 ad q̄dlibet illo⁊ triū icōueniētiū q̄ iferunt̄. cū. n. ifert̄ primo q̄ idē reſpectu eiuſdē eſſet cā ⁊ cātū prius ⁊ poſterius dicēdū q̄ ille q̄ttuor cāe ſūt eq̄ p̄io i ſuo gñe. ⁊ tū vna poteſt eē prior alia ſicut licet gñaliſſima ſunt prima gña ſimplr̄: ⁊ tū vnū p̄dicamentū eſt prius alio: vñ prioritas i cāis ē equoca ſicut cālitas. tūc ad formā dico q̄ ñ ē icōueniēs idē eſſe pri⁹ ⁊ poſteri⁹ cā ⁊ cātū prioritate ⁊ poſterioritate ⁊ cālitate diuerſimode dcā. Jn eodē tū genere cālitatis ⁊ prioritatis ē ipoſſibile. vñ efficieſ ē cā finis. ⁊ p ɔ̄ns primū i rōne cāe efficiētis. finis āt ē cā efficientis: ⁊ p ɔ̄ns prior i ratione finis ⁊ deſiderabil'. ¶ Cū vo ifert̄ ſecundo q̄ idē eēt cauſa ſuiipſius. dicendū q̄ cū dicit̄ q̄ q̄cq̄d ē cā cāe ⁊c. in illa p̄pone accipiuntur tres cāe h3 tū variat̄ cā p̄ia reſpectu medie: ⁊ media reſpectu vltime. q̄re cōmittit̄ fallacia accñtis. p̄io. n. cā accipitur i gñe cāe efficiētis. cū dicit̄ q̄ q̄cq̄d ē cā cāe. ſed ſecundo ſumit̄ i gñe cāe final' eſt cū dr̄ q̄ eſt cā cauſati. vñ i talibus ſic variatis nō ē p̄poſitio vera. Si vo vna cā ſit p̄ima reſpcū ſecunde i genere cauſe efficientis ⁊ illa ſecūda reſpectu tertie i eodē genere cauſe tunc eſt p̄pō vera. Ad illud de prioritate dicēdū p idē. cū. n. dr̄ q̄ idē eēt prius ſeipſo. nō valet. q: mutatur prioritas ſicut prius cū ifert̄ tertio q̄ eſſet circulus in demonſtratione. nego ɔ̄nam. Ad p̄batiō3 dicendu3 q̄ non eēt circulus in demōſtratiōe niſi q̄n eſt vtrobiq3 idem genus demonſtratiōis qd̄ nō ē p̄poſito. nā ſicut cā eſt equoca ſic ⁊ demonſtrationes. o3 ergo ad circulū demōſtra

tionis q̄ idē gen⁹ pp qd ſit ī vtraqꝫ demōſtratiōe. nā aliͬ non erit circulus. ¶ Aliter pōt dici ad argumētū q̄ finis non eſt cā finalis efficientis ſꝫ effectus. vñ cuꝫ dicitur q̄ agens agit pp finē: nō eſt itelligēduꝫ pp finē ſuū: ſꝫ pp finē ſui effectus: ⁊ tūc pꝫ q̄ tūc nihil mali ſeq̄ꝛ ex pdictis ¶ Sꝫ cōtra phs hic ī littera dicit q̄ efficiens ⁊ finis ſunt ſibi iuicem cauſe: Rñdeo veꝝ eſt in cauſādo vel ſm cālitatē non ſm id qd ſunt. qꝛ .n. efficiēs amat finē iō efficit effectū: illud tñ qd eſt finis nō eſt cā eius qd eſt efficiens. nec etiā efficiēs eſt ſp cā ipſius finis ſaltē reſpectu finis gratia cuius qꝛ ille pſupponiꝛ nec pducitꝛ ab efficiēte. ¶ Ad primū q̄rte queſtionis cū dꝛ q̄ cāe itriſece ſūt magis cāe dicēdū q̄ falſuꝫ ē. qꝛ illa q̄ eſt pria cālitas omniuꝫ ē verior. talis eſt cauſalitas finis. nā oēs alie cālitates dependēt a fine vt oſtenſū ē vñ veꝝ ē q̄ effect⁹ ē a cāis itriſecis īmediatis ⁊ primis. tñ nō magis ſimplr. ¶ Ad ſecūdum ɔcedo q̄ nobiliſſima cāta hñt finaleꝫ cāꝫ. cū āt adduciꝛ phs tertio huius dicēdū q̄ illa auctoritas nō multuꝫ cogit qꝛ ibi ī tertio pcedit modo diſputatiuo vt ibi declaratū fuit in ſcripto ⁊ determinatū qualr ī mobilib⁹ īueniaꝛ rō finis ⁊ efficiētis ⁊ cū pbaꝛ q̄ oīs finis ē finis alicuius actiōis dicēdū q̄ duplex ē actio. ſ. imanēs ⁊ trāſiēs. lꝫ g° negeꝛ ab imobilibus rō finis q̄ attigitur actiōe trāſeunte q̄ pprie habet rationeꝫ motus ſicut loqꝛ phs. nō tñ negatur finis qui attingiꝛ actione imanente. ¶ Ad tertiuꝫ cuꝫ īferꝛ q̄ maxime certa cognitio eēt p finē: diciꝛ vno mō q̄ veꝝ eſt. vnde oēs cāe poſſunt per finē demōſtrari. ideo potiſſima demōſtratio ⁊ certiſſima eſt per finem. qꝛ ſicut principiuꝫ in ſpeculatiōib⁹ ita finis ī agibilibus. ergo ſicut pricipia ſunt certiſſima. ſic ⁊ finis. cuꝫ ergo dicitur q̄ maxime cognoſcimus per formā ipſuꝫ qd qd eſt: dico q̄ falſum eſt. nā qd quid eſt rei ⁊ diffinitio poteſt accipi ab oi cā. ¶ Aliter dī q̄ cognitio rei pōt accipi duplr. ſ. ſimplr ⁊ ſm pportioneꝫ: vt dictū fuit in ſcdo ⁊ in primo. dico ergo q̄ aliq̄ certius cognoſcūꝛ ſm pportionē cognoſcentis. ⁊ tamē nō ſunt notiora ſimplr. ſicut mālia ſūt notiora nobis ſꝫ pportionē q̄ꝫ īmālia: ⁊ tñ īmālia ſūt notiora ſimplr. ¶ Silr ī ppō cognitio p finē ē ſimplr notior. tñ cognitio de illa re ſm proportionem ſuam eſt notior per formam qꝛ forma ē primior cā q̄ꝫ finis. vnde prio poſterioꝝ diciꝛ q̄ cognitio per cām ppinq̄ꝫ eſt pp qd. ſed per remotā qꝛ. ¶ Ex oibus pdictis patet vnum correlarium . ſ. q̄ finis eſt cauſa cauſarum quantum ad cauſare. ⁊ vt habet eſſe in mente: ſed efficiens quantū ad eſſe reale ex.

¶ Differūt āt ī tātū q̄ agētia qdē ⁊ ſinglaria ſiꝛ ſūt ⁊ nō ſunt: ⁊ ipſa ⁊ quoꝝ cāe. ⁊c.

Q ō. iij.

Queritur Utrū cā particularis ⁊ ī actu ſimul ſit ⁊ nō ſit cū effectu pticulari: ⁊ videꝛ q̄ non. qꝛ ſi ſic. ergo in principio motus ceſſat motus. ɔñs eſt euidēter falſū. ergo ⁊ antecedens. pbatio ɔñtie. habitib⁹ pſentibus ceſſat motus. p° de gñatiōe tex. cō. 55. accipiaꝛ ergo aliquod efficiēs p motū. certuꝫ ē q̄ in pricipio motus ē efficiens ī actu. ergo ⁊ effectus erit in actu. ſed exiſtēte effectu in actu ceſſat motus. ergo ceſſat in principio. ¶ Preterea mouens naturaliter prius eſt moto. ⁊ ſi adiuicem referantur nihil minus vt dicitur quarto huiuſ. ergo mouēs poteſt eſſe ſine moto ſicut prius ſine poſteriori ergo cauſa in actu ſine effectu in actu. ¶ Preterea ſcituꝫ in actu eſt cauſa ſcientie in actu. ſed ſcitum in actu poteſt eſſe ſine ſcientia. ergo cauſa in actu ſine effectu in actu. probatio minoris. quia referuntur tertio modo relatiuoꝝ vbi non eſt eſſentialis. ordo nec mutua dependentia quia ſcientia dependet a ſcito vel ſcibili. ⁊ non ecōuerſo. ¶ Preterea deus eſt ſemper cauſa in actu. ſi ergo cauſa in actu ⁊ effectus in actu ſimul ſunt. ſequitur q̄ effectus dei ſemper fuiſſet in actu. ⁊ ſic mundus ab eterno ē. quod eſt hereticum. q̄ autēꝫ deus ſit ſemper cauſa ī actu patet. qꝛ ſi prius fuiſſet cauſa in potentia ⁊ poſtea in actu per ɔñs mutareꝛ. Cōtra: phus hic ⁊ ſecūdo phiſicoꝝ tex. cō. 3. ¶ Juxta hoc q̄riꝛ 2° vtꝝ cā in potentia ſit ſimul cuꝫ effectu in potentia. vꝛ q̄ ſic. nā relatiua ſimul ſūt ⁊ non ſunt. ſed cauſa in potentia ⁊ effectus in potētia referunꝛ ſecūdo mō relatiuorū vt calefactiuū ⁊ calefactibile ī quo mō eſt mutua depēdentia: eſſentialis ſicut ī prio ⁊ p hoc diſtinguuntur a tertio modo. ergo cauſa ī potentia ⁊ effectus in potentia ſimul ſunt ⁊ non ſunt. ¶ Contra: philoſophus hic in littera tex. cō. 3.

Rñdeo circa iſtas duas q̄ōnes. primo quandā opinionem pertractabo. ſecūdo aliter rñdebo. ¶ Quantum ad primum eſt vna opinio q̄ videtur egidij ſup ſcdo phiſicorum. q̄ cā efficiens per motuꝫ hꝫ duplicē effectū. vnum īmediatū. ſ. ipſum fieri. aliū mediatū. ſ. factuꝫ eſſe ¶ Ex hoc dicit ad queſtionē duo. Primū dictum eſt q̄ iſta ppoſitio eſt vera de cā in actu ⁊ de effectu imediato. ſ. ipſo fieri. hoc probaꝛ. quia quando cauſa ē in actu tūc mouet. ⁊ quando mouet ipſum fieri tunc eſt immobili. ⁊ ideo ſimul ſunt cauſa mouens ⁊ ipſum fieri ſiue moueri. ¶ Scdꝫ dictum eſt q̄ iſta ppoſitio non eſt vera de cauſa in actu. ⁊ effectu mediato. qd probatur ſic. quia ſi ſic oīa euenirent de neceſſitate. ſuppoſito illo q̄ oīa haberēt cās per ſe. ɔñs eſt falſum. vt patet ſexto huiuſ tex. cō. 7. conſequentia pbatur ſic. Sit aliquid faciendum tertia die ⁊ vocetꝛ. a. ſi. a. fiet ab aliqua p ſe cā ſit illa cā. b. ſi. b. habeat aliam cauſam ſit. c. ⁊ ſic reducendo ad aliquid. quod nūc eſt. ſit. d. quod eſt cauſa ipſius. c. tunc ſic. ſi. d. eſt cauſa in actu ⁊ eſt nec̄ia. ⁊ ipſum. c. eſt neceſſario in actu ex ypoteſi. ⁊ ſi. c. ergo. b. ⁊. ſi. b. ergo. a. ergo oīa neceſſario euenirēt. Sic eni arguit phs ſexto hui⁹ caplo tertio tex. cō. 7. vnde iſte due propoſitiones non ſunt ſimul vere. ſ. q̄ cuiuſlibet fiendi ſit dare aliq̄ꝫ per ſe cauſam: ⁊ q̄ poſita cauſa in actu neceſſariū ſit ponere effectū in actu. nam ex his duabus propoſitionibus ſeq̄tur concluſio īpoſſibilis mō predicto. ſ. q̄ oīa erunt de neceſſitate. nō pp primā ppoſitionē qꝛ conceſſa illa tanq̄ꝫ vera adhuc ɔcluſio ſeq̄reꝛ pter ſecūdā. ergo ē īpoſſibilis. ¶ De ſcda q̄ſtione dicitur ab iſtis q̄ cā in potentia non oportet q̄ ſit ſimul cum effectu. ratio eſt qꝛ cauſa in potentia eſt prior effectu qꝛ pōt eſſe ſine eo. Sed cōtra iſtam opinionem arguiꝛ reducendo rationem primā ɔtra eos de fieri quod ponit effectum īmediatū. nā poſita pria ppōne quā cōcedūt ⁊ hanc quā ipſi dicunt q̄ poſita cā in actu neceſſario ſit ipſuꝫ fieri in actu: arguo vt prius. qꝛ. d. exiſtente ī actu neceſſe ē. c. fieri: ⁊ ex. c. b. ⁊. ex. b. a. fieri. ergo oīa futura fierēt de neceſſitate ¶ Preterea ɔ ipſū dictū ī ſe vt ppōiꝛ nō vꝛ veꝝ. ſ. q̄ cauſa pticularis ⁊ effect⁹ imediatus ſint ſilr. qꝛ ponamus q̄ ſint multe cāe agentes non per motum. ſi cā exiſtente in actu neceſſe ē immediatum effectū eſſe ī actu. ergo oīa pducibilia a talib⁹ cauſis de neceſſitate euenirēt. quod falſum ē: quia poſſūt illa ɔtigēter cāre ſicut cāe agētes per motum. ⁊ magis etiam vt patet de mobilitate per voluntatem. Ad formam rationis dicendum q̄ ibi eſt fallacia ſm quid ⁊ ſimplr. cōcedo. n. q̄ qñ cā in actu cauſat neceſſario ſequitur q̄ effectus eſt in actu. Si autē inferamus, ergo neceſſario eſt effectus: nō valet. qꝛ cā ē in actu contingenter: vnde ɔñtia non valet effectuſ neceſſario neceſſitate ɔñe eſt in actu. ſi cauſa ſit in actu. ergo effect⁹ neceſſario eſt. niſi ponereꝛ q̄ eſſet cā neceſſario ī actu. nūq̄ꝫ . n. ex neceſſitate cōditionalis ſequiꝛ neceſſitas ɔñtis: niſi añs ſit neceſſarium. ſed non eſt ita ī ppoſito ſi ſit cauſa in actu contingenter. ¶ Contra illud quod dicūt quātū ad ſecundam queſtionem de cauſa in potentia ⁊ effectu ī potentia. videꝛ. n. q̄ ſimul ſint ⁊ non ſint. qꝛ referuntur ſecūdo modo relatiuorum que mutuo dependent.

Quantum ad ſecūdū dico tria. primū eſt q̄ illa dīa īter cās in actu ⁊ in potētia reſpectu effectuū proportionabilr acceptoꝝ non eſt accipienda quantū ad ipſas relationes cauſe ad effectum. quia ſic ſimul eſt cā in potentia ⁊ effectus in potentia ſicut cauſa in actu. ⁊ effe-

ctus in actu.nam omnia hec referuntur vno genere rela tiuorum.s.secūdo mō.Sed veritas huius dicti accipiēda est in fundamentis relationum vt sit sensus ⁊ relatio cāe in actu ⁊ effect⁹ in actu nō pñt fundari: nisi in ente in actu ⁊ iō sicut relationes simul sunt ⁊ nō sunt: ita ⁊ fundamen ta eoꝝ.sed relationes cāe in potētia ⁊ effectus in potētia nō requirunt fundamenta in actu.⁊ iō non oꝫ fundamenta eoꝝ simul esse: licꝫ relationes simul sint: nā si relatio cāe in potentia fundaret̄ in ente in actu sicut iste edificator ē non oꝫ relationē effectus in potētia sibi correspondentem fundari in aliquo ente in actu.nō.n.oꝫ simul existere edifi catorē ⁊ edificabile: qꝛ edificabile pōt fundari in ente ī po tentia. ¶ Secūdum dictum est ꝙ illa dīa nō est itelligen da de fundamētis relationum inq̄ꝫtuꝫ fundamēta sunt: qꝛ sicut vtreqꝫ relatiōes simul sūt ita ⁊ fundamēta simul sunt.i.in actu sunt inq̄ꝫtuꝫ fundamēta.ħ est actu sūt sub illis relationib⁹. Sed est itelligēda de fundamētis cōpa tis ad existētiā: qꝛ in cā ⁊ effectu in actu si vnū fundamētuꝫ existit in actu: ⁊ aliud non: sic de cā ⁊ effectu in potentia. ¶ Tertiuꝫ dictuꝫ est.ꝙ illa dīa nō est itelligēda de fun- damētis absolute acceptis: sed sub relatiōib⁹.non.n.seqt̄ ꝙ si vnum fundamētuꝫ existat in actu: ꝙ fundamē tum effectus in actu existat: qꝛ fundamētuꝫ absolute exi- stere pōt in actu sine relatione.sed si fundamētum cāe in actu est sub relatione in actu fundamentū relatiōis effe- ctus existit sub relatione in actu. ¶ Est gͦ in sūma dīa sic accipiēda ħ.nō q̄dē iter relationes: qꝛ sic vtriqꝫ necio sil' sunt: nec iter fundamēta relationuꝫ inq̄ꝫtuꝫ fūdamēta: qꝛ ēt illa vtriqꝫ necessario sil' sunt.cū sine illis vt sic nō sunt re lationes.nec iter ea q̄ sunt fūdamēta ſm se cōsiderata.qꝛ sic neutrobiqꝫ necio sunt simul in actu: nec necio simul in potētia. Sed itelligit̄ dīa de fūdamētis actu existib⁹ sub relatiōib⁹ ꝯpatis ad existētiā absolute: sed ad exñtiaꝫ sub relationibus: vt sit sensus. ꝙ si est a cā in actu: illa rela- tio est in actu.gͦ necesse ē aliqđ existere in q̄ fūdat̄ relatio cāe in actu ⁊ effect⁹ in actu.sed si ē cā ī potētia.sic edifica- tor: nō oꝫ aliqđ ens in actu eē in q̄ fūdet̄ illa relatio ī po- tētia.sed sufficit ħie aliqđ fundamētū ens in potentia.

Ad argumenta Ad primū dicēdum ꝙ ꝯñtia nō tenet. Ad ꝓbatiōnē dico.ꝙ eo mō quo agēs ꝑ motuꝫ est in actu: effectus ē in actu.s. mō preexposito. Sed dū mot⁹ est ipm agēs nō est cā in actu ipsi⁹ facti esse vsqꝫ ad vltimum istās accipiēdo tñ effectuꝫ respectu cui⁹ est mouēs actu ille effectus est in actu.s.ipm fieri.qꝛ duꝫ mouet nō est cā in actu: nisi ipsius fieri.sed in vltimo istā ti est cā in actu facti esse.⁊ tūc cā ⁊ effect⁹ sunt sil' in actu. vñ si cā est in actu in fieri: sil' erit effect⁹ in fieri.si est actu ī facto eē: erit sil' effect⁹ in facto esse.qñ ergo dꝛ ꝙ habitib⁹ pñtibus cessat motus. dicēdū ꝙ pñte hītu siue effectu in facto esse cessat mot⁹.nō aliter ⁊c.sic aūt est tūc pñs in fi- ne motus. ¶ Ad secūdū de q̄rto huius dicēdū ꝙ mouēs est simul nā cū effectu.accipiēdo ista vt sunt sub relationi bus mō ꝑdicto.tñ res subiecta mouenti est prior re ī qua fundat̄ relatio effectus.phs aūt loqtur de fundamētis. non de relationib⁹.vñ ibidē dꝛ.ꝙ sensibilia pñt esse non existib⁹ sensibus.qꝛ sensibilia ⁊ sensus dicunt̄ relatiue ter tio mō. dictū est aūt ꝙ dīa illa itelligēda est: nō de fun- damētis absolute: sed vt sunt sub relatiōib⁹. ¶ Ad tertiū dicēdū.ꝙ sciētia in actu.⁊ sciētia in actu sil' sunt.⁊ nō sunt. cū dꝛ. ꝙ referunt̄ tertio mō.dico ꝙ falsum est. nisi acci- piēdo sciam in actu.⁊ scibile non scitū.vñ sciendū ꝙ scibi le ſm se ⁊ essentialr̄ refert̄ ad sciam in potētia.⁊ scia in po tētia ⁊ scibile simul sūt ⁊ nō sunt nec accidit sibi ꝙ sciatur in poᵃ.accidit tñ lapidi.sicut accidit Joāni ꝙ sit pꝛ.nō tñ accidit pꝛ ꝙ sit pꝛ.vñ sicut scia in poᵃ ēentialr̄ dependet a scibili: ita eꝯuerso ⁊ sciētia in actu dependet a scito in actu.⁊ eꝯuerso.qñ ergo dꝛ ꝙ accidit scibili ꝙ sciat̄: ē in- telligēdū de re subiecta.s.lapide vel ligno.ꝓbatio huius qꝛ scibile non est scibile: nisi qꝛ eius potest esse scia.nam si esset scibile ⁊ eius non esset sciētia in potentia.eēt scibile ⁊ nō scibile.ergo in rōne scibilis vt scibile est: includit̄ scia in potētia sicut suū ꝑ se correlatiuum. De hoc amplius ī capitulo de ad aliqđ. ¶ Ad quartuꝫ de deo.negatur añs qꝛ deus semꝑ fuit.nō tñ semꝑ fuit cā in actu.qñ dꝛ ꝙ eēt mutatus.dico ꝙ ꝯñ non valet.qꝛ agens voluntarium cuius modi est deus: voluntate antiqua non mutata pōt causa re qñ sibi placet sine mutatiōe sui. Exemplum.sicut si ego vellem mō sedere cras: sine mutatione volūtatis mee pos sem sedere cras.Silr̄ de deo: qꝛ qcqđ facit vel factur⁹ ē: ⁊ sciuit ⁊ voluit se facturꝫ volūtate antiqua ⁊ ab eterno.⁊ ideo facit qcqđ facit sine mutatiōe sui: facta solū mutatio ne ex pte effectus.ħ aūt determinare quō se ħeat magis ptinet ad negociū theologicū.sed hoc ꝓ nunc sufficiat: qꝛ effectus nouus pōt esse cā non mutata. ¶ Ad argumentū ꝓ secūda q̄ōne: patet quid dicendum sit ex his que dicta sunt in corpore questionis.

¶ **Horum quidem vtiqꝫ altera causa essendi ne cessaria.horum autem nulla: sed ꝓpter hec alia sunt ex necessitate ⁊c.** Qō.iiij.

Queritur Utrū necessaria ħeant cām sui esse. ¶ Uidet̄ ꝙ non per Auicē. pͦ metaphisice capitulo.vj. cuius rō est ista.oē hñs cām amota vel circū- scripta cā pōt non esse.ergo sequitur ꝙ nullus effectus sit necessarius.qꝛ posse non esse repugnat necessario. ¶ ꝑ. cau sa efficiens est principiū vñ motus.sed in imobilib⁹ non est motus.ergo imobilia que sunt necessaria nō hñt cām efficientē.⁊ ꝑ ꝯñs nec aliquā aliā cām. Confirmat̄ quia tertio huius. Tex.cō.3.dꝛ ꝙ in imobilib⁹ nō est efficiēs neqꝫ finis. ¶ Cōtra.scđo hui⁹ dꝛ.ꝙ necessarioꝝ ⁊ sempi- ternoꝝ sūt cāe. Idē dꝛ hic in littera. Tex.cō.6.

Respondeo In ista q̄ōne primo quasdā distinctiones premittam ⁊ declarabo. secūdo quoddaꝫ dubium tangam ⁊ remouebo.tertio dicā ad questiōem. ¶ Quantū ad primū sit ista pͣ distinctio.ꝙ necīa sunt in duplici genere.quedā sunt cōplexa.q̄dā icōplexa.Exē plum primi.ꝓpositio necessaria siue sit principiū.siue cō clusio.exēplū secūdi.deꝰ ⁊ intelligētie ſm viā philoso- phoꝝ qui posuerunt ea necessaria esse. Secūda distinctio sit ista ꝙ necessitas est duplex.q̄dam est necessitas simpli citer.q̄dam ſm quid.prima dicit̄ necessitas ꝯñtis: puta qñ tam antecedens q̄ꝫ ꝯsequens sunt in se necessaria. exē plum.si hō est animal.necessario est sensibilis.secūda vo cat̄ necessitas ꝯñtie.puta qñ ꝯñs nō est necessariū: nisi po sito añte.sic tñ ꝙ tam añs q̄ꝫ ꝯñs sunt in se contingentia. exemplum.si hō currit: hō mouet̄. ¶ Tertia distinctio sit ista.ꝙ ad hoc ꝙ effectus sit necessarius.oꝫ cāꝫ esse neces sariam in essendo ⁊ in causando: qꝛ altero istorum deficiē te: potest effectus non esse. Exemplum.sit.a.cā.b.si.a. non est necessarium in cāndo: nec.b.eius effectus erit ne cessarius.non cānte.a.non erit.b.similiter si.a.non ē ne cessarium in essendo: nec ipsum.b.qꝛ non existēte.a.non erit.b.vtrunqꝫ istorum est in complexis.principia.n.in se sūt necessaria.⁊ necessario causant ꝯclusiones: qꝛ rō cau- se necessario cāntis est ꝙ destructo effectu illa destruat̄. sic est de principijs respectu ꝯclusionis.qꝛ ad falsitatē cō clusionis arguitur falsitas ꝑmissarum.

Quantum Ad secūdum est vnum dubiuꝫ.Utrū in reb⁹ sit aliqs effectus necessari⁹. ¶ Rñdeo ⁊ di- co ꝙ sic ſm viam phoꝝ.nam ſm eos agente secūda cau- sa: prima cā necessario agit.posuerūt.n.ordinē ⁊ conexio nem cāꝝum esse necessariam. Tūc sic.in causis essentialr̄ ordinatis vna necessario cānte: alia necessario cāt.sed cāe reꝝ sunt essentialr̄ ordinate. ⁊ aliqua cā in reb⁹ necessario cāt.ergo ⁊ oēs alie.⁊ ꝑ ꝯñs pma cā. maior pꝫ.qꝛ ħ ē vna dīa iter cās eēntialr̄ ordinatas.⁊ accñtaliter ordinatas: vt dcm̄ fuit. 2ͦ.huius.ꝙ cāe eēntialr̄ ordinate sil' ꝯcurrūt ad cāndū.⁊ nō sic accñtalr̄ ordinate.minor pꝫ q̄ꝫtū ad pri mā partē ex ypothesi phoꝝ.secūdū vero est.qꝛ multe sunt cause eēntialr̄ ordinate.2ͣ ps minoris ꝓbat̄ ex dīa inter

cãs nãles. ⁊ a ꝓpoſito. q꞉ cã nãlis neceſſario cauſat. ꝫ cã a ꝓpoſito: ꝯtīgēter. ¶ Sꝫ tenēdo viã theologoꝝ dr̃ ꝙ in icōplexis de ꝗbus nūc eſt ſmo null⁹ effect⁹ eſt ſimplr̃ neceſſarius. ꝓbatio hui⁹. q꞉ in cãis eēntialr̃ ordinatis p̃ia cauſa cauſante contingenter: omnes alie cauſant contingenter: ſed prima cã que eſt de⁹ cãt ꝯtingēter: q꞉ oĩs actio dei ad ex̃ eſt ꝯtingens. g° oēs alie cãnt ꝯtingenter. maior pꝫ. ſed minor ꝓbat̃. nam effect⁹ neceſſarius req̃rit cãꝫ neceſſariã. ⁊ q̃ꝫtū ad cãlitatē ⁊ q̃ꝫtū ad eſſe: vt dict̃ ē. ſic ꝙ deſtructo effectu cã deſtruit̃. ſi g° p̄ cã cãret aliquē effectum neceſſariū ad deſtructionē effect⁹ neceſſario arguit̃ deſtructio cãe prime. ⁊ ita ei⁹ entitas nō eēt oĩo independens ⁊ abſoluta. qḋ eſt abſurdū. ¶ Pro iſta ꝯcl'one ſunt multe alie rõnes: ⁊ ēt ꝓ opione pħoꝝ. que cã breuitatis ꝓ nunc dimittãt̃. ſunt. n. ꝓlixioris ⁊ altioris negotij: nec rõ poſita a pħis cogit. nam ſecūda ps minoris eſt falſa. cuꝫ dr̃ ꝙ aliqua cã cauſat neceſſario cū ꝓbat̃ ex dr̃ia cãe nãlis ad cãꝫ a ꝓpoſito. ¶ Dicendū ꝙ neceſſitas ē duplex. ſ. neceſſitas ſimplr̃. ⁊ neceſſitas ſm q̇d. cã ergo nãlis neceſſario cãt neceſſitate ſm q̇d ⁊ ſubiecto ꝯditione. puta ſi cã ſit. pro eo ꝙ cã ꝓxima nãlis ex nãli colligãtia ad effectū neceſſario dum eſt cauſat illum: ſed illa cãtio eſt cōtingens ſimplr̃. ſicut ⁊ illa cã ꝯtingenter eſt. ignis ergo dum ē neceſſario calefacit. tñ q꞉ ignis ꝯtingēter eſt: iõ ſimplr̃ ꝯtingenter cãt. ſed nec ſic eſt neceſſitas in prima cã. q꞉ tūc eēt ſimplr̃ neceſſitas. cum illa ꝯditio ſit ſimplr̃ neceſſaria. ſ. ꝙ deus ſit. qḋ. n. neceſſariū eſt ex ſuppoſitione neceſſaria eſt ſimplr̃ neceſſariū. hoc. n. eſt neceſſitas ꝯñtis. illud aūt ſuppoſitum in alijs cauſis nãlibus nō eſt ſimplr̃ neceſſariū. ꝑ illã ergo neceſſitatē ꝯditionataꝫ ⁊ ſm q̇d differt cã nãlis a cã a ꝓpoſito. q꞉ agens a ꝓpoſito ſuppoſito ꝙ ſit non ſequitur ꝙ neceſſario agat. ſed pōt non agere. ex eo ꝙ agit ex libertate voluntatis.

Quantum ad tertiuꝫ dico ꝙ neceſſaria ꝯplexa puta cōcluſiones hñt cãm ſui eſſe. vt dictum eſt. ſm ēt pħos multa neceſſaria icōplexa. puta corpora celeſtia ⁊ intelligentie. ⁊ alia a prima forſan ſm coꝝ mentem hñt cãm ſui eſſe. lꝫ ſm viam veroꝝ theologoꝝ aliter ſit dicendum. vt patet ex predictis aliqualiter.

Ad rationes in oppoſitū. ¶ Ad primū dicendū: ꝙ duplex eſt neceſſariū. ſ. neceſſariū effectiue ⁊ neceſſariū formalr̃. ⁊ ꝑ ſe neceſſariū. Effectiue dr̃ qḋ per ſe excludit oēm aliam priorē cãm efficiētē a qua ꝓducat̃: ⁊ ſic ſolus deus eſt neceſſarius effectiue: ſeu in gñe cãe efficientis. ſꝫ neceſſariū ꝑ ſe ⁊ formalr̃ nō excludit q̇n ab alia poſſit eſſe effectiue ſeu principiatiue. ſicut dicit de perſonis ꝓductis in diuinis. nam verbū diuinū: lꝫ ſit quoddã neceſſariū formalr̃. nō tñ excludit q̇n ſit ab alio. puta a patre principatiue. ¶ Ad Auicē. ergo dicendū eſt ꝙ loq̇tur de neceſſario effectiue. cū ergo arguit̃ ꝙ a mota vl' circūſcripta cã: cauſatū ñ eſſet neceſſariū ex ſe. veruꝫ eſt in gñe cãe efficientis: tñ quo effectus neceſſari⁹ req̃rit cãm neceſſariã. nō tñ in cãndo: ſed ēt in eēndo. iõ poſito tali effectu nunq̃ꝫ poſſet eius eſſe realr̃ circūſcribi. talis ergo effect⁹ eſſet neceſſarius de ſe formalr̃: lꝫ depēderet ab alio efficienter vel effectiue. ¶ Ad ſecūdū dico. ꝙ non eſt ſimplr̃ de rõne efficiētis ꝙ ſit principiū vñ mot⁹: q꞉ accidit efficienti ſm ꝙ hmōi ꝙ agat ꝑ motū: q꞉ efficiens pōt agere ſine motu. tñ q꞉ in nãlibus cōiter eſt veꝝ ꝙ efficiēs agit ꝑ ſe motuꝫ. iõ dr̃ ꝙ illa deſcriptio efficiētis qua dr̃ p̃cipiū vñ motus eſt a poſteriori ⁊ a notiori quo ad nos in imobilibus. ergo eſt principiū efficiens nō tñ vñ motus. ⁊ ꝑ ħ idē pt̃ r̃ñderi ad ꝯfirmationē q̃ adducit̃. ¶ Ad argumētū in oppoſitū qḋ vr̃ facere ꝯ opionē theologoꝝ. dr̃ vno modo. ꝙ pħs 2° huius loq̇tur de neceſſarijs ꝯplexis de q̇bus ꝯceſſum eſt ꝙ pñt hēre cãm ſui eē. ſed iſta r̃ñſio nō eſt tenēda: q꞉ ꝯ̃riū fuit ibi dictū. ¶ Dico g° aliter ꝙ loq̇t̃ via pħoꝝ q̃ nō eſt mō recipiēda in ꝓpoſito. cū repugnat veritati theologie. ¶ Aduertendū tñ ꝙ lꝫ in cōplexis non ſit aliq̇s effectus ſimplr̃ neceſſarius. nec ꝑ ꝯñs neceſſaria cã ſimplr̃: tñ ſicut eſt effectus neceſſarius ſm q̇d: ita ſunt cauſe neceſſarie ſm q̇d: vt dictum fuit. ⁊ hoc mō dici poſſet ꝙ in complexis neceſſaria hñt cãm ſui eſſe. eo mō quo ſunt neceſſaria. ſ. non ſimpliciter. ſed ſm quid.

Numero q̇dē quoꝝ materia vna. Qõ. v.

Queritur Utruꝫ mã q̃ eſt altera ps cōpoſiti ſit cã idiuiduationis. ¶ Et arguit̃ ꝙ ſic. nam. v. methaphiſice. Tex. cō. xij. dr̃. illa ſūt vnum numero: quoꝝ mã eſt vna. ¶ Sed ꝯ illã opionem arguit̃: q꞉ ſi mã eſt cã idiuiduationis: vbi eadem eſt mã ibidē eſt indiuiduū. ſed eadē eſt mã in gñato ⁊ corrupto. g° gñatuꝫ ⁊ corruptū erūt idem idiuiduū. qḋ eſt falſum. ¶ Cōfirmatur. ſi primo ex aq̃ generet̃ ignis. ⁊ 2° ex igne generet̃ aq̃: pꝫ ꝙ aqua p̄ gñata. ⁊ 2° corrupta hñt eandē mãm ⁊ ſunt eiuſdē ſpēi: ergo aq̃ pri⁹ corrupta ⁊ ſecūdo gñata erūt vna numero. qḋ eſt falſum: q꞉ tunc ꝑ nãm corrupta poſſet redire eadē numero qḋ eſt ꝯ Ari. vbiq̃ꝫ. ¶ P̄. qḋ eſt cã idiuiduationis eſt cã diſtinctiōis: ſed mã nō eſt cã diſtinctiōis q꞉ actus eſt q̇ diſtinguit. ex. 7° huius. Tex. cō. xlix. mã āt nō eſt actus. g° ⁊c. ¶ P̄. mã eſt de eſſentia ſpēi: vt ꝓbatur ſeptimo. Tex cō. xxxiiij. ⁊ octauo huius. ſed qḋ eſt cauſa ſpēi nō eſt cã indiuiduationis: q꞉ tūc ſpēs eēnt indiuidua. ergo nō eſt cã indiuiduatiōis. ¶ Cōfirmat̃. q꞉ ꝯctiuū eſt ex nãm illius qḋ ꝯhit̃: ſed mã eſt de rõne ſpēi. ergo ſpēs ſeu nã ſpecifica nō pōt ꝑ mãm ꝯhi ad hanc indiuiduationem ſeu hecheitatē: nec auctoritas hic poſita cogit. nam equocat̃ de mã. ¶ Ad cuius euidentiã eſt ſciendū. ꝙ mã ⁊ forma opponunt̃ relatiue ex. ij. pħicoꝝ. Tex. cō. xxvj. quot aūt modis dr̃ vnū correlatiuoꝝ: tot modis dr̃ ⁊ reliquū ex p̄ topicaꝝ. forma aūt quantū ſpectat ad ꝓpoſitū duplr̃ accipit̃. ſ. vel ꝓ forma ptis. vel ꝓ forma toti⁹. que eſt ipſa q̇dditas. Silr̃ mã corr̃ñdet dr̃ duplr̃: q꞉ q̃dam eſt mã q̃ opponit̃ forme ptis. ⁊ ħ eſt mã q̃ eſt principiū eſſentiale rei ꝯſtituens rem cū forma ⁊ vnū ens per ſe. q̃dã eſt mã q̃ opponit̃ forme totius ⁊ ipſi q̇dditati: ⁊ ꝑ ꝯñs eſt ex rõnem q̇dditatis formalr̃. ⁊ ħ eſt mã q̃ eſt dr̃ia ſeu ꝓprietas idiuidualis. q̃ eſt cã ꝓpria hecheitatis ⁊ idiuiduatōis q̃ dici pōt hecheitas. ¶ Cum ergo dicit pħs. ꝙ illa ſunt idē numero quoꝝ mã eſt vna. loq̇t̃ de mã non primo mō dicta. ſed ſecūdo mō q̃ ꝓprie ⁊ ꝯgrue vocat̃ mã: q̃ten⁹ cōſtituit rem in eē vltimo ſubijcibili ⁊ mãli. nō aūt in eē formali: q꞉ vt dictū eſt nō ptinet formalr̃ ad formalē q̇dditatem rei. ⁊ iſta expō ꝯſonat lr̃e pħi. Subdit. n. ꝙ illa ſunt vnū ſpē quoꝝ rõ eſt vna. rõ q̇dem ſumit̃ ꝓ q̇dditate q̃ dr̃ forma totius reſpectu eſſe indiuidualis.

¶ Amplius autem alia ſm numerum ſunt vnū. alia ſm ſpeciem. alia ſm genus. alia ſm analogiam. Qõ. vj.

Queritur Utrū ſecunda diuiſio vni⁹ q̃ dr̃ logica q̃ tangit̃ in lr̃a ſit ꝯueniēs. ¶ Ur̃ ꝙ nō. q꞉ vel eſt eadē cū pri°. vel nō. nō eadē: q꞉ eēt inſufficiens cū pri° hēat q̇nq̃ꝫ mēbra: ⁊ illa q̃ttuor tñ. nec eſt alia: q꞉ duo mēbra illi⁹ diuiſionis coicidūt cū duob⁹ alteri⁹ diuiſionis. ſ. vnū gñe: ⁊ vnū ſpē. ¶ P̄. illa diuiſio vni⁹ vel ē diuiſio vni⁹ vniuoci vel equoci. nō eſt diuiſio vniuoci: q꞉ tūc multū qḋ ſibi opponit̃ nō diceret̃ tot modis q̃t ipm̃ vnū cui⁹ oppoſitū pꝫ ⁊ inuit̃ in lr̃a. ꝯñtia ꝓbat̃: q꞉ q̃ñ aliquid vniuocū dr̃ multis modis: nō oꝫ ſuū oppoſitū tot modis ⁊ eq̃lib⁹ dici. pꝫ de rõnali ⁊ irrõnali q̃ nō diuidūt̃ in eq̃lia q꞉ de plib⁹ dr̃ irrõnale q̃ꝫ rõnale. nec ē diuiſio equoci. tū q꞉ oĩs ꝓpō i q̃ poneret̃ vnū vel multa eēt diſtiguēda. tū q꞉ ad vnū mēbꝝ nō poſſet ſeq̇ aliud. cuius oppoſitū dr̃ in lr̃a. ſ. ꝙ vnū mēbꝝ diuiſionis ꝯuenit oĩbus membris. nã in eodē caplo dr̃ ꝙ vnū eſſe eſt principiū numeri eſſe. ergo vnum eſſe eſt principium numeri. ex quo pꝫ. ꝙ vnum

numero

numero qđ eſt vnū mēbꝝ illius diuiſionis: eſt cōe oībus mēbris. ¶ Preterea ꝯtra ptes diuiſiōis arguit̄. nam dr̄ vnū numero eſſe cuius mā eſt vna numero. qđ ſi ſic. nullū imāle eēt vnū numero. ꝯñs eſt falſum: qꝛ ſicut vnitas prioꝛ infert vnitatē poſterioꝛē: vt dr̄ in littera. ita ꝑ oppoſitum de multitudine: qꝛ multitudo poſterioꝛ infert prioꝛem. ſed in mālibus eſt multitudo ſpecifica. ergo ⁊ multitudo numeralis: ⁊ per ꝯſequens vnum numero. ¶ Preterea ſequeretur ꝙ contraria eſſent vnum numero: qꝛ coꝛum materiam eſt vna numero ex primo de generatione. Tex. cō. 54. ¶ Contra. pħs hic in littera. Tex. cō. 12.

Reſpondeo In iſta qōne duo dico. ¶ Primū dictum eſt. ꝙ illa ſecūda diuiſio eſt ſm intētiones logicas ⁊ fundamēta intētionalia. pᵃ aūt diuiſio eſt ſʒ fundamēta realia. ⁊ iō modi ſecūde diuiſionis fūdant̄ ſuper modos prime: eo mō quo intētiōes fūdant̄ in rebus. ⁊ iō ꝑma diuiſio dr̄ realis. ⁊ ſecūda logica. ¶ Secūdū dictū ptinet ad ſufficientiā ſecūde diuiſiōis declarādā. q̄ ſic hr̄i pōt: qꝛ itellectus intelligēs aliqđ ſub rōne vnius: aut itelligit illud ſub rōne incōicabilis: aut ſub rōne cōicabilis ⁊ p̄dicabilis de pluribꝰ. ſi ꝑmo mō. ſic eſt primꝰ modus. ſ. vnū numero. Si ſecūdo. aut eſt cōicabilis pluribus differentibꝰ nūero: ⁊ tūc eſt vnitas ſpēi: aut pluribꝰ differētibꝰ ſpē. ⁊ tūc eſt vnitas generis: vltra aūt illā vnitatē vl' ſimilem. qđ dico ꝓpt̄ cōitatē entis. qđ nō eſt ꝓprie ſpēs nec genus. nō eſt iuenire aliquē ꝯceptū vnū p̄dicabilē de pluribus p̄dicatiōe qdditatiua. tñ cōpando vnū ꝯceptū cōiſſimū alijs cōiſſimis ſi ſilr ſe hēant reſpectu ſuoꝝ iferioꝝ in p̄dicando in qđ de eis inuenit̄ vnitas ꝓpoꝛtionis ſiue analogie: ⁊ ſic diuiſio eſt ſufficiēs. ¶ Sed ꝯ primū dictū inſtat̄ ſic: qꝛ ſi ſecūda diuiſio dat̄ ſm intētiones ſeu fundamēta intētionalia: tot eēnt vnitates quot fundamēta: ⁊ ecōuerſo: ſed h̄ eſt falſum: qꝛ plura ſunt fūdamēta intētionalia q̄ȝ alia q̄ttuoꝛ. ſ. genus dr̄ia ꝓpriū ⁊ accñs. ¶ Ꝓ. ſi ſic. ergo ille vnitates erūt nihil. qđ vr̄ falſum. probatio ꝯñtie. qꝛ oē minꝰ ens ente intētionis eſt oīno nō ens. ſed paſſio fundata in ente rōnis eſt minus ens ipſo ente rōnis. qꝛ oīs paſſio eſt minoꝛis entitatis q̄ȝ ſit ſubm. ergo ille vnitates fūdate ſup fundamēta intētionalia erunt non ens ⁊ nihil. ¶ Cōtra ſecūdū dictū arguit̄ ꝙ repugnat pᵒ dicto. nam duo mēbra nō ſūt accepta ſm fundamenta intentionalia. vnū eſt q̄ȝtum ad primū modum ſm ꝙ dr̄ ꝙ vnū numero eſt cuius mā eſt vna. ſed mā nō eſt in ꝯſiderōne intellectꝰ: ſed eſt ens reale. ſecūdū mēbꝝ eſt q̄ȝtū ad q̄rtū modū: qꝛ aliq̄ eſt ꝓpoꝛtio nō exñte intellectu. nā tūc ſilr ſe hērent octo ad q̄ttuoꝛ ſicut ſex ad tria. gᵒ vnitas ꝓpoꝛtionis nō cauſatur ab itellectu. Sed ille inſtantie non cogunt. ¶ Ad primā dicēdū vno mō ꝙ illa diuiſio vnius dat̄ ſm ꝙ vnitas intētionalis fundat̄ in q̄cūqȝ ꝯſiderato vt qđ. ſed p̄dicata in qđ nō ſūt niſi q̄ttuoꝛ enumerata. illa aūt alia de qbꝰ inſtat̄ p̄dicant̄ in q̄le. ¶ Aliter dr̄ ꝙ illa diuiſio aſſignat̄ ſm ꝙ vnitas cuiuſlȝ itelligit̄ in ſe. nō vt cōpat̄ ad alia: ⁊ ſm diuerſos gradus vnitatis. ꝑ ꝑmū excludit̄ ꝓpriū ⁊ accñs. qꝛ ſi in ſe ꝯſiderent̄: reducūt̄ ad vnū ſpē vel gñe. qꝛ oē ꝓpriū vt ſic eſt idē gñe vel ſpē. Silr̄ eſt de accñte. Per ſecūdū excludit̄ vnitas diffinitiōis ⁊ dr̄ie q̄ vtrȝ ſm diuerſos gradus cōpant̄ ad illa de qbus dñr. Prima tñ rñſio melioꝛ vr̄. ¶ Ad ſecūdā iſtātiā dicēdum ꝙ ſicut eſt dare gradus in entibꝰ realibꝰ. ita in entibꝰ rōnis: ⁊ iō maioꝛ eſt falſa. nō. n. oȝ ꝙ qcqđ eſt minꝰ ens ente rōnis ſit nō ens. nā lȝ illa res rōnis q̄ ſubijcit̄ alteri rei rōnis ſit magis res aliq̄ mō. nō tñ ſeqt̄ ꝙ res fundata ſit nihil. ¶ Ad aliud ꝯ ſecūdū dcm̄ exponit̄ mēbꝝ primū de quo inſtat̄ ſic. qđ dr̄ vnū numero nō p̄dicat̄ de pluribus ⁊ h̄ eſt vnitas ſingularis ⁊ ſic fūdamētū eius eſt ſingulare qđ eſt fundamētū intētionale. ꝓbatio huiꝰ. qꝛ vl'e ⁊ ſingulare referunt̄ ad inuicē. ſed vl'e eſt intētionale. gᵒ ⁊ ſingulare: qꝛ ſūt ſil' nā. res aūt ꝓprie intētiōis ⁊ ſecūde nō ſūt ſil'. ¶ Cōfirmat̄ iſta expō ꝑ illud qđ hr̄ tertio huiꝰ. qōne tertia: lȝ vnū numero dicat̄ aut ſingulare: nihil differt dicere. ¶ Ad illud de ꝓpoꝛtiōe dicēdū. ꝙ dupl'r accipit̄ ꝓpoꝛtio. Uno mō ſʒ fūdamēta realia. ſicut in nūeris. Alio mō ſm fūdamēta intētionalia. ſicut p̄dicati ⁊ ſubi. pᵃ pōt eſſe ſine intellectu. ⁊ de illa arguit rō. ſecūda nō pōt eſſe ſine itellectu. cū p̄dicari ⁊ ſubijci ptineant ad actū itellectus. ⁊ de illa loqt̄ hic pħs. qꝛ p̄dicata hñt hāc ꝓpoꝛtionē in p̄dicando in quid de contentis ſub ſe.

¶ Ad primū principale dicitur ꝙ ſecunda diuiſio eſt alia a pᵃ. nec coincidūt. qꝛ nec ſecūda diuiſio: nec pᵃ diuidit vnū ſm rōnem vniꝰ. ſ. ſm rōnem idiuiſionis. ſed ſm fundamēta ſup q̄ pōt vnitas fūdari. ⁊ tūc h̄ diuiſio differt a pᵃ ſm fūdamēta diuerſa: qꝛ pᵃ fundamēta ſunt realia. 2ᵃ aūt ſūt itentionalia. ¶ Cōtra. nā res pᵉ intētionis nō fundant̄ in rebꝰ ſecūde intētiōis: ſed vnitas q̄ eſt in gñe q̄ȝtitatis. puta vnū ꝯtinuitate eſt vnitas priᵉ intētionis. ⁊ ſic de alijs vnitatibꝰ. gᵒ talis vnitas nō p̄t fūdari ſup fundamētū intētionale. vt vr̄ dicere rñſio ſupponēs vt vr̄ rōnē vniꝰ: vt vnū eſt eē reale ⁊ ꝑme intētiōis. fūdamēta āt poſſe eē nūc realia. nūc intētionalia. ¶ Alr̄ gᵒ dr̄ ꝙ vnitas diuiſa pᵒ eſt realis. ſed 2ᵒ diuiſa eſt rōnis. ⁊ ſilr ſe hñt fundamēta eaꝝ coꝛrñdent̄. tunc pȝ ꝙ duo mēbra. ſ. vnū gñe: ⁊ vnū ſpē nō coicidūt nec ꝯueniūt h̄ ⁊ ibi. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā notādū. ꝙ ſicut iā dcm̄ ē in pᵒ. libro ⁊ in ſeptimo ā͞pliꝰ dicet̄. oīs vnitas cāta ab itellectu hȝ vnitatē in re a q̄ oꝛiginat̄. ſic̄ ignis gnāt ignē ſibi ſilēm in ſpē nullo ēt itellectu exñte. ⁊ ꝓ tāto illa gnātio ꝯcedit̄ vniuoca: ⁊ ex illa vnitate in re mouet̄ itelligēs ad iuenīēdū vnitatē intētionalē q̄ in illa vnitate reali fundat̄. ⁊ h̄ vnitas realis ē in ꝑmis mēbris ꝑme diuiſionis. vnitas āt rōnis q̄ fundat̄ in tali vnitate eſt in ſecūda diuiſione. ¶ Ad ſecūdū poſſet dici ꝙ vnū h̄ diuiſum equoce dr̄ ab vno priꝰ diuiſo. tñ iſtud vnū in ſe: ⁊ illud in ſe nō ſūt equoce dcā q̄ ad ſuos modos: lȝ vnitas h̄ in ſuis modis ⁊ ibi in ſuis differāt ſm magis ⁊ minus. cū gᵒ arguit̄ ꝙ multuȝ non ſic dr̄ dico ꝙ falſū eſt: qꝛ ſic̄ vnū dr̄ ſm magis ⁊ minꝰ de aliqbꝰ ſic ⁊ ſuū oppoſitū qđ eſt multū dr̄ tot modis. nō tñ oȝ op poſitū dici i tot iferioꝛa ſic̄ aliđ oppoſitū ſic̄ tu arguis de rōnali ⁊ irrōnali. qñ gᵒ dr̄ pᵒ thopi. ꝙ q̄t modis dr̄ vnū oppoſitoꝝ ⁊c. nō ē itelligēdū de mltitudine ſuppoſitoꝝ ſȝ ſignificatoꝝ. cū gᵒ dicebat̄ ꝙ tunc ꝓpō in q̄ ponit̄ vnū eſſe multiplex ⁊ diſtinguēda: ꝯcedo accipiēdo vnuȝ qđ ē cōe vtriqȝ dioni: nō aūt vt accipit̄ ſeoꝛſum in hac dione vel illa. ¶ Ad aliud p̄ncipale. dr̄ vno mō a cōmētatoꝛe ꝙ ē dr̄ia int̄ vnū numero ⁊ vnū qđ eſt p̄ncipiū numeroꝝ. qꝛ vnū numero ē in mā. ⁊ iō tale vnū nō eſt in rebꝰ imālibꝰ. ſed vnū qđ eſt principiū nūeroꝝ nō ē in mā. ⁊ iō tale vnū ē in immaterialibꝰ. Sed ꝯ h̄ qđ dr̄ qȝ vnū qđ ē p̄ncipiū numeroꝝ nō eſt in mā: qꝛ illud dictū vel eqpollet vl'i negatiue vl' p̄ticulari negatiue. ſi pᵒ mō: gᵒ nullū vnū principiū numeroꝝ erit in mā qđ eſt falſum. ꝓbatio: qꝛ aliqs numerꝰ eſt in mā: qꝛ. ſ. cauſat̄ ex diuiſione ꝯtinui. gᵒ ⁊ aliqđ p̄ncipiū numeri eſt in mā. qꝛ quodlibet diuiſum eſt vnū numero: ſi aūt nulluȝ vnū principiuȝ numeri eēt in mā. gᵒ nullꝰ numerus eēt in mā. Sed ſi eqpollet p̄ticulari negatiue. ita ꝙ loquat̄ de vno qđ ꝯuertit̄ cū ente qđ ponit eſſe aliud ab vno qđ eſt p̄ncipiū numeri. Contra: qꝛ illud vnū nō tm̄ ꝓprie eſt in rebus immaterialibus: ſed ēt in mālibus: qꝛ ꝓbatum eſt vno numero eſſe in mālibus. ergo in oībꝰ pōt eſſe principiū numeroꝝ. ¶ Ꝓ. arguit̄ de ſecundo mēbro. qꝛ aut dr̄ia quā ponit mā eſt: aut hȝ itelligi ꝙ oē vnū numero eſt in mā: ſed eſt falſum: nā in mālibꝰ eſt aliq̄ vnitas maioꝛ vnitate ſpēi. ſed nulla alia eſt maioꝛ q̄ȝ vnitas numeralis. ergo vnum numero eſt in rebus imālibus. maioꝛ pȝ. qꝛ aliqs angelus eſt ita vnus ꝙ nō p̄dicat̄ de pluribus. puta Gabriel. ergo eſt magis vnum q̄ȝ vnuȝ ſpē. ¶ Alr̄ exponit qdā expoſitoꝛ ꝙ vnitas numeralis cauſat̄ ex vna mā ſm ꝙ ſubſtat dimenſionibus terminatis. ⁊ iō negat i imālibus pluralitate indiuiduoꝝ ſub vna ſpecie. Simil'r ꝑ hoc rñdet ad aliud de ꝯrijs: qꝛ ꝯria nō habent vnā mām talem ſimul. ¶ Sed ꝯtra primū, arguit̄. qꝛ nō

ſoluit: qꝛ in materialibus ēt ſm eum eſt vnum numero: ⁊
tñ ibi nõ eſt talis mã que ſubſtet talibꝰ dimẽſionibꝰ termi
natis. ¶ Cõtra ſcđm: qꝛ ſi ſimultas habenti vnã materiã
requiritur: illa erit ſimultas tpis. ⁊ tũc abſtracta a tẽpoꝛe
non poterunt hẽre illã vnitatem: ſed h̃ ꝯñs eſt falſum: qꝛ
mathematica ſunt abſtracta a tpe: ⁊ tñ in mathematicis
ſunt multa numero eiuſdẽ ſpẽi vt dictũ fuit pꝛimo ⁊ ſecũ
do huius. ¶ Aliter dı̃ ꝙ vnitas numeralis nõ diffinit̃ ꝑ
h̃ ꝙ dicat̃ ꝙ eſt illa cuius mã eſt vna numero. qđ ꝓbat̃
qꝛ ens ſecũde intẽtionis qualis eſt iſta vnitas vt dictũ eſt
nõ diffinit̃ ꝑ ens pꝛime intẽtionis cuiuſmõi eſt mã. ēt ac-
cepta ꝓ dr̃ia idiuiduali que eſt ꝓpꝛia cã vnitatis numera
lis indiuiduatiõis. nec eſt circũlocutio ꝑ ꝯuertibilia: acci
piendo mãm q̃ eſt altera ps cõpoſiti ⁊ ẽentialis. nã multa
ſũt vnũ numero q̃ carẽt tali mã puta imãlia: ſed accipien
do ſic mãm erit q̃dã exẽplificatio ꝑ exemplũ magis mani
feſtũ: qꝛ manifeſtioꝛ eſt nobis vnitas mãliũ q̃ȝ imãlium:
nõ tñ excludit̃ qn vnitas numeralis ſit ēt in immãlibus.
¶ Sed tñ iuxta mentẽ pħi priꝰ dictã accipiẽdo mãȝ ꝓ illa
hecheitate ſeu dr̃ia indiuiduali. dicẽdũ ꝙ licȝ illa notifi-
catio nõ ſit ꝓpꝛie diffinitio. eſt tñ deſcriptio q̃dam ſeu cir
cũlocutio ēt ꝑ ꝯuertibilia. nã oẽ vnũ numero hȝ talẽ mãȝ
⁊ ecõuerſo. ¶ Ad illud ēt de ꝯ̃rijs dicendũ eſt ꝙ lȝ hẽant
eandẽ mãm ſucceſſiue accipiẽdo mãm ꝓ ſubõ motus vel
mutatiõis. nõ tñ hñt eandẽ hecheitatẽ ſeu dr̃iaȝ idiuidua
lem. nec ꝑ ꝯñs erũt vnũ numero vt pȝ ex predictis.

¶ Secundum ſe vo dicuntur eſſe quecunq̃ſ ſi-
gnificãt figuras pꝛedicationis: quotiens. n. dicit̃
totiens eſſe ſignificat ⁊c. Qõ. vij.

QUeritur Utrũ ens diſtinguat̃ in de-
cem p̃dicamẽta ſm diuerſos
modos p̃dicandi. videt̃ ꝙ ſic. nam ens
nõ põt ꝯ̃hi ad aliqđ determinatũ ꝑ dif
ferentias ſicut genus ꝯ̃hit̃ ad ſpẽs. nã
vt arguit̃ tertio huius. Tex. ⁊ cõ. 10. il-
le dr̃ie eſſent non ens ⁊ nihil: cuȝ nulla
dr̃ia pticipet ſuũ genus vel cuius eſt dr̃ia diuiſiua ſeu cõ
tractiua. ſi ergo ens nõ ꝯ̃hit̃ ad diuerſa gñã per dr̃ias: re
linquit̃ ꝙ ꝯ̃hit̃ ſm diuerſum modũ p̃dicãdi q ꝯſequit̃ di
uerſum modũ eſſendi. Cõfirmat̃ ꝑ pħm in littera. Tex.
⁊ cõ. 14. qui dicit ꝙ quotiens diuidit̃ ens totiens eſſe ſi-
gnificat ⁊ ꝓpter h̃ ea in que diuidit̃ pꝛimo ens dicunt̃ p̃-
dicamẽta: qꝛ diſtinguunt̃ ſm diuerſum modũ p̃dicandi.
¶ Cõtra: qꝛ modꝰ p̃dicãdi ſeq̃t̃ modũ ẽendi. ergo diſtin-
ctio ꝑ modos p̃dicãdi nõ eſt pꝛima de qua querit q̃ſtio.
Reſpondeo Hic eſt vna opinio tenens ptẽ affirmati-
uã ꝓpter rõnes poſitas in pede. dicit enĩ
ꝙ p̃dicatũ põt ſe hẽre tripli ad ſubiectũ. vno mõ vt ẽ idẽ
qđ eſt ſubiectũ vt dicendo ſoꝛtes eſt aĩal. ⁊ hoc p̃dicatum
ſignificat ſubãm. ſecũdo mõ vt predicatũ ſumat̃ ab eo qđ
eſt in ſobo qđ q̃dem vel ineſt ei abſolute vt ꝯñs mãm ⁊ ſic
eſt q̃ȝtitas. vl' vt ꝯñs foꝛmã: ⁊ ſic eſt qualitas. vel ineſt ei
nõ abſolute: ſed in reſpectu ad aliud: ⁊ ſic eſt relatio. ter-
tio modo. vt p̃dicatum ſumat̃ ab eo qđ eſt extra ſubiectũ
qđ ẽ dupliciter. Uno mõ vt ſit extra ſubiectũ oĩno. qđ q̃-
dem ſi non ſit menſura ſubiecti predicat̃ per modũ habi-
tus: vt ſoꝛtes eſt calciatus. ſi aũt ſit menſura eius extrinſe
ca vel eſt tps vel eſt locus. ex parte tpis eſt qñ ex pte loci
eſt ipſum vbi. non ꝯſiderando oꝛdinẽ partiũ in loco. quo
cõſiderato erit p̃dicamentũ ſitus. Alio mõ vt illud a quo
ſumit̃ predicatio ſm aliqđ ſit in ſubiecto de quo predicat̃
⁊ ſi q̃dem ſm principiũ ſic eſt agere. nam principiũ actio-
nis in ſubiecto eſt agere. ſi aũt ſm terminũ. ſic predicabit̃:
vt pati. nam paſſio terminat̃ in ſubiectum patiens. ⁊ hoc
mõ aſſignat predicamentoꝝ diſtinctionẽ. ¶ Sed ꝯtra illã
opinionẽ arguit̃ nã pꝛimi modi p̃dicandi ſimplr nõ ſunt
niſi duo. ſ. in qđ ⁊ in quale. nec ſunt niſi q̃ttuoꝛ predicata
ex pꝛimo thopicoꝝ. nec ſunt niſi quinq̃ vlia. ſm poꝛphi-
rium ergo penes modum predicandi non poſſunt diſtin-
gui predicamenta: ponendo ꝙ ſunt decem. ¶ P̃. ſi ſic. cũ
eſſe qđ ſignificat pꝛedicationem alicuius de aliquo ſm te
ſignificat totiens quotiens ſunt predicta eſſentialiter: ſeq-
tur ꝙ in omni predicatione eſt nugatio: qꝛ compoſitio te
net ſe ex parte predicati. ⁊ ſic idem bis diceret̃. ſcilȝ ipſum
predicatum qđ ſignificat eſſe aliqđ ⁊ ipſum eſſe compoſi-
tionis: qđ eſt ex parte pꝛedicati. ¶ P̃. eſſe ſignificat quan
dam cõpoſitionem quã ſine extremis nõ eſt intelligere. ex
pꝛimo ꝑyarmẽ. ſed illa cõpoſitio cauſat̃ ab intellectu. ergo
⁊ illud eſſe. ⁊ per ꝯñs eſſe ſignificat aliqđ ſecũde intentio-
nis. ſed ens ſecũde intẽtionis non diuerſificat̃ ꝓpter di-
ſtinctionem rerum pꝛime intentionis. nec ecõuerſo. ergo
predicamenta que ſunt pꝛime intentionis nõ diſtinguũt̃
ſm diſtinctionem talis eſſe vel modi predicãdi. q eſt res ſe
cũde intentionis. ꝓbatio aſſumpti: qꝛ genus qđ eſt ſecũ-
da intẽtio ſm eandem rõnem dı̃ de ſubſtãtia: ⁊ de q̃litate
que ſunt res pꝛime intẽtionis: ergo ſecũda intẽtio non va
riat̃ ad variationẽ rerum pꝛime intẽtionis. Similiter aĩal
qđ ſm ſe eſt res pꝛime intẽtionis: nõ variat̃ ad variatiõeȝ
generis vel ſpẽi que ſibi attribuunt̃ ab intellectu. ꝓut po
nit̃ genus ſubalternum: qꝛ eſt genus reſpectu inferioꝛum
⁊ ſpẽs reſpectu ſupioꝝ. ⁊ ſic pȝ ꝙ res pꝛime intẽtionis nõ
variant̃ ꝓpter variationem reꝝ ſecũde intẽtionis. ¶ Rñ
detur ꝙ modus p̃dicandi eſt duplex. q̃dam intentionalis
⁊ q̃dam qui ſe tenet ex pte rei. Dicũt ergo ꝙ nõ q̃libet mo
dus intẽtionalis p̃dicãdi diſtinguit p̃dicamẽta. ſed illi ſo-
li q ſunt modi ipſaꝝ reꝝ predicamentoꝝ. qꝛ aliũ modũ p̃-
dicandi habent quantitas ⁊ q̃litas ex nã rei. puta qꝛ qua-
litas predicat̃ per modum infoꝛmãtis. ⁊ q̃ȝtitas per mo-
dum menſurantis. tu aũt arguis de mõ intentionali. pu-
ta de ipſo eſſe ſiue cõpoſitione ꝓpoſitionis. que eſt ſecun-
da intẽtio. ¶ Cõtra. ſi diuerſus modus p̃dicandi ex nã rei
ponit diſtinctionẽ p̃dicamentoꝝ. ergo in quolibet genere
vno erũt duo genera gnãliſſima. ꝓbatio ꝯñie. qꝛ aliꝰ mo
dus p̃dicãdi ſm iſtũ modũ eſt abſtracti. aliꝰ ꝯcreti. qđ pȝ.
qꝛ modi intẽtionales p̃dicãdi quos excludit ñ cauſant fal
ſitatẽ in ꝓpõne. ſed iſti modi abſtracti ⁊ ꝯcreti faciũt falſi
tatẽ in ꝓpõne dicẽdo: albũ eſt albedo. illa aũt eſt vera. al
bedo eſt albedo. ergo iſti modi duo ſũt ex parte rei. ¶ P̃.
diuerſus modus p̃dicandi realis eſt in diuerſis generaliſ
ſimis accidentium. ⁊ tñ non cõpetit ſibi niſi in cõparatio-
ne ad ſubſtantiam: qꝛ comparatio eas ad ꝓpꝛias ſpecies
⁊ ad ꝓpꝛia inferioꝛa: vniformẽ modum habent p̃dicandi
. ſ. in quid. ſi ergo predicamenta diſtinguuntur penes mo
dos predicãdi: illa que diuerſimode predicant̃ de ſubſtã
tia erunt predicamenta diuerſa: ſed huiuſmodi ſunt acci-
dentia in ꝯcreto. qꝛ accidens in abſtracto nõ predicat̃ de
ſubſtantia. ergo ipſum quale erit predicamentum ⁊ non
qualitas. qđ eſt falſum. ⁊ contra Auicen. iij. phiſice ſue.
capitulo ſecũdo. vbi ꝓbat ꝙ ſi aliquid hȝ rationem gene
ris inq̃ȝtum predicat̃ in quid. ergo qđ verius predicatur
in quid verius eſt genus. ſed talia ſunt abſtracta. ¶ P̃. ſi
diuerſi modi predicandi diſtinguerent genera. aut illa di
ſtinctio ſola ſufficit: aut cuȝ hoc requiritur diuerſitas eo
rum que predicantur. ſi pꝛima ſufficit. ¶ Contra. tum qꝛ
p̃dicamenta non erunt diuerſa entia realiter: ⁊ ꝑ ſe. tũ qꝛ
negatiua in qua negabit̃ vnum p̃dicamentum de alio nõ
erit pꝛima negatiua. ꝯñs eſt falſum. ⁊ ꝯtra pħm pmo po-
ſterioꝝ capitulo. figuraꝝ aũt. ꝓbatio ꝯñie. veritas nega
tiue eſt ex diuerſitate extremoꝛum. ſicut veritas affirma-
tiue ex identitate. vbi ergo maioꝛ diuerſitas: ibi verioꝛ
negatio. ſed diuerſitas que eſt in re eſt maioꝛ q̃ȝ diuerſi-
tas in modo predicandi ſolum: ſed iſta: homo non eſt aſi
nus: eſt diuerſitas in re. ergo ipſa erit verioꝛ pꝛioꝛ ⁊ im-
mediatioꝛ q̃ȝ iſta. ſubſtantia non eſt quantitas. vbi ſm te
eſt tantum diuerſitas in modo predicandi. ¶ Si detur
aliud membꝛum. ſcilicet ꝙ cum diuerſitate in modo pre-
dicandi requiritur diuerſitas rerum que predicantur. ſe-
qtur ꝙ diſtinctio predicamentoꝛum ſecundum di-
uerſos modos pꝛedicandi non erit pꝛima. quod ẽ contra
pħm

pħm ēt ꝯ eos. ꝓbatio huius: qꝛ res q̄ predicaꝛ eſt prioꝛ q̄ȝ modus p̄dicandi: ergo aliqd diſtinguit ipſa gn̄a priꝰ q̄ȝ modus predicandi. ¶ Ex predictis colligitꝛ ꝙ oēs vie diuiſiue ad oñdendū ſufficiētiā p̄dicamentoꝝ videntꝛ du-plr̄ peccare. tum primo: qꝛ oñdunt oppoſitū ꝓpoſiti. ſ. ꝙ diuiſio entis in decē gn̄a nō ſit prima. Si. n. prius fiat diuiſio in ens ꝑ ſe. ꝛ in ens nō ꝑ ſe. ꝛ vltra vnū mēbꝝ ſubdiuiditꝛ vel ambo: erūt multe diuiſiones ſubordinate: ꝛ ſic ens nō imediate diuiditꝛ in decē gn̄a. tum. 2°. qꝛ nō ꝓbāt diuiſionē illā ſic debere fieri: ꝛ nō alr̄. oꝫ. n. ꝓbare ꝙ diuiſum ſic diuiditꝛ. ꝛ ꝙ diuidētia ſic ꝯſtituāt gn̄aliſſima: ꝛ ēt ꝙ p̄ciſe ſic diuiditꝛ ꝛ nō alr̄. ¶ Dicēdū ergo ꝙ tenendo diuiſionē eſſe ſufficientē: ipſa diuiſio entis in decem gn̄aliſſima eſt prima. nec eſt alia trimēbris aut bimēbris p̄oꝛ ea. ita ꝙ ens deſcēdit in decē gn̄a nō ꝑ diuerſos modos p̄dicandi: ſed ꝑ modos eēndi diſtinctos ex n̄a rei. quoꝝ q̄libꝫ hꝫ rōnē ꝯctiui reſpectu entis ꝛ ꝯſtitutiui reſpcū alicuius p̄dicamēti. nā ſicut ens prima ſui diuiſiōe ſimplicitꝛ deſcendit ꝑ finitū ꝛ īfinitū in ens creatū ꝛ icreatū tanq̄ȝ ꝑ modos itrinſecos. ſic ens finitū ꝛ creatū cuiꝰ eſt diuiſio in decē gn̄a ꝯbitꝛ ꝛ deſcēdit prima ꝛ imediata diuiſione ī decē gn̄a ꝑ ꝓprios modos eſſendi. ſint. a. ꝛ. b.

Ad argumenta principalia. ¶ Ad primū dicendū. ꝙ licꝫ nō ꝯbatꝛ ꝑ d̄rias ꝓprie ſumptas. ꝯbitꝛ tn̄ ꝑ aliquos modos eſſendi: q̄ largo mō. licꝫ improprie pn̄t dici q̄dā d̄rie. cū infertꝛ. ꝙ eēnt non ens. concedo formalr̄ loquēdo: qꝛ ſemꝑ ꝯctiuum eſt extra rōnem formalē ꝯbibilis: ſi vltra inferas. ergo erunt nihil. nego cōſequētiam: qꝛ erūt ens realiter: licꝫ nō formalr̄. eſt. n. dare mediū inter ens formalr̄. ꝛ nihil. ſ. qꝺ eſt ens realiter. ſed nō formalr̄. nec nihil. ſicut ēt fuit declaratū q̄rto huiꝰ de paſſionibus entis. ꝛ de vltimis differentijs. ¶ Ad aliud de pħo dicendū. ꝙ eſſe eſt equocū. ſ. ad eē prime intētionis: ꝛ ſecūde intētionis. eſſe aūt qꝺ p̄dicatꝛ eſt eē prime intentionis: dicendo hō eſt. i. hō eſt exn̄s. eſſe aūt qꝺ ē ſecūde intentiōis. ſ. qꝺ eſt eſſe vniēs ſeu eſſe ꝓpōnis: nō p̄dicatꝛ. cū ergo dicit pħs ꝙ quotiens diuiditꝛ ens totiens eſſe ſignificat. dicendū ꝙ illud eſſe nō eſt eſſe ꝓpōnis qꝺ eſt compoſitio: ſed eſſe prime intētionis dictū denoīatiue ab ente: ꝛ illud eſſe ſignificat idē vnicuiq̄ȝ cathegorice. nā ens nō diuiditꝛ in decem gn̄a q̄ ſunt decē predicamēta entiū: ſicut vox in ſignificationes: cū ens nō ſit equiuocū ad decem genera. vt oſtenſum fuit quarto huius.

¶ Quecūq̄ȝ in eadem ſubſtantia entia differentiam habent. Q̄ō. ix.

Queritur Utrū poſſibile ſit duo accn̄tia differentia tm̄ numero eē in eodē ſubiecto. ¶ Uidetꝛ ꝙ ſic: q̄ā multe ſpēs eiuſdē ſpēi ſūt in eadē ꝑte medij ꝛ in eodē oculo: ſed ille ſūt quedā accn̄tia: ergo ꝛc. ¶ Cōtra. philoſophus hic in littera poſt. Tex. ꝛ cō. 15.

Respondeo Ut appareat qualr̄ ꝓpō quā philoſophꝰ hic in littera ponit ſit intelligenda: declarabo q̄nq̄ȝ concluſiones. ¶ Prima ꝯclō ſit iſta. nō implicat ꝯdictionē duo accn̄tia intentionalia d̄ria ſolo numero eſſe in eodem. Hāc oñdo ꝑ rōnem poſitā in pede ſic. ꝙ qꝛ in eadē ꝑte medij ꝛc. que differūt ſolo nūero. ergo duo accn̄tia intētionalia d̄ria ſolo numero eſſe in eodem non includit ꝯdictionē. ꝯn̄tia eſt euidēs: qꝛ hmōi ſpēs ſūt entia intentionalia ſm̄ cōem modū loquendi. an̄s ꝓbatur: qꝛ ſi ponantꝛ multa alba in medio: oculus exn̄s in quocūq̄ȝ puncto medij poterit videre ipſa: ergo pōt hr̄e ſpēs eoꝝ: ꝛ diſtincte videt ea: ergo hꝫ diſtinctas ſpēs. Similr̄ in virtute imaginatiua ſunt due ſpēs eiuſdem ſpēi vel rōnis. qꝺ ꝓbatꝛ ꝑ eandem rōnem. ¶ Rn̄detꝛ ꝙ non in eadē ꝑte medij ſunt ſpēs huius albi ꝛ illius: ꝛ ſimiliter de oculo: ꝙ ſunt in diuerſa parte oculi. ¶ Contra. ponatur hic vnum album tm̄. ſ. ouum. ſpēs illius erit in toto medio illuminato q̄ȝtum durat virtus eius. ponatur ēt aliud album. tunc ſpēs eius erit in eadem ꝑte medij cū ſpē alterius albi: aut ſeq̄tur ꝙ illud aliud non videbitꝛ ab oculo diſpoſito: cum ſm̄ te non poſſit gignere ſpēm ſuam quod eſt ꝯtra ſenſum manifeſte: aut ꝙ erunt in eadē ꝑte. ¶ Sꝫ dices ꝙ gignendo ſpēm ſuam corrūpit ſpēm alteriꝰ albi. ¶ Contra: qꝛ pono ꝙ ſit debilius alio: aut ergo erit ſimꝉ ſpēs eius cum ſpē alterius: aut corrūpet. vt dicis. ſꝫ non pōt corrūpere cum ſit debilius. ex ypotheſi: ꝛ ſic pꝫ ꝙ ille ſpēs erunt in eadē ꝑte medij. ¶ Similiter ꝓbatꝛ ꝙ ſint in eadem ꝑte oculi vel fantaſie: nā ſi nō. organum viſus vel fantaſie. cum ſit ſatis paruū q̄ȝtitate cito eſſet occupatuꝫ ſpēbus. puta duabus: vel tribus: ꝛ tunc non poſſet ſentire de nouo aliqꝺ obm̄ nouiter repn̄tatum. cū ſpēs eiꝰ nō poſſit recipi in organo viſus vel fantaſie: ſed illud ꝯn̄s eſt manifeſte ꝯ ſenſum. ergo falſum eſt illud ex quo ſequitꝛ. ¶ Alr̄ rn̄detur. ꝙ due ſpēs ꝑ compatiōnē ad obiecta quorum ſunt effectus ſunt due. ratione vō medij in quo ſunt ſubiectiue ſunt vnuꝫ. ¶ Cōtra dupliciter. tū qꝛ talis ſpēs ſi ſit vna: eſt intenſioꝛ altera ſeorſuꝫ: ꝛ ꝑ ꝯn̄s illa talis vna ſpēs in medio vel in oculo nō ducet in albedinem remiſſam que multiplicauit vnam ſpēm: ꝛ eadem rōne nec in alterā: qꝛ illa ſpēs cōpoſita ex vtraq̄ȝ eſt iproportionabilis vtriq̄ȝ: repn̄tabit gꝰ aliq̄ȝ intenſiorē ꝛ ꝑfectiorē vtraq̄ȝ iſtaꝝ. ꝛ ſic ille albedines nullo mō videbuntꝛ ab oculo. tū qꝛ ex quo illa ſpēs cōpoſita ē vna numero: nō repn̄tabit duas albedines diſtincte. ſed aliqꝺ vnū intenſiꝰ vt prius. ¶ Cōfirmatꝛ. qꝛ diſtincta actio eſt diſtincti entis. ſi ergo ſpēs repn̄tet duo diſtincta obiecta: ſeq̄tꝛ ꝙ erunt diſticte ꝛ non vna. ¶ Secūda ꝯcluſio ſit iſta. nō eſt ipoſſibile duo accn̄tia realia reſpectiua: d̄ria ſolo numero eſſe in eodeꝫ. Hanc oſtendo ſic. iſte vnus pater habet multos filios. ergo in eodem ſunt multe relationes reales. puta plures paternitates q̄ ſunt eiuſdem ſpēi. ꝓbatio ꝯn̄tie. pater dꝛ: qꝛ genuit ex q̄nto huius. capitulo de ad aliqd. Tex. ꝛ cō. xx. Ergo ſi multis actibus genuit multis pn̄itatibꝰ eſt pater. ¶ Rn̄detꝛ ꝙ nō ſunt multe paternitates ſimul: ſed pater eadeꝫ paternitate refertꝛ ad multos filios: vn̄ pater non eſt pater: qꝛ genuit hunc filiū ſignatū: ſed qꝛ genuit filium in cōi. Silr̄ fundamentū paternitatis nō eſt iſte actꝰ ſignatus. ſed actus in cōi. ꝛ ſic eſt vna pn̄itas ꝑ ſe. ꝙ aūt ſunt plures filij ꝯ accidit. ¶ Cōtra. qꝛ pn̄itas in iſto p̄re ad hunc filium ſignatū dicit maiorē vnitatē q̄ȝ ſit vnitas ſpēi: alioq̄n nō eēt maioꝛ vnitas pn̄itatis cū ſeipa q̄ȝ cū aliqua alia: puta cū pn̄itate platōis: qꝺ euidenter appꝫet falſum: ſed maioꝛ vnitas vnitate ſpēi non eſt niſi vnitas ꝑticularis. ſ. hec paternitas: ergo in iſto p̄re ad hunc filiū eſt hec pn̄itas. ſed ꝑ hanc non refertꝛ ad plures filios. ꝓbatio huius: qꝛ deſtructo hoc filio deſtruitꝛ hec pn̄itas. ſi ꝑ eandem ad alium filium referatꝛ: illo alio filio exiſtente exiſtit hec pn̄itas. nam relationes mutuo ſimul ſunt: ꝛ nō ſunt: ergo hec paternitas ſimul erit: ꝛ non erit: qꝺ eſt ꝯdictio manifeſte. ¶ Preterea rn̄ſio ſupponit falſum. ꝙ actus generandi ſit fundamentū pn̄itatis: qꝛ in eo qꝺ nō eſt non pōt aliqd fundari. ſed illo actu tranſeūte paternitas manet. ergo ꝛc. de hoc etiam dicetꝛ infra: capitulo de ad aliquid. ¶ Tertia concluſio ſit iſta. non eſt impoſſibile duo accn̄tia realia abſoluta nō educta de potentia materie: differentia ſolo numero eſſe in eodem. Hāc oſtendo ſic. nam ſm̄ pħm in ꝓemio: ex multis memorijs fit ꝛ generatur vnum experimentum. ſed ille multe memorie ſunt cognitiones eiuſdem ſpeciei: qꝛ de ſingularibus eiuſdem ſpeciei ſm̄ ipm̄ in littera: ꝛ ſunt accidētia realia ꝛ abſoluta. ſicut pꝫ. ergo nō eſt ipoſſibile talia accidentia ſolo numero d̄ria eē in eodē. Nec poſſet dici ꝙ ille plures cognitiōes ſint in diuerſis partibus organi. vel potētie. dato. n. per ipoſſibile ꝙ ſpēs obiectorum ſingulariū eēnt in alia ꝛ in alia parte organi: tn̄ cognitio ē ī tota potētia cognoſcentis dato ꝙ per formā q̄ hꝫ eſſe in ꝑte cognoſcat. ¶ Preterea. memoria eſt ex diuerſis ſpeciebus ſimul in

memoria ſenſitiua: ſed ille plures memorie ſunt plura accidentia realia ⁊ abſoluta. pȝ ēt q̄ ſint eiuſdem ſpēi: quia ſupponit̄ q̄ ſunt de ſingularibus eiuſdem ſpēi. ergo ⁊c. ꝓbatio maioris. ſi nūc memoror vel imaginor de illo albo prius viſo: habeo ſpēm ⁊ cognitionē eius in memoria ſtatim ēt imaginor de alio albo viſo: ergo habeo ſpeciem ⁊ cognitiōeȝ illius: ſed cū hac ſpecie in cognitione manet prior ſpēs vel cognitio albi prioris. alioqn nō poſſem iterum imaginari de priori albo. niſi iteꝝ videret̄ illud ⁊ ſic acqrerē ſpēm illius. cuius oppoſitum experimur quotidie. ergo oȝ q̄ maneant ſimul. ❡ Quarta ꝯclo ſit iſta non eſt impoſſibile duo accn̄tia realia ⁊ abſoluta educta de potētia materie ſi nō ꝑ motū educant̄ dr̄ia ſolo numero eē in eodem. Hāc oñdo ſic. duo lumina diſtincta ſūt in eadem ꝑte medij: ſed duo lumina diſtincta ſūt: accn̄tia realia abſoluta: educta de potētia materie: nō ꝑ motum. ſicut pȝ: q̄r in inſtāti mediū illuminat̄ ab vtroq̄ȝ: ergo plura talia accn̄tia nō eſt īpoſſibile eſſe in eodē ſimul. ꝓbat̄ maior. ponant̄ due cādele. vna hic: ⁊ alia ibi. ponat̄ ēt corp⁹ mediū denſum. fient due vmbre. ſi ergo amoueat̄ illud corpus mediū: lumen vtriuſq̄ȝ cādele incedet inceſſu directo vſq̄ȝ ad locū vbi fuerit corpus dēſuȝ. ⁊ ita erūt duo lumina in eadē ꝑte. nam vmbra ē priuatio lumis. ergo amoto obſtaculo lumen vtriuſq̄ȝ cādele erit vbi vmbra ꝓfuit: q̄r hitus ⁊ priuatio circa idē fiūt. ❡ Rn̄det̄ q̄ duo lumia ꝑ ꝯpationē ad ſubiectū. ſ. ad mediū: ſūt vnū lumē. ⁊ duo ꝑ ꝯpationē ad cādelas a qb⁹ ſūt effectiue. ❡ Cōtra: q̄r ſi illa lumia eēnt vnū ſubiecto ⁊ duo ꝑ cōpationē ⁊ ꝓceſſum a candelis: ſeq̄t̄ q̄ iſti duo radij eēnt geometrici ⁊ nō viſuales. nā ſm rōnē linee eēnt ibi duo radij. ſed nō ſm aliquā q̄litatē nālem ſuꝑadditā linee viſuali: ⁊ tūc ꝯclōnes ꝑſpectiue de iterſecatione radioꝝ: ⁊ ꝯſimiles q̄ depēdent ex diuerſitate radioꝝ eēnt tm̄mō de ſm geometricā ꝯſideratione nō ſm ꝑſpectiuā: q̄r ꝑſpectiu⁹ ꝯſiderat vt eſt in mā ſenſibili. ❡ Quinta ꝯclo ſit iſta. īpoſſibile ē duo accn̄tia realia abſoluta educta de potētia māe ꝑ motū nālem dr̄ia ſolo numero eē in eodē. hanc oñdo ſic: q̄r mot⁹ nō eſt niſi in mobili diſpō ſine diſpōne oppoſita forme inducēde vt ꝯ̄ria vel media. Nam omnis motus eſt in cōtraria vel media ex quinto phiſicorum Tex. ⁊ cōmē. vi. Sed ſi agēs īueniat in mobili formā eiuſdē ſpēi forme ſue nō īuenit īpm ſub diſpōne oppoſita. ergo nō mouet īpm ſimplr̄ inducēs aliā formā: ſed augebit ꝑexn̄teȝ in mobili. ❡ Preterea ⁊ eſt q̄ſi idē argumētū. q̄cūq̄ȝ forma nō eſt īducibil' niſi poſt aliā formā incōpoſſibilē tūc corruptā īpa tm̄ pōt eſſe vnica in vno ſuſceptiuo: ſed oīs forma īducibilis per motū: vel mutationē neceſſario terminās motū. necio ad ſui inductionē ꝑerigit in ſuſceptiuo formā īcōpoſſibilem tūc corruptā: ergo q̄cūq̄ȝ talis forma ē vnica in vnico ſuſceptiuo. ꝓbatio maioris: q̄r illa forma inducta manente nō induceret̄ alia poſtq̄ȝ illa eſt inducta ſi ſit eiuſdē ſpēi: q̄r illā ſcḋam nō ꝓcederet alia īcōpolis. iā. n. in īductione prie q̄libet īcōpolis eſt expulſa. ❡ Itē nec due tales: neq̄ȝ ſimiles ſil' inducerent̄: q̄r vel h̄ eēt ab eodē agēte vel a diuerſo. nō ab eodē: q̄r ſi efficiēs eſt vnū ⁊ mā vna effectus erit vnus: vt habet̄ q̄rto hui⁹. nec a diuerſis: q̄r ſi illa ſint approximata diuerſis ꝑtib⁹ mobilis puta vnus ignis ad caput: alius ad pedes agūt in diuerſas ꝑtes primo. ⁊ īducēt vnā formā. qḋ ꝓbat̄. q̄r intēſiorē q̄ȝ alter ſolū induceret qn̄ nō ſil' agūt. Silr̄ ſi ponant̄ ī eodē ſitu reſpectu eiuſdē ꝑtis paſſi inducerēt vnā formā intēſiorē ſicut pri⁹ ꝓbatio minoris: q̄r oīs mot⁹ nālis ē inter terminos incōpoſſibiles. ita q̄ ad aduentum termini ad quē corrūpit̄ forma ꝯ̄ria: q̄ fuit terminus a quo. ita q̄ nullū agēs nāle mouet vel mutat mutatiōe terminā̄te motū aliqḋ niſi hn̄s formā ſue forme incōpoſſibilē: ⁊ iō nō pn̄t plēs eiuſdē ſpēi ſil' eē ꝑ motū nec ꝑ mutationē ꝑ ſe terminantē motū. ❡ Cōtra principale: q̄r duo ꝯ̄ria pn̄t eē ſimul in eodē ſubo in eē remiſſo ergo ⁊ duo accn̄a eiuſdē ſpēi ēt educta ꝑ motū. an̄s eſt euidēs: ſed ꝯn̄a pȝ a minori: q̄r minus repugnāt duo accn̄a eiuſdē ſpēi q̄ȝ duo ꝯ̄ria ēt remiſſa. ❡ Rn̄deo. nego ꝯn̄tiā: ad ꝓbationē nō valet: nā repugnās nō eſt cā in ꝓpoſito incōpoſſibilitatis duoꝝ accn̄tiū eiuſdē ſpēi: ſed eſt cā: q̄r ꝑ motū inducunt̄ vt poſtēſum eſt. iō agēs īducens ſcḋam formā intēdit primā: ⁊ ſit vnica intenſior: ſed ꝯ̄ria manēt ſimul in eſſe remiſſo diſtincta ex eo q̄ ex duab⁹ formis ꝯ̄rijs nō apta nata fieri ītēſior vna. manēt aūt ſimul ex eo q̄ vnū ꝯ̄riū agens nō hȝ plenū dn̄iū ſupra aliud: ⁊ iō remittūt ſe inuicē ⁊ nō totalr̄ ſe corrūpunt. ❡ Ad argumentū inoppoſitū dico q̄ intētio phi eſt ſm hāc ꝯclōneȝ q̄ntā. nam ꝑ motū nō pn̄t induci forme due eiuſdem ſpēi vn̄ oēs forme hn̄tes dr̄iam in ſubiecto eodē ſi inducāt̄ ꝑ motū neceſſario differāt ſpē. tn̄ de alijs nō inductis ꝑ motū nō intēdit ph̄s: nec eſt neceſſariū mō dicto in q̄ttuor cōcluſionibus primis. ❡ Argumentū ad aliā ꝑtē cōcludit ꝑ prima concluſione ſicut pȝ. ſic ergo pȝ ad q̄onem.

❡ Priora ⁊ poſteriora dicuntur quedaȝ q̄dem tanq̄ȝ exn̄te aliquo primo ⁊ principio ī vnoquoq̄ȝ genere: quod ꝓpinqui⁹ quidem principio aliquo determinato: aut ſimplr̄: aut natura: aut ad aliḋ aut vbi: aut ab aliq̄bus: vt hoc quidē ſm locuȝ in exn̄do ꝓpinq⁹: aut nā alicui loco determinato: vt medio: aut vltimo: aut ſicut euenit. Cō. ix.

Queritur Vtrū hec ſit rō cōis ⁊ ꝓprie aſſignata de priori. ſ. pri⁹ eſt qḋ eſt principio ꝓpinquus. vr̄ q̄ nō. nā in tp̄e eſt dare pri⁹ ⁊ poſterius cū tp̄s ſit numerus motus ſm prius ⁊ poſterius ex. iiij. phiſi. Tex ⁊ cō. iol. ſed in tp̄e nullum eſt principiū ſm ph̄m. g° ⁊c. ❡ Cōfirmat̄: q̄r in gn̄ationib⁹ ꝑ ꝓpagationē vnū gn̄āns eſt prius alio dato q̄ gn̄ātio fuerit ſine principio. ergo pri⁹ non dicet̄ qḋ eſt pr̄icipio ꝓpinquius. ꝯn̄tia tenet: q̄r ibi nullū eſt principiū poſita ypotheſi. an̄s pȝ. q̄r adhuc au⁹ eēt pri⁹ gn̄āns q̄ȝ pr̄ ⁊ pr̄ q̄ȝ filius. ❡ Preterea ſi pri⁹ eſt qḋ ē p° ꝓpinquus. ergo principiū nō eſt pri⁹ pr̄icipato. ꝯn̄s vr̄ falſum. ꝯn̄tia ꝓbat̄: q̄r ſi pr̄icipiū eſt pri⁹. h̄ erit reſpcū alicuius pr̄icipij. g°. pr̄icipiū erit pr̄icipij ꝑ te: ⁊ ſic ī īfinitū qḋ ē īpole. ❡ Preterea habet̄ hic in littera. Tex. ⁊ cō. xvi. q̄ aliquid dr̄ prius: q̄r remoti a pn̄ti nunc vt in preteritis: ⁊ tūc vtimur pn̄ti nūc vt p° vt dr̄ in lr̄a: ergo nō oē prius eſt principio ꝓpinquius ſed aliq̄n poſteri⁹. ❡ Cōtra. ph̄s h̄ in littera. Tex. ⁊ cō. xvi.

Reſpondeo ⁊ dico q̄ illa rō ſeu diffinitio cōis prioris eſt bn̄ aſſignata ⁊ ꝯueniēs tn̄ eſt aduertendum q̄ alr̄ ꝯuenit priorib⁹ eēntialr̄ ordinatis: alr̄ accn̄taliter ordinatis: nā in eēntialr̄ ordinatis ē vā depēdētia poſterioris ad primū ſimplr̄. vn̄ in cāis eēntialr̄ ordīatis nihil cāt ſine p° ſimplr̄: nō ſic ē ī accn̄talr̄ ordinatis: q̄r accidit huic reuolutiōi celi. q̄ aīa ꝓceſſerit. nā potuit fuiſſe ēt ꝑ īpoſſibile ſi p° nō fuiſſet. ❡ In eēntialr̄ ergo ordīatis, dr̄ pri⁹ in reſpectu alicui⁹ primi ſimplr̄: ſed in accn̄talr̄ ordinatis ꝑ cōpationē ad aliqḋ primū nō ſimplr̄ ſed ſm q̄d: vt reſpectu illius qḋ ponit̄ eē pri⁹ ⁊ h̄ accidit ꝑꝑ qḋ pȝ: q̄ vtriſq̄ȝ ē pri⁹ ⁊ poſteri⁹ in cōpatiōe ad aliqḋ primū. vl' ſimplr̄ vel ſm q̄d: ⁊ ſic ītelligēdo ꝯueniēs eſt diffō ſiue rō prioris. ❡ Ad primum in oppoſitū pōt dici q̄ ꝑtes tp̄is ſunt accn̄talr̄ ordinate. accidit. n. diei pn̄ti q̄ heſterna ꝓceſſerit vt dictū eſt. iō in tp̄e nō eſt principiū ſimplr̄ ſed ſm quid. ita q̄ prius in tp̄e ⁊ ſimilit̄ principiū ſūt ex aſſignatiōe nr̄a ⁊ nō ſimplicit̄ dato q̄ tp̄s eēt eternū: vt ꝓbat rō. ❡ Contra: q̄r ſi ſic: ergo tp̄s nō eēt in gn̄e q̄ȝtitatis: ꝯn̄s eſt falſū ⁊ ꝯ̄ ph̄m in ꝓdicamētis. ꝯn̄tia tenet. q̄r tūc tp̄s nō eēt reale ens. cū pri⁹ ⁊ poſteri⁹ in tp̄e depēdeant ab aīa ⁊ ab aſſignatiōe nr̄a. ❡ Preterea ſeq̄ret̄ tūc q̄ vel prim⁹ motus eēt ſine tp̄e vel q̄ ille mot⁹ dependeret ab aīa: quorum vtrūq̄ȝ eſt falſum. primū q̄dē q̄r tp̄s eſt paſſio primi mot⁹ ex. iiij phicoꝝ. Tex. ⁊ cō. 133. ſcḋm ēt q̄r eſt ens reale

⁊ extra animā. ¶ Rn̄deo q̄dā ſūt entia pure realia: vt ſūt entia nature: q̄dā pure rōnis vt ſcḋe intētionis. q̄dā parti ſic ⁊ ꝑtim ſic: ⁊ vlia q̄ includūt aliqd rei ⁊ aliqd rōnis: tale eſt tp̄s: nā tp̄s mālis eſt ens reale: cū ſit idē q̄ mot⁹ mālr q̄ eſt ens reale. formalr tn̄ ⁊ vt h̄z rōnē nūeri ſm pri⁹ ⁊ poſterius: ex q̄rto phi. h̄z ee ab aia. Si ergo accipit tp̄s mālr: ſic vtiq̄z eſt in genere q̄ntitatis ſicut ⁊ mot⁹. ſcḋm vo q̄ dicit cōpōnē ex māli ⁊ formali nō eſt in gn̄e cū ſit quodda ens cōpoſitū ꝑ accn̄s ex re ⁊ itētiōe. ¶ Sic ergo eſt itelligēdū. q̄ in tp̄e eſt aliqḋ principiū nō tn̄ ſine aia. nō q̄dē ſimplr primū. ſ; reſpectu alicui⁹ prioris ⁊ poſterioris: puta iſta dies icipit a mane: ⁊ pria hora dicit prope mane: ⁊ alia hora eſt ſcḋa: ⁊ ſic deinceps cōpādo vnā ꝑtē tp̄is ad aliā. ¶ Cōtra ſi in tp̄e ſm ſe nō eſt ꝑcipiū ſed in aliq̄ ꝑte ei⁹ reſpectu alterius ꝑtis: tūc tp̄s nō h̄z ſm ſe pri⁹ ⁊ poſterius. ſ; ſolū reſpectu aliquaꝝ ꝑtiū. ſ; hoc eſt incōueniēs: q̄ diffinitio ꝯuenit ꝑ ſe toti: ꝑtib⁹ āt ꝑ accn̄s. ſ; diffinitio tp̄is eſt q̄ tp̄s eſt nūerus mot⁹ ſm prius ⁊ poſterius.

¶ Preterea tēpus eſt ꝯtinuū: ergo nō eſt ibi aliqḋ nūc in actu de ſe qḋ eſt pri⁹ reſpectu cuius dicat alia ꝑs poſterior: ſ; ſolū in potētia quātū eſt ex ꝑte tp̄is. ꝓbatio cōſeqnētie. q̄ ſi ſic eēt de ſe diſcontinuū. ¶ Rn̄deo ad primū q̄ ſi ly ſm ſe accipiat ꝓ toto tp̄e veꝝ eſt q̄ ſm ſe nō h̄z prius ⁊ poſteri⁹: ſ; ex hoc nō ſequit q̄n tp̄i inſit prius ⁊ poſteri⁹. q̄ ſm ꝑtē h̄z pri⁹ ⁊ poſteri⁹ ex aſſignatiōe nr̄a. ¶ Ad aliud bn̄ cōcludit q̄ in tp̄e nō ſit aliqḋ nūc in actu quātū eſt de ſe ⁊ ſine cōſideratiōe nr̄a. Sic. n. eſt idē qḋ mot⁹ ⁊ ꝑ cōſequēs cōtinuū. tn̄ in cōſideratiōe aīe h̄z rōnē nūeri ⁊ ꝑ ꝯn̄s diſcōtinui: ⁊ diſcreti. ⁊ h̄ mō eſt ibi dare aliqḋ nūc in actu ſm nr̄am cōſideratiōnē: ⁊ ſic prius ⁊ poſteri⁹ mō p̄dicto. ¶ Ad cōfirmationē nō plus ꝯcludit niſi q̄ nō eēt ibi ꝑcipiū ſimplr. eēt tn̄ ſm q̄d ⁊ in reſpectu: nā tres generātes accidētaliter ordinati h̄n̄t quartū ꝓ principio reſpectu cuius dicunt inter ſe priores ⁊ poſteriores. ¶ Ad aliud vno mō cōcedit cōſequēs. ſ. q̄ principiū nō eſt prius ſ; eſt primū abſolute. diffinitio āt dicta dat de priori nō de prio. ¶ Alr dicit q̄ illa rō ſeu deſcriptio ſeu diffinitio ponitur de illis q̄ ſūt poſt principiū ⁊ nō ꝓprie de principio. ¶ Ad vltimū dicēdū q̄ h̄ nūc p̄n̄s nō eſt principiū reſpectu cui⁹ dicat pri⁹ ⁊ poſteri⁹ in p̄terito niſi mediāte aliquo nūc p̄terito priori: q̄ eſt aliqḋ nūc pri⁹ reſpectu cui⁹ illa in p̄terito dicant priora vel poſteriora: vt qḋ eſt ꝓpinquus illi dicat prius: ⁊ qḋ eſt remoti⁹ dicat poſterius. nō eſt ergo ſimplr prius: ⁊ poſteri⁹ i p̄terito reſpectu p̄n̄tis niſi vt reſpicit nūc precedēs: ⁊ ſic intelligēda eſt littera phi.

¶ Quātū vo dicit qḋ eſt diuiſibile in ea q̄ inſūt quoꝝ vtrūq̄z aut ſingulū vnū aliqd. ⁊ hoc aliqd natum eſt eſſe ⁊c. Qō. xj.

Queritur Utrū ꝓpria rō quātitatis ſm q̄ eſt gn̄aliſſimū ſit diuiſibilitas. videt q̄ nō. q̄ ſi ſic ergo ꝑtes poſt diuiſiones differūt iter ſe. ꝯn̄s eſt falſū: q̄ q̄ro q̄lr. aut eni differūt formaliter. aut ꝑ accn̄s. nō ꝑ accn̄s: q̄ quātitas eēt diuiſibilis ꝑ accn̄s. id. n. eſt principiū diuiſionis ⁊ diſtinctiōis ꝑtiū diuerſaꝝ. nō. n. formalr. q̄ drīa formalr eſt ſpecifica. ergo ꝑtes diuiſe differēt ſpecifice: qḋ eſt falſū inquātū ſūt ꝑtes quātitatiue. ¶ Preterea ꝓpria rō generis eq̄lr eſt in oīb⁹ ſpēbus: ſicut gen⁹ eq̄liter p̄dicat de oīb⁹: ſ; diuiſibilitas nō eſt h̄mōi in ꝓpoſito. ergo. ⁊c. ꝓbatio minoris. q̄ quātitas cōtinua eſt diuiſibilis in potētia. diſcreta aūt diuiſa in actu. nā ſi eſt actu ſenari⁹ duo ternarij ſūt actu ꝑtes: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ipſe ſenari⁹ eſt diuiſus actu. vn̄ ēt infra in caplo de colobon. Tex. ⁊ cō. 32. dr̄ q̄ nūerus h̄z ꝑtes aliquo mō diuiſibiles ſicut q̄nari⁹ binarium ⁊ ternariū. ex quo p;. vt vr̄ q̄ nūerus nō ſit tm̄ ex vnitatib⁹: ⁊ iō idē qḋ pri⁹. h̄ idē h̄etur. vij. euclidis propōne q̄nta. vbi dr̄ q̄ oīs nūerus minor eſt ꝑs maioris. ¶ Preterea cui⁹ eſt potētia ei⁹ eſt act⁹. li[..]o de ſono ⁊ vigilia. ſi ergo diuiſibilitas ē ꝓpria rō quātitatis cōuenit oī quātitati ergo actu diuidi ꝯuenit oī quātitati qḋ falſū eſt: q̄ diuidi in actu repugnat cōtinuo. nā qḋ diuidit nō eſt in actu cōtinuū. ¶ Preterea ſi ſic. ergo indiuiſibilitas cōuenit oī quāto: ꝯn̄s eſt falſū. q̄ eſt dare minimū. q̄ñtū in quātitatibus. nālib⁹. ſ. minimū carnē ⁊ minimū os. ex prio phi coꝝ. Tex. ⁊ cō. 38. Ergo añs ē falſū ex quo ſeqt. ¶ Preterea ſi ſic ergo cuicūq̄z ineēt diuiſibilitas illud eſſet ꝑ ſe ſpēs quātitatis. cōſequens eſt falſū. ergo ⁊ añs. ꝯn̄a p;. ſ; falſitas ꝯn̄tis appet. tū q̄ loc⁹ nō nūerat h̄ inter ſpēs quātitatis. tū q̄ tp̄s ⁊ motus ſūt quedā diuiſibilia: ⁊ tn̄ ponūtur hic inter ſpecies quātitatis per accidens.

In iſta queſtione primo vna opinio recitabitur. ſcḋo ad q̄ōnē alr dicet. ¶ Quātū ad primū eſt vna opīo q̄ diuiſibilitas non eſt ꝓpria rō quantitatis ſ; magis ratio mēſure. nam ſicut qualitas eſt diſpoſitio ſubſtantie. ita quantitas eſt menſura ſubſtantie. ¶ Pro iſta opinione arguit. q̄ dicit in p̄dicamentis q̄ oratio eſt quantitas mēſurat. n. ſillabas ergo mēſurare ē ꝓpria rō quātitatis. ¶ Preterea ꝓbat q̄ ſit magis ꝓpria rō q̄z diuiſibilitas. nā illud ex cui⁹ diſtictiōe aſſignat diſtictio i ſpēb⁹ quātitatis eſt magis ꝓpria rō quātitatis. ſ; rō mēſure eſt h̄mōi: ⁊ nō diuiſibilitas. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris q̄ ſupficies ⁊ locus ſūt diſticte ſpēs quātitatis quaten⁹ diſtinguunt in rōne mēſure. q̄ locus eſt mēſura extriſeca: ſupficies itrinſeca. nō tn̄ diſtinguunt. in rōne diuiſibilitatis ſicut oꝫ. Cōtra iſtā opinionē arguit. nā rō generis eq̄ue prio ineſt oībus ſpēbus. nā gen⁹ eq̄lr de oīb⁹ dr̄. ſ; rō mēſure nō ineſt eq̄lr ꝯtinuis ⁊ diſcretis: ſ; diſcretis magis: ꝯtinuis āt n̄ niſi iquātū ꝑticipāt rōnē diſcreti vel nūeri. ſic dr̄ in. x. hui⁹ caplo ſcḋo. Tex. ⁊ cō. 3. ergo rō mēſure nō eſt ꝓpria ratio generis quātitatis. ¶ Preterea ſi ſic. qḋ maxie h̄ebit rōnem mēſure ꝑ ſe maxime erit quātitas: ſ; vnitas maxie h̄z rōnē mēſure ex. x. hui⁹ caplo eodē. Tex. ⁊ cō. 3. Ergo vnitus ꝑ ſe maxime erit ſpēs quātitatis. qḋ eſt euidēter falſū q̄ nō eſt in gn̄e niſi ꝑ reductionē. ¶ Preterea rō mēſure cōuenit oī gn̄aliſſimo. q̄ in oī gn̄e eſt vnū primū qḋ ē mēſura oīuꝫ illi⁹ gn̄is. ex. x. hui⁹. Tex. ⁊ cō. 3. Ergo nō eſt ꝓpria. rō quātitatis. Dices duplex eſt mēſura q̄dā mēſura mēſurās ꝑ replicationē q̄ aliquotiēs ducta reddit ſuū totū. q̄dā eſt mēſura ſm ꝑfectionē ⁊ cognitiōeꝫ. q̄uo albedo mēſurat colores ⁊ illud qḋ ducit in cognitionē alteri⁹ dr̄ mēſurare illud pria mēſura eſt ꝓprie quantitatis. ſcḋa vo nō. ſ; cōpetit alijs gn̄ib⁹. ¶ Cōtra. q̄ adhuc ſtat pria rō q̄ menſura ꝑ replicationē n̄ eq̄lr cōuenit ꝯtinuis ⁊ diſcretis. nā in diſcretis eſt ſimplr mīmū reddens ꝑ replicatōeꝫ totū. nō ſic i ꝯtinuis. vt habet. x. hui⁹. Tex ⁊ cō. 3. Q ꝛ nihil ē ibi mīmū niſi pūctū: qḋ nūq̄z reddit totū ꝑ r̄plicationem. ergo mēſure nō erit rō ꝓpria quātitatis: cū n̄ ꝯueniat equalr oīb⁹ ſpēb⁹. Nec rōnes ꝓ pria opiniōe cogūt: ſolū. i. ꝓbāt rationeꝫ menſure cōpetere quātitati. non tn̄ q̄ ſit ꝓpria ratio dicta equaliter de oībus ſpeciebus.

Quantum ad ſecūdū declaro tres ꝯclōnes. pria ſit iſta diuiſibilitas in ꝑtes eiuſdē rōnis non ē eēntialis rō quātitatis. hāc oñdo ſic: nullus reſpect⁹ formalr eſt eēntialis rō alicui⁹ abſoluti. ſ; diuiſibilitas ē formalr reſpect⁹. q̄ dicit quādā aptitudinē ad diuiſioneꝫ. ergo nō erit eſſentialis rō quātitatis qḋ ē ens abſolutū. maior p;. ex q̄rto hui⁹. Tex. ⁊ cō. 26. Ubi phs ponens oīa apparētia vera ducit ad h̄ icōueniens q̄ oīa tūc eēnt formalr ad aliqd. ¶ Preterea potētia ⁊ act⁹ ſūt eiuſdē gn̄is ⁊ eiuſdeꝫ eſſentie: q̄ diuidūt oē ens. ſ; actu diuidi non eſt eſſentiale quātitati. q̄ oīs quātitas eēt actu diuiſa. ergo nec potentia ad diuidi eſt de ei⁹ eſſentia. eſſe āt diuiſibile dicit potentiā ad diuidi. ¶ Cōtra hāc cōclōnē iſtat. nā illa rō ſ; quā ē diſtinctio ſpecifica vr̄ eēntialis generi. ſ; diuiſibilitas ē h̄mōi vt p; in littera. Tex. ⁊ cō. 18. Ubi ſm diuerſū modū diuiſibilitatis. puta ſm vnā diuiſionem vel ſm duas ⁊c. ponit phs diuerſas ſpēs quātitatis. ¶ Preterea in p̄dicamētis dr̄ q̄ quātitas ꝯtinua ē cui⁹ ꝑtes copulant ad

vnum terminum cōem. diſcreta vō cuius ptes non copulantur. ergo de ratione vtriuſq; eſt habere partes. ſed omne habens partes eſt diuiſibile. ergo. ⁊c.

Reſpōdeo ad primū diuiſio gn̄is aliq̄n fit ꝑ dr̄ias proprie dictas. aliq̄n ꝑ paſſiones circūloquentes dr̄ias eēntiales q̄ ſūt ignote nobis. exēplū primi: aīal diuidit̄ ꝑ rōnale ⁊ irrōnale. exēplū ſcdi. ens diuidit̄ ꝑ potētiā ⁊ actū. nūerꝰ per par ⁊ ipar q̄ nō ſunt drīe ſ; magis pōnes: ſic ē in ꝓpoſito. nā diuiſibilitas ē paſſio quātitatis ⁊ ſic ſm diuerſū modū diuiſibilitatis diſtiguit̄ pħs diuerſas ſpēs quātitatis. ¶ Ad ſecūdū bn̄ ꝯcludit ꝙ eēntiale ē quātitāti hēre ptes: ſ; tn̄ diuiſibilitas q̄ ꝯſeqt̄ hr̄e ptes vt qdā paſſio q̄ nō eſt eēntialis rō quātitatis. Scd̄a ꝯcl'o ſit iſta. ꝙ diuiſibilitas in ptes eiuſdē rationis eſt ꝓpria paſſio quātitatis. hāc oñdo ſic. illud qđ īeſt alicui ꝑ ſe primo ⁊ ſm ꝙ ipm vr̄ eē ꝓpria eiꝰ paſſio. ſ; diuiſibilitas īeſt quātitati iſto mō. ergo ⁊c. minor p;. q: diuiſibile eē īeſt oī quātitati: ipſi qdē quātitati īeſt ꝑ ſe prīo: ſ; ſpēbꝰ ꝑ ſe nō prīo. cuicūq; ēt īeſt diuiſibilitas in ptes eiuſdē rōnis h̄ ē ꝑ quātitatē. vñ ſi ſuba corpea hēat ꝓprias ptes eiuſdē rōnis: ſ; hēat eas de ſe extēſas ⁊ diuiſibiles in potētia: tn̄ actu extēſas ⁊ diuiſibiles h; ꝑ quātitatē. ¶ Ex h̄ ꝯcludo correlarie ꝙ iſta ꝓpō quātitas eſt diuiſibilis. eſt ꝑ ſe ſcdo mō: ſicut iſta color eſt viſibilis vñ ſicut viſibilitas ē reſpectꝰ qdā in colore ꝑ cōpationē ad viſū. ſic diuiſibilitas eſt reſpectꝰ in quātitate: ⁊ dicit habitudinē ad diuiſionē. vñ notificatio pħi de quātitate poſita in pricipio huiꝰ capituli eſt notificatio ꝑ ꝓpriā ⁊ primā paſſionē eiꝰ. ⁊ nō eſt ꝓprie diffinitio. ¶ Tertia ꝯcl'o ſit iſta. diuiſibilitas in ptes eiuſdē rōnis eſt prima paſſio quātitatis. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā eſt ſciēdū ꝙ quātitatis a pħo aſſignant̄ q̄tuor paſſiones. prima eſt diuiſibilitas in ptes eiuſdē rōnis. ſcd̄a eſt eē finitū vel infinitū: ⁊ hec ſupponit primā. nā qđ eſt finitū ꝓſupponit aliqđ qđ d; finiri ⁊ illud neceſſario ꝓintelligit̄ diuiſibile. tertia eſt eq̄le ⁊ ieq̄le q̄ cōſequit̄ ⁊ ꝓſupponit ſcdam. ſ. finitū ⁊ infinitū. ſicut p;. q̄rta eſt mēſure q̄ ēt ꝓſupponit tertiā nā oīs mēſura ꝓintelligit̄ eq̄lis vel ineq̄lis mēſurato. q: enī eſt eq̄le vel ineq̄le iō mēſurat. ⁊ nō ecōuerſo. ¶ Vñ ex his p; ordo iſtaꝝ paſſionū quātitatis ꝙ diuiſibilitas ē prima paſſio ſimplr̄. prie due ꝯpetūt quātitati in ſe. ſ; alie due in reſpectu ad aliud. p; de ſe. de pria paſſione hr̄ h̄ in littera. ⁊ tertio pħicoꝝ caplo de ifinito. de ſcd̄a habet̄ primo pħicoꝝ. Tex. cō. 15. vbi dr̄ ꝙ finitū ⁊ ifinitū ſoli quātitati cōgruit. de tertia habet̄ in ꝑdicamētis vbi dr̄ ꝙ ꝓpriū eſt quātitati ſm eā equale vl' iequale eē. de q̄rta habet̄ plane. x. huiꝰ caplo ſcdo. Tex. cō. 2. ſic ergo ad q̄ōnē

Ad primum in oppoſitū dicit̄ ꝙ ptes quātitatis diuiſe differūt ꝑ accn̄s. q: . ſ. ꝑ ptes ſube in q̄bus ſūt. ¶ Cōtra: q: q̄rit̄ de ꝑtibus ſube. vel differūt per ſe vel ꝑ accn̄s. ſi ꝑ ſe ⁊ formalr̄. ergo ſpecifice. qđ falſū ē. ſi ꝑ accn̄s. ergo ꝑ aliud. ⁊ ſic in infinitū. q: illud aliud nō pōt eſſe quātitas. q: ſic eēt circulus. ¶ Preterea rō ſtat. q: ſi ptes diuiſe differunt ꝑ accn̄s. ergo totū fuit diuiſibile ꝑ accn̄s. vt arguebā. ¶ Dicēdū ergo alr̄ ꝙ ptes quātitatis diuiſe differūt ſeipſis formalr̄ ꝑ pria indiuiduatiua de genere quātitatis. ergo illa ps eſt hec. ⁊ ſilr̄ illa eſt h̄ ꝑ ſuū primū indiuiduās. ⁊ tn̄ nō ſeqt̄ ꝙ differāt ſpecifice. nā nō oīs dr̄ia formalis eſt ſpecifica niſi eēt ꝑ differētias ſpecificas ⁊ eēntiales. ¶ Ad ſecūdū dicēdū ꝙ minor eſt falſa. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ quātitas diſcreta nō ē diuiſa actu ſicut nec ꝯtinua ſ; ſolū in potentia. nec actu duo ternarij ſūt ptes ſenarij. ſ; ſolū in potētia. al's ex diſtinctis ſpecie ⁊ actu diſtinctis ſpē fieret vnū ſpē. qđ eſt falſū. nā eadē rōne binarius ⁊ ternariꝰ eēnt ptes q̄narij. dico ergo ꝙ ptes nūeri ſunt vnitates. cū ergo adducit̄ euclides ⁊ pħi. infra caplo de colobon ſūt ſic gloſandi ꝙ nūerus minor eſt ps maioris. i. vnitates in nūero minori ſūt ptes māles in numero maiori. vt ſic ptes nūeri dicant̄ diuiſibiles ꝑ quāto pōt accipi ps maior ⁊ minor ī nūero. puta q̄ h; duas vnitates: ⁊ q̄ h; tres vnitates. ¶ Ad tertiū cū dicit̄ ꝙ cuiꝰ eſt potētia eius eſt actꝰ. dicēdū ꝙ duplex eſt potētia. q̄dam abijciēs actū. q̄dā ſimul ſtās cū actu. Exēplū primi. corruptibile eſt in potētia ad corruptionē. ⁊ tn̄ nunq̄; illa potētia ſimul eſt cū actu. q: aduenīēte actu ſubiectū eſt in corrupto eē: ⁊ nō in potētia ad corrūpēdū. Exēplū ſecūdi. hō eſt riſibilis. nā ſi actu ridet nihilominꝰ eſt aptꝰ ad ridēdu; q: illa aptitudo q̄ eſt riſibilitas eſt ꝓpria paſſio hoīs ⁊ paſſio nunq̄; derelinqt ſubiectū. ¶ Ad ꝓpoſitū cōtinuū ē diuiſibile in pria. prīo mō. q̄n actu diuidit̄ iā nō eſt cōtinuū cuiꝰ ergo eſt potētia eiꝰ eſt actꝰ. ſucceſſiue qdē prīo mō ſimul aut ſecūdo mō. ¶ Ad quartū dicit̄ cōiter ꝙ quātum duplr̄ pōt intelligi. q: vel inquātū mathematicū vel iquātū nāle. primo mō eſt diuiſibile in infinitū nec eſt dare minimū. ſcdo mō eſt dare minimū quatenꝰ forma nālis reqrit ſubiectū determinatū. qđ ſi vlterius diuidat̄ non pōt ibi reſeruari forma nālis. ſ; corrūpet̄ icōtinēs. hoc mō loquit̄ pħs prīo pħicoꝝ. h̄ aūt loquit̄ de quāto vt quantu; eſt. ¶ Ad quintū dicit̄ ꝙ locus nō eſt in genere quātitatis ꝑ ſe. tū q: nō eſt diuiſibilis ꝑ ſe. ſ; per accn̄s. ſ. ad diuiſionē ſuꝑficiei. nā locus mālr̄ eſt ipſa ſuꝑficies. tū q: eſt ens ꝑ accn̄s cōpoſitū ex ſuꝑficie: ⁊ quodā reſpectu īmobilitatis. Sic. n. diffinit̄ q̄rto pħoꝝ ꝙ locꝰ ꝯtinētis vltimū imobile primū. ¶ Cōtra i ꝑdicamētis ponit̄ i ſpē quātitatis.

Reſpōdeo ꝙ illa q̄ pħs dicit in ꝑdicamētis nō ſūt oīno vera. nec loquit̄ ſm itētionē ꝓpriā: ſ; famoſe ſm opinionē alioꝝ. ¶ De motu vō ⁊ de tēpore dicit̄ a quodā ꝙ ſūt quāta ⁊ diuiſibilia ꝑ accn̄s. q: motus eſt formalr̄ quātus ꝑ magnitudinē. ⁊ tēpus ꝑ motū. vt vr̄ dicere pħs hic i littera. tūc ſic ſūt quāta ꝑ aliud ergo ꝑ accn̄s ¶ Cōtra. q: illud qđ h; ptes eiuſdē rōnis diſtinctas realiter a ꝑtibus alterius h; ꝓpriā diuiſibilitatē aliā a diuiſibilitate alteriꝰ. ſ; motus ⁊ tp̄s ⁊ magnitudo ſūt hmōi inter ſe. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. tū q: ptes tēporis ⁊ motꝰ ſūt ptes q̄ nō pn̄t eſſe ſimul cū ſint de genere ſucceſſiuoꝝ. ptes aūt magnitudinis in oī inſtāti ſimul ſūt: cū magnitudo ſit de genere ꝑmanētiū. tū q: ptes tēporis ⁊ motꝰ ſunt prius ⁊ poſterius. ſ; ptes magnitudinis ſūt oēs ſimul. ergo diuiſibilitas hec ⁊ illa nō erit eadē. ¶ Preterea hic in littera dicit̄ ꝙ ꝓpria paſſio quātitatis eſt maius ⁊ minus tūc ſic qđ h; ꝓpriū maius ⁊ minꝰ aliud a maiori ⁊ minori alterius: h; ꝓpriā diuiſibilitatē ⁊ diſtinctā a diuiſibilitate alterius. ſ; motus eſt hmōi reſpectu magnitudinis. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris q: magnitudine exiſtēte tanta pōt motꝰ eē maior ſi trāſit mobile tardū: ⁊ minor ſi trāſit mobile velox. ¶ Preterea cōtinuū eſt cuiꝰ ptes copulant̄ ad aliquē terminū cōem. tūc ſic cuius ptes copulant̄ ad aliū terminū cōem h; aliā ꝯtinuitatē. ſ; ad aliud idiuiſibile copulātur ptes motꝰ. ſ. ad mutatū eē. ptes āt magnitudinis ad pūctū. ergo alia eſt cōtinuitas huiꝰ ⁊ illius. ¶ Preterea arguit̄ ſic ꝯtra rōnē eoꝝ. cū dicūt ſūt quāta ꝑ aliud. ergo ꝑ accn̄s. primo ꝯtra añcedēs ſic. q: ſi ſūt quāta ꝑ aliud aut illud aliud eſt ipm mobile. vel terminus motꝰ vel ſpatiū nō eſt ipm mobile. vt dicit̄ plane in littera. nec eſt terminus motus. q: tūc alteratio nō eſſet ꝯtinua. cū forma q̄ eſt terminus alterationis nō ſit quāta vel diuiſibilis niſi ꝑ accn̄s. ex. vij. pħi. nec eſt ſpatiū q: vt dicit̄. quinto pħi. ſuꝑ ſpatiū diſcōtinuū pōt eē motus continuus. ſicut p; ex motu facto ſuꝑ chordas cithare pulſate. Scd̄o ꝯtra cōſequētiā qđ nō valet. arguo enī ſic: muſca eſt muſca ꝑ aliud q: eſt ſuba ab alio effectiue. ergo muſca eſt ꝑ accn̄s in genere ſubſtantie. ꝯñs eſt euidēter falſū. ¶ Dicēdū ergo ꝙ ſ; muſca ſit ab alio effectiue ſubſtātia. eſt tn̄ formalr̄ ſuba ſm ſe. Silr̄ eſt in ꝓpoſito motus eſt effectie quātus a magnitudine ⁊ formalr̄ de ſe. ꝯcedo ergo propter tres rōnes ſupradictas ꝙ motꝰ eſt formalr̄ quātus nō quātitate magnitudinis ⁊ ꝙ motꝰ ⁊ tp̄s ſunt formalr̄ quāta a ſeipſis. ¶ Sed ſ; eoꝝ ꝯña nō valeat o; tn̄ ſaluare añs ꝑꝑ pħm q̄ h̄ dicit ꝙ motꝰ ⁊ tp̄s ſūt quāta ꝑ aliud. ⁊ ad aliud. ꝙ arguit ꝯtra añs. dicēdū ꝙ de rōne ꝯtinui ſūt duo. vnū eſt diuidi in ſemꝑ diuiſibilia. aliud eſt ꝙ hēat vnitatē ex h̄ ꝙ partes copulātur

tes copulātur

tes copulant̃ ad terminum cõmunem. quo ad primũ poteſt cõcedi ꝙ motus cõſequit̃ magnitudinẽ ita ꝙ motus diuidit̃ ad diuiſionẽ magnitudis. ⁊ tp̃s ad diuiſionẽ motus. ⁊ ſic intelligit phs. ſed quo ad vnitatẽ nõ opꝫ q꞉ non reqrit̃ tãta vnitas in magnitudine ſicut in motu. q꞉ mot⁹ poteſt eſſe cõtinuus ⁊ vnus: licꝫ magnitudo ſit diſcontinua vt arguebat̃. q꞉ ergo motus non eſt diuiſibilis de ſe ſed per aliud: ideo ponit̃ quãtitas per accidens.

¶ Hec autem vt motus ⁊ tẽpus. eteni huiuſmodi quãta quedã dicuntur ⁊ cõtinua: eo ꝙ illa diuiſibilia ſunt quoꝝ he paſſiones. Dico autẽ non qd̃ mouetur ſed quod motum eſt. nam per eſſe quãtum illud ⁊ motus eſt quantus. tempus v̊o per ipſum motum ⁊c. Qõ. xij.

¶ Viſo ꝙ motus hꝫ aliquã quantitatem ⁊ diuiſibilitatem formaliter a quãtitate magnitudinis reſtat dubium cõparando tempus ad motum.

Queritur ergo. vtrũ tẽpus ſit idẽ cum motu realr̃: ſic ꝙ quãtitas q̃ motus eſt quãtus formalr̃ ſit ipm tp̃s.

Dicendum ꝙ tẽpus eſt idẽ mãlr̃ qd̃ mot⁹: diſtinctũ tñ formalr̃ ⁊ ꝑ ↄ̃ns quantitas qua motus eſt quãtus formalr̃ eſt ipm mãlr̃: nõ tñ formalr̃. ¶ Cõtra. nã cuius ptes copulant̃ ad alium terminũ hꝫ formalr̃ aliam cõtinuitatẽ ⁊ quãtitatem. ſed ad alium terminũ copulant̃ partes tẽporis ⁊ partes mot⁹. q꞉ partes tẽporis ad nũc. ꝑtes aũt motus ad mutatũ eẽ. ¶ Preterea. qd̃ hꝫ ꝓprium maius ⁊ minus aliud a maiori ⁊ minori alterius hꝫ diſtinctam cõtinuitatẽ ⁊ quãtitatẽ ab alia. ſed tp̃s eſt hmõi reſpectu motus q꞉ in minori tp̃e eſt maior motus ſi mobile ſit velox ⁊ in maiori minor ſi ſit tardum mobile. ¶ Preterea relatiua realia differũt realiter. ſꝫ tẽp⁹ ⁊ motus ſũt hmõi. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. q꞉ mẽſura ⁊ mẽſuratũ referũtur realiter. ſed tẽpus eſt mẽſura motus. ergo quãtitas motus nõ eſt tp̃s realr̃. ¶ Preterea oĩs motus eſt de ſe formalr̃ ſucceſſiuus. ſꝫ nõ oĩs motus hꝫ in ſe tp̃s ſꝫ ſolum primus mot⁹ ergo ſucceſſio cuiuſlibet motus nõ ẽ tẽpus. ¶ Videt̃ ergo ꝓpter iſtas rõnes ꝙ quãtitas qua motus eſt quãtus eſt alia nõ ſolũ a magnitudine ſꝫ et̃ a tẽpore. ita ꝙ tres ſũt ſpẽs quãtitatis ꝑmanẽtis. ſ. corp⁹. ſupficies. ⁊ linea. ⁊ due ſucceſſiue. ſ. motus ⁊ tp̃s. ſꝫ ille rõnes nõ cogũt. ¶ Ad cui⁹ euidentiã ꝓmitto tres diſtinctiones. prima eſt ꝙ duplex eſt motus. ſ. cõis ⁊ prim⁹. ſ. mot⁹ primi mobilis. alius ẽ mot⁹ ſpãl' ⁊ ſecũdarius. puta oẽs alij a prio. Secũda diſtinctio ſit iſta. ꝙ tp̃s eſt duplex. ſ. cõe ⁊ ſpãle. de primo tractat̃ quarto phicoꝝ caplõ de tp̃e. Tex cõ. 130. vbi dicit ꝙ idẽ eſt tẽpus oĩum in celo ⁊ in terra: ⁊ in mari. ⁊ illud rñdet motui prio ꝑ mẽſura. de ſcdo põt intelligi qd̃ ibidẽ dicit̃ ꝙ tẽpus ẽ nũerus mot⁹: lꝫ h̃ ſit cõe vtriqꝫ tẽpori. ⁊ tale tp̃s ſpãle eſt ꝓpria mẽſura mot⁹ iferioris. ita ꝙ quot ſũt mot⁹ ꝑticulares tot ſũt tp̃a hmõi ſpãlia. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. ꝙ duplex eſt mẽſura. qdã itrinſeca q̃dã extriſeca. Exẽplũ primi. q꞉ duratio rei ⁊ vltima ſuperficies corporis. Exemplum ſecundi locus.

Tunc ad primũ dico ꝙ minor eſt falſa ⁊ iõ dicẽdũ ꝙ ſicut tempus eſt idem realiter cum motu ita ⁊ nũc cũ mutato eẽ. tñ cũ illa idẽtitate reali ſtat aliq̃ diſtictio ex nã rei. vel ſaltẽ ſm rõnẽ ꝓpter quã diuerſa nõia ſortiunt̃. ¶ Ad ſecũdũ dico ꝙ minor eſt falſa. ſi mot⁹ ⁊ tp̃s vniformiter accipiant̃. ſ. motus prim⁹ ⁊ tẽpus cõe. motus iferior ⁊ tẽpuſ ſpãle. vera tñ accipiẽdo tẽp⁹ cõe. ⁊ motũ aliquẽ iferiorẽ. ſic eni veꝝ eſt ꝙ ſm velocitatẽ ⁊ tarditatẽ mobilis in maiori tẽpore erit minor mot⁹: ⁊ in minori maior: ⁊ ſic nõ plus ↄcludit niſi ꝙ tẽp⁹ cõe qd̃ eſt paſſio primi motus diſtinguit̃ realr̃ a motu iferiori qd̃ ↄcedo. tñ h̃ nõ obſtãte quodlibet tp̃s eſt idẽ realr̃ cũ ꝓprio motu cui⁹ eſt paſſio ꝓpria ⁊ menſura. ¶ Ad tertiũ cũ dr̃ ꝙ menſura ⁊ mẽſuratum differũt realiter. dico ꝙ veꝝ eſt de menſura extrinſeca: ⁊ ſic cõparãdo tempus cõe ad motus inferiores quoꝝ eſt menſura extrinſeca differt vtriqꝫ ab eis realr̃. niſi tp̃s cõe cõparet̃ ad motũ primum cui⁹ eſt mẽſura intrinſeca nõ differt ab eo realr̃ nec ſic refert̃ realr̃ ad ipm. Similiter eſt de tp̃e in ſpãli ſi cõpat̃ ad motũ iferiorẽ cuius eſt intrinſeca mẽſura. ¶ Ad quartũ dicẽdũ ꝙ lꝫ non oĩs motus hẽat in ſe tẽpus cõe ſꝫ ſolũ prim⁹ motus: nihilominus glibet motus hꝫ ſuũ tp̃s ꝓpriũ qd̃ eſt ꝓpria ⁊ intrinſeca menſura. Ex his pꝫ ad qntuꝫ argumentũ ꝙ mot⁹ ⁊ tẽpus nõ ponunt quãtitates ꝑ ſe q̃ten⁹ hñt diuiſibilitateꝫ ꝑ aliud q꞉ mot⁹ ꝑ magnitudinẽ ⁊ tp̃s ꝑ motũ mõ ꝑ̃poſito.

¶ Ad aliqd dicuntur alia per ſe vt duplum ad dimidium. ⁊ triplum ad tertiã ꝑtem. ⁊ totalr̃ multiplicatũ ad multiplicati ꝑtẽ. ⁊ cõtinẽs ad cõtẽtuꝫ. Alia vt calefactiuũ ad calefactibile ⁊ ſectiuũ ad ſecabile ⁊ oĩno actiuũ ⁊ paſſiuũ. Alia v̊o vt mẽſurabile ad mãſuram. ⁊ ſcibile ad ſcientiam: ⁊ ſenſibile ad ſenſum Qõ. xiij.

Queritur Vtrum phs ↄuenienter aſſignet ⁊ ſufficiẽter tres modos relatiuoꝝ. ⁊ videt̃ ꝙ nõ. nã iſti tres modi fundant̃ ſuꝑ diuerſa gnãliſſima. ergo nõ ſunt relatiões vni⁹ generis. ſed i diuerſis gnãliſſimis ſũt. qd̃ videt̃ abſurdũ. ꝓbatio ↄ̃ntie. q꞉ relatio eſt idẽ cum fundamẽto vel aliud. ſi ideꝫ hr̃ ꝓpoſitũ. q꞉ ſic fundamenta ſunt i diuerſis ꝑ̃dicamẽtis ita relationes: ſi relationes ſũt aliud a fundamẽto tñ cum accipient ſpecieꝫ ⁊ diſtinctiõeꝫ a fũdamẽtis tãta erit diſtinctio in relationib⁹ quãta eſt in fundamẽtis diſtinguentib⁹. ſꝫ fundamenta diſtiguunt̃ genere ergo ⁊ relatiões. ¶ Preterea. aliq̃ ſũt ꝑ ſe relatiua que nõ ↄtinent̃ ſub aliquo iſtoꝝ modoꝝ. ergo iſti modi nõ ſufficienter ſũt aſſignati. ↄ̃ña eſt euidens. ſꝫ ꝓbatur añs. q꞉ multa ſunt relatiua ſm gen⁹: ſicut medicina refert̃ q꞉ ſcia. ⁊ ſunt relatiua ꝑ ſe. q꞉ qcqd eſt de itellectu generis eſt de intellectu ſpeciei. Si ergo gen⁹ depẽdet ad aliquod ſequit̃ ꝙ ſimiliter ⁊ ſpecies. hmõi auteꝫ relatiua ſm genus non continent̃ ſub aliquo iſtorum trium modoꝝ. Contra phs hic in littera. Tex. cõ. 20.

Reſpõdeo ꝙ iſti tres modi ſũt bñ ⁊ ſufficienter aſſignati. vbi ſciẽdũ ẽ ꝙ quãuis relatiões hẽant diſtinctiões ſpecificas ſm ꝓprias differẽtias: ſicut ⁊ alia: tñ q꞉ latent nos ⁊ ſũt ignote nobis accipim⁹ diſtinctiões earum ꝑ fũdamenta ꝑ que circũloquimur eaꝝ drĩas ſpecificas que forte ꝓpter eaꝝ modicam entitateꝫ latent nos: ita ꝙ ex fundamẽtis inoteſcit nobis diſtinctio eaꝝ relationũ ſiue effectiue ſiue mãlr̃ ita ꝙ illa diſtictio ſit extrinſeca.

Ad primum in oppoſitũ. nego ↄ̃ñam. Ad ꝓbationem. dicendũ ꝙ relatio nõ eſt ideꝫ cũ fundamẽto realiter. lꝫ ſit veꝝ de qbuſdã de quo al's. cum ergo arguit̃ ꝙ tãta eſt diſtinctio in relationibus quãta in fundamentis. dico ꝙ falſuꝫ eſt ex eo ꝙ fundamenta ſũt diſtinguentia extriſeca in qb⁹ nõ eſt veꝝ ꝙ q̃lis ſit diſtinctio in diſtincto ſicut in diſtinguente. exemplũ aĩa ⁊ vermis diſtiguunt̃ iter ſe. nõ tñ ſicut ſol ꝓducens vermem effectiue. ⁊ deus creãs aĩam. Siĩr etiã nec eſt neceſſariũ loquendo de diſtinguentib⁹ intrinſecis. nã due ſpecies ſpecialiſſime diſtinguunt̃. nõ tñ ſe totis. q꞉ ↄueniunt in genere: ⁊ tñ drĩe ſpecifice diſtinguunt̃ ſe totis. Siĩr in ꝓpoſito fundamenta pñt diſtingui gñe. relatiões tñ erunt eiuſdeꝫ generis. vñ ſicut vñitas põt fũdari in re cuiuſlibet gñis. ita ñ repugnat qn ſuꝑ duo diſtincta gñaliſſima poſſit fundari relatio eiuſdeꝫ gñis imo eiuſdeꝫ ſpẽi. ¶ Ad ſecundũ dicendum ꝙ añs eſt falſum. Ad ꝓbationem dico ꝙ relatiua ſꝫ genus lꝫ nõ ↄtineãtur directe ſub iſtis modis: tñ reducuntur ad aliquem iſtoꝝ. Aliter dr̃ ꝙ eſt q̃ſi ideꝫ ꝙ phs loqt̃ de relatiuis ꝑ ſe prio. illa v̊o que referunt̃ rõne gñis non

referunť primo. ſed ſolum per ſe. ipm aūt genus quod refertur ꝑ ſe primo cōtineť ſub aliquo iſtoꝝ trium modoꝝ ſicut patet de ſcientia que referť tertio mō. vnde ad ipſuꝫ genus cōmune ꝙ ſic referť reducuntur ipſa relatiua ſm genus. ſic poſſunt ptinere ad eundē modū. ſꝫ nō eque primo. qualiter aūt tertius modus diſtinguať a primo ⁊ ſecundo. ⁊ ſecūdus a primo. diceť infra.

¶ Dicunť aūt prima quidem ſm numerum. aut ſimpliciter. aut determinate ad ipſos. aut ad vnū vt duplum quidē ad vnū vt numerus determinatus. Multiplex vō ſm numerū ad vnū nō determinatū. aut vt hūc aut hūc. emioliū aūt ad ſubemioliuꝫ ſm numerū ad numeꝝ determinatū. ſuperpticulare aūt ad ſuperpticulare ſm indeterminatos. vt multiplex ad vnū. alſ ad numeꝝ ⁊c.

Qō. xiiij.

Queritur Utrū primus modus relatiuoꝝ fuerit bn̄ aſſignatus. videtur ꝙ nō. nā idē nō referť ꝑ ſe ad diuerſa q: alſ idē diceretur bis: vt diciť infra. ſꝫ idē continens refertur ad multa cōtenta. pꝫ ergo ⁊c. ¶ Preterea oīa relatiua ſunt oppoſita vt pꝫ in predicamentis: ⁊ ſilr̄ in hoc eodē quinto. ſed cōtinēs ⁊ cōtētū nō ſūt oppoſita. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. q: in predicamētis caplō de quātitate. diciť ꝙ paruum ⁊ magnū reſpectu diuerſoꝝ nō opponunť. Similiter duplū ⁊ dimidiū. q: idē eſt duplum ad hoc. ⁊ dimidiū ad aliud. ¶ Preterea idētitas eſt relatio rōnis. ergo nō eſt vera relatio. aūs pꝫ. quia ſm pħm capitulo quarto. idētitas eſt vna quādo intellectus vtiť vno ex duobus. ergo eſt relatio rōnis. nec ꝑ cōſequēs ē in eodē genere cū relatiōe reali. ¶ Preterea idē ſimile ⁊ equale fundatur ſuꝑ vnum ⁊ ſuper ꝑtes vnius. vt dicitur ħ in littera. ſꝫ in omni genere eſt vnū. ergo idem ſimile ⁊ equale eſt in omni genere. male ergo dicitur ꝙ vnū in ſubſtantia determinate eſt idē ⁊ ſic de alijs. ¶ Contra pħs hic in littera. Tex. cō. 20.

Reſpōdeo ad queſtionē ⁊ dico ꝙ primus modus bene eſt aſſignatus vbi notādū eſt ꝙ ſicut fuit dictū relationes primi modi fundanť ſuper rem de genere quātitatis ⁊ principaliter ſuper numeꝝ. ⁊ inde fūdanť ſuꝑ cōtinua inquātū hn̄t aliqualiter rōnē numeri inter ſe.

Ad primum argumētū poſſet negari maioꝛ. q: idē pōt referri ad diuerſa ꝑ ſe ſꝫ nō ꝑ ſe primo. vt dicitur in littera. ꝯceſſa tamē illa maiori dicēdū eſt ad minorē ꝙ cōtinēs pōt accipi dupliciter. ſ. mālr vel ſubiectiue. alio mō formalr ⁊ ſub rōne formali ꝯtinētis. prīo mō idē continens pōt referri ad diuerſa cōtēta: ſicut idē pater ſubiectiue ad multos filios. tn̄ continētia formalr dicuntur multipliciter quotiēs multiplr diciť aliud extremū. ⁊ ſic idē ꝯtinēs formaliter nō referť per ſe primo niſi ad vnum contētū. Ad ſecūdū dicēdū ꝙ relatiua cōſideranť dupliciter. vno mō vt cōpata ad ſeinuicē. alio mō vt ideꝫ cōparať ad diuerſa. prīo mō ſunt oppoſita. ſcdo mō nō. nam idē eſt generās ⁊ genitū. vt pater habēs filiū ⁊ patrē pater nō referť ad ſeipꝫ patrē. ſed ad patrē eius. ⁊ illo mō pater ⁊ filius ſunt oppoſita. vt. ſ. ad ſeinuicē referunť ⁊ nō aliter. ſic in ꝓpoſito de duplo ⁊ dimidio. pħs aūt in ꝑdicamētis vult ꝓbare ꝙ magnū ⁊ paruū nō ſunt ꝯtraria abſolute. ſed ſolū in reſpectu. aliogn oppoſita eſſent vera de eodē. pro quāto idē mons ē magnus reſpectu huiꝰ: ⁊ paruus reſpectu illius. ¶ Ad tertium pōt dici ꝙ ſicut vnū eſt multiplex. ſ. vnū numero ſpē genere ⁊ ꝓportione. ſilr ⁊ idētitas. ſꝫ ergo idētitas numeralis ſit relatio rōnis eo ꝙ relatiuū eſſe eſt ad aliud ſe hēre. idē aūt numero non pōt ad aliud eſſe niſi ad aliud rōne inquātū intellectus vtiť vno ſimplr vt duobus. tn̄ idētitas genere ſpē ⁊ ꝓportione eſt relatio realis ⁊ verē eſt in genere relationis ꝓ quāto habet ꝯditiones relationis realis. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ ſicut ens dicitur multipliciter. ita vnū cōcedo. ergo ꝙ vnū inueniť in omni genere ſicut ens. cū ergo diciť ꝙ relatio idētitatis nō erit preciſe in genere ſubſtātie. ⁊ ſic de alijs duobus. dico ꝙ ſubſtātia pōt ſumi duplr. vno mō. vt eſt res determinati generis. alio mō ꝓ eſſentia rei ꝗ eſt cōis omni generi. Similiter quātitas pōt ſumi duplr. vel ꝓut eſt res determinati generis ꝗ pōt dici quātitas molis. vel pro quātitate ꝑfectionis ⁊ gradus eſſentialis rei. ⁊ ſic cōuenit omni generi. Silr qualitas pōt ſumi vt eſt res determinati generis. vel ꝓ qualitate eſſentiali eo mō quo dr̄ia ſpecifica diciť qualitas. accipiēdo ergo illa prīo mō. ꝓut dicūt res determinati generis ſic idētitas fūdať ſuꝑ vnuꝫ in ſubſtātia ⁊ nō ſuꝑ vnū in alijs generibus. ¶ Silr intelligendū eſt de equalitate ⁊ ſimilitudine. Sed accipiēdo ſecundo mō. vtiqꝫ idētitas pōt fundari ſuꝑ vnū in ſubſtantia cuiuſlibet generis. ⁊ ſilr equalitas ⁊ ſilitudo. hoc enim mō omne ens omni enti cōparatū eſt idē vel diuerſū: ſimile vel diſſimile: equale vel inequale.

¶ Actiua vō ⁊ paſſiua ſm potētiā actiuam ⁊ paſſiuam ſunt ⁊ actiones potentiaꝝ. vt calefactiuum ⁊ calefactibile. q: poteſt ⁊ iterum calefaciens ad id quod calefit. ⁊ ſecans ad id quod ſecatur tāꝗ agentia.

Qō. xv.

Queritur Utrū ſecūdus modus relationis ſit bn̄ aſſignatus videtur ꝙ nō. naꝫ relatiuū nō ē fundamētū relationis. ſꝫ potētia actiua ⁊ paſſiua referunť. ergo relatio nō fundať ſuꝑ potētiā actiuam ⁊ paſſiuā. ꝓbatur maioꝛ q: cum relatiuū ſit relatiuū irrōnale eēt ⁊ ꝓceſſus in infinitū in relationibus ſi relatio ſuꝑ relatiua fundatur. mi. pꝫ. q: potētia actiua referť ad paſſiuaꝫ. ¶ Preterea idē nō poteſt referri ꝑ ſe ad diuerſa. ſꝫ ſi ſm potētiā actiuā aliquid dicať relatiue ħ erit ad dictū ſꝫ potentiā paſſiuā. cū ergo potētia actiua ꝑ ſe referať ad agere. ſequiť ꝙ idē per ſe diceť ad duo. ſ. ad ipſum agere ⁊ ad potentiaꝫ paſſiuā. ¶ Contra pħs ħ in littera. Tex cō. 20.

Reſpōdeo ꝙ modus eſt bn̄ aſſignatus. ¶ Ad primū in oppoſitū dico ꝙ ma. eſt dubia. q: relatio videtur poſſe fundari ſuꝑ aliā relationē. ⁊ per cōſequēs ſuper relatiuū. ſicut ꝓportionalitas ſuꝑ ꝓportionē. nec tn̄ eſſet tūc ꝓceſſus in infinitū. q: erit deuenire ad aliquā primā relationē. cuius fundamētū nō erit alia relatio nec ꝑ ꝯñs relatiuū. Alr pōt dici data maiori ꝙ potentia actiua ⁊ paſſiua duplr poſſunt accipi. vno mō circūſcripta relatione potētialitatis. alio mō includēdo ipaꝫ. primo modo nō ſunt actu relatiua. ⁊ vt ſic fundāt relationes ſecūdi modi. ſecūdo modo ſūt relatiua actu ⁊ tūc nō fundāt ſed ſunt quid cōpoſitū ex fundamēto ⁊ relatione. ¶ Ad ſecūdū dicitur ꝙ ſicut fuit dictū iā inde referri ad plura ꝑ ſe primo īpoſſibile eſt. ſed ꝑ ſe non prio non eſt inconueniēs. Sic ē in ꝓpoſito. q: potētia actiua referť ꝑ ſe primo ad potētiā paſſiuaꝫ tn̄. ſꝫ ad ipꝫ agere ꝑ ſe: ſed non primo.

¶ Alia vō vt menſurabile ad mēſuram. ⁊ ſcibilē ad ſciam: ⁊ ſēſibile ad ſenſum.

Qō. xvj.

Queritur Utrū tertiꝰ modus ſit bn̄ aſſignatus. videť ꝙ non. nā ambo relatiua ſūt eiuſdē generis. aliogn relatio eēt duo generaliſſima ſꝫ relatiua dicta tertio modo nō ſūt in eodē genere ergo nihil referť ſm iſtū modū. mi. ꝓbatur ex. x. huiꝰ caplō. ix. Tex. cō. 22. vbi diciť ꝙ inter relatiua nō eſt mediū. q: nō ſunt in eodē genere ⁊ poniť exēplū de ſcia ⁊ ſcibili ꝗ ſūt relatiua. tertio mō. ſicut pꝫ. Preterea oē quod hꝫ eſſe in genere relationis ꝓpriū illius eē eſt ad aliud ſe hēre ſiue ſit cōcretū

denomĩatiuũ ſiue ſit forma. ſed eſſe ſcibile nõ eſt ad aliud ſe habere. q2 non depẽdet ad ſciam. ergo ſcibile nõ eſt in genere ralationis. ¶ Cõtra p̃hs hic in littera.

Reſpõdeo dicendo q̃ modus eſt bñ aſſignatus. ¶ Ad primũ in oppoſitũ dicẽdũ q̃ mi. ẽ falſa. Ad ꝓbationẽ dicendũ q̃ p̃hs in. io. hui⁹. loq̄r de gñe phi. q̃ ſe eſt idẽ iter oppoſita q̃ hñt ad inuicẽ trãſmutationẽ vbi pri⁹ aliqd mutat̃ ad mediũ q̃ʒ ad extremũ. ⁊ iõ talia oppoſita hñt mediũ. relatiua aũt nõ ſũt talia oppoſita q̃ adinuicẽ hñt trãſmutationẽ. ⁊ iõ caret medio. nec ſũt in eodẽ gñe phi. ſʒ nõ obſtãte ſũt in eodẽ gñe logico de quo nũc eſt ſermo. ¶ Ad ſecũdũ dicẽdũ ad mino. q̃ ſcibile ⁊ ſcia pñt accipi duplr̃. ſ. vniformiter vt ambo in actu. vel ambo in potẽtia. pñt ſcdo mõ accipi diffozmiter. puta vnũ in actu. alterz i potẽtia. p̃io mõ hñt mutuã depẽdẽtiã ſicut relatiua alioz modoz. ⁊ ſic eẽ ſcibile eſt ad aliud ſe hẽre ⁊ ecõuerſo nã ſcibile vt ſcibile eſt ſm ſe. ⁊ eſſentialr̃ refert̃ ad ſciam in potẽtia. nec accidit ſcibili q̃ ſciat̃ i potẽtia. nã ſcibile nõ ẽ ſcibile niſi q2 ei⁹ põt eẽ ſcia. q2 ſi eẽt ſcibile. ⁊ ei⁹ ñ eẽt ſcia i potẽtia. eẽt ſcibile ⁊ nõ ſcibile. ⁊ iõ in rõne ei⁹ icludit̃ ſcia i potẽtia ſicut ſuũ ꝑ ſe corpoꝛeũ. vt nõ ſolũ ſcia depẽdeat a ſcibili. ſʒ ẽt econuerſo. Silr̃ eſt de ſcia in actu ⁊ ſcibili in actu. ſecũdo aũt mõ accipiẽdo ip̃z nõ hʒ mutuã depẽdẽtiã nã ſcibile in potẽtia nõ depẽdet a ſcia in actu. q2 põt eẽ ſcibile in potẽtia cui⁹ nõ erit ſcia in actu. ¶ Cõtra q̃uo ergo ille modus diſtinguit̃ ab aliis duob⁹ ſupradictis. nã p̃hs ꝑ h̃ diſtiguit iſtũ modũ ab ill'. q2 i ill' ẽ mutua depẽdẽtia. i iſto ãt nõ. Rñdeo q̃ i illo tertio mõ ẽ ſic in aliis mutua depẽdẽtia. ſʒ ñ ẽ mutua depẽdẽtia real' ſʒ i vno extrẽo ẽ real' ⁊ i alio rõnis. ſcia. n. realr̃ refert̃ ad ſcibile. ſcibile ãt ad ſciam ſm rõnẽ. eſt igit̃ dr̃ia q2 in primis duob⁹ eſt oino mutua depẽdẽtia real'. in tertio nõ. ⁊ ꝑꝑ h̃ dicit̃ q̃ relatio inter deũ ⁊ creaturã ẽ in tertio mõ q̃ten⁹ creatura ad deuʒ realr̃ refert̃. deus aũt ad creatura nõ niſi ſm rationem.

¶ **Scdm nũez qdẽ igit̃ ⁊ potẽtiã dicta ad aliqd oia ſũt ad aliqd: eo q̃ ip̃m qđ eſt alteri⁹ dicit̃ ip̃m qdẽ. ſʒ nõ eo q̃ aliud ad id. mẽſurabile võ ⁊ ſcibile ⁊ intellectuale eo q̃ aliud ad ipſum dicitur ad aliquid dicuntur ⁊c.** **Qõ. xvij.**

Queritur Utrũ tertius modus diſtinguit̃ a duob⁹ primis. arguit̃ p̃io q̃ nõ. ⁊ ſpãliter a p̃io mõ. nã mẽſura ⁊ mẽſuratũ referunt̃ tertio mõ. referũtur ẽt p̃io mõ. ergo terti⁹ nõ diſtinguit̃ a p̃io. ꝓbatio minoris q2 cõtinẽs ẽ mẽſura ɔtẽti. ⁊ duplũ mẽſurat̃ dimidio q̃ ſũt relatiua primi modi. ergo ⁊c. ¶ Preterea. q̃ nõ diſtinguat̃ a ſcdo arguit̃ ſic. nã ſenſus ⁊ ſenſibile ponunt̃ relatiua tertii modi. ſʒ ſenſus ⁊ ſenſibile referunt̃ ſm potẽtiã actiuã ⁊ paſſiuã. q2 ſe hñt ſicut mouẽs ⁊ motũ. ex q̃rto hui⁹. vbi dicit̃ q̃ ſenſibile ⁊ motiuũ ſenſus ⁊ mouens eſt pri⁹ moto. ergo ſenſus ⁊ ſenſibile referunt̃ ſcdo mõ ⁊ ꝑ ɔñs terti⁹ nõ diſtinguit̃ a ſcdo. ¶ Cõfirmat̃. q2 ſenſus eſt in potẽtia paſſiua. ſcdo de aia. ergo fũdat relationẽ ſecũdi modi. ſenſus ẽt ponit̃ relatiuum tertii modi. ergo ⁊c. ¶ Preterea. ſcia ẽ ꝑ ſe in gñe q̃litatis. ergo nõ refert̃ ad ſcibile. vt dicit̃ h̃ in lr̃a. ɔñã p3. q2 q̃litas cũ ſit abſolutũ ñ depẽdet ſm ſe ad aliud. ¶ Cõtra p̃hs h̃ i lr̃a. Tex. cõ. zo.

Reſpondeo Hic ẽſt vn⁹ modus dicẽdi q̃ fuit tractatus ſupra exponẽdo lr̃am. q̃ ille tertius modus ſic diſtinguit̃ a p̃io. nã mẽſura ẽ duplex. q̃dã quãtitatiua. ⁊ illa ptinet ad primũ modũ. q̃dã ꝑfectionis ⁊ illa ptinet ad tertiũ modũ. al's nõ differret a p̃io: ſic itelligẽdo q̃ in p̃io mõ relatiua ſe hñt ſicut excedẽs ⁊ exceſſuʒ ita q̃ exceſſũ aliquotiẽs ſũptũ reddit ip̃ʒ correlatiuũ qđ ẽ excedẽs. Addit̃ ẽt q̃ mẽſura ꝑfectionis q̃ ptinet ad tertiũ modũ fũdat̃ ſup eſſentiã oẽm. quaten⁹ oĩs eſſentia eſt ſenſibilis ⁊ ſcibilis potẽs actiue mẽſurare ſenſũ vel ſciaʒ. Sʒ mẽſurari paſſiue fũdat̃ ſup ip̃m habitũ ſciẽtificũ q̃ eſt de gñe qualitatis. ¶ Cõtra primũ dictũ arguit̃ ſic. tũ q2 nõ oẽ cõtẽtũ mẽſurat ɔtinẽs quãtitatiue. añs p3 de q̃buſdam nũeris. nã q̃nari⁹ nõ mẽſurat̃ q̃ternario. lʒ ɔtineat ip̃ʒ. ergo excedẽs ⁊ exceſſũ nõ ſe hñt p̃io mõ vt dicebat̃. ¶ Pr̃ tẽpus menſurat motũ mẽſura quãtitatiua ptinẽte ad primũ modũ. tñ tp̃s nõ excedit motũ nec aliquotiẽs ſũptũ reddit ip̃m. ſi mot⁹ ſit infinit⁹ ſm viã p̃hi. ¶ Cõtra illud qđ additur approp̃iãdo iſtũ modũ obo ⁊ habitui cognitiuo arguitur. nã in oĩ gñe eſt aliqd primũ qđ eſt mẽſura oĩuʒ in illo gñe. ex. x. hui⁹. Tex. cõ. z. ergo circumſcriptio oĩ alio hitu de gñe q̃litatis eſt aliqđ in gñe ſubſtãtie qđ mẽſurat eſſentiã oĩum illius gñis. ſilr̃ eſt in aliis gñib⁹. ¶ Dicẽdũ ergo alr̃. q̃ terti⁹ modus diſtinguit̃ ſic a p̃io. q2 relationes primi modi fundant̃ ꝑciſe ſupra rẽ de gñe quãtitatiſ. relationes võ ſecũdi modi fundãt̃ ſup rẽ de gñe actionis ⁊ paſſionis. ⁊ ſup principia agẽdi ⁊ patiẽdi que pñt eſſe in mltis gñib⁹. ⁊ nõ ſolũ de gñe ſubſtãtie. nã oẽs forme pñt eẽ actiue p̃terq̃ʒ quantitas ⁊ forma relatiua. relatiões ãt tertii modi fũdant̃ in oĩ re cuiuſcũqʒ gñis. ẽt ſup ideã in mẽte diuina ꝓ quãto eſt mẽſura ⁊ ꝑfectio ideati. pñt ẽt fũdari ſup res diuerſoz generũ. ꝓ quãto oĩs res cuiuſcũqʒ gñis ẽ itelligibilis ⁊ ſcibilis ⁊ põt mẽſurare habitũ cognitiuũ q̃ eſt de gñe q̃litatis. Pʒ ergo ex dictis q̃uo tertius modus diſtinguit̃ a duob⁹ primis. nã nõ diſtinguit̃ ab eis ꝑ mutuã depẽdẽtiã vel nõ mutuã. vt dictũ eſt. ſʒ ꝑ fũdamẽta. q2 primus modus fũdat̃ ꝑciſe ſup rẽ de genere quãtitatis. Secũdus ãt ſup rẽ de genere actionis ⁊ paſſionis. vel ſup principia agẽdi vel patiẽdi q̃ ſũt potẽtia actiua vel paſſiua. tertius võ ſup rẽ cuiuſcũqʒ gñis ꝓ quanto in oĩ gñe eſt dare vnũ primũ qđ eſt mẽſura oĩuʒ alioz. poteſt ẽt fũdari ſup res diuerſoz genez. modo preexpoſito.

Sed eſt vnũ dubiũ. q̃liter ſcia mẽſuret̃ a ſcibili. Ubi eſt ſciẽdũ q̃ ſcia eſt duplex. q̃dã ſpeculatiua. q̃dã practica. practica ẽt eſt duplex. vt dictũ fuit in p̃io libro ⁊ etiam habet̃ tertio de aia. ca. de mouẽte. q̃dã ordinatia ipſius opari. ⁊ h̃ eſt practica vl'is. q̃dã eſt opatiua imediate. ⁊ h̃ eſt practica p̃ticularis. puta ſcia artificialis loquẽdo de ſcia practica ⁊ ſpeculatiua p̃io mõ ip̃m ſcibile mẽſurat ſciẽtiã ꝓ quãto talis ſcia cãtur a rebus. ſʒ loquẽdo de ſcia opatiua ibi ip̃m ſcibile hʒ rõnẽ mẽſurabilis. ⁊ ip̃a ſcia rõnẽ mẽſure. ex eo q̃ artificialia cauſant̃ a ſcia practica q̃ ẽ ars. vt dictũ fuit tertio hui⁹. ⁊ ſupra in eodẽ quinto capitulo. de cã hoc mõ ſe hñt oĩa nãlia ad ſciaʒ dei ſic artificialia ad ſciaʒ noſtrã. q2 ſcia dei eſt cã rez ſic mẽſura.

Ad primum in oppoſitũ. p3 ex dictis q̃ mẽſura ⁊ mẽſuratũ alr̃ ſe hñt in p̃io mõ. q̃ʒ in tertio ¶ Ad ſecũdũ dicẽdũ q̃ ſenſus eſt equocus ad ip̃aʒ potẽtiam nãlẽ ſenſitiuã. ⁊ ad ip̃m actũ ſentiẽdi. ſenſus. p̃io mõ fũdat relationẽ ſecũdi modi ⁊ ſic ꝓcedit rõ ad oppoſitũ ⁊ ſua ɔfirmatio. ſic eni eſt potẽtia paſſiua. ſenſus ãt ſecũdo mõ fũdat relationẽ tertii modi. ſilr̃ intelligẽdũ eſt de itellectu ⁊ ſic ſenſus mẽſurat̃ a ſenſibili. ⁊ intellect⁹ ab intelligibili. ¶ Ad aliud ɔcedo q̃ ſcia eſt in gñe q̃litatis ⁊ non ꝑ ſe in gñe relationis. q2 diuerſoz genez ⁊ nõ ⁊c: nihilominus tñ ſcia que eſt hitus eſt primũ fũdamẽtũ relatiõis. tertii modi. ⁊ ſic eſt in gñe relatiõis denoĩatiue. ſic q̃ternari⁹ q̃ ẽ de gñe q̃ʒtitatis fũdat duplicitatẽ q̃ ẽ in gñe relatõis.

¶ **Nõ eſt ãt intellectio ad hec cui⁹ ẽ itellect⁹. bis eni idẽ dictũ vtiqʒ erit. ſilr̃ ãt ⁊ alicui⁹ viſus eſt viſus ⁊ non cui⁹ eſt viſus. q̃uis hoc verz ſit dicere ſed ad colorẽ aut ad aliqd tale. illo võ modo bis dem diceretur ⁊c.** **Qõ. xviij.**

Queritur Utrũ idẽ referat̃ ad duo vel ad plura ꝑ ſe. Uidet̃ q̃ ſic. nã idem cõtinẽs dr̃ ad multa ɔtẽta. ſic vn⁹ nũer⁹ ɔtinet multos. ſilr̃ vna potẽtia actiua refert̃ ꝑ te ad ip̃m agere ⁊ ad potẽtiam paſſiuã. ſilr̃ idẽ pater dicit̃ ꝑ ſe ad plẽs filios. ¶ Preterea. ad q̃cq̃d dependet vel refert̃ gen⁹ ad idem depẽdet

vl' referꝫ ſpēs. gͦ ſpēs referꝫ ad ſuū ꝓpꝛiū coꝛrelatiuū. ⁊ ad relatiuū generis. ⁊ ad vtrūqȝ ꝑ ſe. Exēplū. duplū qḋ eſt ſpēs multiplicis referꝫ ad ſuū ſubmultiplex quod ē coꝛrelatiuū multiplicis. ⁊ ad dimidiū qḋ eſt ꝓpꝛiū coꝛrelatiuū. ℂ Preterea ſpēs ꝑ ſe referꝫ ad genus. ſm poꝛphiriū ſed ſpēs ꝑ ſe referꝫ ad indiuidua. ergo idē ꝑ ſe refertur ad plura. ꝓbatio minoꝛis. ſpēs ꝑ indiuidua diffiniꝫ cū dicitur ſpēs eſt qḋ ꝑdicatꝫ de pluribꝰ differētibus nūero. i. de indiuiduis. q̄ro vel indiuidua ponunꝫ in diffinitione ſpēi ſicut genus. vel ſicut ſubiectū. vel ſicut coꝛrelatiuū. nō vt genus vel ſubȝ. pȝ ergo ſicut coꝛrelatiuū. ℂ Cōtra. qꝛ tūc idē bis dicerꝫ. qḋ phs hȝ ꝑ icōueniēti h in lr̄a. Tex. cō. z.

Reſpōdeo in iſta q̄one p̄rio ꝑmittā vnā diſtictionē. ſecūdo oñdā triplicē ꝯclōnē. ℂ Quātū ad primū ſciēdū ꝙ aliqd ꝯuenire alicui ꝯuenit duplr. vno mō ꝑ ſe p̄rio. alio mō ꝑ ſe nō p̄rio. Illud ꝯpetit alicui ꝑ ſe primo qḋ ꝯpetit ei ꝑ ſuā ſpēȝ ⁊ ꝓpꝛiā rōnē ſpecificā. Sȝ illud cōpetit alicui ꝑ ſe nō p̄rio qḋ cōpetit ſibi ꝑ cāȝ in ſe. nō tamē ꝓpꝛiā rōnē ſpecificā. ⁊ hinc eſt ꝙ illud qḋ ineſt ꝑ ſe ⁊ primo ineſt adequate ⁊ ſm ꝙ ipm. nō aūt qḋ ineſt ꝑ ſe nō primo. Exēplū primi hēre tres ineſt ſic triangulo. exēplū ſecūdi. habere tres ineſt ſic yſocheli.

Quantum ad ſecūdū ſit iſta p̄ria ꝯclō. Impoſſibile eſt idē referri ad plā ꝑ ſe p̄rio. Hāc oñdo ſic. qꝛ ſi ſic. ergo vna relatio ē eſſentialr plēs. ꝯñs eſt falſū. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ nō eſt eadē hitudo ꝑ ſe p̄rio ad plā ſȝ relatio eſt hitudo ſm ſe. ergo relatio q̄ eſſet rō referēdi vnū ad plā ꝑ ſe p̄rio: eēt nec̄ario plēs eēntialr. ℂ Dices ꝙ ſūt plēs relationes. ita ꝙ referꝫ ad plā diſtictis ⁊ ꝓpꝛijs relationibus: ⁊ ad quodlibet per ſe primo. Contra. quia vnum relatiuum eſt vnica relatione relatiuum ſicut vnuȝ album eſt vnica albedine album. ergo ſi penes tales relatiōes. iā nō erit idē relatiuū. niſi mālr ⁊ ſubiue. ℂ Preterea ad p̄cipale. qꝛ ſi ſic. tūc idē hr̄et plēs diffinitiōes ꝓpꝛias. ꝯñs eſt falſū. gͦ ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ ēt ꝑ vtrūqȝ coꝛrelatiuū eq̄ p̄rio diffinirerꝫ. nā ſm poꝛphi. in relatis oȝ in vtroꝛūqȝ rōnibꝰ vtriſqȝ vti. falſitas ꝯñtis eſt euidēs. ⁊ ꝓbatur. qꝛ tūc poſſet cognoſci ꝑ vnā diffinitionē. ⁊ nō ꝑ aliā. ℂ Preterea ſi ſic. vel idē relatiuū eſt plā relatia. vel idē ſimul erit ⁊ n̄ erit. ꝯñs ē euidēter falſū quātū ad vtrāqȝ ꝑtem. ꝓbatio ꝯñtie. dēꝫ ꝙ. c. referatur ad. a. ⁊. ad. b. ad vtrūqȝ ꝑ ſe p̄rio. tūc deſtructo. a. pōt referri ad. b. ⁊ deſtructo. b. ad. a. qꝛ ergo coꝛrelatiua ſil' ſūt ⁊ nō ſūt. vel dabis ꝙ ipȝ. c. eſt duo relatia. vel ꝙ deſtructo. a. ſil' ē ⁊ nō ē. nā deſtruererꝫ deſtructo. a. ⁊ manebit manēte. b. ℂ Scḋa cōclō ſit iſta nō ē ipoſſibile idē referri ad plā ꝑ ſe. nō primo. Hoc apꝑet ꝑ duo vltia argumēta poſita in pede. nā ad dimidiū referꝫ duplū ꝑ ſe p̄rio vt ꝓpꝛiū coꝛrelatiuū. ſed ad coꝛrelatiuū ſui gn̄is. ſ. ad ſbmultiplex referꝫ ꝑ ſe nō p̄rio ſilr ſpēs referꝫ p̄rio ad genꝰ vt ad primū coꝛrelatiuū. ſȝ ad idiuidua ꝑ ſe. nō p̄rio: ſic ergo itelligēda ē iſta ꝯclō. ꝙ idē pōt referri ad diuerſa: n̄ p̄rio. qꝛ p̄rio ⁊ ꝑ ſe ad coꝛrelatiuū ꝓpꝛiū. ⁊ ꝑ ſe: nō p̄rio ad coꝛrelatiuū ſui gn̄is vel ad aliud. ℂ Tertia ꝯclō ſit iſta. qñ referꝫ idē ad duo ad vnū ꝑ ſe pͦ. ad aliud ꝑ ſe nō p̄rio. poſito illo ad qḋ referꝫ ꝑ ſe p̄rio. neceſſario poniꝫ coꝛrelatiuū ꝑ ſe nō p̄rio. nō tm̄ ē neceſſariū ecōuerſo. ſȝ pōt eē ꝑ ſe coꝛrelatiuū ſine pͦ. coꝛrelatio. Hāc oñdo ſic. qꝛ ſi nō. ergo vnū extremū coꝛrelatiuū ſil ē ⁊ nō ē. ꝯñs eſt falſū. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñtie. coꝛrelatia ſil' ſūt ⁊ n̄ ſūt. referatꝫ ergo. a. ad. b. ꝑ ſe p̄rio. puta duplū ad dimidiū. ⁊ ad. c. ꝑ ſe nō p̄rio. puta ad ſbmultiplex. tūc exñte. b. i. dimidio. nec̄ario ē. a. i. duplū: cuiꝰ ē ꝑ ſe p̄rio coꝛrelatiuū. ſȝ deſtructo. c. i. ſubmultiplici qḋ ē ꝑ ſe coꝛrelatiuū dupli: ⁊ nō primū deſtruiꝫ. a. i. duplū. ſi ergo. b. i. dimidiū poſſet eē nō exñte. c. i. ſubmultiplici. ſil' eēt ⁊ nō eēt ipȝ. a. i. duplū. qꝛ eēt ad eē dimidij ⁊ deſtruerꝫ ꝑ ſe ad dſtructionē ꝑ ſe coꝛrelatiui qḋ eſt ſubmltiplex. ⁊ iō nō pōt eē. b. deſtructo. c. verūtn̄ qꝛ ipȝ. c. i. ſubmultiplex qḋ ē ꝑ ſe coꝛrelatiuū ponit tm̄ eē gn̄is ⁊ nō ponit neceſſario aliqd poſteriꝰ iꝑo gn̄e. iō ipȝ. c. i. ſubmultiplex. qḋ eſt ꝑ ſe coꝛrelatiuū pt eſſe nō exiſtente. b. i. dimidio. qḋ eſt primū coꝛrelatiuū ſ.

Ad primum in oppoſitū de ꝯtinēte ⁊ ꝯtēto ⁊ ꝺ potētia actiua in ꝯꝑatiōe ad paſſiuā ⁊ agē de p̄re dicto ad plēs filios. pȝ ex his q̄ dicta ſūt ſupiꝰ. nā ꝯtinēs lȝ ſit idē mālr ⁊ ſubiue ad plā ꝯtēta ad q̄ referꝫ ꝑ ſe p̄rio. ē tn̄ plā ꝯtinētia formalr. nā ꝓpꝛijs ⁊ diſtinctis relationibꝰ ꝯtinētie referꝫ ad qḋlibet illoꝝ. Similiter dicēduȝ eſt de p̄re dicto ad plēs filios. de potētia āt actiua dictū eſt ꝙ refertur ad potētiā paſſiuā ꝑ ſe p̄rio. ſȝ ad agē ꝑ ſe n̄ p̄rio ⁊ h nō ē icōueniēs. vt pȝ ex ſcḋa ꝯclōne. ℂ Ad aliud ꝑ idē nā vt pȝ ex ꝑdictis. ſpēs referꝫ ꝑ ſe p̄rio ad ſuū ꝓpꝛiū coꝛrelatiuū vt duplū ad dimidiū. ſȝ referꝫ ad coꝛrelatiuum ſui gn̄is ꝑ ſe nō p̄rio. ſ. ad ſbmltiplex. ℂ Ad tertiū dicēdū ꝑ idē. ꝙ ſpēs referꝫ ꝑ ſe p̄rio ad genꝰ. ſȝ ad idiuidua ꝑ ſe nō p̄rio. ℂ Ad aliud in oppoſitū de phō dicēduȝ. ꝙ ſi itellectꝰ ꝑ ſe eq̄ p̄rio dicerꝫ ad itelligēteȝ ⁊ ad itelligibile. idem bis diceretꝫ. vel dato ꝙ referatꝫ ad vtrūqȝ. nō tn̄ eq̄ p̄rio. vel nō relatiōe eiuſdē gn̄is. nā reſpectꝰ quo accñs depēdet ad ſubiectū. eſt reſpectꝰ extriſecus adueniens. vt dicꝫ in ſeptimo huius. nec eſt reſpectus de genere relationis ſm ſe. ℂ Et hec eſt de quinto methaphiſice.

ℂ Quoniā vͦ phiſica ſcia ē circa genꝰ qḋdā entis. nā circa talē ē ſubſtātiā in qua eſt principium motus ⁊ ſtatꝰ in ea palā. qꝛ nec actiua nec factiua ē. factiuaꝝ eni in faciēte principiū: aut intellectus: aut ars: aut potētia quedā. actiuaꝝ vͦ que in agēte pro hereſis. idem enim agibile ⁊ eligibile ⁊c.

Qō. .j.

Circa librum ſextum methaphiſice. ℂ Queritur primo vtrum ſcia practica ſortiaꝫ ſuum eſſe practicū ex ordine ad finē que eſt praxis: vl' ex obō. ℂ Vr ꝙ ex fine nā .iij. de aīa. tex. cō. 49. dr ꝙ intellectꝰ extenſione fit practicus. ⁊ differt a ſpeculatiuo fine. ℂ Preterea primo huius dicꝫ ꝙ practica ē minus nobilis q̄ȝ ſpeculatiua. qꝛ eſt gratia vſus. hoc aūt argumentum nō valeret niſi vſus eſſet ꝑ ſe finis practici habitus. ℂ Preterea ſcḋo huiꝰ. Tex. cō. 3. dicꝫ ꝙ finis ſpeculatiue eſt veritas. practice vͦ opus. ℂ Contra. phs hic in littera. Tex. cō. j. qui diſtinguit ſcientiā practicam tā actiuā q̄ȝ factiuā. a ſpeculatiua penes obm vel ſubm.

Reſpōdeo in iſta q̄one p̄rio aliq̄ ſupponerꝫ. zͦ ad q̄oneȝ dicetꝫ. ℂ Quātū ad primū oȝ h ſupponere aliqua q̄ in p̄rio ſūt oñſa in ꝓlogo huiꝰ. ⁊ etiā in quinto. ℂ Primū eſt quid ſit praxis. ſecūdū eſt ꝙ duplex eſt finis. ſ. finis gratia cuius. ⁊ finis quo. de quo dictum eſt in quinto libro. ℂ Silr tertio. ꝙ extenſio qua ſcia practica extendiꝫ ad praxiȝ ſtat in duplici relatiōe vel reſpectu aptitudinali. ſ. in reſpectu prioꝛitatis nālis ⁊ i reſpectu ꝯformitatis. ℂ Quarto oȝ preſupponere ꝙ ſcia cātur ab obō ⁊ a potentia mediāte actu vt a duabus cauſis partialibus integrātibus vnaȝ totalem cauſam effectiuā.

Quantum ad ſecūdum eſt vna opinio que dicit ꝙ illud a quo ſcientia dicitur practica eſt finis: qui eſt ipſa praxis. Pro qua opinione arguitur per auctoꝛitates poſitas in pede. ℂ Preterea per rationem ſic ſcientia non dicitur practica ex obiecto. ergo ex fine. ꝯña ē euidens. probatio antecedentis duplr. primo qꝛ intellectꝰ intenſione fit practicus. tertio de. aīa qḋ non eſt verum niſi de eodem intellectu prius ſpeculatiuo. ⁊ poſtea extenſo ad opus. ergo circa idē obiectū poteſt eſſe ꝯſideratio ſpeculatiua

culatiua ⁊ practica. ⁊ per ꝯñs nõ erit practica ex obõ. Se
cũdo ſic: qꝛ medicina diuidit̃ in practicã ⁊ ſpeculatiuã. ⁊
tñ ipſa eſt de aliquo eodẽ ſubõ ſic vel ſic accepto. ſ. de ſa-
nitate vel corpore ſanabili. ¶ Alius doctor pro eadẽ opi
niõe arguit ſic. rõ qdditatiua rei accipit̃ a ꝑ ſe cauſis ei⁹
ex quib⁹ hꝫ eẽ per ſe ⁊ eẽntialr. ſed finis per ſe notitie pra-
ctice ẽ per ſe cã ei⁹. ergo rõ qdditatiua notitie practice ac
cipitur a ꝑ ſe fine ei⁹. qui eſt op⁹ ſeu praxis. ex ſcđo hui⁹.
¶ P̄. notitia practica ẽ illa q̃ cõformiter ſe hꝫ appetitui re
cto ex. vj. ethicoꝝ. ergo rõ notitie practice accipitur ex ap
petitu recto. ſicut ex regula. appetit⁹ rect⁹ eſt appetitus fi
nis vt intenti ⁊ amati. ¶ Cõtra iſtam opinionẽ arguit̃ ſic
ſi ſcia dr̃ practica ꝓpt̃ extẽſionẽ ad finẽ quero. aut pro-
pter extẽſiõẽ actualẽ. aut aptitudinalem. nõ ꝓpt̃ actualẽ
qꝛ tũc eadẽ ſcia aliqñ eẽt practica. aliqñ nõ. cũ aliqñ extẽ
dat̃. aliqñ nõ. tñ qꝛ faber nõ intendens opari vel nõ ope
rãs actu nõ hrẽt cognitionẽ practicam. qđ eſt falſũ. ergo
erit practica ꝓpter extẽſionẽ aptitudinalẽ. tũc ſic. nunq̃
aptitudo ꝯuenit vni nature ⁊ repugnat alteri niſi ꝓpter
aliqđ abſolutũ in tali natura intrinſecũ. qꝛ enim h̃ nã eſt
talis. iõ ꝯuenit ſibi talis aptitudo. ergo p̃ſupponit̃ in ipa
ſcia aliq̃ ꝯditio intrinſeca ꝓpter quã cõuenit ſibi aptitu-
do tal'. iſta ãt ꝯditio ſcie eſt ab aliq̃ cã ei⁹ priore. cãe autẽ
priores ei⁹ ſunt intellect⁹ ⁊ obm. ergo practicũ eẽ ꝯuenit
ſcie ab obõ ⁊ ab intellectu. nõ ergo a fine. ¶ Cõtra qꝛ fi-
nis eſt cã pria. ſm Auicẽ. vj. metha. ergo a fine poteſt ſcie
tia eſſe tal' nãe vt ei cõueniat talis aptitudo. ¶ Respon-
deo. finis nõ eſt cã niſi inq̃tũ amat⁹ ⁊ deſiderat⁹ mouet
efficiens ad agendũ. aptitudo aũt dcã cõuenit ſcie. ſiue fi
nis ſit amatus ſiue nõ. nã poteſt eẽ in intellectu dcã ſcia
q̃litercũq̃ volũtas ſe hẽat. etiam ſi voluntas per impoſ-
ſibile nõ eſſet ꝯiuncta intellectui. exẽplũ. ſcia ſcribẽdi ad
huc eſt practica. ſiue volũtas amet op⁹. ſiue nõ. tal' ergo
aptitudo nõ conuenit ſcie a fine tanq̃ a finali cã. qꝛ nihil
eſt ab aliq̃ cã illa cã nõ cãnte. ¶ Dices ꝙ finis eſt aptus
amari anteq̃ aptitudo iſta inſit ſcie practice. ita ꝙ illa
practicabilitas eſt a fine. nõ vt amatus. ſed vt amabilis.
¶ Cõtra. effectus nõ hꝫ a cã aliqđ inq̃tũ ipſa eſt apta
nata cãre niſi actu cãt. ſed finis vt amabil' tñ eſt i aptitu-
dine cãndi. ergo nõ cãt aliqđ niſi vt actu amatus mouet
efficiẽs ad agẽdũ. ¶ P̄. ad principale ſic. ſi finis facit ſciẽ
tiã eẽ practicã. vel h̃ eſt vt elicit⁹ ẽ. ⁊ hit⁹ i re extra. vel vt ẽ
cognit⁹. vel vt eſt intẽt⁹. nõ vt elicit⁹ ẽ ⁊ habit⁹ in re extra
⁊ ſic eſt poſterior ſcia ⁊ effectus ei⁹ aliquo mõ. effect⁹ aũt
ñ diſtiguit nec ſpecificat ſuã cãm. ſi vt cognit⁹ ⁊ ꝯſiderat⁹:
hr̃ ꝓpoſitũ. qꝛ ſic hꝫ rõnẽ obi. Si aũt vt intentus: h̃ iam
iprobatũ eſt. qꝛ nãlr anteq̃ finis intẽdat̃. iã ſcia eſt talis
ſ. practica. nec rõnes hui⁹ opinionis cogũt. ¶ Ad aucto-
ritatẽ tertij de aĩa dicẽdũ. ꝙ loquitur de fine vt cognito.
nã intellectus rõcinans ꝓpter aliqđ. rõcinat̃ ꝓpter finẽ
cognitũ a quo ſumit̃ principiũ demõſtratiõis practice.
ſic aũt finis hꝫ rõnẽ obi. ¶ Ad aliud de primo meth. di
cẽdũ. ꝙ practica nõ eſt gr̃a vſus vt per ſe finis. hꝫ tñ ali-
quã aptitudinẽ ad vſũ. ſm ꝙ vſus eſt per ſe obm ei⁹. vel
aliqđ ṽtualr̃ includens vſum. quale phs nõ poſuit eẽ ali-
qđ ens: niſi ens ad finẽ. oẽ aũt tale obm ẽ ignobilius obõ
ſpeculabili. ⁊ iõ tal' ordo ad praxĩ arguit ignobilitatẽ pra
ctice reſpcũ ſpeculatiue. ¶ Ad aliud de ſcđo metha. dicẽ-
dũ. ꝙ ſpeculatiua ⁊ practica hñt diuerſos fines. loq̃ndo
ẽt de per ſe fine intra gen⁹ cognitionis. tñ illi fines nõ pri
mo diſtinguũt ipſas. ſed prior diſtinctio ſciaꝝ ẽ ab obiſ.
¶ Ad primã rõnẽ nego añs. cũ ꝓbat̃ ꝙ intellectus exten
ſiõe ſit practic⁹. dico ꝙ intellect⁹ ſpeculatiu⁹ ⁊ practic⁹ ñ
ſũt circa idẽ obm. nec intellect⁹ ſpeculatiu⁹ q̃cũq̃ extẽſio
ne ſit practic⁹. Ariſt. ãt põit tres gradus intellect⁹. q̃ꝝ pri
mus eſt ꝯſiderare tñ ſpeculabilia. ſcđs ẽ ꝯſiderare agibi
lia in vli nõ dictãdo ꝓſeq vl' fugere. terti⁹ ẽ. iã ꝓſeq vl' fu-
gere vl' dictare ꝓſecutionẽ vel fugã i ꝑticulari. intellect⁹
ergo exñs in ſecundo gradu in quo eſt imperfecte practi-
cus extendit ſe ad tertium ⁊ fit perfecte practicus. dicẽdo
ſe velle proſequi vel fugere. ita ꝙ illa extenſio eſt intelle-
ctus imperfecte practici ad conſiderationem perfecte pra
cticã. puta ab apprehenſione terribilium ad dictamẽ cõ
pletum de eis: precipiendo fugam vel proſecutionẽ. da
to ꝙ etiam intellectus ſpeculatiuus fiat practicus. nõ eſt
ad propoſitum. qꝛ ſpeculatiuũ ⁊ practicum ſunt differen-
tie accidentales intellectus. ſed ſunt eſſentiales ſcie in cõ
muni. ſic dicet̃ i ſequẽti qõne. ⁊ iõ ſcia ſpeculatia nõ extẽ
ditur nec fit practica. ita ꝙ impoſſibile eſt circa idem obꝫ
eſſe ſciam practicam ⁊ ſpeculatiuam. ¶ Ad aliam ꝓba-
tionem de medicina dicendũ. ꝙ quando accipitur aliqđ
medium inter duo extrema quanto plus recedit ab vno
extremo: tanto plus accedit ad aliud extremũ. tũc ſciẽtia
pure ſpeculatiua ⁊ ſcia pure practica q̃ immediate nata ẽ
eẽ conformis praxi eliciende que eſt practica particularis
ſunt quedam extrema inter q̃ eſt media ſcientia practica
vlis que. ſ. non eſt nata eẽ immediate conformis praxi eli
ciende. ⁊ iõ p̃t dici aliquo mõ ſpeculatiua reſpcũ ſcie pra
ctice particularis que immediate dirigit in praxim eliciẽ
dã. ita in ꝓpoſito poteſt diſtingui medicina in theoricam
ſeu ſpeculatiuã. que. ſ. eſt de vlibus cauſis ⁊ curis. ⁊ in
practicã: q̃ eſt de particularibus propinquiorib⁹ praxi. tñ
ſm veritatẽ illa vl'is que reſpectiue dr̃ ſpeculatiua ẽ pra-
ctica ſimplr̃ qꝛ virtualr̃ includit particularẽ ⁊ eſt directi-
ua praxis: lꝫ mediate. ¶ Ad primã rõnem alteri⁹ docto-
ris reducit̃ cõtra eũ. nã aſſumpta maiori addã minorẽ
ſic. ſed finis per ſe notitie ſpeculatiue eſt ſcire. ergo rõ qd
ditatiue notitie ſpeculatiue accipit̃ a per ſe fine. q ẽ ſcire
⁊ nõ ab obõ. qđ nullus ſane mentis diceret. ⁊ ipſe tꝫ op-
poſitũ. ¶ Ad formã dico ꝙ finis quo. nõ ẽ cã final'. ſed fi
nis gr̃a cui⁹ qđ eſt ipꝫ obm eſt cã final'. ⁊ ipſe eſt q cauſat
notitiã practicã. nõ ãt finis quo niſi quatenus hꝫ rõnem
obiecti ⁊ vt eſt cognitus. ¶ Ad aliud nõ valet. nõ enim ẽ
intelligẽdũ ſic videtur accipere argumentũ ꝙ ſcia practi
ca ſe habeat ad appetitum rectum conformiter paſſiue. ſꝫ
ſe habet conformiter actiue. nã hꝫ rõnẽ directiui ⁊ regu
latiui. iõ non valet. ¶ Sed eſt alia opinio quã teneo. ſ.
ꝙ ſcia practica ſit practica ex obõ. Quod ꝓbatur aucte
phi. vj. ethicoꝝ. vbi diſtinguit rõcinatiuũ a ſcientifico pe
nes obiectum neceſſarium ⁊ contingens. ¶ P̄. tertio de
anima aſſignat phs obiectũ practicum bonũ: nõ quod-
cũq̃: ſed agibile ⁊ contingens: ergo ſcientia eſt per ſe pra
ctica ex obõ. nõ ergo ex praxi vt ex fine. ¶ P̄. arguitur rõ
ne ſic. illud a quo ſcientia practica habet duplicem reſpe
ctum. ſ. prioritatis naturalis ⁊ conformitatis eſt illud a
quo eſt ſcientia practica. obiectũ eſt huiuſmodi. ergo ⁊c.
maior eſt euidens. nam eſſe practicum ſtat in duplici re-
ſpectu. vt oſtenſum fuit in primo huius. minor patet pri
mo de conformitate. nam ipſam habet ab obiecto. qꝛ ob
iectum vel eſt rectitudo praxis. vel aliquid virtualiter in
cludens ipſam rectitudinem. ideo enim ipſi ſcientie pra-
ctice eſt praxis cõformabilis vt ſit recta. quia ſcientia pra
ctica eſt talis obiecti. Secundo declaratur minor de re-
ſpectu prioritatis. hunc enim reſpectum habet ſciẽtia pra
ctica. non ſolum ex ratione potentiarum ordinatarum na
turaliter quatenus intellect⁹ eſt prior volũtate. ⁊ praxis ẽ
actus volũtatis elicitus vel imparatus. ſed hoc hꝫ ab ob
iecto. eo ꝙ non ſemper illa ſcientia ⁊ intellectio prior eſt
practica. niſi ſit determinatiua rectitudinis ipſius praxis
formalr̃ vl' virtualiter ⁊ hoc habet ex obiecto. ¶ Cõfirma
tur. qꝛ a quo res habet eſſe effectiue ab illo hꝫ tale eẽ pro
priũ. ſed ſcia habet eſſe effectiue ab obõ. ergo ab obõ hꝫ
eẽ ꝙ ſit practica vel ſpeculatiua. non dico formalr̃. ſed ef
fectiue. prima enim diuiſio ſcientiarũ eſt ex obiectis. Sic
ad queſtionem.

Ad autoritates in oppoſitũ. reſponſum eſt reſpõdendo
ad argumenta prime opinionis.

¶ Quare ſi oĩs ſcia aut actiua: aut factia: aut the
orica: phiſica theorica quedam eſt ⁊c. Cõ. ij.

Ueritur Utꝝ practicū ⁊ ſpeculatiuū ſint dr̃ie eſſentiales ſcie in cōi. ¶ Videt̃ ꝙ nō. qꝛ affirmatio ⁊ negatio nō ſunt dr̃ie eſſentiales alicuiꝰ poſitiui. ſꝫ practicū ⁊ ſpeculatiuū ſe habēt ſicut affirmatio ⁊ negatio. nam practicū dicit extēſiōez ad praxi. ſꝫ ſpeclatiuū negat illaꝫ. ergo ⁊c. ¶ Cōtra phs h̄ in lr̃a tex. cō. j. vbi diuidit ſciaꝫ prima diuiſione ꝑ practicū ⁊ ſpeculatiuū. ſed prima diuiſio videtur eē per differentias eſſentiales.

Reſpondeo Pͥo ꝓmittā vnā diſtinctionē. ſcd̃o oſtēdā duplicē ꝯclōnē. ¶ Quātū ad primū dico ꝙ practicū ⁊ ſpeculatiuū dupl'r pn̄t accipi. vno mō vt practicū accipiat̃ ꝓ eē aptitudinali directio ſeu ꝓ illo duplici reſpcū aptitudinali de quo dcm̄ eſt ſupra. ⁊ ſpeculatiuū accipiat̃ ꝓ negatione illiꝰ duplicis reſpectꝰ ſeu extēſibilitatis ad praxi. Alio mō p̄t accipi practicū ſiue praxibilitas ꝓ rōne q̄dā ſiue ꝯditiōe itrinſeca ipſi notitie. q̄ q̄dē eſt ſibi rō fūdandi talē reſpectū ⁊ aptitudinē. ſpeculatiuū āt vel ſpeculabilitas ꝓ iſta rōne itrīſeca ꝓ q̄ repugnat tali notitie aptitudo ſeu reſpectus aptitudinal' ꝑdictus. impoſſibile eniꝫ ē aliquā aptitudinē ꝯuenire vni nāe ⁊ repugnare alteri niſi rōne alicuiꝰ ꝯditionis intrinſece.

Quantum Ad ſcd̃m ſit iſta prima concluſio ſpeculatiuū ⁊ practicū prio mō ſ̄ ſūt dr̃ie eſſentiales ſcie in cōi. Hāc oſtēdo ſic nullꝰ reſpectus formaliter vel negatio reſpectꝰ eſt dr̃ia eēntialis alicuiꝰ abſoluti. ſed ſcia ē quoddā ens abſolutū. qꝛ qualitas. practicū āt primo mō dicit formal'r reſpectū. ſpeculatiuū vō negationē eiꝰ. ergo practicū ⁊ ſpeculatiuū prio mō nō ſunt dr̃ie eēntiales ſcie in cōi. ¶ Si queras. qd ergo erūt. Dicēdū ꝙ ſūt q̄dā paſſiōes diſiūcte ſcie in cōi. eo mō q̄ dicimꝰ par ⁊ īpar eē paſſiōes diſiūctas nūeri. Sic eni numerꝰ ē par vl' īpar. ſic ſcientia eſt practica vel ſpeculatiua. ¶ Scd̃a ꝯclō ſit iſta. practicū ⁊ ſpeculatiuū ſcd̃o mō dcā ſūt dr̃ie eēntiales in cōi. hāc ꝑſuadeo ſic. illa q̄ faciūt differre eēntial'r ſpēs ꝯtētas ſub gn̄e ſunt dr̃ie eēntiales eiꝰ. ſed ſpeculatiuū ⁊ practicū ſunt hmōi reſpcū ſcie i cōi. ergo ⁊c. minor pꝫ. qꝛ ex q̄ practica ⁊ ſpeculatiua ſunt due ſpē ꝯtente ſub ſcia in cōi. vt ſub gn̄e oꝫ dare dr̃ias eēntiales qbꝰ diſtiguūt̃. illas voco ꝯditiones ſeu rōnes intrinſecas eaꝝ ꝑ q̄s vni ꝯuenit duplex reſpectus predictus ⁊ alteri repugnat.

Ad rationes in oppoſitū dicēdū. ꝙ practicū ⁊ ſpeculatiuū primo modo dcā ſe hn̄t ſic affirmatio ⁊ negatio. ⁊ hoc mō nō ſunt dr̃ie eēntiales. ⁊ tūc ad argumentū ꝯceditur. ⁊ facit pro prima ꝯclōne. Si aūt practicū ⁊ ſpeculatiuū ſumātur ſcd̃o mō. vtrūqꝫ ē aliqd poſitiuū. ⁊ tūc argumētū nihil facit qꝛ accipit minorē falſaꝫ.

¶ Quare tres erūt philoſophie theorice mathematica: phiſica: theologia. Qō. iij.

Ueritur Utrū trimēbris diuiſio ſpeculatiue ſcie. que eſt ī phi. mathematicā: ⁊ diuinā: ſit cōueniens. ¶ Videt̃ ꝙ nō. tū qꝛ diminuta ⁊ īſufficiens. tū qꝛ ſupflua. Pͥo pͥa via arguit̃ ſic Logica eſt ſcientia ſpeculatiua ⁊ tm̄ nō cōtinetur ſub aliqua iſtaruꝫ. pꝫ ergo ꝙ iſta diuiſio ſit diminuta. ꝯn̄tia eſt euidēs. an̄s probat̃. qꝛ logica non eſt circa factibilia. nec circa agibilia. ⁊ per ꝯn̄s non eſt practica. ergo ſpeculatiua. ¶ P̄. ens eq̄liter diuiditur in decē gn̄a. ex quinto huiꝰ tex. cō. 14. ergo cūvnū diuidēs. ſ. q̄ꝫtitas facit ſciaꝫ ſpālē. puta mathematicā. eadē rōne ⁊ quodlibꝫ alioꝝ. ⁊ ſic erūt plures q̄ꝫ treſ. ¶ P̄. ſub̄a corporea facit ſciaꝫ ſpālē. ergo ⁊ īcorporea. ergo erunt plures q̄ꝫ tres. an̄s pꝫ. qꝛ de ſub̄a corporea eſt ſcia ſpālis. ſ. phica ⁊ nālis: in q̄ ꝯſiderant̃ ꝓprie paſſiōes eius. ꝓbatio ꝯſequētie. qꝛ ſub̄a incorporea hꝫ ꝓprietates ⁊ paſſiones alias a paſſiōibꝰ entis. ſicut ⁊ corporea. hꝫ ēt ꝑfectiores paſſiones. q̄tenꝰ ē ens ꝑfectiꝰ. ergo ſi de ſub̄a corpea ē ſcia ſpālis ꝑter metha. multo magis de ſub̄a incorporea. ¶ Ex ſecūda via arguit̃ ſic. metha. ꝯſiderat qdditates oiuꝫ entiū. ergo ⁊ oiuꝫ paſſiones. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nulla ē alia ſcia ab illa. qꝛ ſupflueret. ꝯn̄tia ē euidēs. ꝓbatio an̄tiſ pꝫ per phꝫ in lr̃a hic in principio ſexti. nulla inqt alia ſcia rōnē facit de quod quid eſt ſubi: ſꝫ ꝑſupponit qd̃ qd ē ſui ſubi. vel. ſ. ex ſenſu. vel accipit aliunde. ¶ P̄. de q̄ꝫtitate n̄ tm̄ tractat mathematicꝰ. ſed ēt metha. ⁊ nālis. vt pꝫ ex ſecūdo phicoꝝ. ergo mathe. nō diſtiguit̃ ab eis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſuꝑfluit. ¶ Cōtra Ariſ. h̄ ī lr̃a tex. cō. 2. ⁊ Aui. i. meth. ſuc.

Reſpondeo In iſta q̄ōne prio inquirā de ſciaꝝ diſtinctione. ſcd̃o de Ariſt. intētiōe. 3°. de queſtiōis ſolutiōe. ¶ Quātū ad primū ē vna opinio. ꝙ cum ſcia ſit hitꝰ ꝯclōnis ex prio poſte. tot erūt ſcie diſticte ſpecifice q̄t ſūt ꝯclōnes demōſtrabiles. ¶ Pro qua opinione arguit̃ ſic. hitꝰ inoteſcūt ꝑ actꝰ. ſed reſpcū diuerſaꝝ ꝯclōnū ſunt diuerſi actꝰ ſciendi diſtincti ſpecifice. ergo hitꝰ ſūt diuerſi ſpē. minor ꝓbat̃. qꝛ actꝰ ſcīēdi circa diuerſas ꝯclōnes ſunt diſtīcti plus q̄ꝫ numero. ergo ſpecifice. ꝯn̄tia pꝫ. qꝛ dr̃ia maior q̄ꝫ dr̃ia nūeral' ē ſpecifica. ꝓbatio antecedētis. qꝛ ſi nō. ergo tales actꝰ circa diuerſas ꝯclōnes n̄ plus diſtinguēnt̃: q̄ꝫ actꝰ ſcīēdi circa eādē ꝯclōnē frequēter elicitꝰ. nā ois dr̃ia nūeral' ē eq̄lis. ¶ Sꝫ cōtra. qꝛ ſi ſic. ergo ipa geometria vel quecūqꝫ alia ſcia nō ē vna niſi vnitate aggregationis ex multis ſcītijs. ꝯn̄s eſt falſū. ⁊ ꝯ̄ Ariſt. prio ⁊ ſecūdo poſte. ꝯn̄tia pꝫ. qꝛ geometria ꝯtinet multas concluſiones ſpecifice differentes. ¶ Cōfirmat̃. qꝛ ſi ſic. ſcia mathe. ⁊ nālis poſſent dici vna ſcia aggregatiōe. ſed h̄ ē icōueniēs. ſ. ꝙ tātā vnitatē hēant inter ſe ſcie q̄ ponūtur ſimpl'r diuerſe. quātā hꝫ vna earum in ſe.

Alia eſt opinio que dicit ꝙ ſcia eſt vna ſpecifice q̄ eſt circa ſubiectū vnū ad qd̃ oia attribuūtur: hn̄s vnam rōnem formalē cōſiderandi oia que conſiderat. ⁊ tm̄ ſcia ē vna numero in vna aīa ex multis actibꝰ intelligendi generata: eo modo quo in vno appetitu eſt vna temperantia ex multis actibus generata. differunt tm̄ h̄ ⁊ ibi. qꝛ forma recipiens magis ⁊ minꝰ aliqñ inducit̃ vno actu vel pluribus ꝯformibus: vt temperantia. aliqñ inducit̃ pluribus difformibus: vt ſcientie. in quarum generatione talem ꝓceſſum ponunt. ſ. ſm ordinem acquirendi ſcientiam. ipſa enim generatur primo ex actibus cognoſcendi primū principiū vnius ſcie. ⁊ tūc hr̃ totū eē illius habitus ſcientifici. lꝫ in gradu infimo. ⁊ tūc ille habitus dr̃ eē intellectus illius principij. vlterius cognoſcēdo alia principia augetur ille hitꝰ. ⁊ dr̃ intellectꝰ pluriū principioꝝ. Ulteriꝰ ex principijs deducendo ꝯclōnes ā́pliꝰ auget̃. ⁊ dr̃ eē ſcīētia iſtarum cōcluſionū: ſemper tamen idem habitus manēs nō hn̄s differentiā niſi tm̄ rōnis. Hoc ꝓbat̃ ſic. qꝛ principiū ꝑfectiꝰ cognoſcitur qñ ex ipſo cōcluſio deducitur. qd̃ non eſſet niſi habitus principij intenderet̃. ergo nō gn̄at̃ aliꝰ ſed auget̃ preexiſtēs. ¶ Sꝫ ꝯtra hāc opinionē arguitur. nā ſm ipſos actꝰ nāl'r ſunt gn̄atiui habitus: ꝑ h̄ ꝙ nālit̃ relinquūt ſuam ſimilitudinē in paſſo. ſed agentiū differētiū ſpecifice ſm proprias paſſiones ſunt reales ſimilitudines ſpecifice diſtincte. ergo actꝰ diſtincti ſpecie. cuiuſmodi ſunt intellectiones diuerſoꝝ principioꝝ ⁊ diuerſaꝝ cōcluſionū nō generabūt eundeꝫ hitū ſpē. ¶ Cōfirmat̃. qꝛ vbi eſt eadē cā: ē idē effectus. ſed actus differentes morales vt temperantie ⁊ iuſtitie gn̄ant diuerſos hitꝰ ſpē: ex eo ꝙ ſm proprias rōnes ſpecificas imprimūt potentie ſimilitudines naturales differentes ſpecifice. ergo ſil'r erit in propoſito: videt̃. n. extra rōnē. ꝙ quidā hitꝰ gn̄at̃ ex actibus vniformibus. ⁊ quidam ex difformibus. poterit eniꝫ dici eadem ratione ꝙ non ſit niſi vna virtus moralis qui generatur ex quocunqꝫ actu. ⁊ deinde augetur non tm̄ ꝑ actus ſimiles. ſed etiam per difformiores. ¶ P̄. Ariſto. vj. ethicorum diſtinguit intellectuꝫ a ſcia ſic̄ habitū aliuꝫ ſpē. lꝫ ſit eiuſdem generis propinquioris q̄ꝫ ſit alteꝝ coꝝ cū opiniōe ⁊ prudētia. ¶ Cōfirmat̃ iſta rō: qꝛ veꝝ inquātū euidēs ē aptū natū cāre in intellectu habitum cognitiuum ſui. ſed ſimpl'r alia eſt ratio euidentie in principio ⁊ in cōcluſione s.

tm ꝯclõne. qꝛ in principio ꝑpꝫ ſe ⁊ ex terminis. in cõcluſiõe
aũt propter aliud ⁊ per diſcurſum. ergo ali⁹ erit hit⁹ i itel
lectu q eſt ꝯcl'onis: ab illo qui eſt principij. nec rõ oppoſi
ta cogit. Cũ eniꝫ dr̃ ꝙ principiũ magis cognoſcit̃ q̃ꝫ cõ
cluſio q̃ ex ĩpo deducit̃: hoc ſi veꝝ eſt nõ ꝯcludit quin ſit
alius habitus concluſionis. nã lꝫ ſit alius: hĩtus tñ prin-
cipij intenditur propter ſpeculationẽ principij in ſc. Alia
eſt opinio inter iſtas medias quã teneo. Dicit̃ eniꝫ ꝙ cũ
habit⁹ intellect⁹ ſit quedã q̃litas gñata ex frequenti ꝯſide
ratione vel ex vnica perfecta inclinans intellectũ ad conſi
milẽ reſpectu ꝯpleri ſpeculandi: poteſt poni duplex hit⁹.
Unus ꝓprius: qui formalr̃ inclinat ad ſpeculationeꝫ ei⁹
tãq̃ꝫ nãlis ſimilitudo ex eius ꝯſideratione derelicta. Ali⁹
cõis qui virtualiter inclinat ad ſpeculationẽ alteri⁹ i quo
tale ꝯplexũ alteꝝ virtualr̃ continet̃. prĩo mõ p̃t cõcedi pri
ma opinio ꝙ tot ſint ſcie quot ſunt ſcibilia iſto mõ. hoc
mõ probat rõ adducta pro iſta opinione. ſcd̃o aũt modo
p̃ot eẽ vnus habitus reſpectu ꝯpleroꝝ multoꝝ. cũ enim
ꝯcluſiões ſint in principijs virtualr̃. ⁊ principia ſunt vir-
tualr̃ in ſubiecto. nã terminus qui eſt ſubiectum includit
p̃dicatũ in primis principijs. ⁊ hoc vel eſſentialr̃ ſi ſint ꝑ
ſe primo mõ. vel virtualr̃ ſi ſint per ſe ſecũdo mõ. qꝛ inq̃ꝫ
tñ ſic eſt: ſeqtur ꝙ in ſub̃o incõplexo q̃dditatiue cognito
virtualr̃ ꝯtineant̃ principia ⁊ ꝯcl'ones de tali ſub̃o. ⁊ ſic
tota notitia que de tali ſubiecto nata eſt haberi. ⁊ ẽt vlte-
rius que nata eſt haberi de alijs per rationeꝫ ei⁹. ſiue ſint
inferiora ꝯtenta ſub illo. ſiue ſint aliqua attributa ad ipſũ
vt ad primũ. oĩa virtualr̃ ꝯtinentur in ipſo ſubiecto. ita ꝙ
habitus qui inclinat formaliter ad ſpeculandum tale ſub
iectum ſm̃ rationem quidditatiuam: inclinat etiaꝫ virtua
liter ad oĩa complexa predicta. ſed primo ad cõſiderandũ
de ſubiecto ĩpo. per ſe aũt: ſed nõ primo: ad ꝯſiderãdũ de
alijs per rõnẽ ei⁹. ⁊ ita reſpectu oĩuꝫ iſtoꝝ eſt vnus habi-
tus virtualiter. prima ergo diſtinctio ſcientiaꝝ ſm̃ cõclu-
ſiones ſcitas poteſt eſſe ſm̃ ſpẽs ſpãliſſimas. ſed illa que
eſt ſm̃ virtualem ꝯtinentiam poteſt poni diſtinctio ſꝫ ge-
nera proxima. ſic intelligẽdo ꝙ in vna notitia ſubiecti oẽs
ſcientie primo modo dicte virtualiter ꝯtente ſunt vni⁹ ge-
neris tñ. ſed notitia continens eſt vna ſpecie. ſicut ⁊ ſubie
ctum cui⁹ eſt. ⁊ hoc modo poteſt intelligi illud primi po-
ſteri. ꝙ vna ſcientia que eſt vnius generis ſubiecti. ſit vna
vel vnitate ſpecifica. vel vnitate generis proximi. mõ pre
expoſito. ¶ Ultra ſcientiaꝫ ſcd̃o modo dictam eſt minoꝛ
vnitas ſcientie que eſt reſpectu multoꝝ veroꝝ cõpleroꝝ
ad que non inclinat virtualiter vnus habitus ſubiecti nec
primo nec per ſe vt dicebatur in ſecundo modo. ſed tñ in
potentia ⁊ in vniuerſali. ſicut habitus inclinans formali
ter ad conſiderandum aliquod ſub̃m cõe inclinat ad con
ſiderandum propria inferiora de ipſis tñ in vniuerſali. q̃
vꝫ ſcienda ſunt per proprias rationes inferiorum ⁊ nõ ꝑ
naturam cõis. ⁊ iſta vnitas minima poteſt dici vnitas ge
neris remoti. intelligendo ſimili modo vt expoſitum eſt in
ſecũdo modo de ſcia virtualiter que in ſe eſt vna ſpẽ. ſed
ſcientie omnes formaliter in iſta virtualiter cõtente ſunt
vna genere remoto.

Quantum Ad ſcd̃ꝫ principale dico tria. ¶ Primũ ẽ.
ꝙ pħs loqtur de ſcia ſpeculatiua reali q̃
ꝯſiderat intẽtiões primas abſtractas a ſingularib⁹ reali
bus ⁊ dictas de illis in q̃d. ꝑ q̃d excludit̃ logica: q̃ eſt de
ſecũdis intentiõib⁹ q̃ de nulla re prime intentiõis predicã
tur in q̃d. ¶ Secũdũ dictũ eſt. ꝙ loqtur de ſcia ſpeculati
ua ſtricto mõ dicta. que. ſ. ex nã ſui ⁊ ſui ſubiecti ordinat̃
tanq̃ꝫ ad finem ad ſcire tñ: ⁊ non que ordinatur ad ſci
re directiuũ in aliquam operationẽ q̃ nõ eſt eſſentialit̃
ſpeculatiua. per quod excluditur practica vl'is. que largo
modo dicitur ſpeculatiua: eo mõ quo medicina vl'is theo
rica vocatur. ¶ Tertiũ dcm̃ eſt. ꝙ Ari. loquit̃ de ſcia ſpe-
culatiua poſſibili acq̃ri ab hoie ex lumine nãli intellectus
ſ. ex principijs cognitis via ſenſus. qꝛ cognitio nr̃a orit̃ a
ſenſu. primo poſte. ꝑ q̃d excludit̃ ſpeculatiua cognitio de
ſubſtãtijs ſeꝑatis quãtũ ad propria ipſaꝝ. vt dicet̃ infra.

Quantum ad tertiũ principale dico iſtã ꝯcl'onẽ ꝙ ſcia
ſpeculatiua cũ triplici determinatiõe ꝓ̃di
cta ſumpta: ſufficiẽter diuidit̃ hic a pħo in tres partes. ſ.
ſic intelligẽdo ꝙ illa diuiſio ſit primaria q̃. ſ. eſt ꝯtenta i
mediate ſub diuiſo. q̃d ſic pꝫ. nã talis diuiſio nõ poteſt eẽ
in ſcientias hñtes vnitateꝫ primo mõ. qꝛ ille ſunt ſpẽs ſpã
liſſime ⁊ remotiſſime a diuiſo. q̃re oꝫ ꝙ ſit in hñtes vni-
tatẽ ſcd̃o vel tertio mõ. ſed iſtaꝝ vnitatũ vtraq̃ꝫ correſ̃det
vnitati ſub̃ti v̾tualiter ꝯtinentis totã ſciaꝫ. vt dcm̃ fuit ſu-
pra. ergo ſeqtur ꝙ ſꝫ diſtictionẽ taliũ ſub̃ctoꝝ eſt diuiſio
taliũ ſciaꝝ. Hãc ꝯcluſionẽ ſic expoſitã ꝓbo ſic: ſub̃a pro
pria prima ⁊ ſpeculabilia ⁊ realia de quibus pñt aliq̃ ſciri
via ſenſus ſunt tñ tria. ergo tñ ſunt tres ſcientie ſpecula
tiue proprie reales ⁊ ſcibiles nãlr̃ via ſenſus. ꝯñtia eſt eui
dens ex predictis. añs ꝓbatur ſic. nã ab oĩb⁹ ſpeculabili-
bus realib⁹ p̃ot abſtrahi vnũ cõe q̃d eſt ens hñs proprias
paſſiões. ex quarto hui⁹ tex. cõ. j. vt ſunt oĩa tranſcẽden
tia denoĩatiua. puta vnũ bonũ actus potẽtia ⁊c. ergo de
ente eſt aliq̃ ſcia poſſibil' q̃ꝫtũ ad tales paſſiões. ⁊ ẽt nec̃ia
qꝛ cognitio nr̃a ꝓcedit a cõib⁹ ad ꝓpria. ex primo phiſi.
tex. cõ. 4. ens ẽt eſt ſubꝫ reale. nã p̃dicat̃ de reb⁹ in q̃d ⁊ ẽ
ſubꝫ ꝓprie ſpeculabile. qꝛ circa ens inq̃ꝫtũ ens nõ eſt na-
ta eẽ ſpeculatio directiua in aliq̃ operatiõe que ſit de pra
xis ⁊ alteri⁹ gñis a ſpeculatiõe. Iteꝝ paſſiões ei⁹ poſſunt
oñdi de ipſo ex principijs cognitis via ſenſus. habem⁹ er
go vnũ ſub̃m primũ q̃d hꝫ oẽs ꝯditiões p̃dictas. ⁊ ſic pꝫ
vna ꝑs añcedentis: ¶ Ulteri⁹ qꝛ habit⁹ in vl'i nõ eſt reſpe
ctu ꝓprioꝝ niſi in potẽtia tñ ⁊ ſm̃ quid: ad hoc ꝙ intelle
ct⁹ circa alia ſpecl'abilia ꝑficiat̃: oꝫ deſcẽdere inferius ⁊ q̃
rere ſub̃cta ſpãlia. ¶ Notandũ ergo ꝙ ſub ente occurrũt
primo decẽ generaliſſima de q̃b⁹ ex principijs notis via
ſenſus nõ ſunt demõſtrabiles alie paſſiões q̃ꝫ tranſcẽdẽ
tes. ⁊ iõ nullũ iſtoꝝ eſt ſub̃m alteri⁹ ſcie a metha. ¶ Ulte-
rius ſi oꝫ diuidere ad inueniendũ ſub̃m alicui⁹ ſcie: nõ oꝫ
ꝓcedere diuidẽdo aliq̃d gen⁹ accñtis. nã q̃libet illoꝝ ⁊
quelibet ſpẽs cuiuſlibet illorum in aliqua ſpẽ ſub̃e media
te vel immediate virtualiter continet̃. ⁊ ita quodcũq̃ꝫ iſto
rum ponet̃ ꝑ ſub̃o lꝫ forte hr̃et aliam paſſionem ſcibileꝫ
de ſe: nõ tñ eẽt primũ ſubꝫ. quare nõ accipiet̃ pria diſtin
ctio ſciarum penes aliquid iſtoꝝ. oꝫ ergo diuidere ſub̃am
preciſe: vt ſub̃m primũ habeatur alteri⁹ ſcie: aliud a ſub-
iecto metha. diuiſa aũt ſubſtantia per corpoream ⁊ incor
poreã. alteꝝ mẽbꝝ. ſ. incorporea: dicit̃ ad metha. pertine
re. Cuius ratio eſt hec. quia ⁊ ſi ſubſtantia incorporea ha
beat paſſiones ſibi primo inherentes: non tamen nobis
ſcibiles via ſenſus. ſed ſic ſunt note de ipſa ſole paſſiones
entis. vnde verum eſt ꝙ illa ſubſtantia eſt ſubiectum ſci-
entie ſpeculatiue poſſibilis intellectui potenti cognoſcere
ipſaꝫ ſub propria ratione. ſed non nobis. ¶ Reſtat ergo
ſubſtantia corporea: cui abſolute conſiderate ineſt primo
quantitas continua. ⁊ ſcd̃o quantitas diſcreta. ⁊ median-
te quantitate omnia que conſequuntur quantitatem. vt
ſunt relatiões fundate ſuper quãtitatẽ. ⁊ ẽt qualitates q̃r-
te ſpeciei. ⁊ ille paſſiones ſunt de ipſa cognoſcibiles ex
principijs cognitis via ſenſus. ergo ipſa poteſt eẽ ⁊ ẽ ſub
iectũ ſcie ſpeculatiue poſſibilis nobis ⁊ alteri⁹ a metha. ⁊
hec nominatur mathematica. q̃ ꝙ dicatur eſſe de quan-
to vel de quantitate ideo eſt: quia mathematica non mul
tum comparat q̃ꝫtitatem ad ſubſtantiam corpoream. ſed
poſteriores paſſiones ad quantitatem que eſt prima paſ-
ſio. ⁊ qꝛ ipſa nota eſt ineſſe ſubieco ideo quaſi ſupponit
vt formalis ratio ſub̃i. tñ ſm̃ v̾itatem primum ſub̃m vir
tute ꝯtinens oĩa eſt ſub̃a corpora. ⁊ ſic pꝫ ſecũda pars an
tecedẽtis. ¶ Ulterius eadem ſubſtantia corpora nõ cõtra
cta ad inferiora. ſed alio mõ ꝯſiderata. inquãtũ. ſ. hñs for
mã que eſt principiũ determĩate oꝑatiõis ⁊ mot⁹ ⁊ q̃etis
habet multas paſſiones ſic ſibi inherentes ⁊ ſcibiles ſm̃
viam ſenſus. ergo quo ad iſtas paſſiões ẽ alia tertia ſpe
culatiua. q̃ dicitur phica. ſeu nãlis. ⁊ ſic patet tertia pars

antecedētis. ¶ Preter iſtas tres nō pōt īueniri aliq̄ alia ſcia ſpeculatiua: q̄ nō cōtineat̄ ſub iſtis vel ſub aliq̄ iſtarū̄. puta ſi ſit de aliqua ſuba inferiori. vel ī aliq̄ iſtaꝝ īcludatur. puta ſi ſit de aliquo accn̄te. ergo tm̄ ſunt ille tres diuidentes ſciaꝫ ſpeculatiuā penes tria ſubcta hn̄tia cōditiones ſupiꝰ expſſas. ⁊ ſic pꝫ totū antecedens. ¶ Et ſic patet ad queſtionem.

Ad primum In oppoſitū. pꝫ ex ſcdo articulo. ꝙ logica lꝫ ſit ſpeculatiua. nō tm̄ eſt real̄. ⁊ iō nihil ad ꝓpoſitum de ea. ¶ Ad ſcdm dicendū ꝙ ſupponit falſū. ſ. ꝙ q̄ꝫtitas ſit ſubꝫ mathematice. ſic dcm̄ ē ī tertio articlo. ¶ Ad tertiū dcm̄ ē ī tertio articlo. qꝛ lꝫ de ſuba ī corporea ſit poſſibil̄ aliq̄ ſcia ſpeculatiua. nō tm̄ eſt nobis cognoſcibilis nālr via ſenſus. ⁊ iō nihil facit ad ꝓpoſitum. ¶ Ad quartū dcm̄ fuit in primo libro. ⁊ ēt in vno notabili exponēdo lr̄aꝫ. antecedens enim eſt falſum. nā metha. nō ꝯſiderat oīuꝫ q̄dditates. niſi tm̄ in vlī. ⁊ mō ꝑpoſito. ¶ Ad vltimū dicēdū. ꝙ lꝫ metha. mathematica. ⁊ phica. tractāt de quātitate. differenter tamen. qꝛ metha. ī q̄ꝫtuꝫ eſt pars entis ⁊ habet rationem entis. phiſica autem vt poteſt eſſe ſubiectum motus. mathematica vo ſub ratiōe propria quantitatis.

¶ Qm̄ itaqꝫ mltipliciter dr̄ ens: primū de eo qd̄ ſꝫ accn̄s ē dicēdū ꝙ nlla ē circa illud ſpeculatio. ſignū āt: nulla ſcia. n. neqꝫ actiua neqꝫ factiua ſtudioſa ē de eo: neqꝫ theorica ⁊c. Qō. iiij.

Queritur Utrū de ente per accn̄s primo modo poſſit eſſe ſcia. ¶ Ur̄ ꝙ ſic. nā de quocūqꝫ pōt cē demonſtratio pt eſſe ſcia. qꝛ demōſtratio eſt ſyllo' faciēs ſcire prio poſte. ſꝫ de ente per accn̄s primo mō demaſtrat h̄ Ariſt. aliqua ſicut pꝫ. ergo ⁊c. ¶ P̄. ſcia ſubalternata ē de ente per accn̄s prio mō. ergo de tali ente ꝑ accn̄s pōt eſſe ſcia. ꝯn̄ia ē euidēs. ⁊ antecedens ꝓbat̄. tū īducēdo ī ꝑſpectiua. muſica. ⁊ aſtrologia. nā de linea viſuali mlta ꝓbat ꝑſpectiuus: q̄ per ſolā rōnē linee nō īſunt. alioqn ꝑſpectiua cēt pure geometria. ſilr oñdit mlta q̄ ꝑ ſolā rōnem viſualitatis nō īſūt. alr cēt pure nālis. ergo qd̄ qd eſt ſubiecti eiꝰ ꝯcludit ambo. q̄ qdē nō ꝯſtituūt niſi vnū ꝑ accn̄s. tū qꝛ q̄libet talis ſcia ſubalternat̄ duabꝰ. qꝛ vtriuſqꝫ ꝯcl'ones ꝯtinentur in ea ꝑ principijs. qd̄ nō cēt: niſi ſubiectū includeret ſuba ambaꝝ. ¶ Cōtra phs h̄ in lr̄a tex. cō. 4.

Reſpondeo In iſta qōne prio p̄mittā aliq̄s diſtinctiones. ſecūdo oſtendā aliq̄s ꝯcl'ones. Quantū ad primū ſit illa pria diſtinctio. ꝙ ens per accn̄s dicit̄ vno mō. vt ly per accidens priuat ꝑſeitatē ī entitate rei per ſe accepta. Alio modo dr̄ vt ly per accidens priuat ꝑſeitatē in entitate rei nō in ſe ſed in cōpatiōe ad aliq̄ꝫ cāꝫ. preter cuiꝰ intentionē euenit mō p̄dcō ī exponēdo lr̄am. ¶ Secūda diſtinctio ſit iſta. ꝙ cē ſciaꝫ de aliquo dicitur duplr̄. ſ. ꝓprie ⁊ ſtricte. ⁊ large ſiue cōit̄. Proprie quideꝫ de illo dr̄ eſſe ſcia de quo aliquid ſcit̄. ſic eſt ſubꝫ de quo ſcit̄ paſſio. Large aūt ⁊ cōiter dr̄ cē ſcia de illo qd̄ ſcit̄. vt de ꝯcl'one ſeu de paſſione ſcita de ſubo. tūc eniꝫ magis ꝓprie diceretur ſcientia eiꝰ q̄ꝫ de ipſo. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. ꝙ ſcia pōt diſtingui vel ſm̄ vnitatem ſpēi ſpālīſſime. vel gn̄is intermedij ⁊ propinqui. vel etiam gn̄is remoti. ſicut dictum fuit in queſtione precedenti.

Quantum ad ſcdm prima ꝯcl'o ſit iſta. de ente per accidens primo modo accipiendo de quo ꝓprie nō pōt cē ſcia ꝑ ſe vna vnitate ſpēi. hāc ꝯcl'onē oñdo ſic vniꝰ ſcibilis iſto mō eſt vna cā per ſe. ſꝫ talis entis per accn̄s nō pōt eſſe vna cā per ſe ⁊c. ꝓbatio minoris. qꝛ cū totū illud nō ſit aliquod vnū ens. non poterit cē per ſe cā alicuius vnius paſſionis. ⁊ iō de tali nihil demōſtrat̄ niſi per alteꝝ ꝯceptū quē includit: ⁊ iō illi cōceptui ꝑ ſe ineſt tale demōſtratū. nō āt toti ꝯpoſito niſi ꝑ accn̄s. ergo ſcia vna ſpē q̄ ē ꝯcl'onis demr̄ate nō ē ꝑ ſe niſi de alio ꝯceptu in tali ente ꝯplexo. ¶ Scda ꝯcl'o ſit iſta. de ente ꝑ accn̄s primo mō accipiēdo nō ꝓprie ſꝫ cōiter: nō p̄t cē ſcia vna vnitate ſpēi per ſe. h̄ apparet ſili rōne. qꝛ de tali nō p̄t accipi ꝓpriū mediū ad ipꝫ demr̄andū niſi per cōceptū alterius: ⁊ ita nō ſcit̄ niſi per accidens. ¶ Tertia ꝯclo ſit iſta ꝙ de ente ꝑ accn̄s primo mō accipiendo proprie pōt eſſe ſcia vna vnitate gn̄is ꝓximi vl̄ remoti. hāc oñdo ſic. vniꝰ intelligibilis plīes paſſiōes cōtinentis pōt cē ſcia vna vnitate gn̄is ꝓximi vel remoti. ſed ens ꝑ accn̄s primo mō ē hmōi. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. nā tale ens eſt aliquo mō vnū intelligibile vnico actu intelligēdi. nō tm̄ ita ſimplici ⁊ per ſe vno actu ꝯcipiendi cōcipit̄ hō albꝰ ſic hō. ⁊ tali ḡ enti natꝰ eſt corrn̄dere hitus ꝑ ſe ex talibꝰ actibꝰ gn̄atꝰ. lꝫ ille hitꝰ nō ſit ita vnꝰ ſic ille q cēt alteriꝰ ꝑtis tm̄. tale qdē totū pōt mltas paſſiones īcludere q̄s ſil̄ neutra ꝑs per ſe includit. niſi rōne alteriꝰ ꝑtis vt dcm̄ eſt ſupra. ergo hitus ꝓpriꝰ iſtiꝰ totiꝰ v̄tualr̄ inclinat ad oēs iſtas paſſiōes ſciendas de illo toto. q̄re oēs iſte ſcie v̄tualr̄ ꝯtinent̄ in hitu q eſt per ſe corrn̄dens enti ꝑ accn̄s: ⁊ ita hn̄t vnitatē in gn̄e ꝓximo. lꝫ nō tātā ſic illi q īcludūt̄ in hitu corrn̄dente vni ꝯceptui q̄dditatiuo. ¶ Dicēs ꝙ linea viſual̄ nō ē intelligibilis aliquo vno actu ſed diuerſis. ex qbꝰ diuerſi hitꝰ relīquūtur alr̄ linee alr̄ viſualitatis. quoꝝ vterqꝫ virtualr̄ inclinat ad ſpeculādū illa de ſuo ꝓprio obo q̄ ī illo obo nālr̄ īcludūt̄. vt ſic. ſic nec vna ſcia ē de toto niſi ꝑ accn̄s. ſic nec vnꝰ hitꝰ v̄tualr̄ īcludit illas ſcias q̄ ſūt de vna ꝑte ⁊ alia. ¶ Cōtra: qꝛ ſi ſic dicat̄ nō video q̄lis vnitas poſſit aſſignari ſcie ſubalterne. vt muſice vel perſpectiue niſi vnitas aggregationis. qd̄ vr̄ incōueniens ⁊ pōt caueri ſi via ſupra poſita de ſciētia vna genere teneatur.

Ad primum in oppoſitū dicendū ꝙ ens per accidens p̄t vno mō accipi ꝓ ꝯceptu quē ꝑ ſe iportat h̄ qd̄ ē ens per accn̄s. alio mō ꝓ illa re ſubſtrata cui ī eſt ⁊ de qua denoīatiue p̄dicat̄. ſecūdo mō accipiēdo intelligendū eſt dcm̄ Ariſt. nō prio mō. argumētū aūt nō procedit niſi prio mō accipiēdo. exēplū a ſili. ſi oñdat̄ ꝙ de infinito ⁊ de vacuo nō eſt ſcia. h̄ nō intelligit̄ de cōceptu īportato. nā de infinito ⁊ de vacuo mlta demōſtrat Ari. iij. ⁊. iiij. phiſi. ſed intelligi pōt de illo ſubſtrato qd̄ intelligit̄ denoīari a tali cōceptu. ¶ Ad ſcdꝫ pꝫ ex ſolutiōe qōnis q̄ūo de ente per accn̄s prio mō pōt cē ſcia eo mō quo ibi expoſitū eſt. ⁊ alr̄ nequaq̄ꝫ auc̄tas Ariſt. ad ꝓpoſitum facit. nā intelligit ſm̄ primam ⁊ ſcdam ꝯcl'onē.

¶ Qd̄ āt ſcia nō ē accn̄tis palā. ſcia nāqꝫ oīs: aut ē eiꝰ qd̄ ſp: aut eiꝰ qd̄ ſcdꝫ magis ⁊c. Qō. v.

Queritur Utrū poſſit cē ſcia de ente per accn̄s. ſecūdo modo dcō. vr̄ ꝙ ſic. nā de quocūqꝫ p̄t cē demr̄atio ⁊ ſcia. qꝛ dmr̄atio facit ſcire. ex primo poſte. ſed de ente per accn̄s ſcdo mō. demōſtrat Ariſto. hic. tex. cō. 5. alī q̄ ſic pꝫ. ergo ⁊c. ¶ P̄. qd̄ hꝫ cāꝫ determinatā ꝑ oꝫ ꝑ illā ſciri. ſed ens per accidens ſecūdo mō ē hmōi. ergoᵒᵗ ⁊c. ꝓbatio minoris. qꝛ ſm̄ phm hic in lr̄a tale ens per accn̄s ꝓuenit a cā nāli q̄ eſt vt in pluribꝰ ⁊ nō a cā q̄ eſt ad vtrūlibet. ſed cā nālis: eſt determinata cū ꝓducat ex neceſſitate. ⁊ per hoc diſtinguit̄ a volūtate. ergo ens ꝑ accn̄s habet cām determinatā. ¶ P̄. qcqd venit a cauſa inuariabili eſt neceſſariū. ⁊ per ꝯn̄s ſcibile. ſꝫ ens ꝑ accn̄s ē hmōi. ergo ⁊c. ma. ꝓbat̄. qꝛ nō vr̄ effectus qn̄qꝫ euenire ⁊ qn̄qꝫ nō niſi qꝛ cā qn̄qꝫ ſe hꝫ ſic vel alr̄ ad ipſuꝫ qd̄ nō vr̄ poſſe cē ſine mutabilitate cāe. ſi ergo cā ſit imutabilis. ⁊ effectꝰ erit imutabilis ⁊ neceſſarius. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſcibile. ꝓbatio mi. quia a primo ente prouenit quilibet effectus poſitiuus ⁊ per conſequēs ens per accidens lꝫ reſpectu eius nō ſit ens per accidens. primū aūt ens eſt immutabile ex. v. phi. tex. cō. 83. ¶ Cōtra Ari. h̄ ī lr̄a tex. cō. 6.

In iſta queſtione primo p̄mittā aliquas diſtinctiones. ſcdo oſtendā aliq̄s ꝯcl'ones. ¶ Quantum ad primum

pͥmū ſupponēdo tres diſtinctiōes poſitas ī p̄cedenti q̄ſtiōe. Sit iſta q̄rta diſtīctio. ſcīa pōt duplr̄ accipi. vno mō ꝓ habitu ↄclōniſ. put. ſ. ē notitia habita p cāꝫ neceſſariā. alio mō accipit̄ ꝓ quacūqꝫ determiata notitia per cāꝫ p ſe lꝫ nō nečiaꝫ. ¶ Quinta diſtinctio ſit iſta. ꝙ aliquid pt ſciri dupliciter vel abſolute vel reduplicatiue.

Quantum ad ſcōm ſit iſta pͥma ↄclō. de ente p accńſ ſcdo mō accepto. ſ. reduplicatiue. ſ. inq̄ꝫtuꝫ ens p accńs nō pōt eſſe ſcīa. h̄ apparet p rōnē Ariſ. qꝛ oē illud de q̄ eſt ſcīa eſt ſemp vl̄ vt frequent̄. ſed ens p accńs inq̄ꝫtuꝫ p accńs nō eſt hmōi. ergo ꝛc. maioꝛ pꝫ. qꝛ ens p accńs ſcdo mō dr̄ in cōparatiōe ad aliā cāꝫ preter cuius ītentionē euenit qńqꝫ. nō tn̄ ſemp nec frequent̄: ꝛ iō vt ſic tale ens p accńs nō eſt ſcibile. ¶ Scda ↄclō ſit iſta. de ente p accńs ſcdo mō nō reduplicatiue ſūpto ſꝫ abſolute pt eē ſcīa. hāc oſtēdo ſic. oē illō qd hꝫ cām determinatā a q̄ euenit ſemper vel freq̄nter eſt ſcibile p illā cāꝫ. ſed ens p accidens ſcdo mō. nō inq̄ꝫtū ens per accńs. ſed abſolute ſumptū eſt hmōi. ergo ꝛc. ꝓbatio minoꝛis. lꝫ eni ex cōparatione ſolis ad zodiacū nō poſſit ſciri ꝙ pluat ſub cane. qꝛ ſic nō habet̄ cā pluuie. tn̄ ex ↄparatiōe alteri⁹ planete ad ſolē vel ad aliū planetā vel ad ſtellas fixas. vel reſpcū lune ſic eleuate in ↄparatiōe multoꝝ ſil̄. pnt̄ ſciri hec q̄ ſt ↄcurrētia ꝛ ſunt cāe pluuie vt ī plurib⁹. ꝛ ſic gn̄alr ī alijs. nullū. n. eſt ens p accńs reſpcū alicui⁹ qd n̄ ſit p ſe effect⁹ reſpcū alicui⁹ alteri⁹ vel alioꝝ ↄcurrētium.

Ad primum in oppoſitū rn̄ſum fuit in p̄cedēti qōne diſtinguendo de ente per accńs ſꝫ ꝙ pōt accipi ꝓ ↄceptu quē iportat h̄ qd ē ens p accńs. vel ꝓ re ſbſtrata de qua ille ↄcept⁹ denoiatiue p̄dicat̄. ſcdo mō nō eſt ſcīa de ente per accidens inq̄ꝫtū per accńs. ſed pōt eē primo modo de ente per accńs. ergo ſcdo mō. qd eſt ens caſuale ꝛ fortuitū ſi aliq̄d hic demonſtrat̄ ab Ariſt. p rōnē caſualis ſcīet̄ de illo ↄceptu iportato. ¶ Ad ſcōm dico ꝙ mi. eſt falſa. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ lꝫ tale ens ꝓueniat a cā nāli tn̄ qꝛ euenit p̄ter ei⁹ intētionē iō talis cā nō eſt determinata nec vt in plurib⁹ reſpcū tal̄ effect⁹. lꝫ ſit determiata vt freq̄nter reſpectu effect⁹ ꝓprij quē intēdit. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ ma. eſt v͛a de cā ꝓxima. mi. v͛o de cā remota. iō argumētū nō ↄcludit qꝛ equiuocat. ¶ Sꝫ ↄ͂ qꝛ ma. eſt v͛a de cā rēota. qd ꝓbo ſic. nā ſi pͥa cā nec̄io cāt mediāte. a. nec̄io mouet ipꝫ. a. ꝛ. a. nec̄io motū nec̄io mouet. b. ꝛ ſic vſqꝫ ad ꝓximā cāꝫ. cū poſterioꝛ nūq̄ꝫ moueat niſi mota a prioꝛi. Si g͛. ſola pͥa cā cōcedat̄ mouēs nec̄io. ſeq̄t̄ ꝙ oēs nec̄io mouebūt. ꝛ ſic ſtabit argumētū. ¶ Aliter ergo dicēdū ꝙ ma. eſt falſa ad ꝓbationē dico ꝙ cā volūtaria ſine ſui mutatiōe pōt alr̄ ſe hr̄e ad effectū p ſolā mutationē alti⁹ a q̄ effect⁹ depēdet. ita ꝙ ſolū ex p te effect⁹ ſit mutatio. agēs aūt volūtariū p volūtatē antiq̄ꝫ eſt cā effect⁹ noui. exēplū. ſi volo nūc me ſedere cras. tali volūtate exiſtente vniformi ſedebo cras. ita ꝙ eſt effectus nou⁹ a volūtate antiqua nō mutata. ſic dicēdū eſt de primo ente ꝙ ipſum volūtate antiq̄ ꝛ eterna vult q̄cq̄d vult. ita ꝙ ab ei⁹ volūtate īmutabili eueniūt effect⁹ noui quotidie. Ariſto. ad oppoſitū intellexit ſm pͥmā cōcluſionem.

¶ Qm̄ āt cōplexio: ꝛ diuiſio ē in mēte ꝛ nō ī reb⁹ ꝙ āt ita ens alteꝝ ens a proprijs. ꝛc. Qō. vj.

Queritur Utrū ens veꝝ debeat ſeparari a conſideratiōe metha. videtur ꝙ nō. nā metha. eſt ſcientia ꝛ cōiſſima. ergo maxie videt̄ eē circa primum obm ſcibile ꝛ intelligibile. ſed primum obm ſcibile ꝛ intelligibile videt̄ eē verum. ergo ꝛc. minoꝛ pꝫ. qꝛ nō videtur aliquid poſſe poni niſi veꝝ qd conueniat oīb⁹ intelligibilibus ſi ſit diſtictū obꝫ contra oba aliaꝝ potentiaꝝ. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ ſcdo hui⁹ tex. cō. 3. dr̄ ꝙ vocari phi. v͛itatis ſcīaꝫ recte ſe hꝫ. ꝛ loq̄tur ibi de metha. ergo ipſa erit de vero. ¶ Preterea vnūqdqꝫ ſic̄ ſe hꝫ ad eē ſic ſe hꝫ ad v͛itatē ex ſecūdo hui⁹ tex. cō. 4. ergo veꝝ ↄuertit̄ cū ente. ſed meth. ē de ente. ergo ꝛ de vero. ¶ P̄. ſi veꝝ excludit̄ a ↄſideratiōe metha. h̄ nō eſt vt vr̄ niſi qꝛ dicit aliquid diminutū. ſꝫ h̄ eſt falſū. nā que diminuūt de ꝑfectiōe entis nō attribuūt̄ primo enti. vt pꝫ de cāto ꝛ finito ꝛ hmōi. ſed veꝝ attribuit̄ deo in ſūmo. vnde dr̄ ſecūdo huius tex. cō. 4. ꝙ principia ſempiternoꝝ nec̄e eſt ſemp eſſe veriſſima. ergo verum non debet excludi a conſideratione metha. ¶ Cōtra ꝓhs hic in littera. tex. cō. 8.

In iſta qōne primo ptractabo opinionē vnā. ſcdo rn̄debo alr̄ ad qōneꝫ. ¶ Quātū ad primum eſt vna opinio q̄ ponit duo. primū eſt ꝙ veꝝ eſt primū obm intellect⁹: qd ꝓbat ſic. obꝫ potētie ꝓpͥū determiat̄ ad potentiā cui⁹ eſt obm. ſed veꝝ eſt hmōi reſpcū itellect⁹. ergo verū ē obꝫ primū intellectus. maioꝛ pꝫ. qꝛ obm appetit⁹ vt bonū determinat ens ad appetitū. ergo a ſili vr̄ in alijs potētijs. puta de intellectu ꝙ obm intellect⁹ determinat ens ad intellectuꝫ. minoꝛ declarat̄ qꝛ p̄ter ens nō videt̄ aliud determinans ipſuꝫ ad intellectū niſi veꝝ qꝛ ens vt ens de ſe eſt idifferens ad ſenſibile ꝛ intelligibile. ¶ Scdꝫ dcm̄ eſt ꝙ ens veꝝ nō eſt de cōſideratiōe metha. quod ꝓbat̄ vno dcō ſic. nullū diſtrahēs ꝛ diminutū eſt de conſideratiōe metha. cū metha. ſit maxima ſcīa. ſed ens veruꝫ eſt hmōi ergo ꝛc. ꝓbatio minoꝛis. qꝛ cū intellectus tēdat in obm inq̄ꝫtū in intellectu eſt ſeq̄tur ꝙ veꝝ cū ſit obm intellectus dicet rōnē entis in intellectu: ꝛ iō rōnē entis diminuti ꝛ diſtracti. nā eē in intellectu diminuit ab ente ꝛ abſtrahit. ¶ Cōtra primū dictum arguit̄ ſic. primū obꝫ potētie ſm ſuā rōnē formalē eſt prius ſimplr̄ ipā potētia vel ſaltē actu potentie. ſed veꝝ cū ſm te dicat rōnē entis ī intellectu nō eſt nālr̄ pͥ⁹ ipſo actu. nā nō cōtingit cognoſcere ſeu intelligere rōnē entis in intellectu vt cogniti. niſi intelligēdo actū intelligendi per quē ſic eſt in intellectu. ergo ens veꝝ ſm te nō eſt primū obm intellect⁹. ¶ P̄. illud nō eſt primū obꝫ intellectus qd nō intelligit̄ actu directo ſed reflexo tm̄. ſed verum ſm te eſt hmōi. ergo ꝛc. maioꝛ pꝫ. qꝛ act⁹ direct⁹ p̄cedit nālr̄ actū reflexū. cū ergo in quolibet actu inueniat̄ formalis rō obi. impoſ̄e eſt illud qd cognoſcit̄ tm̄ actu reflexo eē primū obm potētie. minoꝛ pꝫ. qꝛ ſm te veꝝ intelligit̄ ſicut rō intelligibilis q̄ hꝫ intelligi plus q̄ꝫ obꝫ. puta ſi lapis fuerit itellect⁹ reflectēdo ſuper rōnē obi. ¶ P̄. ēt dr̄ cōtra ſcdꝫ: ipoſ̄e ē obꝫ habit⁹ excedē obꝫ potētie cui⁹ ē hitus. ſꝫ obꝫ metha. eſt ens. ergo cū rō entis ſit prioꝛ rōne veri: ipoſ̄e ē ꝙ veꝝ ſit primū obꝫ itellect⁹ alioq̄n aliq̄d eēt ſubm metha. qd nō hꝫ rōnē itelligibilis inq̄ꝫtū tale. ¶ P̄. illud qd ſm ꝓpͥā rōnē pt intelligi n̄ inq̄ꝫtū includit aliud ita ē per ſe itelligibile ſic̄ illud aliud ꝛ p ↄ̄ńs eq̄ erit primū obꝫ intellect⁹. ſed bonū inq̄ꝫtū diſtinguit̄ contra veꝝ ꝛ vt nō includit ei⁹ rōnē. ita ē p ſe itelligibile ſm ſuā ꝓpͥā rōnē. ſic ecōuerſo veꝝ inq̄ꝫtū veruꝫ nō icludit bonuꝫ. ergo bonuꝫ eque erit primuꝫ obm intellectus ſic̄ veꝝ. qd eſt contra te ꝛ cōtra v͛itateꝫ. qꝛ tūc vni⁹ potētie eſſent duo oba. prima ꝓbatio mi. tū qꝛ intellect⁹ intelligēs drīas boni inq̄ꝫtū bonuꝫ ꝛ veri inq̄ꝫtū veꝝ cognoſcit eq̄ ꝑfecte ex vtraqꝫ pte. ergo ēt cognoſcit extrema cū h̄ drīa nō cōueniat bono niſi ſm ꝓpͥā rōnē ꝛ vt differt a vero. tū qꝛ ſi nō itelligeret̄ bonū nec aliq̄d aliud niſi vt includeret veꝝ: ſeq̄tur ꝙ nec bonū. nec q̄dditas rei itelligeret̄ niſi p accńs. cū p accńs includit veꝝ. Et ita intelligitur per accidens ꝛ non ſimpliciter. ſicut corriſcus nō cognoſcitur ſimpliciter ſi cognoſcitur inquantum veniens. ¶ Propter iſtas rationes concedendum eſt. ꝙ primum obiectum intellectus non poteſt eſſe aliquid niſi formaliter vel ſaltem realiter ꝛ eſſentialiter includatur in quocunqꝫ per ſe intelligibili. ſicut obiectuꝫ viſus non eſt niſi ꝙ eſſentialiter includitur in quolibet p ſe viſibili. puta lux vl̄ coloꝛ. cū āt vnūqdqꝫ ens ſit p ſe itelligibile. ꝛ nihil poſſit in quocunqꝫ ente ſic includi niſi ens. ſequitur ꝙ primuꝫ obm intellect⁹ eſt ens. vn̄ Auicē. pͥo metha. caplō. quinto dicit ꝙ ens prima impreſſione imprimitur in anī

ma. oēs aūt in rōnes trāſcēdētes q̄ ſūt paſſiōes entis. puta veꝝ. bonū ⁊c. ſunt poſteriores primo obō: ⁊ q̄libꝫ eaꝝ ē eq̄ per ſe itelligibilis. nec vna hꝫ magis rōnē obi itellectꝰ q̄ꝫ alia. ¶ Improbatio ſcđi dicti pꝫ ex iprobatiōe primi. qꝛ ex eo ſeq̄tur qꝛ ſupponit illud. ¶ Nec rō ꝓ prio dcō cogit. nā ſic fuit dcm̄ in prio libro. potētiaꝝ aīe q̄dā ſūt diſpate: ⁊ taliū ſunt obā ſimplr diuerſa. q̄dā ſūt ſubordinate queadmodū ſe hn̄t oēs potētie ſenſitiue reſpcū itellectꝰ ⁊ taliū ſunt ſilr obā ſubordinata. vt ſic potētia eſt ſub potētia: ita obm ſub obō. obm ergo intellectꝰ eſt cōiſſimū ⁊ abſtractiſſimū ⁊ iſta abſtractio ⁊ cōitas eſt determinatio talis obi. nec oꝫ ꝙ determinet̄ ꝑ aliq̄d poſteriꝰ ente. ſupponit ēt rō vt credo vnū falſum. ſ. ꝙ bonū determinet obiectum appetitus quia ſicut ens ſub ratione entis eſt primum obiectum intellectus: ita ⁊ voluntatis de quo alꝭ.

Quantum ad ſecūdū primo ꝓmittā aliq̄s diſtinctiōes. ſcđo addā aliq̄s ꝯcluſiones. ¶ Ad primū ſit iſta prima diſtinctio. ꝙ vitas eſt duplex. q̄dā eſt in rebꝰ. q̄dā in intellectu. ¶ Secūda diſtinctio ſit iſta. ꝙ vitas in rebꝰ ſumit̄ duplr. vno mō abſolute ſm reꝫ. alio mō ꝑ ꝯparatione ad intelligētē ⁊ cognoſcētē. primo mō ſumit̄ triplr. vno mō vt dicit abſolute ꝯformitateꝫ ꝓducti ad ꝓducēs. alio mō vt dicit determinate ꝯformitatē ꝓducti ad ꝓducēs. ſm imutationē. tertio mō. vt ſupra iſtā imutationem addit adeq̄tionē. primꝰ modꝰ iſtoꝝ triū lꝫ videat̄ eē cōis ſecūdo ⁊ tertio inde ſi nomē iponat̄ ad ſignificandū quodcūqꝫ iſtoꝝ triū ſm ꝓprias rōnē eēt equocū. Secūdꝰ modꝰ inuenit̄ i creatura q̄ imitat̄ exēplar diuinū vl creatuꝫ. qꝛ illi a quo ꝓducit̄ aſſimilat̄ aliquo mō. Tertiꝰ inuenit̄ in filio dei qui eſt veritas in qua eſt ſūma ſilitudo ad primū ꝓducēs ſm Aug. hec eſt ꝯformitas cū adeq̄tiōe. Secūdo aūt mō pricipali. ſ. vt eſt vitas in rebꝰ ꝑ ꝯparationem ad intellectū dr̄ res va triplr. vno mō. in q̄ꝫtū ē de ſe manifeſtiua ſui cuicūqꝫ itellectui potēti māifeſtationē cognoſcere. alio mō. qꝛ eſt aſſimilatiua itellectꝰ ſibi aſſilabil: puta mediāte actu vel aliq̄ ſpē. q̄lis nō eſt niſi intellectꝰ creatus. alio mō. qꝛ fcā manifeſtatiōe vel aſſilatiōe. res eſt i intellectu ſic cognitū in cognoſcēte. ¶ Et eſt ſciendū ꝙ iſte ſcđs ternariꝰ diſtinguit̄ a prio. qꝛ hitudo ad ꝓducentē ⁊ ad intelligētē alia ⁊ alia eſt. lꝫ q̄nqꝫ idē ſit intelligēs ⁊ ꝓducēs. pn̄t eni ſepari. nā ſi ꝑ ipoſe deꝰ eēt ꝓducēs alicuiꝰ ꝯſilis ⁊ eq̄lis ſm imitationē ⁊ nō eēt intelligēs. eſſꝫ primꝰ modꝰ triptitus ſine ſcđo. ſilr ecōuerſo: ſi eēt aliꝰ deꝰ intelligēs creaturas ⁊ nō ꝓducēs. q̄uō ēt diſtinguantur partes vtriuſqꝫ ternarij inter ſe pꝫ intuēti. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. ꝙ vitas in intellectu eſt duplex ſm eiꝰ duplicē opationē q̄ꝛ vtraqꝫ natꝰ ē intellectꝰ ꝯformari obō vt mēſuratum mēſure ex. v. huiꝰ. caplo de ad aliq̄d tex. ⁊ cō. 20. vna vitas dr̄ icōplexa. alia ꝯplexa. ē āt inter iſtas vitates dr̄ia vna. qꝛ vitati incōplexe nō opponit̄ falſitas. lꝫ ignorātia tm̄. ⁊ ſic intelligit̄ illud tertij de aīa ꝙ intellectꝰ circa qđ q̄d eſt ſemꝑ eſt verꝰ. ſic ſenſus circa ꝓpriū obm. ⁊ itelligēdū eſt ꝓciſe circa cōceptū ſimplr ſimplicē. qꝛ circa cōceptū nō ſimplr ſimplicē. lꝫ n̄ poſſit eē formalr falſus. tm̄ pōt eē vtualr falſus. apprehendēdo aliq̄d ſub determinatione ſibi nō ꝯueniente. vn̄ q̄nto huiꝰ caplo de falſo tex. ⁊ cō. 34. dr̄. ꝙ eſt aliq̄ rō i ſe falſa nō ſolū de aliquo falſa. ⁊ tm̄ iſta rō in ſe falſa ē intelligibilis ſimplici apprehēſiōe. lꝫ ipa n̄ exprimat aliquod q̄d niſi forte q̄d nōis. ſecūde aūt vitati. ſ. ꝯplexe opponit̄ ignorantia priuatiue ⁊ falſitas contrarie. q̄n. ſ. vniūtur q̄ in re nō ſunt vnita. ¶ Secūda differētia eſt i mō eēndi vitatis in hac opatiōe ⁊ illa. lꝫ enim in vtraqꝫ operatione in intellectu ſit ꝓprie vitas pria tm̄ nō ē ibi obiue: ſed formalr. ſcđa aūt ē ibi formalr ⁊ obiue. neutra. n. eſt in intellectu obiue niſi reflectēte ſe ſuꝑ actū ſuū cōparādo illū ad obm. q̄ reflexio. ſ. in cognoſcēdo ꝙ actꝰ talis eſt ſilis vel diſſilis obō nō eſt niſi in icōpoſitiōe ⁊ diuiſiōe. ¶ Ad cuius maiorē euidētiā eſt notādū ꝙ veritas in cōplexa eſt hitudo conformitatis ⁊ ſimilitudinis actus ſimplicis ad obm ſimplex intelligibile. veritas aūt complexa ad obm ꝯplexū. veritas prima ſubiue ⁊ formalr ē i actu ſimplici. ſcđa vo in actu ꝯplexo q̄ eſt ꝯpoſitio ⁊ diuiſio. neutra aūt eſt in intellectu obiue niſi in itellectu ſe reflectente ſuꝑ actū ſuū: ⁊ cōparāte ipm ad obꝫ: vtrū ſit ſibi ſilis ⁊ ꝯformis vel nō. ⁊ tūc cognoſcit iſtā ꝯformitatem ⁊ ſimilitudinē q̄ ē foralr ipſa veritas. h āt reflexio ⁊ ꝯpatio nō eſt ſine ꝯpoſitiōe ⁊ diuiſiōe. quare ſequit̄ ꝙ i ſola opatione complexa eſt veritas obiectiue.

Dubium tm̄ eſt vtꝝ hec vitas ⁊ illa ſit relatio realꝭ vl rōnis. ¶ De vitate incōplexa dicēdū ꝙ cum ſit de tertio mō relatiuoꝝ ꝙ ſit realꝭ ex ꝑte opatōis. qꝛ opatō iſta eſſentialr dependet ex obō vt mēſuratū ad menſurā. ſed eſt rōnis ex ꝑte obi. tū qꝛ obm vt ſic hꝫ eē diminutuꝫ. nā eſſe cognitū diſtrahit ab ente. tū qꝛ obm eſt menſura q̄ re nō dependet eſſentialr ab opatiōe menſurata. ¶ De vitate ꝯplexa dicēdū eſt eodem mō. ſi ipſa ſit illa ꝯformitas operatiōis ad obm vt ꝓdictū eſt. ſi āt vt q̄dā dn̄t vitas cōplexa ſit cōformitas inter ꝑtes obi. puta inter predicatuꝫ ⁊ ſubꝫ tūc vtrūqꝫ erit relatio rōnis. qꝛ extrema vt ſic ſunt entia rōnis ſuper quoꝝ hitudineꝫ fundat̄ iſta ꝯformitas q̄ eſt vitas formalr. ¶ Si aūt detur vtraqꝫ opinio. rn̄dendū eſt ſicut patet ex predictis.

De ſcđo pricipali ſit iſta pª. ꝯclō. vitas i itellectu ꝑꝫ opatione ꝯplexaꝫ nō eſt de ꝯſideratiōe metha. rō huiꝰ eſt. qꝛ talis vitas vel eſt relatio realis vel ſolū rōnis ſm duas opiniones. ſi eſt realis ꝑtinet ad ꝯſiderationē libri de aīa. vbi agit̄ de potentijs aīe: ex nā. n. actus intellectꝰ cognoſcit̄ q̄uo eſt fūdamētū talꝭ relatiōis. ¶ Si ē relatio rōnis ſm aliā opinionē. tūc ꝑtinet ad ꝯſiderationē logici. cuiꝰ eſt ꝯſiderare veꝝ ⁊ falſū. poſe ⁊ ipoſe. ⁊ oēs alios modos ꝯpoſitiōis. ſilr dicēdū eſt de vitate incōplexa itellectꝰ ¶ Scđa ꝯclō ſit iſta vitas in rebꝰ prio mō ſupra. ſ. ꝑ ꝯparatione ad ꝓducētē ꝑtinet ad ꝯſiderationē metha. hāc oſtdo ſic. illud reale veꝝ qđ nō ꝯhit ens ad q̄ꝫtū nec ad motū: ꝑtinet ad ꝯſiderationē metha. ſed veꝝ reale dcm̄ iſto mō eſt hmōi. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. qꝛ vt pꝫ ex ꝓdictis tale veꝝ inuenit̄ in diuinis vbi nec ē motꝰ nec q̄ꝫtitas. ¶ Tertia ꝯclō ſit iſta. veꝝ reale ſumptū ꝑ ꝯparationē ad cognoſcente prio mō illoꝝ triū ꝑtinet ad ꝯſiderationē metha. ꝓbatio huiꝰ. nā tale veꝝ ꝯuertit̄ cū ente. ergo pertinet ad metha. ſicut ⁊ ens cū quo ꝯuertit̄. aſ̄s pꝫ. qꝛ oē ens q̄ꝫtū eſt de ſe eſt manifeſtatiuū ſui cuicunqꝫ intellectui potenti cognoſcere ipſuꝫ. ¶ Quarta ꝯclō ſit iſta. veꝝ reale ſumptū per ꝯparationē ad cognoſcenteꝫ ſecūdo ⁊ tertio modo iſtoꝝ triū nō pertinet ad ꝯſiderationem metha. rō pro ſecūdo mō eſt. qꝛ tale veꝝ nō ꝯuertit̄ cū ente. pꝫ nā ꝯhit̄ ad actū determinatū vt pꝫ. ergo nō pertinet ad metha. q̄ determinat de ente. ¶ Rn̄ſio ꝓ tertio mō eſt qꝛ tale ens eſt veꝝ diminutū ⁊ cōtractū ad ens logicū vnde oēs ſcđe intentiōes de tali ente ꝓdicant̄. ⁊ iō ꝓprie vt ſic excludit̄ a metha. conuertit̄ tm̄ cū ente aliq̄lr. qꝛ logicꝰ cōſiderat oīa aliq̄ualr vt metha. ſed modus conſiderationis eſt aliꝰ. ſ. ꝑ quid reale ⁊ per intentionem ſcđaꝫ ſicut ēt eſt cōuertibilitas entis ſimplr ⁊ diminuti. qꝛ neutrū alteꝝ excedit i cōitate. nā q̄cq̄d eſt ſimplr ens pōt eſſe ens diminutū. q̄tenꝰ oē ens poteſt eſſe cognitum aut intellectum.

Ad argumenta in oppoſitū lꝫ primum ſupponit falſū in minori vt pꝫ ex primo articulo: pōt tm̄ rn̄deri ad oīa ſilꝭ ꝙ nullum eſt cōtra dicta. arguit̄ eniꝫ de vo reali modo ꝑpoſito. dictum autem ꝓbi preciſe excludit a conſideratione metha. verum in intellectu complexo quod eſt in compoſitione ⁊ diuiſione. ſicut expreſſe patet in littera eius. ¶ Contra. a quo non excluditur conſideratio cauſe nec effectus. ſed illa veritas in intellectu eſt effectus entitatis realis. iuxta illud in predicamentis in eo ꝙ res eſt vel non eſt dicitur oratio vera vel falſa. ¶ Reſpondeo. maior eſt vera de cauſa totali. non ſic eſt in propoſito. nam veritas triplex excluſa omnino a metha. dependet ab intellectu. ita ꝙ res ex ſe non eſt ſufficiens cauſa alicuius iſtarum. lꝫ ad illam requiratur vt ꝓbat

bat auctoritas allegata: ita q li in eo: non dicit cām pciſam veritatis in intellectu: ſed reqrit intellectus cōponēs predicatū cū ſubo. ¶ Et h̄ de ſexto methaphiſice.

¶ Nihil eni ipſorū eſt. nec ſm ſe aptum natū. nec ſepari poſſibile a ſubſtantia. Qō. j.

Circa librū ſeptimū. ¶ Queritur vtrū inherētia ſit de eēntia accñtis vl' q nō. nam eēntia paſſionis pcognoſcit in demonſtratiōe cū ſit mediū in demonſtratione vt dr. ij. poſte. ſed inherētia eius nō pcognoſcit ſ; ↄcluditur in demōſtratione. ergo inherentia nō eſt de eēntia paſſionis. ¶ P̄. ſi ſic. g° dicendo accñs iherēs. puta albedo iherēs: eēt nugatio. ↄñs eſt falſuz. g° ꝛ añs. pbatio ↄñtie. q2 addere aliqd ei de cuius eſſentia eſt: eſt nugatio. ¶ Cōtra. q2 ſi non g° iherentia alia differēs ab accñte vel eēt ſubſtantia vel accñs. nō ſuba. p3. nec accñs vt vr q2 tūc ihereret. ꝛ ſic ei9 eſſet aliq̄ iherētia differēs. ꝛ ſic in ifinitū. ¶ Cōfirmatur. q2 ſm Boetiū accidentis eē eſt in eſſe.

In iſta qōne p° pmittā aliqs diſtinctiōes. ſcdo oñdā aliquas ↄcl'ones. ¶ Quantū ad primū ſit iſta pri° diſtictio q cū h̄ nomē accñs ſit nomen ↄcretū. pōt dupl'r ſumi ſic qōlibet nomē ↄcretū. vno mō p p ſe ſignificato nois q ē ↄceptus qui accñs nāliter iportat q eſt ipſa accñtalitas ſiue ipſa accñtia. qō vr ſinonomū cū h̄ qō dr iherētia. alio mō pt ſumi p illo ſubſtrato qō denoiat h̄ ↄcretū accñs. qō eſt aliqō ens decē pdicamētoꝝ ſiue ſit abſolutum ſiue reſpectiuū. puta q̄ttitas vel qualitas vel relatio ꝛc. ¶ Secūda diſtinctio ſit iſta. q inherētia eſt duplex. ſ. actualis ꝛ aptitudinalis. actualis eſt ipſa vnio accñtis exñtis i ipo ſubo exñte vt qdā actus ꝛ pfectio. cū potētiali pfectibili. Inherētia aūt aptitudinalis eſt ipſa depēdentia ſiue eēntialis ordo accñtis ſm ſuam qdditatē ad ſubm ſm ſuam qdditatē. differūt aūt h̄ inherētia ꝛ illa. nā q̄ eſt actualis circūſcribit a demōſtratiōe. demōſtratio. n. abſtrahit ab exñtia ꝛ ↄñtibus rem inq̄ttum exiſtit. aliogn nō eēt neccio rū. ſecūda aūt iherētia. ſ. aptitudinalis q̄ eſt paſſionis ad ſubm demonſtrat. ex quo p3 q illa ſecūda eſt alia a pri°. nam iſta prima eſt exñtia vel ↄditio ppriē exñtie. vñ pri° nō ſemp ineſt accñti. ſecūda vō ſemp ineſt ſiue ſubo exñte ſiue nō exñte. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. q aliud eſt aliqd eſſe de eēntia alicuius puta. a. ꝛ eē eēntial'r vel real'r idez ipſi. a. primū qdem infert ſecūdum: ſed nō ecōuerſo. q2 de eſſentia pciſe eſt illud qō icludit in ↄceptu qdditatiuo. a. ꝛ iō ponit in rōne eius qdditatiua nō vt additū ſicut aial eſt de eēntia hois. pōt aūt aliqd eſſe idē real'r ꝛ eēntialit alicui: l3 ſit ex eius ↄceptū formalem ꝛ qdditatiuū. puta vnitas ꝛ vitas ꝛc. que ſūt paſſiones entis: hec. n. ſūt extra ↄceptum formalem entis. ꝛ tñ nō dicūt aliam rez ab ente vt pbatū fuit quarto huius. prima eſt idētitas formalis. ſecunda eſt identitas realis ꝛ eſſentialis.

Quantū ad ſecūdū ſit iſta pri° ↄcl'o. neutra inherētia eſt de eēntia accñtis ſecūdo mō ſūpti. ſ. accipiēdo accñs p eo qō h̄ noie denoiat. ꝛ h̄ ſiue ſit accñs abſolutū ſiue reſpectiuū. hāc oñdo. p° q̄ttū ad primā ptem ſpecialiter ſic. nullus reſpectus eſt de eēntia abſoluti. ſ3 vtraq3 inherētia eſt formal'r reſpectus. ergo ꝛc. ma. p3. q2 aliter oīa eēnt formal'r ad aliqd. qō tanq3 inconueniēs ↄcludit phs. 4° huius. Tex. cō. xxvj. ↄ opponētes de vitate apparentiū. ¶ P̄. q̄ttū ad ſecūdā ptē arguit ſic. q2 fundamētū reſpectus eſt aliqd preter reſpectū: q2 nihil fundat ſeipm vñ ſm Augu. li. de tri. oē qō relatiue dr eſt aliqd pter relationē. g° iherētia nō eſt de eēntia accñtis 2° mō ſūpti in quo fundat. ¶ P̄. q2 ſi ſic. g° q̄ttitas q̄litas ꝛ relatio. ꝛ ſic de alijs: nō erūt gnāliſſima. ↄñs eſt falſuz. g° ꝛ añs. pbatio ↄñtie. q2 iherētia vr eē eiuſdē rōnis i q̄ttitate q̄litate ꝛ alijs accñtib9. g° ſi eſt de eſſe vtriuſq3 pōt ab vtroq3 abſtrahi ↄceptus cōis dict9 in qd de eis. iferioꝛ qdē ↄceptu entis ꝛ ſupioꝛ eis. oīs talis eſt ↄceptus gñis: ꝛ ita q̄ttitas ꝛ q̄litas ꝛc. nō erūt gnāliſſima: q2 hñt aliqd ſupra ſe veniēs gen9. pri° rō pbat p accñte abſoluto. due alie pro vtroq3. ¶ Secūda ↄcl'o ſit iſta. inherētia ſecūda. ſ. aptitudinalis eſt idē realit vel eēntial'r accñti ſecūdo mō ſūpto ſiue ſit abſolutū ſiue reſpectiuū. hāc oñdo. ſic: q2 nulla aptitudo nālis alicui9 diſtinguit real'r ab illo ente cui9 ē aptitudo. ſed iherētia aptitudinalis eſt q̄dā aptitudo nālis talis accñtis. g° ꝛc. ¶ P̄. paſſiones entis dicte de iferiorib9 non dicūt aliud real'r ab ente in eis: ſed eē in ſe ens ꝛ eſſe inherēs ſūt q̄dā paſſiones entis dicte de inferiorib9. ſ. de ſuba ꝛ accñte. g°. nec eſſe in ſe ens dicit aliud a ſuba: nec eē inherēs aliud ab accñte. pbat minoꝛ q2 eē in ſe ens: ꝛ eē inherēs p eodē accipio ſicut eſſe prius ꝛ poſteri9. pri9 aūt ꝛ poſterius diuidūt ens vt paſſiōes. ¶ Tertia ↄcl'o ſit iſta inherētia actualis non eſt idē real'r accñti ſecundo modo ſūpto qō eſt abſolutū: nec per ↄñs eſt de eēntia ei9. hanc oñdo ſic. ipoſſibile eſt q idē real'r maneat ꝛ corrūpat. al's eſſet ꝛ nō eēt ſil' qō eſt oppoſitū primo pricipio. ſed manēte ꝛ exñte accidēte abſoluto nō manet iherentia actualis. g° ꝛc. minoꝛ p3 in ſacramēto eucharíſtie. vbi accñtia ſepata erūt ſine inherentia actuali. al's ſi illa maneret: maneret: ſubſtantia panis. quod eſt falſum. ¶ Sed ↄ iſtā tertiā ↄcl'onē ſpāliter inſtat multipl'r. p° ſic. illud quo accñs eſt formal'r ens: eſt ſibi real'r idem. ſed accñs eſt formal'r ens p inherentiā ad ſubm. ergo talis iherētia eſt ſibi idez real'r ꝛ eēntial'r. pbatio mi. q2 hic in l'ra. Tex. cō. ij. dr q accñtia ſunt entia in eo q ſūt tal'r entis. ergo formalis rō entitatis in accñte eſt iherere real'r enti. i. ſube. ¶ Confirmat. q2 q̄rto huius. Tex. cō. ij. dr q ens dr de ſuba ꝛ accidēte ſicut ſanū de ſanitate in aiali ꝛ in vrina. ſ3 nihil formal'r dicit ſanū de vrina niſi hitudinē ad aial ſanū. ergo nec ens dictū de accñte dic aliqd niſi hitudinē ad ſbam. ergo accñs nō erit ens formal'r: niſi p iherentiā ad ſubm. ¶ P̄. ſi iherētia nō eſt de eſſentia accñtis eſt aliud ꝛ inheret ipſi accñti: q2 accñs dr inherēs formal'r. q̄rit ergo de illa inherētia ſecūda q̄ pri° inherētia iheret accñti. aut ipa eſt eadē ipſi accñti. vel pri° iherētie. aut eſt aliud. Si ē eadem pari rōne ſtādū fuit in p°. ſi eſt aliud erit pceſſus in ifinitū. ¶ P̄. reſpectus accñtis ad ſubm nō eſt minus idē accñti q̄3 reſpectus creature ad deū eſt idem creature. ſed ille eſt idē creature put nūc ſuppono. ergo reſpect9 accñtis ad ſubm q eſt iherentia eſt idez real'r accñti. maioꝛ p3. q2 creatura nō diffinit p ipam eſſentiā diuinaz additā in ſua diffōne: q2 tūc nihil hēt diffōnē in ſuo gñe cū de9 ſit ex genus. accñs tñ pp ſuū reſpectū ad ſubiectū neccio diffinit p ſubm: vt dr ifra in h̄ eodē ſeptimo. g° ille reſpectus accñtis ad ſubam nō minus eſt idē ſibi q̄3 reſpect9 creature ad deū. ¶ P̄. ſi iſte reſpect9 accñtis ad ſubam eēt aliud ab accñte. g° erit poſterioꝛ accñte. ↄñs eſt falſuz. g° ꝛ añs. ↄñtia p3. q2 reſpect9 eſt poſterioꝛ fūdamēto. falſitas ↄñtis pbat. tū. q2 accñs nō reqrit ſubm niſi pp ipm reſpectum quē h3 ad ipm. ſed ſi ille reſpectus eſt poſterioꝛ pōt accñs manere illo reſpectu circūſcripto. ꝛ p ↄñs pōt nō depēdē ad ſubm. qō eſt falſuz. tū q2 ſi accñs eſt pri9 illo reſpectu g° pōt ↄplere ↄcipi ſine illo reſpectu. ꝛ p ↄñs ↄplete diffiniri ſicut pri9 ſine poſteriori. ſed nō reqrit ſubm niſi ppt reſpectū quē h3 ad ipm. ergo pōt diffiniri ſine ſubo. qō ē ↄ phm. in h̄ ſeptimo. ¶ P̄. ſi iherētia ē aliud ꝛ poſterioꝛ accñte ſaltē vr eē ppria ei9 paſſio: q2 nihil vr imediati9 inherere accidēti q̄3 hitudo ad ſubm. ſed ſubm p ſe eē ſine ppria paſſione icludit ↄdictionē. ergo ipoſſibile eſt accñs eē ſine ppria iherētia. ꝛ p ↄñs nō differunt real'r. pbatio mino. q2 aliogn nulla ↄcl'o eēt ſimpl'r ſcibilis: q2 q̄cunq3

ꝯcl'o ꝓbat paſſionē de ſubo. ſi aūt pri⁹ paſſio poſſet ſepari a ſubiecto nulla talis ꝯcl'o eēt ſimplr̄ neccīa: ſed ꝯtingens nec ꝑ ꝯñs ſcibilis. ℭ Rñdeo tenēdo dictas ꝯcl'ones dicē do q̄ neutra iherētia q̄ accñs iheret ſubo ē d̄ eēntia accñ tis. puta albedis: ⁊ lʒ iherētia aptitudinalis ſit idē realiter accñti. tñ inherētia actualis diſtinguit̄ realiter.

Ad primū data maiori dico q̄ minor eſt falſa cū ꝓbat̄ ꝑ Ariſt. h̄ in lr̄a dico q̄ ꝓbatio peccat ex eq uocatione huius vocabuli in eo q̄. nō. n. ſemꝑ in eo q̄ eſt nota cāe formalis illi⁹ qd̄ ꝑcedit. nā vt dr̄. 5⁰ huius T ex. cō. 24. cap l'o de ſecūdū q̄. vel in eo q̄. quotiēs dr̄ cā totiēs dr̄ in eo q̄ vel ſm̄ q̄ ipm̄. ergo in eo q̄. pōt eē nota cuiuſ cūqʒ cāe illius qd̄ ꝑcedit. ⁊ iō cū ſuba vt ꝑdictū eſt expo nēdo lr̄am ſit aliq̄ cā accñtis. lʒ nō de eēntia ei⁹. iō accñs eſt ens in eo q̄ eſt tal' entis. i. talis cāe ⁊ in tali ordine cāu ſāti: nec tñ illa hītudo ad q̄ʒcūqʒ cām eſt ens formale: vel eēntiale in cāto: q̄ȝ tunc nullū cātum eēt formalr̄ abſolu tū. ℭ Ad ꝯfirmatione de q̄rto huius. dicēdū q̄ ſicut iam dcm̄ fuit ibidē q̄ illud ſile nō currit ſup q̄ttuor pedes. di ctū. n. eſt q̄ in exēplis eſt ꝯſiderare ſile ⁊ diſſile. nā qd̄ in oīb⁹ eſt ſile idē vtiqʒ eſt ⁊ nō. exēplū. vt ait Damaſcen⁹. ē g⁹ ſile in ꝓpoſito: q̄ȝ ſicut eſt ordo eēntialis vrine ad aial in eo qd̄ ſanū. ita eſt hītudo eēntialis iter ſubm̄ ⁊ accñs i hñdo entitatē: ſed eſt diſſimile: q̄ȝ ille ordo eſſentialis ad ſubm̄ nō eſt de eēntia accñtis. ſicut rō ſigni eſt eſſentialit̄ ſanū: vt dr̄ de vrina. in vrina. n. nō eſt aliq̄ forma abſolu ta a q̄ dicat̄ ſana. in accñte aūt eſt aliqd̄ abſolutū ꝑꝑ qd̄ formalr̄ dr̄ ens. lʒ ſup illud abſolutū fundet̄ ordo ad aliū .ſ. ſubm̄. ℭ Ad aliud ꝯcedo q̄ inherentia inheret accñti. puta albedini. alioqn albedo nō eēt formalr̄ inherens: ⁊ cū q̄ris de illa ſecūda inherētia dico q̄ illa eſt realr̄ eadē ꝑme. ⁊ ita eſt ibi ſtat⁹: q̄ȝ illa relatio eſt eadeʒ fundamēto ſine q̄ fundamentū eē icludit ꝯdictionē. hmōi eſt illa ihe rentia iherētie. q̄ȝ ꝯdictio eſt iherētia albedinis ad ſupfi ciē eſſe in actu vel aptitudi'e ⁊ nō iherere actu vel aptitudi ne. ſed ꝑꝑ rōnem oppoſitā nulla iherētia forme abſolute eſt ſibi eadē. q̄ȝ nō eſt ſimplr̄ repugnātia formā abſolutā ſimplr̄ eē: ⁊ tñ nō ineſſe. ℭ Ad aliud. nego ma. ⁊ cū ꝓbat̄ ꝑ relationē creature ad deū: dico q̄ nō eſt ſile. cū arguit̄ de diffinitiōe. dicēdū q̄ idētitas reſpect⁹ ad fundamētū: vel nō idētitas. nec depēdētia eēntialis ⁊ nō eēntialis nō eſt rō q̄ terminus talis reſpect⁹ vel dependentie cadat in diffōne fundamēti depēdētis: q̄ȝ tūc de⁹ magis poneret̄ in diffinitiōe cuiuſcūqʒ creature q̄ʒ ſuba in diffōne accñ tis. ſed cā eſt: q̄ȝ nulla forma pōt hēe ꝯceptū pfectū ꝗta tiuū ⁊ q̄ditatiuū niſi cointelligat̄ illud cui⁹ eſt forma. dif finitio aūt exprimit ꝯceptū pfectū diffiniti. ⁊ iō q̄ʒtūcūqʒ eēntialia forme exprimerent̄ ſine illo cuius eſt. ⁊ q̄dditas eius idicaret̄. nō tñ eēt ꝯceptus pfectus itellectum iō nec diffō. ſed creatū qd̄ eſt in ſe q̄dā ꝯpoſitū ſubſiſtēs ſi ꝯcipiat̄ in ſe itellect⁹ q̄eſcit ibi nō reqrens aliud cointel ligere. ℭ Ad aliud ꝯcedo q̄ ille reſpectus eſt poſterior ac cidente. ⁊ cū dicis p⁰ q̄ tunc accñs nō neccīo reqrit termi nū reſpectus. nego ꝯñtiā. bñ. n. pōt aliqd̄ depēdere a ter mino reſpectus: ⁊ tñ nō depēdere a reſpectu: ſi reſpectus ſit poſterior eo. ⁊ cū dr̄ q̄ nō reqrit terminū niſi ꝑꝑ iſtum reſpectū dico: q̄ vex̄ eſt ꝑꝑ iſtū reſpectum vt ꝯñteʒ neccīo nām fundamēti: ſed nō tñ vt reqſitū ad nām fundamenti tanq̄ʒ ꝑus ipſo. qd̄ aūt ſic eſt ꝑꝑ aliud nō oʒ q̄ in eodem ordine reqrat̄ in quo terminus reſpectiu⁹. ℭ Cuʒ dicis ſecūdo q̄ poſſʒ ꝯcipi ſine illo reſpectu ⁊c. dicēdū q̄ accñs poſſet vtiqʒ intelligi q̄ʒtū ad q̄dlibet qd̄ ꝑ ſe ꝑmo icludit̄ in ꝯceptu formali accñtis. nihil oīno nō itelligēdo de illo reſpectu. ℭ Sed dices ergo pōt diffiniri ꝑ ſua eēntialia. dico q̄ bñ pōt aſſignari aliqua rō indicās totā eēntiam accñtis. ſed illa nō eēt diffinitio: q̄ȝ nō eſſet expſſiua pfe cti ꝯceptus. itellectus. n. hñs illū ꝯceptū ſemꝑ depende ret ad aliqd̄ aliud terminās depēdentiā illi⁹: ⁊ cū dr̄ ſi re ſpectus ille nō neceſſario cointelligit̄. ergo nec terminus reſpectus reqrit̄ ad ꝯceptū accñtis. nego ꝯñtiam loquen do de ꝯceptu q̄etāte intellectū. ad illū. n. reqrit̄ cointelli gētia termini. nō tñ reſpectus ad terminū talis reſpectus ſiue depēdētie. ℭ Ad aliud dicendū q̄ illa iherētia actua lis nō eſt ꝑ ſe paſſio accñtis: ſed eſt accñs ꝑ accñs ⁊ reſpe ctus ēt extrinſecus adueniēs ſaltem cuicūqʒ abſoluto. Et cū dr̄ q̄ imediate inheret dico q̄ eſt falſum: imo ſi accñs puta albedo hʒ aliquā ꝓpriam paſſionē. illa imediatius inheret ſibi q̄ʒ illa inherentia. illa. n. paſſio ſit. a. a. neccīo ineſt albedini ſiue ꝯiūcte ſubiecto ſiue ſepate. inherentia aūt ineſt ꝯtingenter ⁊ nō ex nā albedis: ſʒ a cā extrinſeca. albedo. n. nō facit ſeipſam inherere ſed ipm̄ agēs albifi cans. ℭ Poſſet addi quarta ꝯcl'o q̄ illa inherētia actua lis eſt eadē realr̄ accñti relatiuo ſecūdo mō ſumpto. hanc oñdo ſic. illa relatio eſt eadē fundamēto ſine qua fūdamē tum eſſe includit ꝯdictionē. ſed inherētia actualis accñtis relatiui ē hmōi. g⁰ ⁊c. ꝓbatio mino. q̄ȝ reſpect⁹ ē realit̄ habitudo iter duo extrema. ⁊ iō ſicut tollere terminuʒ ad quē ipſius reſpectus ē deſtruere reſpectū. ita tollere illud cuius eſt reſpectus eſt deſtruere reſpectum ⁊ rōnem reſpe ctus: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯdictio eſt reſpectū nō iherere. q̄ȝ cui reſpe ctus eſt reſpectus iō reqrit neceſſario ſubm̄ vel fundamē tum cui actualiter inheret. Sic ad q̄ōnem.

Ad primum in oppoſitū dicendū q̄ eſto q̄ inherentia aptitudinalis ſit eadem realr̄ vel eēntialit̄ accidenti iuxta ſecūdam ꝯcl'onem: tñ q̄ȝ nō eſt de eſſentia eius iuxta primā ꝯcl'oneʒ alius ⁊ alius ꝯceptus formalis ⁊ q̄dditatiuus ſufficit ad ꝑcognoſci ⁊ ꝯcludi. ℭ Ad ſecūdū facit pro ꝑma ꝯcl'one. nā cū inherentia diſtiguat̄ ab accñ te ex nā rei. nō eſt nugatio dicendo accñs inherens. ſicut nec dicendo ens vnū. ⁊ ſic ꝯcedo q̄ iherētia nō eſt de eēn tia accñtis. ℭ Alr̄ forte poſſet dici. q̄ eēntia paſſionis ꝑ cognoſcit̄ q̄ʒtum ad q̄d nois. ſed demōſtrat̄ q̄ʒtuʒ ad q̄d rei. ⁊ iō nō obſtat ꝯ ſecūdam ꝯcl'onem. ℭ Ad primum ꝑ pte oppoſita rñſum eſt in corꝑe q̄ōnis. nam inherentia il la differens ab accidēte vtiqʒ inheret: nō q̄dem alia inhe rentia ſed eadē ſibi realr̄. ita q̄ ſtandū eſt in ſecūdo. ℭ Ad aliud de Boetio dico q̄ intelligit q̄ accñs hʒ de nā ſua q̄ inſit ſaltē in aptitudine. nō tñ q̄ inherentia talis ſit de ꝯceptu eius intrinſeco ⁊ formali.

ℭ Quare primū ens ⁊ non aliquid ens. ſed ens ſimpliciter ſubſtantia vtriqʒ erit. multipliciter q̄dem igitur dicitur ipſum primū. Sed ſubſtantia oīum primum rōne ⁊ notitia ⁊ tpe. Q̄ō. ij.

Queritur Utrū ſit verū q̄ ſubſtātia ſit primū oīum accñtiuʒ tpe vr̄ q̄ nō. nam eterno nihil eſt pri⁹ tempe. ſed aliqua accñtia ſunt eterna ſicut mo us ex. viij. phi. ergo tali accñte non eſt ſubſtātia prior tēpore. ℭ P. ſi ſic. ergo ſſubſtātia ꝑcedit tp̄s tpe. ꝯñs eſt falſum q̄ȝ eſſet tp̄s ante tp̄s i īfinitū. ꝯñtia pʒ. q̄ȝ tp̄s eſt accñs qd̄ dā. ℭ Cōtra. ph̄s hic in littera. T ex. cō. 4.

In iſta q̄ōne primo excludā multiplicē opionē. ſecundo dicā aliter ad q̄ōnem. ℭ Quantū ad primuʒ eſt vna opinio cōmēta. cōmento quarto hui⁹. cuius ſn̄ia ſtat in hoc q̄ ſi accñs aduenit corpori poſtq̄ʒ eſt corp⁹: vt ac cidens ſeparabile. tunc eſt prius tpe oī tali accñte aduēi ente. ſi vō non eſt accñs adueniens. ſed inſeparabile ⁊ ſem ꝑ ſimul cum eo. tunc ſuba ꝯpoſita non ꝑcedit accñs tpe: ſed ꝑcedit̄ a mā ſubſtātie ꝯpoſite. ℭ Sed ꝯ h̄ arguit̄. tum q̄ȝ hec opinio nō eſt ad mentē ph̄i. tum q̄ȝ in ſe eſt falſa. ex ꝑma via arguit̄. nā ph̄s ſupra eodē libro. T ex. cō. ij. ꝓbat q̄ ſubſtātia eſt primū ens ⁊ qualr̄ ſit primū ens. pu ta tpe. ſed primū nō eſt vex̄ de mā. ꝓbat. n. ſubam eē pri mā: q̄ȝ ꝑdicat̄ ſimplr̄ in q̄d: ⁊ q̄ȝ alia ſunt entia: q̄ȝ ſunt ta liter entis. ſed neutrū eſt vex̄ de mā. primū nō. q̄ȝ. 9. me tha. dr̄ q̄ mā ꝑdicat̄ denoiatiue de māto ⁊ nō in q̄d. ſecū dum ēt nō eſt vex̄ de mā. nā accñtia nō dicuntur entia: q̄ȝ

materie

materie.q; nõ ſunt in mã vt in ſubõ ſaltẽ accñtia pfecta. qđ ergo dr̃ de accñtibus iſepabilibus.q;.ſ.mã p̃cedit ea nõ eſt de intẽtione pħi. ℭ P̃. de eodẽ pbat pħs primitatem tpis ⁊ cognitiõis ⁊ diffinitiõis.ſed mã nõ p̃cedit cognitione.q; eſt ſcibilis p analogiã ad formã ex p° pħicoꝝ Tex.cõ.69.⁊ q; actus eſt p̃oꝛ cognitiõe q̃ȝ potẽtia.ex.9. metha.Tex.cõ.13.mã aũt eſt in potẽtia reſpectu accñtis ſilr nec p̃cedit diffõne:q; ſuba ꝯpoſita cadit in diffõne accidẽtis.⁊ nõ mã.nam.7.metha.Tex.cõ.17.dr̃ q accñtia copulata hñt diffõnẽ p ppriũ ſubm. ℭ Ex 2° via arguiẽ ſic.Si mã p̃cedit accñs tpe aut h̃ ẽ veꝝ de mã ſm ſe: aut vt eſt ſub aliq̃ forma.nõ p° mõ:q; vt ſic nõ eſt ſub tpe cũ ſit ingñabilis ⁊ incoꝛruptibilis.ex p° pħi.Tex.cõ.82.nec 2° mõ.q; vt ſic aut eſt ſub forma accñtali:⁊ ſic nõ eſt p̃oꝛ tpe.q; vt eſt ſub forma nõ eſt p̃oꝛ forma.aut vt ẽ ſub forma ſubali:⁊ tũc habeẽ ppoſitũ.q; ſuba cõpoſita ẽ prioꝛ. ℭ P̃.ſi ſic.ſeqẽ q ſint accñtalia q̃ non p̃cederent ab aliq̃ ſuba.ſ.accñtia ppria coꝛpoꝝ ſupceleſtiũ.qđ eſt ꝯ pħm. pbatio ꝯñtie.q; in celo vel eſt mã vel nõ.ſi nõ vt dicit cõmẽ.in de ſuba oꝛbis.tũc talia accñtia nõ p̃cedunẽ.q; mã ñ p̃cedit.nec p̃t dici q p̃cedanẽ a ſuba cõpoſita:q; illa accidentia ſunt inſepabilia.ſi aũt ſit ibi mã illa nõ p̃cedit tẽpoꝛe ſubam cõpoſitã cuȝ ſuba celi ſit gñalis ⁊ eterna ſm pħm.⁊ p ꝯñs non precedit accidentia.

Alia eſt opinio q̃ dicit q ſuba duplr cõſideraẽ.vno mõ inq̃ȝtũ h̃.⁊ ſic non p̃cedit nec̃io accñs tẽpe.alio mõ inq̃ȝtũ ſuba cõiter.⁊ ſic eſt prioꝛ accidente tpe.pbaẽ ſic. nã illud qđ ꝯuenit ſpẽi nõ repugnat generi nec alicui iferioꝛi rõne generis.nã ſi hẽre alas ꝯuenit aui nõ repugnat aiali hẽre alas.nec alicui inquãtũ aial.ſed aliqua ſuba p̃cedit tpe oẽ accñs.ſ.pri° cã.ergo ſubſtãtie inq̃ȝtũ ſubſtãtia non repugnat p̃cedere oẽ accñs tpe ⁊ duratione.⁊ per ꝯñs non repugnat alicui ſubſtãtie inq̃ȝtũ ſuba eſt. ℭ Cõtra iſtam opinionẽ ſunt rõnes pbãtes cõmenta expõnuȝ non eſſe ad mentẽ pħi. p3.tũ q; non ſeqẽ: deus q eſt ſimpliciter pri⁹ p̃cedit.ergo ſuba q̃ eſt poſterioꝛ p̃cedit.mõ vr̃ peccare ſm ꝯñs. tum q; deus non eſt in aliq̃ genere vt vr̃ rõ opinionis ſupponere in mi. Itẽ ſaltẽ deus nõ p̃cedit tẽpoꝛe tempus vt ſuperius arguebatur.

Alia eſt opinio que dicit q ppõ pħi eſt vera p ſe ⁊ falſa p accñs.⁊ ꝯſiles ppões inueniunẽ a pħo frequenter.vñ in.6 pħi. ſupponit pħs q in mobili ſit accipe motũ velocioꝛẽ ⁊ tardioꝛẽ in infinitũ.⁊ tñ in octauo dicit q aliqs motus ita velox eſt q nullus ſit velocioꝛ.ſicut motus primus.illa.n. ppõ vera eſt p ſe.ſ.rõne motus in ſe accipiẽdo mouẽtia pportionabilia motui.eſt tñ falſa per accñs: vt.ſ.ꝯbiẽ ad talẽ motũ vel talẽ ſilr in ppoſito ſubſtãtie inq̃ȝtũ eſt de ſe non repugnat p̃cedere oẽ accñs tpe ex quo non depẽdet ab aliqqo accñte:nam ꝯceptus cõpletus ⁊ q̃dditatiuus põt de ſuba hẽri circũſcripto oĩ accñte. repugnat tñ alicui ſube.ſed h̃ accidit.⁊ iõ ppõ pħi eſt vera p ſe ⁊ falſa p accñs. ℭ Contra.q; ſi ſic.g° ꝯclõ demonſtrationis nõ eſt p ſe neceſſaria.ꝯñs eſt falſum ex p° poſte.q; demõſtratio eſt nec̃ioꝝ ⁊ eoꝝ tñ q̃ ſunt p ſe. pbatio ꝯñtie:q; neceſſariũ eſt qđ nõ ꝯtingit alr ſe hẽre ex.5°. metha.caplõ de nec̃io.Tex.cõ.6.ſed p te ſubm põt eẽ ſine paſſione.quare ꝯtingit alr ſe hẽre q̃ȝ q paſſio inſit ſubiecto. ℭ Confirmaẽ.q; q̃ro vñ ſit illa accñtalis.nõ ex pte paſſionis:q; ſemp ineſt ſubiecto.nec ex pte ſubiecti q; ipm eſt cã neceſſaria paſſionis.quõ ergo eſt falſa p accñs illa propoſitio.

Quantũ ad ſecũdũ dico tria.primũ eſt q qñ ſuba diciẽ prioꝛ tpe nõ accipiẽ h̃ tp̃s vt diffiniẽ.4°.pħi. nam prioꝛitas tpis eſt ipſius ſube inq̃ȝtũ ſuba eſt.ſed tẽpus nõ eſt mẽſura niſi motus ⁊ q̃etis ⁊ eoꝝ q̃ ſunt in motu ⁊ q̃ete.ſuba autem ſm ſe nõ eſt aliq̃d tale. ſed abſtrahit a motu ⁊ q̃ete.ergo ⁊c. ℭ Secũdũ dcm̃ eſt.q nõ accipiẽ hic tp̃s p q̃cũq; duratione vel mẽſura extrinſeca ſucceſſiua alia ab eẽntia rei.nam de illa eẽt qõ:q; tunc ſuba poſſet illã p̃cedere cũ ſit ei accñs.⁊ ſic p̃cederet illã durationẽ.⁊ tunc q̃raẽ.de illa duratiõe.⁊ ſic in ĩfinitũ. ℭ Tertium dcm̃ eſt. q prius tpe h̃ diffiniẽ ſicut p3 in lr̃a.qđ p̃t ſeparati eſſe ſine alio.⁊ aliud nõ ſine ipſo:⁊ iſto mõ ſuba eſt prioꝛ oĩ accñte vno mõ.⁊ alio mõ nõ. ℭ Vñ ſciẽdũ eſt q pri⁹ tpe vt dcm̃ eſt.ẽ poſſe hẽre ſine alia:exñtiã actualẽ ⁊ prioꝛẽ q̃ȝtũ eſt de ſe.ita .ſ. q ſibi nõ repugnat. eo q in nihilo dependet ab eo.⁊ tale pri⁹ ſatis põt dici pri⁹ nã.nihil.n.eſt prius nã qđ nõ ſit ẽt illo mõ prius tpe.q aũt aliq̃d poſſit p̃cedere aliud illo mõ põt eſſe duplr.vno mõ.q; nõ dependet ab illo.alio mõ:q; nõ eſt cã nec̃ia illius.qđ probatur p oppoſitũ.q; ſi nõ põt ab illo ſepari.h̃ ẽ.vel q; dependeret ab illo.vel q; eſt nec̃ia cã illius. ℭ Ad ppoſitũ dico q ſuba ꝯpata ad accñtia ſepabilia ẽ p̃oꝛ tempoꝛe vtroq; mõ.ꝯpata aũt ad accñs inſepabile puta ad ppaȝ paſſionẽ:ẽ p̃oꝛ vno mõ:q;.ſ.nõ depẽdet.ſed nõ alio mõ q;.ſ.eſt cã.imo h3 cãm nec̃iam reſpectu paſſiõis.iõ nõ ẽ prioꝛ iſto mõ.p° ergo mõ eſt ſepabilis mõ p̃ppoſito.⁊ vt ſic nõ repugnat ſube exiſtere ſine quocũq; accñte.

Ad primum principale p3 ex dictis.nã equocat de tpe lȝ.n.nihil ſit prius motu eterno. accipiendo tp̃s p° mõ.tñ tali motu põt eẽ ſuba prioꝛ tpe.puta ſubſtãtia mobilis.q; nõ depẽdet ab eo.q̃uis foꝛſan nõ poſſit ſepari inq̃ȝtũ cãt neceſſario. ℭ Ad ſecũdũ dr̃ q tp̃s cõſideratur duplr.vno mõ vt eſt paſſio primi mobilis. alio mõ vt eſt menſura.p° mõ p̃cediẽ tpe a p° mobili: ſed non ſecũdo mõ. ℭ Cõtra.q; oẽ qđ p̃cediẽ tpe ab alio nõ ẽ tũc qñ p̃cediẽ.ſi g° tp̃s vt paſſio p̃cediẽ tpe ⁊ nõ vt eſt menſura: ſeqtur q illud tp̃s realr ſimul erit ⁊ nõ erit:q; tẽpus vt paſſio nõ eſt qñ p̃cediẽ:⁊ tp̃s vt mẽſura eſt q; nõ precediẽ ſed tp̃s paſſio:⁊ tp̃s menſura ſũt idẽ realr.ergo idẽ realiẽ eſt ⁊ nõ eſt ſil. ℭ Alr ergo dicẽdũ ſicut pri⁹. q nõ accipiẽ h̃ tp̃s ppe vt ẽ numer⁹ mot⁹.ſuba g° p̃cedit tp̃s ppe dcm̃ tpe iproprie dicto quatenus non dependet a tempoꝛe.

ℭ Sed ſuba oĩum primũ rõne. Qõ.iij.

Queritur Utrũ ſuba ſit primuȝ oĩum accñtiũ diffõne.ita q ſubſtãtia cadit in diffõne cuiuſcũq; alterius. Videẽ q nõ.nã diffinitio ppria ⁊ ſufficienẽ ꝯſtituiẽ ex gñe pprio ⁊ dr̃ia. ſed oẽ accñs h3 genus ppriũ ⁊ ppriã dr̃iaȝ ergo diffõ ppria ⁊ ſufficiens põt haberi de accñte ſine ſuba.maioꝛ p3.ex.8.metha. Tex.cõ.9. vbi dr̃: q in diffõne eſt q̃d ⁊ q̃le.ſ. ꝯceptus generis q eſt q̃dditatiuus.⁊ ꝯceptus dr̃ie q eſt q̃lificatiu⁹. minoꝛ p3.q; diuerſoꝝ generꝝ ⁊ non ſubalternatim poſitoꝝ ſunt diuerſe ſpẽs ⁊ dr̃ie.ſuba autem ⁊ accñs ſunt in diuerſo genere. ℭ P̃.rõ quã ſignificat nomẽ eſt diffõ.ex.4.metha. Tex.cõ.28.ſed nomẽ accñtis non ſignificat ſubam.ergo ſuba non d3 poni in eius diffõne. ℭ P̃.ſi ſic.ergo erit nugatio dicendo.naſus ſimus.ꝯñs eſt falſum.ergo ⁊ añs. pbatio ꝯñtie.q; ad videndũ nugationẽ ponẽda eſt rõ p noĩe. ſed poſita rõne ſimi q̃ eſt ſm te naſus cauus:p3 q dicẽdo naſus ſimus.eſt dicere naſus naſus cauus. ℭ P̃.accñs põt eſſe ſine ſubõ.ergo ſubm nõ d3 poni in diffõne accñtis.ꝯñtia eſt euidens. pbatio añtis.tũ q; deus eſt cã pfecta ſimplr.pfectũ ſimplr eſt qđ nõ h3 excedentiã. vt p3.5. huius.Tex.cõ.21.caplõ de pfecto.ſed ſi prima cã cũ ſecũda poſſet facere.qđ nõ põt p ſe:hẽret excedẽtiã. q; ipſa cũ ſecũda excederet ſeipaȝ ſolã.g° ſi p° cã põt facẽ accñs ꝯcurrẽte ſubõ vt cã ſcđa poterit ipm facere p ſeipm ſine ſubõ.⁊ de facto facit ĩ ſacrõ altaris.tũ q; aliq̃ accñtia dicunẽ ſepabilia.pñt ergo ſepari.⁊ p ꝯñs ſine ſubõ diffiniri ℭ Cõtra. Ariſto.in littera.Tex.cõ.4.

ℭ Reſpondeo ad qõnẽ.⁊ dico cũ pħo iſtaȝ ꝯclõnẽ.ſ. q ſuba eſt primũ oĩum entiũ diffinitione.ita q nec̃io cadit in diffõne cuiuſlibet alterius.hãc pbo ſic.oĩs diffõ pfecta exprimit pfectũ ꝯceptũ ⁊ q̃tatiuũ ĩtellectus.ſed multa diffõ accñtis ſine ſuba ẽ hmõi.g° neceſſario ſuba cadit in diffõne cuiuſlibȝ alterius.ſ.accñtis

maioꝛ pȝ. ex rõne diffõnis. ꝓbatio minoꝛis. qꝛ oẽ accñs
hȝ rõne foꝛme inherẽtis. talis aũt non põt hẽri pfectus
ↄceptus qetãs intellectũ ſine illo cui inheret. ↄcept⁹ autẽ
pfectus foꝛme inherẽtis nõ põt hẽri qetãs itellectuȝ: niſi
cointelligat id cuius eſt. ⁊ cui inheret. ¶ P̃. ⁊ redit ĩ idẽ
ſicut ↄuenit aliqbus qd: ſic ⁊ diffõ. ſed accñtia nõ hñt qd
nec ſunt entia. niſi qꝛ entis mõ perpoſito in lr̃a. ergo nec
habẽt diffinitionem: niſi qꝛ entis. i. ſubſtantie. ⁊ p ↄñs in
coꝛum diffinitione debet poni ſubſtantia.

Ad primuȝ in oppoſitũ dicẽdũ. q nõ oẽ ↄſtitutũ ex ꝓ
prio gñe ⁊ ꝓpꝛia dr̃ia ẽ pfecta diffõ: metha.
loquẽdo. ⁊ iõ in ꝓpoſito tale aggregans genus ⁊ dr̃iam
accñtis nõ erit diffõ ꝓꝑ cãm dictã: qꝛ non exꝑmit qddita
tem oĩno ⁊ pfecte ꝑtermittẽdo habitudinẽ ad ſubam. qꝛ
ergo diffõ dat cã ĩnoteſcẽdi notitia ⁊ ↄceptu qdditatiuo ĩ
tellectus: qđ non fit in ꝓpoſito. niſi ſuba addat. iõ oȝ ad-
dere ſubm̃. ¶ Contra. qꝛ qcqd p̃dicat de alio ꝓpꝛie p̃di-
cat ſm rõnem alicui⁹ p̃dicatoꝝ poſitoꝝ p° thopicoꝝ. vel
ſub rõne alicuius de qnqȝ vlibus. ſed dicẽdo ſic. albedo ẽ
coloꝛ. a. intelligẽdo p. a. ꝓpꝛiã dr̃iam: non eſt p̃dicatio ni
ſi vt diffinitio: vt pȝ inductiue. ⁊ qꝛ phs deſcribẽs diffõnẽ
dicit. q diffõ eſt oꝛo indicãs qd eſt eẽ rei. ſed coloꝛ. a. eſt
hmõi indicãs rõnem ⁊ qdditatẽ albedinis ⁊c. ¶ Rñdeo
vno mõ q logice loquẽdo coloꝛ. a. p̃dicat de albedĩe: vt
diffõ: qꝛ logicus extẽdit diffõnẽ ad illã q̃ eſt ex gñe ⁊ dr̃ia
ſolũ. non aũt methaphice loquẽdo: qꝛ non exꝑimit ↄce-
ptũ pfectũ illius cui⁹ eſt. ſi illud ſit dependẽs. ¶ Alr̃ põt
dici q reducit ad aliqd illoꝝ. ſicut hõ eſt ſuba aĩata ſenſi
bilis: nec eſt gen⁹ nec dr̃ia ⁊c. reducit tñ ad p̃dicatũ de dif
finitione: lȝ non ſit v̇a diffõ hoĩs: q̃tenus non exꝑimit cõ
plete totã rõnem ⁊ eẽntiã hoĩs. qđ tñ dȝ facere diffõ. Si-
milit dico in ꝓpoſito. ¶ Ad aliud dr̃. q accñs in ↄcreto
dat itelligere ſubm̃ in ſuo ſignificato. ꝓꝑ qđ dȝ poni ĩ ei⁹
diffõne. ¶ Contra. qꝛ tũc accñs abſtractũ non diffiniret
p ſubm̃ cũ nullo mõ det itelligẽ ſubm̃. ⁊ cũ accñs abſtra-
ctũ ſit verius in gñe accñtis: hr̃ ꝓpoſitũ q in diffõne ac-
cidẽtis qđ eſt maxime accñs non ponit ſubm. Alr̃ g° di-
cendũ q non eſt ꝓpt modũ ſignificãdi ↄcretũ q ponitur
ſubm̃ in diffõne accñtis: ſed iõ eſt: qꝛ accñs ſm ſe depen-
det ſaltẽ aptitudĩalr̃: ⁊ non eſt ens niſi dependẽs ſit. ⁊ ꝓꝑ
h̃ ponit ſubm̃ ad h̃ q ↄplete diffiniat ꝓꝑ ipſam rẽ ſigni
ficatã. ⁊ vt habeat ↄceptus pfectus quietãs intellectum.
¶ Ad aliud dicẽdũ q non ẽ nugatio dicẽdo naſus ſim⁹.
Ad ꝓbationẽ dicendũ ſicut dicit phs ĩfra. q rõnes tales
ſeu diffõnes non ſũt certe: qꝛ naſus non eſt p ſe de intelle
ctu ſimi. ſed eſt additũ. ¶ Contra: qꝛ tunc non differt di-
cere naſus ſimus. ⁊ naſus cauus. ⁊ p ↄñs idẽ erit ſim⁹ ⁊
cauus. ↄñs eſt falſum. ꝓbatio ↄñtie. qꝛ tolle eq̃lia ab eq̃-
libus: ⁊ q̃ relinquunt ſũt eq̃lia. ſi ergo tollas ly naſus hic
inde remanet ly ſimus ⁊ cauus. ergo ſimus ⁊ cauus erũt
idem. ¶ Rñdeo. q ſi ſimũ nõ hȝ p ſeipm naſum intra in-
tellectũ ſuũ vt dcm̃ eſt. nihilominus tñ non eſt idem ſimũ
⁊ cauũ: qꝛ ſimũ non dicit tñ cauitatẽ: ſed aliquã certã ha
bitudinem ad naſum. rõne cuius differũt. ¶ Ad aliud de
pꝛima cã. ↄcedo añs: ſed nego ↄñtiã: qꝛ dato q añs eẽt ſe
patũ: tñ depẽdet ſaltem aptitudinaliter ad ſubam: rõne
cuius ſine ſuba non poſſet pfecte diffiniri: ⁊ cũ dr̃: accñs
eſt ſepabile. dicendũ q nõ eſt ſepabile qꝛ poſſit ſepari: ⁊
eſſe p ſe ſine ſubo: niſi p potentiã diuinã. ſed dr̃ ſepabile:
qꝛ coꝛrũpit p⁹ ſepatõeȝ ẽt manẽte ſubo. ſic ex alia pte dr̃r
accñtia iſepabilia: qꝛ nõ pñt nõ eſſe ſubo exiſtente.

¶ Sed ſubſtãtia omnium pꝛimum ratione ⁊ no
titia ⁊c. .Qõ. iiij.

Queritur Utrũ ſubſtãtia ſit p̃mũ oĩum
entium cognitõe. ¶ Uidetur
q nõ. nam oĩs cognitio oꝛit a ſenſu. ſȝ
accñtia ſunt ſenſibilia. nõ ſuba. ergo ac
cidens pꝛius cognoſcitur q̃ȝ ſubſtãtia.
¶ P̃. pꝛimo de aĩa. T. ex. cõ. ij. dr̃. q ac

cidenti a magnã ꝑtẽ ↄferũt ad cognoſcendũ qđ qd eſt. g⁹
accñtia ꝑcognoſcunt ipſi qđ qd eſt ⁊ ſube. ¶ Cõtra. phs
.7. methaphice. T. ex. cõ. 4.

Reſpondeo In iſta qõne p° ꝑmittã vnã diſtinctioneȝ.
2° oñdam. duplicem ↄclõnem. ¶ Quãtum ad pꝛimũ: ſit
iſta pꝛima diſtinctio: q̃dam eſt pꝛimitas gñationis. q̃daȝ
pꝛimitas pfectionis. q̃ aũt ſũt pꝛioꝛa gñatiõe ſũt ĩpfectio
ra. ⁊ ecõuerſo q̃ ſũt pꝛioꝛa pfectione: ſũt poſterioꝛa gñatio
ne. vt pȝ ex. 9. methaphice. T. ex. cõ. v.

Quantum Ad ſecũdũ ſit iſta p° ↄclõ. ſuba nõ eſt pꝛimũ
oĩum entiũ cognitione: pꝛimitate gñationis
Hanc oñdũt due rõnes facte ad oppoſitũ. pȝ. ¶ Secũda
ↄclõ ſit iſta. ſuba eſt pꝛimũ oĩuȝ entiũ cognitiõe: ꝑmitate
pfectiõis. Hãc oñdo. nã cognitio ipſi⁹ qđ qd ẽ ẽ pfectiſſi
ma. vt dicitur in eodem ſeptimo. T. ex. com. 4. quod ergo
maxime habet quod qd eſt: eſt pfectius cognoſcibile. ſed
ſuba pfectiſſime hȝ qđ qd eſt. ergo eſt cognoſcibile pfectiſ
ſimũ. maioꝛ pȝ. qꝛ ẽt in his q̃ nõ hñt ſimplr̃ qđ qd eſt vt
ſũt accñtia ĩpfectiſſima eſt eoꝝ cognitio: qñ cognoſcit qd
eoꝝ eo mõ quo hñt qd. ⁊ hec eſt rõ phi in littera.

Ad Argumẽtũ in oppoſitũ dicẽdũ q arguit de pꝛioꝛi-
tate gñationis. vt dcm̃ eſt. ¶ Cõtra. qꝛ accñtia ſunt
pꝛioꝛa cognitione ⁊ pꝛioꝛitate pfectionis. nã cognoſcibile
nõ cognoſcit: niſi qꝛ eius ſpẽs eſt in cognoſcente. ſed in ĩ-
tellectu eſt ſpẽs accñtis. non ſube. ergo accñs pfectius co
gnoſcit. maioꝛ pȝ. ſed ſecũda ꝑs minoꝛis affirmatiua ꝓ-
bat. qꝛ intellectus agẽs eſt abſtractiuus illoꝝ q̃ ſũt in fã-
taſia. ſed ſpẽs accñtis ſũt in virtute fantaſtica. ergo ⁊c. ſe-
cũda ꝑs negatiua ꝓbat. qꝛ nihil eſt in intellectu qn pꝛius
fuerit in ſenſu. ex p° poſte. ſi ergo ſpẽs ſube eẽt in intelle-
ctu pꝛius eſſet ĩ ſenſu. ⁊ ſic poſſet ſpẽs cognoſci ſubſtãtia
a ſenſu. qđ ẽ falſuȝ. qꝛ oĩa ſenſibilia ſũt accñtia. puta quã
titas. q̃litas ⁊c. ¶ Rñdet negãdo minoꝛẽ. eo q ſpẽs ſub
ſtãtie eſt in ſenſu inuoluta cũ ſpẽ accñtis. nõ tñ facit ſen-
ſum nec eſt pꝛincipiũ ſentiendi. ſed appꝛhenſa ſpẽ accñtis
a ſenſu: virtus ſupioꝛ. puta intellectus: ſuffodiẽdo ſub ſpẽ
accñtis ſpẽm ſubſtãtie: cognoſcit ſubam p ꝓpꝛiã ſpẽm.
eo mõ quo eſtimatiua in agno p ſpẽm inimicitie quã ſuf-
fodit p ſpẽm appꝛhenſam p ſenſum: cognoſcit inimicitiaȝ
lupi. lȝ ſpẽm inimicitie non cõpꝛehẽdat p ſenſum. ¶ Con
tra. qꝛ illud qđ pñs ĩmutat intellectũ eius abſentia poteſt
cognoſci qñ nõ imutat. ſicut viſus cognoſcit tenebrã qñ ñ
imutat a lumine. ex ſecũdo de aĩa. T. ex. cõ. 103. ſi ergo in
tellectus põt cognoſcere nãliter pñtiam ſube panis: ita ⁊
abñtiã in ſacro altaris poſſet cognoſcere. qđ eſt euidenter
falſum. ¶ Aliter dr̃. q in intellectu nõ eſt niſi ſpẽs accidẽ
tis: que ĩmediate cãtur ab accñte ⁊ mediate a ſubſtãtia. ⁊
iõ p° repñtat accñs. ſecũdo ſubam. ¶ Contra. nulla ſpẽs
põt diſtincte repñtare illud qđ eſt pfectius eo cuius ẽ ſpe
cies. ſed ſuba eſt pꝛioꝛ q̃ȝ accñs. ẽt cognitione. vt h̃ dr̃. er-
go ſpẽs accñtis nõ põt diſticte repñtare ſubſtãtiã. maioꝛ
pȝ. qꝛ al's ſĩlitudo alicuius albi remiſſi repñtaret album
intenſum. ⁊ tũc qñcũqȝ videret albũ remiſſum videretur
albũ intenſum. qđ eſt falſum. ¶ Confirmat. qꝛ cũ aliqñ
accñs ſit p ſe. vt in ſacro: quo mõ ſpẽs accñtis repñtabit
ſecũdario ſubam. cũ ibi ſint ſola accñtia. ¶ Alr̃ dr̃. q ſub
ſtantia cognoſcit p diſcurſum ab accñtibus arguẽdo ad
ſubſtantiam. ¶ Contra. qꝛ cũ oĩs cognitio diſcurſiua ſit ĩ
pfecta: ſeqt q ſuba ĩpfectius cognoſceret q̃ȝ accñs. qđ ẽ
ↄ phm h̃. ¶ Alr̃ ergo dicendũ. q ſuba eſt pfectius cogno
ſcibile ſimplr̃. tñ aliqd aliud põt pfecti⁹ cognoſci a nobis
ſm ꝓpoꝛtionẽ cognoſcibilitatis ſue. nec illa repugnant.
Exemplũ. ſpẽs alicuius albi remiſſi pfectius mihi repñ-
tat ipm albũ cuius ẽ ſpẽs q̃ȝ ſpẽs ſolis repñtet oculo aq̃-
le ipm ſolem. ⁊ magis video albũ ſm ꝓpoꝛtionẽ viſibili-
tatis ſue: q̃ȝ aq̃la ſolẽ ſm ꝓpoꝛtionẽ viſibilitatis ſue: licȝ
ſimplr̃ ſol ſit pfectius viſibile q̃ȝ tale albũ. ¶ Ad formã.
cũ dr̃ q illud pfecti⁹ cognoſcit cui⁹ ſpẽs ẽ in itellectu. di
co q verũ eſt ſm ꝓpoꝛtionẽ ſue cognoſcibilitatis. ⁊ tñ h̃ ñ
obſtãte ſubſtãtia de ſe eſt pfectius cognoſcibile in ſe: ⁊ ẽt

in nobis

in nobis ſi poſſemus ad illā ptingere: ſed nō poſſumus i iſta vita. ꝓpō gᵒ. phi eſt ſic itelligēda ꝙ ſuba eſt in primū cogoſcibile. ꝑmitate pfectōis ſimplr ⁊ in ſe. ꝫ nō nobis. vt ſic dcm̄ phi itelligat methaphice. ⁊ nō aiaſtice. q̄ diſtinctio patebit inferius in hoc eodem ſeptimo.

Quare ſi ſpecies materia eſt prioꝛ ⁊ magis ens. ⁊ ipſo quod ex vtriſqꝫ prioꝛ erit propter eandem rationem ⁊c. Qō. v.

Queritur Utrū forma ſit prioꝛ mā ⁊ cōpoſito. ⁊ magis ens vtroqꝫ. Uidet ꝙ nō ſit prioꝛ ꝯpoſito. naꝫ oē ꝑ accn̄s eſt poſterius eo qd̄ eſt ꝑ ſe. ex 2ᵒ phico. caplo de caſu ⁊ fortuna. Tex. cō. 66. ſed forma eſt ꝑ accn̄s reſpectu ꝯpoſiti. ergo ⁊c. ꝓbatio mioris: qꝛ fieri ⁊ gnāri eſt ꝑ ſe via ad eſſe. ergo illud qd̄ fit per ſe. ⁊ qd̄ fit ꝑ accn̄s ē ꝑ accn̄s: ꝫ ꝯpoſitū fit ꝑ ſe. forma āt ꝑ accn̄s. vt hētur in h eodē ſeptimo. Tex. cō. 26. gᵒ ⁊c. P̄. ꝙ nō ſit magis ens q̄ꝫ ꝯpoſitū: nā illud dꝛ pfecti⁹ ens alio qd̄ includit totū illud ⁊ aliqd vltra. ſed ꝯpoſitū ē hmōi reſpectu forme. nā ꝑter entitatē forme icludit ēt aliā entitatē. ſ. entitatē māe. P̄. ꝙ non ſit magis ens q̄ꝫ mā. nā qd̄ plib⁹ ſubſtat eſt magis ſuba. vt dꝛ in p̄dicamētis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s magis ens. P̄. ꝙ nō ſit p̄oꝛ q̄ꝫ mā. nā poſteri⁹ eētialr nō pōt eē ſine priori. ſed ecōuerſo. ſi ergo forma eſt prioꝛ q̄ꝫ mā dꝛ ꝙ mā nō poſſit eſſe ſine forma: ſed ecōuerſo: qd̄ eſt abſurdum. Cōtra. phs hic in littera. Tex. cō. vij.

Respondeo In iſta q̄ōne declarabo tres ꝯcluſiones. Prima ꝯclo ſit iſta. forma ē p̄oꝛ mā. ⁊ magis ens. Hāc oñdo oīs act⁹ ē prioꝛ potētia ſimplr ⁊ p̄oritate pfectiōis. ex. 9. metha. Tex. cō. 13. ſed forma ē act⁹ ⁊ pfectio māe: mā aūt eſt pfectibilis vt potētia. gᵒ forma ē prioꝛ mā ⁊ magis ens. Secūda ꝯclo ſit iſta. forma ē p̄oꝛ ꝯpoſito. Hāc oñdo ſic. mā eſt prioꝛ ꝯpoſito ſicut pꝛicipiū principiato. ſed forma eſt prioꝛ mā. ex pᵃ ꝯclone. ergo forma eſt prioꝛ ꝯpoſito. nā qcqd eſt pri⁹ priore eſt pri⁹ poſteriore. Hāc rōnē tangit Ariſto. in lr̄a. Cōfirmat. qꝛ pꝛicipiū eſt prius principiato. ſed nō tm̄ mā ſed ēt forma eſt pꝛicipiū ꝯpoſiti. ergo ⁊c. Tertia ꝯclo ſit iſta. forma nō eſt magis ens ꝯpoſito. h pꝫ ꝑ ſcdam rōnem in pede. nā illud dꝛ pfecti⁹ ens alio qd̄ icludit illud ⁊ plus. ſed ſic ē cōpoſitū reſpectu forme. qꝛ icludit formā ⁊ mām. ergo eſt magis ens ⁊ pfecti⁹ ⁊c. Cōtra. qꝛ act⁹ eſt pfectio ſimplr aliꝫ nō attribueret primo enti. gᵒ cuius verius ieſt rō act⁹ illud dꝛ ſimplr pfecti⁹. ſed forma eſt pᵒ ⁊ eētialr act⁹. cōpoſitū aūt nō niſi ꝑ formā eſt in actu. ergo forma eſt pfectioꝛ ſimplr ipſo ꝯpoſito. Rn̄deo. cui ieſt verius ratio actus illud pfectius ē ſimplr ⁊c. dico ꝙ verū ē ceteris paribus. ſed in ꝓpoſito nō ſūt cetera paria. nā ipm̄ cōpoſitū icludit ipſam formā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s qcqd pfectionis eſt i forma. ⁊ adhuc aliqd aliud addit ad pfectionē ei⁹. Sed qd ad Ariſto. q dicit ꝙ forma eſt prioꝛ ⁊ magis ens q̄ꝫ ꝯpoſitū. Rn̄deo ꝙ ly pri⁹ ⁊ magis itelligit nō ſm̄ pfectionem. ſed ſm̄ pꝛicipalitatē ⁊ indepēdentiaꝫ: qꝛ entitas principij principalioꝛis qd̄ eſt forma eſt idepēdēs reſpectu pꝛicipiati qd̄ eſt cōpoſitū. ⁊ reſpectu principij minus principalis qd̄ eſt ipa mā. principiatū enim dependet a principio potiſſime principaliori. ⁊ non ecōuerſo.

Ad primum In oppoſitū dicendū ꝙ forma in cōpoſito hꝫ duplex eſſe. ſ. eſſe ꝓpꝛiū. ⁊ eē cōicatū ſibi a ꝯpoſito. ꝑ illud eē ꝓpꝛiū qd̄ eſt ens ꝑ ſe eſt prioꝛ cōpoſito. illud tm̄ eſſe ꝓpꝛiū nō eſt eē exn̄tie quo cōpoſitū eſt ꝑ ſe ens: qꝛ tali eē forma ipſa eſt ꝑ accn̄s. ſicut ps ꝑ eē toti⁹ ſed eſt eē ꝓpꝛiū forme tā qditatiuū q̄ꝫ eſſentie. ⁊ ſm̄ illud eſſe p̄cedit ꝯpoſitū nālr. cū gᵒ dꝛ ꝙ forma ē ens ⁊ fit ꝑ accn̄s: verꝫ ē de entitate q̄ eſt ꝑ ſe cōpoſiti. ⁊ de tali eē ꝓcedit ꝓbatio: qꝛ ad tale eē ꝑ ſe gnātio terminat tm̄ nihilominus forma eſt ens ꝑ ſe ſm̄ eſſe ꝓpꝛiū. Ad ſecūdū dicēdū ꝙ ꝯcludit ꝓ tertia ꝯclone. ⁊ iō ꝯcedat. Ad tertiuꝫ dicēdū ꝙ ꝑ ſe rō ſube nō eſt ſubſtare in potētia receptiua ſicut ſubſtat mā. ſed rō ꝑ ſe ſube eſt ꝑ ſe exiſtere ſepabilis ab alijs nō depēdēs. ſed illud nō ꝯuēit māe niſi ꝑ formā. Ad phm in p̄dicamētis. dicēdū ꝙ prima ſuba nō dicit maxime ſuba. ex h ſolū ꝙ ſubſtat alijs. ſed qꝛ exiſtit in ſe nō depēdēs. ⁊ ita in ꝓpoſito itelligit reſpectu ſubaꝝ ſecūdaꝝ ⁊ accn̄tiū. ⁊ nō reſpectu forme ꝑ quā pri⁹ ſuba ſubſiſtit. Ad q̄rtū forte dici poſſet. ꝙ nō ſolū mā pōt exiſtere ſine forma: ſed forma ſine mā ꝑ potētiā diuinā. ſed nihil h ad minorē. Alr gᵒ dicēdū ꝙ duplex eſt ordo prioritatis nāe. vn⁹. ſ. cū cālitate. ali⁹ ſine cālitate. ꝫ ergo vbi ē ordo prioritatis nāe cū cālitate poſteri⁹ nō poſſit eſſe ſine p̄ori. pōt tm̄ eſſe ſine cālitate. ſic eſt in ꝓpoſito: qꝛ forma prioꝛ eſt mā. ſic ꝙ tm̄ nō eſt cā eius. ⁊ iō mā pōt eē ſine forma vbi ēt eſt cālitas poſterius pōt eſſe ſine priori. dū tm̄ cālitatem illi⁹ prioris poſſit ſupplere alia cā prioꝛ. Exēplū. accidens pōt eſſe ſine ſubiecto. nō obſtante ꝙ ſubm ſit pri⁹ nāliter. ⁊ cā accn̄tis. qꝛ cālitas ſubi pōt ſuppleri a cā pꝛia ſicut pꝫ de facto in ſacramento altaris.

Dico autem materiam que eſt ſm̄ ſe nullatenus: neqꝫ quid: neqꝫ quātitas: neqꝫ ad aliqd dicitur: qbus ens eſt terminatū. eſt enī quoddā de quo p̄dicat hoꝝ qōlibet: cui eſt eſſe alteꝝ: ⁊ cathegoriaꝝ vnicuiqꝫ ⁊c. Qō. vj.

Queritur Utrū mā ſit ens. Uidet ꝙ n̄. nā. 7. metha. Tex. cō. 8. dꝛ mā nec ē qd: nec q̄le: nec q̄ꝫtū: nec aliqd alioꝛum qb⁹ ens determinatur. ergo nō ens. P̄. 5. phicoꝝ. Tex. cō. 8. ad ꝓbandū ꝙ gnātio nō eſt motus arguit ſic. qd̄ mouet eſt. qd̄ gnātur nō eſt. ergo gnātio nō eſt mot⁹. quere qūo intelligit in minori: qd̄ gnātur nō eſt: nō pōt dici ꝙ intelligit ꝓ termino: qꝛ ſic ēt terminus motus nō eſt: nec pōt dici ꝙ in minori ly qd̄ generatur accipiatur pro termino ⁊ in maiori ly quod mouet ꝓ ſubo: qꝛ tūc argueretur in q̄ttuoꝛ terminis. ergo cū dꝛ qd̄ gnātur nō eſt. accipit pro ſubo: ſed ſubm gnātionis eſt mā. gᵒ mā nō eſt ens. Cōtra: mā eſt principiū ꝑ ſe. ex pᵒ phicoꝝ. ⁊ cā per ſe. ex ſecūdo methaphiſice. ergo eſt aliqd̄ ens. ꝯn̄tia pꝫ. qꝛ qd̄ non eſt: nō pōt eſſe principiū per ſe. nec per ſe cauſa.

Respondeo ⁊ dico duo. Primū dcm̄ eſt ꝙ mā eſt ens. ꝓbatio hui⁹. illud qd̄ manet idē ſub vtroqꝫ termino mutationis eſt ens ⁊ nō nihil. ſed mā eſt hmōi. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. qꝛ ſm̄ cōmē. trāſmutatio facit ſcire mām. oē. n. agēs nāle reqꝛit paſſuꝫ in qd̄ agat. ſicut gᵒ in trāſmutatiōe accn̄tali trāſmutās trāſmutat aliqd manēs idē ab vno termīo ad aliū terminum. nā ſicut albedo nō fit nigredo: ſed aliqd cōe qd̄ prius fuit albū fit poſtea nigꝝ: ſic in trāſmutatione ſubali. puta in gnātione generās trāſmutat aliqd a forma in formā ⁊ illud eſt mā. ⁊ h eſt rō phi in p̄mo de gnātione. Sed dices. illud qd̄ gnātioni ſubijcit nō eſt mā nec aliqd cōe gnāto ⁊ corrupto: ſed eſt ipm̄ corrūpendum qd̄ nō manet in fine gnātionis. Cōfirmat iſta rn̄ſio. qꝛ in gnātiōe ſimplr totū trāſmutat in totū. pᵒ de gnātiōe. Tex. cō. 10. gᵒ nihil remāet cōe genito ⁊ corrupto. Cōtra. qꝛ pri⁹ nāliter corrūpēdū nō ē añq̄ꝫ gnātū fiat. ergo ſi nihil corrūpēdi manet in pᵒ inſtāti i quo gnāns gnāt: nihil ſibi p̄ſupponit in qd̄ agat ergo gnāt de nihilo. ⁊ ꝑ ꝯn̄s gnātio erit creatio. qd̄ ē falſum. Dices ꝙ ꝓducere de nihilo: vl̄ nō aliquo: pōt eē duplr. vno mō ſubiectiue. alio mō initiatiue. agēs nāle ꝓducit de nō aliq̄ ſubiue. ſed nō initiatiue. qꝛ ꝓducit ex termino a quo. deus aūt vtroqꝫ mō ꝓducit ex nihilo. ⁊ talis ꝓductio ē creatio. nō ſic in ꝓpoſito. cū illa ꝓductio nālis ſit de aliq̄ ſaltē initiatiue. ꝫ nō ſubiectiue. Cōtra. agēs habens in ſua virtute actiua totū effectū nō minus illum ꝓducit: ꝫ nō opponat aliud ꝑ cuius p̄ntiam magis debilitet virtus eius q̄ꝫ fortificet. qꝛ agens nāle agēdo re-

patit̃.ergo ſi p te ignis gñãns h3 in ſua virtute actiua to tum effectũ cũ nihil eius ſuppoat.ſeqtur q̃ ignis gñãns ignẽ ex aqua nõ minus ꝓducit ipm ſine aqua q̃3 cũ aqua ⁊ p ↄ̃ns talis ꝓductio erit de nihilo tam ſubiue q̃3 initiati ue.⁊ p ↄ̃ns erit creatio. ¶ Confirmat̃.q2 agens nãle po tens in aliquẽ totũ effectũ neceſſario aliqñ ipm faciet nõ ĩpeditũ.ex.9.metha.ca.4.Tex.cõ.10.ſed p amotionem ↄ̃rij ſiue corrũpendi amouet̃ ĩpedimẽtũ agẽtis.q2 ex actio ne.in contrarium impeditur in ſua actiõne.ergo nõ poſi to ipſo corrumpendo in quod agat neceſſario producit totum effectu3 illũ ex nihilo vtroq3 mõ ergo creabit. ¶ Nec cogit illud qd̃ adducit̃ de pħo.q̃ totũ mutat̃ in totũ.illa eni ꝓbatio Ariſt.vera eſt.ſi totũ accipiat̃ cathegoꝛeuma tice.eſt eni ſenſus q̃ totũ ↄ̃ſtitutũ.puta aer: mutat̃ in to tum aliud.puta in aquã.nõ aũt eſt vera ſi totũ accipiatur ſincathegoꝛeumatice.q2 eẽt ſenſus.q̃ qlibet ps mutatur ĩ qualibet ptem.qd̃ eſt falſu3: q2 manet mã cõis. ¶ Ad cu ius euidentiã eſt notandũ q̃ ille dictiones dicunt̃ cathe goꝛeumatice q̃ ſignificãt rẽ vel diſpõnẽ rei q̃ ſubijcit̃ vl̃ p̃ dicat̃ ĩ enũciatõe.v.g.hõ alb⁹ currit.hõ.n.ſignificat rẽ q̃ ſubijcit̃.alb⁹ võ diſpõnẽ ſubi.ly currit ſignificat rẽ q̃ p̃di cat̃. Dictiões ãt ſincathegoꝛeumatice dicũt̃ q̃ nõ ſignifi cant rem nec diſpõnẽ rei.ſed determinãt ipſam rem: pu ta hoiem accipi diſtributiue ꝓ ſuis ptib⁹ ſubiuis. ¶ Ad ꝓpoſitũ.totũ acceptũ cathegoꝛeumatice ſignificat ipſam rẽ ↄ̃ſtitutã ex ptibus: ⁊ ſic cũ in gñatione ſimplr̃ fiat mu tatio in foꝛma ſubali a qua principalr̃ eſt eſſe rei: ſic tũc totũ dr̃ tranſire in totũ.q2 totũ eſſe aeris in totũ eſſe aqua vel econuerſo.totũ aũt acceptũ ſincathegoꝛeumatice de terminat ipſam rem accipi ꝓ q̃libet ſui ptẽ.⁊ ſic accipien do eẽt ſenſus: q̃ res ẽm q̃3libet ſui ptem: trãſiret in q̃3li bet ptem alteri⁹ toti⁹: ⁊ iſſe ſenſus eſt falſus.vt p3 ex p̃di ctis. ¶ P.ad principale.mã eſt fundamẽtũ ⁊ receptaculũ oium foꝛmaꝝ nãliũ.vn̄ pħs 2°.de gñatione. Tex.cõ.4. vocat cã pãdaſeos.i.receptaculũ foꝛmaꝝ. mã.n.p ſe eſt pars rei.vt infra ĩ hoc ſeptimo Tex.cõ.34.materia ẽ ẽt p ſe ſubiectũ gñatõis vn̄ Ari.p° de gñatiõe Tex.cõ.24.ait q̃ mã prima quã ibi vocat yle: ẽ maxime ſubm gñat õis ⁊ coꝛruptionis.mã ẽ ẽt p ſe terminus creationis.ẽm Aug. 12.ↄ̃feſſionũ.ẽ ẽt ignabilis ⁊ coꝛruptibilis.p° phi.Tex. cõ.82.eſt etiã p ſe cã ⁊ principiũ: vt predictũ eſt.ſed certũ eſt q̃ oia predicta nõ poſſunt cõpetere nõ enti.ergo mate ria nõ eſt nõ ens.ſed vere eſt ens. ¶ Secundũ dictũ eſt.q̃ materia ẽ ens in potẽtia. ¶ Ad cuius euidẽtiã eſt notan dũ.q̃ ſicut dcm̃ fuit ĩ quarto ⁊ ĩ q̃nto huius.ens ĩ potẽtia dr̃ dupl'r.vno mõ vt ob3 potentie in quo ẽ potẽtia.Alio mõ ſicut terminus potẽtie ad quẽ ẽ potẽtia. Exẽplum pri mi.ſupficies dealbanda. Exẽplũ ſecundi.albedo generã da.prima potentia dr̃ ſubiua.ſecunda dr̃ obiua.nec ſunt eedẽ ille due potẽtie. pñt.n.ſepari.qd̃ enim eſt creabile. puta angelus eſt in potẽtia obiua nõ ſubiua.q̃nq3 tñ ſunt in eodẽ.q2 eadẽ potentia vt eſt in ſubo dr̃ ſubiua.⁊ illa ea dem vt eſt illius ad qd̃ eſt dr̃ obiua.⁊ ſic roſa nõ exñs com parata ad ſubm: eſt in potentia ſubiua.cõparata ad agẽs dr̃ eſſe in potentia obiua. ¶ Ad ꝓpoſitũ.mã dr̃ ens in po tentia nõ obiua: ſicut albedo añq̃3 ſit.tũ q2 eẽt ſimplr̃ nõ ens.tũ q2 talis potentia obiua numeratur ẽm numerum actuũ.mã autẽ eſt vna reſpectu oium foꝛmarũ.tũ q2 ens in potentia obiua non eſt ſubm tranſmutationis: ſed ter minus.mã aũt ponit̃ ſubm.ſed materia ponitur ens ĩ po tentia ſubiua eo mõ quo ſuperficies eſt in potentia ad al bedine3.ita q̃ mã eſt ens receptiuũ actus ſubalis primo. ⁊ actus accidentalis ſecundario.mã ergo licet ſit ens actu entitatiuo q2 eſt aliquid diſtinctum extra cãm ſuam.tamẽ diſtinguitur contra actum diſtinguentem foꝛmalem ⁊ ſpe cificum.⁊ ita deſcribitur ꝑ ens in po°.quia maxime eſt re ceptiua actus.eſt ergo ens in potentia ſubiua ⁊ magis q̃3 ſubm accidentis.q2 minus hñs actualitatis eſt magis ca par actualitatis vt patet de ſe.

Ad primu3 In oppoſitũ dr̃ vno mõ.q̃ pħs logt̃ h3 opi nionem alioꝝ.quod patet ex duobus. primo ex epi logo. Ex his ergo ſpeculantibus.2°.q2 ſtatim arguit ad oppoſitũ.Sed impoſſibile eſt.⁊c. ¶ Alr̃ dr̃ q̃ logt̃ de di uidentibus ens per ſe.vñ ſeqt̃.nec aliqd hoꝝ qb⁹ ens de terminat̃. Sic etiã foꝛma nõ eſt nec qd.nec quale.quare nec materia nec foꝛma ſunt p ſe in genere.ſed p reductio nem. ¶ Ad ſecundũ ↄ̃cedo q̃ in argumento Ariſt.vniſoꝛ miter negat̃ eẽ a ſubo generationis ⁊ affirmatur de ſubo motus.⁊ loquit̃ de eſſe foꝛmali ⁊ ſpecifico ⁊ pfecto.nam ſubm mot⁹ ẽ aliqd̃ ens in eẽ pfecto ⁊ foꝛmali.materia võ non.ſed ex hoc non ſeqt̃ q̃ ſit nihil.ſed ẽ aliqd̃ ens diſtin ctũ extra ſuã cãm. ¶ Cõtra.q2 motus eſt actus entis ĩ po tentia.ex tertio phiſi.Tex.cõ.6.ergo non vr̃ q̃ ſubm mo tus ſit ens in actu. ¶ Rñdeo.de rõne ſubi motus vt ſic ñ eſt q̃ ſit actu: ſed potẽtia.tñ eſt q̃dã ↄ̃ditio neceſſario con comitans.ſicut.n.eẽ q̃3tũ.ẽ ↄ̃ditio ↄ̃comitãs ſentientẽ.ſic entitas actualis eſt ↄ̃ditio mobilis.⁊ hoc ſufficit pħo ad diſtinguendũ generationẽ a motu.vnde dico q̃ ſubiec to motus vt ſic: accidit q̃ ſit ens in actu perfecto.l3 hoc ſit quoddam neceſſario concomitans.

¶ Singulũ eni nõ aliud vr̃ eẽ a ſuimet ſuba: ⁊ qd̃ qd erat eẽ dicit̃ ſinguli ſubſtãtia.⁊c. Qõ. vij.

Queritur Utrũ qd̃ quid eſt ſit idẽ cum eo cuius ẽ qd̃ quid ẽ. ¶ Ui det̃ q̃ nõ.nã tertio d̃ aĩa.Tex.⁊ cõ.9. dr̃ q̃ aliud ẽ magnitudo: ⁊ magnitudi nis eẽ.⁊ caro: ⁊ carnis eẽ.ſed p magni tudinis eẽ intelligit̃ qd̃ qd eſt magnitu dinis.ſilr̃ de carne ⁊c. ¶ Preterea pħs in hoc ſeptimo capitulo de partibus diffinitiõis dicit.q̃ in ↄ̃ceptis eũ mã nõ ẽ idẽ qd̃ qd eſt cũ eo cuius eſt.ſed oia nãlia ↄ̃cipiũt̃ cũ mã.ex primo phicoꝝ.⁊ ſexto hui⁹.Tex. cõ.2.ergo in talib⁹ nõ ẽ idẽ qd̃ qd ẽ cũ eo cui⁹ ẽ. ¶ Pre terea.ſi ſic.ergo qd̃ qd ẽ: ẽ gñabile ⁊ coꝛruptibile.ſicut il lud cuius eſt.ↄ̃ns eſt falſum.ergo ⁊ añs.ↄ̃na p3.q2 ſi ide3 ſunt: ſeqt̃ q̃ ſil' gñant̃ ⁊ corrũpant̃. falſitas ↄ̃ntis pat3.ex capitulo ſequenti.Tex.com.27.vbi dicitur q̃ nec ſpeci es generatur.nec qd̃ quid ẽ. ¶ Contra.philoſophus hic ⁊ in ſeptimo.Tex.com.20.

Rñdeo In iſta q̃õne ſic ꝓcedã.primo vnã opinione3 ꝓ tractabo.2° alr̃ ad q̃õnẽ rñdebo. ¶ Q uãtũ ad primũ.ẽ vna opinio. Cui⁹ primũ dcm̃ ẽ. q̃ ip3 qd̃ qd ẽ eſt illud qd̃ colligit̃ ex p̃dicatis ĩ qd.vt dcm̃ fuit.ꝫ ĩ ca° illo.⁊ p° dicem⁹.Tex.cõ.11. ¶ Scd̃3 dcm̃ ẽ.cũ illa p̃dicata ĩ qd ſint foꝛmalr̃ talia p rõnẽ ſeqt̃ q̃ qd ẽ ſit ſuba p rõnẽ dca3 h3 ſe.illa.ſ.q̃ hñt itellectũ ↄ̃pletũ p aliq̃3 dr̃ia3 ꝓprij gñis ¶ Tertiũ dc3 ẽ.⁊ ſeqt̃ ex ꝓcedẽti.q̃ talia ſimplr̃ loq̃ndo ñ ſunt niſi ſube.nã accidẽtia l3 hẽant dr̃ia3 ꝓprij gñis: tñ ſp depẽdẽt ad ſub3.iõ ſeqt̃ q̃ ſolũ ſube hñt qd̃ qd ẽ.⁊ nõ accñtia.cũ icludãt ſub3. ¶ Ex his dcis ↄ̃cludunt̃ tres cõ cl'ones. ¶ Prima ẽ.qd̃ qd ẽ: ẽ idẽ cũ ſubo eo cui⁹ ẽ ĩ ſb ſtãtijs.qd̃ p3 p pb3 ex his dcis.nã qd̃ qd ẽ ñ ẽ niſi eoꝝ q̃ hñt p̃dicata in qd: ⁊ talia vt dicũt ſũt ſube ſpẽs. ¶ Secũ da ↄ̃cl'o ẽ.q̃ ĩ dictis p accñs qd̃ qd ẽ nõ ẽ idẽ cũ eo cui⁹ ẽ qd̃ ꝓbat̃ p argumẽtũ phi.q2 ſi ſic.qd̃ qd ẽ hois albi eẽt idẽ cũ hoiẽ.q2 hõ alb⁹ nõ ſubijcit̃ niſi rõne alteri⁹ ptis q̃ ẽ ſuba. ¶ 3° ↄ̃cl'o ẽ.q̃ pticularia ñ hñt qd̃ qd ẽ idẽ ſibi.qd̃ ſic p3.q2 ſingularia nõ hñt p̃dicata in qd niſi p̃dicata ſpẽi. ⁊ iõ nõ hñt qd̃ qd ẽ ꝓpriũ: ꝫ ſolũ hñt qd ſpẽi.q2 tũc iclu dũt aliqd in ſe qd̃ ẽ ex rõnẽ ſpẽi.iõ nõ ſũt idẽ cũ qd̃ qd eſt ſpẽi.nec hñt aliud qd̃ qd ẽ. ¶ Cõtra iſtã opionẽ.⁊ p⁹ ↄ̃ il la dicta arguit̃ ſic.q2 nihil eſt foꝛmalr̃ ens niſi ſuũ qd̃ qd eſt ſibi inſit.ſi ergo qd̃ qd eſt eẽt ex p̃dicatis in qd collectũ ẽm rõnẽ nihil eẽt foꝛmalr̃ ens niſi p ↄ̃ſiderationẽ itellect⁹ qui facit p̃dicata in quid.quod ẽ icõueniẽs.q2 tũc nullu3 eẽt ens reale: ꝫ rõnis tñ.maioꝛ p3 in quinto caplõ.Tex. cõ.xx. vbi dr̃.q̃ cui nõ eſt bono eẽ nõ ẽ bonũ ⁊ ſilr̃ cui nõ eſt ens foꝛmalr̃ nõ eſt ens. ¶ P.hic in lr̃a dr̃. Singulum eni nõ aliud vr̃ a ſuimet ſuba: ⁊ quod quid erat eſſe dr̃ ſin guli ſuba.ſi ergo quid eſt eſſet ſuba ẽm rõnẽ: vt ipſi di cunt

tunt: ſingulū eſſet ens rōnis. ⁊ nullū eſſet ens reale. ℂ P.
veritas ī itellectu ꝯponētis oriť ⁊ cātur ex re ex. ſ. q̄ aliq̄
ſit ꝯpoſita ī re ſic ibi ꝯcipiūť. ita q̄ nālr prior ē idētitas ī
re q̄z ī itellectu. ſi ergo hō ⁊ qd̄ qd eſt hoīs ſm rōnē ſunt
idē: ſeqť q̄ hō añq̄z cōſidereť ab ītellectu ſit idē qdditati
ue ꝑter oēz itellectū. Vñ vř dicēdū q̄ qd ē: ē idē qd̄ res:
nec depēdet a p̄dicatis ī qd nec ab itellectu ſ3 ē idē ſine oī
ītellectu. ℂ Ad auctoritatē pħi q̄ adducit dicēdū. q̄ ibi lo
qť logice: vt ipſemet dicit. vñ cum accipit ꝑ ſe illā lrāz in
q̄ igiť nō ierit rōne ipm dicente ipm hec rō ei⁹ qd̄ qd erat
ſingulis. accipiť ibi qd̄ qd erat eē genitiue. ⁊ non nomia
tiue. ad denotādū q̄ accipiť qd̄ qd erat eſſe logice. vt eſt
qddā collectū ex p̄dicatis ī qd ⁊ ꝑ ſe p̄io mō. ⁊ hec eſt rō
eius. ℂ Pria ꝯclō eoꝝ ⁊ ſcd̄a ꝯcedať. q̄ ſūt pħi. licet rō
eoꝝ ꝑ ſcd̄a ꝯclōne peccet ſm accñs. vt dcm̄ fuit in ſinian
do lrāz. ℂ Sꝫ ꝯ tertiā ꝯclōnē arguiť ſic. nā qd̄ qd ē ē idē
cū eo cui⁹ ē. eſt āt ſubſtātijs idē ēt ſm tc. ſed pria ſuba eſt
marie ſuba ⁊ marie ens. ergo pria ſuba q̄ ē ſingularis ma
xie hꝫ qd̄ qd ē. ⁊ ꝑ ꝯñs ē idē ſuo qd̄ qd ē. ℂ Preterea. il
lud qd̄ ſingularē addit ad ſpēm qcqd ſit. aut facit vnū ꝑ
ſe cū nā ſpēi. aut nō. ſi nō. tunc cū illud additū ſit de eſſen
tia p̄ie ſube: ſeqť q̄ pria ſuba ē ens ꝑ accñs. ⁊ ꝑ ꝯñs non
gñabiť neqꝫ corrumpetur per ſe. qd̄ eſt faſū. vt pꝫ ex p̄io
hui⁹ ī ꝓlogo. q̄ oēs gñationes ꝑ ſe ſūt circa ſingularia.
Si vō facit vnū ꝑ ſe ergo totū illud eſt idē ſibi vere. ⁊ pōt
hēe ꝓpriū qd̄ qd eſt. licet icludat aliud a nā ſpeciei.

Quantū ad ſecūdū p⁹ ꝑmittā aliqs diſtictiōes. ſcd̄o oñ
dā aliqs ꝯclōnes. ℂ De p̄io ſit iſta pria diſti
ctio. idē q̄nqꝫ ꝯcipiť ꝯfuſe: q̄nqꝫ diſtičte. p̄io mō ſignifi
cať ꝑ nomē. ſcd̄o mō ſignificať ꝑ diffōnē. ⁊ ſic p̄io mō dř
illud cui⁹ eſt. q̄ qd eſt. ſcd̄o mō dř qd. vñ qd̄ qd eſt: ⁊ illud
cui⁹ ē nihil differūt niſi ī diuerſo mō ꝯcipiēdi idē. ℂ Se
cūda diſtictio ſit iſta. ſicut forma pōt ſumi duplr. ita ⁊ mā
nā mā ⁊ forma opponūť relatiue. ex ſcd̄o pħi. tex. cō. 26.
⁊ q̄t modis dř vnū oppoſitoꝝ tot modis ⁊ reliquū. ex p⁹.
thopicoꝝ. forma āt ſumiť duplr. vel ꝑ forma ptis: vel
ꝑ forma totius. Exēplū primi. aīa hoīs. Exēplū ſcd̄i. qd
ditas hoīs q̄ eſt hūanitas. Silr mā dř vno modo q̄ corrñ
det forme ptis. ⁊ ſic mā ē ps eēntialis cōpoſiti. q̄ ꝯſtituit
cū forma vnū ens ꝑ ſe de gñe ſube. Alio mō dř mā q̄ cor
rñdet forme toti⁹ ꝯhēs qdditatē ad eē h. ⁊ h eſt ꝓprietas
idiuidualis q̄ cū ipſa qdditate ſpecifica ꝯſtituit ipm idiui
duū ſpēi vnum ens ꝑ ſe. de q̄ mā dcm̄ fuit q̄nto h⁹. ca⁹ d
vno. ℂ 3⁹ diſtictio ē. q̄ eoꝝ q̄ ſť: q̄dā ſūt entia ꝑ ſe. q̄dā ꝑ
accñs. Exēpluꝫ primi. decē gña. ⁊ oēs ſpēs oīum generꝝ.
⁊ oīa idiuidua q̄ ſunt ꝑ ſe ī gñe. q̄. ſ. nō icludūt res diuer
ſoꝝ generꝝ. Exēplū ſcd̄i. oīa aggregata ex reb⁹ diuerſoꝝ ꝑ
dicamētoꝝ ſiue diuerſis noīb⁹. vt hō alb⁹. ſiue vno noīe
vt albū noīeť. nā albū cū ſit cōcretum accñtis includit di
uerſas res. ſ. ſubam ⁊ accñs. ℂ Quarta diſtictio ſit iſta.
q̄dā hñt qd̄ qd eſt p⁹. ⁊ ꝑ ſe. vt hō ⁊ q̄libꝫ ſpēs ꝯpoſita vlis
nā ſpēs dř hēe qd̄ qd ē p̄io ⁊ ꝑ ſe. ex h q̄ qdditas ꝑ nihil
aliud aduenit eis. ſed alijs. ſ. idiuiduis ꝑ ipſas ꝯuenit. h
.n. eſt hēe aliqd p̄io ex p̄io poſte. q̄dā aūt hñt qd̄ qd eſt
ꝑ ſe. ſꝫ nō p̄io vt hic hō ſingularis abſtrahēs ab exñtia ⁊
tpe. ⁊ tale idiuiduū ē ꝑ ſe ī gñe. q̄ nō icludit res diuerſoꝝ
generꝝ. tale āt idiuiduū hꝫ qd̄ qd ē ꝑ ſe. q̄ nihil icludit tol
lēs vnitatē ꝑ ſe entis. tñ q̄ qditatē hꝫ ꝑ aliud. ſ. ꝑ ſpēꝫ quā
participat. iō nō p̄io hꝫ qd̄ qd ē. q̄dā tñ hñt qd̄ qd ē. nec
p̄io nec ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ accñs. vt hic hō exñs ⁊ ens in tpe. nā ta
le idiuiduū icludit aliqd̄ accñs extra rōnē qdditatis. puta
exñtia ⁊ eē ī tpe. ⁊ alias ꝯditiōes mālēs o tollūt ꝑ ſe vnita
tē entis. vlteri⁹ ſi hō alb⁹ hēat aliqlr quod qd eſt hꝫ ipm
magis ꝑ accñs q̄z hic: hic hō exñs. nā hō alb⁹ eſt magis
ens ꝑ accñs q̄z hic hō exñs q̄ icludit exñtiā. ⁊ ſi accipia
tur hic hō alb⁹ exñs. adhuc addit aliud accñs. puta albe
dinē: ſi ēt hō alb⁹ accipiatur vt abſtrahit ab exiſtētia: ad
huc ē magis ens ꝑ accñs q̄z hic hō exñs. q̄ albedo eſt ꝓ
p̄ie ⁊ vere accñs. exñtia āt nō ē ꝓp̄ie accñs exñtie niſi ꝑ
ut accñs alicui dř large qcqd formalr ñ ē idē illi. ergo hō
albus magis hꝫ qd̄ qd ē ꝑ accñs. q̄z hic homo exiſtens.

De ſcd̄o ſit hic pria ꝯclo. ℂ In dictis ꝑ ſe ē idē qd̄ quid
eſt cū eo cui⁹ ē. Hec ꝓbať ex argumētis pħi. tū quia
ſingulū nō vř aliud q̄z ſuimet ſubſtātia. ſꝫ quod qd eſt: eſt
ſubſtātia cuiuſcūqꝫ extendendo ſubſtantiā ad omne gen⁹
entium. vt ſumitur ꝑ eſſentia cuiuſlibet rei. tum q̄ ali er
nulla res eēt ſcibilis: tū q̄ nulla res eēt formalr ens. vñ
ſcire ꝑfecte rem eſt ſcire ſuū qd̄ qd ē. nec aliqd ē ens for
malr: niſi q̄ ſibi ineſt quod qd eſt. vt pꝫ in textu. P. ſit. b.
quod quid eſt ipſius. a. tunc ſic. vel. b. icludit ꝑciſe idē qd̄
a. vel includit plus vel minus q̄z. a. ſi idem preciſe. habe
tur ꝓpoſitum. ſi minus. ergo non eſt ꝓpriū qd̄ qd eſt. nā
diffō eſt terminus rei. termin⁹ aūt ē ītra quē includiť tota
res ⁊ nihil eſt extra. ex q̄nto caplō de termino. tex. cō. 22
ſi includit plus: abijciať ipm additū ab ipſo. b. ⁊ tunc qd̄
remanet eſt ipſū qd̄ qd ē ipſi⁹. a. nihil icludēs plus q̄z. a.
⁊ ſic habeť ꝓpoſitū. ℂ Scd̄a ꝯclō ſit iſta. ī dictis ꝑ accñs
nō eſt idē qd̄ qd eſt cū eo cui⁹ eſt. Hāc oñdo ſic. qd̄ nō hēt
quod qd ē nō ē idē cū eo. ſꝫ ens ꝑ accñs nō habet qd̄ qd
eſt ꝓpter duplex ſignificare: vt dcm̄ fuit. ergo ⁊c.

Ad primum in oppoſitū dicēdū q̄ carnis eē accipiť ꝓ
quidditate: ⁊ caro ꝓ carne habente māīn
idiuidualē qd̄ eſt particulare. vult ergo pħs q̄ ipm quod
ē carnis ī ſpē non ē idē ꝑ ſe ⁊ primo idiuiduo. ſicut nec in
diuiduū hꝫ ꝑ ſe ⁊ p̄io quod qd eſt: eſt tñ ſibi idē ꝑ ſe: non
primo. ſicut etiā hꝫ quod qd eſt nō p̄io. ex q̄rta diſtictiōe
Silr dicēdū eſt de magnitudine ⁊ magnitudinis eſſe. hoc
.n. vex ē regulariter ⁊ vlr q̄ eo mō quo res hꝫ qd̄ qd eſt
hꝫ ipm idē ſibi. ſi ꝑ ſe p̄io: ꝑ ſe p̄io. ſi ꝑ ſe nō p̄io: ꝑ ſe ñ
primo. ſi ſm quid ⁊ ꝑ accñs. ſm quid ⁊ ꝑ accidēs ſm il
lud: ſingulū. n. nō vř aliud a ſuimet ſuba. etiā quod quid
erat eſſe dř ſinguli ſuba. ſm pħum hic in lrā. ℂ Aliter dř
q̄ quod qd eſt ſpēi nō eſt idē cū ſingulari. q̄ ſingulare ali
quid addit ſupra ſpēꝫ. ſ. materiā idiuidualē. tñ ſingulare ē
idē cū ſuo ꝓprio qd̄ quid ē. ℂ Ad ſecūduꝫ dicēdū. q̄ pħs
accipit māꝫ q̄ eſt ꝓprietas idiuidualis. q̄ñ dicit q̄ in cō
poſitione cum materia non eſt idem quod quid eſt: cum
eo cuius eſt. ⁊ ſic concedo q̄ in talibus non ſit idem per ſe
primo modo preexpoſito. ⁊ tunc minor rationis nō ſumi
tur ſub maiori ſed equiuocat de materia. vt patet. ⁊ ſic ni
hil mali ſequitur. ℂ Ad tertium concedo ꝯñs. ſi illud cui⁹
eſt generabile ⁊ corruptibile. quia quādo ſortes generať
per ſe generatur ſuum quod quid eſt. tñ q̄ quid ē hoīs. vt
homo eſt ſpecies ñ gñať ꝑ ſe ſicut nec ipſa ſpēs. ⁊ hec ē in
tētio pħi vt ī ſequēti caplō. vbi dicit ꝯ platonē q̄ ñ gene
rať domus eſſe ſm q̄ huius. ſed in particulari.

ℂ Quedā eni ⁊ illic eadē ⁊ ex ſpermate fiunt ⁊ ſi
ne ſpermate. Textu ꝯmēti vigeſimiſeptimi:

Q. ō. viij.

Queritur Vtꝝ gñata ꝑ putrefactionē
ſine ſp̄mate. ⁊ gñata ꝑ propa
gationem cum ſpermate: diſtinguanť
ſpecie in natura. ℂ Videť q̄ ſic. nam al
terius matrie ē altera forma. alioquin
non eſſet forma propria hui⁹ materie
⁊ tunc quolibet ex quolibet generareť. ſed altera eſt mate
ria ſi generatorum. q̄ propagata generanť ex ſpermate.
putrefacta autem non ſed aliquo corpore putrefacto: er
go habent alteras formas. ⁊ per ꝯñs ſpecie diſtinguunť.
ℂ Preterea generata a natura ⁊ a caſu non ſunt eiuſdeꝫ
ſpeciei. al's homo vt videtur poſſet generari ex ſpermate
aſini: ⁊ infinitis materijs. ſed propagata ſunt generata a
natura: putrefacta a caſu: vt diciť hic in ſeptimo tex. cō.
31. ergo ⁊c. ℂ Cōtra. pħus ſeptimo methaphiſice tex. cō.
23. q̄ dicit: q̄ eadē ſūt que fiunt ex ſp̄mate ⁊ ſine ſp̄mate

Rñdeo Vna ē opinio Auicēne vt ſibi iponit commenta
tor octauo phiſicoꝝ ꝯmento. 46. q̄ omnia que
generanť ex ſemīe eadē ſpecie poſſūt ꝑ putrefactionē ſine
ſemine generari. q̄ opinio cōiter nō teneť. q̄ tūc aīalia ꝑ

fecta: puta hō equ⁹ ⁊ hmōi poſſent ꝑ putrefactionē ḡnari ſine ꝓpagatiōe: qđ eſt abſurdū: ⁊ de homine cōtra fidē.

Alia eſt opinio in extremo q̄ eſt cōmentatoris in octauo phiſicoꝝ. cōmē. 46°. q̄ eadem ſm ſpēz nō ḡnantur ex ſpmate ⁊ ſine ſpmate. Cuius ꝓbatio eſt. q̄ vnius nature vn⁹ dꝫ eē modus coicādi. q̄ ergo hēnt diuerſos modos cōicādi ſunt alterius nāe. ⁊ ꝑ ꝯñs alteri⁹ ſpēi. ſꝫ ꝓpagata ⁊ putrefacta ſūt hmōi. ergo ⁊c. maiorē ipſe ꝓbat ꝑ rōnes poſitas ī pede. ¶ Sed ꝯ illā opinionē arguit̄ ꝑ Auguſtinum tertio de trinitate. caplo. 9° dicentē oppoſitū. Cui⁹ rōtio eſt ibidē. q̄ generatū ꝑ putrefactionē ꝓpagat alia itez ꝓpagātia. ⁊ tūc ſunt vniuoca ḡnans ⁊ ḡnantū a ſe: ergo ꝓpagata ⁊ ḡnata ꝑ putrefactionē ſūt vniuoca ⁊ eiuſdē ſpēi. añs pꝫ in apib⁹: ⁊ in murib⁹: ⁊ hmōi. ⁊ euidenter pꝫ de plātis. q̄ plante equoce ḡnate. i. non de ſemine poſtea ꝓducunt ſemē vniuoce ex quo generant̄ alie plāte eiuſdē ſpēi ¶ Preterea ipſe cōmentator videtur ſibi alibi ꝯdicere. nā ſecūdo de celo ⁊ mūdo. ꝯmē. 14. ꝯcedit q̄ in accñtibus non eſt ſemꝑ ḡnatio ab vniuoco. ⁊ ponit exēplum de calore. nā calor ḡnat̄ equoce ex motu ⁊ cōcurſu radiorū. ḡnat̄ ēt vniuoce a calore ī ſubſtātijs. ¶ Dicit etiā ſecūdo celi ⁊ mūdi. cō. ii°. q̄ exitus ignis a lapide nō eſt de ca° trāſlationis. ſed de ca°. alteratiōis. h̄ ē. nō ḡnat̄ ꝑ trāſlatiōez: ſꝫ ꝑ alteratiōez. ḡnat̄ ēt ignis ꝑ motū localē: vt ipſe dicit ſcđo metha. ꝯmēto. 36. ⁊ pꝫ p° methau. de ḡnatiōe impreſſionū ignitaꝝ. ſed oīa ꝑdicta ḡnata equoce ſūt eiuſdē ſpēi cū generatis vniuoce. ergo. ⁊c. ꝓbatio aſſūpti. q̄ hñt eaſdē opatiōes ⁊ circa eadē oba. ab eiſdē etiā ꝯſuāt̄ ⁊ ab eiſdē corrūpūt̄. eoſdēqꝫ mot⁹ hēnt ſiue q̄ꝫtū ad ſurſū. ſiue q̄ꝫtū ad deorſū. ſiue q̄ꝫtū ad motū ꝓgreſſiuū. ⁊ eadē hñt organa mot⁹ ꝓgreſſiui. ex vnitate aūt mot⁹ ꝯcludit phs p°io de celo ⁊ mūdo vnitatē nāe. ⁊ idē ꝯmē. ꝯmento q̄rto dicit. q̄ mot⁹ vn⁹ nō ꝓuenit niſi ex vnitate nature. ¶ Cōfirmat̄. q̄ vt dicit̄ p°io de aīa. mēbra leonis nō differūt a mēbris cerui: niſi q̄ aīa differt ab aīa. ⁊ aliq̄ ſic ⁊ ſic generata habēt mēbra eiuſdē ſpēi. pꝫ de murib⁹. ⁊ apibus. ⁊ hmōi. ergo hñt aīam eiuſdez ſpeciei. ⁊ ꝑ ꝯñs eādē nām. ⁊ generaliter q̄cūqꝫ poſſunt ꝯcludere vnitatē ſpecificā ſiue ſūptā ex actibus ſiue opatiōibus cōcludunt ꝓpoſituz de vnitate ſpecifica ſic ⁊ ſic ḡnatoꝝ. ¶ Preterea ſibi ꝯdicit magiſter ſu⁹ Ariſt. hic ī ſeptimo. ⁊ paꝝ iferi⁹: vbi vult q̄ ſicut aliq̄ fiunt ab arte ⁊ a caſu. q̄ñ. ſ. p̄cipiū eſt in mā ſiue arte: qđ eēt p̄cipiū motus factionis ſi idem fieret ab arte ita vult q̄ q̄dā nālia fiant a natura ⁊ a caſu. q̄dā nō. ibidē vult cōmē. q̄ illa poſſūt ḡnari ſine ſemine. ⁊ ꝑ ꝯñs ſm ipm equiuoce. in quoꝝ mā pōt iduci virtute celeſti aliq̄ v̄tus ſilis v̄tuti ī ꝓpagatis. ¶ Ad ei⁹ rōnē dicēdū. q̄ aſſumit maiorē falſam. ſ. eiuſdē nature nō pōt eē niſi vnus modus cōicandi. Ad ꝓbatiōes eius dicetur ſtatim.

Eſt ergo tertia opinio quā teneo. q̄ ꝓpagata ⁊ putrefacta ſūt eiuſdē ſpēi: ꝓpter rōnes cōtra cōmētatorē adductas. nec teneo cū Auicēna. q̄ oīa aīalia pñt troqꝫ mō generari. nihil. n. vniuoce generabile eſt generabile equiuoce. niſi ſit ita imperfectum q̄ tā cā vniuoca q̄ꝫ equiuoca ſufficiant ad eius generationem. ⁊ iō iꝑfecta entia vt ſunt plante ⁊ quedam alia poſſunt vtroqꝫ modo generari ſcilicet vniuoce ⁊ equiuoce. perfecta autem non.

Ad primum ī oppoſitū cuꝫ dr̄. q̄ alterius materie ē altera forma. dicēdū q̄ vt pꝫ 5°. hui⁹. capitulo de cā. tex. cō. z. mā eſt ex q̄ fit aliq̄d. cū iſit. ⁊ addit̄ cuꝫ inſit: ad dr̄iam oppoſiti ex quo trāſmutato ⁊ corrupto fit res. non tñ iexiſtit rei fcē. Si ergo itelligas q̄ forma eiuſdem rōnis eſt materie eiuſdem rationis loquēdo proprie de materia q̄ eſt inexñs rei. concedo. ſed ſi accipis mām ꝓ oppoſito ex quo corrupto generat̄ oppoſitū: tunc nego. ignis. n. eiuſdem ſpēi generat̄ ſiue ex aere corrupto ſiue ex aqua corrupta ſeu ex quocunqꝫ alio corrupto. in propagatis autez ⁊ putrefactis eſt materia eiuſdem rōnis p°imo mdo. ſed non ſecundo modo. ¶ Ad aliud. nego maiorem quia ſicut patet ex textu philoſophi eadem poſſunt fieri vtroqꝫ modo ſcilicet a natura ⁊ a caſu.

¶ Et generationes autē naturales he ſūt quarū generatio ex natura ē. hoc autē ex quo fit quā dicimus materiā. hoc aūt a quo eorū q̄ natura aliq̄d ſunt. hoc autē aliquid hō: vel plante: vel aliquid aliud taliū q̄ maxime ſubſtātias dicimus eē. Textu cōmēti vigeſimiſecūdi. Itē textu cōmēti vigeſimiſeptimi. Palā igitur ex dictis: q̄ q̄ quidem vt ſpēs: aut vt ſuba dicit̄ non fit. ſynodus autem ſmhanc dicta ſit ⁊c.

Qō. ix.

Queritur Utrꝫ tñ cōpoſitū ex mā ⁊ forma generetur ꝑ ſe p°imo. videtur p°io q̄ nō. nā illud nō ieſt alicui p°imo. qđ tñ ieſt ſibi ſm vnā partem ex q̄nto tex. cō. 23. ⁊ ſexto huius. ſed generatio ieſt compoſito ſm vnā ꝑtē tñ. ſcilicet rōne forme. nihil. n. ꝯpoſitū realiter hꝫ eſſe poſt nō eſſe niſi forma. ergo ꝯpoſituꝫ nō generat̄ ꝑ ſe p°io. ¶ Preterea. q̄ non tñ ꝯpoſitū arguit̄ ſic. forma ꝑ ſe ḡnat̄. ergo non tñ compoſitū. ꝯña pꝫ. ꝓbatio añtis. tū p°io q̄ mutatio nō denoiat̄ niſi a ꝑ ſe termino: alioq̄n denoiaret̄ a re cuiuſlibet ḡnis cū poſſit eē ad rem cuiuſlibꝫ ḡnis ꝑ accñs. ſꝫ ḡnatio nālis denoiat̄ a forma. nā forma eſt nā. ex ſecūdo phi. tex. cō. 1z. Et ibidē tex. cō. 14. dr̄ q̄ ḡnatio ē nālis q̄ ē via ī nām ſꝫ nō ī nāꝫ q̄ ē materia: q̄ mā p̄exiſtit. nec ī compoſitū q̄ compoſituꝫ nō ē natura ſꝫ hñt nāꝫ vt ibidē dicit̄. ergo dr̄ nālis q̄ ē ī nāꝫ que eſt forma. ergo forma ē ꝑ ſe terminus eius. Tum ſecūdo q̄ qđ de nouo hꝫ eē poſt nō eſſe: illud ꝑ ſe ḡnat̄: ſed forma ſola ē hmōi. q̄ tota mā p̄ſupponit̄: ⁊ ī cōpoſito nihil ē niſi mā ⁊ forma. ergo forma ꝑ ſe ḡnat̄. ¶ Preterea mā ꝑ ſe ḡnat̄. non ergo tñ cōpoſituꝫ. ꝯña ē euidēs. probatio añtis. tū p°io q̄ octauo hui⁹. capitulo p°io. tex. cō. 4. phs vocat mām generabilē ⁊ corruptibilē ī iſtis iferioribus. Tū ſecūdo q̄ tertio phiſi. poſt datā diffōnez motus exēplificat de generatiōe ⁊ corruptiōe dicens ꝓ generatio ē actus generabilis inquantū generabile. ⁊ corruptio act⁹ corruptibilis inq̄ꝫtū corruptibile. illud āt cuius eſt actus eſt ipſa mā. ergo mā eſt generabilis ⁊ corruptibilis. ¶ In oppoſitū eſt phs in littera. tex. cō. z6.

In iſta q̄ōne p°io p̄mittā aliq̄s diſtictiōes. ſecūdo oñdā aliq̄s cōcluſiones. ¶ Quātū ad primum ſit iſta p°ia diſtictio. q̄ cū ḡnatio ſit q̄dā mutatio pōt cōparari ad duo. ſ. ad ſubm in quo ē ⁊ qđ trāſmutat̄. ⁊ ad terminū ad quē ē ⁊ q̄ ꝓducit̄. ¶ Secūda diſtictio ſit iſta. q̄ terminare aliq̄d pōt eē duplr̄. ſicut ⁊ agere. ſ. vel in rōne quo. vel ī rōne qđ. Exēplū de agere. hō itelligit vt qđ. ſꝫ itellect⁹ hoīs vt q̄. exēplū de termiare. fili⁹ determiat depēdētiā p̄ris vt qđ. ſꝫ filiatio vt q̄. Silr̄ ī ꝓpoſito. termin⁹ ḡnatiōis poteſt itelligi vel de termīo formali q̄. vel de termino qđ. dr̄ āt termin⁹ qđ ipꝫ ꝯpoſitū. ſꝫ dr̄ termin⁹ q̄ illud quo ꝯpoſitū ē formalr̄. ſiue ſbalr̄. ſiue accñtalr̄. iſte terminus ē forma. i. terminus formalis quo. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. q̄ h̄ qđ dr̄ p° accipit̄ ab Ariſt. duplr̄. vno mō accipit̄ p° vt diſtiguit̄ ꝯ ꝑtē. vt ſic illud dicat̄ alicui ieſſe p°io. qđ ſibi nō ieſt ſꝫ ꝑtē. ſꝫ ſꝫ totū. h̄ mō loq̄t̄ Ari. quinto phi. caplo p°io tex. cō. j. vbi diſtiguit moueri ī ꝑ ſe p°io ⁊ ſm ꝑtē ⁊ ꝑ accñs. pꝫ ibi. Itē 6° phi. tex. cō. 37. eodē mō accipit p°io. vbi dicit q̄ ſi aliq̄d mouet̄ p°io ī aliquo tp̄e. mouet̄ ī q̄libꝫ ꝑte tp̄is illi⁹. qđ ſi nō. nō mouet̄ p°io ī illo tp̄e. ¶ Alio mō accipit̄ p°io vt dic̄ cālitatē p̄ciſā. Exēplū triāgul⁹ hꝫ tres p°. q̄ hꝫ ī ſe cāꝫ p̄ciſā ⁊ adeq̄tā paſſionis tal̄. h̄ mō loq̄t̄ Ariſt. de p° ī p° poſte. ca. de vl̄i. vbi diffinit vl̄e. qđ ē ꝑ ſe p° ⁊ de oī ⁊ ſm q̄ ipꝫ p̄muū primo dicatur quantitatiuuz ⁊ ſit. a. ſcđꝫ primo dicatur quidditatiuum ⁊ ſit. b. ¶ Differunt autemhec duo primo tripliciter. p°ia differentia ē q̄ ieſſe aliq̄d alicui ſolū ꝑ ꝑtē repugnat ⁊ nō

repugnat

repugnat.b. Exēplū. hr̄e tres āgulos ī ē triāgulo: ⁊ riſibi le hoī ꝑ ꝑtē qꝛ ꝑ ſuā formā ſiue oīam ſpecificā: ⁊ tn̄ prīo ineſt triāgulo: non primitate.a. ſed primitate.b. rō huiꝰ ē qꝛ pars ī exēplo dato nō hʒ rōnē qd̄. ſʒ quo. alr̄ nō ꝯue niret pᵒ toti primitate.b. ¶ Secūda dr̄ia ē q̄ ſeqꝛ ex pri ma. qꝛ qd̄ īeſt alicuiꝰ pᵒ.a. remouet̄ ab eo ſi remouet̄ ab aliq̄ qd̄ ē aliqd eiꝰ. exēplū hō nō ſanat̄ pᵒ a. ſi manꝰ eiꝰ non ſanat̄. rō huiꝰ pʒ ex ꝑdictis. ſʒ qd̄ īeſt alicui pᵒ.b. non remouet̄ ab eo ſi remoueat̄ ab alio. nō ſolū qd̄ n̄ ē aliqd eiꝰ ſʒ ēt qd̄ ē aliqd eiꝰ. exēplū. riſibile īeſt hoī pᵒ.b. tn̄ riſi bile non amouet̄ ab hoīe ſi remoueat̄ ab aſino q nō ē ali qd eiꝰ. vel ſi remoueat̄ a pede hoīs q ē aliqd eiꝰ. Silr̄ ha bere tres angulos nō remouet̄ a triāgulo ſi remouetur a circulo qꝫ non ē aliqd eiꝰ. vel ab h̄ angulo: q ē aliqd eius vel ab illo. ¶ Tertia dr̄ia ē q̄ ſeqꝛ ex ꝑdictis qꝫ qcqd īē alicui pᵒ.a. ꝯpat̄ ſicut paſſio hōgenea ad ſubm̄ hōgeneū. qꝛ reſpectu talis ꝑdicati ſic īexn̄tis ꝑtes ſunt vnius rōnis Exēplū. ſi hō mouet̄ pᵒ.a. motꝰ ē qdā paſſio hōgenea. ⁊ hō ſilr̄ eſt ſubm̄ hōgeneū vt ſic. qꝛ vniformiter totꝰ hō ⁊ ꝑtes hoīs mouet̄: ſʒ qd̄ īeſt alicui pᵒ.b. non oʒ ſic eē. imo ſubm̄ ⁊ paſſio videntur etherogenea. hr̄e namqʒ tres an gulos non vniformiter īeſt triāgulo ⁊ ꝑtibus. immo nul lo modo ineſt partibus ꝑ ſe primo. ſed oīno per accidēs.

Quantum ad ſecūdū ſit iſta prīa ꝯcl'o. mā ḡnat̄ ⁊ corrū pitur ſubīue. hanc ꝓbo ſic. oīs forma alicui formalr̄ īexn̄s ꝑ neceſſitatē denoīat ipm̄ cui īexiſtit. īpoſ ſibile. n. ē albedinē īeſſe alicui formalr̄ niſi illud formalr̄ ſit albū. ſʒ ḡnatio formalr̄ īeſt māe qꝛ mā ē ſubm̄ ḡnatio nis. ergo neceſſario ḡnatio denoīat māʒ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s mā ḡna tur ſubīue. ¶ P̄. oīs mutatio ē actus entis in pō vt ſubi. ex tertio phi. tex. cō. 6. ſʒ ḡnatio ē qdā mutatio. ergo ḡna tio ē actꝰ entis ī pō vt ſubiecti. ſubiectū āt ḡnatiōis ē mā. ergo ḡnatio ē actꝰ materie. ⁊ ꝑ ꝯn̄s mā ḡnat̄ vt ſubiectū. ¶ P̄reterea ḡnatio ē de nō ſubiecto ī ſubiectum ex. 5ᵒ phi. tex. cō. 7. tunc ſic. qcqd mutat̄ a nō ſubiecto ī ſubm̄ ḡnat̄ ſʒ mā mutat̄ de nō ſubo ad ſubm̄. puta a nō igne ad ignē ergo mā generat̄. ¶ Silr̄ pōt argui de corruptiōe q̄ ē mu tatio a ſubo ī nō ſubm̄. nā mā ſic mutat̄ ⁊ ꝑ ꝯn̄s corrūpi tur vt ſubm̄. ¶ P̄reterea Ari. 5ᵒ. phi. tex. cō. 8 probās qꝫ ḡnatio nō ſit motꝰ. arguit ſic. qd̄ ḡnat̄ nō ē. qd̄ mouet̄ eſt ergo ḡnatio nō eſt motus. q̄ro ꝓ quo accipit̄ ī maiori ly qd̄ ḡnat̄: nō ꝓ termīo qꝛ mīor eēt falſa. nā in h̄ nō diſti guit̄ ḡnatio a motu. qꝛ ſicut terminus ḡnatiōis nō ē. ſic nec terminus motꝰ. ergo accipit̄ ꝓ ſubo. ſʒ ſubm̄ ḡnatio nis ē mā. ergo mā ḡnat̄. ¶ Secūda ꝯcluſio ſit iſta qꝫ mā nec ḡnat̄ nec corrūpit̄ terminatiue. hāc ꝓbo ſic. oē qd̄ nā liter ḡnat̄ ⁊ corrūpit̄ vt terminus hʒ māʒ ꝑtē ſui. ergo ⁊c̄ maior pʒ hic ī lr̄a tex. cō. 27. ⁊ ex pᵒ. phi. nā mā ē ex q̄ fit res cū īſit. ꝓbat̄ ēt rōne qꝛ oē qd̄ generat̄ aut corrūpitur vt terminus ē poſſibile eē vel nō eē de potētia itrīſeca. vt pʒ ex ſcd̄o de ḡnatiōe tex. cō. 51. ergo qd̄ ꝑ ſe generat̄ aut corrūpit̄ hʒ ꝑ ſe pāicipiū quo pōt eē ⁊ nō eē: ⁊ illud ē mā vt dcm̄ ē ſupra ⁊ dicet̄ īfra ī h̄ eodē ſeptio. mī. pāicipalis pʒ. qꝛ alr̄ eēt ꝓceſſus īfinitus ī materijs. ¶ P̄reterea. oē ḡnabile ⁊ corruptibile vt terminꝰ ē in potētia alicuiꝰ ſub iecti. ſed mā non eſt hmōi qꝛ primū potētiale ī nulliꝰ ē po tētia. qꝛ iā nō eēt primū potētiale. ſʒ mā ē primū pāicipiū potētiale. ⁊ primū ſubm̄ ex prīo phi. tex. cō. 82. ⁊ prīo de ḡnatiōe. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ illud qd̄ ſupponit̄ ī oī actiōe nā li. ⁊ illud ad qd̄ ſtat reſolutio oīs ḡnationis ⁊ corruptiōis īpoſſibile ē ḡnari vel corrūpi. ſʒ mā ē hmōi. nā ipſa ſup ponit̄ in oī actiōe nāli. ex prīo phi. tex. cō. 62. ⁊ ad ipſam reſoluit̄ oīs corruptio ⁊ ḡnatio ex prīo de ḡnatione. ergo īpoſſibile ē ipſā ḡnari vel corrūpi. ¶ Tertia ꝯcl'o ſit iſta. forma nullo mō ē terminus ḡnatiōis ꝑ ſe prīo. hāc ꝓbo ſic oē qd̄ ꝑ ſe ḡnat̄ vt terminus. ḡnat̄ ex mā q̄ ē ꝑs ſui vt ꝓbatū ē ī pa a ꝯcl'one. ſʒ forma n̄ hʒ materiā ꝑtē ſui. alio qn eēt ꝓceſſus ī īfinitū ī formis. ⁊ ī materijs ergo forma nō ē ꝑ ſe prīo terminꝰ ḡnatiōis: ¶ Quarta ꝯcl'o ſit iſta. forma ē terminus formalis quo ḡnatiōis. ꝓbatio huius illud quo formalr̄ ē ⁊ exiſtit terminꝰ ḡnatiōis ꝑ ſe prīo eſt terminꝰ formalis quo ḡnatiōis. ex prīo articulo. ſʒ forma ē hmōi. pʒ de ſe. ergo ⁊c̄. ¶ Quinta ꝯcl'o ſit iſta. ꝯpoſitū ex materia ⁊ forma nō generat̄ ꝑ ſe prīo primitate.a. hāc oñdo ſic. nā illud nō īeſt alicui prīo.a. qd̄ ineſt tm̄ ſm̄ ꝑ tē. vt pʒ ex prīo articulo. ſʒ ḡnatio īeſt ꝯpoſito rōne forme tm̄. nihil. n. ꝯpoſiti ſimplr̄ hʒ eē poſt nō eē niſi forma ſola ergo ꝯpoſitū non ḡnat̄ ꝑ ſe prīo.a. ¶ Sexta ꝯcl'o ſit iſta. ꝯpoſitū ex mā ⁊ forma generat̄ prīo primitate.b. hāc oñ do ſic. illud īeſt alicui ꝑ ſe prīo.b. qd̄ īeſt ſibi ꝑ cām ꝑciſaʒ q̄ ē aliqd eius. vt pʒ ex prīo articulo. ſʒ ḡnari īeſt ꝯpoſito ꝑ formā q̄ ē quo. ſicut riſibile īeſt hoī ꝑ formā ꝓpriā q̄ ē quo ⁊ aliqd eius. ¶ P̄reterea. oē illud qd̄ fit ex mā que ē pars ſui. generat̄ ꝑ ſe prīo. ſed ꝯpoſitū eſt hmōi. ergo ⁊c̄. ma. ꝓbat̄. illud qd̄ ꝑ ſe fit eſt poſſibile eē ⁊ nō eē potētia itrīſeca. ergo hʒ pāicipiū itrīſecū quo pōt non eſſe ⁊ eē. il lud eſt materia. minor patet. qꝛ ex hoc compoſitū eſt com poſitum quia habet partem potētialeʒ ⁊ actualē. pars āt potētialis eſt materia. ſic ergo patet quid dicendum ſit.

Ad primum dicēdum qꝫ ꝓcedit de primitate.a. ſic ⁊ cō ceſſuʒ eſt ī quīta concluſione qꝫ cōpoſitum nō generat ꝑ ſe prīo. ¶ Ad ſecūdū nego añs. Ad ꝓbatio nē primā dicēduʒ qꝫ generatio dr̄ naturalis prīo qꝛ ē via ī ens naturale qd̄ eſt compoſitum. ſecundario vō qꝛ ē via ī formā que ē natura. qn̄ ergo dr̄ qꝫ generatio dr̄ naturalr̄ qꝛ eſt via ī naturaʒ q̄ eſt forma: ſi qꝛ nō dicit cām īmedia tā ſed remotā. ¶ Ad ſecundam ꝓbationē dicēduʒ qꝫ ma ior eſt vera de eſſe compoſito ex potentiali ⁊ actuali. tunc ad mi. dico qꝫ totuʒ cōpoſituʒ hʒ eē poſt non eē. eē āt for me non acqrit̄ ꝑ generationē inqʒtū forme ſʒ iqʒtū cōpo ſiti: ⁊ iō ꝑ accn̄s: vt pʒ ī lr̄a hic. ¶ Ad tertiū pāicipale ne go añs ſi intelligas qꝫ mā ꝑ ſe generet̄ vt terminus. ad ꝓ bationem pʒ qꝫ oſtendunt materiaʒ generari vt ſubiectū ⁊ hoc conceſſum eſt in prima concluſione: non tamen ſic querit queſtio: nec Ariſt. hic in littera.

¶ Utru igitur eſt quedam ſpera preter has: aut domus preter lateres: aut nunq̄ facta eſt. ſi ſic erat hoc aliquid. ſed qꝛ tale ſignificat. hoc aūt ⁊ determinatum non eſt. Qō. x.

Queritur Utrū rō phi. concludat ꝯtra P̄latonē. ſ. qꝫ ſi ydee vel for me ſeparate ſunt cauſe generātes qꝫ ge nitū non erit hoc aliqd. videt̄ qꝫ nō: nā forma in compoſito ē pāicipiuʒ generā di compoſituʒ qd̄ eſt h̄ aliquid. ergo ſi per ſe eſſet idem ageret. ꝯn̄a patet a ſili nā calor calefaceret ſilr̄ ſeparatꝰ ſicut coniūctus. ¶ P̄re terea. nullum agens particulare agit niſi mediātibus q̄li tatibus actiuis ⁊ paſſiuis. ergo nulluʒ tale agens inducit formā ſubſtātialē. ⁊ per conſequēs īducit̄ ab aliq̄ forma ſeparata. conſequētia ꝓbat̄. qꝛ nullū agens inducit aliqd ꝑfectius ⁊ nobilius q̄ʒ ſit forma per quā agit. oīs aūt for ma ſubſtātialis ē nobilior q̄cūqʒ q̄litate actiua ⁊ paſſiua. ¶ P̄reterea. oīa que generātur: generātur ab vniuoco vt pʒ hic in littera tex. cō. 28 ⁊. 30. ſʒ ī putrefactis nō eſt ge nerās vniuocū niſi ſit aliqd̄ vniuocū ſepatū. gᵒ ⁊c̄. P̄re terea cōſequētia Ari. nō valʒ. nā aīa ītellectiua nō ē a ge nerāte ſed a creante qui eſt pura forma ſeparata: ⁊ tamen genitum eſt hoc aliquid: non ergo valet cōſequentia cō mēta. ⁊ Ariſto. ¶ Contra phs hic in littera. tex. cō. 28.

Reſpondetur hic a commen. cum magiſtro ſuo qꝫ ra tio valet. quod ꝓbat tripliciter. primo ſic agens immateriale non dependet a materia in agendo. ſed ydea ſeparata ſi ponitur eſt pura forma. ergo agens immateriale non dependet a materia in agendo. tunc ſic. vel producit ſibi ſilē. vel non. ſi ſic. habetur propoſitum. qꝛ ſicut ydea nō h̄ aliqd ſic nec generatū ē h̄ aliqd. Si nō hoc hʒ eē propter defectū ex parte materie. qꝛ idē ſp̄ facit idē. ſecūdo de generatione tex. cō. 56. ſed materia circun

ſcribitur a tali agente. ſi ergo generās ē forma tm̄. ergo ⁊ genitū: ⁊ nō erit hoc aliqd ſicut nec generās. ¶Preterea ſi genitū ē h aliqd: ergo gn̄atꝛ ꝑ trāſmutationem mãe. ergo gn̄ans erit ꝯpoſitū ⁊ nō forͣ tm̄. ꝓbatio ꝯn̄e: qꝛ pura forma non pōt trāſmutare mãꝫ. ſi ergo generās nō ē hoc aliqd ⁊ ꝯpoſitū. gͦ nec genitū. ℭ Dicitꝛ ad h ꝙ ydea i gn̄atione nō hꝫ rōeꝫ diſponētis ſꝫ itroducētis formā. ita ꝙ i generatiōe oꝫ dare duplex agēs ꝯpoſitū diſponens mām ⁊ aliud iducēs formā qđ ē pura forͣ. nā ſola forͣ pōt iducere formā. ℭ Hāc rn̄ſionē excludit cō. duplr. tū qꝛ ſeqretꝛ ꝙ gēitū eēt duo i actu. ex q̄ reſpcū ipſiꝰ ponūtꝛ duo agētia vnū. ſ. diſponens mãꝫ aliud inducēs formā. tū qꝛ vnꝰ effectus ſꝫ ꝙ vnus gn̄āretꝛ a duobus agētibus. ⁊ hec tertia ratio commenta. que procedit ex vnitate compoſiti excludendo predictam rn̄ſionē. ſed iſte rationes nō cōcludūt. ℭ ¶Pria non concludit. quia aſſumit falſū in maiori. ſ. ꝙ agēs qđ nō ē in mã non depēdet i agendo a mã. qꝛ omne agēs citra primuꝫ reqrit mãꝫ i quā agit ⁊ tm̄ ē aliqđ agēs imateriale ꝑter primū. ℭ Scđa ēt rō aſſumit ꝓpōneꝫ falſā. ſ. ꝙ mãle nō pōt trāſmutare materiā. Tū prio. qꝛ ſi ſic pria cā nō poſſet trāſmutare materiā. ꝯn̄s ē falſū. qꝛ qcqd pōt cā ſcđa effectiua pōt ⁊ pria. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ pria cā ē maxie imaterialis ⁊ nullū imãle ē ita ſepatū ſicut pria cāꝝ. ſecundo qꝛ ipoſſibile ē aliqd trāſmutare aliud ꝑ mediū niſi tranſmutet mediū. ſicut cō. i fine iſtiꝰ commētī cō. 31. d. ꝙ forͣ ſepata pōt trāſmutare mãꝫ mediāte corꝑe celeſti. ergo pōt trāſmutare illud corpꝰ mediū: alſ ꝓcederetꝛ i infinitū. ⁊ illud corpꝰ mediū ē mãle vt nūc ſuppono. Tū tertio qꝛ ex dictis ꝓꝑijs ꝯdicit ſibi. dicit. n. ꝙ corꝑa celeſtia i illis q̄ generātꝛ ꝑ putrefactioneꝫ dāt eis aliqd loco ſeis. ſꝫ corpora celeſtia ſunt forma ita ꝙ nō ē ibi mã receptiua forme ſubſtātialis ſm̄ ipſuꝫ i de ſubſtātia orbis. ergo ſola forma pōt trāſmutare mãꝫ. Tū q̄rto qꝛ trāſmutās trāſmutat inq̄ꝫtū ē i actu. ex 6ͦ. huius ⁊ inq̄ꝫtum tale accidit ſibi hr̄e pncipiuꝫ potētiale. ergo accidit trāſmutanti hr̄e mãꝫ ⁊ eſſe cōpoſituꝫ. ℭ Tertia ratio aſſūpta ex ipugnatione rn̄ſionis nō valet. vnde ꝯ primuꝫ arguitur ſic. mã eſt a deo. qꝛ ingn̄abilis ⁊ icorruptibilis. forma aūt a gn̄ante ꝑticulari. ergo cōpoſitū ſeu mã ⁊ forma erūt duo i actu nō valꝫ ꝙ ſint duo i actu. qꝛ tota mã ē i pō ⁊ actus ſeu forma adueniēs facit vnū i actu. ℭ Cōtra. ſecūduꝫ arguitꝛ ſic. in cāiſ eēntialr ordiatiſ oꝫ oēſ ſilꝰ ꝯcurrere ad effectū. vt oñſū fuit ſcđo huius. ſꝫ aliqs vnus effectꝰ ē ab agente ꝑticulari ergo idē erit effectus ab oībus cāis vlibꝰ eētialiter ordinatis: ⁊ verius ēt q̄ꝫ ab illo ꝑticulari. non ergo ē icōueniens aliquem vnū effectum actu eſſe a duobus agentibus. imo hoc ē neceſſariuꝫ. ſꝫ forte diceret plato ꝙ agēs diſponens materiam ⁊ agens includēs formaꝫ ſint agētia eſſentialiter ordinata.

Dicendum aliter ergo ad qōnē ꝙ phs ꝓbat ydeas nō eē neceſſarias ad gn̄ationē nō qa ſint poſſibiles. ſed qꝛ non ſunt neceſſarie. ⁊ hoc ſufficit pho. ꝙ aūt non ſint neceſſarie ꝓbatꝛ qꝛ nūq̄ꝫ ponenda ſūt plura vbi vnū ſufficit. ex pͦ phi. ter. cō. 41. ꝯ Anaxagorā. ſꝫ gn̄atio vniuoca pōt ſaluari ſine ydeis. ergo nō oꝫ ydeas ponere propter generationē. nō tm̄ ꝓbat. p. ꝙ ydee non ſint. ⁊ h ſonat littera. dicit. n. ⁊ ſi ſint ydee ꝑter ſingularia nihil vtiles eēnt ad gn̄ationē. vn̄ nō vult eas ſimplr non eſſe. ſꝫ ꝙ ꝓpter generationē vniuocā nō eſt neceſſe eas ponere.

Ad primum in oppoſitū poſſet negari ꝯn̄a. ſ. ꝙ ſi forma in cōpoſito ē pncipiū gn̄andi cōpoſitū ergo ſilr ſi ꝑ ſe eēt. non ſequitꝛ ꝙ ſi ē ꝑ ſe ſepata ꝙ poſſit eē pncipiū. qn̄. n. eſt in cōpoſito eſt tm̄ pncipiū quo. ⁊ nō ē principiuꝫ quod. forma. n. ſic ē pncipiū quo ꝙ nō quod ℭ Aliter poſſet dici ꝙ ꝑꝑ ꝓbationē q̄ adducitur de calore ſepato. ſ. ꝙ nō eſt ipoſſibile formā ſepatam eſſe principiū gn̄andi ꝯpoſitū. tm̄ nō ē neceſſariū. ⁊ hoc probat rō. ⁊ hoc ſufficit pho ꝯ platonē vt dictū eſt. ℭ Ad ſecunduꝫ ſꝫ nullum particulare agens agat niſi mediantibus qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: non tm̄ eſt intelligenduꝫ ꝙ q̄litates actiue ſint imediatū pncipiū agendi formā ſubſtātiale. nulla. n. qualitas attigit terminū gn̄ationis ſubalis ſꝫ ſolū alterationē ⁊ diſpōneꝫ materie ꝓcedenteꝫ forme inductionem. ⁊ ꝓ tanto agens generās dī agens mediātibus q̄litatibus talibus. ℭ Ad tertiū dictū eſt i ſententiādo litteraꝫ. ꝙ oīa aliq̄lr ſunt ex vniuoco. quia agēs vel hꝫ formā quā ꝓducit formalr. ⁊ tūc ē gn̄atio ſimplr vniuoca. vl hꝫ eā tm̄ virtualr. ⁊ tūc ē vniuoca ſm̄ qd. ⁊ ſic vniuocatio generationis pōt ſaluari etiā in putrefactis ſine pōne ydeaꝝ. ℭ Ad quartū ꝯcedo argumētū qꝛ nō ꝓbat aliud niſi ꝙ genitū. ⁊ hoc aliqd pōt eē a pura forma. ꝯn̄a tamē phi ē bōa mō ꝑpoſito. qꝛ ſufficit pho ꝙ ſi genitū ē hoc aliqd ⁊ cōpoſituꝫ. non oꝫ generans eſſe formam ſepatam ſed ſufficit ipſum generans eſſe compoſitum.

ℭ **Dubitabit** aūt aliqs quare alia fiunt arte ⁊ a caſu: vt ſanitas. alia non: vt domus ⁊c. ſic tamen vtiq̄ꝫ ⁊ ignis ꝓpter hoc ⁊c. **Qō. xj.**

Queritur Vtꝝ in mã reꝝ nālium ſit aliq̄ pars forme generāde coagēſ ad cōpoſiti generationē. vel aliqd qđ ſit tranſmutabile i formaꝫ. videtꝛ ꝙ ſic nam cō. 8ͦ metha. cō. 15. d. ꝙ ex actu ⁊ pō nō fit vnuꝫ niſi ꝑ agens exhens ad actum. qđ nō largitꝛ ei multitudinē ſed ꝑfectioneꝫ. dicit ēt i eodē octauo. ꝙ illud quod eſt i actu nō ē aliud ab eo qđ ē i pō. ſed illud qđ fuit i pō ē i actu ⁊ nō ſūt duo diuerſa. ſed ſi nihil forme ꝑexiſteret i mã agēſ extrahens vel educens pōam ad actum non tm̄ largiretꝛ ꝑfectionē ſed multitudinē. ℭ Itē illud qđ eſt i pō. ⁊ illud quod ē i actu eēnt aliq̄ duo diuerſa cuiꝰ oppoſitū ait commen. ℭ Cōtra phs. hic i lr̄a ter. cō. 29. d. ꝙ ſicut domꝰ fit tm̄ ab extra ſic tm̄ vtiq̄ꝫ ⁊ ignis. ergo reſpcū ignis nullum ponitur actiuum intra paſſum. ſed ſolum ſufficit ipa materia. ergo nihil aliud ꝑexiſtit.

Rn̄deo circa iſtā qōneꝫ qdā dicūt ꝙ ſic ⁊ qdā ꝓ non. prio ergo pars affirmatiua ꝑtractabitꝛ. ſecundo pars negatiua declarabitur. ℭ Quantum ergo ad primū dicitꝛ ꝙ in mãꝫ aliqd tale ꝑexiſtit. qđ ꝓbatꝛ duplici via. pria ſumitꝛ ex ꝑte vitāde creationis i gn̄atiōe nāli. ſecunda ex ꝑte ſaluāde nālitatis. Ad hoc enī ꝙ forma non fiat de nihilo nec creatꝛ ponitur aliqd in mã ꝑexn̄s. ex q̄ fiat forma. Ad hoc etiā vt gn̄atio ſit nālis ⁊ non violenta ponitur illud eē actiuū coagēs extriſeco agenti. ℭ Ex prima via ar. ſic. ſi nihil ꝑexigitur i mã qđ formā nālē tranſmutetꝛ ergo ꝓductio forme nālis nō erit gn̄atio ſꝫ creatio ꝯn̄s ē falſū. ergo ⁊ an̄s. ꝯn̄a probatꝛ. qꝛ creatio ē de nihilo factio. ſeqtꝛ ēt eadē rōne ꝙ qn̄ forma nālis corrūpitꝛ ꝙ anihiletur. qꝛ vnde res icipit i idē redit ⁊ reſoluitur. ergo agens nāle poſſet creare ⁊ anihilare qđ falſū ē. ℭ Ex ſecūda via ar. ſic. ſi nihil i mã ꝑexigitur. ergo generatio forme naturalis non erit naturalis ꝯn̄s eſt falſum. ergo ⁊ an̄s ꝯn̄a arguitꝛ. tū primo. qꝛ hic i lr̄a ter. cō. 29. dicit ꝙ a nā fiūt i q̄ꝝcūq̄ꝫ mã ē aliq̄ pars forme q̄ ſic mouet mãꝫ ſicut mouetur ab extrinſeco auctoritas ē expſſa. tū ſecūdo qꝛ oīs mã naturalis hꝫ pncipiū itrinſecū actiuū nāle. qꝛ nā ē pncipiuꝫ motꝰ ⁊ q̄etis eiꝰ i q̄ ē. ex ſcđo phi. ter. cō. 3. ⁊ per h drn̄t naturalia ab artificialibꝰ. vt ibidē dr̄. ſꝫ illud primū nō ē forma iducēda. qꝛ nōduꝫ ē. nec mã. qꝛ eiꝰ non eſt agere. ergo aliqd trāſmutabile i formā. tuꝫ qꝛ violētū eſt cuius principiuꝫ ē ab extra nō ꝯferēte vim paſſo. ex tertio ethi. ſi ergo nihil ē in materia coactiuū gn̄atiōis forme. nullā vim cōfert paſſuꝫ. ſeqtꝛ ergo ꝙ gn̄atio iſta eēt violēta non nālis. tale āt ꝑactum dr̄t ꝙ ēt i mã a creāte non a gn̄ante. ⁊ ē cocuū materie ex quo poſteat fit forma nālis ⁊ illud quidam eorum vocant inchoationem forme. quidā parteꝫ forme generāde. quidam formā imperfectā. qdā rationē ſeminalē. quidā potentiam actiuam materie ſm̄ ponentes illud coegere extrinſeco agenti quidam vocant illud purum potentiale. ℭ Unde hec opinio tenens

partem

partē affirmatiuā hʒ qnqʒ modos dicēdi.prim⁹ mod⁹ di
cēdi eſt.q̄ i mā eſt vna forma gnālis ɔcreata ipſi māe.q̄
eſt rō ſeminal' reſpectu gnīs ꝓximi ⁊ vlteri⁹ alioꝝ ſequen
tiū vſqʒ ad formā ſpēi ſpāliſſime.vñ ɔmen. p°.phi. dicit
q̄ materia p°.recipit formas vles ⁊ ſic deiceps.℄ Sed ɔ̄.
qꝛ forma gnīs prioris vel ē pars forme gnīs poſterioris
vel nō.puta q̄ forma ſubē ſit pars forme corꝑis.⁊ ſic de
inceps.ſi nō ē pars.ergo nō euaderet creationē.qꝛ forma
corꝑis erit nō de aliq̄ ſui.ſi ſic.ergo for° prior eadē nūero
realr ē ꝑs formarū ɔ̄riaꝝ ſibi mutuo ꝑ gnātionē ſucce-
dentiū.qđ vi̇̄ ipoſſibile.ɔ̄ña pʒ.qꝛ illa forma prior māet
ꝑ te.⁊ ē vna i vna mā. ¶Preterea ꝑ generationē nālē vel
aliqd noui ꝓducit̄: vel nihil.ſi aliqd.ergo nō euades crea
tionē.qꝛ illud q̄ʒtūcūqʒ modicū fiet de nō aliq̄.Si nihil
ergo erit nulla gnātio.ſʒ erit qdlibet i quolibet.oīs eni ꝓ
ductio noua hʒ terminū nouū.Secūdus modus dicēdi
ē q̄ pōit reſpectu cuiuſlibet forme ꝓpriā inchoationē.⁊ iō
tot quot ſunt forme educibiles de pō māe.⁊ illā inchoa-
tionē dīt eē a creāte ⁊ eā vocāt ꝑtē forme vel formā icō
pletā q̄ ꝑficit̄ a gnānte.℄ Cōtra.q̄ro quō ex ꝑte p̄cedēte
⁊ ꝑte ſequēte fiat vnū qꝛ vel ſicut ex pō ⁊ actu.vel ſicut ex
ꝑtibus hōgeneis eiuſdē rōnis.nō prio.tū qꝛ forma eſt
actus.tū ſecūdo.qꝛ forma ꝑfecta ex illis ꝑtibus compoſi
ta nō eēt ſimplex.nec ſecūdo modo.qꝛ vel pars aduenies
imediate educeret̄ de potētia māe vel mediāte pria.i.de
potētia prie.ſi primū.fruſtra ponit̄ ꝑꝑ vitādū creationē.
qꝛ ſine illa eq̄ imediate educeret̄.ſi ſecūdū.ɔ̄.prio qꝛ ipoſ
ſibile ē duas ꝑtes forme eiuſdē rōnis ſic ſe hr̄e q̄ vna ſit
terminus ⁊ alia ſubm trāſmutatiōis.tū ſcđo q̄cūqʒ potē-
tia actiua eq̄ reſpicit qdlibet in q̄ ſaluat̄ rō obi primi.er
go potētia gnātiua eq̄ poterit i ꝑtē p̄exñtē ſicut in ꝑtē ſub
ſequētē exquo ponūt̄ eiuſdē rōnis.imo plus cū pars p̄e
exñs ſit iperfectior ſequēte.ergo pria pars nō erit igenera
bilis nec coeua. ℄ ¶Preterea illud inchoatiuū intrinſe-
cū ⁊ actiuū vel eſt efficiēs ꝑ ſe actiuū ad generatiōeʒ vel
nō.ſi ſic.ɔ̄.tū prio.qꝛ nihil iperfectius eſt ſufficiēs actiuū
reſpectu ꝑfectioris.tū qꝛ ſꝑ ageret cū ſit agens nāle hñs
ſꝑ paſſum approximatū ergo forme ſil' educerent̄ ſꝑ: vel
ſaltē illa cui⁹ pō actiua vel inchoatio eēt fortior:⁊ qđ eſt
euidenter falſum.Si nō.ergo agēs extrinſecum prius a-
git q̄ʒ intrinſecū: alr intrinſecū ſꝑ egiſſet.licʒ iperfecte.in
illo ergo priori ex quo extriſecū nō agit.erit actio violen-
ta ꝑ te.non ergo euitas inālitatē generatiōis. ℄ Tertius
modus dicēdi ponit cuiuſlibet forme ꝓpriā ichoationeʒ
ſicut ⁊ ſecūdus.ſʒ illā dicit eē totā formā.ita q̄ tota for-
ma p̄eſt in mā nō tñ vnita māe nec iformans eā.ſed poſt
ꝑ gnāns fit vnio forme cū mā vt eā actu informet.℄ Cō
tra.tū prio.qꝛ ponit accñs ſine ſubō.qꝛ formā accidētalē
nō informātē mām.tū ſcđo.qꝛ ponit formā materialē ſe
parā ⁊ nō informātē materiā.tū tertio.qꝛ ponit materiaʒ
ſine forma iformāte.q̄ oīa ſūt ipoſſibilia ꝑ nāʒ.℄ ¶Prete
rea nulla actio realis naturalr ꝑ ſe terminat̄ ad relatio-
nē.qꝛ i ad aliqd nō eſt mot⁹.ex 5° phi.tex.cō.10. ſed vnio
eſt relatio.ergo actio nāl' agētis q̄ vtiqʒ ē realis non ter
miat̄ ad illā vnionē forme cū mā vt tu dicis. ℄ Quart⁹
modus dicendi ponit q̄ tota forma p̄eriſtit ēt vnita māe
ſʒ p̄eſt ſm eē incōpletū accipiēs ɔpletū eē ꝑ gnātionē.
ita q̄ totū ɔpoſitū p̄eriſtit ſub alio mō eēndi.i.ſub eē icō
pleto. ℄ Cōtra .qꝛ oīs actio realis hʒ terminū realē.ſed
gnātio ē actus realis.ergo ⁊c̄. Iſte terminus ꝑ te eſt mo-
dus eēndi ꝑfectus ⁊ nouus.tūc ſic.vel ille modus eēndi ē
accñs.⁊ tūc generatio erit alteratio. vel erit ſubā.⁊ tunc
vel erit materia vel forma vel ɔpoſitū.qcqd des. ſeqt̄ q̄
nō totuʒ ɔpoſitum p̄eriſtit .ſʒ ipſuʒ vel aliqd eius nouiter
ꝓducit̄. Cōfirmat̄ ſic.qꝛ oīs productio ſubālis noua hʒ
terminū ſubālē nouū.ſed gnātio ſimplr̄ ē hmōi.ergo ⁊c̄.
⁊ tūc idē qđ prius.qꝛ tūc totū ɔpoſitū nō p̄eriſtit. ℄ ¶Pre
terea.ſeqt̄ q̄ mā ſil' iformet̄ oībus formis ɔ̄riis ⁊ qbuſ-
cūqʒ ſpecifice diſtictis. qđ ē abſurdū ſm phīā.tūc.n.redi
ret opinio Anax. q̄ qdlʒ eē in quolibet. ℄ Quītus mo
dus dicēdi ponit i mā nāʒ quādā pure potētialē quā vo-
cat pricipiū pōle .q̄ p̄eſt i mā,diſticta tñ a mā: trāſmutabi
lis tñ i formā ꝑ actiōeʒ agētis nālis.⁊ iſta ē pō māe de q̄
educūtur forme corꝑales. ℄ Cōtra.qꝛ pricipiū potētiale
vel accipit̄ ꝓ pō obiectiua vl' ſubiectiua.ſi ſubiectiua.tūc
nō ē aliqd aliud a mā ɔ̄ te.mā.n.ponit̄ ſicut pō ſubiecti
ua.Si accipit̄ ꝓ pō obiectiua iſta nihil ponit.ſic eni ē in
pō antechriſtus ⁊ albedo futura nōdū ens.ergo pure po
tētiale eēt nihil.ſi ergo ipſū ē trāſmutabile i formā tūc for
ma fiet de nihilo.⁊ ſic nō vitabis creationē. ℄ ¶Pretēa il
lud purū potentiale ſi eſt aliqd ex nihil ē creator vel crea
tura.non creator.pʒ.ſi creatura.ɔ̄.qꝛ oīs creatura hʒ reſ
pectu realē ⁊ actualē ad creatorē: cuiuſlibet reſpectus rea
lis actualis eſt fundamentum reale actuale.qꝛ nō minoꝛ-
ris entitatis ē fundamētū q̄ʒ reſpect⁹ fundatuſ.ergo prin
cipiū potētiale ē aliqđ ens actuale reale. ℄ ¶Preterea.il-
lud puꝝ potētiale vel erit pricipiuʒ vel ē ꝑs forme gnān-
de vel non vt pri⁹. Cōtra alios modos ponēdi argutum
ē.ita q̄ vel nō creatio vitabit̄: vel ꝑꝑ generationē nāleʒ
nihil nouū ꝓducet̄.quoꝝ vtrūqʒ ipſi reputāt ipoſſibile.

Quantum ad ſecūdū pricipale ē opinio negatiua q̄ di
cit q̄ vtiqʒ i mā ponēda ē rō ſemialis.nō tñ
coeua māe vel trāſmutabilis i formā.ita q̄ aliqd forme
p̄erigat̄ in mā de quo fiet forma. ℄ Ad cui⁹ euidētiā ſup-
pono qđ ſit rō ſcialis ⁊ i qbus ſit ex his q̄ dicta ſunt i ſen-
tentiando circa primū huius lectionis. Et vlterius prio
declarabitur de ſeīe. q̄ ſemē ſit.ſecūdo ad quid ſit ſemē.
⁊ tertio ad quid ſit rō ſcialis. ℄ Quo ad primū pono ta-
lē rōneʒ de ſemīe.Semē ē qđdā corꝑus iꝑfectū ꝓductū
a gnānte cuius forma nō ē intēta a nā ꝑꝑ ſe. ſed propter
alteꝝ vt ex ipſo gnēt̄ aliqd ſilē gnānti. ℄ Ad cuius euidē
tiam eſt ſciendū q̄ i nā ē duplex ꝓceſſus. vnus aſcenſiu⁹
⁊ generatiuus.vbi grā.procedēdo a forma ſemis vſqʒ ad
formam ſanguinis: ⁊vltra ad formam mēbrionis.⁊ vltra
ad formā ꝑfectam i ſpē.puta aſini vel bouis:⁊ iſte ꝓceſ-
ſus ē ab imperfecto ad ꝑfectum.Alius ē diſcenſiuus ⁊ re
ſolutorius.v.grā.reſoluendo anial in cadauer:⁊ cadauer
i elemēta.vſqʒ ad māʒ primam.⁊ iſte proceſſus ē a perfe
cto ad imperfectum.illud aūt a quo incipit natura i prio
ꝓceſſū ē ſemen.⁊ pʒ q̄ ibi nō ſiſtit ſʒ ꝓcedit vltra vſqʒ ad
formā vltimā ꝑfectā.ecōuerſo eſt i ſcđo ꝓceſſu.ex qb⁹ pʒ
q̄ ſemē ē qđdā corp⁹ iperfectuʒ ꝓductuʒ a gnānte vt ſit
via aſcendendi ad formā vlteriorē ⁊ ꝑfectā. ℄ Quantuʒ
ad ſecunduʒ dico q̄ ſemē nō ponit̄ vt ſit principiū actiuū
gnātionis attingens terminuʒ formaleʒ gnātiōis q̄ ē ipſa
forma.ſʒ ꝓbo duplr̄.prio ſic.qđ non ē nō eſt pricipiuʒ ꝓ
ductiuum ſubē.agere.n.p̄ſuppōit eē.ſʒ ſemen i iſtāti ge
nerātiōis nō ē.qꝛ gnātio vni⁹ eſt corruptio alteri⁹. ergo
⁊c̄. ℄ Dices q̄ ē pricipiuʒ duʒ eſt. Cōtra.qꝛ ſemē ē aliqd
de proximo cōuertibile i illud qđ dʒ gnāri.ſed oē tale hʒ
rōneʒ paſſiui magis q̄ʒ actiui. ℄ ¶Preterea. ſcđo ſic.nul-
lū imperfectuʒ ē pricipium efficiēs ꝓducēdi ꝑfecti⁹.ſʒ ſe-
men ē qđ iꝑfecti⁹ for°.gnānda.maior pʒ.qꝛ oē pricipium
ꝓductiuuʒ vel ē vniuocuʒ vel equocuʒ:qcqd det̄.vel ē eq̄
ꝑfectū vel ꝑfecti⁹ termino ꝓducto ⁊ nullo modo imper-
fectius. ℄ Dices q̄ ſemē agit i virtute decidentis.⁊ nō in
virtute ꝓpria. ⁊ ſic pōt ꝓducere ſubam ⁊ formā geniti.
℄ Cōtra.i v̄tute nō entis eo mō q̄ nō ē: nihil agit.ſʒ deci
dēs cū nō ſit i reꝝ nā.puta pr̄ mortu⁹: vel ēt ſi ſit.tñ qꝛ n̄
ē pñs corꝑi i qđ dʒ ſemē agere.iō ē non ens vel habens
rōnē nō entis.ibi ergo in virtute illius nihil agit.Si ergo
agit ſemen vel agit virtute ꝓpria vel alicuius ſube actua
liter coexiſtentis. ℄ Cōfirmat̄.qꝛ i cāis ordinatis accñta
liter nō oʒ ſil' cōcurrere omnes ad effectum vt oſtenſum ē
ſecūdo huius.ſʒ decidens ⁊ ipſum ſemen ſunt accñtalr or
dinata.ergo ⁊c̄.ſemē ergo nō agit in virtute decedentis.

Sed occurrit dubiuʒ.a quo illa forma ꝓducit̄ ſi non a
ſemine nec a pr̄e. ℄ Rñō i gnātis mediāte ſemine
⁊ marie ꝑ ꝓpagationē vt ſūt aīalia oʒ recurrere ad virtu-
tē diuinā:⁊ dico q̄ imediate a deo ꝓducit̄. ꝓbatio.qꝛ nō

a ſemine vt ꝓbatum eſt nec a pře. qꝛ eo mortuo pōt filiuſ gñari: nec a forma vel virtute celi. qꝛ ipſa eſt ipfectioꝛ ꝙ̄ forma aīati. nā ſm̄ Aug. xȷ. de tri. caplo decimoſeptio. oē viuēs ē pſtātiꝰ nō viuēte. ꝓponūť cui viuētia nō viuētibꝰ. Nec ꝓducit ab ītelligētia vel ab angelo. tū qꝛ ſm̄ eādem ſcolā non pñt inducere vel educere formā de pō materie. tū qꝛ agūt mediāte motu celi. ſi ergo celū nō pōt. nec angelus mediāte motu celi pōt. relīgť ergo ꝙ deꝰ ⁊c. ¶ Cōtra: ergo oēs iſte forme nāles creanť. Rñ° ad illud ſi detur ꝯñs non videť aliqđ ipoſſibile. vel aliꝛ negeť ꝯña. falſitas huius ꝯñe patebit infra. ¶ De gñatis aūt imediate ⁊ ſine ſeie. puta cū ignis gñat ignē. nō oꝫ ſic dicere. de his n. nō ꝯcludūt rōnes facte ſic pꝫ. ſemē ergo nō ponit vt ſit pꝛīcipiū actuū reſpectu termini iformalis gñatiōis. ſꝫ magis pꝛīcipiū paſſiuū ⁊ mālc. ¶ Sed nūqđ ſemē agit ad alteratiōnē pūiā vel ꝑcedētē terminū gñatiōis. ¶ Dicēduꝫ ꝙ nō agit vt ſufficiens actiuū. nā virtꝰ actiua agētis vniformiſ: nō pōt cāre effectū diffoꝛmē i paſſo vniformis. ſꝫ virtꝰ ſemis ē vniformis vt pꝫ. ⁊ mā ſilr. ergo virtus ſemis nō pōt efficere tātā diffoꝛmitatē quantā appet i organis aīaliū. nec ꝑ ꝯñſ pōt alterare ad tātā diffoꝛmitatē. ma. pꝫ qꝛ diffoꝛmitas in effectu vel accidit ex diffoꝛmitate agentis vel paſſi. Quid ergo: dico ꝙ virtꝰ q̄ facit tātā diffoꝛmitatem organoꝝ i coꝛpe aīalis oꝫ ꝙ ſit agens diffoꝛme ⁊ illud eſt actio diffoꝛmis influentie ſiue caloꝛis celeſtis. que quantum ad hoc ꝯſona eſt virtuti diuine. nec puto iconueniens ſi ad iſtam actionem diffoꝛme aliquo modo concurrat ſemen vt concauſa.

Quantum ad tertiū dico ꝙ rō ſemialis nō pōiť vt ſit pꝛincipiū ꝓductiuum forme ſubālis ſicˉ nec ſemen. ⁊ pp eaſdē rōnes. ¶ Itē ſicut ſemen nō ē ſufficienſ alterāſ ſine influentia celi: vt oſtenſū ē. ſic nec rō ſeminalis que ē aliq̄ forma ſiue virtus actiua ſeminis. Sūt tñ ⁊ ſemē ⁊ ratio ſeminalis nō ſufficienter: ſed aliqlr cōcauſatiua ⁊ coactiua nō ad formam ſubālē ſed ad alteratiōem p̄uiā. Ex predictis oībus ꝯcludiť ꝙ nihil periſtit i mā vt inchoatio forme vel actiuū forme qđ in ipſaꝫ formam nālr gñatā naturalr tranſmutatur. ⁊ ſic ad ꝙnē. ¶ Ad argumēta alteriꝰ opiniōis. ad primū de creatiōe nego cōſequētiā. ⁊ ad ꝓbationē cū dř ꝙ creatio ē de nihilo factio. ¶ Rñdeo ꝙ li de nihilo pōt dicere hitudinē termini vel ſubi. Si dicit hitudinē termini ſic non diſtinguiť creatio a gñatione nāli. vtraqꝫ. n. eſt productio de nihilo. ſi dicat hitudinē ſubi ſic ē tñ creatio. ⁊ non generatio naturalis. creatio. n. ē ꝓductio de nihilo: ⁊ nullo pſuppoſito. ita ꝙ excludit cālitatē cuiuſcūqꝫ cāe: tam mālis ꝙ̄ formal: ꝙ̄ et efficiētis creati ꝯcauſantis ipſi creati licꝫ aliqñ ꝯcurrat vt poſterius. vtputa ſi res creata ſuſcipiať in aliq̄ ſuſceptibili: oppoſitū huiꝰ ſemꝑ accidit i actiōe nāli. qꝛ ibi ꝑſigitur ſubm ⁊ mā ꝯcāns q̄ eſt in potentia naturali ad formā hñs inclinationē ad cā tāqꝫ carens ⁊ apta nata nālr ſuſcipe eāvnde ſi p ipoſſibile forma naturalis ꝓduceret a natura non concurrēte materia nec trāſmutata p naturā. talis ꝓductio eēt creatio. ¶ Unde notandū ꝙ creatio ē productio inter ens ⁊ nihil ſimplr. gñatio vō ē iter ens ⁊ p̄uationē. ꝙ p̄uatio ⁊ ſi nihil ſit formalr tñ pſupponit aptitudinem ⁊ inclinationem nālēꝫ in ſubiecto aliquo cōcāntē. nō ſic creatio. ¶ Ex hoc ceſſat inſtantia de gratia ⁊ aīa intellectiua: qꝛ ad iſtoꝝ ꝓductionē nō ꝯcurrit aliq̄ cā cōcāns ipſi ꝓduceti: cū iſte forme nō educanť de potētia materie. vnde ⁊ deus poſſet eas ꝓducere ſine ſuſceptiuo ⁊ tunc patet ꝙ nihil ſibi coageret. nūc et prius er natura rei ꝓducunť a deo nulla alia cā cōcānte. ⁊ in ſcđo ſigno nature vniunť q̄libet ſuo ſuſceptiuo. ſ. gra aīe: ⁊ aīa intellectiua coꝛpoꝛi. patet ergo ꝙ ageſ naturale non creat ⁊ eadem ratione non annihilat: eſto ꝙ nō ꝓducat formā non preſuppoſito aliquo in materia quod in formam nāliter tranſmutetur. ¶ Ad ſecundum cum infertur ergo generatio forme nālis non eſt nālis. nego ꝯñaꝫ. Ad cuiꝰ euidentiā pſupponēduꝫ ē ꝙ nālitas gñationis ⁊ motꝰ nālis accipiēda ē ex pte paſſi ad formā nālr iclinati: ⁊ nō ex parte pꝛicipij actiui incrñtis ipſi mobili vt ꝓbatū fuit p rationes tres quinto huiꝰ. caplo de nā. Hoc pſuppoſito reſpōdeť ad ꝓbationes ꝯñe. Ad primā dico ſicut diri in ſētentiando ꝙ pbs h i lra loqť de pte forme non formalr ſed virtualr: eo mō q̄ dicit caloꝛem eē ptē ſanitatis. ⁊ hoc mō rō ſemialis pōt dici ps forme gñande lꝫ ſit formalr nihil illius forme. ¶ Ad ſcđaꝫ ꝓbationē cū dř ꝙ oīs gñatio nālis hꝫ pꝛīcipiū actiuū dř ꝙ falſū ē. Tu dicis ꝙ natura ē pꝛīcipiū motꝰ eiꝰ i quo ē. dico ꝙ ē pꝛīcipiū paſſiuū nō actiuū: ⁊ p hoc nālia dřnt ab artificialibꝰ. qꝛ in nālibus pꝛīcipiū paſſiuū hꝫ determinatā inclinationē ad formā. i artificialibꝰ nō. ſꝫ ibi vel inductio forme ē ꝯ̄ inclinatiōnē māe. vt pꝫ i edificijs ⁊ erectionibꝰ. nāꝯ̄ iclinationē grauiū ē ꝙ ponāť ſurſum. vel ſaltē mā ē i potētia neutra ad formaſ artificialeſ. ¶ Cōtra qꝛ natura dř magiſ de forma ꝙ̄ de materia ex ſecūdo phi. ter. cō. 1z. ¶ Rñdeť. nā vt pꝛicipiū paſſiuū dř de materia: ⁊ de forma. nam p formā per quā res eſt talis per eandē eſt receptiua paſſiōis ꝯñtis formā. exemplū. p candē formā q̄ hō eſt hō eſt receptiuus riſibilitatis. ⁊ q̄ graue ē graue vel leue eſt leue cōpetit ſibi talis vel talis motus. ¶ Ad tertiā ꝓbationē ꝙ violētū ⁊c. dicēdū ꝙ li nō ꝯferēte vi: dꝫ cōſtrui cū li paſſo ⁊ nō cū li pꝛincipiū ex: vt ſit ſenſus ꝙ violētū eſt cuius pꝛīcipiū ē ab ex ipſo paſſo nō conferēte vim. ꝯfert aūt vi paſſum nō actiue ſed iclinatiue ⁊ diſpoſitiue. qñ. ſ. hꝫ nālē ⁊ determinatā inclinationē ad formā iducēdā. qđ nō ē veꝝ de violēto vt cū lapis ferť ſurſū. ſꝫ ex h nihil hēs. ſufficit. n. ꝙ materia naturaliter ſit inclinata ad formam naturalem ad ſaluandam naturalitatem generationis. eſto ꝙ nihil actiuum ſit ex parte materie.

Ad ꝑmē. i oppoſitū dicēdū ꝙ i illis duabꝰ auctoꝛitatibꝰ loqť de potētia obiectiua. ſic. n. agēs nō largiť multitudinē ſꝫ pfectionē. ⁊ illud qđ ē i actu ⁊ i pō nō ſunt duo diuerſa. qꝛ albedo i actu ñ ē alia nec ē ꝯpoſitioꝛ ſeipſa vt eſt i pō obiectiua. ſꝫ ē pfectioꝛ. ſꝫ loqndo de pō ſbiectiua ſic agēs multitudinē largiť ꝓducendo formā aliq̄ꝫ de nouo. Itē ens in pō. ſ. materia. ⁊ ens in actu. ſ. forma ſunt duo diuerſa ⁊ realiter diſtincta. ⁊ ſic nihil mali ſeqtur.

¶ Sꝫ hic quidē pmittať: ex quibꝰ vō ſuba eſt vt ptibꝰ pſcrutādū ē. Si igiť ē hoc quidē materia: illud vō ſpēs aliud ex his ⁊ ſba eſt materia ⁊ ſpēs: ⁊ quod ex his ē qdē vt materia pars alicuiꝰ dicitur

Q. ō. riij.

Queritur Utrꝫ ī rebus nālibus mā ſit ps qdditatis rei ſpecifice. videť ꝙ nō: nā quito hꝰ caplo de cā ter. cō. z. dř ꝙ oēs ptes diffōnis ſūt forme. ergo mā nō ptinet ad diffōnē nec p ꝯñs ad quidditatē rei. ¶ P̄. ibidē ⁊ zº de aīa ⁊ alibi frequēter Ariſt. nomīat formā ꝙ qd ē rei. ergo mā nō ptinet ad qđ qđ ē rei. ¶ Preterea h in 7º ter. cō. 35. parum poſt dicitur ꝙ aīa eſt ſuba aīati ⁊ ſpēs. ⁊ qđ qd erat eē. nō mā. ¶ Contra octauo huiꝰ ter. cō. 9. dř ꝯ̄ Plato. ꝙ oīs diffinitio hꝫ qd ⁊ quale. ⁊ opoꝛtet h eſſe vt materia. illud vō vt forma.

Rñdeo hic ē opinio tenēs ptē negatiuā pp auctoꝛes adductas i oppoſitū ⁊ plꝛes ꝯſiles. Preterea. ar. rationibus ⁊ pꝛio ſic. qcqd hꝫ mā ē gñabile ⁊ coꝛruptibile. ſꝫ ꝙ qd eſt nō pōt gñari ⁊ coꝛrūpi. ergo ꝙ qd ē rei nō icludit mām. maioꝛ ꝓbať ex h 7º. caplo 5º ter. cō. zz. mā ē q̄ res pōt eē ⁊ nō eē. iō ſm̄ pbm ibidē i oībꝰ gñatis ſiue ab arte ſiue a nā ē mā. qꝛ q̄libet tale eſt poſſibile eſſe ⁊ non eſſe. minoꝛ habeť i lra ter. cō. 34. vbi dř ꝙ ꝗcūqꝫ non cōcipiūtur cū mā ſed ſine mā vt rōnes. i. quidditates ſpeꝝ: ſolū hec nō coꝛrūpuntur. ¶ Preterea ꝙ qd ē eſt pꝛincipium cognoſcendi illud cuius ē vt dictū fuit ſupra i h eodē ſeptimo. caplo quarto ter. cō. z1. ſꝫ materia nō ē pꝛīcipium cognoſcendi rem. quia vt dř paꝝ poſt mā ē de ſe ignota

ſgnota. ⁊ ibidē tex. cō. 35. ꝯmē. ait ꝙ mā ſiue ſenſibil'ſiue
itelligibil' ſm ſe eſt ignota. ergo mā nō ꝑtinet ad qḋ qd ē
rei. ❡ P̄ nihil ptiꝫ ad qdditatē rei qḋ ꝓhibet ꝙ qd ē idē
eē cū eo cuiꝰ ē. ſed mā eſt hmōi. ergo mā nō ꝑtinet ad rei
qdditatē. maioꝛ eſt q̄ſi euidēs ex termis. nā nihil pt ꝓhi
bere idētitatē iter reꝫ ⁊ ſuā qdditatē niſi ſit extneū a rei qd
ditate. vñ ſupꝛa caplo. iiij. ꝓbat ꝙ in dictis ſm ſe qḋ qd
eſt. idē eſt cū eo cuiꝰ ē. mi. hr̄ in lr̄a i h̄ eodē. vij. ꝙ mā eſt
ois. eiꝰ qḋ ñ ē idē cū ſuo ꝙ qd ē. ⁊ iferiꝰ ēt dr̄ ꝙ ꝯcepta cū
mā ñ ſit idē. g°. ⁊c. ❡ Sꝫ iſta opio ñ placet ꝓpt rōes iferiꝰ
ponēdas ꝓ ſcda opione. nec rōes iſtiꝰ opiniōis ꝯcludūt.

Ad primum i oppoſitū cū dr̄ oē qḋ hꝫ māꝫ ⁊c. dicēdū
ꝙ coꝛruptibile dicit potētiā ꝓpinquā vel
remo: tā coꝛruptibile in potētia remota dr̄ illud qḋ hꝫ vñ
poſſit coꝛrumpi. nō tñ pōt exire in actū niſi prius ſit i po-
tētia ꝓpinqua ſic calefactiuū in potētia remota dr̄ ꝙ hꝫ
vñ poſſit calefacere. ſed nō pōt actu calefacere niſi ſit in
potētia ꝓpinq̄. ſ. ꝙ nō impediat̄ ⁊ ꝙ paſſū ſit ſibi pñs. ad
ꝓpoſitū ignis eſt coꝛruptibilis in ſcdo mō dicēdi ꝑ ſe ſic
coloꝛ eſt viſibilis ex ſcdo de aīa. tñ ignis nō eſt in potētia
ꝓpinq̄ vt coꝛrūpat̄ niſi ſit in eē exñte. qḋ g° eſt gñabile ⁊
coꝛruptibile ꝓprimo hꝫ māꝫ ꝯctā ad exñtiā. ſic āt ꝙ qd eſt
nec ē gñabile nec coꝛruptibile vt dicit phs nec plus ꝯclu-
dit rō. ſed h̄ nō obſtante qḋ qd eſt ſpēi hꝫ māꝫ nō ꝯtractā.
❡ Ad ſcdm cū dr̄ ꝙ quid eſt. eſt principiū cognoſcēdi ⁊c.
illa rō reducit̄ ſic. nihil pōt ꝑfecte cognoſci niſi cognitis
oībꝰ ſuis cāis. vñ ſcdo huiꝰ ponit̄ ꝙ cāe nō ſunt īfinite lo
quēdo tā de cāis mālibꝰ q̄ꝫ de alijs. tūc ſic. nihil eſt neceſ
ſariū ad cognitionē rei niſi ꝙ quid eſt ſm te. ſed mā eſt ne
ceſſaria ex ſcdo huiꝰ. g° mā includit̄ in ipſo qḋ qd ē. ❡ Ad
formā dicēdū ꝙ lꝫ cognitio māe reqrit̄ ad cognitionem
rei mālis. tñ alr̄ ē rō cognoſcēdi formā: alr̄ māꝫ. nā ſicut
cāe differūt i ꝑfectiōe ⁊ entitate ⁊ cālitate in cāndo: ita ⁊ i
cāndo cognitionē rei cuius ſunt. ſic ergo foꝛa magis ē enſ
q̄ꝫ mā: ita magis cāt entitatē ⁊ cognoſcibilitatē rei: qꝛ ēt
mā nō hꝫ eſſe nālr̄ niſi per formā cāntē eiꝰ eē in effectu. ⁊
iō ēt forma facit cognoſcere māꝫ. tñ vtraqꝫ poſtea ē cā co
gnoſcēdi ꝯpoſitū. dr̄ ergo mā ignota. qꝛ nō ē p°. rō cogno
ſcēdi illud cuiꝰ eſt. nec potiſſima. ❡ Alr̄ dr̄ ꝙ Ariſt. loqt̄
de cognitiōe ſcientifica ⁊ de mā ꝯcta ad eē exñtie. illa qdē
ē ignota ſcientifice ⁊ cā cōtingentie rei. iō nō facit cogni-
tionē ſcietificā. ſed ſi abſtrahātur a ſenſu illa quoꝝ eſt tal'
mā nō ē, de eis niſi opinio. ❡ Ad tertiū cū dr̄ nihil ꝑtinet
⁊c. dico ꝙ minoꝛ ē falſa. ❡ Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ Ari.
loqtur ibi de mā contracta ꝑ exiſtere: vel de mā q̄ eſt pro
prietaſ indiuidual'. in his. n. nō eſt idē qḋ quid eſt cū eo cu
ius eſt per ſe primo: ſic Ariſto intendit lꝫ ſit idem eo mō
quo hñt qd. vt oñſuꝫ eſt ſupꝛa in h̄. vij. caplo. iiij.

Alia eſt opinio tenēs ꝑtē affirmatiuā. ❡ Ad cuiꝰ euidē-
tiā ſuppoſitis tribꝰ diſtinctiōibꝰ poſitis in ſentētiā-
do qua ꝝ prima ē de ſpē. alia de mā. alia de ſil' toto decla
rabo qn qꝫ ꝯclones. ❡ Pria ꝯclo ſit iſta mā nō ꝯtracta q̄
eſt ps potētialis accepta abſolute ⁊ vlr̄ pertinet ad qddita
tē ſpecificā. hāc oſtēdo ſic. Ariſt. viij. hꝰ caplo. ij. tex. cō.
2. recitat opinionē diffinietiū res māles quoꝝ qdā diffi-
niebāt ꝑ māꝫ ſolū. qdā ꝑ actū. qdaꝫ ꝑ vtrūqꝫ. ⁊ iſti vltimi
diffiniebāt ꝑfecte. vñ vbi ꝯmēdat architā q ꝯplexus ē in
diffōne māꝫ ⁊ formā. ❡ P̄. ibidē. cap. iij. tex. cō. 9. dicit
ꝙ oꝫ terminū eē orōnē lōgā. ⁊ i diffōne eē h̄ qdē vt mā. il
lud vō vt forma. ❡ Itē in hoc. vij. tex. cō. 39. inferiꝰ dicit
ꝙ parabola iunioꝛ aīalis quā ꝯſueuit ſocrates dicere nō
bñ ſe hꝫ. ſuperfluū enī eſt auferre māꝫ a qdditatibꝰ reꝝ q̄
rū qdā ſunt h̄ in hoc. i. forma in mā. h̄ ēt dicit alibi freq̄n
ter in h̄. vij. ⁊ in. viij. ❡ P̄. arguit̄ per rōnes. pͥo ſic. eēn
tia ⁊ qdditas cuiuſcūqꝫ ſubē eſt. rō intrinſeca ſufficiens eſ
ſendi rei cuius eſt. circūſcripta q̄cūqꝫ alia realr̄ differen-
te. ſed ꝑ te foꝛa ignis eſt tota eſſentia ⁊ qdditas ignis. er-
go ignis eſt ignis ſine mā. ⁊ per ꝯñs mā eſt ſuperflua i nā
qḋ eſt abſurdū. ma. pꝫ. qꝛ albedo eſt rō ſuperficiei eſſendi
albam. ergo multo magis igneitas eſſendi ignē. ❡ P̄. cu
ius eſſentia eſt incāta ⁊ ipſum eſt incātū: predicatū inclu
dit̄ in ſubo. qꝛ cū eēntia rei ⁊ ipſa res ſint idē realr̄ ꝑfecta
idētitate: ſi vnū eſt incātū: ⁊ reliquū. ergo addito vtrobiqꝫ
illud cuius eſt eſſentia incauſata a cauſis intrinſecis. ip-
ſum eſt incauſatum a cauſis intrinſecis ſeu ſi quiddi-
tas reꝝ mālium nō includit māꝫ nec erit cāta mālr̄. ergo
nec res mālis erit cāta mālr̄. ergo fruſtra ponit̄ mā in re-
bus mālibꝰ. nec mā erit cā. qꝛ nō pōt eē cā niſi intrinſeca
qḋ eſt abſurdū euidēter. ❡ P̄. oē ens ꝯpletū in gñe nulli
alteri vnitur ad faciendū vnū per ſe. ſed ſi vnit̄ fac vnū ꝑ
accidens. cū eo vel vnū aggregatione vt aceruꝰ. ſed ſi qd
ditas ignis eſt ipſa foꝛa ignis ſine mā. forma ignis ē ens
cōpletū in gñe. ergo cuicūqꝫ vnitur facit vnū per accñs. ſꝫ
māe vnit̄. ergo h̄ ignis cū mā nō eſt vnū per ſe. ſed ꝑ ac-
cidēs. vel aggregatione vt aceruꝰ. qḋ falſū eſt. ma. prin-
cipalr̄ probatur. qꝛ q̄ faciūt vnū per ſe nō ſunt ꝯplete ge
nere. ſed per reductionē vt ſunt principia ⁊ partes rei. mi
noꝛ pꝫ qꝛ ignis eſt ꝯplete in gñe. ergo ⁊ forma ignis ſi ſit
tota qdditas ignis. ❡ P̄: qḋ non includit aliq̄ꝫ qdditateꝫ
in genere. nec aliqua quidditas in gñe includit ipſum. nec
eſt in gñe per ſe nec per reductionē. ſed per te mā eſt huiuſ
mōi. vt oñdā: ergo mā nō eſt per ſe in gñe. nec ꝑ reductio
nē. ergo erit nihil. qꝛ nullū eſt ens ex genꝰ niſi deꝰ. mā nō
eſt deus. ergo nihil. maioꝛ pꝫ. qꝛ qcqd eſt in gñe ꝑ ſe ē qd
ditas vel includens qdditatē. vt ignis. ⁊ qcqd eſt in gñe
per reductionē includit̄ i qdditate alicuiꝰ hñtis qdditatē.
minoꝛ eſt euidens. qꝛ ſi mā nō ꝑtinet ad qdditatē. nec ēt i
cludit quidditateꝫ nec includit̄ vt dicis. ❡ P̄. qñcūqꝫ aliq̄
rō cōis ꝯuenit pluribꝰ. ꝯuenit eis per aliquod cōe cui cō-
uenit primo illa rō. vt pꝫ ex pͥo poſt. ⁊ ſcdo de aīa. ſed fa
cere per ſe vnū ꝯuenit huic forme ⁊ huic māe ⁊ illi. ergo
⁊c. illud cōe eſt ipa materia ⁊ forma cōiter accepte que pri
mo faciūt per ſe vnā. qḋ nō eēt niſi ipa mā ꝑtineret ad qd
ditatē rei cōiter accepte. ❡ P̄. quicquid ponit̄ in diffōne
ſubē materialis ꝑtinet ad qdditatem eius. qꝛ ſuba nō hꝫ
diffōneꝫ per additamenta. ſed mā ponit̄ in diffinitiōe ſb
ſtātie mālis. ex. vj. huiꝰ. tex. cō. 2. ergo ⁊c. ❡ Secūda cō
cluſio ſit iſta. materia cōtracta per indiuiduationē ꝑtinet
ad qdditateꝫ ſil' totius quod eſt indiuiduū ſubſtantie di-
ſtinctum cōtra vniuerſale. hanc oſtendo ſic: ſingularium
ſunt cāe ſingulares: ex quinto huius caplo de cauſa tex.
cō. 3. materia autem ⁊ forma ſunt cauſe intrinſece rei: er-
go indiuidui erunt cauſe indiuidue: materia ergo indiui-
dua erit cauſa intrinſeca ⁊ qdditatiua ⁊ indiuiduū ſubſtā
tie ſic accepte. ❡ Tertia concluſio ſit iſta. materia ꝯtracta
per exiſtentiam ꝑtinet ad quidditatem ſimul totius exiſtē
tis. probatio huius: prima eſſentialia compoſiti exiſtentiſ
ſunt exiſtentia: non enim eſt intelligibile ꝙ ex nō exiſten-
tibꝰ cōponitur intrinſece aliquod exiſtens: ſed mā eſt pri
cipiū eſſentiale rei: ergo compoſiti exiſtentis erit materia
exiſtens. ❡ Quarta concluſio ſit iſta. materia accepta ꝓ
parte integrali remota pertinet ad quidditateꝫ rei nō pro
prie ⁊ directe: ſed per reductioneꝫ. qḋ non proprie ⁊ dire
cte oſtendo ſic: illud quod non intrat diffinitioneꝫ rei nō
ꝑtinet proprie ⁊ directe ad quidditatem eius: nā diffinitio
eſt res includenſ quicquid eſt de quidditate rei: ſed mā ac
cepta pro parte integrali remota nō intrat diffinitionem
rei. qꝛ ſemicirculus nō eſt de diffinitione circuli. vt dr̄ h̄
in lr̄a. ergo ⁊c. Sed ꝙ pertineat ad qdditatem rei per re
ductionē oñdo ſic. nā qcqd pricipiat principiū principiat
⁊ principiatū ſaltē ꝑ reductōnē. qꝛ quicquid eſt cā cauſe ē
cā cauſati. ſed mā ſic accepta eſt principiū principij īme-
diati. ſ. māe prime ⁊ imediate. nam circulus q̄ꝫtū ad ſuū
eē māle ꝓprimū ꝯponit̄ ex ſemicirculis ſic paries ex lapi
dibꝰ. g° ⁊c. ❡ Quinta ꝯclo ſit iſta: mā ꝯcta ꝑ accñs ꝑter
neceſſariū nullo mō ꝑtinet ad qdditatē rei. hāc oñdo ſic.
qḋ pōt ꝑfecte eē ⁊ ꝑfecte itelligi in ſua qdditate ſine alio:
nō dependet ab eo nec includit illud in ſua qdditate: ſed
ſyllaba compoſita ex litteris cereis poteſt perfecte eē ⁊ in
telligi in ſua qdditate ſine cera vel litteris cereis. ergo ce

ra vel littere ceree non pertinet ad q̄dditatem ſyllabe niſi dicaſ ſyllabe ceree. ma. pꝫ ⁊ minoꝛ ēt. q꞉ h ſyllaba. ba. pōt eē ⁊ intelligi ꝑfecte ſine. a. ⁊. b. cereis. q꞉. b. ⁊. a. pñt eſſe cupreevel ferree. vel ſine oi tali mā poſſet ꝓferri h ſyllaba ba. ¶ Aduertēdū tñ ꝙ mā ꝯtracta quocūqꝫ mō nō eſt de rōne q̄dditatis ſpecifice. nā nā ſpecifica abſtrahit a quacūqꝫ cōtractione accepta ſm quattuoꝛ concluſiones vltimas. ⁊ iō ſolū mā accepta mō abſtracta ⁊ in vli eſt de eſſentia ſpēi vt pꝛima concluſio concedit.

Ad auctoꝛitates pbi in oppoſitū. ¶ Ad pꝛimū cū dr̄ ꝙ oēs partes diffinitionis ſūt foꝛe ſibi inuicē ꝯparate. ſed reſpcū diffiniti. q꞉ de ipſo formalr̄ pꝛedicent̄. ¶ Ad ſcdaꝫ in ſcdo de aia cū dr̄ ꝙ foꝛa eſt ꝙ q̄d erat eſſe. dicendū ꝙ h dr̄ appꝛopꝛiate ex eo ꝙ foꝛma eſt pꝛincipalioꝛ cā ⁊ ꝯpletiua diffinitiōis ⁊ q̄dditatis rei nō quin mā ēt ꝯcurrat. ¶ Ad tertiā ꝙ aia ē ſuba aiati. dicēdū ꝙ Ariſt. accipit ibi ſubaꝫ ⁊ ꝙ q̄d erat eē ꝓ notioꝛi ꝑte diffinitionis ⁊ non pꝛo tota diffinitiōe. qd̄ pꝫ ꝑ ipſummet gloſantē ſe ſtatim infra. ſi quod ait altera ⁊ nō eſt aia aial ⁊ ſic h q̄dē dicedū. h āt nō dicēdū. ſic ergo nō vult ꝙ aia ſit aial. ſic n̄ ē diffō aial. ſed pꝛincipalioꝛ ꝑs. iō ſic ait dicēdū. ſic aūt n̄. ita ꝙ vno mō dr̄ diffō. alio mō nō.

¶ Abeūtes vō ex actu nō palā vtrū quidē ſūt aut nō ſūt. ſꝫ ſꝑ dn̄r ⁊ cognoſcūt̄ vlis rōne. Qō. xiiij.

Queritur Utrū ſingulare ſit per ſe a nobis intelligibile. vr̄ ꝙ nō ꝑ pbꝫ hic in lr̄a ter. cō. 35. q̄ dicit ꝙ abeūtib⁹ a ſenſu nō eſt palā an ſint aut nō ſint. ¶ Itē ſecūdo de aia: ter. cō. 60. dr̄ ꝙ ſenſus eſt ſingulariū. intellect⁹ vliuꝫ. Ex his ſic arguit. ſic ſe hꝫ ſenſus ad ſuū obꝫ ſic ſe hꝫ intellect⁹ ad ſuū. ergo ꝑmutatim ſic ſenſus ad intellectū ſic obm ſenſus ad obm intellectus. ſed ſenſus nō eſt intellect⁹. ergo nec obꝫ ſenſus qd̄ eſt ſingulare eſt obm intellectus. ¶ Cōfirmat̄. q꞉ diuerſaꝝ potētiaꝝ ſunt diuerſa oba. ergo ſingulare qd̄ eſt obm ſenſus nō erit obꝫ itellect⁹. ¶ P̄. ꝙ q̄d eſt: ē obm itellectus. ex tertio de aia ter. cō. 9. ⁊. 10. ſed ſingulare nō hꝫ ꝓpꝛie quod quid eſt. ergo ⁊c. ꝓbatio mioꝛis. tū q꞉ alſ ſingulare eēt diffinibile ⁊ de ipſo eēt ꝓpꝛie ſcia. quoꝛum vtrūqꝫ eſt ꝯtra pbm in hoc ſeptimo. tū q꞉ infinite poſſent eē ſcie cū infinitas nō repugnet ſingularibus. tū q꞉ hñs notitiaꝫ perfectam de ſpē ſpāliſſima hr̄et impfectā ⁊ ī potentia de quolibet ſingulari: ſicut hñs perfectam notitiaꝫ de gñe hꝫ imperfecte ⁊ in potētia notitiam de ſpecie q̄libꝫ ipſius. ſed hoc cōſequens eſt falſum. naꝫ agēs per cognitioné non poteſt perfectiſſime ſe dirigere in agendo niſi ꝑfectiſſime cognoſcat agibile q̄ꝫtū ſibi poſſibile eſt. ſꝫ artifex per artem de domo tm̄ vl'eꝫ perfectiſſime ſe dirigit ī faciendo hāc domū particularē ita perfecte ſicut ſi eandē pꝛius aut vidiſſet aut nouiſſet ergo dom⁹ facta nō ē apta perfecti⁹ cognoſci ab artifice q̄ꝫ in vli. ¶ P̄. ad pꝛincipale. ſi ſingulare per ſe intelligitur. ergo vniuerſale nō ꝑ ſe ītelligitur. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊ añs. pꝛobatio ꝯñe. q꞉ ſi vle ⁊ ſingulare per ſe intelligant̄. aut ergo vle intelligit̄ ꝑ eādē ſpēm per quā ſingulare. aut per aliam. nō per eādē. tū q꞉ idem repꝛeſentaret aliquid ſub rōne diſtincti ⁊ indiſtincti. tū q꞉ ſi ſic. ſ. per eandē. aut vna ſpēs que eſt ipſius vl'is eēt oiuꝫ ſingulariuꝫ. aut quecūqꝫ eſt alicui⁹ ſingularis ꝓpꝛia eſt ipſius vl'is. nō pꝛimo q꞉ nulla ſpēs vnica ē ratio cognoſcendi pluravt plura. non ſecūdo mō: q꞉ tunc quot eſſent intellectiones ſingulariū tot eſſent vl'ium. tuꝫ q꞉ ambo. ſ. vniuerſale ⁊ particulare ſemꝑ intelligerentur ſil': niſi intellectus vteretur ſpecie nunc ad hoc nunc ad illud: ⁊ illū vſum opoꝛteret ꝙ pꝛecederet cognitio huius ⁊ illius. tum q꞉ illa eadem ſpecies aut eēt ipſius vlis pꝛiō ⁊ ſic nō poſſꝫ repꝛeſentare ſingularia. q꞉ eēt diſtincta ⁊ cōfuſa. vel ipſius ſingularis pꝛimo ⁊ ex conſequenti vniuerſalis. ⁊ tunc quot eſſent ſpecies ſingularium tot eēnt ſpēs vl'ium. ⁊ ſic ſpēs multiplicarentur in infinitū ſi debeāt oīa ſingularia cognoſci. Si vō detur alia pars ꝙ per aliam ſpēm cognoſcitur hoc non videtur. tū q꞉ vtraqꝫ ſpēs eēt eque abſtracta cū ab eodem fantaſmate gignatur ⁊ vtute eiuſdem intellect⁹ agētis. q̄re ergo vna erit magis vlis ⁊ alia particularis nō vr̄. tū q꞉ ſi pꝛimo gignat̄ ſpēs intelligibilis ſingularis ex fantaſmate. aut ergo gignet̄ alia vliſ ex eodē vel ēt de illa ſpē: ⁊ tūc tot erūt ſpēs vl'es quot ꝑticulares. ⁊ ſic eiuſdeꝫ vlis eſſent infinite ſpecies. aut nō neceſſario gignet̄ ſpēs vlis. ſed tm̄ voluntate. ſed hoc eſt irrōnabile oīno. cū gignitio ſpēi ſit nālis. aut ſpēs ſecunda vl'is reddit in idem cū pꝛia ⁊ auget eā. ⁊ ſic cognitio vl'is poterit in infinitū intēdi. ⁊ ēt ſequeret̄ ꝙ quāto plura ſingularia video tātū cognoſcā perfecti⁹ ipſuꝫ vle quoꝛum vtrūqꝫ eſt manifeſte falſum. ¶ Contra. intellect⁹ complexus pꝛeſupponit incōplexū. ſed intellectus componit vle cum ſingulari dicendo. ſoꝛtes eſt homo. ⁊ cognoſcit compoſitionem eſſe veram vel falſam ergo cognoſcit vtrūqꝫ extremū incōplexum alſ componeret ignoꝛans.

Reſpondeo Iſta qō eſt meth. q̄ꝫtū q̄rit de intellectione ſimplr̄ ſingulariū. ⁊ eſt etiam aiaſtica. i. pertinens ad libꝝ de aia q̄tenus querit de intellectione ſingulariū reſpcū intellect⁹ nr̄i. pꝛio g° qō ꝑtractabit̄ vt metha. ſecūdo de aiaſtica. ¶ Quātū ad pꝛimū pꝛimo ꝑmittā tres diſtinctiones. ſecundo oñdā tres cōcluſiones. ¶ De pꝛimo ſit iſta pꝛima diſtinctio ſingulare ē tꝛiplex. quoddā abſtrahēs ab exiſtentia. nō enim ſingulare determinat̄ q̄ꝫtū eſt de ſe ad exiſtētiā ſic neceſſe: ⁊ tale ꝑticulare eſt per ſe in gñe nihil includēs pꝛeter nām ſpēi ⁊ pꝛopꝛietatē idiuidualē per quā ē hoc. q̄libet aūt cooꝛdinatio pꝛedicamenti abſtrahit ab exiſtentia. ſecūdo mō ſumitur inq̄ꝫtū eſt exñs ſingulare ⁊ nō includens aliqd̄ accñs. ⁊ tale ſingulare pōt dici ſimul totū vt dem̄ fuit ſupꝛa: exñtia aūt nō eſt de rōne alicuius nec inq̄ꝫtū quid nec inq̄ꝫtū ꝑcipiat quid: q꞉ exiſtētia eſt oīno extra quidditatem foꝛmalem ſaltē in creaturis. tertio ſumitur ſingulare inq̄ꝫtū includens non ſolū exiſtentiam: ſed alia accñtia circūſtātia vt q̄ꝫtitateꝫ qualitatē locū tp̄s ⁊ huiuſmōi. ⁊ ſic eſt ens aggregatū ⁊ vnū per accñs. ¶ Secūda diſtinctio eſt ꝙ itellectio eſt duplex. quedā que dr̄ quidditatiua ſeu abſtractiua. ⁊ h abſtrahit ab exñtia reſpiciens ſolū q̄dditatem ei⁹ vt q̄dditas eſt. alia eſt intellectio que dr̄ intuitiua ⁊ viſio. ⁊ hec reſpicit per ſe obm pñs in ſua exiſtentia. ita ꝙ ē exiſtentis vt exiſtens eſt. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. obm intellect⁹ quoddā eſt pꝛimo intellectū. quoddā non pꝛimo. dr̄ obm pꝛimo intellectum quod adequat actū intelligendi. nō pꝛimo aūt intellectū dr̄ qd̄ nō adequat. exēplū ī ſil'i qñ vr̄ q̄ꝫtū bipedale ipſum totū adequat viſionē. lꝫ auteꝫ pars eius per ſe videatur nō tñ adeq̄t viſionē. Silr̄ āt ē d̄ intellectu cū intelligitur ſpecies puta homo ipſa ſpecies tota intelligitur ⁊ adequat intellectionem ⁊ eſt pꝛimo intellectum. ſed ꝑtes ſpēi. puta genus ⁊ differētia lꝫ vtrūqꝫ ꝑ ſe intelligit̄ nō pꝛio. q꞉ neutꝝ adeq̄t per ſe intellectionē talē. ¶ De ſecūdo ſit iſta pꝛima ꝯclō. Singulare quolibꝫ modo ſumptū eſt per ſe intelligibile q̄ꝫtū ē ex nā ſua. hāc oñdo ſic ſingulare eſt vere ens. ergo vē per ſe itelligibile. ꝯña pꝫ q꞉ intelligibilitas abſolute ſeq̄tur entitateꝫ cū ens ſit obm intellectus vt pꝛobatū fuit. vj. huius. ꝓbatio antecedentis. ſingulare icludit totā entitatē q̄dditatiuā ſupioꝝ: ⁊ icludit vltra h ꝓpꝛietatē idiuidualē ⁊ exñtiā vl' aliqd̄ accñs q̄ꝝ neutꝝ diminuit. ſed addit ad entitatē. ergo ad itelligibilitatē. ergo ⁊c. ¶ P̄. ꝓbat̄ de ſingularib⁹ pꝛio mō ſpālr̄. nā tale ſingulare nihil icludit aliud vltra vle niſi gradū vltīe actualitatis: ⁊ vnitatis q̄ ē ipa dr̄ia idiuidualis. ſed a tali ſingulari nō excludit̄ itelligibilitas rōne alicui⁹ iclufi in vl'i ſupioꝛi. q꞉ tūc vle nō eſſꝫ ꝑ ſe itelligibile. nec rōne alicui⁹ additi. q꞉ tūc angel⁹ ꝑticularis nō eēt itelligibilis. nā ſi repugnaret ſingulari vt ſingulare ē poſſe intelligi: angel⁹ nō poſſet ſeipꝫ intelligere. nec de⁹ ſeipꝫ cum ſit ſingulariſſim⁹. ¶ Scda ꝯclō ſit iſta. Singulare quolibet mō ſumptū eſt pꝛimū intelligibile q̄ꝫtū eſt de ſe. h appꝫ ex ſignificato nōis. qd̄ eſt pꝛio. qd̄cūqꝫ. n. aliud a ſingulari

gulari intelligiť nõ includit ſingulare ꝯplete ꝙ̃tũ ad gcqd intelligibilitatis eſt in eo qꝛ nõ includit illũ gradũ ſeu dr̃iaꝫ indiuidualẽ q̃ ſingulare eſt ſingulare. ſed ipꝫ ſingulare includit ꝯplete gcqd eſt intelligibilitatis in quocũqꝫ ſuperiori. cũ includit in ſuo ꝯceptu oĩa ſupiora ⁊ nõ econuerſo. ſingulare ergo nõ eſt natũ intelligi vt ꝑs icluſa ĩ primo intellecto. ſed tñ vt primũ in quo alia ſupiora ꝑ ſe includũtur. ¶ Tertia ꝯclõ ſit iſta. Singulare primo mõ eſt intelligibile ꝑ ſe reſpectu itellectiõis: abſtractiue tñ. ⁊ ſingulare ſecũdo ⁊ tertio mõ eſt primũ intelligibile itellectione intuitiua tñ. hec ꝯclõ hꝫ duas partes vt pꝫ ex ſecũda diſtinctiõe. nã intellectio abſtractiua abſtrahit ab exiſtentia obi. intuitiua aũt eſt exiſtẽtis obi vt ẽ exiſtẽs. ergo ſingulare primo mõ qđ abſtrahit ab exiſtẽtia eſt obm intellectiõis abſtractiue ſolũ. ⁊ ſingulare ſecũdo mõ ⁊ tertio mõ qꝛ icludit exiſtẽtiã ẽ obꝫ cognitionis intuitiue ſolũ. cõſeqñtia eſt euidens de ſe ex ſignificato terminoꝝ.

Quantum ad ſcðm oñdã tres ꝯcluſiões. ¶ Pria ꝯcluſio ſit iſta. Singulare quocũqꝫ mõ ſumptũ eſt per ſe intelligibile a nobis pro ſtatu iſto ſaltẽ itellectione abſtractiua. hanc oñdo ſic. nã cognoſcẽs per ſe dr̃iam extremoꝝ per ſe cognoſcit illa extrema dr̃ie. nã cũ dr̃ia ſit per ſe quedam relatio nõ põt cognoſci nõ cognitis extremis. ſed intellectus noſter per ſe cognoſcit dr̃iaꝫ inter ſingulare ⁊ vniuerſale. ergo per ſe cognoſcit vtrunqꝫ extremũ. Sic enim arguit Ariſto. ſecundo de aĩa. de ſenſu cõi. ¶ P̃. intellectus diſcurrit a ſingulari ad vl̃e ⁊ ecõuerſo. ergo cognoſcit vtrũqꝫ extremũ diſcurſuſ. ꝯñtia pꝫ. qꝛ aliter diſcurreret ignorans. ꝓbatio ꝯñtie: qꝛ ſicut per ſyllogiſmuꝫ cognoſcim⁹ cõclõnẽ. ita ꝑ inductionẽ principia. ex primo poſte. ſed nulla potẽtia arguit diſcurrẽdo inductiue niſi intellect⁹. ergo notiores ſunt ſibi premiſſe ꝙ̃ ꝯclõnes ergo per ſe intelligit ſingularia a quib⁹ arguit diſcurrẽdo. ¶ P̃. intellect⁹ nõ imponit noĩa reb⁹ q̃s ignorat. ſꝫ intellect⁹ ipõit ⁊ attribuit noĩa ſingularib⁹ qb⁹ ẽt attribuit ſecũdas intentiones. puta ſingulare idiuiduũ ⁊ hmõi. de his facit ẽt ꝓpões ⁊ opiniones que oĩa ptinẽt ad itellectũ. ergo intellect⁹ noſter nõ ignorat ſingulare. ¶ P̃. icognita non poſſum⁹ diligere. ſm Augu. ſed magis ⁊ plus diligim⁹ ſingulare ꝙ̃ vl̃e. qꝛ pceptũ de dilectione magis eſt ſingularis ꝙ̃ vl̃is. vñ primo Joãnis. q nõ diligit fratrẽ ſuũ quẽ videt. deũ quẽ nõ videt q̃ũo poterit diligere. ergo intelligim⁹ ſingulare. ¶ Cõfirmať. qꝛ niſi intellect⁹ per ſe intelligeret ſingulare: volũtas nõ poſſet per ſe velle actũ ſingularẽ. nec per ꝯñs poſſꝫ peccare. ꝯñs eſt falſũ. ꝯñtia pꝫ. qꝛ volũtas nõ poteſt ꝑ ſe velle: niſi quod eſt ꝑ ſe actu ab intellectu cognitũ. ¶ P̃. quicquid ꝑfectiõis ẽ ĩ potẽtia inferiori. ſ. ſenſitiua: eſt in potẽtia ſupiori q̃ ẽ intellect⁹. ſed perfectionis eſt in ſenſitiua cognoſcere ſingulare per ſe. ergo multo magis in intellectu. ¶ P̃. ſpẽs ꝑ ſe repñtat illud a quo gigniť. ſed q̃libꝫ ſpẽs itelligibilis gignitur a ſingulari. pꝫ. qꝛ nõ ab itellectu agẽte. qꝛ tũc eẽt ei⁹ ſpẽs ⁊ principiũ intelligendi ipſum intellectũ agẽtẽ. ergo per ſe repreſentat ipſum ſingulare. ¶ P̃. nulli⁹ eſt diſticta memoria niſi cui⁹ ꝑceſſit diſtiucta apphẽſio. ſed intellect⁹ hꝫ diſtictã memoriã actuũ ſuoꝝ qui nõ ſunt ſenſibiles. ⁊ ergo inq̃ꝫtũ ſingulares. pꝫ. ergo hꝫ diſtinctã notitiã eoꝝ q̃ñ inſunt. ¶ Scða ꝯclõ ſit iſta. intellectus noſter ꝓ ſtatu iſto nõ ꝑ ſe intelligit ſingulare ſub rõne ꝓpria ſingularitatis. nec ſenſus ſentiet. Hoc ꝓbať ſic. oĩs potẽtia cognoſcẽs aliqđ obm ſub ꝓpria rõne ꝑt illud cognoſcere ⁊ ab alijs diſtinguere oĩ alio circũſcripto ipſo ſolo manẽte. ſꝫ nec intellectus nr̃ nec ſenſus eſt hmõi reſpcũ ſingularis. ergo nec intellectus nr̃ nec ſenſus intelligit ſingulare ſub rõne ꝓpria ſingularitatis. maior eſt euidẽs. ſed pria ꝑs minoris ꝓbať. qꝛ oĩs potẽtia cognoſcens ſuũ obm ꝑ aliquã vnitatẽ põt illud diſtinguere ab oĩ alio quod nõ eſt vnũ tali vnitate: ſed intellect⁹ nr̃ nõ põt hoc reſpcũ ſingularis. probatio huius. qꝛ diſtinctiſſima cognitio ſingularis videť eẽ alicui⁹ intẽtionis quã intellectus diſtincte cognoſcit. ſit illa a. ſed poſita illa ſola amota dr̃ia ⁊ tp̃is ⁊ loci. ⁊ amoto alio ⁊ alio gradu intentiõis. ⁊ ſic de alijs accñtib⁹ illi intentioni. nõ videtur q̄ intellectus ſciat diſtinguere ſi oſtendať ſibi a q̃cũqꝫ alia re eiuſdẽ intẽtiõis ⁊ eiuſdeꝫ ſpeciei. ergo intellect⁹ nõ cognoſcit ſingulare ſꝫ rõneꝫ ſeu vnitatem ſingularitatis. ſecunda pars minoris pꝫ per idem. qꝛ ſi hec albedo poniť in eodẽ loco cũ hac albedine: manet quidem hec hec: ⁊ illa illa. qꝛ hec nõ eſt h nec diſtinguitur ab illa per eẽ in loco: nũq̃ꝫ tñ ſenſus diſcernit duas eẽ numero has albedines ſi ſint eque intenſe. ſilr̃ non diſtingueret intellectus inter duo ſingularia circũſcripta diſtinctione accidentali que eſt per locũ: magnitudinẽ ⁊ figurã. ⁊ hmõi. puta ſi eẽnt ſimul tempore ⁊ haberent eandẽ figurã. ⁊ magnitudinẽ. ⁊ eũdẽ colorem. talia enim tã intellectus ꝙ̃ ſenſus iudicaret eẽ vnũ. pꝫ ẽt qꝛ ſenſus non diſcernit diuerſitatẽ radioꝝ ſolariũ. lꝫ ponãtur cõiter ꝯtinue variari. Rõ huius minoris principalis aſſignať. qꝛ potẽtia cognitiua in nobis cognoſcit rẽ nõ ſm ſuam abſolutam cognoſcibilitatẽ. inq̃ꝫtũ. ſ. in ſe ẽ manifeſta. ſed ſolũ inq̃ꝫtũ ẽ motiua potentie. qꝛ potentia cognitiua pro iſto ſtatu mouetur ab obis: ſed nã ſingularis nõ mouet ſm gradũ ſingularitatis. tũ qꝛ ille grad⁹ nõ eſt principiũ actionis ſed limitatiuus pricipioꝝ actiõis. tũ qꝛ idẽ eſt principiũ agẽdi ⁊ aſſimilandi. grad⁹ aũt ſingularitatis nõ eſt principiũ aſſimilandi. ſed magis principium diſtinguendi. nullo aũt mõ eſt principium aſſimilandi. ¶ Si arguas contra. qꝛ actiones ſunt primo ſingulariũ. Rñdeo ſicut dcm̃ fuit in primo huius. q̄ ſi intelligitur de principio quo q̄ illud eſt nã. nõ tñ ſine ſingularitate. ita q̄ ſingularitas ꝯcurrit ſicut cã ſine qua nõ eo mõ quo color nõ vr̃ niſi in q̃ꝫtitate. ergo intellectus ⁊ ſenſus cognoſcunt ſingulare ſm vnitatem nãe. que vnitas ẽ minor vnitate numerali. prior tñ vnitate vl̃i. vt ꝓbatum fuit ſupra. nõ tñ ſine ſingularitate. ¶ Tertia ꝯclõ ſit iſta. intellect⁹ nr̃ ꝓ ſtatu iſto intelligit ſingulare per lineaꝫ reflexam reflectendo ad fantaſmata. nã ſm Ariſto. iij. de aĩa tex. cõ. 10. intellect⁹ intelligit ſingulare per lineam reflexaꝫ. cõmẽ. vo habet per lineã ſperalẽ. ⁊ ipſe ſic exponit q̄ intellectiõe ſingularitatis quidditas abſtrahitur a qdditate donec reſtat quidditas a q̃ nõ poſſit abſtrahi vlterius. ¶ Cõtra. qꝛ tũc eẽt linea recta ⁊ non ſperalis neqꝫ reflexa. ¶ Alr̃ ergo exponitur q̄ ſicut nã in agẽdo nõ per ſe intelligit vl̃e: qꝛ tunc corpore gñato qđ eſt vniuerſali⁹ ꝙ̃ animal ⁊ homo: non procederet vltra ad generationẽ aĩalis vel hoĩs. nec intendit primo indiuiduuꝫ ſignatum. qꝛ tũc gñato vno tali. puta ſorte. ceſſaret actio nature. qđ eſt falſum. ſed intendit primo inducere nãꝫ in aliquo ſupoſito. ⁊ h̃ eſt indiuiduũ vagũ. Silr̃ in propoſito. ſpẽs in fãtaſia ad quã ſe conuertit intellectus primo repñtat idiuiduũ vagũ in qđ primo fertur cognitio intellectus. qđ pꝫ. qꝛ q̃ñqꝫ intelligitur ſingulare ignorando in qua ſpecie ſit: ⁊ in hoc primo ſigno in ipſa fantaſia eſt confuſum ſubiectũ cũ accidentibus. vel mutuo accidentia ſe mutuo cõtrahentia. ſecũdo repreſentat nãm abſolute. ſ. q̃ñ intellectus abſtrahit vniuerſale ⁊ fertur in naturaꝫ preciſe non conſiderando eius ſingularitatem. tertio reflectendo conſiderationẽ nãe ad circũſtantias ſignatas. vt. ſ. intelligat ſingulare. i. nãm q ieſt hmõi cõponi ſubm cũ accñtib⁹ ꝓprijs determinantibus talẽ nãꝫ. ⁊ per tales circũſtantias puta. qꝛ eſt hic. ⁊ nunc. ⁊ cũ tali figura. ⁊ cũ tali colore. ⁊ hmõi. ita q̄ illius reflexionis terminus a quo ⁊ termin⁹ ad quem eſt quid confuſum ⁊ in medio eſt diſtinctum. nã ergo intelligitur determinata iſtis. ⁊ eſt ibi conceptus nõ ſimplr̃ ſimplex. vt ens. nec etiam conceptus ſimplr̃ qddi tatiuus. vt hõ. ſed tñ concept⁹ per accñs. ⁊ ille eſt determinatior conceptus ad quẽ deuenim⁹ in vita iſta. naꝫ ad nullum conceptum ſingularis deuenim⁹ in vita iſta cui contradictorie repugnat ineſſe alteri: conceptus ãt ſingularis ſm rõneꝫ ſingularitatis repugnat contradictorie ineſſe alteri. ſed illum non habemus: ille ergo ꝯceptus ꝑ

accñs eſt q̃ magis diſtincte poſſum⁹ itelligere ſingulare.

Ad argumenta In oppoſitũ ad Ariſt. in lr̃a p3 q̄ loquit̃ de ſingulari vt erñs eſt. ⁊ de tali vere eſt q̄ nõ eſt ſcia ꝓprie dicta. al's ſcia fieret nõ ſcia. q2 mutato obo mutat̃ ⁊ hit⁹ idẽ manẽs. ¶ Ad aliud d̃ ſecũdo de aia. ⁊ ad oẽs auctes ꝯſiles. dicẽdũ q̄ ſenſus eſt ſingulariũ cũ pciſiõe. q2 nõ ẽ vliũ3. itellect⁹ aũt ẽ vtriuſq3. ¶ Ad rõnẽ de mutata ꝓportione. dicẽdũ q̄ ille modus arguendi nõ valet in termis ſe hñtib⁹ ẽm ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹ ẽrẽplũ arguere ſic. ſic ſe h3 hõ ad nõ hoies. ſic aial ad nõ aial. ergo ꝑmutati. ſic hõ ad aial. ſic nõ hõ ad nõ aial. ſ3 ois hõ ẽ aial. ergo ois nõ hõ ẽ nõ aial. qđ eſt falſũ. q2 aſinus eſt nõ hõ. nõ tñ nõ eſt nõ aial. iõ eſt falla ꝯñtis arguendo a deſtructiõe añtis ad deſtructionẽ ꝯñtis. nã ñ hõ i pl⁹ ſe h3 q̃ nõ aial. Silr in ꝓpoſito. q2 obm intellect⁹ eſt cõius q̃ obm ſenſus cõitate vliratis ⁊ pdicatiõis. q2 oba ſunt ſubordinata ſic ⁊ potẽtie. iõ nõ põt inferri q̄ ſic ſe habeat obm ad obm ſic potẽtie iter ſe. ſic nec in aliis ſubordinatis ẽm ſub ⁊ ſupra. nã obm ꝯtinet̃ ſub obo. ¶ Ad cõfirmationẽ dicẽdũ ſic fuit dcm̃ in pmo hui⁹. ⁊ in. v. cap. de vno. q̄ potẽtia4 diſperata4 ſũt oio oba diſpata. vt p3 de ſono ⁊ colore. reſpcu. ſ. viſus ⁊ audit⁹. ſ3 potẽtijs ſubordinatis o3 q̄ ſic potẽtie ſunt ſubordinate: ita ⁊ oba. ita q̄ obm potẽtie inferioris eſt ẽt ob3 potẽtie ſupioris. ſic ſe habẽt ſenſus ⁊ intellect⁹. ¶ Ad ſecũdũ principale dicẽdũ q̄ ſingulare nõ h3 quod qđ eſt ꝓpriũ diſtinctũ a qđ qđ ẽ ſpeciei. q2 nõ h3 qđ quid eſt per ſe pmo: ſ3 nõ hẽat pmo: h3 tñ per ſe. vt dcm̃ eſt. rõ ergo nõ pl⁹ ꝓbat niſi q̄ ſingulare ñ intelligit̃ a nob ſub rõne ꝓpria ſingularitatis. q2 nõ h3 aliud quid a qđ ſpẽi. illud aũt qđ addit vltra ſpẽm magiſ pertinet ad hecheitatẽ q̃ quidditatem. ⁊ ſic ꝯcedo q̄ ſingulare nõ eſt difficile nec ſcibile alia diffõne vel ſcia q̃ ſpẽi. ⁊ ſic nõ ſequit̃ infinitas eſſe ſcias ſingulariũ infinitorũ. q2 vna eſt oiu3 cõis. ¶ Cũ etiam arguit̃ de notitia ipfecta ⁊ in põ. dicendũ q̄ artifer primo intelligit domũ in ſuppoſito vago. ⁊ er cõſequenti ⁊ per accidens intelligit domũ hãc. q2 nã3 dom⁹ per ſe intellectã ſequitur ſingularitas in eẽ. ⁊ iõ facit domũ ſingulare3 per accidẽs q2 ꝑ accidens facit q̄ nõ per ſe cognoſcit. cognito enim vli ꝑ accñs ſingulare itelligit̃. ¶ Ad tertiũ nego ꝯñtiã. Ad ꝓbationẽ d̃r q̄ per eandẽ ſpẽm cognoſcit̃ vle ⁊ particulare alr tñ ꝯſideratum. q2 vt dcm̃ eſt illa ſpẽs ſiue ſit impreſſa intellectui ſiue i fantaſmate ẽm duas opiniões. pmo repſentat nã3 in aliquo ſuppoſito vago. ſecũdo nã3 abſolute. tertio ſingulare ſignatũ qđ eſt ipſa nã circũſtantionata accidentib⁹. ⁊ tũc nõ hẽo ꝓ incõueniẽti q̄ eadẽ ſpẽs ſic ⁊ ſic accepta aliqđ ſub rõne diſtincti ⁊ idiſtincti repreſentet ſic ẽt eadẽ ſpẽs q̃ eſt vlis eſt oiu3 ſingulariũ ita q̄ ẽ eade3 ſpẽs ⁊ rõ cognoſcẽdi plura ẽm aliam ⁊ aliã rõnẽ. vel poſſet dari alia ps: q̄ queciq3 ſpẽs eſt alicui⁹ ſingularis ſit ⁊ vlis. nec ſeqtur tot eẽ intellectiones vliu3 quot ſingulariũ. nã oẽs ſpẽs ſingulariũ nõ repreſentãt niſi vnũ vle.

¶ Qđ ergo additur q̄ ambo vle. ſ. ⁊ particulare ſimul ſẽp intelliguntur. dico q̄ nõ o3. ſed per iperiũ volũtatis intellect⁹ põt vti ſpẽ nũc ad hoc nũc ad illud. q2 intelligimus cũ volum⁹. er. iij. de aia ter. cõ. 8. ⁊ cũ dicis q̄ illũ viſum ꝑcedit cognitio huius ⁊ illi⁹. dico q̄ precedit ordine predicto. q2 illa ſpẽs primo repñtat nã3 in ſuppoſito vago. ſecũdo nã3 abſolute. ẽtio ſingulare ſignatũ. cũ addit̃ q̄ illa ſpẽs eſt ipſi⁹ vlis primo ⁊c. p3 per idẽ quid ſit dicẽdũ. nã3 pmo eſt ipſius indiuidui vagi. nec er hoc ſeqt̃ q̄ quot ſũt ſpẽs ſingulariũ tot ſint vlia. q2 oia ſingularia nõ repreſentant niſi vnũ vle. nec o3 ſpẽs multiplicari i ĩfinitũ niſi forſan ſucceſſiue. ſi oia ſingularia debent cognoſci ⁊ qđl3 intelligat̃ ꝓpria ſpẽ. ſcđo illa eadẽ ſpẽs repñtat illã nã3 vlem abſolute. ⁊ er ꝯſequenti ⁊ per accidens ipſum ſingulare ſignatũ mõ pre̋rpoſito. ¶ Alr d̃r ad hãc tertiã rõne3 q̄ d̃r ꝓbare q̄ ꝑ nullã itellectionẽ quã mõ habem⁹ abſtrahendo ſit poſſibile dare modũ quo vle ꝑ ſe intelligitur. ⁊ ſingulare per ſe. ⁊ facit pro ſecũda ꝯcl'one ſecundi articuli principalis.

¶ Si ergo gen⁹ ſimpliciter nõ ẽ preter eas vt q̃ generis ſpẽs aut ſi ẽ quidẽ vt materia ẽ. Tertu cõmẽti quadrageſimitertij.

Qõ. xx.

Queritur vtrũ ꝯceptus gñis ſit alius a cõceptu ſpẽi. ¶ Ur̃ q̄ non. nã hic in lr̃a ter. cõ. 43. d̃r q̄ gen⁹ nihil eſt ꝑter eas que ſunt gñis ſpẽs. ¶ P̃. ſi ſic. ergo gen⁹ nõ predicaret̃ de ſpẽ. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñtie. q2 tũc genus eẽt pars ſpẽi. ſed ps nõ pdicatur formalr de toto. ergo nec genuſ de ſpẽ. ¶ Cõtra. ſi nõ. aut ꝯceptus gñis eſt idẽ ꝯceptui vni⁹ dr̃ie vel ſpẽi tñ aut ꝯceptui cuiuſlibet differentie ⁊ ſpẽi. ſi pmo mõ ergo gen⁹ ñ pdicat̃ niſi de vna ſpẽ tñ. qđ ẽ falſũ. ſi ſcđo mõ ergo tot eẽnt ꝯcept⁹ gñis q̃t dr̃iarũ. vel ſi tñ eſt vni⁹ ꝯcept⁹ gñis illi vni ꝯceptui erũt oino idẽ ꝯcept⁹ dr̃ia4. ergo inter ſe erũt idẽ. quo4 vtrũq3 eſt falſu3: ergo neceſſario ꝯcept⁹ gñis eſt alius a ꝯceptu differentie. ⁊ per ꝯñs ſpẽi.

Reſpondeo In iſta qõne primo ꝑtractabo vnã opinionẽ. ſecũdo alr dicã ad qõnẽ. ¶ Quã tũ ad primũ eſt vna opinio q̃ dicit ptẽ negatiuã ꝓpter rõnes poſitas in pede qõnis. Mod⁹ ponẽdi eſt iſte. gen⁹ ⁊ differẽtia nõ ſunt ſynonima. differũt. n. penes modos cõcipiendi eũdẽ ꝯceptũ. qui ſunt rõnes determinabilis ⁊ determinantis. ita q̄ rõ gñis eſt rõ determinabilis. rõ differentie vel ſpẽi eſt rõ determinantis. ¶ Sed ꝯ. q2 ſi ſic. ergo in diffõne eſt nugatio. ꝯñs eſt falſu3. ergo ⁊ añs. cõſequentia p3. nã ẽm te idẽ ꝯceptus d̃r per gen⁹ ⁊ differentiam. ergo idem bis diceret̃. ¶ Rñdet̃ q̄ excuſat̃ nugatio ꝓpter diuerſos modos ꝯcipiendi. ¶ Cõtra. q2 tũc eſt nugatio qñ poſitis diffinitionibus ꝓ noib⁹ idẽ bis d̃r. vt ait pħs hic in lr̃a ter. cõ. vt ſupra pa4 poſt. ſed poſitis nominib⁹ gñis ⁊ dr̃ie idẽ ꝯcept⁹ bis d̃r nõ obſtante diuerſo mõ ꝯcipiendi. ergo erit nugatio. ¶ Confirmat̃. q2 ꝑ pħm hic in lr̃a. pa4 poſt. hic eſt nugatio. bipes pedes hñs. ⁊ tñ eſt alia rõ ꝯcipiendi. ergo diuerſa rõ cõcipiendi nõ excuſat nugationẽ. ¶ P̃. iſti modi ꝯcipiendi aut ſunt eẽntialiter intra cõceptũ gñis ⁊ differentie. aut nõ ſed ſũt accidẽtales ꝓprietates ſub qb⁹ ꝯcipiũtur. ſi ſecũdo mõ nõ vitat̃ nugatio. ex quo iſte rõnes ſunt extra conceptũ quẽ ponis vnũ. ſi primo mõ. aut ergo vtraq3 rõ eſt eẽntialis itra cõceptũ ſpẽi. aut nõ. ſi nõ. ergo diffõ eſſentialr includit qđ non pertinet ad ſpẽm eẽntialr. ſi ſic: ergo ꝯceptus generiſ ⁊ differentie ſunt ſimplr alij. q2 per alias rões quas eẽntialr includũt que ſunt de per ſe conceptu ſpẽi. ¶ P̃. diffõ d̃r eſſe primo. i. adequate eadem cũ diffinito. ſed cõcept⁹ iteratus non eſt primo idem. ergo aliter conceptus generis vel differentie ſuperfluit in diffinitione q2 alter ſufficeret. ergo illa reſponſio non eſt bona. ⁊ ſtat ratio contra opinionem.

Quantum Ad ſecũdũ primo oñdã duas ꝯcl'ones. ſecũdo duo dubia excludam. ¶ De primo ſit iſta prima ꝯcl'o. cõcept⁹ gñis eſt in ſe vnus. Hãc oſtendo ſic. ois itellect⁹ hñs in ſe certitudinẽ de aliquo: ⁊ dubitans de oib⁹ determinantib⁹ illud h3 de illo de quo eſt certus ꝯceptu3 vnũ: aliũ ab aliiſ de quib⁹ dubitat. alioqn eẽt certus de nihilo. q2 de nullo ꝯceptu. ſed intellect⁹ põt eẽ certus de inherentia ꝯcept⁹ gñis alicui dubitando de quocũq3 ꝯceptu ſpẽi. vt ſi per ꝓprietatem ꝯuertibilẽ cu3 gñe demonſtraret ipſum gen⁹ de aliquo demonſtratione q2. puta ſi per mouere demonſtraret de aliquo q̄ ſit aial de quo neſcit̃ aliqua ſpẽs gñis. ſed dubitatur. ergo intellectus h3 de illo gñe aliquẽ vnũ ꝯceptũ aliũ a ꝯceptibus ſpẽ4 de qb⁹ dubitat. ¶ P̃. dr̃ia ſunt diuerſa aliquid idẽ entia. er. v. huius poſt ter. cõ. 15. ⁊ er decimo. ita q̄ magis vnũ ſunt dr̃ia in illo in quo conueniunt: q̃ ſunt i illo in quo differunt. alioqn non eſſent differentia. ſed primo diuerſa. ergo illud in quo ſunt idẽ eſt in ſe magis vnum

q̃ illa

q̃z illa in quibus differunt. ſed ſpecies generis ꝓprie dif ferunt dr̃ijs ⁊ ſunt idẽ gñe. ergo gen⁹ ẽ magis vnũ q̃z dif ferentie quib⁹ dr̃nt. qđ nõ eſſet niſi gñis eẽt vn⁹ ꝯceptus: nã ſi ples. ita eẽnt illi diuerſi ſicut ꝯceptus dr̃iaꝝ quo ad hoc ꝙ ſpẽs nihil vnũ eẽnt. ℂ P̱. genus ꝓprie ⁊ in qd pre dicat̃ de ſpẽ. ergo ẜm aliquẽ ꝯceptũ nõ eundẽ ſpẽi. qꝛ tũc eẽt p̃dicatio eiuſdẽ de ſe. ergo ẜm aliũ ꝯceptum a ꝯceptu ſpẽi. ⁊ ſimiliter eſt de quacunq̃ ſpẽ. ꝫ ille ali⁹ a quacũq̃ ſpẽ eſt vn⁹ in ſe. al's tot eẽnt gña quot ſpẽs qđ ẽ abſurdũ. ℂ Cõfirmat̃ vltimo. qꝛ al's nomẽ gñis nõ eẽt vniuocũ niſi ſignificaret vnũ ꝯceptũ. ℂ Si queras. quõ ꝯcept⁹ gñis eſt vn⁹. ℞ñdeo. ꝙ genus duplr̃ cõcipit̃. vno mõ per ſe p̃io vt obꝫ adeq̃ns intellectũ. Alio mõ ꝑ ſe nõ p̃io qñ. ſ. ꝯcipit̃ in aliquo ꝯcepto adequãte intellectionẽ in q̃ gen⁹ includit̃. puta in ſpẽ vel idiuiduo. p̃io mõ ꝯcept⁹ gñis ẽ vn⁹ numero ſicut intellectio eſt vna numero. ⁊ gñalr̃ ita vnica intellectione numero intelligit̃ magis vl'e ſic min⁹ vl'e. ſecũdo mõ ꝯcept⁹ gñis diſtinguit̃ in diuerſis. ita ꝙ lꝫ in ſe ſit vn⁹ numero: nõ tñ vt ibi ꝯcipit̃. ſed ẽ tot nume ro in quot icludit̃. ita ⁊ ꝯcept⁹ gñis nat⁹ ẽ eẽ vn⁹ numero qñ ꝯcipit̃ per ſe primo idifferẽs ad oẽs alios. ⁊ eſt diſtin ctus numero vt incluſus in alijs ⁊ ꝯcipit̃ per ſe nõ p̃io. Et ẜm hoc eſt veꝝ illud qđ dr̃ decimo hui⁹. ꝙ gen⁹ hꝫ ſe eſt diuerſuꝫ in diuerſis ſpẽb⁹. ℂ Secũda ꝯclo ſit iſta. con cept⁹ gñis eſt ali⁹ a ꝯceptu dr̃ie. Hoc ſtatiꝫ pꝫ. qꝛ dr̃ia nõ ꝑticipat gen⁹ nec ecõuerſo. ſed ſunt oĩno alteri⁹ rõnis. vñ ꝯcept⁹ gñis eſt ita ali⁹ a ꝯceptu dr̃ie. ꝙ eſt primo diuerſuſ ĩ nullo ꝯueniens cũ eo. vt patebit in ſequẽti q̃õe. ⁊ ex h̃ ſe quitur ꝙ eſt ali⁹ ꝯcept⁹ a ꝯceptu ſpẽi ſic partiale a totali. nã ſpẽs eſſentialr̃ ⁊ formalr̃ includit ꝯceptũ gñis ⁊ dr̃ie. ſi ergo eſt ali⁹ a cõceptu dr̃ie. ſequit̃ ꝙ eſt ali⁹ a cõceptu ſpe ciei. nõ totaliter ſed partialiter.

De ſecũdo eſt vnũ dubiũ ex premiſſis. ſ. qd determiate cõcipit̃ ꝑ gen⁹ ⁊ quid ꝑ differentiã. ℂ ℞ñdeo. per dr̃iam ꝯcipit̃ vltim⁹ act⁹ q̃ ſpẽs eſt illud qđ eſt. ⁊ per gen⁹ cõcipit̃ potẽtiale reſpcũ illi⁹ act⁹ vltimi. h̃ declaro ſic. nã ꝑ p̃hm caplo p̃cedẽti tex. cõ. 33. ſic rõ. i. diffõ ſe hꝫ ad rẽ. ſic ꝑtes diffõnis ad ꝑtes rei: ⁊ ẽt. viij. hui⁹ tex. cõ. 9. dr̃. ꝙ terminũ. i. diffinitionẽ oꝫ eẽ orõnẽ lõgã. ⁊ exprimẽ qd ⁊ q̃le. in ſpẽ aũt q̃ ꝓprie diffinit̃ nõ ſunt niſi due ꝑtes eſ ſentiales. ſ. act⁹ vltim⁹ quo ſpẽs eſt illud qđ eſt. ⁊ potẽtia le reſpcũ illi⁹ actus vltimi. ergo differentia vltima ſpecifi ca a q̃ eſt vnitas rei ⁊ diffõnis includit preciſe de ſuo ꝑ ſe intellectu actum vltimum in re qui eſt cã vnitatis rei con pletiua. genus autem proximum preciſe includit per ſe ꝓ prium potentiale reſpectu illius actus.

Secundum dubiũ occurrit quid iſtis cõceptib⁹ gñis ⁊ differentie corrñdet in re. ℂ ℞eſpõdet quidam ꝙ in re ſufficit dr̃ia intẽtionis q̃ quidẽ dr̃ia nullã dr̃iaꝫ nec cõpoſitionẽ actualẽ ponit in re. ſed tñ potẽtialẽ ſic itelligẽdo ꝙ ipſa res eſt nata facere diuerſos cõcept⁹ in intellectu. ita ꝙ iſta dr̃ia actu eſt ſolũ in intellectu con cipiente. nec vt dicũt ſufficit ad hoc differentia rõnis q̃ ẽ qñ res nõ eſt nata facere niſi vnũ cõceptũ qui tñ cõcipit̃ ſub diuerſis modis cõſiderandi. vñ ẜm iſtam opinionem dr̃ia rõnis nõ ſufficit ad differentiam gñis ⁊ dr̃ie vt argu tũ eſt in primo articulo ꝯ primã opinionẽ. ℂ Sed cõtra. qꝛ nec iſta dr̃ia intentionis ſufficit. nã cõcipiẽdo gen⁹ aut cõcipit̃ aliquid rei in ſpẽ aut nihil. ſilr̃ de dr̃ia. ſi nihil. er go iſti cõceptus vident̃ ficticij nõ reales nec per cõſequẽſ dicũtur de ſpẽ. Si aliquid. aut idẽ aliqd. aut aliud. ſi idẽ. tũc erit idẽ ꝯcept⁹ gñis ⁊ dr̃ie. qđ eſt falſuꝫ. ſi aliud habeo ꝓpoſitũ. ꝙ in re eſt aliq̃ dr̃ia prior differentia cõceptuũ. ℂ Dices ꝙ aliquid rei concipit̃ ⁊ idem nec ſequit̃. ergo idẽ cõceptus. qꝛ eadem res nata eſt facere diuerſos cõce ptus. ℂ Cõtra. vna res nata eſt facere vnũ cõceptũ adeq̃ tũ. qꝛ al's nõ eẽt cognoſcibile. nec vnico actu cognoſcibi le. ſed ẜm illum cõceptũ ſibi adequatũ formando vr̃ im mutare intellectũ q̃ʒtũ natũ eſt ipſum immutare. ergo nõ formabit niſi vnũ cõceptũ. ℂ P̱. ad principale. oĩs dr̃ia prior nãlr̃ oĩ actu rõnis eſt differentia ex nã rei. ſed obie cta nãlr̃ precedũt actus ⁊ diſtinctio oboꝝ diſtinctionẽ ac tuũ: maxime qñ hec illa cãt. vt hic ponitur. ergo differẽ tia intẽtionis que eſt in conceptib⁹ cõcludit dr̃iam priorẽ in obis que eſt realis. vel ſaltẽ aliq̃ ex nã rei. ℂ Alr̃ ergo dicẽdũ ꝙ ne habeam⁹ cõcedere conceptus ſimpliciter di uerſos gñis ⁊ differentie eẽ ficticios. oꝫ ꝙ illis corrñdeãt aliq̃ſin re realr̃ diuerſa vel diſtincta aliquo mõ ex nã rei. ſic ꝙ circũſcripta oĩ opatione intellect⁹ agẽtis vel poſſibi lis ⁊ oĩ actu intellectus preſuppoſito vel cõcomitante ẽ in re dr̃ia. ſed talis differentia hꝫ grad⁹ ẜm ꝙ gen⁹ ⁊ differẽ tia pñt ſumi ab alia ⁊ alia re. puta. ſi ſint diuerſe forme in alia ſpẽ. ſicut ĩ hoĩe. ita ꝙ ab vna ſumat̃ genus ⁊ ab alia differentia. vel poſſunt ſumi ab alia ⁊ alia realitate. puta ſi ſit ſpẽs ſimplex. vt albedo prima dr̃ differentia realis. ſecũda dr̃ dr̃ia formalis. vtraq̃ tñ eſt ex nã rei.

Ad primum In oppoſitũ. iam dcm̃ eſt ſupra in ſoluen do. qꝛ auctoritas allegata eſt trũcata. vñ additur. aut ſi eſt qdẽ vt mã. ⁊ hec ſecũda pars diſiuncti ue eſt vera. vt predictũ eſt. ℂ Ad ſecũdũ nego conſequen tiam. ad ꝓbationẽ cõcedo ꝙ conceptus generis eſt parti cialis. pars aũt lꝫ nõ p̃dicet̃ de toto ꝑ modũ ꝑtis tñ ſigni ficata denominatiue predicãtur. gen⁹ aũt lꝫ ſit ꝑs ſpẽi. tñ denominatiue predicat̃. ⁊ ſic ſignificat totũ vel partẽ per modũ totius vt ait Auicẽ. v. metha. in abſtracto aũt vltia abſtractiõe nõ p̃dicat̃. vñ iſta eſt falſa. hõ eſt aĩalitas. vel humanitas eſt aĩalitas. ℂ Cõtra. qꝛ p̃dicatio denoĩatiua excludit ꝑdicationẽ in qd. ſed gen⁹ p̃dicatur de ſpẽ in qd. ergo ⁊c. ℂ ℞eſpondeo duplex eſt denoĩatio. vna ſubcti ab accñte. alia toti⁹ a ꝑte eſſentiali. prima impedit p̃dica tiõeꝫ in quid. ⁊ ſecũda nõ excludit ipaꝫ. ⁊ tal' eſt denoĩatio ſpẽi a gñe. gen⁹ ãt eſt pars eſſentialis ſpeciei.

ℂ Itẽ animalis habentis pedes differentiaꝫ ſci re oꝫ inquantum habens pedes: quare non eſt di cendũ habentis pedes aliud alatum: aliud non alatum: ſi quid eſt: eſt bene dicit: ſed propter nõ poſſe facit hoc: ſed ſi aliud habẽs ſciſſos pedes: aliud ñ ſciſſos pedes: he nãq̃ ſunt differentie pe dis: nã ſciſſio pedis pedalitas q̃dã ẽ ⁊c. Qõ. xvj.

Queritur Vtrũ differentia diuiſiua ge neris inferioris includat for malr̃ dr̃iam ſuperiorẽ. ℂ Vr̃ ꝙ ſic. nã qđ p̃dicat̃ de alio per ſe primo mõ: includit̃ formalr̃ in illo. ſed differentia ſuperior ẽ hmõi reſpcũ inferioris. ergo ⁊c. minor ꝓ batur hic in littera. tex. cõ. 43. vbi dr̃ ꝙ in diuiſiõe gñis oꝫ ꝓcedere ꝑ dr̃ias per ſe. ⁊ tunc ſecũda diuidit priorem per ſe. nã fiſſio pedũ eſt pedalitas. qđ ãt predicat̃ de alio in abſtracto predicatur per ſe primo modo. ℂ P̱ ſi nõ. g⁹ differentie ſpecifice eſſent prima predicata. ꝯñs eſt falſuꝫ ergo ⁊ antecedens. probatio cõſequentie. qꝛ tũc nõ habe rent genus aliquod dictũ de eis per ſe. qꝛ genus ſuperi⁹ nõ predicat̃ de eis. nec dr̃ia ſuperior per te. illa aũt ſunt prima predicata. ⁊ per ꝯſequens gñaliſſima. de qb⁹ nõ p̃ dicantur p̃dicata priora per ſe. ⁊ tunc ſeqtur ꝙ ꝓpõ nega tiua negans differentiam vnã ab alia. puta rõnale nõ eſt irrõnale. eſt immediata. ℂ P̱. qꝛ ſi nõ. ergo dr̃ia inferior nõ diuerſificat ipſum gen⁹ ꝑ ſe. ꝯſequens eſt falſum. quia aĩal h̃ ipſum qđ eſt: eſt diuerſum per differentias diuer ſas. vt dr̃ decimo hui⁹. ꝓbatio cõſequẽtie. qꝛ in genere diuiſo ſi ſit intermediũ: nõ eſt niſi genus ſuperius. ⁊ diffe rentia conſtitutiua eius. ſed gen⁹ ſupi⁹ nõ includitur ĩ dif ferentijs ſupiorib⁹. pꝫ. nec differentia conſtitutiua. puta ſenſibile conſtituens animal non diſtinguitur per differẽ tias vlteriores. qꝛ ipſa non includitur in illis ẜm te. ergo genus intermedium ſe habet ad ipſas differentias infe riores ſicut potentia ad actum. ſed potentiale nõ diſtin guit̃ ẜm ſuã eſſentiã per actũ qui eſt ex̃ rõnẽ ei⁹. ⁊ ecõuer

ſo .ergo ꝛc. ℭ Cõtra .qꝛ ſi ſic .ergo in differentijs erit ꝓceſſus in infinitũ. ꝯñs eſt falſuꝫ.ergo ⁊ añs: ꝓbatio ꝯñtie qꝛ ſi dr̃ie inferiores icluderẽt ſupioreꝫ.ergo eẽnt differentes.nã dr̃ia ſũt diuerſa aliqđ idẽ entia.i aliquo g° cõuenirẽt .ſ.in dr̃ia ſuperiori ⁊ differrent dr̃ijs.⁊ tunc q̃rã de illiſ vtꝝ includant dr̃iaꝫ ſuperiorẽ.vel nõ .q̃re vel ꝓcedit̃ i infinitũ .vel ſtabit̃ ad aliq̃s dr̃ias que in nullo ꝯueniũt nec icludũt aliqđ cõe. ℭ P̄.ſi ſic.ergo dr̃ia inferior erit ſpẽs. ꝯñs eſt falſum.qꝛ tũc eſſent plura gña q̃ȝ decẽ.... tal' differentia non ſit ſpẽs alicuiꝰ illoꝝ generꝫ. ꝓbatio ꝯñtie. oẽ quod hꝫ predicatũ de eo in qd ⁊ dr̃iaꝫ dictam in q̃le ẽ ſpecies.qꝛ ꝯpoſitũ ex gñe ⁊ dr̃ia.ſed talis dr̃ia inferior hꝫ ſuperiorẽ dictã de ea in quid ſm te.⁊ aliã q̃ differt ab oppoſita differentia que dr̃ de ea in quale.ergo eſt ve ſpẽs.

Reſpondeo Hic eſt vna opio q̃ dicit ꝙ dr̃ia ſupior icludit̃ in inferiori.qđ ꝓbat̃ ꝑ tex.pħi.tũ qꝛ h̃ dr̃ tex.cõ.43.ꝙ vltia dr̃ia ſeu final' eſt ſuba rei.qđ ñ eẽt niſi includeret alias p̃cedẽtes .alr̃ nõ eẽt ſuba rei. Tũ qꝛ hic dr̃ ꝙ in diffõne nõ oꝫ ponẽ alias dr̃ias ſꝫ ſolũmõ vltimã qꝛ ſi alie apponant̃ cũ prima erit nugatio.vt dicẽdo.aial bipes hñs pedes tranſponendo dffõneſ.nã dicto bipede ſuperfluum eſt ponere hñs pedes. Tũ qꝛ h̃ dr̃ ꝙ in ſuba nõ eſt ordo.ſed ſi inferior dr̃ia nõ includit ſupiorẽ erit ordo.qꝛ vna prior: alia poſterior. ℭ Cõtra iſtã opinionẽ arguit̃ reducendo rõnes.⁊ prio primã.qñ dicit̃ ꝙ vltima dr̃ia eſt ſuba rei. ℭ Cõtra.qꝛ diffõ idicat ſubam totã rei.ſed de ſuba diffiniti nõ ſolũ ſt oẽs dr̃ie ſed ẽt genus.ergo genꝰ vel eſt de per ſe intellectu dr̃ie vltie vl' genus.ſuperfluit in diffõne.quod vtrũqꝫ ẽ falſũ.ergo illud ex quo ſequitur.ſ.ꝙ final' dr̃ia ſit tota ſuba rei. ℭ P̄.ois diffõ hꝫ ꝑtes .⁊ ſic tota diffõ totã rẽ exprimit: ſic ꝑs ꝑteꝫ ſed differentia final' eſt ꝑs diffõnis ergo exprimit ꝑtẽ rei. ⁊ nõ totã ſbaꝫ rei. ℭ Cõfirmat̃.qꝛ eodẽ mõ tractat h̃ pħs de diffõne ⁊ in octauo huiꝰ vbi dr̃ ꝙ in diffõne duo ponũtur reſpcũ: quoꝝ vnũ eſt vt mã: aliud vt forma. ℭ Ad formã dico ꝙ ſicut dcm̃ eſt exponẽdo lr̃aꝫ.pħs nõ intelligit ꝙ dr̃ia ſit tota ſuba rei niſi ꝯpletiue: q̃tenꝰ ab illa differentia eſt tota ſuba rei ꝯpletiue. ℭ Secunda rõ reducit̃ ſ.ꝙ ad dcã ſua ſeqtur nugatio.⁊ ●õ nob.nã ois diffõ. vl' dat̃ ꝑ genꝰ primũ ⁊ dr̃ias intermedias vſqꝫ ad vltimam vel per genꝰ ꝓrimũ ⁊ dr̃iaꝫ vltimã ſpecificã.ſi prio mõ ſequit̃ ꝯtra te nugatio.qꝛ tũc dr̃ia intermedia ponet̃ i diffinitiõe.⁊ dr̃ia vltia icludit oẽs intermedias.vt tu dicis.ergo dr̃ia itermedia dr̃ bis.ſemel in ſe: ⁊ ſemel invltia differentia.ſi ſecũdo mõ.ſeq̃t idẽ.nã genꝰ ꝓrimũ icludit differentiã ſuã ꝯſtitutiuã.⁊ vltima includit eã ſilr.vt tu diciſ g°. bis dicet̃.puta dicẽdo aial rõnale: qꝛ ſẽſibile includit̃ in aiali qđ conſtituit: ⁊ etiaꝫ in rõnali ſm te.ergo bis dicet̃. ℭ Dices ꝙ diffõ nõ ſic dat̃.ſed ꝑ genꝰ primũ ⁊ dr̃iã vltimã. Cõtra.tũ qꝛ eſt ꝯ pħm hic in lr̃a.qꝛ ois diffõ vel dabit̃ per genꝰ ꝓrimũ ⁊ vltimã dr̃iã vel per primũ genꝰ cũ alijs itermedijs. Tũ qꝛ h̃ vult boetiꝰ expreſſe libro diffinitionũ.vbi dicit.ꝙ primo in diffõne accipiẽdũ eſt genus cũ dr̃ia.⁊ videndũ ẽ de diffõne ſi ſit ꝯuertibil' cũ ſpẽ diffinienda.⁊ ſi minꝰ fuerit: accipienda eſt alia dr̃ia.⁊ genus cũ dr̃ia prior erit loco gñis.⁊ ſic quouſqꝫ reddat ſpẽꝫ diffiniendã.ergo nõ ſolũ primũ genꝰ ponendũ eſt cũ vltima dr̃ia: ſed ẽt cũ oibꝰ intermedijs. ℭ Ad formã dicẽdũ ſicut dcm̃ eſt exponendo lr̃aꝫ.ꝙ nõ ẽ intentio pħi qn ſine nugatione poſſet dari diffõ ꝑ genꝰ ⁊ dr̃ias multas. ſꝫ ꝙ vltima dr̃ia eſt ꝯpletiua ⁊ ꝑfectiua ſube rei.qꝛ ſi nõ .ſeq̃t nugatio vt dcm̃ eſt in exponendo lr̃aꝫ. ℭ Tertia rõ reducit̃ ꝓbando ꝙ in ſuba eſt ordo.nã ois ſuba diffinibilis ꝯponit̃ ex quid ⁊ quali ex. viij. huiꝰ tex.cõ.ix. ⁊ forma eſt prior materia ⁊ magis ens vt dcm̃ eſt ſupra.⁊ actꝰ ẽ prior potẽtia: tꝑe ⁊ perfectiõe.ex.ix.huiꝰ .tex.cõ.13.ſed in diffinitione vnũ eſt potẽtia vt mã.aliud actꝰ vt forma. ergo ibi eſt ordo.⁊ ꝑ ꝯñs in ſuba diffinibili eſt ordo. ℭ Ad formã iã dcm̃ eſt in exponendo lr̃aꝫ.ſ. ꝙ pħs itelligit ꝙ aliꝰ ⁊ aliꝰ ordo nõ facit nec tollit nugationem qn ſemꝑ ſequit̃ nugatio negãdo h̃ ꝙ ab vltima dr̃ia ſit vnitas ⁊ ſuba rei completiue. ℭ Aliter ergo dicendũ ad q̃onẽ ꝙ dr̃ia iferior nõ includit formalr̃ ſuperioreꝫ. ꝓpter rõnes tactas. tũ qꝛ eẽt ꝓceſſus in infinitũ in differentijs. tũ qꝛ dr̃ia eſſet vna ſpẽs. tũ qꝛ ſemꝑ nugatio eſſet in diffinitione.

Ad argumenta In oppoſitũ. ℭ Ad primũ dico ꝙ minor eſt falſa. Ad probationẽ.dico ꝙ auctoritas Ariſt.intelligenda eſt.nõ ꝑdicatiue.ſed diuiſiue .nõ enim vult pħs niſi ꝙ dr̃ia ſuperior diuidat̃ ꝑ differentias inferiores per ſe.qꝛ fiſſio pedis ſolũ diuidit habens pedes.cũ pedalitas predicat̃ de fiſſiõe pedis per ſe prio mõ. ℭ Ad ſecũdũ nego ꝯñaꝫ. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ hr̃e ꝑdicatũ i qd ꝯuenit dupliciť. formalr̃ ⁊ directe. vl' ſolũ denoiatiue ⁊ indirecte. dr̃ia ãt nõ hꝫ ꝑdicatũ in quid formalr̃: qꝛ differentie nõ habent cõe predicatum de eis in quid per ſe primo.intellige de differentia que ſolũ eſt differentia: nam ois talis eſt ſe tota diuerſa. ſed tñ dr̃ia hꝫ predicatũ i quidꝫ: nõ formalr̃.ſed denominatiue.ſ.ipꝫ genꝰ.q̃tenus ſaltem indirecte eſt in genere.⁊ ꝓpt̃ h̃ nulla dr̃ia eſt gñaliſſimũ.qꝛ eẽ in gñe quocunqꝫ mõ repugnat gñaliſſimo. ℭ Ad tertiũ nego cõſequẽtiã.ad ꝓbationẽ dicẽdũ.ꝙ genꝰ ſiue iferiꝰ ſiue ſupiꝰ ſe hꝫ vt potẽtiale.⁊ diſtiguit̃ per dr̃ias ſic mã ꝑ formaꝫ.nec reputo incõueniẽs imo neceſſarium ꝙ potentiale diuidat̃ per actuale ⁊ quod eſt extra rõnem eiꝰ. Et ſic ſit dictũ ad q̃onem.

ℭ Primũ eni ſubſtantia que vniuſcuiuſqꝫ propria vniuſcuiuſqꝫ q̃ no ieſt alij vl'e vo cõe eſt. Textu cõmẽti qu adrageſimiquinti. Ampliꝰ ſubſtantia dicitur que non de ſubiecto: ⁊ vl'e de ſubiecto aliquo dr̃ ſemꝑ. Textu com.xlvi. Q̃ŏ.xvij.

Queritur Utrũ vl'e ſit aliqd in rebꝰ. Ur ſic.nã oẽ quod eſt tale per participationem reducitur ad aliquid tale ꝑ eſſentiaꝫ.alioquin tale per participationẽ erit primũ tale per eẽntiaꝫ.ſed ſingulare ẽ tale per participationem .vt hic hõ ꝑ participatiõeꝫ hois.aliogn hõ nõ predicaret̃ de ſingularibꝰ ergo hõ vl'is eſt hõ per eſſentiã.⁊ per ꝯſequens eſt i rebꝰ. ℭ P̄.ſuba eſt primũ ens.vt dcm̃ fuit ſupra.⁊ eſt ens reale.qꝛ itellectꝰ nr̃ nõ cãt niſi accñs.ſed ſecũda ſuba ẽ ſuba ⁊ ponitur vl'is .ergo vl'e eſt aliqđ ens reale. ℭ Cõtra.pħſ hic in lr̃a tex.cõ.45. Tũ qꝛ ſubſtãtia vniuſcuiuſqꝫ eſt propria ſibi: ⁊ nõ ineſt alteri. Tũ qꝛ ſuba nõ dr̃ de ſubo .vl'e ãt ſic. Tũ qꝛ al's logica q̃ ẽ de vl'i eẽt ſcia real'.qđ ẽ falſũ.

Reſpondeo In iſta q̃one primo quaſdaꝫ opiniones ꝑtractabo. ſcđo ad q̃onẽ alr̃ rñdebo. Quãtũ ad primuꝫ eſt vna opio platonis ſm ꝙ Ariſto .impõit ſibi. que põit ideas ꝓpter triplicẽ rõneꝫ. Tũ ꝓpter entitatẽ formalẽ reꝝ.vt vr̃ ꝓbare prima rõ de participatione poſita in pede. Tũ ꝓpter ſciam que eſt tm̃ de neceſſarijſ. ſingularia aũt ſunt corruptibilia. Tũ ꝓpter gñationẽ.nã ſm platonem gñans particulare non ſufficit. ℭ Sed iſta opinio ſi ponat ideam eſſe quãdã ſubam ſeparatã a motu ⁊ ab accidentibus per accñs nihil hñs in ſe niſi nãm ſpecificã perfectã q̃ȝtũ põt eſt ꝑfecta ⁊ paſſiones forte per ſe ſpẽi: aliogn de ipſa nihil ſciret̃. ſi inquã ſic põat: nõ põt bene improbari. qꝛ nõ videtur repugnare abſolute ratiõi entitatis tale ſingulare ſic nam habens. nec abſolute hoc improbat Ariſto. ſed quatenus ponitur incorruptibile ⁊ eiuſdem rõnis cum corruptibilibus. vt arguit Ariſto. contra hoc in fine huiꝰ. ex h̃ ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile differunt plus q̃ȝ genere. ſꝫ in. vii. vt dcm̃ fuit ſupra arguatur nõ impoſſibilitas. ſed nõ neceſſitas. qꝛ enim nihil nõ manifeſtum ponendum eſt a philoſophantibꝰ niſi neceſſitate .iđ Ari. arguit ꝯ ideas oñdẽs ꝙ nõ ſũt neceie ꝓpt̃ illa ꝓpt̃ q̃ ponũt̃. ꝙ eni nõ ponũt̃ ꝓpter entitatẽ: nec ponũt̃ ꝓpt' ſciaꝫ. ꝓbatũ ẽ ſupra ca. iiij. Ultꝛ ãt idẽ ẽ. ꝙ ãt ñ ꝑꝑ gñationẽ ꝓbat̃. c. ſeq̃nti. Hoꝝ ãt q̃ ſt. ⁊ ita ſimplr̃ ñ ſunt ponẽde idee. Si aũt vlterius ponat plato vt ſibi iponitur

ſiſtit q dicta idea eſt formalr vle. ita q ꝑ idētitatē ꝑdicatur de iſto corruptibili ꝑdicatione dicēte h ē h. ſtatī videtur icludere ꝯdictionē. ſ. q idē nūero ſit qdditas multoꝝ diuerſoꝝ. ⁊ ſit extra ipſa. qꝛ alr nō eēt icorruptibile. ſꝫ vo primū modū illa opio nō videt̃ ipoſſibil'. lꝫ nō ſit neceſſaria. ſꝫ ſecūdo mō ē ipoſſibilis. ¶ Alia ē opio loquēdo de vli ſm itētionē Ariſto. q ponit q vle ē in re. Pro q̃ triplr arguit̃. pͥo ſic: vle eſt aptū natū dici de plib⁹. ſꝫ res ē apta nata dici de plib⁹. ergo vle ē res. ꝓbatio mioꝛis. qꝛ ſi ñ tūc tal' aptitudo repugnaret rei nec poſſet ſibi ꝯferri ab intellectu. qꝛ tūc itellect⁹ poſſet dare ſorti hāc aptitudinē. qd eſt falſū. ¶ Preterea ſcdo ſic. vle ꝑdicat̃ de re. ſ. de ſingulari ꝑdicatiōe dicēte h ē h. vt ſortes ē hō. ſꝫ ipoſſibile eſt aliqd ꝑdicari de re niſi ſit in re. ergo vle eſt aliqd i re. ¶ P tertio qd qd ē abſolute ſūptū ē vere res qꝛ ē pͥcipiū ⁊ cā. vt hr̃ ifra ca. ſequēti. Tex. cō. 59. ſꝫ ipm q qd ē abſolute ſūptū ē vlr. ergo vle ē vere res. ꝓbatio mioꝛis. qd qd ē abſolute ſūptū exprimit̃ ꝑ diffinitionē. ſꝫ diffō nō ē niſi vlis vt dcm̄ fuit ſup. ergo ⁊c. ¶ Mod⁹ ponēdi tal' ē q i re ē gradus limitationis. ergo ſingulare ē h qꝛ ē ipa ꝓprietas ſeu dr̃ia idiuidual'. ē ēt ipa nā ꝑ ipꝫ gradū limitata. ⁊ illa nō ſolū ē itelligibil' ſine illo gradu idiuiduali. ſꝫ ēt nā ē prioꝛ i re tali gradu. ⁊ vt ſic prioꝛ nō repugnat ſibi eē i alio. qꝛ vt ſic ñ ē adhuc limitata ad h ſinglare. ⁊ nā vt ſic prioꝛ ē vliſ.

Sed ꝯ iſtā opionē arguit̃ triplr. pͥo ſic. vle ē vnū obm itellect⁹ nūero ⁊ vna itellectiōe nūero itelligit̃. vt dictū fuit ſup. itē q itellect⁹ attribuēdo ipm diuerſis ſingularib⁹ attribuit idē obm nūero plēs ꝯceptui vt ꝑdicatū diuerſis ſubſtātijs. dicēdo h ē h. ſꝫ ipoſſibile vr̃ q aliqd in re ſit idē intelligibile nūero ⁊ ſic attribuat̃ diuerſis. g⁹ vle nihil' ē in re. ¶ Preterea. ſcdo cuicūqꝫ ieſt ſubm ſub rōne q̃ eſt ſubm. ci ineſt ⁊ paſſio. ſi ergo hō ineſt ſorti ſub ea rōne q̃ hō eſt vere vle. vt tu dicis. ergo ſortes erit vere vle qd eſt falſū. ¶ Preterea tertio. ſi ſic. ſeqt̃ q ſenſus hꝫ ꝓ ꝑ ſe obiecto vle. qd ē falſū. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ nā nō mouet ſenſū iquātū h. lꝫ nō niſi h vt dictū fuit de itellectione ſingularis. vr̃ ēt q itellect⁹ agēs oīno ſupfluat. ſi oē vle iam eſt in actu in re ex ſe. ¶ Cōtra modū ponēdi arguit̃ dupliciter. Tū qꝛ ſeqt̃ q tot ſūt vlia quot ſingularia: qꝛ q̃cūqꝫ nā in quocūqꝫ indiuiduo hꝫ illā rōnē vlis que aſſignatur. ſ. illā indifferētiā ad plura. Tū qꝛ in ꝑdicatione vlis de ſingulari idem ꝑdicaret̃ de ſeipſo.

Alia eſt opinio in extrēo. q vle tm̄ ē in itellectu. Pro q̃ arguit̃ ꝑ ꝯmēta. q itellect⁹ ē q facit vlitatē in reb⁹ ſꝫ itellect⁹ agēs nō ē potētia factia. ſꝫ actia. ergo nihil cāt extra itellectū. ¶ Preterea vle eſt vnū in multis ⁊ de multis. ex pͥo poſte. ergo icludit eēntialr cōpationē ad ſupposita. vt ꝑdicabile ad ſubijcibile. ſꝫ talis ꝯpatio nō eſt in re ſꝫ tm̄ in itellectu cōparāte. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ ꝯ iſtā opionez arguit̃. nā obm nāliter ꝑcedit actū. ſꝫ vle ē obiectū itellectus. ergo vle nāliter ꝑcedit itellectionē qñ itelligit̃. ſꝫ nō eſt actu in itellectu niſi per intellectionem. ergo vniuerſale nō eſt in intellectu tm̄. ¶ Preterea ſubꝫ ſcie iquātū ſubꝫ ꝑcedit itellectū. ſꝫ ſubꝫ ſcie vt ſubm ē vle. ergo ⁊c. ꝓbatio minoꝛis. qꝛ ſubꝫ ſcie vt ſic ē pͥo tale ꝯpando ad paſſionē ⁊ ſi pͥo tale ergo de oi ⁊ ſic pōt eē ſcia de eo.

Quātū ad ſecūdū pͥo ꝑmittā aliqs diſtictiōes. ſcdo inferā aliqs ꝯclōnes. ¶ De pͥo ſit iſta pͥa diſtinctio. duplex ē itētio. ſ. pͣ. ⁊ ſcda. Dico primā itētiōez ipam rē poſitā in eē itellecto ⁊ cognito. dr̃ pͥa. qꝛ res dr̃ itētio nō quocūqꝫ mō res. ſꝫ vt itellecta ⁊ cognita. Uoco itētionē ſcdaꝫ quādā relōnē ſeu ꝯpationē itellect⁹. qñ itellect⁹ cōparat vnā primā itētionē ad alterā. ſeu vnū itellectū alteri. Exēplū itellect⁹ itelligēs hoiez ⁊ itelligēs aial. ꝯparat vnū ad aliud ſm rōnē predicabilis ⁊ ſubijcibilis. q̃ ꝯpatio ex pte aialis dicit̃ gen⁹. ex pte hoīs ſpēs. ⁊ ſic ſm diuerſas ꝯpatiōes format diuerſas itētiōes ſcdas. puta generis ⁊ ſpeciei ⁊ indiuidui ⁊ hmōi. ita q oīs ſecūda itentio eſt formalr relatio rōnis. ſcda diſtinctio ſit iſta. q cuꝫ vle ſit quoddā ꝯcretū. pōt accipi duplr. vno mō ꝓ ꝑ ſe ſignificatiuo. qd eſt vlitas. ⁊ ſcda itētio que eſt qdā relatio rōnis in ꝑdicabili ad illud de quo ē ꝑdicabile. ⁊ hūc reſpectū rōnis ſignificat h nomē vle in ꝯcreto. ⁊ vlitas i abſtracto. Alio mō ſumit̃ vle pro illo qd denoiat̃ ab illa intētione vlitas q̃ ē aliq res pͥe itētionis. nā ſcde itētiōes applicant̃ primis. ⁊ h ſcdo mō pōt adhuc accipi dupliciter. vno mō ꝓ illo qd eſt q̃ſi ſubm remotū denoiatū ab illa ſcda itētione. ⁊ ſic nā abſolute ſūpta dr̃ vle q̃ten⁹ nō de ſe h. ⁊ ideo nō repugnat ſibi ex ſe dici de multis. ⁊ nā ſic accepta eſt indeterminata priuatiue ſiue negatiue. Alio modo pōt ſumi ꝓ iſto ſubiecto ꝓpinquo qd eſt ipa nā indeterminata ꝯrie: vt. ſ. cōiūcta indeterminationi actuali q̃ſi habitui ꝯrio. ⁊ h mō nō eſt vle niſi nā ſit actu ideterminata. ita q ſit vnū itelligibile nūero dicibile de oi ſuppoſito. ⁊ illud eſt cōplete vle. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. eſſe in itellectu cōtingit duplr. vno mō ſubiectiue. vt ſpēs ⁊ hitus ſunt in aīa. Alio mō obiectiue. ſicut nūc loqmur. ⁊ h mō pōt eſſe duplr. vno mō habitualr ſiue in actu pͥo. qñ. ſ. eſt ibi per ſpēm manētē in itellectu vt mediāte motiuū ad itellectionē. alio mō actualr ſiue in actu ſcdo. qñ. ſ. actu mouet ⁊ intelligit̃. ſecūdus modus ifert primū. ⁊ nō ecōuerſo. ſic pꝫ. De ſcdo ſit iſta pͣ ꝯuerſio q vle ſūptū pͥo mō. ſ. ꝓ itētione nihil eſt in reb⁹. ſꝫ in itellectu tm̄. Hāc ꝓbo ſic. pur enſ rōnis nihil eſt extra in reb⁹. ſꝫ vle ſic acceptū eſt hmōi. vt pꝫ ex dictis. ergo ⁊c. ¶ Pro iſta ꝯclōne pōt itelligi opio pͥ⁹ recitata. nā iſta ꝯpatio q̃ eſt itētio ſcda nō eſt niſi ſubiectiue in itellectu ꝯparāte. ⁊ ſic ꝯcludūt rōnes ibi poſite ꝓ opione. tm̄ ſicut pꝫ h opio icōplete loqt̃ de vli. ſicut ꝓcedūt rōnes ꝯ eaꝫ. ¶ Scda cōuerſio ſit iſta. vle ſūptū ſcdo mō. ſ. ꝓ ſubo remoto itētiōis eſt aliqd vere in reb⁹. Hāc ꝓbo ſic. illud qd circūſcripto oi actu itellect⁹ eſt vere. ē aliqd i reb⁹ ſꝫ vle ſic acceptū ē hmōi. nā circūſcripto oi actu itellectus nā lapidis q̃ ex ſe nō eſt h ſꝫ ideterminata negatiue. ergo tale vle ē aliqd in reb⁹ ⁊ ꝓ iſta ꝯclōne pōt itelligi ſcda opinio recitata pͥ⁹. ⁊ ſic icludūt rōnes ibi poſite. tm̄ h opinio icōplete loquit̃ de vli qꝛ lꝫ nā ſic ſūpta ſit ideterminata priuatiue vel negatiue ⁊ ꝯtradictoꝛie. non tm̄ ꝯrie. qd requirit̃ ad ꝯplemētū vlis. ſic ꝓcedūt rōnes cōtra opinionē. ¶ Sꝫ iuxta iſtā cōcluſionē oꝛit̃ dubiū. vtrū natura ſic ſūpta ideterminate ⁊ indifferēs q̃ nō eſt de ſe h hēat aliquā vnitatē realē minoꝛē vnitate nūerabili. ex quo ponit̃ nō eſſe h. ¶ Rñdeo q ſic ꝓpter qd tertia ꝯclō ſit iſta. vle ſūptū ſcdo mō ē vnū vnitate aliq̃ reali minoꝛi tm̄ vnitate nūerali. Hanc oñdo ſic. vni⁹ potētie ē vnū obiectū. ſꝫ potētia ſenſitiua. puta viſus eſt vna potētia. ergo hꝫ vnū obm nō vnum numero. qꝛ tūc nō poſſet videre niſi vnū coloꝛē nūero nec vnū ꝑ itellectū. qꝛ ꝑcedit actū intellectus ſicut ⁊ ſenſus. ergo eſt vnū aliq̃ alia vnitate reali. qꝛ ſicut obiectū ſenſus inquātū obm ꝑcedit itellectū. ita ēt ſm ſuā vnitatē realē ꝑcedit omnē actū intellectus. ¶ Dices q obiectum primū ⁊ adequatū ſenſus eſt aliqd cōe abſtractū ꝑ itellectū ab oibus alijs ꝑticularib⁹ obiectis. ⁊ ita nō hñt vnitatē niſi ꝯtinētis illa pl'a obiecta ꝑticularia. ita q obm ſenſus reſpectu vnius actus vtiqꝫ ꝑcedit intellectū. ⁊ tunc eſt aliquod ſingulare. tm̄ obiectū primū ſenſus adequatū eſt aliquod vle abſtractū ab omnibus ꝑticularibus per intellectū. ¶ Sed cōtra. qꝛ vnius actionis ſenſus eſt vnū obiectum ſm aliquam aliā vnitatē realem. vt etiam tu concedis. ſed nō ſm vnitatē numeralem. ergo ſm aliā vnitatem realem que nō eſt numeralis. ꝓbatio minoꝛis. quia potentia cognoſcēs obiectū ſm aliquā vnitatē diſtinguit ipm ab omni alio qd non eſt hac vnitate vnum. predicatum includitur in ſubiecto. ſed ſenſus nō cognoſcit obiectum inquantū eſt diſtinctū a quolibet quod nō eſt vnum illa vnitate numerali. ergo ſenſus nō cognoſcit obiectum ſm vnitatem numeralem. ergo ſm alienam. probatio aſſumpti. quia nullus ſenſus diſcernit hunc radium ſolis differre numeraliter ab alio radio. lꝫ continue varient̃ in medio. quaten⁹ accñtia nō migrāt. ſilr ſi ꝑ potētiā diuinā ponātur duo coꝛpa equalia ⁊ omnino ſimilia in albedine

tunc viſus nõ diſtingueret illa duo alba. ſed indicaret eē vnum album tm̄: ſenſus ergo nõ cognoſcit obiectum ſm̄ vnitatē nūeralem. ergo ſm̄ aliā vnitatē realē. ita ꝙ ēt vnius actus ſenſus nõ eſt vnū obiectum ſm̄ vnitatē nūeralē. ¶Preterea ad principale. in oī genere eſt vnū primū qđ eſt mēſura oīuꝫ q̄ ſūt illiꝰ gn̄is. ex. x. huiꝰ. Tex. cō. z. ⁊ illa vnitas eſt realis. alioqn nõ eēt mēſura niſi ſm̄ ꝯſideratione rõnis. ergo ēt nõ eēnt aliq̄ entia poſteriora q̄ depēderēt a mēſura niſi eēt rõ. ⁊ tūc etiā itellectꝰ poſſet attribuē alteri rõnē mēſure. ſꝫ illud tale nõ eſt vnū nūero. tū q2 nulluꝫ ſingulare alicuiꝰ generis eſt mēſura oīuꝫ illoꝝ q̄ ſūt in illo gn̄e q2 in idiuiduis eiuſdē ſpēi nõ eſt h̄ priꝰ. ⁊ hoc poſteriꝰ ex tertio huiꝰ. tū q2 ſub ſpē albedīs pn̄t dari duo idiuidua eq̄ alba. ⁊ tūc vnū nõ eēt mēſura alteriꝰ. ergo illud primū qđ eſt mēſura ē vnū aliq̄ vnitate reali q̄ nõ ē vl̓is. ¶Preterea idē ſile ⁊ eq̄le fūdatꝰ ſup̱ vnū ex quito huiꝰ. caplo. de ad aliqd. Tex. cō. 20. tūc ſic. nullo itellectu exn̄te ē ſilitudo realis huiꝰ albi ad illud album ſm̄ albedinē. ergo aliqua realis vnitas eſt primū fūdamētū huiꝰ relationis. q2 talis relatio n̄ fūdatꝰ ſup̱ ens rõnis formalr̄. nõ ē āt vnitaſ nūeralis. pꝫ q2 hoc albū ⁊ illud albū nõ ſūt idē nūero. q2 nihil vnū ⁊ idē eſt ſile ſibiipſi. ergo eſt aliq̄ alia. ¶Preterea circūſcripto oī itellectu h̄ ignis gn̄at hūc ignē ſimilē ſibi in forma. q2 generās gn̄āt ſibi ſile ꝑꝑ formā. vt dictū ē in h̄. vij. ⁊ illa gn̄ātio ē vniuoca. ſꝫ gn̄ātio vniuoca reqrit vnitatē forme in gn̄ānte ⁊ gn̄āto. illa vnitas nõ eſt nūeralis. ergo aliq̄ alia. ⁊ eſt realis. q2 circūſcripto oī itellectu vt dictū eſt. ¶Preterea. ſi oīs vnitas realis eſt nūeralis. ergo oīs diuerſitas real̓ ē nūer. l̓. ꝯn̄s eſt falſū. ergo ⁊ an̄s. ꝓbatio ꝯn̄tie. q2 vnū ⁊ multa. idē ⁊ diuerſū ſūt oppoſita. ex. x. huiꝰ ⁊ totiēs dr̄ vnū oppoſitoꝝ. quotiēs ⁊ reliquū. ex p̱io thopicoꝝ. ⁊ ſic ſi tm̄ eſt vnitas nūeralis. tm̄ eſt diuerſitas nūeralis. ¶Itē oē diuerſū eſt i ſe vnū. q2 vnū dr̄ qđ eſt ab alio diuerſū. ſicut ergo eſt vnū. ſic ⁊ diuerſū. ergo ſi vnū nūeralr̄ ⁊ diuerſū nūeralr̄. ⁊ nõ plus. falſitas ꝯn̄tis ꝓbatꝰ. Tū q2 oīs diuerſitas nūeralis inquātū nūeralis ē eq̄lis. ⁊ tūc tātū differret ſortes a platone quātū a brunello. Tū q2 ſeqꝰ ex h̄ ꝙ tūc itellectꝰ nõ poſſet abſtrahē a ſorte ⁊ a platõe aliqđ cõe magis q̄ꝫ a ſorte ⁊ a brunello. ⁊ tūc qđlibet vl̓e eēt pure fictitiuꝫ. ¶Pro iſta ꝯcl̓one ſūt ēt alie rõnes. ſꝫ iſte nūc ſufficiāt. ¶Quarta ꝯcl̓o ſit iſta. vl̓e tertio mõ ſūptū qđ eſt indeterminatū ꝯ̄rie nõ eſt in intellectu actualr̄ de neceſſitate. ¶Pro illa conclõne faciunt rõnes cõtra tertiā opinionē. Tū. ſ. q2 obm̄ nālr̄ p̄cedit actū. Tū q2 ſubm̄ ſcīe inquātū ſubm̄ p̄cedit itellectū ⁊ habitū. ¶5ª ꝯcl̓o ſit iſta vl̓e tertio mõ ſūptū ē in itellectu habitualr̄ de neceſſitate. ¶Pro illa ꝯcl̓one faciūt rõnes ꝯ̄ ſcđam opinionē. ſpālīter prīa. ſ. ꝙ vl̓e eſt vnū itelligibile nūero. ¶Sexta ꝯcl̓o ſit iſta. vlr̄ tertio mõ ſūptū ſm̄ illud qđ eſt: eſt in rebꝰ. ꝓbatio huiꝰ. tū q2 relatio addita nāe qđ eſt eē in itellectu hītualr̄ hꝫ fūdari in re. q2 illud qđ ē in re hꝫ iſtā rel̓onē ergo illud qđ eſt vl̓e ē in re. tū q2 alr̄ cū ſcīa ſit de vl̓ibꝰ ſciēdo aliqua de vl̓ibꝰ nihil ſciremꝰ de rebꝰ. ſꝫ tm̄ de cõceptibus noſtris. ⁊ tūc opinio nr̄a nõ imutaretꝰ a vero in falſū ꝓpter imutationē in exiſtētia rei. vn̄ dici põt ꝙ vl̓e eſt in re ſic accipiēdo ꝙ eadē nā q̄ eſt in exiſtētia determiata p̱ gradū ſingularitatis ē indetermīata negatiue ⁊ in itellectu obiue. ⁊ vt hꝫ hāc rel̓onē ad itellectū vt ad cognoſcētē ē idetermīata ꝯ̄rie in determīatione ſibi addita p̱ itellectū ⁊ tunc eſt ꝯpletuꝫ vl̓e. ¶Sic ad queſtionem.

Ad primum in oppoſitū. pꝫ ꝙ equocatꝰ de vl̓i. vn̄ cõcedo totū argumētuꝫ. ꝯcludit eni de ipſa nā que ſm̄ id qđ eſt vtiqꝫ ē in rebꝰ. ¶Ad ſecundū p̱ idē. nam ſubſtātia ſcđa eſt ſubſtātia ⁊ ē in re extra ſm̄ id qđ ē in re. ¶Ad alia i oppoſitū pꝫ ꝙ argumēta pħi ꝓcedūt ꝯ̄ opinionē Platonis ⁊ ꝯcedo ꝙ vl̓e nõ eſt in rebꝰ eo mõ quo ponebat pla. Ad illud de logica dicēduꝫ ꝙ logicus nõ cõſiderat res p̱ ſe. niſi quatenus fundāt ſecundas intentiones quas logicus p̱ ſe cõſiderat. ⁊ rõne huius nõ dicitur artifex realis ſed intentionis.

¶Manifeſtū ē āt ꝙ ſubaꝝ eē exiſtimataꝝ plurie ptāte ſūt vt ipſe p̱tes aīaliū. nihil etenim ſep̱atum ipſoꝝ eſt. quādo āt ſeparata fuerit: tunc entia ſūt vt materia: omnia ⁊c. Qō.

Queritur. Utrū diſtictio formal̓ p̱tiuꝫ organicaꝝ aīalis ſit ꝑꝑ pl̓es formas ſubales realr̄ aut ſpecifice diſtictas. Uidetꝰ ꝙ nõ. nā ſi ſic. ergo manus mortua nõ eēt manꝰ equiuoce. ꝯn̄s eſt falſū vt pꝫ ſupra h̄ in. vij. Tex. cō. 35. ⁊ in quarto metheoroꝝ. ergo ⁊ an̄s. ꝓbatio ꝯn̄tie. q2 q̄cunqꝫ differūt realr̄ vno corrupto nõ eſt neceſſariū reliquū corrūpi. ſꝫ h̄ poſito forma totiꝰ ⁊ forma p̱tis realr̄ ſūt diſtincte. ergo corrupta forma cõi. puta aīa vel quacunqꝫ alia põt remanere ꝓpria forma manꝰ. ⁊ ſic eadē q̄ priꝰ. Cõtra: actio q̄libet notificat formā. q2 forma dat eē ⁊ agere. ergo diuerſe actiones ⁊ ſpecifice diſtincte arguunt formas ſpecifice diſtinctas. ſꝫ partes aīalis organice habēt op̱ationes ſpecifice diſtinctas. ergo ⁊ formas ſpecifice diſtinctas.

Reſpōdeo lꝫ iſta qō poſſet hēre magnū tractatuꝫ q̄tenꝰ querit de multitudine ⁊ pluralitate formaꝝ de q̄ m̄a recolo me ꝓlixius dixiſſe in q̄dā qōne ordinaria. tm̄ quātuꝫ ad p̄n̄s ſufficit ſic ꝓcedā. primo p̄mittā vnā opinionē. ſecundo dicā aliter ad qōnē. ¶Quātuꝫ ad primū eſt vna opinio tenēs p̱tē negatiuā. modus ponēdi eſt iſte. ꝙ in bruto aut in quocunqꝫ alio viuo eſto ꝙ ē aliq̄ forma mixti p̄cedēs aīam illa eſt vna realr̄ ſm̄ ſpēm: virtualr̄ cõtinēs multas p̱fectiones ſm̄ quas cõſtituit diuerſa organa q̄ ſunt principia ip̱fecta diuerſaꝝ op̱ationuꝫ. vlteriꝰ ēt ſi decꝰ ꝙ aīa cõtinet talē formā mixti nõ opꝫ ponere preter vnā formā. ſ. animā que ſit diuerſaꝝ operationuꝫ ⁊ p̱fectionum virtualr̄ cõtentiua. ¶Arguitꝰ autē ꝓ iſta opinione multipliciter. primo q2 pluralitas nõ eſt ponēda ſine neceſſitate. ſꝫ in ꝓpoſito nulla eſt neceſſitas ponēdi tales formas plures. cū vna p̱fecta forma poſſit quicqd ille plures. q̄ꝝ eſt virtualr̄ cõtentiua. ¶Preterea maior apparet diſtinctio in corp̱ibus organicis inquātuꝫ aīata ſūt q̄ꝫ inquātuꝫ mixta ſūt. pꝫ de videre audire ⁊ hmōi. ſꝫ ꝓpter illā diuerſitatē nõ ponuntꝰ tales p̱tiales forme integrātes vnā aīam ſenſitiuā. ergo nõ opꝫ ponere hāc diuerſitatē in forma mixti. ¶Preterea diuerſa ſpecie nõ continuantur. ſed aīal eſt vnū cõtinuū. ergo nõ conſtat ex p̱tibus ſpecifice diſtinctis. maior ꝓbatur. q2 quelibet illaruꝫ forma p̱ficeret m̄ām. que ergo eſſet rõ continuādi: nõ videtur poſſe dici. ¶Cõfirmatur. q2 ex duobꝰ diſtinctis numero nõ fit vnū numero. vt pꝫ. ergo multo minus ex duobus ſpecifice diſtinctis q̄ magis differūt. ¶Preterea diuiſo verme vtraqꝫ p̱s viuit. ſicut pꝫ. vel ergo eſt aīa eiuſdē ſpeciei in vtraqꝫ parte. vel alterius ſpeciei. ſi primuꝫ. ergo in toto erat prius vna forma ſpē ⁊ habetꝰ ꝓpoſitum. Si ſecundo modo. ergo vnus vermis diuiſus erit multa aīalia ſm̄ ſpēm. qđ nõ videtꝰ. ¶Preterea ſicut aliqd eſt ens ſic eſt vnuꝫ. ⁊ p̱fectius ens p̱fectius eſt vnū. ſꝫ aīal eſt p̱fectius ens q̄ꝫ ignis. ergo p̱fectiꝰ eſt vnū qđ nõ videtꝰ. ſi animal tot formas hꝫ. ⁊ ignis niſi vnaꝫ. ¶Preterea q̄libet forma ſubſtātialis cū ſua m̄ā ꝯſtituit ſuppoſitū de genere ſubē. ergo aīal vnū eēt plura ſuppoſita. ſi tot hꝫ formas ſubales ſpecifice diſtinctas. ſic eni arguit pħs ꝯ̄ ponētes elemēta manere in mixto ſm̄ ſuas formas p̱fectas vl̓ ip̱fectas. q2 tūc mixtū eſt pl̓a ſuppoſita. ¶Preterea ex duobus entibꝰ in actu nõ fit vnū. vt dcm̄ ē ſup̱ ſꝫ pl̓es forē ſūt pl̓a in actu. nā forma eēntialr̄ ē actꝰ. aīa āt ē aliqđ vnū. ergo nõ põt cõſtare ex plibꝰ p̱tibꝰ hn̄tibꝰ plures formas.

Quantum ad ſcđū ē alia opio tenēs p̱tē affirmatiuā quā reputo verā. ¶Pro qua ſic arguitꝰ: p̱s aliqua aīalis põt ſep̱ari ab aīali ſine gn̄ātione ſed nõ manet in actu poſt ſep̱ationem per formā totius. hoc eſt euidens. ergo p̱ formā ꝓpriā quā hēbat prius. maior pꝫ per ſenſum.

ſenſum vt ſi os abſtrahat a corꝑe aīalis nō pōt dici ꝙ no‍ua forma generet. qꝛ ita ſubito ſicut pōt eē illa abſciſio ſi ſit in inſtāti nō pōt ab agēte nāli noua forma introduci ſi‍ne alteratione ꝑcedēte. ¶ Dices ꝙ forma diuidit. ſicut in aīalibus annuloſis. ¶ Cōtra. qꝛ os nō viuit ſepatū. ergo nō hꝫ formā aīati nec ꝑtē eiꝰ. ¶ Dices ꝙ hꝫ ꝑtē forē mi‍xti ꝙ̄ nō eſt aīa. ¶ Cōtra. qꝛ diuerſe mixtiones ſūt in diuer‍ſis ꝑtibus ꝙ̄ nō videnꝰ eē ab eadē forma mixti. ſꝫ ab alia ⁊ alia ſaltē partiali. ¶ Preterea vna forma mixti nō videt poſſe īformare māꝫ diſpoſitā ꝯrijs ⁊ repugnātibꝰ mixtio‍nibus. ſꝫ in corꝑe aīalis ſūt tales mixtiōes. ex ꝑo de aīa ⁊ pꝫ. qꝛ cerebrū eſt frigidū ⁊ cor eſt calidū. ¶ Preterea ſꝫ viā Ariſto. libro de aīalibꝰ. cor aīalis priꝰ ēt tꝑe generat ꝙ̄ꝫ alie ꝑtes aīalis. ⁊ ſic eſt aſſignare multas mutationes cōpletas vnā añ aliā in generatione aīalis terminatas ad plures formas. ergo ⁊c. ¶ Si dicas ꝙ non gñat niſi vna forma mixti. ſequit ꝙ generatio aīalis eſt vnꝰ motꝰ pli‍xiſſimus. ⁊ ꝙ multe mutationes ꝯñter ſe hñtes ad vnā for‍mā terminent. quoꝝ vtrūqꝫ eſt falſū. ⁊ ſpāliter ſecūdū. qꝛ pluriū mutationū nūero plēs ſunt forme terminantes.

Eſt aūt vnū dubiū. a qua forma aīal hꝫ vnitatē. eſt ne ſi‍cut aceruus. Rñdeo ꝙ hꝫ vnitatē a forma mixti vel a forā aīati ꝙ̄ eſt vltīa ⁊ ſpecifica. ſꝫ magis vr̄ a forā mixti ꝓpter vnitatē cadaueris ſeruādā corrupta aīa vel ſepata. ¶ Sed cōtra. qꝛ vnius ꝑfectionis ē vnū ꝑfectibile ꝑſuppo‍ſitū. ita ꝙ vnitas ꝑfectibilis ꝑſupponit vnitatē ꝑfectiōis nec eſt ab ea. ſꝫ talē vnitatē nō pōt dare ī ꝑfectibili ꝑcedē‍te formā mixti. qꝛ illa videt aceruus vel cumulus qdam. ¶ Cōfirmat. qꝛ ſequēdo viā iſtā nō pōt iꝓbari q̄re to‍tius vniuerſi nō eſt vna mā cōis ⁊ forma. vel quorūcūqꝫ diſperatoꝝ. ¶ Rñdeo ad primū ꝙ ꝑtes iſte māles ꝑce‍dētes formā mixti nō hñt tātā vnitatē quātā hñt poſtea a forma. dico igit ꝙ ſufficit vnitas ordinis in illis ꝑtibꝰ. ſ. ꝙ mā cū illis formis pluribus ordinet ad formā illam cōem aliq̄liter illimitatā vt ad actū adequatū reſpectu cu‍ius nulla eaꝝ ſeorſū eſt potētia adequata. ¶ Ad cōfirma‍tionē dicēdū ꝙ nō eſt ſilē. opatio enī arguit formā vbi igi‍tur videmꝰ vltra ꝓprias opationes corrñdētes ꝑtibus ſm ꝓprias formas. aliquā cōeꝫ ſicut in aīali ⁊ ſenſatio. ibi ne‍ceſſario arguit aliq̄ forma cōis actuās cōiter oēs formas. in toto āt vniuerſo hoc nō apparet. que enī ē opatio ignis preter ignire. aut que opatio ꝯmunis ignis ⁊ aque ⁊ ſic de alijs nō videmus.

Dico ergo ad queſtionē ꝙ in quolibet viuo ꝑter formā aīati eſt alia forma cōis corꝑis ⁊ mixti ⁊ ꝑter has que ſunt cōes toti aīali vel viuo ſūt alie partiales ſpecifice diſtincte tot quot organa diſtincta. nec rationes alterius opinionis cogunt.

Ad primum dico ꝙ ponere iſtas plēs formas eſt ne‍ceſſitas vitāde ꝯdictionis. ꝙ̄ eſt maxima neceſſitas. nā aliter ꝑs ſepata ſine gñatione vt prima rō ꝑ‍cedit ſilis eſſet ⁊ nō eēt. cū eē nō poſſit ſine forma ꝓpria. ¶ Ad ſecūdū cū dicit de maiore diſtinctione apparēte in organis inquātū aīata ſūt ⁊c. dicēdū ꝙ nō eſt ſile hꝫ ⁊ ibi. nā ibi nō appet neceſſitas vitāde ꝯdictionis ſicut hꝫ ꝙ̄ eſt neceſſitas ponēdi plēs formas tales. ¶ Ad tertiū cū dicit ꝙ diuerſa ſpē nō cōtinuat. hoc āt manifeſte falſū eſt. naꝫ manus arida cōtinuat corꝑi viuo aīalis. ⁊ ramus ſiccus ramo viuo in arbore cū tñ mortuū ⁊ viuū ſpē diſtinguant ⁊ cū dicit ꝙ aīal eſt vnū cōtinuū. dico ꝙ nō eſt vere cōti‍nuū niſi ſolū ſm lineā rectā. qꝛ eius nō eſt neceſſario vnꝰ motus. pōt enī moueri manꝰ pede qeſcēte. ſꝫ eſt mediū in‍ter vere cōtinuū ⁊ cōtiguū. Et cū queris ꝙ̄ forma eēt ratio cōtinuādi. dico ꝙ forma cōis ꝙ̄ eſt alia ab illis. ¶ Ad cō‍firmationē cū dicit ꝙ ex duobus nūero ⁊c. nego ꝯñaꝫ. qꝛ quāto aliqua ſūt magis vnū vnitate idētitatis tāto minꝰ nata ſūt vniri ad ꝯſtituēdū vnū ꝑ ſe. Exēplū albū ⁊ nigrū magis ſūt idē ꝙ̄ꝫ mā ⁊ forma ꝙ̄ ſūt oīno alterius rōnis. ⁊ tamē ex mā ⁊ forma fit vnū ꝑ ſe. nō āt ex albo ⁊ nigro. ſꝫ ſunt idē genere primo. ¶ Ad quartū ꝙ ꝑcedit de verme diuiſo. dicēdū ꝙ ꝑtes ille diui ī ſe hñt aīam euſdē ſpeciei. ſed ſi forſan hñt organa diſtincta hñt formas diſtinctas ꝑter illaꝫ cōem. que qdē nō ſunt forme aīati nec ꝑ ꝯñs ver‍mis eſt plura aīalia. ¶ Ad quintū dico ꝙ cōpoſitū eſt ve‍rius vnū. ſed nō īdiuiſius. duplex eſt enī vnitas. ſ. ꝑfectio‍nis ⁊ indiuiſibilitatis. Et cū dicis ꝙ aīal nō eſt ꝑfectius vnū ꝙ̄ꝫ ignis ſi tot hēret formas. dico ꝙ falſū eſt qꝛ ma‍ior vnitas nō ſemꝑ eſt magis ſimplex. ¶ Ad ſextū quidem ꝓcedit de ſuppoſitis. dico ꝙ in eodē eē ſuppoſita plā ⁊ in potētia vt ſūt ꝑtes in cōpoſito. ⁊ ſm aliā ⁊ aliā ꝑtē mate‍rie nō eſt incōueniēs. ſic eſt in ꝓpoſito. ſꝫ bñ argumētū ꝓ‍cedit cōtra illā opinionē de mixtione. qꝛ cū quelibet pars mixti ſit mixta in q̄libet ꝑte mixti eēnt q̄tuor ſuppoſita ⁊ q̄‍tuor forme quaꝝ vnā ad aliā nō ordinaret vt ꝑfectibilis ꝑ eā. ¶ Ad vltimū cum dicit ꝙ ex duobus entibꝰ in actu nō fit vere vnū. dico ꝙ veꝝ eſt quādo ſunt in actibus vlti‍matis ⁊ nō carēt ꝑfectiori actualitate. ſꝫ nō eſt ſic in ꝓpo‍ſito. nam oīa ꝑcedētia ſunt in potentia reſpectu forme cō‍munis ⁊ perfectioris.

Ad argumentū principale cū infert ꝙ manꝰ mortua nō eſſet manus equoce cū viua dicēdū ꝙ manus pōt dupl'r conſideri. ſ. vel manꝰ vt manꝰ. vl' ma‍nus vt organū officioſū ad exercēdū opꝰ vite. ſic ē de ocu‍lo ⁊ alijs ſilr. Si ꝑo mō dico ꝙ ē manus vniuoce ꝙ̄ꝫdiu manet ſub forma manꝰ. Si ſecūdo mō ſic ē manꝰ equoce qꝛ ſine aīa nō pōt exercere opꝰ vite. ſic nec oculus videre ſic itelligit illud quarto methauroꝝ ⁊. vij. metha. ſed hoc nihil cōtra nos. quare ⁊c.

¶ Quoniā vō compoſitum ex aliquo vt vnum ſit omne. ſed nō vt cumulus ſed vt ſillaba: ⁊ ſillaba aut non eſt elementa. nec idem . b . ⁊. a. nec caro ignis ⁊ terra. diſſolutis quidem enim his hec nō adhuc ſunt vt caro: ⁊ ſillaba . elementa vō ſunt. ⁊ ignis ⁊ terra . eſt igitur aliquid ſillaba non ſo‍lum elementa ⁊c. vocalis vel conſonans ⁊c.

Qō. .xviij.

Queritur. Utrū compoſitum per ſe vnuꝫ dicat formaliter aliquam enti‍tatem diſtinctā realr ab entitate ꝑtiū. vide‍tur ꝙ nō. primo per ꝯmen. primo phi. cō. .17. vbi videtur dicere ꝙ totum eſt aliud a qualibet parte: non tamen ab omnibus ſi‍mul ſumptis. ¶ Preterea ad ar. ſic. qꝛ ſi ſic. ergo diffini‍tio nō dicit totam quidditatē diffiniti. cōſequens eſt fal‍ſū. ergo ⁊ añs. ꝓbatio cōſequētie. qꝛ tūc in cōpoſito eſſent tres res. ſ. mā ⁊ forma. vel genꝰ ⁊ dr̄ia ⁊ illa tertia entitas quā ponis. Diffinitio āt nō eſt niſi due res. ſ. mā ⁊ forma vel genꝰ ⁊ dr̄ia. ¶ Preterea ſi ſic. ergo forma vnit māc mediāte tertia entitate. ꝯñs eſt falſū. qꝛ tūc vita vniret vi‍uo mediāte. ⁊ ꝑ ꝯñs circularitas erit magis itrīſeca circu‍lo ꝙ̄ꝫ vita viuo. qꝛ illa circularitas nō vnit circulo ꝑ me‍diū. ſꝫ vita vnit viuo ꝑ mediū. qđ eſt icōueniēs. ſeqt ēt ꝓ‍ceſſus in īfinitū. qꝛ īter illā māꝫ ⁊ entitatē eſt alia mediāte ꝙ̄ mā vnit ſibi. ⁊ ſic vlteriꝰ in īfinitū. ¶ Unꝰ āt aliū arguit ſic. qꝛ ſi ſic. ergo ternariꝰ ⁊ q̄ternariꝰ. qđ eſt euidēter falſū. ꝯſequētia ꝓbat. qꝛ tūc ternariꝰ vltra tres vnitates que ſūt ꝑtes eiꝰ hēbit aliā q̄rtā quā tu ponis aliā a ꝑtibꝰ que eſt entitas totiꝰ. ſꝫ quarta vnitas addita tribꝰ facit q̄ternariū ergo ternariꝰ erit quaternariꝰ. ⁊ ſilr pōt argui ꝙ quaterna‍rius erit q̄nariꝰ. ⁊ ſic de alijs. ¶ Cōtra phs hꝫ ī lr̄a. Tex. cō. 60. ꝙ̄ expſſe vult ꝙ caro eſt aliqd aliud ꝑter ignē ⁊ ter‍rā. ⁊ ꝙ hec ſillaba ba eſt aliud ab elemētis que ſūt .a. b.

Reſpōdeo aduidendum mentē phi in hoc declarabo tres cōcluſiones. quaꝝ ꝑa eſt hꝫ. Cōpoſitū per ſe. puta cōpoſitū ex mā ⁊ forma. dicit formalr aliquā entitatem diſtinctā realiter a ſuaꝝ ꝑtium entitate. hāc oſ‍do ſic. compoſitum eſt terminus generationis per ſe pri‍mo. ergo dicit aliquam entitatem realiter a partibus

diſtinctã.añs patet ex hoc.vij.ſupra ⁊ ꝓbatio ꝯñtie.qꝛ terminus generationis hꝫ aliquã ꝓpriã entitatẽ ꝓductã per generationẽ.alioquin terminaret̃ ad nihil. ¶ Cõfirmat̃.qꝛ ſi ambe ꝑtes exiſterẽt nihil ominis eẽt ꝓductio ꝯpoſiti exẽplũ in reſurrectione.nã reſuſcitatio ⁊ ſilr gñatio eſt ad eſſe cõpoſiti ⁊ nõ ad eſſe aĩe vel corpis. ¶ Preterea entitates ꝑtium pñt exiſtere corrupto ꝯpoſito.ergo diſtinguũtur realiter a cõpoſito.ꝯña eſt euidens.qꝛ aliter idẽ ſimul eẽt ⁊ nõ eẽt qḋ eſt oppoſitũ primi pĩcipij.ſꝫ añs pꝫ p pħꝫ hic in lr̃a de iſta ſyllaba ba.q̃ corrupta põt manẽ .a.⁊.b. Silr eſt de toto cõpoſito ⁊ ꝑtibus ei⁹ vel realr vel ſaltem apud intellectũ ⁊ in ſua rõne nõ repugnat ꝑtes manere. nõ manẽte toto cõpoſito. ¶ Preterea cãe intrinſece cõpoſiti aliqd cãnt .nõ ſe nec altera alterã.qꝛ principia nõ ſunt ex alterutris.ex prĩo phi.Tex.cõ.42.ergo cãnt aliud .ſ. cõpoſitũ.ſed oẽ ꝯpoſitũ cauſatũ realr diſtinguit̃ a cauſis qꝛ nihil cauſat ſeipm.ergo ⁊c. ¶ Preterea ois ꝓpria paſſio ⁊ ꝓpria oꝑatio hñt aliqḋ ſubiectũ cui prĩo inſũt:ſed illud nõ eſt mã ⁊ nec forma.pꝫ igit̃ aliqd aliud.illud eſt cõpoſitũ. ¶ Preterea h̃ eſt expreſſa itẽtio pħi in prĩo phi. Tex.cõ.17.vbi primo mouet dubiũ de ꝑte ⁊ toto. vtrum vnũ aut plura ſũt ꝑtes ⁊ totũ ſequit̃ ⁊ ſoluit ⁊ ſi toti vnum vtrũqꝫ.i.ſi vtraqꝫ ꝑs eſt vnũ ⁊ idẽ cũ toto.eſt ſicut indiuiſibile.ſ.ipm totũ.qm̃ eadẽ eiſdẽ.i.tũc ꝑtes erũt idẽ iter ſe ſicut ſũt idẽ toti.q̃re ſequit̃ totũ eẽ indiuiſibile.cũ nõ hẽat diſtinctas ꝑtes. At võ ſi totũ ſicut vnũ indiuiſibile. nullũ erit quãtũ.neqꝫ quale qḋ eſt abſurdũ. ¶ Scḋa conclõ ſit iſta entitas ꝯpoſiti alia ab entitate ꝑtiũ eſt entitas abſoluta.hoc appꝫet p rõnes ꝑcedẽtes. Tũ qꝛ gñatio nõ eſt p ſe ad reſpectũ.nec corruptio eſt p ſe a reſpectu. Tũ tertio.qꝛ abſolutũ ⁊ maxime intrinſecũ nõ cãt aliqd formalr reſpectiuũ.qꝛ abſolutũ nõ eſt ꝑs eſſentialis reſpectiui. mã at̃ ⁊ forma ſũt itrinſece ⁊ abſolute ꝑtes cõpoſiti. ¶ Preterea ſi nõ.ergo oĩa entia ꝯpoſita ſũt vni⁹ generis.ꝯñs ẽ falſũ. ergo ⁊ añs.ꝯña ꝓbat̃.qꝛ reſpect⁹ a reſpectu intrinſec⁹ aduenĩete q̃lis eẽt iſte.nõ diſtinguit̃ genere. ¶ Cõfirmat̃.qꝛ tũc oĩa entia eẽnt formaliter reſpectiua.qḋ tãq̃ꝫ icõuenĩens ifert pħs q̃rto hui⁹.Tex.⁊ cõ.26.cõtra opinionẽ de veritate apparẽtiũ. ¶ Preterea ſi nõ.ergo nullũ cõpoſitũ erit p ſe vnũ.ꝯñs eſt falſũ.ergo ⁊ añs.ꝯña ꝓbat̃.qꝛ ille reſpect⁹ ẽt ſi ſit eẽntialis depẽdẽtie nõ ſufficit ad vnitatem p ſe.qꝛ etiã ineſt vni p accñs.accñs.n.depẽdet eẽntialiter ad ſubiectũ.cũ quo facit vnũ p accñs. ¶ Cõtra iſtã opinionẽ arguit Aureolus.qꝛ oẽ abſolutũ põt de⁹ facere exiſtere ſine quocũqꝫ alio a quo realr diſtinguit̃.ſꝫ cõpoſitũ ẽ abſolutũ p ⁊c.⁊ diſtinguit̃ realr a mã ⁊ forma. ergo ꝯpoſitũ põt exiſtere ſine mã ⁊ forma.qḋ ẽ euidẽter falſũ.qꝛ tũc aliquid eſſet ignis vel igneũ ſine forma ignis. ¶ Rñdeo. ꝙ maior eſt vera.ſi illud abſolutũ eſt pri⁹ nõ depẽdẽs eẽntialiter ad aliud.⁊ ſic in ꝓpoſito de⁹ põt facere mãm ⁊ formã ſine cõpoſito.ſed tũc minor eſt falſa.qꝛ ꝯpoſitũ eſt poſterius eẽntialr depẽdẽs. Cõtra.tũc deus nõ poſſet accidẽs facere ſine ſubiecto.qꝛ eſt poſteri⁹ ⁊ eẽntialr depẽdẽs ad ſubiectũ. ¶ Rñdeo ꝙ nõ ẽ ſilẽ.qꝛ accñs nõ hꝫ ſubm p cã itrinſeca.ſicut cõpoſitũ hꝫ mãꝫ ⁊ formã.nullus ãt effectus ſimplr depẽdet ad cãm extrinſecã ꝑterq̃ꝫ ad primã. q̃ten⁹ oẽꝫ cãlitatẽ extrinſecã põt de⁹ ſupplere ſine cã ſcḋa: non ſic de itrinſecis.cũ cãe itrinſece includũt ꝑfectionẽ.ſ. eſſe ꝑtẽ cãti.iõ ad expõnẽ maioris illi⁹ dico: ꝙ nõ eſt verꝫ ſi ſit poſteri⁹ eẽntialr ⁊ itrinſece ꝯſtitutũ ab abſoluto priori. ¶ Tertia ꝯclõ ſit iſta.entitas ꝯpoſiti diſtĩcta a ꝑtibus eſt forma toti⁹ q̃ eſt q̇ddĩtas. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã declarabo qnqꝫ p ordinẽ. ¶ Primũ dictũ ẽ.ꝙ forma toti⁹ nõ eſt alia a forma ꝑtis.puta in hoĩe ab aĩa q̃ ſit ſuꝑueniẽs illi ⁊ aliqd ipſi⁹ toti⁹.⁊ dicat̃ eẽ forma toti⁹ eo ꝙ ꝑfecti⁹ cõſtituit cõpoſitũ q̃ꝫ forma ꝑtis.ꝓbatio hui⁹.qꝛ tunc in hoĩe eẽt aliqua forma cõſtituẽs hoĩeꝫ q̃ eẽt ꝑfectior q̃ꝫ aĩa itellectiua.qḋ eſt abſurdũ dicere. ¶ Secũdũ dictũ ẽ.ꝙ forma toti⁹ nõ ẽ aliqḋ mediũ vniẽs mãꝫ forme ad ꝯſtituẽdũ p ſe vnũ cũ mã.ꝓbatio.qꝛ q̃ro de illo q̃o facit p ſe vnũ cũꝫ materia ⁊ forma ꝑtis.qꝛ nõ eſt dare mediũ:ſꝫ ẽt ipa ex ſe vnit̃.⁊ ſtãdũ fuit ĩ prĩo.vl̃ ẽ ꝓceſſus in infinitũ. ¶ Tertiũ dictũ eſt.ꝙ forma toti⁹ nõ eſt aliqua forma vltra formã ꝑtis:q̃ſi ꝑficiẽs mãm ⁊ formã.ꝓbatio hui⁹.qꝛ oẽ qḋ ꝑficitur ab aliqua vna forma hꝫ rõnẽ vni⁹ ꝑfectibilis. ſꝫ materia ⁊ forma nõ ſũt hmõi.g° ⁊c. Tũ p°.qꝛ ſũt alteri⁹ rõnis. Tũ ſecũdo.qꝛ vnũ eſt ꝓprie ꝑfectibile.⁊ aliud eſt act⁹ ꝑficiẽs.⁊ hec eſt rõ q̃re faciũt vnũ p ſe.ex.8.hui⁹.ergo mã ⁊ forma nõ ꝑficiunt̃ ab aliq̃ vna forma cõi. ¶ Quartũ dictũ eſt. ꝙ forma toti⁹ eſt ipſa tota nã ſiue q̇dditas ꝯſtituẽs totã entitatẽ. ita ꝙ nõ eſt forma iformãs:ſꝫ forma q̃ ſuppoſitũ eſt ens q̇dditatiue.nõ ſic intelligẽdo ꝙ forma totius ſit cã ipſius totius quaſi cauſãs totũ cũ materia ⁊ forma ꝑtis.ſꝫ eſt ipm totũ ꝑciſe ⁊ abſolute cõſideratũ eo modo quo loquit̃ Auic.5.metha. ꝙ eq̇nitas eſt tm̃ eq̇nitas. ¶ Quintũ dictũ eſt. ꝙ forma toti⁹ eſt alia realr a forma ꝑtis.hoc apparet ex dictis.⁊ ex prima cõclõne.qꝛ totũ dicit aliã entitatẽ.ſꝫ illa entitas ẽ forma toti⁹.ergo ⁊c. ¶ Sꝫ cõtra iſta arguit Aureolus.q̃ro inquit quo modo imaginaris iſtã entitatẽ.aut enĩ ſic ꝙ ipſa fũdet̃ ſup mãm ⁊ formã ꝑtiſ.aut ſic ꝙ ſolũ ſup mãꝫ. ita ꝙ mã ſit ei⁹ pĩcipiũ ſubiectiuũ.⁊ forma principiũ formale.non prĩo modo. quia tũc forma in ꝯpoſito entificaret̃ ⁊ q̇dditaret̃.nõ ãt entificaret.qḋ videt̃ falſũ.nec ſcḋo mõ.qꝛ effect⁹ formalis non differt a forma ꝑtis cui⁹ eſt effect⁹. ¶ Sꝫ iſta ratio peccat multiplr. Tũ prĩo.qꝛ q̃rit fundamẽtũ illius cui⁹ nõ eſt fũdamẽtũ ꝓprie. Tũ ſecũdo.qꝛ ego dico ꝙ fũdamẽtũ eius non eſt mã ⁊ forma.nec alterꝫ illorꝫ.ſꝫ ei⁹ fũdamẽtũ ꝓpriũ ⁊ primũ eſt ipm ſuppoſitũ vel ꝯpoſitũ.qḋ ꝓbatuꝫ eſt eſſe aliud a ꝑtib⁹.oĩ enĩ entitati formali correſñdet adeq̃te aliqḋ ſicut correſñdet hũanitati h̃ ꝙ dico hõ.nõ corp⁹ vel aĩa ⁊ hoc dato totus ꝓceſſus rõnis erit nullus. Tũ tertio.qꝛ dato ꝙ ei⁹ fũdamentũ eẽt mã ⁊ forma principiũ formale: adhuc nihil ꝓbat.aſſumit enĩ falſũ qñ dicit effectũ formalẽ non differre a forma.oĩs enĩ effect⁹ realiter diſtinguit̃ a ſua cã.nihil enĩ cãt ſe.vñ volo ꝙ effect⁹ formalis ñ ſepatur a forma.qꝛ ipoſſibile eſt aliqd eſſe formaliter album ſine albedine.ſed non ſequitur. ergo non diſtinguuntur. Et ſic ad queſtionem.

Ad primum in oppoſitũ dico ꝙ ꝯmẽtator ibidẽ non diſtinguit iter illud qḋ eſt p ſe.⁊ qḋ neceſſario ꝯcurrit.ſic ãt ſe hꝫ vnio ꝑtiũ.⁊ eẽ toti⁹.ꝙ neceſſario cõcurrũt.nõ tamẽ opꝫ ꝙ ſint idem. Ad ſecũdã diffinitionem dicit̃ vno modo ꝙ diffinitio dicit totã q̇dditateꝫ diffiniti nõ cõprehenſiue.ſꝫ explanatiue ⁊ idicatiue.q̃ten⁹ explicat principia intrinſeca eſſentialia diffiniti. ¶ Aliter dicitur.ꝙ diffinitio eſt quoddã totũ habẽs ꝑtes.ſicut ⁊ diffinitũ. Sicut ergo ꝑtes diffinitionis ſe hñt ad ꝑtes diffiniti ſic totũ ad totũ. ſic̃ ſupra dcm̃ ẽ i h̃.vij. Tex.cõ.33.⁊ ſic tota diffinitio eſt aliud a ſuis ꝑtib⁹.tota ergo diffinitio indicat totã eẽntiã diffiniti.nõ obſtãte ꝙ diffinitũ ſit aliud a ſuis ꝑtibus. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ.ꝙ procedit ex falſa imaginatiõe.nõ enĩ forma vnit̃ mãe mediãte entitate toti⁹. vt dictũ ẽ in 2°.dicto tertie ꝯclõnis.nã illa entitas ſeq̃t̃ vnionẽ cãꝫ.ſic̃ effect⁹ cãꝫ.nec illud qḋ addit eſt ꝓprie dictũ.qꝛ tũc vita vniret̃ viuo mediãte.nã vita nõ ẽ forma q̃ vnitur ſed magis eſt ſequẽs vnionẽ aĩe cũ corꝑe.qꝛ viuere viuẽtibus eſt eẽ.ſm̃ pħm.in tertio de aĩa.Tex.cõ.37. ¶ Ad q̃rtũ nego ꝯñaꝫ. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ.ꝙ nõ oĩs vnitas addita facit aliũ numerꝫ.ſꝫ tm̃ vnitas ꝑtialis ⁊ mãlis. qualis nõ eſt vnitas totius.⁊ ideo non ponit in numerum cum alijs. Et hec de ſeptimo methaphiſice.

¶ Qḋ võ ſubſtãtia ẽ materia palã.nã i oĩb⁹ oppoſitis mutationib⁹ ẽ aliqd qḋ ſubijcit̃ mutatiõib⁹. vt puta ſm̃ locũ qḋ nũc hic.iterꝫ ⁊ alibi.⁊ ſm̃ augmẽtũ qḋ nũc quidẽ ẽ tãtũ.iterꝫ minus.aut mai⁹ ⁊ ſm̃ alterationem quod nunc quidem eſt ſanum. iterum laborat ⁊c. Qõ.j.

CIrca librum octaui methaphyſice. Queritur primo vtrũ in motu alterationis oꝫ manere idẽ ſubꝫ ſimplr̄ ſub vtroqꝫ terminoꝝ. Videtur ꝙ ſic. ꝑ phm̄ h̄ in lr̄a. Tex cõ. .4. ⁊ habetur idẽ pͥo de gñatione. Tex. cõ. .23. vbi diſtinguit gñatio ſimplr̄ ab alteratiõe ꝑ hoc ꝙ in alteratõe manet idẽ ſubꝫ ſimplr̄ ſub vtroqꝫ termino. nõ ſic in gñatiõe. ſꝫ totũ traſmutatur in totũ. ¶ Cõtra. nã ſi ex aqua generetur ignis p̄cedit alteratio in mã tãqꝫ diſpõ ad formã ignis. ſic calefactio. illa alteratio durat vſqꝫ ad iſtãs q̄ ĩtroducitur gradꝰ vltimꝰ forꝫ ignis. illa ãt calefactio cũ ſit mutatio finita oꝫ ꝙ terminetur. vl̄ ergo terminabit in inſtãti quo introducitur forma ignis. vel in alio inſtãti citra. ſi detur primũ. habeo ꝓpoſitũ. qꝛ tũc eſt ignis ⁊ nõ aq̄ q̄ fuit ſubiectũ alteratiõis in termino a quo Si detur ſecũdũ. cũ inter q̄libet duo inſtãtia ſit tp̄s mediuꝫ ſequitur ꝙ in iſto tempore intermedio cũ ceſſet illa diſpõ ſiue alteratio nõ magis eſt diſpoſita mã aque ad formam ignis q̄ꝫ in principio qđ eſt incõueniẽs. qꝛ tũc fruſtra fuiſſet alteratio. ¶ Vel ſi dicatur ꝙ manet diſpõ inducta ꝑ alteratiõnẽ. lꝫ altaratio ceſſet: hoc nihil valet. quare enĩ nõ ſtatim in fine alterationis introducitur forma ignis cum facta ſit in materia ꝑfecta diſpõ. fruſtra enĩ expectaret ꝑ illud tp̄s mediũ. ¶ Dices ꝙ iſta alteratio terminatur in vltimo inſtãti quo incipit ẽẽ ignis. ⁊ in eodẽ deſinit ẽẽ aqua. qꝛ nõ eſt incõueniẽs in eodẽ inſtãti vnũ incipere ẽẽ. ⁊ aliud deſinere ẽẽ ſine aliquo tẽpore medio imo hoc eſt neceſſariũ in oĩ generatione. qꝛ in eodẽ iſtãti in quo deſinit forma corrupti incipit forma generati. alr̄ cẽt q̃nqꝫ dare materiam ſine forma. ſilr̄ eſt in ꝓpoſito. nã iſta alteratio hẽbit idẽ ſubiectũ. ſ. aquã ſub vtroqꝫ termino. ¶ Sꝫ nõ euadis. qꝛ nõ loquor de incipe ⁊ deſinere ſed de eſſe. qꝛ certuꝫ eſt ꝙ alterabile in termino alterationis nõ deſinit ẽẽ. ſed deſinit ẽẽ tale. al̄s mobile in termino motus ad quẽ. non quieſceret. qđ eſt ꝯtra phm̄. vi. phi. ꝙ aũt in eodẽ inſtãti idẽ ſit aqua ⁊ ignis ẽ ĩpoſſibile. ¶ Preterea ad pͥcipale arguo ſic ſecũdo. tota aq̄ calefit ſit .a. a. alteratur qdẽ. ⁊ tñ nõ ſit ꝯtinua deꝑditio ⁊ reſolutio ſubſtãtie aque. ita ꝙ deuenitur ad vltimã ꝑtẽ ipſiꝰ. a. ſit. b. certũ eſt ꝙ. a. ⁊. b. nõ eſt idẽ ſubꝫ ſimplr̄ ⁊ tñ. a. ẽ terminꝰ a quo ⁊. b. terminꝰ ad quẽ ergo in iſta alteratione nõ manet idẽ ſubiectũ ſimpliciter ſub vtroqꝫ termino.

Reſpondeo ad q̄õnẽ ſic. Duplex eſt alteratio. q̄dã pura. cui nõ eſt annexa gñatio ſimplr̄. puta cũ hõ mutatur de albedine in nigredinẽ. ſine aliqua corruptione ſue ſub̄e. q̄dã eſt nõ pura: cui eſt annexa ſimplr̄ generatio eo mõ quo dicimꝰ ꝙ alteratio diſponit materiam ad formã ſub̄alẽ. ⁊ ꝙ generatio ẽ terminꝰ alterationis. in pͥa alteratiõe manet idẽ ſubꝫ ſimplr̄ ſub vtroqꝫ termino ⁊ ſic loquitur phs̄ pͥo de generatione. ⁊ in iſto loco. in ſc̄da võ nõ. ſꝫ h̄ accidit alterationi vt alteratio ẽ. qꝛ h̄ ẽ rõne generatiõis annexe. ⁊ iõ phs̄ vbicũqꝫ loquẽs de alteratione ſimplr̄ ⁊ de his q̄ ſibi ꝑ ſe cõueniũt. nõ curãs de his q̄ accidũt cõcedit ſimplr̄ ꝙ in alteratiõe manet idẽ ſub̄m ſub vtroqꝫ termino. lꝫ nõ maneat aliq̄n ide rõne gñatiõis annexe. ⁊ ſic alteratio q̄ ẽ calefactio in exẽplis ſuprapoſitis ñ terminatur ad calorẽ aq̄ ſꝫ ad calorẽ ignis. ita ꝙ terminꝰ a q̄ eſt in aq̄. ſꝫ terminꝰ ad quẽ ẽ in igne gñato. ¶ Cõtra. ſi ſic. vel accñs migraret a ſub̄o in ſubꝫ vel gradus forme acq̄ſitus in pͥcipio alterationis nõ erit idẽ nũero cũ forma terminãte alteratiõnẽ. eo ꝙ accñs corrũpitur ad corruptionẽ ſub̄i. ẽt ſi ſit q̄litas ſymbola. corrupta gͦ aq̄ corrũpitur gradus caloris p̄cedẽs. quoꝝ vtrũqꝫ vr̄ ĩpoſſibile. ¶ Rñdeo ſc̄da ꝑs diſtictiõis ẽ vera. nec reputo ĩcõueniẽs ĩ tali caſu ꝙ gradus p̄cedẽs nõ ſit idẽ nũero cũ forma terminãte.

¶ Qm̄ pluribꝰ modis dr̄ cãe oẽs opꝫ dicere cauſas ꝯtingẽtes. vt hoĩs que cã niſi materia equidẽ mẽſtrua. eius ãt nihil manẽs equidẽ ſpma. Tex. cõ. duodecimi. Qõ. ij.

QUeritur. Vtrũ ad formationẽ corpis ꝓlis mr̄ actiue aliq̄d cooperetur. Videtur ꝙ nõ. nã mã nihil agit ad gñationẽ vel trãſmutationẽ. nã vt dr̄ pͥo ⁊. i. . huiꝰ. mã nõ ſeipſaꝫ trãſmutat ad formã. ſꝫ h̄ hꝫ facẽ agẽs ſꝫ mr̄ nõ opatur ad formationẽ corpis ꝓlis niſi mdiãte mẽſtruo qđ ſe hꝫ vt mã. vt h̄ dicitur. Tex. cõ. 12. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. qꝛ ſi nõ. ergo nõ magis cẽt mr̄ ꝓlis q̄ꝫ alicuiꝰ aĩalis. puta vermis gñati ex putrefactiõe in mr̄ice. ꝯñs ẽ euidẽter falſũ. ergo ⁊ añs. ꝯña pꝫ. qꝛ tũc eq̄liter ſe hẽrẽt hic ⁊ inde in potẽtia pure paſſiua.

Reſpõdeo in iſta q̄õne ſũt due opiniones. ſm̄ ꝙ recitat Aui. pͦ cano. fen. pͣ. ca. de mẽbris. ¶ Una ẽ Ariſto. 12. de aĩalibꝰ. ꝙ feĩa in tali ꝓlis gñatiõe nõ coopatur actiue. ſꝫ ſolũ ſe hꝫ paſſiue. Modus ponẽdi ẽ iſte ꝙ ſolus pr̄ hꝫ rõnẽ actiui. ⁊ mr̄ rõnẽ paſſiui. ita ꝙ ipa miſtrat totã mãm ꝓlis. ⁊ in ſolo ſeĩe patris eſt vis actiua formatiua ꝓlis. Unde ibidẽ. 15. de aĩalibus. cõpat virtutẽ in ſeĩe patris arti ⁊ materiã miniſtratã a matre ꝯparat ligno de quo artifex facit ſtatuã. ſm̄ hoc ergo tota formatio actiua eſt a ꝑte viri cuiꝰ ſemẽ nõ cedit in ſub̄am ꝓlis. ſꝫ conuertitur in ſpiritũ ⁊ calorẽ quibꝰ mediãtibus agit ĩ ſemẽ mulieris ad formationẽ ꝓlis. ſemẽ ãt mulieris eſt tota ſubſtãtia ꝓlis. ¶ Sed cõtra hãc opinionẽ arguitur. nã forma eiuſdem ſpẽi cõſequitur potẽtia nãlis eiuſdẽ ſpẽi. ſꝫ maſculus ⁊ feĩa ſũt eiuſdẽ ſpẽi. ex. x. huiꝰ. ergo ſi formã vnius cõſequitur generatiua ⁊ ſilr̄ alteriꝰ. ¶ Cõfirmatur. qꝛ alr̄ potẽtia gñatiua huiꝰ ⁊ illiꝰ differrẽt ſic actiã ⁊ paſſiua. ⁊ ita cẽnt potẽtie alteriꝰ rõnis. ¶ Preterea pr̄ nalr̄ diligit filiũ ſuũ. ſic vnuſquiſqꝫ diligit opꝰ ſuũ ex .4. ethi. ſꝫ mr̄ plus diligit filiũ ſuum. ex. 8. ethi. ergo vr̄ ꝙ filius ſit aliq̄ mõ opꝰ eiꝰ. ¶ Preterea filiꝰ q̃nqꝫ aſſilatur mr̄i q̃nqꝫ pr̄i. ergo ĩ mr̄e ẽ aliq̄ virtꝰ actiua. añs pꝫ. ſꝫ ꝯña ꝓbatur. qꝛ agẽs itẽdit aſſilare ſibi effectũ. ita ꝙ effectꝰ nulli aſſilatur niſi ꝑꝑ aliquã eiꝰ actionẽ. ¶ Alia ẽ opinio Galieni quã puto veram ꝙ mr̄ ẽ cã actiua cũ pr̄e reſpectu formationis corpis ꝓlis. tñ minꝰ pͥcipalis ⁊ ſecũdaria. q̄ cũ pr̄e ĩtegrat vnã cãm totalẽ. ¶ Sed ad h̄ ĩtelligẽdũ diſtinguo de pluribꝰ cauſis ꝯcurrẽtibꝰ ad eũdẽ effectũ. q̄dã. n. ex eq̄ ꝯcurrũt. ſic duo hoĩes trahẽtes aliqđ idẽ corpꝰ. puta nauẽ. q̄dã ꝯcurrũt nõ ex eq̄ ſꝫ hñtes ordinẽ eẽntialẽ. qđ ꝑt ẽẽ duplr̄. Uno mõ. ꝙ cã ſupior moueat ĩferiorẽ. ita ꝙ ĩferior nõ agat niſi qꝛ mota a ſupiori. exẽplũ de potẽtia motiua q̄ eſt in manu ⁊ baculo mouẽtibꝰ aliqđ idẽ corpꝰ. Alio mõ ſic ꝙ cã ſupior nõ moueat inferiorẽ nec dat ei virtutẽ q̄ mouet. ſꝫ ſupior hꝫ de ſe virtutẽ ꝑfectiorẽ agẽdi ⁊ ĩferior ĩꝑfectiorẽ quã nõ recipit a cã ſupiori q̄ eſt virtutis ꝑfectioris. exẽplũ huiꝰ ẽ in ꝓpoſito. qꝛ virtꝰ actiua mr̄is ⁊ potẽtia actiua pr̄is concurrũt in gñatione prolis vt due cãe ꝑtiales ordinate qdẽ. qꝛ altera ẽ ꝑfectior reliq̄: nõ tñ ĩꝑfectior recipit cãlitatẽ a ꝑfectiori nec ẽt tota cãlitas ẽ in cã ꝑfectiori ſꝫ aliquid addit cã ꝑfectior intantũ ꝙ effectꝰ põt eſſe ꝑfectior a cã ꝑfectiori cum imperfecta. ⁊ non poteſt ẽẽ a ſola ꝑfectiori. Hãc opinionem teneo ꝓpter rõnes contra primã factas.

Ad argumẽtum in oppoſitum factum. dicendum ad minorem ꝙ menſtrua non ſolum ſunt materia. ſic ꝙ in eis nulla ſit vis actiua. Ad philoſophuꝫ exponitur ꝙ mater non eſt cauſa agens principalis: ipſa enim miniſtrat materiam prolis. quia corpus prolis plus formatur de materia miniſtrata a matre. q̄ꝫ de materia miniſtrata a patre ⁊ propter hoc appropriate menſtrua dicũtur materia prolis. aliter negatur philoſophus in propoſito. quia Galienus qui fuit magis expertus in talibus dicit oppoſitũ. ⁊ ita expertis magis credẽduꝫ eſt.

¶ Dupl'r.n.hoc ex hoc:aut q2 p͞ncipiu3 erit: aut q2 ex reſoluto i p͞ncipiu͞ 7c. Tex.co.xj. Qo.iij.

Queritur Utru͞ in oi generatione 7 corruptione ſimpl'r fiat reſolutio vſq3 ad materiam p͞mam. ¶ Uidetur q2 non .quia vel in eodem inſtanti eēt in ma͞ forma corrupti 7 forma generati. vel in alio 7 in alio. ſi in code͞. ergo ſimul eru͞t ɔtrarie forme in ma͞.qd ē abſurdu͞.ſi in alio 7 in alio.cu͞ inter q͞libet duo iſtātia ſit tēpus mediu͞ eēt aliqd tps in quo ma͞ p͞ia eēt ſine oi forma 7 cu͞ ipſa de ſe ſit idifferēs ad oēs formas no͞ magis generaret ex vna forma q͞3 alia.7 p ɔñs na͞ fruſtra egiſſet ad diſponēdu͞ mām in toto tpe ꝓcedenti. ¶ Sed cōtrariu͞ videtur velle ph's hic in littera. Tex.co.iz.

Reſpondeo q2 in oi generatione 7 corruptione ſimpl'r op3 fieri reſolutionē vſq3 ad p͞mā mām 7 hoc ſtati3 vel no͞ ſtati.ſtati3 qdē in bn͞tib9 tm͞ vnā formā. 13 no͞ ſtati3 in bn͞tib9 plres formas. In hoie eni͞ in quo non dubito eē plres formas ſepata vltia forma ſpecifica 7 corrupto hoie.puta in morte remanet ma͞ ſub forma icōpleta corpis q͞ no͞ eſt in aliq͞ ſpē ſpāliſſima.13 eſt nāliter in cōtinuo fluxu vſq3 ad mām p͞mā an͞q͞3 de illa ma͞ aliqd ſpecifice diſtinctu͞ generet.q͞ corruptiōe cōpleta p͞i9 ordine nature introducit ab agēte nāli forma aliq͞ ſpecifica .puta forma vermis vel plāte. ¶ S3 cōtra.generatio vni9 eſt corruptio alterius.13 hō in morte corrūpit.ergo ſtati3 aliqd generat.quare ſm te no͞ o3 fieri reſolutionem vſq3 ad mām p͞mā. Rn͞deo q2 hō in morte no͞ corrūpit corruptione vltimata.ſ.quātu͞ ad oē illud qd eſt aliqd ei9.q2 adhuc remanet forma aliq͞ que fuit de eēntia hois.pfecta āt vltimata corruptione neceſſario aliud generat.q2 ma͞ nāliter no͞ exiſtit ſine forma.7 ſic corruptio vni9 eſt generatio alteri9.7 ecōuerſo.13 i bn͞tib9 vnā ſolā formā no͞ o3 tātu͞ expectare.13 corrupto aere ſtati3 gn͞atur ignis:ſi ignis debeat ex aere gn͞ari. ¶ Ad aliud qd obijcit dicēdu͞ q2 ꝓcedit ex falſa imaginatione.no͞ eni͞ eſt itelligēdu͞ q2 in code3 inſtāti vel alio 7 alio fuit in ma͞ forma corrupti 7 forma generati. 13 in codē inſtāti vna deſijt eē.7 alia incipit p͞mo eē.nec ex h ſequit q2 in codē inſtāti ſint in ma͞ forme ɔrie. 13 q2 in vno inſtāti vna icipit 7 alia deſinit.7 iō no͞ eſt dare inſtās vel tēpus in quo ſit ma͞ ſine forma.7 p ɔñs natura fruſtra agit.q2 in illo inſtāti ma͞ eſt ita diſpoſita ad vnam formā q2 no͞ ad aliā.nec eſt dare mām nudā.

¶ Nec ois ma͞ ē.13 quoꝝ generatio ē 7 trāſmutatio adinuicē.quecu͞q3 āt ſine trāſmutatione ſunt:hoꝝ autem no͞ eſt materia. Qo.iiij.

Queritur Utru͞ ſubſtātia corpis ſempiterni.puta celi ſit vere ɔpoſita ex ma͞ 7 forma. ¶ Uidet q2 ſic .nā in eo qd mouet o3 imaginari mām.ex ſecu͞do hui9.Tex.cō.iz.motus eni͞ docuit mām. 13 celu͞ vt p3 mouet.ergo celu3 h3 mā3. ¶ Preterea. corpus celeſte eſt aiatu͞.ergo cōpoſitu͞ ex ma͞ 7 forma.añs p3.p phm. ſecu͞do de celo 7 mu͞.Tex.cō.13.7 cōme.ibidē.7.iz.metha.7 i teſtione.ſilr Aui.ix.metha.ſue.expſſe dicit q2 celu͞ eſt aiatu͞.ɔña p3.ſcdo de aia.Tex 7 cō.5.q2 aia ē act9 corpis phiſici 7c. ¶ Cōtra.h dicit in textu.Tex.cō.14.q2 nec ois rei eſt ma͞.13 quoꝝ eſt gn͞atio 7 tranſmutatio adinuicē.q͞cu͞q3 eni͞ ſine trāſmutari ſu͞t: etiā non eſt hoꝝ ma͞ .tunc ſic. illa que non ſunt trāſmutabilia adinuicē non habent materiam.ſed corpora celeſtia ſunt hmōi.p3. ergo 7c.

In iſta qōne pp argumēta facta ſu͞t duo vidēda. Prio vtru͞ corp9 celeſte ſit vere ɔpoſitu͞ ex ma͞ 7 forma. ſcdo vtru͞ ſit aiatu͞. ¶ Ad vtru͞q3 iſtoꝝ pōt dupl'r rn͞deri.ſ. ſm viā Ariſto. 7 ſ3 viā theologoꝝ. Si ſm viā Ariſto.ſic dico duas ɔcluſiones. Pria ɔclo ſit iſta. In celo no͞ eſt ɔpoſitio ex ma͞ 7 forma. Hac oñdo ſic. ois potētia paſſiua materie ē in potētia ɔdictōis.ex.ix.hui9.Tex.cō.17.13 nec celu͞ nec aliqd in celo eſt in potētia ɔdictiōis.ergo in celo no͞ ē ma͞. pbatio minoꝛis.nullu͞ ſempiternu͞ ē in potentia ɔdictionis.q2 qdcu͞q3 ſempiternu͞ ē necāriu͞.ex.ix.hui9.Tex.cō.vt ſupra.13 celu͞ eſt ſempiternu͞.ſm phm in plib9 locis ergo celu͞ no͞ eſt in potētia ɔdictōis.nec aliqd qd ſit i ipo. ¶ Cōfirmat rō.q2 ſi ma͞ ſit in celo.ergo celu͞ eſt nālr corruptibile. ɔñs ē falſu͞.7 ɔ ph3 p͞io celi 7 mu͞di .7 ɔña pbatur.q2 māe eſt annexa priuatio q͞ ſp machinat ad maleficiu͞.p͞io phi.Tex.cō.80.ma͞ ēt eſt q͞ res pōt eē 7 non eē ex .vij. hui9ca.vij.Tex.cō.zz. ¶ Reſpōdet vno mō q2 i celo ē ma͞.ñ tñ ē corruptibile.q2 ñ h3 ɔriu͞ agēs qd poſſit ip3 corru͞pe.7 iō remāet icorruptibile.q2 oē qd corru͞pit a ſuo ɔrio corru͞pit. ¶ Cōtra dupl'r.tu͞ q2 illa ſolo ñ euacuat qn celu͞ ſit corruptibile quātu͞ eſt de ſe.q2 h3 in ſe p͞ncipiu͞ corruptionis .ſ. mām q͞ res pōt eē 7 no͞ eſſe ſicut ignis. eſto q2 no͞ corru͞pat.qd phs negaret. Tu͞ q2 ſm ph3 oi potētie paſſiue rn͞det in nā aliq͞ potētia actiua.ſi igit celu͞ eſt corruptibile de ſe.vt hēs cōcedere ponēdo ibi mā3.o3 in natura dare aliqd agēs qd poſſit ipm corru͞pere. ¶ Alr rn͞det.q2 in celo eſt ma͞.no͞ tñ eiuſdē rōnis cu͞ ma͞ iſtoꝝ iferioru͞.7 iō illa ma͞ no͞ eſt in potētia ɔdictionis.nec pōt quātu͞ eſt de ſe trāſmutari ab vna forma in aliā. ¶ Cōtra.q2 ſi ſic ergo eru͞t due māe p͞ie alteri9 7 alteri9 rōnis. ɔñs ē falſu3. ergo 7 an͞cedens. probatio falſitatis ɔñtis. Tum q2 non ſunt duo fines p͞mi.nec duo efficiētes p͞mi alteri9 rationis.ergo ſilr nec due materie alteris rōnis. Tu͞ q2 dubium eſt.vn͞ ſit illa alteritas in hac ma͞ 7 illa.cu͞ ſola forma diſtinguat 7 ſepet ex.vij.hui9. Tex.cō.49. Tu͞ q2 ɔceſſa hac alteritate ſaltē illa ma͞ in celo ē in potētia ad hāc formā quā h3 7 ad priuationē hui9 forme.7 ita de ſe erit i potentia ɔdictiōis.13 ma͞ no͞ eſt de ſe rō corruptibilitatis in q͞3tu͞ eſt in potētia ad aliā formā ab ea quā h3 13 inq͞3tu͞ ē in potētia ad priuationē forme quā h3.ergo celu͞ ē corruptibile. ¶ Alr rn͞det.q2 in celo ē ma͞ 7 eiuſdē rōnis.no͞ tñ ē potētia ɔdictiōis.q2 forma ei9 ɔplet 7 ſatiat totu͞ ſuu͞ appetitu͞ 7 iō ſibi ſuffic. ¶ Cōtra. q2 nulla fōza ɔplet appetitu͞ ſue māe reſpectu alteri9 forme.niſi q2 dat actu͞ oppoſitu3 priuationi iſti9 forme.13 forma celi no͞ dat actu͞ oppoſitu3 priuationi forme ignis.p3 alr celu͞ eēt formaliter ignis:ergo forma celi no͞ cōplet appetitu͞ ſue māe reſpectu forme ignis.ma.p3.q2 ſi ma͞ in celo eſt eiuſdē rōnis ē capax forme ignis 7 cuiuſlibet alteri9. ¶ P. nulla forma cōplet appetitu͞ ſue māe.niſi formalr vel ſaltē virtualr cōtineat i ſe oēs formas qb9 ſua ma͞ eſt priuata.13 forma celi no͞ ē huiuſmodi ergo 7c. pbatio minoꝛis.q2 no͞ formalr .p3.ēt q2 no͞ virtualr.p3 de aia intellectiua.nullu͞ eni͞ ipfecti9 cōtinet virtualr pfecti9 ſe.aia āt itellectiua ē forma pfectiſſima oiu3. ¶ Scda ɔclo ſit iſta corp9 celeſte ſ3 viā phi no͞ ē aiatu͞. Hoc appet ex p͞ia cōclone.q2 ſi ſic neceſſario hab3 materiā.cu͞ aia ſit act9 corpis 7c. ¶ Preterea vel eēt aiatu͞ formalr aia itellectiua tm͞.vel cu͞ h alia aia puta ſenſitiua.ꝗcqd des.ſeqt q2 h3 materiā.cu͞ aia ſit act9 corpis. vt dictu͞ ē 7 p cōſequēs corruptibile.vt deducit p͞ia ɔcluſio ¶ Preterea vel celu͞ eēt tm͞ aia.ſ.itellectiua.q2 phi no͞ poneret ibi aia3 niſi itellectiuā. vl p̄ter aia3 q͞ eēt de eēntia celi erit aliqd aliud p ſe pfectibile p aia3.no͞ pōt dari p͞mu͞ q2 cu͞ celu͞ ſic p3 ſit formaliter q͞3tu͞.ſequit q2 ſolus intellectus erit quātus.qd no͞ eſt intelligibile.nec pōt dari ſecu͞dum.q2 tu͞c celu͞ eēt in potentia paſſiua 7 in potentia ɔdictionis.ergo non erit ſempiternu͞ 7 neceſſariu͞. ¶ S3 h cōtra phs ſecundo de celo 7 mundo. dicit celu3 eſſe aiatum.

Reſpōdeo ſi Ariſto.ſiue cōmentatoꝛ ponat celum aiatu͞ formalr.aia q͞ ſit p ſe de eēntia celi:ſtati3 recedit a p͞ia cōclōne 7 ɔdicit ſubipſi.exponit tñ. Ubi ſciendu͞ q2 aia h3 duplex officiu͞ reſpectu corpis.ſ. iformādi 7 mouēd i.nā ē forma corpis.7 ē motrix corpis.vbicu͞q3 ergo phs vocat aiam celi:exponēdu͞ ſm cōditionē q͞ aia eſt motrix.7 no͞ forma.7 illa aia eſt itelligētia ꝓpria cōiu͞cta huic

eta huic orbi ſm rõne mouẽtis. ⁊ nõ in rõne ĩformãtis. Et
ꝙ h ſit ĩtentio phi vꝫ poſſe ꝓbari ex octauo phiſi. tex. cõ.
43. vbi dicit phs ꝙ primum mobile diuidit ĩ duo. quoꝝ
vnũ ꝑ ſe mouet: ⁊ aliud ẽ ꝑ ſe mouẽs: ĩmobile oĩno ⁊ ꝑ ſe
⁊ ꝑ accñs. illud qð mouet ẽ celũ. ſꝫ mouẽs ĩmob. ẽ ĩtelli
gẽtia. ſꝫ ſi ĩtelligẽtia eẽt forma celi tũc moueret ſaltẽ per
accñs. ſ. ad motũ celi ſꝫ ãt viã theol. dico duas ↄcl'ones.
¶ Prima ↄcl'o ſit iſta: corp⁹ celeſte eſt vere ↄpoſitũ ex mã ⁊
forma. nã ſm eos illud chaos qð ab eis ponit attigiſſe
vſqꝫ ad celũ empireũ erat mã oĩum corruptibiliũ ↄtẽtoꝝ
ſub celo empireo. ⁊ iſta mã q̃ʒtũ eſt de ſe ẽ eiuſdẽ rõnis ĩ
oĩbus. vñ illud Geñ. p̃io. In p̃cipio creauit deus celuꝫ
⁊ terrã ⁊c. celũ illud fuit celũ empireũ plenũ angelis. ⁊ ter
rã. i. mãꝫ ĩformeꝫ oĩuꝫ de terra vſqꝫ ad celũ empireũ. ita
ꝙ de iſta terra deus fecit p̃io lucẽ. ⁊ ſic de alijs ſm opa
ſex dieꝝ. ¶ Sꝫ nũc ẽ dubium. quõ celũ ſit corruptibile. ſi
hẽat mãꝫ eiuſdẽ rõnis. ¶ Rñdeo. ꝙ celũ ſimplr loquẽdo
eſt corruptibile. cũ hẽat mãꝫ q̃ põt eẽ ⁊ nõ eſſe. Vñ theo-
logi habẽt diſcordare a pho ĩ ꝓpõne illa. ꝙ celũ ẽ neceſ-
ſariũ ⁊ ĩcorruptibile. q: q̃ʒtũ ẽ ex nã ſua eſt ſimplr corru-
ptibile. q: ſibi ĩeſt potẽtia ad actũ ↄ̃riũ. tñ ẽ ĩcorruptibile
ſm qd. q: corpus celeſte nõ hꝫ ↄ̃riũ agens: ⁊ ita non põt
corrũpi a ↄ̃rio agẽte. Tũ q: forma celi eſt alteri⁹ rõnis a
formis elemẽtoꝝ ⁊ iõ celũ nõ eſt capax q̃litatũ ↄ̃riaꝝ. ⁊ iõ
non eſt alterabile nec corruptibile per naturã. Tũ q: for
ma q̃ nõ põt ꝓduci a nã: ñ põt corrũpi a nã. ſed for. celi
ẽ hmõi. ergo ⁊c. ẽ. n. ꝑfectiſſima iter oẽs formas corꝑales
excludẽdo corp⁹ humanũ. cui⁹ aĩa nõ põt cãri a nã. ſic er-
go forma celi a ſolo deo creat. ſic a ſolo deo põt corrũpi
vñ Dama. 4°. de trini. ca°. decimo: dicit. ꝙ celũ de ſe eſt
corruptibile tñ volũtate dei ẽ ĩcorruptibile. q: deus diſpo
ſuit illud nõ corrũpi ſed ꝑpetuo conſeruari. ⁊ ideo tñ ſub
eſt volũtati diuĩe. vñ ſili modo elemẽta quantũ ad ſe tota
pñt dici incorruptibilia. tũ q: non habẽt contrariũ agẽs
corrumpẽs totam formaꝫ elemẽti. tũ q: deus diſpoſuit
elemẽta ꝑpetuo cõſeruari. licꝫ ſint corruptibilia ſm ꝑtes
ſuas ⁊ etiã totaliter quãtũ ẽ de ſe. ¶ Secũda ↄcluſio ẽ iſta
corpus celeſte nõ ẽ cõpoſitũ ex corꝑe ⁊ aĩa. ꝙ ita ſit aĩatũ
hoc pꝫ ꝑ Dama. capitulo 12°. vbi dicit expſſe ꝙ corꝑa
celeſtia ſunt inaĩata. Silr Jero. ſup illud Eſaie. Audite
celi. ⁊ aurib⁹ ꝑcipe terra. dicit ibi ĩ glo. ꝙ ꝓpheta nõ allo
q̃tur iaĩata. ſ. celũ ⁊ terrã: ſꝫ hitatores celi ⁊ terre

Ad primũ in oppoſitũ dicendum ꝙ phs nũq̃ʒ poſuit formã niſi quã arguit opatio. ita non poſuit
materiã niſi quã poteſt arguere motus. in celo autem ſm
ipſum non eſt motus ad formam. ſed tñ ad vbi. ergo ĩ ce
lo non ẽ materia niſi que ẽ in potẽtia ad vbi: ⁊ vñ quo. vt
dꝫ. 12° huius. ⁊ cõmẽ. de ſubſtãtia orbis ſꝫ talis potẽtia
nõ eſt materia q̃ eſt altera pars compoſiti: talis eñ mate
ria ẽ idẽ qð eẽ ſubiectũ ſuſceptibile mot⁹. ⁊ iõ talis mã eſt
ĩ pura forma. ſi pura for. puta angel⁹ ſit ꝑ ſe mobilis. ſꝫ
nõ loq̃mur hic de tali mã. ¶ Ad ſecũdũ nego añs. Ad ꝓ
batione dicẽdũ ꝙ phs: ↄmẽ. ⁊ Auicẽ. vel ſũt negãdi ↄ̃di
cẽtes ſibi. vel ſũt exponẽdi mõ ꝓdicto ĩ corpore q̃onis.

¶ Quoniã võ q̃dã ſine generatiõe ⁊ corruptiõe ſũt ⁊ nõ ſũt: vt pũcta. ſiquidẽ ſũt: ⁊ totaliter ſpẽs ⁊ forme: n õ eni album fit: ſed lignũ album. aut ex aliquo: ⁊ oẽ aliud qð fit: fit ⁊c. Qõ. v.

Queritur Vtꝝ accñs ſit cõpoſituꝫ ex ꝑ tibus eẽntialiter diſtinctis.
¶ Videt ſic. nã oẽ gñabile ⁊ corruptibi
le ẽ ↄpoſitũ ex mã ⁊ forma. ſꝫ accñã ſũt
corruptibilia. ergo ⁊c. maior pꝫ ex 7°
h⁹. tex cõ. 22. vbi dꝫ ꝙ mã eſt qua res
põt eẽ ⁊ nõ eẽ. ¶ Preterea. ſi accñs eſt
forma ſimplex. ergo ẽ ꝑfecti⁹ q̃ʒ ſuba. ↄñs ẽ falſũ: ergo ⁊
añs. ꝓbatio ↄñe. q: ſimplicitas ẽ ſimplr ꝑfectiõis ĩ enti-
bus vñ deo ſũme attribuit. ergo qð ẽ ſimplici⁹ ẽ ꝑfectius
ſi ergo accñs ẽ oĩno ſimplex erit ꝑfectius ſimplr q̃ʒ ſuba
ↄpoſita ex mã ⁊ forma. ¶ Cõfirmat. q: cã ⁊ cãtũ diuidũt
ens ſicut ꝑfectum ⁊ ĩperfectũ. ita ꝙ cãtũ tenet ibi rõnẽ im
ꝑfecti. q̃tenus ẽ dependẽs. quod ergo magis cãtũ: eſt im
ꝑfecti⁹. Sꝫ poſito ꝙ accñs ſit pura forma: ſuba cõpoſita
erit magis cãta. q: ſ. ĩtriſece ⁊ extriſece. accñs ãt tñ extri-
ſece. ergo ſuba ↄpoſita erit ĩꝑfectior. ¶ Cõtra. phs hic in
lra tex. cõ. 12. vult ꝙ accñã nõ hñt mãꝫ ex q̃ ſꝫ ĩ q̃. ¶ Iteꝫ
auctor 6° p̃cipioꝝ dicit ꝙ forma ẽ ſimplici eẽn° ↄſiſtẽs.

Rñdeo In iſta q̃õne ſic ꝓcedã. p° vnã opi. ꝑtractabo. ſecũdo ad q̃õnẽ alr rñdebo. ¶ Quãtũ ad pri-
mũ ẽ vna opio q̃ dicit ꝙ accñs ẽ realr ↄpoſitũ ex duob⁹.
¶ Pro iſta opione arguit. nã ſimplr ſimplex a q̃cunqꝫ
diſtinguit vꝫ eẽ p̃io diuerſũ ⁊ nõ drñs. vt pꝫ de mã reſ-
pectu forme. ſꝫ accñã non ſunt hmõi. ergo ⁊c. maior pꝫ.
ex ſignificato vocabuli. q: al's eſſet drñs nõ p̃io diuerſũ.
mĩor pꝫ de duabus ſpẽb⁹ accñtis. nam albedo ⁊ nigredo
realr drñt ꝑ drĩas ꝓprias: ⁊ realr ↄueniũt ĩ gñe. ſ. ĩ colo-
re. ergo ſũt drñtes ⁊ nõ p° diuerſe. ¶ Preterea. oẽ diffi-
nibile ẽ vere ↄpoſituꝫ. ſꝫ accñs ẽ vẽ diffinibile. g°. ⁊c. ma-
ior pꝫ ĩ h octauo ſupi⁹. tex. cõ. 9. vbi cõcludit phs ↄ̃ plato
nẽ ꝙ idee ſi ſint forme ſimplices nõ ſũt diffinibiles. q: oꝫ
diffõnẽ eẽ orõnem lõgã. ⁊ h eẽ vt mãꝫ. illud võ vt formã.
minor pꝫ. ex 7° h⁹. vbi oñdit ꝙ accñã ſũt diffinibilia. nec
obſtat ꝙ diffiniãt ex additiõe. q: h nõ ẽ ꝑp ſimplicitatẽ.
ſꝫ ꝑp depẽdẽtiã ad ſbaꝫ. ¶ Pretẽa ſeptio h⁹. tex. cõ. 26.
dꝫ. ꝙ cõpoſitũ ꝑ ſe gñat. ⁊ h ẽ veꝝ de oĩ gñatiõe. ergo ⁊ ĩ
gñe q̃litatis. ſꝫ illud cõpoſituꝫ nõ ẽ tñ ex accñte ⁊ ſubo. cũ
illud ſit ens ꝑ accñs. ⁊ ꝑ ↄñs nõ erit ꝑ ſe terminus alicui⁹
motus. q: oĩs mot⁹ ꝑ ſe termiat ad rẽ alicui⁹ gñis ꝑ quã
ẽ ĩ eodẽ gñe. ens ãt ꝑ accidẽs ñ ẽ ꝑ ſe ĩ genere. ergo oꝫ ꝙ
accidens ſit aliquid ↄpoſitũ ĩtriſece. qð ꝑ ſe gñet. ¶ Pre
terea. x. h⁹ ca° 10. tex. cõ. 13. vult phus ꝙ forme q̃ hẽnt ad
ĩuicẽ trãſmutatiõeꝫ cuiuſmõi ſt ↄ̃ria ⁊ media ſt eiuſdẽ ge
neris phĩci. ⁊ ꝙ nõ ẽ trãſmutatio ĩter formas alteri⁹ gene
ris phĩci. ⁊ dicuntur forme eiuſdẽ generis phĩci. q̃ habẽt
ſuſceptiuũ primũ. ex ſeptimo h⁹. tale ergo ſuſceptiuũ hñt
media ↄ̃ria ĩter ſe idẽ: ⁊ nõ idẽ cũ alijs alteri⁹ ↄtrarietatiſ
puta colores hẽnt idẽ ſuſceptiuũ ĩter ſe. ſꝫ nõ idẽ cũ ſapo
rib⁹. Sꝫ qðcũqꝫ ſubm ſiue põle alteri⁹ generis a genere
q̃litatis ſumat illud ſicut ẽ idẽ coloꝝ. ita etiã ẽ idẽ coloꝝ
⁊ ſapoꝝ. vt pꝫ de ſuba ⁊ q̃ʒtitate. q: vtraqꝫ ſubeſt eidẽ co-
lori ⁊ ſapori. ergo eidẽ ſuſceptiuũ penes qð diſtinguũtur
genera phĩca ẽ aliqð ĩtriſecũ ipſis eẽntijs ipoꝝ accidẽtiũ.
⁊ hꝫ ꝓpoſitũ. ¶ Sꝫ ↄ̃ iſtã opionẽ arguit triplr p̃io ſic. ſi
accñs ẽ ↄpoſitũ eẽntialr. accipio grã exẽpli albedinẽ cui⁹
p̃cipia ſunt. a. ⁊. b. ita ꝙ. a. ſit p̃cipiũ põle. b. actuale.
tũc ſic. cũ albedo ĩformet ſubiectuꝫ. aut tñ. a. ĩformat illud
ſubiectuꝫ: aut tñ. b. aut vtrũqꝫ p°. aut neutrũ. ſi neutrũ:
neutruꝫ. ergo nihil informat ſubiectũ. ſi. b. tñ vel. a. er-
go albedo nõ ĩformabit ſe tota. ⁊ tunc ꝓpria paſſio. puta
ĩformare ñ ĩerit p̃io ſubo ſuo. ſꝫ tñ ꝑ ꝑteꝫ ſui. nec vtrũqꝫ
p̃io. ꝓbo p° de. a. qð ponit p̃cipiũ mãle. q: ſi ſic tẽ mã
ſubiecte. cũ ſit ꝑfectior q̃ʒ. a. poterit aliqd ĩformare. ⁊ ſic
ꝓcedit ĩ ĩfinituꝫ. ꝓbo ſcðo de. b. q: act⁹ adeq̃t⁹ mãe pro-
p̃ie nõ põt duꝫ ipm ĩformat aliud ĩformare. alr nõ eſſet
adeq̃t⁹. ſed. b. ĩformat. a. cui⁹ capacitas adeq̃tur actuali
tati. b: alr nõ fieret vnũ ex eis. ergo actualitas. b. nõ extẽ
dit ſe ad ſubſtãtiaꝫ. ¶ Preterea ſcðo ſic. ĩter illa põt eſſe
motus q̃ habent idẽ ꝓpriuꝫ ſuſceptiuuꝫ circũſcripto quo
cũqꝫ alio ſuſceptiuo accidentali. ſꝫ due forme duaꝝ ſpẽꝝ
ↄ̃riaꝝ. ſm te: habent idẽ ſuſceptiuũ ⁊ ꝑ ſe. q: eiuſdeꝫ ge-
neris vt tu dicis. ergo circunſcripto ſubiecto qð eſt ſuſce
ptiuuꝫ aliud ⁊ accidẽtale. eis poterit eſſe mot⁹ inter ↄ̃riaſ
ſpecies ⁊ ꝑ ↄñs ex albedine: fit nigredo. ſic ex aere fit aq̃
quod eſt ↄ̃ phm ĩ multis locis qui vult ſubiectuꝫ ita eſſe
neccĩuꝫ ĩ trãſmutatiõe accidentali. ſic mãꝫ ĩ trãſmutatiõe
ſubſtãtiali. ⁊ ꝙ ex albedine nõ fit nigredo. ſed ex albo fit
nigruꝫ. ex p° phi. ¶ Pretẽa tertio omne illud qð eſt ime
diatuꝫ p̃cipiuꝫ agendi. ſ. quo p̃io agẽs agit eſt tñ act⁹

ita ꝙ nõ icludit duo. ſ. potentiã ⁊ actũ. q2 tunc nõ eſſet quo pͦ agit: ſꝫ ageret ꝑ partẽ q̃ ẽ act⁹. aliqꝺ ãt accñs: puta calor põit͛ imediatũ pricipiũ q̃ p2io agens agit in aliq̃ actiõe. vt in calefactione. ergo tale accidens eſt tm̃ actus.

Quantũ Ad ſecundũ p2io ꝑmittã vnã diſtictiõeꝫ. ſcꝺo oſtendã duas ꝯclões. ¶ De p2io ſit iſta p2ia diſtictio ꝙ cõpõ q̃ ẽ ex natura rei circumſcripta illa q̃ rationis ẽ duplex: quedã eſt rei ⁊ rei. ⁊ hec cõpõ põt dici realis: alia eſt realitatis ⁊ realitatis ⁊ hec ꝯpõ dr̃ ſꝫ ratiões reales ⁊ ſꝫ formalitates. Uoco ãt cõpõnẽ rei ⁊ rei iſtã q̃ ẽ ex aliqbus q̃ꝝ ſepatio mutua nõ icludit repugnãtiã extermis. q̃lis eſt ꝯpõ ex mã ⁊ forma. vel ex ſubiecto ⁊ accñte. Uoco ãt ꝯpõnẽ realitatis ⁊ realitatis iſtã q̃ eſt ex aliqb⁹ q̃ꝝ ſepatio icludit ꝯdictionẽ ꝑꝑ eoꝝ realẽ idẽtitatẽ: tamẽ vnũ nõ eſt aliud formalr̃. ita ꝙ vnũ icludat͛ i alio. in p2imo mõ dicendi ꝑ ſe ita. ꝙ poſſunt eẽ diſticta oĩa formalia ⁊ diſticta cõceptibilia diſticte terminãtia actum itellectus: q̃lis ẽ cõpõ ex genere ⁊ dr̃ia. vbi ẽt ſpẽs ẽ realitas ſimplex. ¶ De ſecũdo ſit iſta p2ia cõcluſio: accñs ẽ forma ſimplex ſimplicitate oppoſita p2ime cõpõni. ¶ Probatur hec ꝑ rõnes fcãs ꝯ p2imã opinioneꝫ. ¶ Cõfirmat͛. q2 ñ ẽ ponẽda plralitas ſine necitate. qñ. ſ. ꝑ paucitatẽ poſſũt ſaluari apparẽtia: iuxta ſniã ꝓbi p2io phi. tex. cõ. 50. vbi cõmẽdat Empe. ꝑ Anaxa. ꝑꝑ paucitatẽ p2icipioꝝ. Rõ h⁹ eſt. q2 nã nihil fac͛ fruſtra ſꝫ nihil apparet i accñtibus ꝑꝑ qꝺ neceſſario debeãt poni cõpoſita ex duabus ꝑtib⁹ realiter diſtictis. vt patebit rñdendo ad argumẽta. ¶ Secũda cõcluſio ſit iſta. accñs nõ ẽ forma ſimplex ſimplicitate oppoſita ſecũde cõpõni: ſꝫ eſt cõpoſitũ ex realitate generis ⁊ realitate dr̃ie. Hãc ꝓbant due rõnes ꝓ p2ia opinione: tũ q2. ſ. accidẽtia nõ ſt̃ p2io diuerſa: tũ q2 ſũt diffinibilia.

Ad primum in oppoſitũ: dicẽdũ ꝙ gñabile ⁊ corruptibile dr̃ duplr̃. ſ. ꝑ ſe. ⁊ ꝑ accidẽs. ¶ Per ſe generabile eſt illud cui⁹ aliqd ꝑfuit quod poſtea eſt pars geniti. ex ſeptimo h⁹. caͦ 7ͦ. Silr̃ corruptibile ꝑ ſe ẽ cui⁹ manet aliquid poſt corruptionem quod fuit pars compoſitũ gñet͛ tm̃ ⁊ corrũpit͛ i oĩ generatiõe ⁊ h̃ eſt cõpoſitũ quod cõſtat ex iſta forma q̃ ꝑ gñationẽ iducit͛. ⁊ ꝑ corruptioneꝫ expellit͛. ⁊ ex illo quod trãſmutat͛. quod qdẽ i trãſmutatiõe ſubãli eſt mã. in accñtali eſt ſubiectũ. ⁊ ita compoſitũ ex ipſo ſubꝺ ⁊ forma ſubãli ẽ ꝑ ſe generabile ⁊ ꝑ ſe corruptibile. cõpoſitũ ex ſubiecto ⁊ accñte eſt per ſe corruptibile eo mõ q̃ eſt ꝑ ſe. accñs ãt nõ eſt ſic corruptibile ſine ſubiecto. ꝑ accñs ãt põt dici corruptibile: vocãdo corruptibile quicquid ꝑ trãſmutationẽ nãleꝫ ñ ẽ: poſtq̃ꝫ fuit ⁊ ſic accñs eſt corruptibile. ⁊ etiã forma ſuſtantialis mãlis. ¶ Ad ſecundũ nego ꝯñaꝫ. Ad ꝓbationeꝫ. dicendum ꝙ non eſt iconueniens ꝙ aliquid quod eſt ſimplr̃ ꝑfectionis abſolute loquendo nõ ſemꝑ icludat illud eſſe ſimplr̃ ꝑfectius i q̃ eſt excellentius illud ꝯctum ad aliqd. ſed tm̃ ſm̃ quid. exẽplum. ſapientia i ſe ⁊ abſolute accepta ẽ ſimplr̃ ꝑfectionis: tm̃ ſi aliquis canis eſſet ſapiens ⁊ cũ ſapientia non poſſet hr̃e rabieꝫ ꝯuenienteꝫ cani: eſſet canis imꝑfectior cane non ſapiente. ſꝫ non eſſet ens imperfectius. q2 canis ẽ limitatũ ens ⁊ põt repugnare cani illud qꝺ i entitate ponit nobilitatẽ. Silr̃ in ꝓpoſito. ſꝫ ſimplicitas ſit ꝑfectiõis ſimplr̃ loquẽdo ⁊ abſolute. tm̃ i rebus corruptibilibus cõiter ſimplici⁹ ẽ ipfecti⁹ nõ ꝑꝑ maiorẽ ſimplicitatẽ. cũ illa ſit ꝑfectiõis. ſed q2 talis nã. ſ. corruptibilis non põt hr̃e tãtã actualitatẽ cũ ſimplicitate q̃ꝫtã cũ ꝯpõne: ⁊ actuali⁹ vlr̃ ẽ ipfectius. ¶ Ad ꝯfirmatiõeꝫ ꝑ idem. ſꝫ. n. cãtum ſit ſimplr̃ iperfectũ. q2 depẽdens: tm̃ illud ens limitatũ cui⁹ entitas ꝓp2ia reqrit neceſſario ꝙ ſit cãtũ põt eẽ ꝑfectius ens ſi ẽ a pluribus cãtũ q̃ꝫ aliud ens qꝺ ẽ a paucioribus cãtũ. q2. ſ. nõ recipit tãtã ꝑfectiõeꝫ. nã i depẽdẽtibus põt bene depẽdẽs eẽ ꝑfecti⁹ qꝺ depẽdet a plurib⁹ a q̃ꝝ qꝺlibet recipit aliq̃ꝫ ꝑfectiõeꝫ ad quã nullũ ꝑ ſe ſufficeret. vñ cõiter cãta ꝑfectiora q̃ non imediate ſũt a deo: a pluribus cauſis depẽdent. q2 ꝑꝑ eoꝝ maiorẽ ꝑfectionẽ non ſufficiunt ad cãndũ ita pauce cauſe ſicut ad cauſãdũ alia ipfecta. ¶ Ad primũ ⁊ ad ſecũdũ ꝓ p2ia opiniõe dicẽdũ ꝙ faciũt ꝓ ſecunda ꝯcluſiõe. vt iã dcm̃ ẽ. ſufficit. n. ad ſaluãdũ iſta ponere ꝯpoſitiõeꝫ ex realitate ⁊ realitate nec oꝫ ponere ꝯpoſitionẽ ex re ⁊ re. ¶ Ad tertiũ dicẽdum ꝙ ſꝫ ens ꝑ accñs nõ ſit vnũ ſicut ſubã. non tm̃ ẽ nullo mõ vnũ. nec ita multa. ſicut qñ ſubm̃ ⁊ accñs manẽt ſepata. vt habet͛ ſeptio hui⁹. cͦ. de vnitate diffõnis. ſicut. n. ẽ vnitas aliq̃: ita illud totũ eſt aliqꝺ ens: ⁊ iſtius totius eſt generatio: ⁊ h̃ ꝑ ſe. ſicut i illo gñe ẽ gñatio ꝑ ſe. ⁊ tm̃ ꝑ accñs reſpectu gñationis ſbe q̃ eſt ſimplr̃ ꝑ ſe ſicut totũ ẽ ens ꝑ accñs reſpectu ſube. ¶ Ad quartũ dicendũ ꝙ lꝫ idẽ ſit ſubm̃ i ſe acceptum reſpectu coloꝝ ⁊ ſapoꝝ: puta ſubã. tm̃ differt vt ẽ ſubm̃ hoꝝ ⁊ iſtorum ſm̃ diuerſum modũ mixtionis. nã cum vnũqꝺq3 elemẽtũ multas hẽat q̃litates iõ ſm̃ diuerſã mixtionẽ iſtaꝝ q̃litatũ elementarium ꝯſeq͛t imediate aliud ⁊ aliud genus q̃litatum mixtarum. puta ſi ꝯmixtionẽ ignis inq̃ꝫtũ lucens cum terra inq̃ꝫtũ terminata. ⁊ aere ⁊ aqua inquãtũ ꝑſpicua ꝯſequat͛ genus coloꝝ. ſꝫ ꝯmixtionem ignis ⁊ aeris inquãtũ calida digerẽtia humorẽ aqueũ ꝯmixtum terreſtri ſicco: conſeq͛t gen⁹ ſapoꝝ. ⁊ ſic de alijs. nõ ergo oꝫ q̃rere aliud ⁊ aliud ſubm̃ puta: itriſecũ coloꝝ ⁊ ſapoꝝ. ſed ad hoc ſufficit idẽ ſubm̃ extrinſecum. puta ſubã: ꝙ ſit primum ⁊ ꝓp2ium hoꝝ ⁊ illorum ſm̃ diuerſam mixtionem qualitatum diuerſarum elementarium ⁊ ſic ſaluat͛ Ariſt. decimo huius.

¶ Palã ãt: ⁊ q2 ſi ſint aliqualiter nũeri ſube ſicut ſũt ⁊ nõ ſũt: vt qdã dicũt vnitatũ: nã diffinitõ nũerus qdã diuiſibilis: q2 ei ⁊ i idiuiſibilia: nõ. n. infinite rõnes ⁊ numerus: aut tale: quemadmodũ nec a nũero ablato aliquo aut addito ex quib⁹ numerus ẽ nõ adhuc idẽ nũer⁹ eſt: ſed alter q̃uiſ minimum auferat͛ aut addat͛: ſic nec diffõ nec qꝺqd erat eſſe. nec adhuc erit ablato aliquo aut addito. ⁊c. Textu cõmenti decimi Qõ. vij.

Queritur Utꝝ i q̃ditate formaꝝ nãliũ ſuſcipiẽtiũ magis ⁊ minus ſit dare gradus eſſentiales itrinſecos ſm̃ q̃s ipſa ſuſcipit magis ⁊ minus ¶ Uidet͛ ꝙ non. nã hic i lr̃a dr̃. tex. cõ. 10. ꝙ forme ſũt ſicut numeri. ⁊ ſicut numerus ſtat i idiuiſibili. ita ꝙ nihil põt ſibi addi vel diminui qn mutet ſpẽm. ſic eſt de forma. ⁊ ꝑ ꝯñs non habet gradus. ¶ Preterea. ille gradus addit⁹ vel ꝑtinet ad q̃ditatẽ ſpecificã forme. vel non. ſi ſic ergo albedo remiſſa nõ eſt perfecta i ſpẽ albedinis: qꝺ ẽ falſũ. ſi non: ergo itenſa albedo erit vnum ꝑ accñs. q2 icluderet gradũ qui nõ ꝑtineret ad eẽntiã eius. Itẽ ſpẽs non diceret totã eẽntiã idiuidui: cũ ille gradus non pertineret ad ſpẽꝫ. ¶ Cõtra impoſſibile ẽ aliq̃ꝫ formã cõicare ſe alicui ſꝫ magis ⁊ minus: niſi in ſua eſſentia hẽat gradus: alioqn ſm̃ eundem gradum ꝑticiparet͛ a quocũq3 ſubꝺ. ſed forma de qua queritur cõmunicat ſe alicui ſm̃ magis ⁊ minus. ergo in ſua eſſentia habet gradus.

Rñdeo Iſta q̃ſtio magnũ hꝫ tractatum ſupponit etiã aliq̃s formas ſuſcipe magis ⁊ minus: ⁊ eſt dubium que forme ſunt tales. Utꝝ forma ſubſtantialis. de quo al's. ⁊ ſpãliter de forma ſubſtãtiali dicetur forſan aliquid in. iiͦ libro. Tum quia de iſta materia recolo me ꝓlixius dixiſſe alibi in quadam queſtione ordinaria. ideo quantum ad preſens ſufficit: ſic ꝓcedam. primo pro iprobatione quarundam opinionũ concluſiones aliquas declarabo. ſecundo ad queſtionem aliqualiter reſpondebo. ¶ Quantum ad primum ſit iſta prima concluſio approximatio vel remotio a ſuo contrario non eſt cauſa ſuſcipiendi magis ⁊ minus. Hanc oſtendo ſic. quia ſi ſic. ergo vbi nullum eſt contrariũ: ibi non eſt magis ⁊ minus. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊ añs. ꝯſequentia patet. falſitas ꝯſquẽtis probatur. tũ

ꝓbatur.tũ q: lumẽ in medio põt eẽ ſm magis ⁊ minus
⁊ cũ in medio nullũ eſt ꝯriũ luminis.Tũ ſcðo.q: eandẽ
virtutẽ poſſunt diuerſi participare ſm magis ⁊ minꝰ.nõ
participãdo aliquid de vitio ꝯrio.puta tẽperantiã vel iu
ſtitiã.Tũ.q: in ſtatu inocẽtie ſm magis ⁊ minus fuiſſet
grã i diuerſis:⁊ eſt hodie de facto i beatis vbi tamẽ nul-
lũ eſt ꝯtrariũ peccatũ.Tum q: hic ſeparamur ab iuicẽ in
predicamẽto habitus: vbi ſm auctorẽ ſex pricipioꝝ:nul
lũ eſt contrariũ.⁊ tñ ſm eundẽ:habitus ſuſcipit magis ⁊
minus.q: armatior eſt eques:pedite. ¶ Preterea ad pri
cipale.accipiat᷑ albedo ꝑmixta nigredini.fiat itenſior ⁊ ꝑ
fectior.⁊ tollatur nigredo.tunc ſic.aut illa albedo intẽdit᷑
ꝑ aduẽtũ alicuiꝰ poſitiui.vel tñ ꝑ remotionẽ nigredinis.
ſi primũ:hr̃ ꝓpoſitum.ſi ſecũdũ cõtra.q: nulliꝰ effectus
poſitiui põt eſſe cã priuatiua.ſed itẽdi ẽ effectus poſitiuꝰ.
amotio aũt nigredinis ẽ tñ cã priuatiua.ergo illa nõ põt
eſſe cã illius itẽſionis. ¶ Cõfirmat᷑.q: motus denoiat᷑ a
termino ad quẽ.ex quĩto phi.tex.cõ.4.ſed illa itẽſio albe
dinis ẽ dealbatio.ex eodẽ quĩto.ergo terminus eiꝰ ẽ aliq̃
albedo.⁊ ꝑ ꝯñs nõ iſta ſepatio nigredinis. ¶ Secũda con
cluſio ſit iſta.nulla forma ſuſcipit magis ⁊ minus ſꝫ diſ
poſitionẽ ſubiecti.vel ſm eẽ i ſubiecto remanẽte eius eſ
ſentia imutata.Hanc oſtendo ſic.q: illud eſſe ſeu diſpoſi
tio vel eſt idẽ cũ eſſentia forme.vel nõ.ſi idẽ hr̃ ꝓpoſituꝫ
q: cũ illa diſpoſitio maior ⁊ minor.ergo ⁊ eſſentia forme
cui ponit᷑ eẽ idẽ ſuſcipit magis ⁊ minus.ſi nõ eſt idẽ.q̃ro
de illo vtꝝ ſm ſuã eſſentiã ſuſcipiat magis ⁊ minus.vel
nõ.ſi ſic.habet᷑ ꝓpoſitum.ſi nõ.hr̃et᷑ ꝓceſſus i infinitum.
¶ Preterea hĩto termino ſub rõne q̃ terminꝰ ceſſat mo
tꝰ q: hĩtibus preſẽtibus i mã ceſſat ois motus ⁊ gñatio.
prio de gñatiõe.tex.cõ.55.ſed ꝑ te in pricipio calefactio-
nis habet᷑ caliditas ſm rõnẽ q̃ ẽ terminus calefactionis.
ergo i pricipio ceſſabit motꝰ.qđ eſt abſurdũ dicere.ꝓba
tio minoris.q: oẽ qđ mouet᷑ hẽt aliqd de termino a quo
⁊ aliqd de termino ad quẽ.ex ſexto phi.tex.cõ.32.ergo i
pricipio calefactionis i ipſo calefactibili eſt aliqd de eẽn
tia caloris.ſi igit᷑ eẽntia caloris nõ ſuſcipit magis ⁊ minꝰ
pricipio erit calor ꝑfectiſſimus.ſm quẽ modũ ẽ terminus
motus. ¶ Dices.ꝙ calor nõ ẽ terminus ſm ꝑfectionẽ eſ
ſentie.ſed ſm perfectius eſſe in ſubiecto.Contra.quia ſi
motus ẽ ad ꝑfectiꝰ vel ad ꝑfectũ eſſe in ſubõ.illud qđ ẽ eſ
ſe i ſubõ vel ẽ idẽ cũ eẽntia caloris.aut aliud.ſi idẽ ergo
ſi illud eẽ nõ eſt ꝑfectũ.ergo nec eẽntia caloris.⁊ ſic habe
tur ꝓpoſitũ.ſi eſt aliud ⁊ accñs: cũ illud ſuſcipiat magis
⁊ minus habet᷑ ꝓpoſitũ. ¶ Cõfirmat᷑ q: iter calorẽ ma
iorẽ ⁊ minorẽ ẽ ꝑ ſe motꝰ.ex quĩto phi.tex.cõ.19.ſꝫ calor
maior ⁊ minor ſunt q̃dã forme de gñe q̃litatis.ergo aliqd
de gñe q̃litatis eſt ꝑ ſe terminus motus:⁊ tũc idẽ qđ priꝰ
¶ Tertia ꝯclõ ſit iſta.radicatio maior vel minor forme in
mã nõ ẽ cã ſuſcipiẽdi magis ⁊ minꝰ.hãc oñdo ſic.q: illa
radicatio vel ẽ qd diſtictũ a forma vel nõ.ſi nõ.habet᷑ ꝓ
poſitũ.q: cũ iſta radicatio ſit maior ⁊ minor.ergo ⁊ forᵃ.
ſi ẽ aliqd diſtictum vel ẽ forma abſoluta vel reſpectiua.ſi
abſoluta habet᷑ ꝓpoſitũ.ſi reſpectiua ſilr habet᷑ ꝓpoſitũ.
q: magis ⁊ minꝰ i forma reſpectiua orit᷑ ex magis ⁊ minꝰ
i abſoluta. ¶ P.ſi ſic.ergo vbi forma eſt magis radicata
ibi ſubm ẽ magis tale.ꝯñs ẽ falſũ.nã ſm medicos febris
ethica eſt magis radicata q̃ꝫ tertiana tñ tertiana ẽ itẽſior
ideo tertianariꝰ ẽ magis febricitãs.ſilr verecũdus ẽ q̃nq̃ꝫ
rubicundior.⁊ tñ rubor eſt i eo minus radicatus q̃ꝫ i ali
quo qui non eſt tã rubeus.puta ſanguineus.

Quãtũ ad ſecũdũ prio ad euidẽtiã tituli aliq̃ ꝑmittũt᷑.
ſecũdo ex dictis vitas ꝯclõnis ꝯcludet᷑. ¶ De
pᵒ.q: põit᷑ i qõne vtꝝ i qdditate forme ⁊c̃.Notãdũ ꝙ du
plex ẽ qdditas.q̃dã ſpecifica.q̃dã idiuidua.Ad cuius eui
dẽtiã notãdũ ꝙ in hac albedie idiuidua ẽ tria ꝯſiderare.
prio naturã ſpecificã.ſcðo gradũ idiuidualẽ eſſentialem
que eſt tãtitas eſſentie indiuidui.tertio dr̃iã idiuidualẽ
qua idiuidui albedo eſt hec. ¶ Ponitur ſcðo ꝙ ſit dare
gradus.⁊ q: gradus arguit q̃ꝫtitatẽ.Notãdũ ꝙ triplex ẽ
q̃ꝫtitas.ſ.q̃ꝫtitas mobilis vel dimẽſionis ⁊ q̃ꝫtitas ꝑfe-
ctionis que reſpicit eẽ rei.⁊ q̃ꝫtitas virtualis q̃ reſpicit
agere.⁊ forte ſcða coicidit cũ tertia q̃tenus agere ſequit᷑
eſſe. ¶ Hoc viſo de gradibꝰ forme de q̃bus q̃rit᷑.prio vi-
dẽdum ẽ an iſti gradus ſint.ſcðo q̃ ſint.tertio q̃les ſint.
¶ Si q̃rit᷑ an ſint.ꝓbo ꝙ ſic.nã ipoſſibile ẽ eãdẽ formã
eſſe ſimul in diuerſis ſm aliã ⁊ aliã rõnẽ ꝑticipatã niſi il
la forma ꝯpatiat᷑ ſecũ pluralitatẽ illaꝝ rõnũ.ſed aliq̃ for
ma puta albedo ꝑticipat᷑ a diuerſis ſm aliã ⁊ aliã rõnẽ.
ergo ⁊c̃.illas rõnes dico eẽ gradus. ¶ Preterea.ipoſſi-
bile ẽ aliq̃ꝫ formã ſimul pluribus cõicari niſi i ſe ſit aliq̃-
liter illimitata.exẽplũ de eſſentia diuina que vna exiſtẽs
cõicat᷑ tribus.ſed oẽ illimitatũ hꝫ rõnẽ q̃ꝫtitatis gradua
lis.ergo ois forma q̃ ſimul pluribus cõicat᷑ hꝫ gradus.
¶ Pretẽa ois forᵃ q̃ i realr diſtictis realr diuidit᷑.ẽ i ſe
realiter diuiſibilis.Sꝫ aliq̃ forma.puta albedo realiter
diuidit᷑ i pluribꝰ idiuiduis albedinis realr diſtictis.ergo
eſt i ſe realiter diuiſibilis.⁊ partes illas in q̃s diuidit᷑ vo
co gradus. ¶ Si q̃rit᷑ qd ſint iſti gradus aſſigno talẽ ra
tionẽ.gradus forme de quo nunc eſt ſermo ẽ portio per
fectiõalis forme ſpecifice extra eiꝰ ꝯceptũ qdditatiuũ ipſã
formã ſpecificã ĩfra ſuũ ꝯceptũ eſſentialiter icludẽs iclu-
ſa realiter intra cõceptũ indiuidui.iſta deſcriptio ẽ ſatis
euidens ituenti. ¶ Si queras iſti gradus quales ſũt.No
tandũ ꝙ gradus q̃dã ſũt formaꝝ.q̃dã eſſentiaꝝ.quidã ꝑ-
fectionũ vnitiue ꝯtẽtaꝝ in aliquo vno.⁊ hoc vltimo mõ i
telligo gradus de q̃bus nunc querit᷑. ¶ Ex his ꝯcludit᷑
ꝙ diuerſitas horum graduum non diuerſificat ſpẽꝫ cum
ſint portiones eiuſdem forme ſpecifice. ¶ Item ꝙ forma
ſpecifica eſt indiuiſibilis quãtũ ad gradum ſpecificuꝫ.di
uiſibilis võ q̃ꝫtũ ad gradũ ꝑfectionalẽ. ¶ Itẽ ꝙ plalitas
hoꝝ graduũ non eſt poſitiue ĩfra ꝯceptũ poſitiuuꝫ ſpeci-
ficũ forme ſpecifice ſed ſolũ ꝑmiſſiue.ſed infra ꝯceptũ in
diuiduoꝝ poſitiue reddendo ſingula ſingulis patet ꝙ in
diuiduum compoſitum ex forma ſpecifica ⁊ ꝓprietate in
diuiduali continet vnitiue iſtos gradus. ¶ Ponitur ter-
tio magis ⁊ minus vbi ſciẽdũ ꝙ magis ⁊ minus ⁊ maiꝰ
⁊ minus conueniunt ⁊ differunt.conueniunt dupliciter.
Tum q: vtrobiq̃ꝫ eſt quedã ꝯpatio.Tum ſecundo.quia
vtrobiq̃ꝫ eſt comparatio diſcõperãtie.ex difformitate ex
tremoꝝ.Sed differũt multipliciter.q: maius ⁊ minus i-
portãt ꝯpationẽ vnius ad vnum in ſe preciſe.ſed magis ⁊
minus importãt ꝯpationẽ vnius ad alteꝝ nõ ꝑciſe.ſed in
ꝯparatione alicuius tertij quod participãt.puta alicuiꝰ
forme.ſecundo quia magis ⁊ minus ſunt aduerbia.ideo
diſtiguũt᷑ ſicut modi.ſed maius ⁊ minus ſũt noĩa.iõ ſum
munt᷑ nõ modaliter.ſed noialr:⁊ ſignificant formas:nõ
modos forme.tertio quia magis ⁊ minus non dicuntur
de forma ꝑticipata.ſed de ipſis participantibus.ſed ma
ius ⁊ minꝰ ecõuerſo ſicut patet quarto quia magis ſemꝑ
ꝓſupponit i forma maiꝰ.ſed nõ ecõuerſo.ſicut pꝫ de quã
titate.q: aliqd nõ dr̃ magis quantũ q̃ꝫuis maiorẽ hẽat
quãtitatẽ. ¶ De ſcðo dico ad qõnẽ ad ꝑtẽ affirmatiuã.ſ.
ꝙ forma ſuſcipiens magis ⁊ minus hꝫ itrĩſece dictos gra
dus.dico etiã ꝙ preciſa rõ ſuſcipiẽdi magis ⁊ minus eſt
latitudo graduũ in forma:ſiue quod idem eſt illimitatio
forme que participat᷑.probatio huius.Tuꝫ ex improba
tiõe oium opi.ꝓcedentiũ.nec videt᷑ aliqua via probabi-
lis niſi iſta.Tũ quia impoſſibile eſt formã ꝑticipari ſm
magis ⁊ minus niſi i ſe ſit aliqualiter illimitata q: oppo
ſitũ ꝓdicati ifert q: oppoſitũ ſbĩ.dato ei ꝙ nõ ſit illimita
ta quõ ꝑticipabit᷑ ſm aliũ gradũ ⁊ aliũ.Tũ tertio.q: ſm
Simplicium ſuper predicamenta capitulo de qualitate.
vbi recitat multas opi.de cauſis ſuſcipiendi magis ⁊ mi
nus ⁊ eas improbans commẽdat opi.Archite dicẽs ſic:
Mirabiliter Architas breui ſermone cauſam eius quod
eſt magis ⁊ minus inſinuat dicens:qualitas.n.quia infi
nitatẽ quãdã ꝑticipat.iõ ſm rõnẽ eiꝰ ẽ ꝙ ſuſcipiat magis
⁊ minꝰ ⁊ ñ ex ꝑticipãtibꝰ.⁊ ſic ad q̃ſtionẽ.

Ad primum in oppoſitũ dicendũ ꝙ pħs loq̃t᷑ de for-

ma ſeu de quidditate inquantum exprimitur per diffini tionē. hec ē qdditas ſpecifica. q̄ vt ſic abſtrahit ab omni gradu vt dictū eſt prius. vñ pa⁊ poſt ſubdit Ari. ⁊ quēad modum nec numerus hꝫ magis ⁊ minꝰ nec q̄ ſm ſubā. ſꝫ ſiquidē cū mā. ita ꝙ li ſi qdē vel eſt due dictiones vt ſit ſē ſus ꝙ ſi forma ſpecifica hꝫ magis: hoc quidem eſt cum materia. vel eſt vna dictio. ⁊ tunc ſenſus eſt. ſiquidem cū materia. i. inferioribus indiuiduis q̄ reſpectu eius. ſūt ma terialia: nulla igit̄ maioritas ē in qdditate vt qditas. qꝛ vt ſic abſtrahit ab omni cōditione materali ⁊ īdiuiduali. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ iſte gradus nō pertinet ad quidditatē ſpecificā vt dcm̄ eſt. ⁊ cū dicit̄. ergo forma in tenſa erit vnum per accidens non ſeqtur. qꝛ illi gradus ⁊ ſi non ſint de eſſentia ſpeciei ſunt tamen de eſſentia īdiui dui vt predictum fuit. vlterius cum īfertur. ergo ſpēs nō dicit totā eſſentiaꝫ īdiuidui nō ſeqt̄ ꝙ nā ſpecifica ⁊ ſi in ſuo ꝯceptu abſtrahit a quolibet gradu tñ ē idē cū q̄libet gradu realiter ⁊ includit̄ realiter in quolibet gradu.

¶ Palā itaqꝫ: qꝛ ſic qdē acceptātibꝰ vt cōſueue rūt diffinire ⁊ dicere nō cōtigit reddere ⁊ ſolue re dubitationē. ſi āt vt dicimꝰ hoc quidē materia illud vō forma. ⁊ hoc quidē potētia: illud vō actꝰ nō adhuc dubitatio vtiqꝫ videbit̄ eē qd̄ q̄rit̄. Te xtu commenti decimiquinti. Q̄o. viij.

Queritur Utꝝ ex mā ⁊ forma cōſtitu atur ꝑ ſe vnū. vr̄ ꝙ nō. nam ex duobus ī actu nō fit vnum ꝑ ſe ex ſe ptimo hꝰ. tex. cō. 49. ſꝫ mā ⁊ forma ſūt duo ī actu. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris de forᵃ pꝫ qꝛ forᵃ. eſt actus. de mā ēt pꝫ ex 7ᵒ hꝰ q̄one de entitate materie. ¶ Pre terea. q̄ magis diſtāt minus ſūt nata facere vnū. ſꝫ mā ⁊ forma maxime diſtāt cum ſint alterius rōnis. ergo ex eis minie ē natū fieri vnū. ꝓbatio maio. qꝛ ptes ꝯtinui faci unt per ſe vnū que ſunt eiuſdē rōnis. ptes autē ī toto ethe rogeneo minus faciunt vnum quia non ſunt eiuſdem ra tionis. ¶ Contra. phs in littera. tex. cō. 15.

Rn̄deo ad q̄onē dicēdo cū pho ꝙ ſic. cuiꝰ non ē alia cā niſi qꝛ h̄ ē actus. illud vō pō. vt. d. p. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū ꝙ ſicut vnū ī cōi imediate ꝯſequit̄ ens in cōi ita ꝙ illa ꝓpoſitio. ens ē vnū. ē imediata. qꝛ nullū eſt medium nobis notiꝰ ad hoc demīſandū. nec forte aliqd̄ mediū aliud ī re a qdditate extremoꝝ vt dcm̄ fuit prio hꝰ. q. pria. ita ſingula entia ſm proprios gradus entitatis ꝯſeqt̄ imediate ꝓpria vnitas. nec ē alia rō diuerſe vnita tis niſi alia entitas quā ꝯſeqt̄ imediate. exēplū. ſimplicia ſūt vnū. ⁊ ꝯpoſita ſt̄ vnū. tñ aliter ⁊ alr̄. qꝛ alia ⁊ alia ē en titas. ſicut ergo oīno ſimplex ſe toto ē ens ⁊ vnū. ita ꝯpoſi tū ē ens ⁊ vnū ex pricipijs eſſentialibus cuiuſmōi ſūt ma teria ⁊ forma q̄ ſola nata ſūt aliqd̄ ens ꝑ ſe ꝯſtituere. vñ tale cōpoſituꝫ ē ꝑ ſe vnū ꝓpria vnitate alteriꝰ rōnis ab vnitate ſimplicis ſicut ⁊ eius entitas ē alia ab illa entita te. ¶ Si ergo q̄rat̄ q̄re ex mā ⁊ forma fit vnuꝫ ꝑ ſe. dicen dū ſic dicit. qꝛ h̄ ē pō. p. illud vō actꝰ. ¶ Si āt q̄ras q̄re ex mā ⁊ forᵃ fit vnū ꝑ ſe ⁊ non ex ſubō ⁊ accn̄te. cuꝫ ſbm ſit vt potētia. accn̄s vō vt forma ⁊ actꝰ. ¶ Rn̄deo ꝙ ſicut in gn̄ali non ē rō q̄re ens ē ſic vnū: ita ēt nō ē cā q̄re ex iſtis ptibꝰ ſit h̄ vnū niſi qꝛ ſūt tales ptes. q̄re. n. ex q̄tuor elm̄tis natū ē fieri mixtum ſm vnā opi. ⁊ ex lapide ⁊ carne non eſt natuꝫ fieri: non ē cā. ſ. niſi qꝛ iſte ſunt ptes tales: ⁊ ille tales. ¶ Sic ergo ī ꝓpoſito ex mā ⁊ forma fit vnum ꝑ ſe. qꝛ forma ſbalis ē talis actus ⁊ mā tale potētiale. ex ſubō āt ⁊ accn̄te fit vnū ꝑ accn̄s qꝛ accn̄s ē talis actus. ſba ta lis pō. ita ꝙ actus ⁊ pō ītelligāt̄ ꝓportionabilr̄ vnitati: ſi ꝑ ſe: ꝑ ſe. ſi ꝑ accn̄s: ꝑ accn̄s. ſꝫ q̄re ille actꝰ ē ꝑ ſe actꝰ. ⁊ il le ꝑ accn̄s. nō ē niſi qꝛ iſte ē forma ſbalis ⁊ ille accn̄tal': ⁊ hc ſunt ꝓpōnes ꝑ ſe. prio pote. ⁊ iō nō ē q̄rēdū pp qd. ſ. aliq̄ cā intriſeca. ſꝫ ſolū extriſeca. vꝫ agens vt. d. p. ī lr̄a.

Ad primū in oppoſitum dicēduꝫ ꝙ ex duobus in actu formali ⁊ ꝑfecto nō fit vnū ꝑ ſe ⁊ ſic intelligit p. materia āt lꝫ ſit ens ī actu entitatiuo ex eo ꝙ ē aliquod ens extra nihil vt oñ ſuꝫ ē ī ſeptimo. ē tñ ens ī pō oppoſita actui formali. ⁊ iō ex tali pō ⁊ actu oppoſito pōt fieri vnū vt pō ñſū eſt. ¶ Ad ſecūduꝫ dicēduꝫ ꝙ vnitas eſt duplex. q̄dā vnionis. quedā idētitatis. cū ergo dr̄ ꝙ q̄ magis di ſtāt minus faciunt vnū: dico ꝙ falſum eſt de vno vnitate vnionis. imo quāto aliqua ſunt magis diuerſaꝝ rationū tāto magis ſunt nata facere tale vnū. Si aūt maior ītelli gat̄ de vno vnitate idētitatis: ſic pōt ꝯcedi totū argumē tū ⁊ tūc nihil ꝯ nos. qꝛ quāto ſūt magis vniꝰ rōnis tāto ſunt minus vnibilia vt ex eis fiat vnuꝫ. ⁊ iō minus fieret vnuꝫ ex duabus formis vnius rōnis q̄ꝫ ex mā ⁊ forma q̄ ſunt alterius rōnis lꝫ forte fieret magis vnū vnitatē idēti tatis. ¶ Cōtra. qꝛ totuꝫ hōgeneuꝫ cuius ptes ſūt vniꝰ ra tionis eſt magis vnū ēt vnitate vnionis q̄ꝫ totuꝫ ethero geneuꝫ cuius ptes ſunt alterius rationis. ⁊ ſic ꝓcedebat ꝓbatio maioris. ¶ Rn̄deo ī toto hōgeneo lꝫ ꝯtingat qd̄ dr̄: tñ per ſe ptes ī quas ē diuiſio totiꝰ q̄ ꝓprie dr̄r eſſen tiales: ſicut pōle ꝓpriuꝫ ⁊ actuale: nunq̄ꝫ pñt eē vnius ra tionis. ſed neceſſario ſūt pꝰ. diuerſe. q̄cūqꝫ āt ſūt vnius ra tionis: ſunt tñ integrales ⁊ ꝯtinent̄ oēs ſub vna pte eēn tiali. ſ. ſub mālí: ⁊ potētiali vt ī ꝓpoſito de ptibꝰ hōgeneis q̄ oēs ſe tenēt ex pte māli ⁊ potentiali. ⁊ nō ſub illo qd̄ eſt aliqd actuale a quo eſt vnitas cōpoſiti ꝯpletiue.

¶ Quapropter inq̄tū ſimul natū eſt nihil patit̄ ipm a ſeipſo: vnū. n. ⁊ nō aliud eſt. ⁊c. Cō. j.

Circa librū nonum metha phiſi ce. Querit̄ prio Utꝝ aliqd poſſit mo ueri a ſeipſo. vr̄ ꝙ nō Tū qꝛ dr̄ ī lr̄a. ter. cō. 2. ꝙ nihil aptū ē pati ipm a ſeipſo. vnuꝫ. n. ⁊ nō aliud ē. Tum. ex diffōnibꝰ potētie acti ue ⁊ paſſiue. nā pō acti ua ē pricipiuꝫ trāſmu tādi aliud ī q̄ꝫtū aliud ⁊ pō paſſiua ab alio in quātuꝫ aliud. ¶ Pre terea ſi ſic: tunc tale ſꝑ ageret ī ſeipꝫ. ꝯñs ē falſuꝫ. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñe. qꝛ actiuo naturali ⁊ paſſiuo ſufficienter approximatis ⁊ nō ipeditis neceſſario ſeqt̄ actio vt dr̄ in fra caᵒ tertio. ter. cō. 10. ſꝫ ſic eēt ī ꝓpoſito ſm te. qꝛ actio illa non dependeret ab extra ex quo idem eſt agens ⁊ paſ ſum. ¶ Contra. phs 8ᵒ. phi. ter. cō. 27. vult ꝙ omnia ala lia moueant ſeipſa.

Rn̄deo In iſta q̄one pᵒ. vnā opi. ꝑtractabo. ſcdo ad q̄o nē alit̄ rn̄debo. ¶ Quantū ad primū ē vna opi. q̄ gn̄alr̄ tenet illam cōcluſionē negatiuaꝫ. ꝙ. ſ. nihil mouet ſe niſi forte ꝑ ptē ex eo. ſ. ꝙ vna ꝑs mouet aliam. ⁊ hoc non eſt qꝛ aliq' pars eſſentialis mouet aliā. ſꝫ qꝛ vna pars quā titatiua mouet aliā diſtictā loco. ¶ Pro iſta opi. argūt̄ tripliciter. pᵒ ꝑ rōnē ſumptā ex ſeptimo phi. ter. cō. j. vbi dr̄ ꝙ nihil mouet̄ a ſeipſo: qꝛ tunc non quieſceret ad q̄e tem alterius. ſed quodlibet mobile q̄eſcit ad q̄etem alte terius. quia ad q̄etē partis. nā oē mobile habet ptē qua q̄eſcēte. pꝫ ꝙ totum nō mouetur. ergo nihil mouet̄ a ſe ipſo pᵒ. ¶ Preterea ſecundo ipoſſibile ē idem ſm idē eſ ſe ſimul in potentia ⁊ in actu. ſꝫ mouens mouet inquātuꝫ ē in actu ⁊ mobile non mouet̄ niſi inquātum eſt ī potētia vt patet ex diffinitione motus. ergo ipoſſibile eſt ꝙ idem moueat ſeipſuꝫ. ¶ Cōfirmat̄ qꝛ agēs ⁊ patiēs ſunt ꝯria. ex prio de gn̄atione. ter. cō. 50. ſꝫ idē nō ꝯriatur ſibi ipſi. ¶ Preterea tertio ipoſſibile eſt relatiōes reales oppoſi tas fundari ī fūdamēto vno limitato. ſꝫ actiuū ⁊ paſſiuū

ſiue motiuū ⁊ mobile referuntur ſ3 relatiões reales ⁊ op poſitas ptinētes ad ſecundū modū relatiuoꝝ. vt p3 ex qn to h⁹. caplo de ad aliqd. ergo ipoſſibile ē idē eē actiuū ⁊ paſſiuū ſiue motiuū ⁊ mobile. maior declarat̄. q2 fūdare relatiões reales oppoſitas attribuit̄ eētie diuie rōne ſue illimitatiōis. Ex hac ꝯclone ḡnali d2 i ſpāli p ordinē. p2io q2 nullū ſubm ⁊ effectiuū ſui accn̄tis ſiue ſit accn̄s coeuū ⁊ p ſe ſiue p accn̄s. ſcd̄o q2 nihil mouet ſeipſum ad vbi. ter tio nihil mouet ſe ad q̄ꝫtitatē. vn̄ aiata vegetatiua nō mo uēt ſe i nutritiōe vel augmētatione. ſ3 mouent alimētum qd̄ i ſe ꝯuertūt. ℭ Quarto q2 nihil mouet ſe ad q̄litatem vn̄ nec aq̄ calida ſit frigida a ſe effectiue. nec ſemen aiati alterat ſeipm̄. ſ3 ſemē maris diſtictū loco ⁊ ſubo agit i ſe men a mr̄e miniſtratū. ℭ Quito. q2 nulla potētia cogni tiua ē p2icipiū actiuū cognitiōis. ſ3 tm̄ paſſiuū. obm̄ āt ē actiuū. idē d2 de pō appetitiua ⁊ ad ſingula ipoꝝ adducū tur diuerſa. ℭ Quātū ad ſecūdū ē alia opi. quā teneo q̄ tenet p2ē affirmatiuā ad cui⁹ euidentiā declaro tres con cluſiones. prima ꝯcluſio ſit iſta ḡnalis poſſibile ē q2 aliqd agat i ſeipꝫ. q̄ ꝯcluſio ē ꝯdictoria p2ie ꝯclonis alteri⁹ opi. hanc oñdo ſic extrema actiui ⁊ paſſiui ſūt adeq̄ta ſic itelli gēdo q2 qdcūq3 actiuum reſpicit p p2io obo tale paſſiuū verbi grā tā calefactiuū i cōi q̄ꝫ qdcūq3 calefactiuum pti culare reſpicit p p2io obo calefactibile i cōi ⁊ nō h̄ vel il lud. Ex his h̄r iſta ꝓpō. q2 qōlibet ꝯtētū ſub primo obo alicui⁹ ē p ſe obm̄ eiuſdē l3 n̄ p2io. vt qdcūq3 calefactiuū reſpicit qdcūq3 calefactibile p p ſe obo: ⁊ ecōuerſo quod cūq3 calefcibile reſpicit qdcūq3 calefactiuū. hucuſq3 ma ior. ſ3 poſſibile ē q2 aliqd ſit actiuū ſ3 a. eo mō quo aliud ē actiuū ſm̄. a. vt p. a. itelligat̄ forma ꝓducibilis. idē ēt ſit paſſiuū ſm̄. a. ſicut qdcūq3 aliud paſſiuū ſ3 a. ergo il lud rōne actiui ita h3 ſeipm̄ p obo i rōne paſſiui. ſic qd cūq3 aliud ergo ita pōt i ſeipm̄ agere ſicut i aliud. maior ē manifeſta ex h̄ q2 relatio actiui ⁊ paſſiui i cōi h̄nt extre ma cōia adeq̄ta. ꝓbatio mioꝛis. multi effectus ſūt nati ꝓ duci ab actiuo equoco ⁊ nō vniuoco. vt p3 de leuitate in igne ḡnato. iſtā formā actiuā equocā o3 ponere formam ſb̄alē aut aliq̄ꝫ aliā q̄litatē. h̄ns g̊. iſtā formā ē p ſe leuifi catiuū. i. effectiuū leuitatis. ſ3 forma pōt eē i aliquo leuifi cabili vt p3 i exēplo p̄dicto de igne. nam q̄cūq3 forma in igne ḡnante pōnerēt actiua reſpcu leuitatis: eadē ē i igne genito ⁊ ē p2ioꝛ nālr ipſa leuitate p3. cu3 ſit p2icipiu3 acti uum. ergo nō ē ꝯdictio q2 ipſa iſit igni genito leuitate nō exiſte. ⁊ tm̄ p3 q2 pōt ieſſe illi. ergo ſine ꝯdictiōe idē pōt eē leuificatiuu3 ⁊ leuifactibile. ℭ Rn̄det̄ ad mi. q2 ipſa ꝯceſ ſa negat̄ vltia ꝯña. ex eo q2 agēs d2 eſſe approꝛiatū paſ ſo ⁊ ita diſtictū ſitu. ſic āt nō pōt ſe h̄re idē ad ſeipꝫ. ℭ Cō tra tū q2 hec approꝛiatio nō v2 neceſſaria ad agēdū vt in cludit diſtictiōe3 ſitus niſi qn̄ maioꝛ p̄ñtia nō ē poſſibiliſ iter actiuu3 ⁊ paſſiuu3. ſi ergo h̄ p̄ñtia ſufficit. ergo multo magis maioꝛ p̄ñtia ſufficit. iſta. ſ. q̄ ē ſine diſtictiōe ſitus. tu3 q2 aliogn ſi poneret̄ ignis inexñs aque ſicut angelus iexñs celo l3 nō vt forma: tūc nec ignis calefaceret aquā nec angelus moueret celū q̄ ſunt abſurda: tum q2 nō op3 agēs eē p̄ñs patiēti niſi q2 virtus agētis nō pōt attigere i diſtātiā ip2opoꝛtiōatā vt aliqd pficiat. l3 ſi paſſū eēt ſecū pfecti⁹ attigeret̄ a virtute agētis. ſic ergo idē ē veri⁹ ſibi p̄ñs ſi ē actiuu3 ⁊ paſſiuu3 ſm̄ idē q̄ꝫ aliud poſſet eſſe ſibi p̄ñs: ſic viſſime ſaluat̄ illa ꝯditio pp quā approꝑiquāt. realr. n. nō pōt eē maioꝛ p̄ñtia q̄ꝫ eiuſdē ad ſe. ergo veriſ ſime erit actio. ſtat igit̄ rō quā reputo achillē. ex q̄ rōne ſi attēdis deſcēdēdo i ḡnalia. p3 q2 rō dcā nō ꝓbat idē poſ ſe i ſe agere niſi rōne equoca: ⁊ h̄ qn̄ ē capax forme q̄ nata ē terminare actionē equocā forme actiue iā h̄ite. ⁊ ſic itel ligēdu3 ē regulariter q2 ſolū tunc ⁊ vlr pōt aliqd i ſe age re qn̄ ꝯcurrūt illa duo. ſ. qn̄ h3 formā q̄ ē p2icipiū agendi equoce ⁊ qn̄ cū h̄ ē capax talis actiōis. ℭ Secunda ꝯc̄lo ſit iſta nihil pōt ſe mouere cāndo i ſe formā ſubālē. hanc oñ do: nullum ipfectius ē p2icipiu3 actiuu3 reſpectu pfectio ris. q2 ſiue ſit act io equoca ſiue vniuoca ſp p2icipiu3 acti

uum eſt eq̄ pfectum vel pfecti⁹ termino ꝓducto. ſ3 nulla forma ſubālis pt nouiter aduenire vt faciat ꝯpoſitu3 p ſe vnū qn illa ſit pfectioꝛ quacunq3 entitate p̄cedēte ipſā. q2 i formis ſubālib⁹ ſp vlterioꝛ ē pfectioꝛ. ergo nihil p ōt ſe mouere cāndo in ſe formā ſubālē. ℭ Tertia concluſio ſit iſta nihil pōt i ſe aliqd agere q̄cūq3 vniuoca actiōe. hāc oñdo. q2 ſi ſic. ergo duo idiuidua abſoluta ⁊ eiuſde3 ſpēi pñt ſimul eē in eodē. ꝯñs eſt falſū vt p3 qnto h⁹. ꝓbō ꝯñc q2 tūc rō ſeu p2icipiū quo agēdi ⁊ terminus actiōis eēnt eiuſdē ſpēi. ex q̄ ponit̄ actio vniuoca. ⁊ tm̄ differēt nūero. q2 nihil ē p2icipiū agēdi ſe. ⁊ p3 q2 vtrūq3 tā rō agendi ſe q̄ꝫ termin⁹ actiōis eēt foꝛ̊ abſoluta. ℭ Ex dictis ꝯcludo correlarie p̊ q2 cū augumētario ⁊ mot⁹ ad vbi ſit ab agē te ſiue mouēte equoco q̄tenus nec q̄ꝫtitas aliq̄ nec vbi ē foꝛ̊ actiua. cū ēt multe alteratiōes ſint ab agēte equoco. vt vlr ille q̄ ſūt ad q̄litates nō actiuas ſtricte loquēdo de actiuis. oīs ēt q̄litas pōt eē ab agente equoco lic3 aliqua poſſit eſſe ab vniuoco. q2 inquātū ſic ē: ſeq̄t̄ q2 i ḡñe non repugnat alicui ſb̄e cāre in ſe quātitatē ⁊ q̄litatē ⁊ vbi. cō currētibus āt duabus ꝯditiōib⁹ ſup2adictis in p2ia con cluſione cābit ⁊ hoc vel accn̄s coeuu3 ſibi ⁊ ita ſine muta tiōe. vel nō coeuu3 ſibi ⁊ ita p motū vel mutationē. ℭ Se cundo deſcēdo ad ſpālia ⁊ dico q2 ſubm̄ cāt in ſe ꝓp2iam paſſionē pp cām dictā: ⁊ addit̄ alia rō. q2 oīs potētia pu re paſſiua ē i pō ꝯdictiōis. vt d̄r i hoc. 9. infra. tex. cō. 17. ſ3 ſubm̄ nō ē i pō ꝯdictionis ad paſſionē: alr ieſſet ei con tigēter ⁊ p ꝯñs nō eēt ſcibilis p demōſtratiōe3. igit̄ ⁊c̄. h3 ergo ſubm̄ aliq̄ꝫ potētiā actiuā itrinſecā reſpectu paſſio nis. ℭ Secundo dico q2 grauia ⁊ leuia mouent ſe ad vbi effectiue. aīalia etiā mouent ſe ad vbi motu ꝓgreſſiuo ſi cut p3 ex dictis. Tertio q2 aiatū mouet ſe effectiue ad quā titatē motu augmentationis. ℭ Quarto q2 aq̄ calefacta ſeipſā frigefacit. ⁊ ſemē ſeipm̄ alterat effectiue. Quinto pō appetitiua ⁊ cognoſcitiua mouent ſe ad actum ſaltem ptialr ꝯcurrēte obo vt alia cā ptiali. de qb⁹ oībus diſcur rere p ſingula eēt ꝓlirum nimis ⁊ ideo ſufficiat ſic ea b2e uiter tetigiſſe. p3 ergo ex oībus his ip2obatio p2ime opi. nec ei⁹ rōnes cogūt. ℭ Ad p2imā q̄ ſumit̄ de ſeptio phi. dicēdū q2 equocat de p2io. nā p2io duplr d̄r vt dictū ē ſe ptimo h⁹. vno mō diuidit̄ ꝯ partē. ⁊ iō vt ſic ineſt p2imo remouet̄ ab eo cui ieſt. ſi remouet̄ ab eo qd̄ eſt aliqd eius ⁊ ideo nihil ſic p2io mouet̄ ſi aliqua ei⁹ pars q̄ſcat. Alio mō d̄r p2io vt dicit p̄ciſa3 adequationem eſſe eo mō quo triangulus h3 tres p2io. qd̄ āt ſic ieſt p2imo alicui non re mouet̄ ab eo: ſi remoueret̄ ab eo qd̄ ē aliqd ei⁹. nā trian gulus nihil minus h3 tres. l3 ptes triāguli. puta vnus an gulus nō h̄eat tres. Eſt ergo ibi itentio philoſophi. q2 ni hil mouet ſeipꝫ p2io vtraq3 p̄mitate. q2 ſequeret̄ ꝯdictio . ſ. q2 quiſceret ad quietem ptis ⁊ nō q̄ſceret. nā quiſcēte pte nō pōt moueri p2io p2ima p2imitate. ⁊ tm̄ nō repugna ret ſibi moueri p2io ſcd̄a p2imitate. vt p3 ex dictis. ſ3 ex h̄ nihil mali ſeq̄t̄ ꝯ nos. q2 poterit aliquod moueri a ſe p2i mo ſcd̄a p2imitate vtputa quia h3 in ſe virtutem qua pōt ſe mouere effectiue ⁊ equoce. qd̄. n. ſic p2imo mouet̄ non o3 q2 quieſcat ad q̄tē partis q̄ eſt aliqd eius. ℭ Ad ſecun dum dicēdū q2 duplex ē actus. ſ. formalis ⁊ virtualis. exē plum p2imi. ignis eſt actu calidus formalr. exemplū ſcd̄i ſol eſt actu calidus non formaliter. ſ3 virtualiter. p3 quia ſol in virtute eſt calid⁹. iſti āt duplici actui rn̄det duplex potentia paſſiua. ſ. formalis ⁊ virtualis. ℭ Ad formā cu3 d2. ipoſſibile ē idem ſm̄ idē ſimul eē in pō: ⁊ i actu. ꝯcedo iſtam accipiēdo actū ⁊ potētiā vniformiter: ſi formaliter formaliter. ſi virtualr virtualr. tūc mioꝛ eſt falſa in ꝓpoſi to nam qn̄ aliqd mouet ſe cū ſit actio equoca nō vniuoca nō pōt dici q2 ſit actu formali: ſed ē i actu v̄tuali. ⁊ i potē tia formali. ⁊ illa non repugnat. bene āt reputo ipoſſibile idem eſſe i actu ⁊ i potentia vniformiter accipiendo ℭ Ad cōfirmationem dicēdū p idē. nam cum agens ⁊ patiens dicantur eē ꝯ̄ria: itelligendum eſt de agente vniuoco: ſic enī agens ⁊ patiēs habēt formas cōtrarias formaliter. ⁊

tūc nihil ꝯ nos. ℭ Ad tertiū dicēduꝫ ꝙ non ē icōueniens relationes reales oppoſitas fundari in eodem fundamento non ſimplr̄ ſꝫ aliqualiter illimitato. vbi notandū ꝙ q̄dam ſunt relationes reales oppoſite que ſunt incōpoſſibiles in eadē nā ⁊ ſuppoſito vt ſunt relatiōes cāe ⁊ cāti. huius ratio ē. qꝛ cātū depēdet realiter a cā. idē āt nō pōt eſſentialiter depēdere a ſeipſo. Quedam ſunt relationes reales oppoſite que ſunt incompoſſibiles in eodē ſuppoſito non tn̄ in eadē nā illimitata vt ſunt relationes ꝓducētis ⁊ ꝓducti. patet in diuinis. ratio huius cōpoſſibilitatis eſt quia ꝓducens eſt prius origine q̄ꝫ ꝓductum. idem āt ſuppoſitū nō pōt eſſe prius origine ſeipſo. Quedā ſūt relationes oppoſite reales que neutro mō ſunt icompoſſibiles. vt ſunt relationes mouentis ⁊ mobilis. cui⁹ rō ē. qꝛ omnis incōpoſſibilitas relationū realiū reduceda eſt ad aliq̄ꝫ priorē. ⁊ vbi iſta prior non inuenitur ibi nec illa poſterior cōcludit̄. nūc incōpoſſibilitas in illis duobus mēbris reducit̄ ad ordinē ſeu dependētiā eſſentialē vel originis. ſed in illo tertio mō reducit̄ depēdentia talium relatiuoꝝ ad depēdentiā accidentalē. nō eſt āt icōueniēs idē ſuppoſitū depēdere a ſe accn̄talr̄. ℭ Ad formā dicendum ꝙ fundamētū relationū mouentis ⁊ mobilis quando aliquid mouet ſe lꝫ nō ſit ſimpliciter illimitatum: eſt tamen aliqualiter illimitatum quatenus idem habet rationem mouentis ⁊ mobilis aliter ⁊ aliter.

Ad primum in oppoſitū dicēdū ꝙ ille auctoritates ſoluunt ſeipſas: nā i prima addit̄ inquātum ſimul natuꝫ ē. ⁊ in ſcd̄a inquātū aliud. lꝫ. n. idē moueat ſe tn̄ ſm̄ aliā ⁊ aliā rōneꝫ mouet ſe ⁊ mouet̄. vt pꝫ ex dictis. ℭ Ad rationem q̄ addit̄ nego ꝯñam. Ad ꝓbationē dicenduꝫ ꝙ actiuo ⁊ paſſiuo approximatis nō ſemꝑ ſeq̄t̄ actio qd̄ pōt contingere ex q̄nq̄ꝫ cauſis. prima ꝙ dato termino agens non agit. exēpluꝫ. graue q̄ñ eſt in termino non pōt ſe mouere. ſecūdo q̄nq̄ꝫ etiā nō dato termīo pōt impediri ne agat pp̄ virtutē ꝯriā fortiorē. exēplū. aq̄ buliens ꝓñte igne nō calefaciēte nō frigefacit ſeipſā. tertio ſi non eſt totalis cā actiua ſꝫ aliud cum ipſo ſi illud aliud non adſit non agit. exēpluꝫ. tenēdo ꝙ in potētijs cognitiuis obm̄ agat cuꝫ potentia nō poterit potētia agere ſine obo. quarto ſi aliq̄ actio nālr̄ preſupponat̄ ſue actiōi. qꝛ illa nō poſita nō aget. exemplum. nihil itelligēs nihil vult: ex eo ꝙ act⁹ volūtatis pſuppon̄ nālr̄ actū itellectus. quīto ſi ſit agens liber cū ex ſe pōt nō agere. exēpluꝫ. itellectu oñdēte aliqd: volūtas pōt illud nō velle pp̄ ſui libertatem. dato ergo ꝙ idē agat vel moueat ſeipm: non ſeq̄t̄ ꝙ ſemper agat. qꝛ pōt ipediri aliquo dictorum modorum.

ℭ Palā qꝛ ⁊ potētiarū alie erūt irrōnabiles: alie cū rōne: quapropter oēs artes ⁊ ſcie factiue potētie ſūt pricipia nāq̄ꝫ pmutatiua i alio: aut iquantū aliud: ⁊ que qdē cū rōne oēs ꝯriorū ſūt: eedeꝫ: ⁊ q̄ irrōnabiles vna vni⁹: vt calidū calefaciēdi ſolū. Textu cōmenti tertij. Iſte textu cōmēti. x. Tales qdē potētias necce quādo vt poſſūt actiuūꝫ ⁊ paſſiuū appropiquat. hoc qdē facere: illud vo pati: illas vo nō neceſſe. hec qdē. n. oēs vna vnius factiua: ille aūt contrariorum. ⁊c.

Q ō. ij.

Queritur Utrꝫ dr̄ia quā aſſignat pħs inter potentias rōnales ⁊ irrōnales ſit conueniens. ſ. ꝙ ille ſint oppoſitoꝝ. ille vo vnius oppoſiti tm̄: vr̄ ꝙ nō. ⁊ p̄io de rōnalibus. qꝛ ſi ſic. ergo laiq̄ꝫ pōt ſimul agere oppoſita. ꝯñs eſt falſū vt dꝫ h̄ in lr̄a. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñe qꝛ hn̄s potētiaꝫ pōt illud cuius eſt illa pō. ergo hn̄s potentiā ad oppoſita pōt ſimul ad oppoſita. ℭ Pꝛeterea ſcd̄o. nulla ē pō q̄ nō pōt i aliqd. ſꝫ pō rōnalis cū nō poſſit ſil'i oppoſita nō vr̄ poſſe in aliqd niſi determinetur vt dicitur hic in lr̄a. determinata aūt nō vr̄ eſſe niſi vni⁹ oppoſiti. ℭ Scd̄o ꝯ aliud mēbꝝ arguit̄. ſ. de potētijs irrōnalibus. p̄io ſic. potētia ſolis ē: irrationalis. pꝫ. ſꝫ pō ſolis ē oppoſitoꝝ. ergo potētia irrōnalis eſt oppoſitoꝝ nō vnius tm̄. ꝓbatio minoris. qꝛ ſol pōt i oppoſitos effect⁹. diſſoluit enim glaciem ⁊ indurat lutum. ℭ Confirmatur quia inferius in hoc nono dicitur ꝙ omnis potentia cōtradictionis ē: ⁊ declarat hoc pħs etiā in actiuis. ℭ Preterea. ſꝫ Ariſt. potentia irrationalis ponit̄ eē oppoſitoꝝ. frigus. n. nō tm̄ infrigidat. ſed etiā eſt cauſa ꝑ accn̄s caloris. vt dicitur quarto phiſi. ſimiliter proijciens pilam ad parietem eſt cā reſilitionis: videtur ergo ꝙ dicta differētia non ſit conueniens. ℭ Contra pħs hic in littera.

Rn̄deo tenendo cum pħo dr̄iaꝫ eſſe bene aſſignatā. In iſta q̄ōne ſic ꝓcedit̄. qꝛ primo quō ſit intelligenda hec differentia exponet̄. ſecundo de cā hui⁹ dr̄ie inq̄retur. ℭ Quantum ad primū dico tria. primuꝫ dcm̄ eſt ꝙ iſta dr̄ia intelligenda eſt de potentijs actiuis tm̄. vt ſit ſenſus: ꝙ pō actiua irrationalis cuicunq̄ꝫ comparet̄ ſiue actioni quā elicit ſiue termino quem ꝓducit. ſic eſt illius ꝙ manente eadem natura ipſa non poteſt eſſe actiua alterius q̄ꝫ eius cuius ex ſe poteſt. frigiditas. n. manens frigiditas non poteſt eſſe productiua caloris nec elicitiua calefactionis ſi tn̄ eſt de ſe actiua nā quicquid circa ipſam frigiditatem fieret: lꝫ illud poſſit aliquid facere ad eſſe caloris: nunq̄ꝫ tn̄ frigiditas faceret ad hoc. Similiter potentia rōnalis ſic eſt actiua oppoſitoꝝ: ſiue ſint ꝯria ſiue contradictoria: ꝙ manens natura vna quantum eſt de ſe: eſt ſufficiens productiuum oppoſitorum productorū: ſi eſt oppoſitorum productorum: ⁊ ſufficiens elicitiuum oppoſitarum actionum: ſi eſt oppoſitarum actionum. ℭ Secundum dictum eſt in quod illa differentia eſt ſic intelligenda vt patet ex primo dicto. ꝙ potentia rationalis ſit oppoſitarum actionum ſiue actionis ⁊ negationis ei⁹ ſcilicet ꝙ poſſit agere ⁊ nō agere. Si autē actio accipiat̄ etiam pro re acta vel producta: tunc ſicut eſt oppoſitorū actorum ſic eſt oppoſitarum actionum. primo tamen mō intelligenda eſt h̄: vt ſcilicet eſt actionis ⁊ negationis: vt patebit in ſequenti articulo. ℭ Tertium dictum eſt. ꝙ potentia actiua accipienda eſt non pro reſpectu potentie que eſt ad oppoſitos effectus ſed pro fundamēto reſpectus quod ē pricipium actionis.

Quantum ad ſecundum ſuppoſita illa cauſa que videtur pħi poſita ſuperius in ſecunda le. huius noni. Ad maiorem adhuc euidentiam primo videnduꝫ ē de differentia in ſe. ſecundo de intentione pħi circa ipſaꝫ. ℭ De primo ſciendum eſt ꝙ prima diſtinctio potētie actiue eſt ſm̄ diuerſum modum eliciendi operationem: ꝙ enim potentia agat circa hoc obiectum vel circa illud lꝫ aliquo modo diſtinguat ⁊ oſtendat diſtinctionem potentiarū. non tn̄ ita imediate. non. n. potentia cōparatur ad obiectū circa qd̄ opat̄ niſi mediāte opatione quā elicit h̄ vel illo modo. Iſte autem modus eliciendi ꝓpriaꝫ operationem non poteſt eſſe in genere niſi duplex. nam potentia actiua aut eſt de ſe determinata ad agendum. ita ꝙ quantuꝫ eſt ex ſe non poteſt non agere quando nō ipeditur ab extrinſeco. aut non eſt ex ſe determiāta. ſed poteſt agere hūc actuꝫ vel oppoſituꝫ. poteſt etiam agere vel nō agere. prima potentia dicitur communiter natura. ſecūda vo dicitur voluntas. vnde prima diuiſio principioruꝫ actiuorum eſt in naturam ⁊ voluntatem ſeu propoſitum. ſicut patet ex ſecundo phiſicorum. vbi philoſophus ponit duas cauſas mouentes per accidens ſcilicet caſum iuxta nām. ⁊ fortunam iuxta propoſitum ⁊ voluntatem. Si ergo q̄rat̄ cauſa huius dr̄ie quare. ſ. nā ē vnius tm̄ determiāte. i. cuiuſcūq̄ꝫ vel quorūcūq̄ꝫ ē determinate ē ex ſe illius vel illoꝝ: volūtas ē oppoſitoꝝ. i. ex ſe indeterminate eſt huius actionis vel oppoſite aut actionis vel non actionis pro

nis: ꝑ q̄ꝫto pōt agere vel nō agere. Dicēdū q̄ hu᷑ nulla
eſt cā. ſic. n. effect᷒ imediat᷒ ad cām cōpaᷓ ex ſe ⁊ p° ſine cā
media. alioqn irēt in infinitū. ita cā actiua vı̄ imediate ſe
hr̄e q̄ꝫtū ad ſuā actionē inq̄ꝫtū ipm̄ eliċ. nec eſt dare aliq̄ꝫ
cām q̄re ſic eliċ niſi q2 eſt talis cā. ſꝫ h̄ ē illud cui᷒ cā q̄reba
tur. Sic ḡ calidū calefacit q2 calidū: nec iſta ꝓpō. calidū
calefaċ. ē mediata: ſꝫ eſt imediata i 2° vl' 4° .p ſe. ſic ⁊ hec
calidū ex ſe determiate calefacit. Silr: iſta volūtas vult ⁊
volūtas nō vult ideterminate determiatiōe ex ſe vel itra ſe.
¶ Sꝫ h̄ ē vnū dubiū. quō volūtas reduciᷓ ad actū ſi ē in
determinata ex ſe ad agēdū ⁊ nō agēdū. ¶ Rn̄o. duplex ē
ideterminatio. vna ē q̄ eſt ex iſufficiētia: que eſt ex pōlitate ⁊
defectu actualitatis ſic mā nō hn̄s formā eſt idetermina-
ta ad actū forme. Alia ē idetermiatio ſupabūdātis ſuffi-
cientie que ē ex illimitatiōe actualitatis vel ſimplr vl' quo
dāmō p° mō idetermiatū nō reduciᷓ ad actū niſi pri᷒ de-
termicᷓ p formā ab alio. 2° ideterminatū pōt ſe determi
nare. ſi. n. h̄ poſſet hn̄do actū limitatū multo magis ſi hꝫ
illimitatū. q2 tūc nō caret aliq̄ qd̄ fuit ſimplr pricipiū agē
di. alioqn deus q̄ ē ſūme idetermiat᷒ ad q̄ꝫcūq̄ꝫ actionē in
determiatiōe illimitatiōis: nō poſſꝫ aliq̄d agere. qd̄ ē fal-
ſum. ideterminatio āt que poniᷓ in volūtate nec eſt mālis
nec impfectionis inq̄ꝫtuꝫ ipſa eſt actiua. ſed eſt excellētis
pfectionis ⁊ po'. aliq̄lr illimitate nō alligate ad determia
tum actū: ⁊ iō pōt ſeipſā determinare. ¶ De 2° vı̄ dubiuꝫ
quō ea que dicta ſunt faciāt ad itētionē ph̄i. nā ipe nō po-
nit dictā dr̄iaꝫ iter nām ⁊ volūtatē: ſꝫ iter pōꝫ rōnalē ⁊ ir-
rōnalē ꝑ rōnalē itelligēs ſolū itellectū vel ſciaꝫ. pꝫ in lr̄a.
¶ Rn̄o. itellc̄s ⁊ volūtas pn̄t cōpari ad act᷒ ꝓprios quos
eliciūt. vel ad act᷒ aliarū pōꝝ iferiorꝝ in qb᷒ hn̄t aliq̄ꝫ cāli
tatē. puta itellect᷒ oñdēdo ⁊ dirigēdo. volūtas vō in volē
do ⁊ iperādo. ⁊ pꝫ q̄ p° ꝯpatio ē ēēntialior. p° mō itellect᷒
cadit ſub nā. ē. n. de ſe determiat᷒ ad itelligēdū. ⁊ nō hꝫ in
ptāte ſua itelligere ⁊ nō itelligere: aſſentire ⁊ non aſſentire
ꝓpoſito obo. volūtas āt oppoſito mō ſe hꝫ ad ꝓpriū actū
eliciēdū ⁊ nō eliciēdū: ⁊ pp h̄ in diuinis ponunᷓ duę ꝓdu
ctiones. vna p modū nāe cui᷒ pricipiū ē itellect᷒. ita q̄ itel
lect᷒ eſt idē pricipiū cū nā. alia poniᷓ p moduꝫ volūtatis.
loquēdo ergo ſic itellect᷒ cadit ſub potentia irrōnali. nihil
n. formalr eſt liberꝝ niſi volūtas. ſm̄ hāc primā ꝯpationē
nō loqᷓ ph̄us hic de intellectu. ¶ Scd̄a vō cōpatio vı̄ q̄ſi
accn̄talis: q2 ille potētie nō cōparanᷓ ad act᷒ aliaꝝ poten
tiaꝝ niſi mediātib᷒ actib᷒ ꝓprijs vt vı̄. q2 ꝓprij illis alijs
ſunt priores: ⁊ h̄ mō nunq̄ꝫ intellect᷒ eſt principiū alicui᷒
opatiōis exterioris ſine volūtate ꝯcurrente ⁊ determināte
intellectū: ⁊ h̄ mō loqᷓ hic ph̄s de itellectu ⁊ alibi frequē
ter. vn̄ de volūtate nunq̄ꝫ vel paꝝ loqᷓ ph̄s vt diſtinguiᷓ
ab intellectu practico q̄ eſt principiū opationis exterioris
dirigēdo potētias exequētes vbi ſemp ꝯcurrit voluntas
imperās execūtionē opis. vn̄ ph̄s aliqn̄ diſtinguit nām ꝯ
artē ⁊ ꝯ intellectū. aliqn̄ ꝯ ꝓpoſitū ſeu volūtatē. p qd̄ pꝫ q̄
p oīa illa intelligit vnuꝫ principium in artificialib᷒. nā ad
opus artis ꝯcurrūt illa tria itegrātia vnū principiū pfcm̄
artificialiū. Ex q̄ pꝫ q̄ potētia rōnalis duplr pōt ſumi. ſ.
incōplete ⁊ cōplete. incōpleta qdē potētia rōnalis ē intel-
lectus vel ars vt p̄cedunt volūtatē: ⁊ de tali videᷓ hic loq
ph̄s cuꝫ dicit. q̄ oꝫ illā determinari p voluntatē vel ꝓhe-
reſim. voluntas āt determinatiua itellectus eſt potētia rō
nalis cōpleta vel ſaltē ꝯcurrit ad cōpletā. ⁊ ſic veꝝ eſt potē
tiā rōnalē eſſe oppoſitoꝝ mō p̄erpoſito. qn̄ ḡ ph̄s hic alle
gaᷓ in textu. pꝫ q̄ loqᷓ de potētia rōnali incōpleta. ¶ Ad
primuꝫ in oppoſitū nego ꝯn̄aꝫ. potētia. n. rōnalis put dı̄
eſſe voluntas eſt ꝯrioꝝ nō ſil' faciēdoꝝ: ſꝫ pōt ſe determi-
nare ad alterutrū. ¶ Ad ꝓbationē dicēdū ſic Ari. rn̄det in
lr̄a q̄ hn̄s potētiā rōnalē nō hꝫ potētiā faciendi oppoſita
ſil'. ¶ Cōtra i illo nūc i quo eſt vnū oppoſitoꝝ: quero aut
eſt pō ad alterū oppoſitoꝝ: aut nō. ſi ſic. hı̄ ꝓpoſituꝫ vt vı̄
q2 pōt oppoſita ſil'. ſi nō. ḡ potētia illa in h̄ nūc nō eſt niſi
vnius oppoſiti. ¶ Rn̄deo q̄ in eodē nūc pōt agere ad op
poſituꝫ nō in ſenſu ꝯpōnis ſꝫ in ſenſu diuiſionis. q2 ſic ꝯti
genter ſe habet ad vnum. ita ad reliquum. ſicut in eodem
nūc quo ſortes ſedet pōt non ſedere in ſenſu diuiſionis. nā
contingenter ſedet. ⁊ ideo non ſequitur q̄ poſſit in oppo-
ſita ſimul. ¶ Ad ſecundum dicendum q̄ ſi arguitur de vo
luntate illa poteſt in actum nulla determinatione in illa
precedente actum. ita q̄ prima determinatio ⁊ tempore ⁊
natura eſt in poſitione actus. Cum dicitur q̄ nihil poteſt
niſi prius determinetur. falſum eſt de voluntate. ſi autem
arguitur de intellectu cognoſcente oppoſita qui eſt poten
tia rationalis incōpleta: tunc eſt verum q̄ reſpectu extri-
ſeci non poteſt aliquid niſi determinetur aliunde: q2 illo-
rum ex ſe eſt per modum nature non potens ſed ad alteꝝ
determinare: vel ergo ambo aget vel nihil: ſed ſi de intel
lectu concludatur q̄ non eſt ſufficiens potētia rationalis
conceditur ſm̄ predicta: immo ſi per impoſſibile ſolus in
tellectus eſſet cum virtutibus inferioribus ſine volūtate
nihil poſſet fieri: niſi determinato modo nature: q2 nulla
eſſet potentia ſufficiens ad faciendum alterum oppoſito-
rum. ¶ Ad aliud argumentum de ſole. iam ſuperius dcm̄
eſt q̄ forma ſolis ⁊ quecūq̄ꝫ forma naturalis ſi eſt illimi-
tata ⁊ principium oppoſitorum in diuerſis materijs: ſic
eſt illorum determinate: ſicut illa forma que eſt vnius eſt
illius determinate. nam non eſt in poteſtate ſua alterutrū
illorum agere preſente paſſo receptiuo forme huius ⁊ illi
us. ſicut nec ſi eſſet vnius tm̄. vnde ſol preſente paſſiuo liq̄
factibili ſic liquefacit q̄ non poteſt non liquefacere. ſimi-
liter eſt preſente paſſiuo conſtringibili. potentia autem ra
tionalis: puta voluntas agens ſiue circa hoc oppoſitum
in quod poteſt ſiue circa illud non eſt principiuꝫ determi
natum ad vnum: ſed indifferenter eſt determinatiuum ſui
ad alterutꝝ. ēt ita q̄ circa qd̄libet poteſt agere ⁊ n̄ agere.
¶ Ad confirmationem ſicut dicetur inferius omnes potē
tie paſſiue ſunt ex ſe cōtradictionis. actiue vō ſicut ibidem
dicit ph̄s non ex ſe: ſed quaſi per accidens ⁊ aliūde quate
nus paſſiuū poteſt adeſſe vel non adeſſe: ſed hoc accidit
potentie actiue. nam ſi ſit irrationalis neceſſario agit pre
ſente paſſo ⁊ remoto omni impedimento non ſit potentia
rationalis. ¶ Ad vltimum patet ex primo articulo q̄ fri-
gus nunq̄ꝫ facit adeſſe caloris per ſe. facit tamen aliquid
quo facto aliquid aliud poteſt magis calefacere. puta q2
conſtringit poros ne calor interior diffundaᷓ ⁊ exalet. ⁊
ita calor vnius magis calefacit. frigus autem nunq̄ꝫ ca-
lefacit directe. De proiectione pile dicendum q̄ mouens
violenter aliquid ad vbi. mouet ad omne vbi poſſibile ac
quiri per illum motum ⁊ ſi indirectum pōt. ſic mouetur ſi
non redit: ⁊ hoc donec factus fuerit motus ꝓportionabi
lis potentie mouentis. hoc autem nullā talem indifferen
tiam ponit vel contingentia: qualis eſt in potentia ratio-
nali: patet ex dictis.

¶ Omni itaq̄ꝫ tali prior eſt actus ratione ⁊ ſuba.
Textu cō. xiij. Lō. iij.

Queritur Utrum veruꝫ ſit q̄ actus ſit
prior potentia ſm̄ rationem
videtur q̄ non reducendo rationeꝫ ph̄i
nam illud videtur prius aliquo diffini
tione per quod aliud habet diffiniri: ſꝫ
non ſolum potentia diffinitur p actum
ſed actus p potentiam. ergo ⁊c. ꝓbatio
minoris. nā actus ⁊ potentia referunᷓ. oꝫ ēt in relatiuis i
vtrorūq̄ꝫ rōnib᷒ vtriſq̄ꝫ vti ſm̄ porphiriū. ¶ Cōtra. phi-
loſophus hic in littera. Tex. cō. 13. ¶ Dicendū q̄ ſicut pꝫ
ex. 5. huius relatiue oppoſita pn̄t duplr intelligi. ſ. vl' mu
tuo: vel non mutuo. illa quidem mutuo referunᷓ quoruꝫ
vtrunq̄ꝫ hꝫ habitudinē p ſe ad alteꝝ nō mutuo referūtur
illa quoꝝ vnū p ſe hꝫ habitudinē ad alteꝝ ⁊ nō ecōuerſo.
¶ Ad ꝓpoſitū dico q̄ act᷒ ⁊ pō nō opponunᷓ relatiue p°
modo. nam cum talia ſint ſimul natura ⁊ diffinitione ſe-
queretur q̄ actus non eſſet prior ratione q̄ꝫ potentia. nec
ratio potentie ſumeretur ab actu magis q̄ꝫ econuerſo. qd̄
ē ꝯ phꝫ in lr̄a. opponūᷓ aūt 2° mō. Nā potētia dı̄ᷓ ordi-

ne ad actū: ⁊ ille ordo eēntialr ē reſpect⁹ ad actū. ⁊ nō ecō uerſo: q2 rō act⁹ eſt abſoluta: qlr aūt poſſet eē p ſe relatio ad aliqd abſolutū: p3. 5°. hui⁹ ca° d ad aliqd: de ſcia q̄ eēn tialr referſ ad ſcibile ⁊ ñ ecōuerſo. nā nō idē ē referri ⁊ re latiōe3 terminare. imo vbi ɔcurrūt in eodē videnſ p accñs ɔiūcta ſicut forſan eſt in relatōib⁹ mutuis. B z°. mō pōt di ci creaturā referri ad deū ſine oī correlatiōe in deo. vñ po tentia ⁊ actus deus ⁊ creatura ⁊ oia ſilia videnſ ptīere ad tertiū modū relatiuoꝝ. q2 igitur pō eēntialr ad actū depē det ⁊ nō ecōuerſo. iō h3 diffiniri p actū ⁊ nō ecōuerſo. ⁊ p ɔñs vt dicit pħs act⁹ eſt prior potētia rōne ⁊ nō ecōuerſo. ℂ Ad argumētū in oppoſitū dicēdū q2 minor eſt negāda. ad pbatiōnē dico q2 porphirius loqſ de relatiuis q̄ mu tuo referunſ cuiuſmodi nō ſunt actus ⁊ potentia.

ℂ Quoꝝcūq3 igiſ aliqd alteꝝ ē qd fit pter vſu3. hoꝝ act⁹ i facto ē vt edificatio in edificato ⁊ cōte rtio in cōterto. ſilr aūt ⁊ in aliis: ⁊ totalr motus in eo qd moueſ ⁊c. Ter. cō. xvj. Qō. iiij.

Ultrū actio ſit in paſſo ſicut i ſubo vī q2 ſic p pħm in lra. Queritur Ter. cō. 16. q dicit q2 edificatio ē i edifi cato. ⁊ ɔtertio in ɔterto. B idē dic erpſ ſe in 3°. phi. ℂ Cōtra. paſſio ē in paſſo. g° actio eſt in agēte. ⁊ p ɔñs nō in paſſo ɔñtia p3 a ſili: q2 forma vī eſſe in eo qd denominat. actio aūt nō denominat paſſum: ſed agens.

Reſpondeo In iſta qōne prio pmittā duplicē diſtictio nē. ſcdo oñdā triplicē ɔclōne3. ℂ Quan tum ad primū ſuppōnēdo diſtictionē de actiōe quā ponit pħs de traſeūte ⁊ imanēte. Sit iſta pria diſtictio. q2 actio q̄tū ad pħs ſpectat tripl'r dī. vno mō pro reſpectu trans mutātis ad traſmutatū iuxta illā deſcriptionē libri ſer pri cipioꝝ. actio eſt ſm quā i id qd ſubijciſ agere dicimur. ⁊ hec eſt actio pductiua de gñe actiōis que eſt pdicamētū p ſe: q̄ formalr eſt forma reſpectiua fūdata ſup pricipiū qd eſt potētia actiua. vñ pħs 5° metha. ⁊ ēt. 9. deſcribit potē tiā actiuā: q2 eſt pricipiū traſmutatiōis in alio in q̄tū ali ud: p qd dat itelligere q2 actio p quā potētia actiua agit eſt reſpectus traſmutātis ad traſmutatū. alio mō dī actio de opatiōe imanēte. put viſio ⁊ itellectio ⁊ volitio dicitur actio: vt fuit iā dictū. ⁊ actio iſto mō ſūpta eſt forma abſo luta ⁊ acta ſeu pducta p actionē prio mō dictā. vñ in itel lectu ⁊ ſilr volūtate diſtiguiſ duplex actio. vna pductiua ⁊ de genere actionis: que in itellectu vocaſ dicere: ⁊ in vo luntate vocaſ ſpirare: alia acta ſeu pducta q̄ ē forma ab ſoluta: q̄ i itellectu vocaſ itellectio. i volūtate vō vocaſ vo litio ſeu amor. ℂ Alio mō ſumiſ actio p opatiōe traſeūte q̄ qñq3 ēt eſt forma abſoluta ⁊ acta ⁊ pducta p motum ⁊ actū de gñe actionis: puta q̄titas aut q̄litas aut vbi. licz vbi ſit forma reſpectiua. ℂ z° diſtictio ſit iſta: q2 reſpect⁹ ē duplex in gñe. vn⁹ intriſec⁹ adueniēs: ali⁹ extriſec⁹ adue niēs. voco reſpcm itriſecū adueniētē illū q neceſſario ſeqſ ſuū fundamētū poſito termino: ⁊ tal' reſpect⁹ ē de gñe rela tiōis. voco aūt reſpectū extriſecū adueniētē. q nō ɔſequiſ neceſſio extrema ābo ſil' poſita in actu ⁊ ſub h mēbro cadūt illa ſer pricipia de qbus agit ille auctor. p3. n. de actiōe ⁊ paſſiōe: q2 poſſibile ē actiuū ⁊ paſſiuū eē: ⁊ ēt approrima ta: ⁊ tñ nō hēe iſtū reſpcm. ſ. q2 agēs ſit illud a q̄ traſmuta tur: nec paſſū ſit illō qd ab ipo tranſmutaſ: puta ſi ſit ali qd impediēs: ⁊ p tāto illa ſer pricipia nō ſūt ſpēs relatio nis: q2 relatio dicit reſpcm intriſecus adueniētē. illa vō dicūt reſpectus extrinſecus aduenientes.

Quantū ad ſcdm ſit iſta prima ɔclō: actio accepta prio mō q̄ ē reſpect⁹ de gñe actiōis ē i agēte ſubiue nō in paſſo: hāc oñdo ſic: in eodē ē reſpectus in q̄ ē fūda mētū: B appet er rōne fundamēti: nec oppoſitū ē itelligi le: ſed potētia actiua q̄ ē fūdamētū hui⁹ reſpect⁹: ⁊ actio nis ē in agēte: ſic euidēs ē. ergo talis actio ⁊ reſpect⁹ eſt in agēte nō alr q̄3 ſubiue. p3. ℂ P̄. in quocūq3 ē forma aliq̄ formalr: illud eſt ſimplr tale p iſtā formā. ipoſſibile. n. eſt effcm formalē ſepari a forma: ⁊ q2 forma ſit in aliq̄ forma liter: ⁊ q2 nō ɔſtituat ipm iformatū ſm ipam: ergo ſi actio eſt formalr in paſſo ſeqſ q2 paſſu3 erit formalr agens: qd oīno eſt er rōne: ergo erit in agēte. ℂ P̄. ipoſſibile ē reſpe ctus oppoſitos eē ſil' necio in eodē: ſ3 paſſio vel reſpectus paſſionis vlr ē in paſſo. ergo nō necio erit i eodē reſpect⁹ oppoſit⁹ q̄ ē actio. ℂ Sic ergo itelligo ɔcluſionē: q2 actio eſt reſpect⁹ extrinſecus adueniēs in agente vt in ſuppoſito vel ſubo. in forma aūt q2 potētia actiua vt in fundamē to primo. ſilr paſſio dicit reſpcm oppoſitū corrñdente iſti q̄ eſt in paſſo vt in ſuppoſito ⁊ ſubo: in potētia paſſiua vt in fundamēto. ℂ z° ɔclō ſit iſta: actio accepta z° mō q̄ ē opatio ⁊ forma imanēs abſoluta ē in agente vt in ſubo. B appet p pħm hic q dicit q2 viſio eſt in vidēte: ⁊ ſpeculatio in ſpeculāte. ℂ P̄. per rōnē. oīs pfectio pducta p actionē de gñe actiōis ē in pfectibili qd eſt in potētia ad ipſā: non n. eſt itelligibile q2 aliqd ſit in potētia ad aliquā forma3 q̄ nō ſit in ipo qñ ē pducta. ſ3 actio ſeu opatio z° mō dicta ē hmōi. ⁊ ipm agēs ſiue operās eſt pfectibile: qd eſt in potē tia ad ipſam: ergo qñ eſt pducta ē in agēte. mi. p3. q2 talis actio eſt pfectio agentis: puta viſio videntis ⁊ ſpeculatio ſpeculātis. ℂ Aduertēdū tñ q2 reſpectu talis opatiōis ip3 operās h3 rōnē agētis ⁊ paſſi. tñ ſm aliā ⁊ aliā rōnē. oſtē ſum. n. fuit ſupra in q̄dā qōne q2 qñ in agēte eſt aliq̄ for⁹ q̄ ē pricipiū actiōis equoce ⁊ cū B ē capar termi illi⁹ actio nis pōt ſeipſa3 mouere ad ipſa3 formā q̄ eſt nata termina re actionē talē: ⁊ pp B in itellectu diſtiguūt itellect⁹ agēs ⁊ poſſibilis vt p vnū ipa aia ſit pductiua itellectiōis ⁊ per aliud ſit receptiua eiuſdē. Silr in volūtate ⁊ i ſenſu pōt di ſtingui agēs ⁊ patiēs de quo als ⁊c. ℂ 3° ɔclō ſit iſta actio accepta 3° mō: q̄ ē opatio ⁊ forma trāſiēs abſoluta ſeu re ſpectiua ē in paſſo: vt in ſubo: B appet p rōnē factā ad ſe cūdā ɔcluſionē: nā tal' actio ſeu opatio ē ipſa forma acta ſeu pducta p motū ⁊ iō necio eſt in ipo paſſo ⁊ mobili qd moueſ ⁊ dū eſt fluēs eſt idē vt puto cū ipo motu: nā mo tus eſt forma fluēs. mot⁹ aūt i mobili er. 3. phi. Ter. cō. 18. ℂ Ad argumētū in oppoſitū dicēdū q2 pħs. 9. metha. ⁊. 3. phi. loqſ de actiōe ſm tertiā acceptionē q̄ eſt ipſa for ma acta ſeu pducta. ⁊ hoc facit pro tertia ɔclone. nō aūt loquiſ de actione p° mō que eſt predicamētū ⁊ formalr re ſpectus. talis aūt actio eſt in agente ſubiue. ℂ Et hec de nono methaphiſice.

ℂ Quare ſiqd ē i paſſiōib⁹: ⁊ in q̄litatib⁹: ⁊ i quā titatib⁹: ⁊ in motu numeris eꝛñtib⁹: ⁊ vno aliquo in oīb⁹ nūeris: q2 quarūdā: ⁊ ipm vnū aliqd vnū: ſed nō hoc ipſi⁹ ſuba: ⁊ in ſubſtātijs neceſſe eſt ſi militer ſe habere ⁊c. Ter. cō. ſeptimi. Qō. j.

Circa librū decimum methaphi ſice occurrit dubium. q̄ ſit ſuba illa vna q̄ eſt prima ⁊ menſura oium ſubaꝝ. Dicit a quoda3 erpoſitore ⁊ eſt ſnia cō. io. ɔmēto. vbi pħs di cit eē vnā primā ſuba3 q̄ ſit meſura aliaꝝ. ⁊ vlt ɔmē. q2 illa eſt de⁹: vel primus motor: ſed hec erpoſitio nulla eſt. Tū q2 nō vī hēe intētionem Ariſt. q̄ ſic p3 er littera querit an in ſubſtātijs ſit aliqd vnū qd eſt menſura alioꝝ ⁊ an B ſit i pm vnum. probat er intentione ɔ Platonem q2 nō ſit ipm vnum. ſed aliqd cui ɔuenit ipm vnū. ſicut eſt in oīb⁹ alijs generib⁹: ⁊ ɔcludit in fine quare ſi qd ē i paſ ſionibus ⁊ qualitatib⁹ ⁊ q̄titatib⁹ ⁊ ipm vnū aliqd vnum ſed non

ſed nō b ipſi⁹ ſuba: ⁊ in ſubſtātijs nece e ſit ſitr ſe hre. ſupra quā lrām ponit cōmētatoꝛ vba pallegata: ſ; ſi p̄mi⁹ motoꝛ ponat mēſura ipſius gñis ſube: b ipm vnū; ponerc̄ menſura: q: prim⁹ motoꝛ pp ſuā ſimplicitatem multo verius eēt b ipm vnū q̄ idea platonis. Tum q: ſi ſic: ergo ſicut in alijs gñibus primū ē aliqd illius gñis: ita prim⁹ motoꝛ eſſet aliqd de gñe ſube qd̄ eſt erroneū: q: deus nō cadit in gñe pp ſui īfinitatē;. qd g° ē mēſura p⁹ illi⁹ gñis: Rñdeo aliq̄ ſuba illi⁹ gñis p⁹ cui ꝯuenit vnitas ſit. a. non aūt pm⁹ motoꝛ: eſt mēſura itriſeca illi⁹ gñis ſic nec alioꝝ.

¶ Opponunt aūt vnū ⁊ multa ſm plures mōs quoꝝ vno vnū ⁊ multitudo: ⁊ indiuiſibile ⁊ diuiſibile: qd̄ quidem. n. diuiſum aut diuiſibile multitudo quedam dicit: indiuiſibile vo aut nō diuiſu; vnu;. Qm ergo quattuoꝛ modis oppōnes dr̄. ⁊ hoc ſm priuationē dicit alteꝝ. ꝯria vtiq; erunt ⁊ neq; contradictio: ⁊ neq; vt aliquid dicta ⁊c. Tex. cō. noni. Qō. ij.

Queritur Utrū vnū ⁊ multa opponātur vt ꝯtraria. ¶ Uidet q: ſi nam vnū ꝯrium nō cōſtituit aliud ꝯtrarium in eē: ſed vnū ꝯſtituit multa in eē: q: vnitas eſt ps ⁊ principiū multitudinis. ergo ⁊c. ¶ P. vnū ⁊ multa opponūtur relatiue: ergo nō ꝯrie. aūs p;: q: habent ſe ſicut menſura ⁊ menſuratū. conſequentia pbatur q: aliter fruſtra ponerentur quattuoꝛ ſpecies oppoſitiōis diſtincte. ſi vna coincideret cum alia. ¶ Contra. pbs hic in littera. Tex. cō. 9.

Reſpondeo ⁊ dico duo. Primū eſt: q: ꝯria differunt ſm formā ſub eodem gñe: vt dicet infra: ⁊ iō cum aliqua dicūtur eē ꝯria qōlibet eoꝝ ſīmedū eſt ſm q: h; formā;. ⁊ nō ſm q: eſt ps hñtis formā. ¶ Secūdū dem eſt. q: nō eſt incōueniēs aliqua eē oppoſita vno mō: puta. ſi ꝯſiderent ſm ſe vt hñt formas ſuas ꝑprias. ⁊ alio mō: nō eſſe oppoſita ſi ꝯſiderent vt alterū includit in altero: ⁊ eſt ps alterius. ſic. n. eſt ps hñtis formā. exemplū. corpus ſm ſe ⁊ vt eſt abſq; aīa ꝯſideraṫ vt hñs aliquā formā ꝑpriam. ⁊ b mō opponit aīali ſic īaīatū aīato. ſecūdū vo q: ꝯſideraṫ vt ps aīalis ⁊ infoꝛmatū aīa: ſic nō opponit aīali: ſed eſt eius māliꝰ ps. ¶ Silr eſt de duabus ſpēbus numeri. puta quaternario vel ternario. nā ꝯternarius ꝯſideratus ſm ſe ⁊ ſuam formā ꝑpriā eſt diuerſa ſpēs a quario. ſi vo ꝯſideret vt includit in quario ⁊ eſt ps ipſius. ſic nō diſtiguit ſpecie ab ipſo. ¶ Ad ꝑpoſitū dico ſilr q: ipm vnum in ſe acceptū vt hñs formā ſuam ꝑpriā opponit multitudini: q: nec vnū eſt multa: nec ecouerſo. opponunt autē nō alr q̄ ꝯrie: vt poſteſum fuit p diuiſionē. ſi vo vnū cōſideret vt qdā incōpletū: ⁊ vt includit in multitudine. ⁊ eſt ps ipſius. ſic nō opponit ſibi: ⁊ b mō ꝓcedit primum argumentum. ¶ Ad ſecūdū nego ꝯñā. Ad ꝓbationē dico q: nō eſt incōueniens diuerſas ſpēs oppōnis ꝯcurrere in eodē ſubiectiue. ꝗtenus idem diuerſimode ſumptū pōt diuerſis oppōnibus opponi. tñ ille diuerſe oppōnes erūt inter ſe formaliter diſtincte.

¶ Quare rati one prioꝛ multitudo indiuiſibili ꝓpter ſenſum ⁊c. Qō. iij.

Queritur vtꝝ pluralitas ſeu diuiſibile ſit prius īdiuiſibili ſ; rōnē;. ¶ Uidet q: nō. q: ſi ſic: ergo erit circulus in rōnibus. ꝯñs eſt falſum: q: tunc idē eſſet notius ⁊ ignotius ꝯ eodē. ergo ⁊ aňs. pbō ꝯñtie: q: indiuiſibile ⁊ vnum eſt de rō ne multitudinis. nā multitudo diffinit. q: eſt aggregatio vnitatum. ¶ Contra. pbs b in lra. Tex. cō. 9.

Rñdetur ⁊ dī ſatis bñ. q: nihil ꝓhibet aliqd ſm rōne; eſſe prius ⁊ poſterius ꝯ eodē. alr tñ ⁊ alr ꝯſideratū. multitudo igit pōt ꝯſiderari vel quantū ad illud qd̄ multitudo eſt. vel q̄tū ad ipſa; diuiſionē quā ꝯſeqt. rōne diuiſionis multitudo ē prioꝛ ſm rōnem q̄ vnū. na; vnū diffinit. qd̄ eſt illud qd̄ nō diuidit. ſcd̄o aūt illud q: multitudo eſt: ſic eſt poſterius ſm rōnē q̄ ipm vnū. nā multitudo diffinit. q: eſt aggregatio vnitatū. ¶ Aduertendū tñ q: vt dicebat. 5. hui⁹. diuiſio q̄ ꝓſupponit rōm ſeu diffinitiō vni⁹. qd̄ ꝯuertit cū ente. nō eſt diuiſio ꝯtinui q̄ ꝑintelligit vni qd̄ eſt pricipiū numeri: ſed eſt diuiſio qua; cāt ꝯdictio. ſ. q: b ens ⁊ illud ens dr̄ diuiſa. eo q: b ens nō eſt illud ens. eſt g° iſte oꝛdo ex nā rei q: in p° ſigno itelligit ipm ens ⁊ in 2° ipſa diuiſio: ⁊ in 3° ipſum vnū qd̄ ꝑuat diuiſiōe: ⁊ in 4° ipſa multitudo q̄ ex vnitatib⁹ aggregatur. l;. n. ea q̄ diuiſa ſūt multa ſint. nō tñ hñt rōnē multorum: niſi poſtq̄ iſti ⁊ illi attribuit q: ſit vnū. ¶ Ad argumentū in oppoſitū p; qd dicendū ſit ex ꝑdictis. ¶ Notādum tñ q: l; vnū ⁊ multa. diuiſibile ⁊ indiuiſibile vt ſic nō opponantur relatiue. tñ ſm q: hñt rōnem menſure ⁊ mēſurati: ⁊ vnum menſurat multa: ⁊ indiuiſibile diuiſibile. ſic vtiq; opponuntur relatiue.

¶ Si itaq; gñationes ipſi materie ex ꝯrijs ſunt: aut ex ſpē ⁊ ex ſpēi hitu: aut priuatiōe aliqua ſpēi ⁊ forme pala; q: ꝯrietas priuatio: ⁊ q̄dam vtiq; oīs. priuatio vo nō oīs forſan ꝯrietas ⁊c. Tex. cōmenti decimiſexti. Qō. iiij.

Queritur Utrū ſit poſſibilis trāſmutatio a priuatiōe in hītū. vr̄ q: nō. nā a priuatiōe in hitu nō eſt trāſitus vt dī in ꝑdicamētis. ¶ Cōfirmat. q: in oī trāſmutatiōe fit trāſitus a termio a q̄ ad terminū ad quē. ſed priuatio nō pōt eſſe terminus a quo reſpectu hitus. nā termin⁹ a quo ꝓcedit terminū ad quē: ſed priuatio nō ꝓcedit hitū: ſed ecōuerſo. g° nō poterit eſſe trāſmutatio a priuatiōe in hitū. ¶ Cōtra: pbs b in lra. Tex. cō. 16. q dicit q: mutatiōes ſunt nō ſolū a for° ſeu hitu for° ad priuationem. ſed ēt ecōuerſo a priuatiōe ſpēi ⁊ forme ad habitu;. ¶ Confirmatur. q: 5. phi. Tex. cō. 7. dī q: ē aliqua mutatio a nō ſubiecto in ſubiectum. i. a priuatiōe in habitu.

Reſpondeo ⁊ p° declarabo tres diſtinctiōes. 2° rñdebo ad qōnē. ¶ Quātū ad primū ſit iſta pri° diſtinctio: q: mot⁹ eſt dupler. qdā acqſitiu⁹: qdā depditiu⁹. dī mot⁹ acqſitiu⁹ ille p quē aliqd poſitiue acqrit. ⁊ ille largo mō dī gnātio: puta ſiue ſit ad ſubam: vt cum gnātur ignis: ſiue ad accñs vt cū gñat albū. ⁊ ſic d alijs. mot⁹ aūt depditiu⁹ dī ille p quē aliqd depdit ⁊ nihil acqrit poſitiue: vt mot⁹ q ē ab albo i nō albū: ⁊ ille mot⁹ largo mō dī corruptio ſiue ſit in ſuba ſiue in accñte. ē āt dr̄ia iter iſtos duos mot⁹ q̄tū ad termios. nā in motu acqſitiuo termin⁹ a q̄ ē ꝑuatio: ⁊ termin⁹ ad quē ē hit⁹. in motu āt de pditiuo ē ecōuerſo. p;. ⁊ iō q: mot⁹ denoiaṫ a termino ad quē. ille dī acqſitiu⁹. ille vo depditiu⁹. ¶ 2° diſtinctio ſit iſta. termi mot⁹ ſumūt dupl̄r: nā qdā ſūt pmi. qdā ꝯcomitātes prios. termi primi ſūt hit⁹ ⁊ priuatio. ⁊ d iſtis dī. 5. phi. Tex. cō. 6. q: ſūt incōpoſſes. termi aūt ꝯcomitātes dr̄ q annectunt iſti vt ſūt duo ꝯria albū ⁊ nigrū. na; nigredini eſt annexa priuatio albi ⁊ ecōuerſo. qñ g° aliqd ſubm fit de nigro albū: ſi illi mot⁹ ꝯſideret penes terminos primos. diceret eſſe a nō albo in albū ⁊ ecōuerſo a ñ nigro in nigꝝ. Si vo ꝯſiderent penes termios cōcomitātes: dicet eſſe a nigro in albū ⁊ ecōuerſo. ¶ 3° diſtinctio ſit iſta. priuatio eſt dupler. qdā q̄ h; īmediatum oꝛdinē ad ſubm nec reſpicit ſubm mediāte forma: exēplū. tenebra reſpicit medium iſto modo. qdam eſt priuatio que h; oꝛdinem ad ſubm nō tñ niſi mediante for° q̄tenꝰ ē q̄dam corruptio illius forme. exemplum. cecitas reſpicit oculū iſto modo. mediante viſu ⁊ mors corpus mediante vita. non

ſic eſt de priuatione primo. naȝ dato ꝙ aer nunꝗ̄ fuiſſet
luminoſus nihilominus eſſet tenebroſus.

Quantum ad ſecūdum dicēdū ꝙ loquēdo de priuatione p° mō ſicut eſt tranſitus vel motus ab habitu in priuatiōe: ſic pōt eſſe ecōuerſo. aer. n. de lucido fit
tenebroſus ⁊ lucidus de tenebroſo: ſicut mā trāſit de forma ignis ad priuationē ⁊ a priuatione ad formā ignis. vn̄
dato ꝙ nulla aliqn̄ fuiſſet forma in mā nihilominus mā
eſſet ſuſceptiua forme cuiuſcūqȝ: ⁊ priuata quacūqȝ: ⁊ ſilr
eſt de quacūqȝ forma q̄ pōt acqri ꝑ mutationē nālem. loquēdo aūt de priuatiōe ſecūdo mō. ſic nō eſt trāſitus a ꝓuatione in habitu: niſi forte ꝑ reſolutiōeȝ vſqȝ ad primam
mām vt dcm̄ eſt. 4. hui⁹. ¶ Ad argumētū in oppoſitū dicēdū: ꝙ phs loqˀ i ꝑdicamētis de ꝓuatiōe 2° mō. ¶ Ad
ꝯfirmatiōeȝ dicēdū ꝙ n̄ ſꝑ ꝓuationē ꝑcedit hit⁹. loquēdo
d̾ hitu q ꝑ motū acqrit. vn̄. 5° phi. Tex. cō. 54. ꝓbat phs
ꝙ qes eſt priuatio motus. nō illa q̄ eſt in termio ad queȝ
ſed q̄ eſt in terio a quo. claꝝ eſt ꝙ priuatio q̄ eſt in termino a quo ꝑcedit motū. ſi ergo illa ꝓpō ꝙ hitus ꝑcedit ꝓuationē hȝ veritatē. intelligēda eſt de priuatione ſecundo
mō. ¶ Alr dr̄. ꝙ priuatio eſt poſterior hitu ſm cognitionem. nam priuatio hȝ cognoſci ꝑ habitū. lȝ in eſſe qn̄qȝ ꝓuatio ꝑcedit habitū. ¶ Sed ꝯtra rōnem phi quā h̄ inducit in lr̄a arguit̄. nam vr̄ arguere in quattuor terminis: qꝛ
termini ex qbus arguit nō eodē mō ſumunt̄ in maiori ⁊
in minori: qꝛ in maiori ſumunt̄ termini ꝯcomitātes. i minori vō termini primi: vt pȝ. ¶ Rn̄deo ꝙ ꝯ̄ria nō ſūt termini motus: niſi inq̄ztū includūt habitū ⁊ priuationē. cū
ergo dr̄ in maiori. ꝙ ꝯtraria ſunt ex qbus accipiunt̄ vt includunt priuationē ⁊ habitū: ⁊ ſic hn̄t rōneȝ terminoꝝ. g°
vniformiter: nec arguit ex quattuor terminis.

¶ Qm̄ aūt ꝯ̄riorū contingit medium eſſe aliqd:
⁊ quorundā eſt neceſſe ex ꝯ̄rijs eſſe: oīa nanqȝ media in eodē ſunt gn̄e: ⁊ quoꝝ ſūt medio. media. n.
hec dicimus in q̄cūqȝ ꝑmutari prius eſt neceſſe
ꝙ ꝑmutant̄. Tex. cō. xxij. ¶ Item oīa vtiqȝ ex ꝯ̄rijs media erunt. Tex. cō. xxiij. ¶ Item qō qdeȝ
ergo media in eodem gn̄e oīa ⁊ itermedia cōtrariorum: ⁊ cōponunt̄ ex contrarijs omnia palam.
Tex. cō. xxiiij. Qō. v.

QUeritur Utrū media ꝯtrarioꝝ ſint vere ꝯpoſita ex termis. ¶ Videtur ꝙ ſic. ꝑ phm h̄ in lr̄a. Tex. cō. 23.
⁊ idem dicit i de ſenſu ⁊ ſenſato. cap° de
colore. ꝙ medij colores ſunt ꝯpoſiti ex
extremis. idē et̄ dr̄ ibidē de ſaporibus
⁊ odoribus medijs. ¶ Itē ꝑ rōnem. illud qō ꝑticipat aliqua ſm magis ⁊ minus eſt cōpoſitum
ex illis: ſed media ꝯtrarioꝝ ſūt hmōi reſpectu extremoruȝ
ergo media ꝯtrarioꝝ ſunt ꝯpoſita ex termis. ¶ Cōtra: qꝛ
auctor ſex principioꝝ dicit. ꝙ forma eſt ꝯpōni cōtingens
ſimplici ⁊ iuariabili eēntia ꝯſiſtēs. ſed media ꝯtrariorum
ſunt q̄dam forme. g° ſūt in eēntia ſimplici nō cōpoſita.

Reſpondeo ⁊ ꝑmittā p° aliquas diſtinctiones. 2° ꝯſidā aliquas ꝯclōnes. ¶ Quantuȝ ad primum ſit iſta prima diſtinctio. ꝙ ꝯpō eſt duplex. q̄dam totalis ⁊ eēntialr. quedā ꝑtial̄. Uoco ꝯpōnē totalē ⁊ eēntialem illā qua aliqd cōponit̄ ex aliqb⁹ eēntialr ⁊ totaliter.
¶ Sed voco ꝯpōnem ꝑtialē illā qua aliqd ꝯponit̄ q̄ztuȝ
ad ſui ꝑtem. ⁊ nō quātuȝ ad ſui totū. Exemplū primi. hō
ꝯponit̄ ex aīa ⁊ corpore. Exemplū ſecūdi. hō cōponit̄ ex
carnibus ⁊ oſſibus: manibus ⁊ pede. ⁊c. q̄ nō ꝯponūt niſi
ꝑtem hoīs. ſ. corpus. ¶ Secūda diſtinctio ſit iſta. ꝯpoſitio eſſentialis totalis eſt duplex. ſ. q̄dam ex ꝑtibus realit̄
diſtinctis vel eēntialr diſtinctis. quedā ex ꝑtib⁹ formalr
tm̄ diſtinctis. Exēpluȝ primi. ꝯpō ſubē ex mā ⁊ forma. puta hoīs ex aīa ⁊ forma ⁊ corpore. Exēplū ſecūdi. ꝓpō ſpēi
accn̄tis ex gn̄e ⁊ dr̄ia. ¶ Tertia diſtictio ſit iſta. ꝯpō ꝑtialis eſt duplex. quedā hōgenea: vt caro hoīs q̄ ꝯponit̄ ex
ꝑtibus q̄ et̄ ſunt carnes: quedā etherogenea. ⁊ h̄ ē duplex
vna ex ꝑtibus diſtinctis formaliter ⁊ ſitu. alia ex ꝑtibus
diſtinctis formaliter: ſed non ſitu. Exemplū primi: ꝯpoſitio manūs hoīs ex oſſibus neruis ⁊ carnibus. Similr cōpoſitio parietis que eſt ꝑs domus. ex cemēto ⁊ lapidibus
Exemplū ſecūdi. ꝯpō elementoꝝ in mixto. ſm opinioneȝ
que ponit miſcibilia manere in mixto. tunc. n. ipſa elemēta diſtinguūtur formalr. vt pȝ. non tn̄ ſitu: eo ꝙ quelibet
ꝑs mixti eſt mixta. p° de gn̄atione. Tex. cō. 86. ¶ His dictis: qꝛ ꝯpō opponit̄ ſimplicitati: ⁊ quot modis dr̄ vnuȝ
oppoſitoꝝ tot modis ⁊ reliquū. ex p° thopicoꝝ. iō pn̄t dari diſtinctiones de ſimplicitate correſpōdētes iſtis. ¶ Et
ſit iſta prima. ꝙ ſimplicitas eſt duplex quedā priuās ꝯpoſitionē totalem eſſentialē. quedaȝ priuās ꝯpōnem ꝑtialē:
q̄ pōt dici ſimplicitas ꝑtialis. Exemplū primi. aīa ſm ſe
ſumpta. Exemplū ſecūdi. ſpēs accn̄tis. puta albedo cui⁹
ꝑtes. ſ. genus ⁊ dr̄ia ſunt ſilr ſimplices. ſaltē dr̄ia qcqd ſit
de gn̄e. ¶ Secūda diſtinctio ſit iſta. ſimplicitas eſſentialis vel totalis eſt duplex. quedā priuās ꝯpōnem ex ꝑtib⁹
formalr diſtinctis. p° mō ſpēs accn̄tis eſt forma ſimplex
realr ⁊ eēntialit̄ diſtictis. quedā ſeruās ꝯpōnem ex ꝑtib⁹
2° mō. dr̄ia vltima ſpecifica q̄cunqȝ ſit: eſt forma ſimplex
iſto mō. cū hēat ꝯceptū ſimplr ſimplicē. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. ſimplicitas ꝑtialis eſt duplex. q̄dam q̄ priuat
ꝯpōnem ex ꝑtibus hōgeneis: vt eſt vnitas vel punctus. q̄dam q̄ priuat cōpoſitionē ex ꝑtibus etherogeneis tm̄. vt
ignis ⁊ alia elementa. ⁊ gn̄aliter qōlibet totum hōgeneū.
Ex ꝑdictis īfero correlariū. ꝙ idem pōt dici ſimplex ⁊ cōpoſitum ſm diuerſos modos. Exēplum. ignis ⁊ qōlibet
aliud elemētū eſt corp⁹ ſimplex ſimplicitate oppoſita mixtioni: ⁊ tm̄ eſt vere compoſitum ex mā ⁊ forma. vn̄ phs ſepe vocat elementa corpora ſimplicia.

Quantum ad ſecūdum ſit pri° concluſio iſta. forme medie cōtrarioꝝ non ſunt cōpoſite compoſitione eſſentiali totali que eſt ex partibus realr ⁊ eēntialr diſtinctis. ꝓbatio huius. nam oē compoſitum iſto mō ē de
gn̄e ſubſtātie gn̄abile ⁊ corruptibile ꝑ ſe. nam oē tale habet mām partem ſui: qua pōt eſſe ⁊ non eſſe: ex. 7. metha.
ſed forme medie contrarioꝝ non ſunt hmōi. pȝ. n. ꝙ non
ſunt de gn̄e ſubſtantie: nec ſunt ꝑ ſe gn̄abiles ⁊ corruptibiles. ſicut nec ipſe forme extreme: vt pȝ ſeptimo ⁊ octauo metha. ſed ſunt ⁊ nō ſunt ſine gn̄ari ⁊ corrūpi. ergo tales forme medie non ſunt cōpoſite iſto mō. Ex hoc infero
vnū correlariuȝ. ꝙ media cōtrarioꝝ ſunt ſimplicia ſimplicitate oppoſita iſti compoſitioni. ¶ Secūda concluſio ſit
iſta. forme medie contrarioꝝ ſunt res cōpoſite cōpōne totali eēntiali que eſt ex partibus ſaltem formalr diſtinctis
ꝓbatio huius. nam qcquid eſt ꝑ ſe in gn̄e eſt compoſituȝ
iſto mō. cum omne tale ſit ſpēs. ⁊ ꝑ ꝯn̄s compoſituȝ ex genere ⁊ dr̄ia q̄ ſunt ſaltem formalr diſtincta: ſed forme medie contrarioꝝ ſunt ꝑ ſe in gn̄e: vt pȝ. 10. metha. g° erunt
cōpoſite iſto mō. ¶ Ex h̄ infero correlarie. ꝙ media contrarioꝝ non ſunt ſimplicia ſimplicitate oppoſita iſti ꝯpōni. ¶ Tertia ꝯclō ſit iſta. forme medie ꝯtrarioꝝ non ſunt
cōpoſite aliquo mō q̄cūqȝ ꝯpōne ꝑtiali. ꝓbatio hui⁹: qꝛ
omne ſic cōpoſitum. vel eſt q̄ztitas continua. vel habens
q̄ztitatem: ſed forme cōtrarioꝝ non ſunt hmōi: qꝛ q̄ztitati nihil eſt contrariuȝ: vt dr̄ in predicamentis. ergo tales
forme medie nō erunt cōpoſite ꝯpōne ꝑtiali q̄cūqȝ. ¶ Ex
h̄ infero correlariū: ꝙ media ꝯtrarioꝝ ſunt ſimplicia ſimplicitate oppoſita iſti cōpoſitioni. ⁊ ꝑ conſequēs vlterius
ꝙ forme medie nō ſunt vere compoſite ex extremis. imo
ſunt eque forme ſimplices ſicut extrema. extrema enim ſe
hn̄t vt genus ⁊ dr̄ia reſpectu medioꝝ vt ſic poſſent dici cōponi ex extremis ꝯpōne eis poſſibili ⁊ cōpotente. ¶ Ad
phm in oppoſitum dicenduȝ ꝙ. 10. metha. ⁊ libro de ſenſu ⁊ ſenſato accipit compoſitionem pro quadam ꝯueniētia ⁊ quaſi cōtinētia vtuali eo ꝙ media magis conueniūt

cum extremis q̄ꝫ extrema inter ſe eo modo quo ſm aliaꝫ opinionem mixtum dī ↄponi ex elementis nō ꝙ maneāt in mixtis ſm eſſe intenſum: nec remiſſum. ſed qōlibet mixtū habꝫ maiorem ↄuenientiam cuꝫ elementis q̄ꝫ elementa habeant inter ſe: vñ ⁊ forme elementorum dicūtur virtualiter manere in forma mixti vt in pfectiori. ¶ Ad rōnē cōcedo maiorē. ſi ſit vera pticipatio ⁊ tūc minor eſt falſa: qꝛ medie forme nō vere pticipāt extrema ſm magis ⁊ minꝰ. niſi tm̄ ꝓpter ↄuenientiam predictaꝫ. quare ⁊c.

¶ Dico enim generis differentiam diuerſitateꝫ que diuiſum facit hoc ipſum. contrarietas igitur erit hec: palam aūt ⁊ ex inductione. oīa eniꝫ diuidunt oppoſitis: ⁊ ꝙ contraria in eodem genere ſunt oſtenſum eſt. nam contrarietas erat differētia perfecta ⁊c. Qō. vj.

Queritur. Utrū formalis repugnantia que eſt inter formas ſuſtātiales ſit repugnantia Ʒrietatis. ¶ Videt ꝙ nō. nā a Ʒrio in Ʒriū deuenit p mediū ⁊ motum: ſed in ſuba nō eſt motus ex. 5. phi. Tex. cō. 10. ergo nec Ʒrium. maior pꝫ ſupra in pcedenti caplo huiꝰ decimi. ¶ Confirmat. qꝛ. 5. phi. ꝓbat phs ꝙ in ſuba nō eſt motus: ꝓpter nō eſſe ſube Ʒrium. ¶ Cōtra. oē qd corrumpit a ſuo Ʒrio corrūpitur. ex primo celi ⁊ mūdi. Tex. cō. vltimi. Et ex primo de gnātione. ſed in ſuba eſt vera corruptio. ergo Ʒrietas. ¶ Confirmat. qꝛ cū forma corrūpenda a mā expellit. quero a quo. non a ſe. nec ab aliquo ſimili. pꝫ. relinquitur ergo ꝙ a contrario.

Reſpondeo. In iſta qōne eſt vna opinio cōis tenens ptem negatiuam. ¶ Pro qua ſic arguit. Ʒrietas eſt qdam maxima diſcōuenientia hñs quādaꝫ cōtinuitatem vt ab extremo non ꝑueniat in extremuꝫ: niſi tranſeūdo p oīa media. tunc ſic. a Ʒrio in Ʒrium nō ꝑuenitur niſi p medium. ſed nulle due forme ſubales ſūt hmōi ergo non ſunt Ʒrie: ꝓbatio minoris. qꝛ mā exuta vna forma ſubali imediate pōt indui quacūqꝫ alia. vñ ſecūdo de gnātione. Tex. cō. 26. dī. ꝙ ſi ex igne fiat aqua vel terra nō oꝫ tranſire p media elementa. ¶ P̄. a Ʒrio in Ʒrium deuenit p mediū ⁊ motū. ſed in ſuba non eſt motus. ergo nec Ʒriuꝫ. ꝓbatio minoris: qꝛ ſi ſic. ī medio motu. puta ſi ex igne fiat aer. mā ſubiecta tātū hēet d forma ignis quātū de forma aeris: ⁊ ſequūtur duo incōueniētia. Primū ꝙ erit aliqd corpus qd non eſt in aliqua ſpecie determiata ſm ꝙ ipm non erit ipm. nā in illo medio punctali aer non eſt aer: nec ignis erit ignis. ¶ P̄. cōtraria ſunt circa idem. ſed forme ſubſtantiales non ſunt circa ideꝫ. ergo nō ſunt ↄtrarie. ꝓbatio minoris. qꝛ mā ſub diuerſis formis nō eſt eadē ſimplr ſed diuerſa. cū hēant diuerſa eē. ¶ Confirmat. qꝛ pp hoc ꝙ ſubſtantie nihil eſt ↄtrarium. mutatio ſubſtātie dī eē a non ſubiecto in ſubiectū: vel ecōuerſo vt habet. ex. 5. phicoꝝ. Tex. cō. 7. ¶ Sed iſta opinio nō placet: ſi abſolute ⁊ vlr intelligatur: nec rōnes ↄcludunt: vt inferius oſtendetur. ¶ Ad queſtionem igitur aliter dicendum. Ad cuius euidentiam declarabo primo vnā diſtinctionem. ſecūdo ꝓbabo duplicem ↄcluſionem.

Quantum ad primū ſciendū ꝙ contrarietas duplr pōt ſumi. ſ. ſtricte ⁊ large. ſi ↄtrarietas accipiat ſtricte. ſic vꝫ hēre ſex ↄditiones: vt pōt colligi ex pdicamētis. ⁊ ex hoc decimo methaphiſice. ¶ Prima ꝙ ↄtrarietas eſt oppoſitio diſtinctoꝝ ſpecie: eorūdem aūt genere. ↄtraria aūt dicunt que ſunt ſub eodem gñe: ⁊ maxime diſtant. ¶ Secūda ↄditio eſt: ꝙ ↄtrarietas eſt differētia extremoꝝ dicētiū nām poſitiuā. ⁊ p hoc diſtinguit ab oppoſitiōe priuatiua. vbi alteꝝ extremū. ſ. priuatio nihil ponit: ſed eſt formalr pura negatio. ¶ Tertia eſt: ꝙ ↄtrarietas eſt maxima diſtātia: vt dicebat in littera. Tex. cō. 13. ibi. qm̄ aūt differre ⁊c. ⁊ ex hꝫ infert ibi phs. ꝙ eſt dr̄ia pfecta: qꝛ ſi maxima. ergo pfecta. ¶ Quarta eſt que ſeqt ex tertia. ꝙ vnum vni ↄtrariat ſolū: vt ſupius dcm̄ ē. Tex. cō. 14. ibi: multiplr dictis ↄtrarijs ⁊c. ¶ Quinta eſt: ꝙ cōtrarietas eſt oppoſitio eoꝝ que circa idē ſuſceptibile nō ſimul: ſed viciſſiꝫ exiſtūt. ⁊ mutuo ſe expellunt niſi alterū inſit determinate a nā: vt caliditas igni: lꝫ hꝫ poſſit ſaluari ꝙ viciſſiꝫ inſunt ſi referant ad primariuꝫ ſubm: qd eſt mā prima. ¶ Sexta ↄditio. ꝙ in ↄtrarijs hñtibus mediū nō ꝑuenitur ab extremo in extremū: niſi trāſeundo p oīa media ⁊ vt ſuperius dcm̄ fuit: ⁊ declaratū p exempla tam in ſonis q̄ꝫ in coloribus. ibi. Tex. cō. 22. qm̄ aūt ↄtrariorū. ¶ Si aūt contrarietas accipiat large. ſic dicit cōtrarietas cui deficit aliqua iſtaꝝ ↄditionū. iſto mō eſt in ſubſtantia cōtrarietas: qꝛ eſt ibi repugnātia que tm̄ nō eſt cōtradictio: nec ſm priuationē nec habitū. nec ſm relatiōeꝫ ⁊ ideo neceſſario hꝫ reduci ad oppōnē Ʒrietatis. ſi diuiſio ſpērum oppōnis quā ponit phs ſit ſufficiens.

Quantum ad ſcdm ſit iſta priª ↄcluſio. ¶ Repugnātia formaꝝ ſubſtātialium non eſt repugnātia Ʒrietatis ſtricte accepte. hanc oñdo ſic. illa oppō non ē cōtrarietas ſtricte accepta cui deficit aliqua ↄditio de predictis: ſed oppō ſeu repugnātia formaꝝ ſubaliū ē hmōi. ergo ⁊c. minor pꝫ diſcurrēdo p ſingulas ↄditiones. Prima qdem vel ſcda non deficit: qꝛ due forme ſubales repugnantes pñt accipi ſub eodem gñe ꝓximo. ⁊ vtraqꝫ dicit aliqd poſitiuū. deficit tm̄ tertia ⁊ qrta. non. n. eſt accipe duas formas ſubales ſub eodem gñe que maxime diſtāt ita ꝙ claudāt in medio oēs alias eiuſdeꝫ generis: qꝛ ſicut arguit Ariſto. tm̄ vnū vni contrariat: qd eſt falſum ī propoſito. ꝓbatio. qꝛ cū oīs gñatio ſit ex cōtrarijs vl medijs ex primo phicoꝝ. Tex. cō. 43. et ex terra generet ignis ⁊ aqua ⁊ aer: ⁊ ēt econuerſo ſeqtur ꝙ terre contrariantur iſta tria ⁊ econuerſo ⁊ oīa elemēta ⁊ oīa generabilia ⁊ corruptibilia contrariantur ſibi inuicem iſto mō. ⁊ ſic multa vni. qꝛ igitur quarta conditio ſequitur ex tertia: cui nō ī eſt quarta: nec tertia: a deſtructione ↄñtis. Quinta aūt cōditio ↄpetit formis ſubſtātialibus vno mō. alio mō non. nam ſi idētitas ſuſceptiui accipiat ꝓ identitate ſimpliciter: etiam entis in actu pfecto: ſibi non competit: qꝛ mā nō hꝫ idem eſſe pfectum ſub diuerſis formis. ſi aūt accipiatur ꝓ idētitate ſubali quocūqꝫ mō cōpetit ſic. quia mā vna numero in eſſentia manet ſucceſſiue ſub vtraqꝫ forma. Sexta aūt conditio. ſi forme ſubſtantiales hñt mediū non competit eis: qꝛ vt arguebat mā exuta vna forma: imediate pōt informari quacūqꝫ alia: nec oꝫ forſan tranſire p media. ſi autē diceretur ꝙ forme ſubſtantiales ſunt cōtraria imediata: tunc illa cōditio nihil eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Secūda concluſio ſit iſta. repugnātia formaꝝ ſubſtantialium eſt repugnantia cōtrarietatis largo mō ſumpte. Hanc oñdo ſic. nam ſecūdo de gnātione. Tex. cō. 49. capitulo illo. Oīa aūt mixta. vbi ꝓbat oīa elementa concurrere ad generationem mixti: dicitur ſic. aer auteꝫ ⁊ ignis ſunt Ʒria terre ⁊ aq̄. terra aūt aeri: aq̄ aūt igni ↄtraria eſt vt ↄtingit ſubam ſube eſſe ↄtrariā. ita ꝙ ly vt videt additio diminuēs. non diſtrahēs oīno. ¶ P̄. primo phi. Tex. cō. 56 dī ꝙ ī gñe ſube ē vna priª Ʒrietas ad quā oēs reducunt: ¶ P̄. hic in lr̄a. Tex. cō. 24. ꝓbat phs ex ītētiōe. ꝙ differentia ſm ſpēm eſt dr̄ia cōtrarietatis. qd ꝓbat inductiue ⁊ ſillogiſtice. vt dcm̄ eſt in exponēdo lr̄aꝫ. ¶ Rñdet ad has auctoritates ⁊ ſimiles ꝙ Ariſto. loqt de cōtrarietate vt reducit ad priuationem ⁊ habitū. qtenus vna forma hꝫ rōnem ipfecti ⁊ priuationis reſpectu alteriꝰ. ¶ Contra. qꝛ priuatio nihil eſt formalr: ſed due forme ſunt formaliter aliqd poſitiuum. ergo cū formalr opponāt oportet ꝙ alr forme opponātur q̄ꝫ priuatio ⁊ habitus: licꝫ. n. vna forma includat priuationē alterius. nō tm̄ preciſe: ſed aliquid vltra addit. ¶ Confirmat. qꝛ hoc etiam mō oīa oppoſita ſe habent vt habitus ⁊ priuatio: ⁊ vt cōtradictoria. quatenꝰ vnū extremū includit priuationē ⁊ negatiōeꝫ alterius: ſed hoc dī improprie. nam aliter nō ēent qttuor

ſpẽs oppoſitionũ realr̃ diſtincte. ¶ P̃.ad principale. due forme ſubales opponuntur: ergo aliqua ſpecie oppoſitionis: ſed vt apparet diſcurrẽdo. nulla alia oppõne opponuntur. ergo relinquit̃ ꝙ ꝯrie opponunt̃. ¶ Dices forte ꝙ iſte forme nõ ſunt oppoſite. ſed diſperate. ¶ Cõtra. qꝛ vel ſunt diſperate vt duo indiuidua eiuſdem ſpẽi. vel vt diſperata diuerſaꝝ ſpecieꝝ. vel diuerſoꝝ generꝝ. nõ pmũ qꝛ nullus phs diceret qn plus opponat̃ forma ignis aq̃: q̃ȝ ſortes platoni. nec ſecũdũ: qꝛ plus opponũtur due forme q̃ȝ ſortes ⁊ brunellus. nec tertiũ: qꝛ plus opponũtur q̃ȝ lapis ⁊ albedo. pȝ. ¶ P̃. ad principale. ꝯrioꝝ motuum ſeu mutationũ ſunt ꝯrij termini. ex. 5°. phi. Tex. cõ. 49. ſed gnãtio ⁊ corruptio ſunt ꝯria. ergo ⁊ eoꝝ termini q ſũt forme ſubſtãtiales gnãnde ⁊ corrũpende. ¶ P̃. ꝯrioꝝ ſũt ꝯrie cauſe. ſecũdo de gnãtione. Tex. cõ. 56. ſed calor ⁊ frigiditas ſunt ꝯtraria. ergo ⁊ earum cauſe que ſunt forme ſubſtantiales. nam mã cum forma eſt cauſa oĩum accidẽtium. ex primo phiſicorum. Tex. cõ. 80.

Ad primum alterius opinionis eſt dicẽdum. ꝙ maior eſt vera: vbi forme hñt mediũ. ſed forme forſan ſubſtantiales ſunt ꝯria immediata. ⁊ ideo nihil ad ꝓpoſitum. ¶ Aliter põt dici ꝙ argumentũ ꝓcedit de ꝯrietate ſtricte ſumpta. vt pȝ ex primo articulo. ⁊ iõ nihil facit ꝯ ſcdam ꝯcl'onem. ¶ Ad ſecũdũ nego minorẽ. qꝛ ĩ ſubſtantia eſt vere motus. vt oñdam. ij°. huius. ⁊ ꝯcedo ꝙ in medio punctali mã eq̃liter hẽret de vtraq; forma. ⁊ cum infert primũ incõueniẽs. ꝙ aliqđ corpus nõ eſt in aliqua ſpecie determinata. dico ꝙ hoc nõ eſt incõueniẽs: immo neceſſariũ q̃ȝdiu eſt in fieri ⁊ in fluxu. ſicut ẽt ꝯceditur de embrione quouſq; ꝑueniat ad formã ſpecificã vltimataȝ. q̃ eſt aĩa. ſecũdũ incõueniẽs nego. imo eo mõ quo eſt: eſt ipm. nõ ſimplr̃. ſed ſm qđ. ignis ergo in illo pũcto ſm qđ nõ eſt ipm ſimplr̃. ⁊ aq̃ ſimplr̃. ſicut de ſcuto cuius medietas eſt alba: ⁊ medietas nigra eſt dicendũ ꝙ nec eſt albũ nec nigrũ ſimplr̃. ſed vtrũq; ſm qđ. pȝ p° elenchoꝝ. ¶ Ad tertiũ nego minorẽ. qꝛ tũc mã circa quã fiunt forme ſubales lȝ nõ ſit idem ſuſceptiuũ in eẽ formali ⁊ ſpecifico vt eſt ſub diuerſis formis. eſt tñ idẽ ſm eẽ ꝓpriũ: q̃tenus vna mã ſm eſſentiã eſt ſuſceptiua oĩuȝ formaꝝ. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dicẽdũ. ꝙ in ſuba dr̃ eſſe mutatio a nõ ſubo ĩ ſubm vel ecõuerſo appropriate. nõ qn poſſit ſic eſſe in q̃libȝ mutatione ſi ꝯſiderent̃ termini pmi mutatiõis qui ſũt habit⁹ ⁊ priuatio. vt. ij°. huius amplius oñdam. ¶ Ad ꝓbationẽ. de. 5. phicoꝝ dicẽdũ. ꝙ phs loquit̃ de ſuba appropate ꝙ in ea nõ ſit motus. vt ẽt patebit in vndecimo huius. lȝ in ſuba vere ſit motus. loquit̃ ẽt de ꝯrietate ſtricte ſumpta de q̃ ꝯcedo ꝙ nõ eſt in ſuba. vt dcm̃ eſt. quare ⁊c.

¶ Quoniam vo contraria diuerſa ſpecie: corruptibile aũt ⁊ incorruptibile cõtraria. priuatio enim in potentia determinata: neceſſe diuerſum eẽ genere corruptibile ⁊ incorruptibile ⁊c. Textu commenti vigeſimiſexti. Qõ. vij.

QUeritur Utrũ corruptibile ⁊ incorruptibile differãt gñe. ¶ Uidetur ꝙ nõ nam ſunt in eodẽ ꝑdicamẽto. ergo in eodẽ gñe. ꝯñtia eſt euidẽs. ꝓbatio añtis. qꝛ ſuba ꝑdicamentalis diuiditur ꝑ corporeã ⁊ ĩcorporeã. aliq̃ aũt corporea eſt coruptibilis. oĩs aũt ĩcorporea eſt ĩcorruptibilis. ¶ P̃. qđ ꝑdicat̃ vniuoce de aliquo non diſtinguit̃ gñe ab eo. alioquin nõ ꝑdicaret̃ vniuoce de eo ſed ſuba ꝑdicat̃ vniuoce de corruptibili ⁊ incorruptibili. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. phs hic in littera. Tex. cõ. 26.

Reſpondeo p° ꝑmittã vnã diſtinctionẽ. ſcđo oñdã duplicem ꝯcl'onem. ¶ Quãtũ ad primũ ſciẽdũ. ꝙ duplex eſt genus. qđdã eſt phicũ. quoddã logicuȝ. Primũ genus dr̃ ſubiicibile. ſcđȝ dr̃ ꝑdicabile. Uoco genus phicũ ſiue ſubiicibile ipſaȝ mãȝ ſiue ſubm. vñ illa dicunt̃ eadẽ gñe iſto mõ q̃cũq; hñt idem ſubm vel eandem mãm cõem circa quã pñt hẽ trãſmutationẽ. ⁊ que ñ hñt nõ ſunt idem gñe iſto mõ. vñ ſupi⁹ in h̃ decimo. Tex. cõ. 12. dcm̃ eſt: ꝙ gñe differũt. quoꝝ nõ eſt cõis mã. Uoco aũt gen⁹ logicũ vel ꝑdicabile. aliqđ cõe qđ eſt ꝑdicabile ĩ quid de plibus ſpẽ differẽtib⁹. vñ illa dñr idẽ gñe h̃ mõ q̃ ꝯtinent̃ ſub aliq̃ tali cõi ꝑdicabili in quid de ipſis. Ex h̃ ĩfero correlarie: ꝙ nõ eſt incõueniẽs aliq̃ eẽ idẽ gñe logico: ⁊ differre phico: ſed nunq̃ȝ contingit ecõuerſo.

Quantum ad ſcđm ſit iſta pri° ꝯcl'o. corruptibile ⁊ ĩcorruptibile differũt gñe phico. ꝓbatio hui⁹: illa ſunt idem gñe phico q̃ hñt idem ſubm vel mãm circa quã pñt viciſſim trãſmutari. ſed corruptibile ⁊ incorruptibile nõ ſunt hmõi. g° ⁊c. maior pȝ ex dictis. ꝓbatio minoris. qꝛ ĩcorruptibilia vel nõ hñt mãm ſm viã phicoꝝ. vt dcm̃ eſt octauo huius. ⁊ h̃r ꝓpoſitũ. vel ſi hñt non tñ hñt talẽ circa quã poſſint cũ corruptibilibus hẽ trãſmutationem. qꝛ iam nõ eẽnt ĩcorruptibilia. g° ⁊c. ¶ Secũda ꝯcl'o ſit iſta. corruptibile ⁊ incorruptibile non dñt gñe logico. Hoc pȝ. qꝛ hñt aliqđ cõe predicabile de eis in quid. puta ſuba. g° ſunt idẽ gñe logico. ꝯñtia pȝ ex dictis ⁊ itelligitur de corruptibili cauſato ⁊ finito ad excludendũ pmũ ens. qđ rõne ſue illimitationis eſt oĩno ex̃ genus.

Ad argumenta In oppoſitũ. pȝ ꝙ ꝯcludunt đ genere logico. ⁊ faciunt ꝓ ſecũda ꝯcluſione. ¶ Et hoc de decimo metha.

¶ Qm̃ aũt oĩs motus pmutatio quedã. permutatiões ãt tres dicte. haꝝ ãt que ſm gnãtioneȝ ⁊ corruptionem nõ motũ. he ãt ſũt que ſm contradictionẽ. neceſſe aũt ea que ex ſubo in ſubȝ mutationem eſſe ſolam ⁊c. Qõ. vnica.

CIrcã librum vndecimum methaphiſice. Querit̃. Utrũ gñatio ⁊ corruptio ſit mutatio ſucceſſiua. ¶ Uidet̃ ꝙ nõ. qꝛ ſi ſic. g° gñatio ẽ motus. ꝯñs eſt falſum. vt pȝ in lr̃a. ergo ⁊ añs ꝯñtia pȝ. qꝛ mot⁹ ⁊ mutatio vident̃ differre ꝑ penes ſucceſſiuũ ⁊ inſtantaneũ. nam motus eſt ĩ tpe: mutatio vo ĩ inſtãti. ¶ Cõtra: nullũ agẽs cuius ſuba eſt in tpe agit in nõ tpe: vt dr̃ ꝑenultima ꝓpõne de cãis: ſed ſuba gnãntis eſt in tpe. ergo ⁊ agit in tpe. ⁊ ꝑ ꝯñs gnãtio menſurat̃ tpe. ergo erit ſucceſſiua.

Reſpondeo In iſta q̃one quidã tenent ꝙ nõ. quidam tenent ꝙ ſic. primo ergo ptractãda ẽ opinio negatiua. ſecũdo opio affirmatiua. ¶ Quãtũ ad primũ: dr̃ ꝙ forma ſubalis ĩtroducit̃ in inſtãti. ⁊ ꝑ ꝯñs gnãtio erit in inſtãti. idem intelligendum eſt de corruptione. Modus ponendi eſt iſte. qꝛ ſi ex aqua gñetur ignis in toto tpe ꝑcedẽti ꝑceſſit alteratio. puta calefactio diſpoſitiua mãe aque ad introductionẽ forme ignis ⁊ in vltimo inſtãti alteratõis forma ignis introducit̃. ⁊ forma aque remouet̃ vel corrumpit̃. ita ꝙ gnãtio ignis eſt terminus altationis ꝑcedentis. ¶ Pro iſta ꝯcl'one ar. ſic: qꝛ ſi gnãtio eſt ſucceſſiua: vel eſſet ex pte mãe q̃ ſubiicit̃: vel ex pte forme q̃ acquirit̃. non ex pte mãe: qꝛ ipſa eſt ĩdiuiſibilis: nec ex pte forme. Tũ qꝛ ipſa eſt ſimplici ⁊ inuariabili eſſentia ꝯſiſtens: ſm auctorem ſex principioꝝ. Tum qꝛ forme ſũt vt numeri. ex octauo huius. Tex. cõ. 10. ſicut ergo rõ numeri ſtat in indiuiſibili: ita ꝙ nihil põt addi vel diminui a numero quin mutet̃ ſpẽs ſic de forma: vt ibi dr̃. Tum qꝛ ſucceſſio in motu ſm cõmen. 4. phicoꝝ. Tex. cõ. 71. capitulo de vacuo vel eſt ex reſiſtentia mobilis ad motore

vel medij ad mobile. ſed in gñatiõe nõ põt dari primuȝ. q: mobile eſt ipſa mã que nõ hȝ de ſeyñ reſiſtat. cũ forma vniatᷣ mãe ſume ⁊ vltimate diſpoſite. nec ſcdm poteſt da ri. q: nullũ ẽ mediũ in gñatiõe forẽ. Tũ q: forã imediate vnitᷣ mãe. ⁊ agẽs imediate paſſo iungitᷣ. Tũ q: termini gñationis ſunt ɔ̃dictorij. ſ. eſſe ⁊ nõ eẽ. vt dᷣ hic in lrã. ȝ ſi eſt ſucceſſio. ergo mediũ. inter contradictoria aũt nõ eſt mediũ. ex. r. hui⁹. ter. cõ. 15. ergo in gñatiõe nõ erit ſuc ceſſio. ℭ 𝔓. ad principale. q: ſi ſic ergo forma ſubalis ſu ſcipit magis ⁊ min⁹. ɔ̃ñs eſt falſũ. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ɔ̃ſe quentie. q: ſi gñatio talis forme eẽt ſucceſſiua. neceſſario illa forma hr̃et gradus. ⁊ per ɔ̃ñs poteſt participari ſm magis ⁊ minus. falſitas ɔ̃ñtis pȝ p pl̃m in predicamen tis. caplõ de ſuba. vbi dicitᷣ q̃ ſuba nõ ſuſcipit magis ⁊ minus. ℭ 𝔓. ſi ſic. ergo forme ſubali eſt aliquid ɔ̃riũ. ɔ̃ñs eſt falſum. vt dᷣ in lrã paꝝ poſt. ꝓbatio ɔ̃ñie. q: gñatio eẽt motus. oĩs ãt mot⁹ ẽ inter contraria vel media. vt di ctum eſt ſupra. ℭ Sed iſtam opinionem nõ teneo. cui⁹ ĩm probatio q̃tũ ad ɔ̃clõne patebit ex ɔ̃firmatiõe opiniõis ſequẽtis. ℭ Cõtra modũ ponẽdi arguitᷣ ſic. q: ſi ſic. gᵒ ac cidens naturalr̃ eſt ſine ſubo. ɔ̃ſequẽs eſt falſum. ergo ⁊ antecedens. probatio conſequentie. q: alteratio vel for ma iſta ſm quam eſt alteratio precedens ſi fundatur in aliquo ſubo h̃ erit mediante forma ſubali. calor ergo p̃ce dens formaȝ ignis ſm te fundabitur in mã aque median te aliq̃ forma ſubſtantiali. quero mediante q̃: nõ median te forma aq̃. q: cũ forma aq̃ repugnet calori: magis erit cã corrũpendi calorẽ q̃ȝ eſſendi ipſum in mã aq̃. nec ẽ ibi mediante for⁹ generanda ignis. q: illa nõdũ eſt. ⁊ ẽt q: ac cidens eſt poſteri⁹ for⁹ ſubali mediante q̃ fundatᷣ in ſubo. calor aũt iſte p̃cedit formã ignis ſm te. ergo erit ſine ſubo nec rõnes hui⁹ opinionis cogũt. ℭ Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ no tandũ q̃ mot⁹ p̃t accipi dupliciter. cõiter. ſ. ⁊ ɔ̃cte. eo mõ quo loquitᷣ pl̃s primo thopicoꝝ. de ꝓprio. nã ꝓpriũ ſm eũ ibi cõiter acceptũ ɔ̃uenit diffõni ⁊ ꝓprie paſſioni. ⁊ ti illud nomẽ cõe ɔ̃tractũ appropriatᷣ ꝓprie paſſioni ⁊ reti net nomẽ cõe. ⁊ dᷣ appropriate ꝓpriũ. diffõ ãt noiatᷣ ter minus. Silr̃ in ꝓpoſito mot⁹ q̃nq̃ȝ ſumitᷣ cõiter ad oẽm mutationeȝ. ſic hic inferi⁹ ⁊ .i. iij. phicoꝝ vbi diffinitᷣ mo tus q̃ eſt actus entis in potẽtia ⁊c. vñ. iij. phi. explanans Ari. diffõnẽ mot⁹ p exẽpla: exẽplificat de gñatiõe ⁊ altera tiõe. ⁊ oĩ alia mutatiõe. q̃nq̃ȝ ãt accipitᷣ mot⁹ ɔ̃tracte. vt di ſtinguitᷣ ɔ̃tra gñationẽ ⁊ corruptionẽ. vt hic ⁊ in. v. phiſi. ℭ Et notandũ. q̃ gñatio ⁊ motus contracte acceptus nõ differunt penes ſucceſſiuũ ⁊ inſtantaneũ. ſed tñ penes ter minos. ℭ Ubi ſciendũ. q̃ termini cuiuſcũq̃ȝ mutationis dupliciter poſſunt ſumi. ſ. vt termini primi. vl' termini cõ comitantes. termini primi in quacunq̃ȝ mutatione dicun tur habitus ⁊ priuatio. exemplum. ex non albo fit album ⁊ econuerſo. ⁊ ex non igne fit ignis ⁊ eco nuerſo. ſed term ni concomitantes dicuntur quia ambo ſunt affirmatiui. quia tamen vnum includit priuationem alterius dicun tur concomitantes priuationem ⁊ habitum. qui ſunt ter mini primi. exemplum. ex nigro fit album ⁊ econuerſo. ⁊ ex aqua fit ignis. ⁊ econuerſo. Ad propoſitũȝ. omnis mu tatio dicitur generatio accipiendo terminos primos. illa enim eſt mutatio a non ſubiecto in ſubiectum. vel con uerſo. que ab Ariſt. generatio ⁊ corruptio nominatur in quocunq̃ȝ genere fit. omnis etiam mutatio dicitur mot⁹ accipiendo terminos concomitantes. ⁊ illa eſt mutatio a ſubiecto in ſubiectum. que ab Ariſto. dᷣ motus. Quod autem generatio ⁊ motus non diſtinguantur penes ſuc ceſſiuum ⁊ inſtantaneum. pȝ per Ariſto. v. phiſico. Tex. cõ. 7. vbi diſtinguens generationem a motu collocat mu tationem a non albo in album ſub generatione. que ta men mutatio ẽ alteratio ⁊ p ɔ̃ñs ſucceſſiua. nullo dubitã te. ℭ Cõtra igitᷣ oĩs mot⁹ ẽ generatio. ſi ſumatur termini primi qui ſunt habit⁹ ⁊ priuatio. ⁊ ecõuerſo oĩs generatio ẽ mot⁹. ſi ſumantur termini cõcomitantes. q ſunt ambo affirmatiui. ℭ R̃ndeo. ɔ̃cedo q̃ infertᷣ. ℭ Cõtra. ḡlr ergo

in ſuba ſpālr̃ negatᷣ eſſe motus hic infra. ⁊. v. phicorum plus q̃ȝ in alijs generib⁹. cũ in quolibet gñe poſſit dici eẽ generatio ⁊ motus ȝ terminos ſic vel ſic acceptos. ℭ Re ſpondeo q̃ ſubiectum generationis ſubſtãtialis. ſ. mã eſt minus ens q̃ȝ in alijs mutationib⁹. vñ h̃ ⁊ primo de gene ratione. Tex. cõ. 22. mã dᷣ eſſe nõ ens ſimplr̃. iõ in ſub ſtãtia dᷣ magis appropriate mutatio a nõ ſubo in ſubm. vel ecõuerſo q̃ȝ in alijs gñib⁹. ꝓpter h̃ nõ ita pfecte i ſub ſtãtia dᷣ mot⁹ q̃ eſt iter duos termios poſitiuos ɔ̃rios diſtinguẽdo ergo motũ a gñatione penes terminos dico vt ɔ̃diri. q̃ in ſuba eſt mot⁹ ⁊ gñatio. ⁊ ſilr̃ in q̃litate ⁊ quã titate. excepto q̃ in ſuba eſt gñatio ſimplr̃. ⁊ in alijs ȝ qd vt dᷣ in lrã. Ad primã rõnẽ dico q̃ põt eẽ ſucceſſio ex p̃te vtriuſq̃ȝ. cũ dᷣ de mã q̃ ipſa eſt idiuiſibilis. dico q̃ verũ ẽ de ſe. tñ eſt diuiſibilis p accñs rõne quãtitatis. cũ poſtea dicitᷣ de forma. q̃ eſt indiuiſibilis ⁊ ſimplex. dico q̃ eſt in diuiſibilis ſm eẽ ſpecificũ. q: ſic abſtrahit ab oĩ gradu. ⁊ intelligit ille auctor ⁊ Ariſto. viij. hui⁹. vt ibidẽ dictũ fuit ſed h̃ nõ obſtãte ipſa hȝ gradus idiuiduales ẽentiales ſm quos põt itrinſece p̃ticipari. ℭ Ad ſcdam ꝓbationẽ dico q̃ ſucceſſio põt eẽ in ꝓpoſito tã ex p̃te mãe q̃ȝ forme. cuȝ arguitᷣ de mã q̃ nõ hȝ vñ reſiſtat. dico q̃ verũ eſt de ſe. ȝ tñ vt eſt ſub forma ⁊ diſpõne ɔ̃ria forme iducẽde hȝ vnde agẽti reſiſtat. ⁊ ſic eſt reſiſtẽtia mobilis ad motorẽ. Eſt ẽt reſiſtẽtia medij ad mobile. put diſpõ ɔ̃ria tenet locũ me dij. Cũ aũt additᷣ. q̃ forã imediate vnitᷣ mãe ⁊c. dico q̃ ve rũ ẽ corrupta priã forã. verũtñ pri⁹ ex nã rei corrũpitᷣ pria q̃ȝ ſcda introducat. ⁊ illud pri⁹ mediat iter formã ⁊ formã ⁊ agẽs ⁊ paſſũ. ℭ Ad q̃rtã ꝓbationẽ cũ dᷣ q̃ termini gñã tionis ſũt ɔ̃dictorij. Dico q̃ falſũ eſt. ȝ ſũt priuatio⁊ hit⁹ vñ p eẽ ⁊ nõ eẽ intelligit Ariſto. priuationẽ ⁊ hitũ vt decla ratũ fuit q̃rto hui⁹ in q̃dã q̃one. ℭ Ad rõnẽ ſcdam princi palẽ. cũ infertᷣ. ergo forma ſubſtãtialis ſuſcipit magis ⁊ mi nus. cõcedo ɔ̃ñs. ℭ Ad illud de p̃dicamẽtis ⁊ ſubſtãtia nõ ſuſcipit magis ⁊ min⁹ intelligẽdũ ẽ de ſuba ſm eẽ ſpecifi cũ. ⁊ nõ ſm eẽ indiuiduale. q: ſi ſic. includit gradus. vt ꝓ babitᷣ. ℭ Ad tertiũ. dico q̃ ſube eſt aliqd ɔ̃riũ accipiendo large ɔ̃rietatẽ. vt fuit oñſũ. r. hu us. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ q̃ loq̃tᷣ de ɔ̃rietate ſtricto mõ. vt ibidem dictũ fuit.

Quantum ad ſecũdũ vt meli⁹ appareat opĩo affirmati ua. declaro tres ɔ̃clõnes. ℭ Prima ſit iſta q̃ forma ſubalis hȝ gradus intrinſecos ẽentiales ȝ quos ſuſcipit magis ⁊ min⁹ ⁊ intrinſecã diuiſionẽ. Hanc oñdo ſic. p̃io ex q̃litate ꝓpria ɔ̃parata ad ſubiectũ cui⁹ eſt. ⁊ ar guo ſic. calidũ intẽditᷣ ⁊ remittitᷣ. ergo ignis. ⁊ hr̃ ꝓpoſitũ. añs pȝ ad ſenſũ. ꝓbatio ɔ̃ñie. cã nãlĩ ſilr̃ ſe habẽte ⁊ cãtũ ſilr̃ ſe hȝ. ȝ calor in diuerſis indiuiduis ipſius ignis nõ ſi militer ſe hȝ. nã vnus calor ẽ itẽſior alio. pȝ ergo q̃ ignis qui eſt cã nãlis caloris nõ ſilr̃ ſe hȝ. ſed vnus eſt intẽtior q̃ȝ alius. maior ꝓbatᷣ. q: oĩs cauſa nãlis agit quãtum po teſt ⁊ ſm vltimum potentie. ⁊ ſic omnis cauſa eque pfecta cauſabit effectũ eque pfectũ. ergo a deſtructione ɔ̃ñtis: ef fectu nãli nõ eque pfecte ⁊ nõ ſilr̃ ſe habẽte. nec cã nãlis ſi militer ſe hr̃bit. ℭ Sed diceres q̃ diuerſitas caloris cãti accidit ꝓpter cõtrariũ agẽs ipediẽs. nã ipſe ignis quãtum eſt de ſe ſemp cauſaret calorẽ eque intẽſũ. ȝ ipeditᷣ p ɔ̃tra ria. iõ quãdoq̃ȝ itẽſũ. q̃nq̃ȝ remiſſũ cauſat. ℭ Cõtra. exclu datur oẽ cõtrariũ. pȝ q̃ indiuidua ignis ſibi derelicta non ſũt eque calida. q̃ maior ignis calidior eſt puo igne. cete ris paribus. ℭ Alr̃ dicitᷣ negãdo minorẽ. q: calor nõ cau ſatur ab igne effectiue. ȝ ignis eſt in ſola potẽtia paſſiua reſpectu caloris. maior ãt rõnis hȝ veritatẽ de cauſis nã libus effectiuis. ℭ Cõtra q̃ oĩs potẽtia materie paſſiua ẽ ɔ̃tradictionis. 9. huius. Tex. cõ. 17. ſed ignis non eſt po tẽtia contradictionis ad formã caloris. alr̃ enĩ poſſet eſſe calidus ⁊ nõ calidus. ergo nõ eſt in potẽtia materie paſſi ua ad calorẽ. ergo erit cã eius effectiua. ⁊ tũc idẽ qd pri⁹. ℭ Secũdo principalr̃ arguitᷣ ad idẽ. ex qualitate ꝓpria cõ parata ad aliud ſubiectũ ſic in alteratione. p̃cedẽte corru ptione aque in ignem itroducitᷣ calor. ergo ⁊ forma ignis

nō ꝑfecta. ergo remiſſa. ⁊ ſic habet̄ ꝓpoſitū. aňs ēt pꝫ ſm eos. prima cōſequentia ꝓbatur. Tum. qꝛ nullū ꝓpriū accidēs eſt ſine ꝓpria forma ſui ſubiecti. vn̄ corꝑa in aq̄ vel aere nō tāgūt ſe imediate. qꝛ hūiditas aeris nō eſt ſine aere. nec aq̄ ſine aqua ex ſcđo de aīa. Tex. cō. iij. ſed calor eſt ꝓpriū accidēs ignis. ⁊ maxime calor generatus in alteratione facta ab igne. Tū. qꝛ eadē rōne totus calor igneus poſſet eē in aqua ſine forma ignis. qđ videt̄ oīo extra rōnē. ſecūda ꝯñtia principalis ꝓbat̄. qꝛ forme ſpecifice repugnātes īpoſſibile eſt ꝙ ſint in eadē mā̄ ſm eē intenſū. ergo hn̄t ibi eē ſm eē remiſſū. puta forma aq̄ ⁊ forma ignis in ꝓpoſito. ¶Preterea tertio arguit̄ ſic. oē qđ mutat̄ ptīꝫ eſt in termino a quo. ⁊ partiꝫ eſt in termino ad quē ex ſexto phicoꝝ. Tex. cō. 32. vbi dicit cōmen. ꝙ hꝫ veritatē in quatuor generibꝰ. ⁊ ꝑ cōſequēs in mutatione ſubſtātiali. aliter nō eēt niſi in tribꝰ. tūc quero ly. partiꝫ ⁊ partiꝫ. aut accipiat̄ ꝓ diuiſibilitate forme ſm quā eſt motꝰ. aut pro diuiſibilitate ſubiecti qđ mouet̄. ſi primū. habet̄ ꝓpoſitū qꝛ forma ſubſtātialis eſt diuiſibilis. ſi ſcđm cōtra. Tū. qꝛ ꝓpoſitio phi erit falſa. nā illa vna ꝑs mobilis ſit. a. puta pedalis. illud. a. ꝑmutat̄. ⁊ tn̄ ſm rē nō eſt ptīꝫ ſub vtroqꝫ termino. ſed in altero ſolū. Tū. qꝛ cōtingit aliqđ totum ſimul alterari. ex. vij. phiſicorum. Tex. cō. 23. ⁊ in de ſeſu ⁊ ſenſato. igitur in tali alteratione partiꝫ ⁊ partiꝫ nō pñt accipi ex ꝑte mobilis. Tū. qꝛ Ariſto. peteret principium. vult eni ibi ꝓbare ꝙ oē mobile eſt diuiſibile. acciperet. n. qđ vult ꝓbare. nā ſi mobile hꝫ partiꝫ ⁊ partiꝫ eſt diuiſibile. ¶ ¶Preterea quarto arguit̄ ſic. oīs ꝑfectio q̄ poteſt numerari in pluribꝰ maiorē ꝑfectionē dicit in pluribꝰ q̄ꝫ in vno. ſm Aug. q̄rto de trinitate. caplo p̄io. ſꝫ forma ignis eſt nūerabilis in pluribꝰ indiuiduis. pꝫ. ergo ⁊c. ſi igit̄ duo ignes iūgant̄ ⁊ fiat vnꝰ. qs deberet ambigere qn̄ ille vnꝰ ignis ꝑfectiorē ⁊ inteſiorē formā hēat q̄ꝫ duo ex qbꝰ cōponitur ſeorſū ſūpti. nā duo ꝑfecta ꝑfectiꝰ aliqđ ponunt q̄ꝫ vnū tn̄. ceteris paribus. ¶ Scđa ꝯclō ſit iſta. forma ſubſtātialis nālis eſt actu exteſa hn̄s ꝑtē extra ꝑtē. Hāc oñdo ſic. oīs forma que nō reſpicit mām indiuiſibilr̄. extēditur ad exteſionē māe. ⁊ hꝫ ꝑtē extra ꝑtē. ſꝫ quedam forma ſubſtātialis nālis ē hmōi. ergo ⁊c. maior patet. qꝛ de aīa brutoꝝ de qbꝰ forte minus videtur. dixit Ariſto. primo ⁊ ſecūdo de aīa. i pº textu cō. 93. ꝙ diuidit̄ ad diuiſionē corporis. ſicut inducit in aīalibꝰ anuloſis. q̄ diuiſa in ꝑtes ſentiūt ⁊ mouent̄. ⁊ ꝑ ꝯñs aīa diuidit̄ in eis. Dico āt formaꝫ ſubſtātialē nālē q̄ eſt de mā̄ educibilr̄ ꝑ nāꝫ. ad excludēdā aīam rōnalē. qꝛ illa nō eſt extēſa nec diuiſibilis in eſſentia. ¶ Tertia ꝯclō eſt iſta. gnātio forme ſubālis ⁊ ſucceſſiua. Hoc pꝫ ex ꝑdictis: qꝛ cū hēat gradus ⁊ ſit extēſa hn̄s ꝑtē extra ꝑtē nō pōt īduci ī iſtāti. ¶ ¶Preterea tertio phi. data diffinitione motꝰ exēplificat phs de generatiōe ⁊ corruptione. qꝛ. ſ. gnātio eſt actꝰ gnābilis inquātū gnābile. ⁊ corruptio actꝰ corruptibilis inquātū corruptibile. tūc ſic oīs motus eſt ſucceſſiua trāſmutatio. ſꝫ gnātio eſt motus vt dicit Ariſto. tertio phicoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ dices ꝙ Ari. tertio phi. loqt̄ de motu large ꝓ oī mutatione. ſꝫ diuidit eā in ſpēs qnto phi. ⁊ ibi ſeꝑat gnātionē a motu ꝓbās ꝙ gnātio q̄ ē a nō ſubō in ſubꝫ nō ē motꝰ q eſt a ſubō ī ſubꝫ. ¶ Cōtra. qꝛ ſi ſic. ergo vſqꝫ ad locū illū vbi diuidit mutationē in ſuas ſpēs loqt̄ de mutatiōe large ⁊ cōiter. ſꝫ priꝰ añ illud caplm dr̄ iuxta principiū qnti ⁊ hr̄ h̄ in lr̄a: ꝙ in oī motu reqrit̄ tēpꝰ. ergo in oī mutatione. ⁊ ꝑ ꝯñs omnis mutatio erit ſucceſſiua. ⁊ ſic habet̄ ꝓpoſitū. ¶Pro iſta cōcluſiōe habentur multe auctoritates tā in ſexto q̄ꝫ in. vij. phiſi. quas cā breuitatis omitto. Recolo eni hanc materiam ꝓlixius ꝑtractaſſe in quadā queſtione ordinaria. ⁊ intellige de corruptione quod dictū eſt de generatione in illa qōne. qꝛ eadem rō eſt vtriuſqꝫ.

Ad argumentum in oppoſitū. cū infert̄ ꝙ generatio eſt motus. concedo ꝯñam ⁊ ip̄m conſequēs primo mō expoſito in corꝑe queſtionis ⁊ ibidem dictū eſt ad id qđ allegabat̄ de phō hic ⁊ in. v. phico rūm. ¶ Et hec de vndecimo methaphiſice.

¶ Poſtea qꝛ quecūqꝫ ex vniuoco fit ſuba. nā ⁊ q̄ natura ſunt ſubſtātie. ⁊ alia ⁊c. Qō. j.

Circa librum duodecimum methaphiſice. Queritur primo vtrū oīs ꝓductio vel inductio cuiuſcūqꝫ forme ſit vniuoca. ¶ Videt̄ ꝙ nō. nā oīs ꝓductio vniuoca reqrit ſilitudinē forme iter ꝓducēs ⁊ ꝓductū. ꝑ hoc eni diſtinguitur ab equoca. ſed nō oīs ꝓductio forme eſt hmōi. ergo ⁊c. minor pꝫ in ꝓductione caloris vel plāte facte a ſole. ¶ Cōtra phs h̄ in littera. Tex. cō. 13. ⁊ idē habetur ſeptimo huius. Tex. cō. 32.

Reſpondeo primo ꝑmittā triplicē diſtictionē. ſecūdo ꝯcludā vnā ꝯclōnē. ¶ Quātū ad primū. cū oīs ꝓductio vniuoca neceſſario reqrat ſilitudinē forme aliquo mō iter ꝓducēs ⁊ ꝓductū ſit iſta prima diſtictio. ꝙ ſilitudo realis eſt duplex. q̄dā formalis. ⁊ q̄dā virtualis. ¶Prima eſt qn̄ agēs hꝫ formā quā ꝓducit formalr̄ in ſe. vt hō generat hoīeꝫ. equus equū. Secūdo mō eſt qn̄ agēs hꝫ formā quā ꝓducit in ſe virtualr̄. nō formaliter. vt cum ſol generat calorē in medio. ¶ Scđa diſtinctio ſit hec. ſilitudo formalis eſt duplex. q̄dā ſm ſpēm. q̄dā ſm aliqđ cōiꝰ. exemplū primi. hō generat hoīem. exēplū ſecūdi. cū equꝰ generat mulū quibus eſt forte genus aliqđ cōe puta iumētum vel aliqđ tale in quo ꝯueniūt equus ⁊ mulus. vt dicebatur. 7. huius. Tex. cō. 28. ¶ Tertia diſtinctio ſit h̄. ſilitudo ſm ſpēm ſpālíſſimā eſt duplex. q̄dā in forma ⁊ modo eſſendi forme. quedā in forma ſola. ⁊ nō in modo eſſendi forme. Exemplū primi. hō generat hoīem. pꝫ. exēpluꝫ ſecūdi artifex ꝓducēs archaꝫ. nā lꝫ forā arche ſit ī vtroqꝫ. tn̄ in artifice exiſtit ſm modum intentionalē. in arche āt ſm modū realē. ¶ Ex his poſſunt haberi quatuor gradus in ſimilitudine ⁊ generatione vniuoca. primus eſt ꝑfectiſſimus. qn̄. ſ. eſt ſilitudo inter generās ⁊ genitū in forma ⁊ in mō eſſendi forme. ſecūdus aliquātulum deficit a primo. qn̄. ſ. eſt ſilitudo in forma. nō aūt in mō eſſendi. tertius eſt quādo eſt ſilitudo in forma nō ſm ſpēm ſpālíſſimam. ſed ſm aliqđ cōius. quartus eſt quādo eſt tn̄ ſimilitudo virtualis ⁊ nullo mō formalis. talis vniuocatio ē im propriíſſime dicta. ⁊ ſm quid. Ex his ꝯcludo correlarium ꝙ aliqua ꝓductio eſt vniuoca ſm quid. ¶ Ex his cōludo correlarium ꝙ aliqua ꝓductio eſt vniuoca ſm vnū gradū ⁊ tamen equiuoca ſm alium gradū inquātum deficit ab alio. Cuius ratio eſt. quia quādo inter duo extrema ponūtur plura media. q̄ꝫto mediū recedit ab vno extremo. tāto accedit ad alteꝝ. ⁊ ecōuerſo. nūc āt vniuocatio ⁊ equiuocatio ſtricte ſūpta ſūt q̄dā extrema inter que cadūt ꝑdicti gradus vniuocationis vt media. ⁊ ideo quanto aliquis gradus recedit ab vniuocatione ſtricte ſūpta q̄ eſt ſm primū gradū tanto excedit ad equiuocationē que eſt ſm vltimum gradum. ⁊ iō generatio muli ex equo poteſt dici equoca ſi ꝯꝑetur ad gnātionem hoīs ex hoīe. pōt etiam dici vniuoca ſi ꝯꝑetur ad generationē plante ex virtute ſolis.

Quantum ad ſecūdum ſit iſta cōcluſio rñſiua ad queſtionē. ꝙ oīs ꝓductio cuiuſcunqꝫ forme eſt vniuoca. accipiēdo large vniuocationē ſm aliquē gradū predictoꝝ. ⁊ ſic intelligit phs. Ad argumētū in oppoſitū. cōcedo maiorē accipiendo vniuocationē ſtricte. Aliter neganda eſt vt pꝫ ex dictis.

¶ Mouet autem vt animatum. moto vō alia mouet ⁊c. Tex. cōmenti. xxxviij. Qō. ij.

Queritur

Queritur. Utrū primum celū moueatˀ
immediate a primo pricipio
¶ Dicendū ſm rei veritatē. q̄ primum
mobile hȝ duo mouētia. vnū ſepatū qd
ē deꝰ mouēs i rōne aīati ⁊ deſiderati ali
ud cōiunctū qd eſt intelligētia. ſecunda
imediata poſt deū. ⁊ q̄ imediate mouet
in rōne amātis. ⁊ mediāte illa deus celū mouet. ⁊ h̄ exp̄ſſa
ſentētia Auicēne. 9. metha. ¶ Sed qd de intētione Ariſt.
dicit vnus expoſitor q̄ ſentētia eſt q̄ celū mouetˀ imediate
a p̄io principio qd eſt deus. Sȝ hoc nō videtˀ valere. q̄ ſu
perius. Tex. cō. 36. dixit q̄ primū mouēs mouet primuȝ
motū in rōne amati. opȝ ergo q̄ ſit aliqd mouēs qd mo-
ueat in rōne amātis. de quo dixit ſupra. q̄ ip̄m ꝯſequitur
maxima delectatio ex h̄ q̄ intelligit ⁊ amat primū mouēs
⁊ illud eſt alia ſcd̄a intelligētia q̄ vocatˀ aīa celi nō in rōne
informātis. ſȝ in rōne mouētis. vt oſ̄ſū eſt ergo huius. ⁊ h̄
ē expreſſa ſentētia ꝯmen. 8. phi. vbi exponit phȝ aſſignās
primo celi duplex mouēs. vnū cōiunctū. ⁊ aliud ſepatum
h̄ etiā videtˀ expreſſa ſentētia Ariſto. in. 8. phi. q̄ potētia
infinita nō pōt mouere corpꝰ in tēpore. q̄ ſic alia potētia
finita poſſet mouere in eq̄li tēpore. eo q̄ augmētata virtu
te motiua minuitˀ tp̄s in quo mouet. ſm h̄ ergo hētur q̄
deus nō pōt imediate cauſare motū p̄prie dictū q̄ neceſſa
rio erit in tp̄e. poſuit ergo duo mouētia ordinata. quoruȝ
primū mouet mediate. q̄ dat v̄tutē ſcd̄o. ⁊ q̄ p̄petuo dat
iſtā virtutē. iō eſt cā p̄petuitatis in motu. finitas āt virtu-
tis recepte ſi finita ſit. q̄ nō eſt aliud a nā angeli q̄ ē ſcd̄m
mouēs eſt cā ſucceſſionis in motu. q̄ illi virtuti. ſi potētia
finita pōt eſſe aliqua reſiſtētia in mobili. q̄ nō poſſet eſſe
virtutis infinite. h̄ videtˀ intētio Ariſto. ipſe tn̄ vtrūq̄ȝ mo
uēs videtˀ accipe p̄ vno ⁊ illud p̄mittere in computatione
ſubſtātiarꝫ maſliū. quarꝫ numerus accipitur ſm numerum
mobiliū celeſtiū. vt pȝ infra.

¶ Oñ ſum eſt āt ⁊ q̄ nō contingit hēre hāc ſub-
ſtantiā magnitudinē vllam. verꝫ ſine p̄te indiuiſi
bilis. mouet eni p̄ infinitū tp̄s: ⁊ nō habet poten
tiam infinitam finitum ⁊c. Textu cōmenti qua-
drageſimiprimi. Qō. iij.

Queritur. Utrū Ariſto. poſuerit oēs in-
telligētias virtutis īfinite. ⁊ per
cōſequēs quoſdā deos. ¶ Videtˀ q̄ ſic. nā
ſupiꝰ ca. iiij. Tex. cō. 41. reperit oſ̄ſū eſſe
. 8. phi. q̄ nō ꝯuenit primū mouēs hr̄e ma
gnitudinē ex eo q̄ hȝ potētiā infinitā. ⁊ po
tētia īfinita nō pōt eē in magnitudine finita vel infinita.
¶ Itē poſt illud caplȝ ſtati in p̄cipio. 5. ca. Tex. cō. 42.
q̄rit vtrꝫ poſitionēdū ſit tm̄ vnā talē ſubam eē. aut pl'es. ⁊
determinat q̄ pl'es ſm nūerꝫ lationū. ergo vr̄ eē itētio ſua
cōpādo ꝯp'onē p̄cedētē ad ꝯcl'onē ſequētē q̄ pl'es ſūt ſub
ſtātie ſine magnitudine. q̄ pl'es potētie īfinite. ¶ Prete-
rea in eodē. v. ca. Tex. cō. 43. poſt principiū dicit. q̄ tot
ſubas ē neceſſe eē nā ſempiternas ⁊ imobiles ſm ſe ⁊ ſine
magnitudine p̄p p̄dictā cām. ſ. q̄ dicta fuit in. iiij. ca. q̄ eſt
hēre potētiā īfinitā. q̄ illa nō pōt eē in magnitudine fini-
ta vel īfinita. ⁊ h̄ mō fuit lr̄a priꝰ expoſita. ¶ Preterea in
fine huiꝰ ca. Tex. cō. 50. dicit q̄ ſi qs accipiat h̄ ſolū a pri
mis p̄bis q̄ p̄as ſbas deos exiſtimauerūt. diuine itaq̄ȝ
dictū eē putabit ⁊ ſm veri ſiliitudinē. in qbꝰ verbis vr̄ ap-
probare ſniam illorꝫ q̄ ſubas ſepatas poſuerūt deos eē. ⁊
p̄ cōſequēs potētie īfinite. Preterea. iiii. q̄. p. in p̄logo. ⁊
. vi. huiꝰ vocat iſtā ſciaȝ theologiā ⁊ diuā. q̄tenꝰ ē de ſubſtā
tijs ſepatis a motu ⁊ a mā n̄ ſolū ſȝ ꝯſiderationē. ſȝ et ſȝ eē
qd nō valet nec vr̄ valere niſi oēs ille ſube eēnt dij. p̄pter
iſtas auctoritates qdā tm̄ tenēt p̄tē affirmatiuā huiꝰ qō-
nis. ¶ Cōtra. q̄ nulli auctori vr̄ eſſe iponēda falſa ſentē-
tia niſi expreſſe hēatur ex dictis ſuis vel euidēter ſequatur
ex dictis ſuis. ſȝ itelligētiā ſeu angelū eē potētie īfinite ſeu
ens īfinitū ⁊ a ſe ⁊ quoddā neceſſe eē ſiue deū. non ſolū eſt
falſum ſed valde abſurdū. q̄ eius oppoſitū pōt demōſtra
ri. vt patebit infra. nec illud ſequitur ex lr̄a p̄hi. ergo non
videtur hoc ſibi rōnabiliter iponendū

Reſpōdeo ſequēdo doctrinā ſcoticā declaro duas ꝯcl'o
nes. ¶ Pria ꝯcl'o ſit iſta. intelligētias alias
a prima nō eſſe potētie īfinite eſt verꝫ q̄ pōt demonſtrari.
p̄batio huiꝰ. ipoſſibile eſt eē pl'es deos. ergo pl'es natu-
ras ſimplr̄ infinitas. aīs ſupponit p̄ nūc. q̄ īferiꝰ in fine
huiꝰ opis dȝ demōſtrari p̄. vi. vias. qōne de vnitate prin
cipis vniuerſi. ꝯña eſt euidēs. q̄ qlibet deꝰ ſi eēnt plures
hēret potētiā īfinitā ⁊ eēt quoddā neceſſe eē. Scd̄a cōcl'o
ſit iſta. nō eē pl'es deos ſeu pl'es ſubſtātias potētie īfinite
eſt verꝫ ex itētione p̄hi ꝯceſſū. Hāc oñdo q̄drupliciter p̄io
ex itētiōe eiꝰ i h̄. 12. met. nā īferiꝰ ca. vltio. Tex. cō. 52. ꝯce
dit oīa entia hr̄eiter ſe ordinē ad vnū primū. ſȝ īfinitū itelli
ue nō pōt eē ſubordinatū eēnalr̄ alicui alteri. nec ſicut ad
finē. q̄ bonū infinitū nō eſt p̄p aliud. ſȝ bonū totius vni-
uerſi vtroq̄ȝ mō ſe hȝ. ſ. ⁊ in ordine entiū inter ſe. ⁊ in ordi
ne eorꝫ ad optimū ſepatū. nec īfinitū pōt eē alteri ſubordi
natū vt p̄cipāti. q̄ ip̄m hȝ virtutē īfinitā. ⁊ tn̄ ſm Ariſto.
in fine huiꝰ. 12. entia nō volūt male diſponi. vnꝰ ergo pri
ceps. ⁊ p̄ ꝯñs nō erūt pl'a infinita. q̄ nō eēnt ordinata di-
cto mō. ¶ Rñdetˀ q̄ Ariſto. ꝯcedit ordinē i entibꝰ ſepatis
q̄ cā ſcd̄a depēdet a p̄ia. ſȝ nō ſit cāliter ab ea ſic ē in ſpē-
bus figurarꝫ ⁊ nūero. q̄ poſterior ſpēs nūeri ⁊ figure non
eſt cāliter a priori ſpē. ſȝ depēdeat ab ip̄a. ¶ Cōtra. q̄ ni-
hil eſt depēdēs ab alio in eſſendo a quo nō hēat eē in ali-
quo gn̄e cāe. oppoſitū p̄dicati vr̄ inferre oppoſitū ſubiecti
⁊ ꝯſilr̄ de p̄manētia. nec ob. illud de nūeris. q̄ nūerꝰ minor
mālr̄ ⁊ potētialiter acceptꝰ ē p̄s nūeri maioris. p̄s āt hȝ rō
nē māe. vt pȝ. v. huiꝰ ca. de cā. Tex. cō. 3. p̄tes inq̄t totiꝰ
vt ex quo cāe ſūt ⁊ ibidē. horꝫ āt h̄ q̄ſi ſubm. i. mā vt p̄tes.
nūerus vō minor actualr̄ ⁊ formalr̄ acceptꝰ nō eſt p̄s ma-
ioris. nec ab ipſo ſic accepto depēdet maior nūerus in eſ-
ſendo. ¶ Preterea ſupiꝰ ca. iiij. Tex. cō. 36. dicit de p̄io
mouēte. q̄ mouet ſic appetibile ⁊ itelligibile mouet n̄ mo
tū. ſic āt mouet itelligētiā ſibi p̄rimā. ergo cāt intelligere
illiꝰ. ſȝ illud itelligere ſm Ariſto. ca. ſequēti. Tex. cō. 39. ē
idē cū ſuba intelligētie. ergo cāt ſubam ſcd̄e itelligētie. ⁊ p̄
ꝯñs itelligētia ē cāta ab ipſo. ergo nō ē deꝰ nec potētie īfi-
nite. ¶ Dices q̄ illud mouē primi eſt methaphoricū. ⁊ n̄
eſt p̄prie aliq̄d cāre. Cōtra oīs itellectio q̄ nō eſt eadē obo
cātur ab obō. ⁊ vr̄ q̄ effectiue p̄ cōmen. q̄ vult q̄ balneū
in mēte mouet vt efficiēs. ¶ Scd̄o p̄batˀ idē ex itētōe Ari.
. viij. phi. vbi p̄bat q̄ mouēs potētie infinite nō pōt ime-
diate mouē celū. ergo monetˀ imediate ab aliquo mouēte
īfinito. illud ē itelligētia p̄pria motrix. vult ergo q̄ itelli-
gētia ſit finita. ⁊ p̄ ꝯñs nō deꝰ. ¶ P̄ ibidē. viij. phi. vult q̄
mouēs potētie īfinite mouet celū motu īfinito. ⁊ nō ime-
diate. vt dcm̄ ē. ergo mediāte itelligētia. ⁊ hāc aſſerit ꝯmē.
eē itētionē eiꝰ in h̄. 12. ſ. q̄ mouēs finitū mouet imediate.
ſūt ergo illa duo mouētia ordinata. tūc ſic: q̄ñcūq̄ȝ ſūt agē
tia eēntialr̄ ordīata: aut ſecūdū accipit eē a p̄io. exēplū de
celo ⁊ agēte p̄ticulari corruptibili. aut accipit aliquā īfluē
tiā a p̄io. exēplū baculus accipit motū a manu vt moue
at lapidē. aut tertio ambo agētia attingūt eūdē effectū im
mediate. exēplū de p̄re ⁊ m̄re reſpectu gn̄ationis p̄lis. vt
oñſū fuit. viij. huiꝰ. q̄ro ergo quo iſtorꝫ triū modorꝫ ſe ha
bēt illa duo agētia in mouēdo celū. nō tertio mō. q̄ ſtatiȝ
ſeq̄tˀ q̄ in eq̄li tp̄e. imo in eodē moueret vtꝰ finita ⁊ īfinita
qd eſt ꝯ ſuppoſitū. Si detˀ ſecūdū hr̄ p̄poſitū cū ſm Ari.
nihil recipiatˀ in itelligētia aliud ab eiꝰ nā. ſi detˀ primū pȝ
euidēter q̄ h̄ ē p̄poſitū. pȝ ergo q̄ Ari. ſic itellexit illa agē
tia ſic ordīata q̄ ſecūdū ſm eē depēdeat a p̄io. ⁊ tūc pri-
mū mouet mediate. q̄ dat eē ⁊ v̄tutē p̄io mouēti. ⁊ q̄ p̄-
petuo dat eē illud ⁊ v̄tutē. iō eſt cā p̄petuitatis in motu. fi
nitas āt v̄tutis recepte q̄ nō ē aliud a nā angeli ē cā ſucceſ
ſionis in motu. q̄ illi v̄tuti pōt eē aliq̄ reſiſtētia in mobili
q̄ nō poſſet eē reſpectu v̄tutis īfinite vt iaȝ ſupiꝰ dictū fuit

exponendo litterā. ¶ Tertio ꝓbatur idē ꝑ cōmē. q de itē-
tione Ariſto. loquēs in de ſuba orbis ca. iij. dicit ꝙ cor-
pus celeſte nō īdiget tm̄ virtute mouēte in loco. ſꝫ ēt virtu
te largiēte in ſe ⁊ in ſuba ꝑmanētiā eternā. ⁊ ſequit̄: dixe-
rūt āt ipſꝫ. ſ. Ariſto. nō dicere cām agētē totū. i. celū. ſꝫ tm̄
cāꝫ mouētē. ⁊ tm̄ illud. ſ. celū dixit eē formalr̄ neceſſariū vt
pꝫ. ix. huiꝰ ca. vij. Tex. cō. 17. eſt āt nihil in potētia ſempi-
ternū. ergo iſta potētia pōt ſtare cū itētiōe phī ꝙ deꝰ eſſet
cā eē ⁊ ſube ipiꝰ itelligētie ſic ſꝫ ꝯmē. fuit itētio eiꝰ de celo.
¶ Quarto ꝓbat̄ idē ꝑ Aui. ix. met. ca. iiij. q vult ex itētio
ne ꝙ oīs itelligētia creata eſt a pria. ſꝫ ſꝫ quēdā ordinē. nā
ſcdaꝫ itelligētiā eē cātā a pria. ⁊ tertiā a ſcda. ⁊ ſic de alijs
⁊ forte in h̄ ñ ſolū nō ꝯdicit pho. ſꝫ explicat illud de mō ⁊
ordine ꝓductiōis qđ Ari. nō explicat. vel ſi dicat̄ Ari. po
ſuiſſe oēꝫ itelligētiā eē imediate ꝓductā a prio. tūc Aui. ꝯ-
dicit ſibi quātū ad ordinē quē ponit. ſꝫ in ꝓpoſito ꝯcordat
. ſ. ꝙ itelligētia ſit ꝓducta. ⁊ ꝑ ꝯñs nō ē deꝰ nec potētie iſi
nite. de mō āt illiꝰ cātionis ſm̄ itētionē Ari. ꝙ Aui. nō eſt
pn̄tis ſpeculatiōis igrere. ſufficit eni h̄re itētiōeꝫ Ari. quā
tū ad ꝯcl'onē de q̄ q̄rit qō. ¶ Ad primā auctoritatē q̄ alle-
gat̄ dicēdū ꝙ vltia ꝯcl'o illiꝰ. iiij. ca. nō eſt illa. ꝙ primuꝫ
mouēs ē ſine magnitudīe ⁊ potētie iſinite. ſꝫ poſt iſtā ſeqt̄
alia. ꝙ. ſ. ſuba imālis ē ipaſſibilis ⁊ ialterabil'. oēs. n. alij
motꝰ ſūt poſteriores eo q ē ſꝫ locū. h̄ āt ē maior ⁊ ſupplet̄
minor ꝙ illa ſuba nō eſt mobil' ſꝫ locū vt h̄r ex ꝑdictis. ⁊
ſeqt̄ ꝯcl'o. ergo nō ē mobil' aliquo motu poſteriori ⁊ ita in
alterabil'. ⁊ ita ſeqt̄ principiū. 5. ca. Utrū añ vnā talē ⁊c.
ita ꝙ illa qō referēda ē ad ſubaꝫ ialterabilē de q̄ imediate
ꝑceſſit ſermo ⁊ nō ad illā ſubaꝫ q̄ eſt potētie iſinite de q̄ fu
it ſermo priꝰ. tūc ꝯcedo ſubas ialterabiles eſſe plēs iuxta
nūex lationū ſꝫ itētōnē phī. ¶ Ad ſcdaꝫ auctoritatē dđ ꝙ
negatio alicuiꝰ pt ꝯcludi de aliq̄ ꝑꝑ qd ꝑ tot media quot
pn̄t eē cāe in ipo repugnāte ad affirmationē oppoſitā. ꝙ
ſi vnū ſit cā adeq̄ta repugnātie illud erit mediū adeq̄tum
ad oñdēdū talē negationē. exēplū ad oñdēdū ꝙ hō ñ ē la-
pis pōt ſumi ꝓ medio. qꝛ hō eſt aīal. qꝛ eſt riſibil'. qꝛ eſt rō
nale. ⁊ forte rōnale qđ ē dr̄ia ſpecifica ho s ē huiꝰ negatio
nis ⁊ repugnātie cā adeq̄ta. ¶ Ad ꝓpoſitū dico ꝙ iſinitas
itēſiua eſt cā vna repugnātie ad h̄re magnitudinē. ſꝫ ñ ade
q̄ta. pux. n. itellectuale non pōt h̄re magnitudinē. qꝛ forā
itellectualis nō eſt extēſibil'. ſꝫ ſi aliqđ itellectuale ſit quā-
tū: hꝫ mā̄ꝫ q̄ ꝑficit̄ a forā itellectuali. ⁊ tūc recipit quātita
tē nō rōne itellectualitatis. ſꝫ rōne māe quā ꝑficit forā in-
tellectualis ſic eſt in hoīe. oꝫ ergo illa duo ꝯiūgi. ſ. itelle-
ctualitatē ⁊ imālitatē ad h̄ñdū mediū ſufficiēs. qꝛ ſic ñ ſuf
ficit ſola itellectualitas vt pꝫ in hoīe: ſic nec ſola imālitas
vt pꝫ in celo qđ ñ hꝫ mā̄ꝫ ſꝫ mētē Ari. vt ꝓbatū ē. viij. hu
ius. h̄ ergo ꝓpō eſt vera h̄ñs iſinitā potētiā ñ hꝫ magnitu
dinē. ⁊ h̄ ē vera: itellectuale ñ: h̄ñs mā̄ꝫ ñ hꝫ magnitudinē
ſbi igit̄ verſus finē. iiij. ca. ꝓbat̄ nō h̄re magnitudinē per
h̄re potētiā iſinitā. ſꝫ illud ñ ē mediū adeq̄tū reſpectu ꝑdi
cati vt dcm̄ ē ſupiꝰ. ⁊ ca. iij. poſt pricipiū. de ſepatis ſbijs
h̄r ꝙ oꝫ eas ſine mā eē. ſempiternas. n. eē oꝫ. ſi ⁊ aliqđ ali
ud ſempiternū actu igit̄. ⁊ poſtea i pricipio. iiij. ca. habet̄
qūo ille ſube mouētes ſūt itellectuales nāe. qꝛ oēs a pria
mouētur ⁊ appetētes ⁊ itelligētes. Ex iſtis ergo duobꝰ h̄r
vnū mediū ad remouēdū magnitudinē ꝙ eſt intellectuali
tas ſine mā: ⁊ h̄ ē mediū adeq̄tū reſpcū hꝰ ꝑdicati qđ ē nō
h̄re magnitudinē: qñ ergo dr̄. ca. v. ꝙ oꝫ eē ſbas ſine ma-
gnitudīe ꝑꝑ cāꝫ ꝑdictā. h̄ dꝫ itelligi de illa cā adeq̄ta q̄ ē
itelligibilitas ſine mā q̄ dcā ē i prin. 3. ⁊. 4. c. Et ſm̄ h̄ iſta
lr̄a alr̄ exponēda eſt q̄ꝫ expoſita ſit priꝰ in finiendo lr̄aꝫ. ſ.
ꝙ nō dꝫ referri ad illā ꝓpōnē q̄ tacta eſt i fine. iiij. ca. de
infinitate potētie. qꝛ h̄re potētiā iſinitā vl' nō eſt cā vel ſal
tē nō eſt adeq̄ta. qꝛ ꝑdicatū ꝯuenit oī intelligentie. h̄re āt
potētiā iſinitā ſoli deo ꝯuenit. ¶ Ad tertiā auctoritatem
dicendū ꝙ illud nō dicit aſſertiue. qꝛ ſi qs inqt h̄ accipiat
putabit diuine eſſe dictū. loqt̄ ergo nō ꝙ ipe h̄ itendat. ſꝫ
ꝙ aliqs aliꝰ forte h̄ putabit diuine eſſe dictū. qꝛ multi an
tiq ⁊ maxie vulgares vt ibideꝫ inuit̄ putauerūt q̄ſdā ho
mines ſepatos deos eſſe. ¶ Ad q̄rtā dicēdū ꝙ iſta ſcīa dr̄
diuina ſeu theologia. qꝛ eſt de ſubijs ſepatis. nō ꝙ om-
nes ſint qdā dij ꝑter primū mouens niſi forte denoīatiue
q̄tenus ille ſubſtātie ſūt ꝓpinquores deo in ordine entiū. ſꝫ
dicitur theologia ⁊ diuina ꝓprie q̄tenus eſt de primo mo
uente qui ſolus eſt vnus eſt deus.

¶ Deinde palā qꝛ aliud aliqd erit digniꝰ q̄ꝓ itel
lectus. ſ. itellectiuū: eteni itelligere ⁊ intelligen-
tia erūt idigniſſimū intelligēti. q̄re fugiēdum hec
eadē. eteni ñ videre qdē q̄dā digniꝰ q̄ꝓ videre. vt
ſi ſit optimū itelligētia ⁊c. Tex. cō. lj. Q. iiij.

Queritur. Utrū itellectus primi mouen-
tis intelligat aliud a ſe. videtur
ꝙ nō per rōneꝫ phī in textu. Tex. cō. 5. qꝛ
ſi ſic. ergo aliqd aliud eſt nobilius eo. cō-
ſequēs eſt falſū. ergo ⁊ anteceđs. falſitas
ꝯn̄tis pꝫ. quia ipm eſt nobilius quocūqꝫ.
cōſequentia ꝓbat̄. qꝛ omne mouens vt ſic eſt nobiliꝰ ⁊ pri
us moto. obm aūt eſt mouens potentiā. ¶ Preterea. po
tentia h̄ñs aliqd ꝓ obo adeq̄to ñ pōt in aliqd vltra. qꝛ alr̄
eſſet adeq̄tū ſi potētia excederet obꝫ. ſꝫ itellectꝰ primi q eſt
deꝰ hꝫ eſſentiā ſuā ꝑ obo adeq̄to. ergo nō itelligit aliud
ab eſſentia ſua. ¶ Cōtra ſicut ſe hꝫ itellectꝰ artificis ad ar-
tificialia. ſic intellectus diuinus ad omnia creabilia. nam
deus oiuꝫ eſt artifex omnem h̄ñs virtuteꝫ ⁊c. ſꝫ itellectꝰ ar
tificis itelligit artificialia oīa q̄ ab ipſo ꝓducunt̄ cū opet̄
ꝑ cognitionē. ergo itellectꝰ diuinꝰ itelligit oīa creabilia ab
eo. ¶ Preterea ſi nō. nō erit itellectꝰ iſinitus. conſequens
eſt falſū. vt pꝫ ex dictis. ꝯñ pꝫ. qꝛ alr̄ poſſet itelligi excedi
ab aliquo intellectu qui oīa itelligit. ⁊ per conſequens nō
eſſet intellectus infinitus.

Reſpondeo circa iſtā q̄ꝫ. vi. cōcluſiōes declarabo.
¶ Prima cōcl'o ſit iſta. primū mouēs eſt
formaliter itelligēs. hāc oñdo ſic. oē agēs ꝑ ſe agit ꝑꝑ fi-
nem ex. ij. phi. Tex. cō. 75. vbi phs h̄ ꝓbat de nā de q̄ mi
nus vr̄. ſꝫ primū agēs ꝑ ſe agit alioqn nō: eſſet primū qꝛ
oī cā ꝑ accñs eſt prior aliq̄ cā ꝑ ſe. ex. ij. phi. Tex. cō. 66.
ergo agit ꝑꝑ fineꝫ. tūc ſic. oē agens ꝑꝑ finē vel cognoſcit
fineꝫ vel ab alio determinat̄ ad fineꝫ. ſꝫ primū agēs ñ pt
determinari ad fineꝫ ab aliquo. qꝛ illud determinās eſſet
priꝰ ⁊ nobiliꝰ eo. ergo ipm eſt formalr̄ itelligens. Cōfirma
tur. ⁊ eſt. q. idē qꝛ primū efficiens dirigit effectū ſuū ad fi-
nem. ergo vel nālr̄ dirigit nō cognoſcens vt ignis. vel
cognoſcendo finē. nō prio mō: qꝛ nō cognoſcens ñ dirigit
niſi vtute cognoſcentis. qꝛ ſapientis eſt alia ordiare. ex p.
huiꝰ. in ꝓlogo. ſꝫ primū efficiens i nulliꝰ vtute dirigit ſic
nec cāt. qꝛ alr̄ ñ eſſet primū ergo dirigit cognoſcens ⁊ itel
ligens formalr̄ ipꝫ fineꝫ. ¶ Scda ꝯcl'o ſit iſta. primū mo-
uens eſt formalr̄ volens. hāc oñdo ſic. primū mouēs agit
ꝑꝑ finē vt dcm̄ eſt. aut ergo finis mouet ipꝫ vt amatꝰ tm̄
nālr̄. aut vt amatꝰ actu volūtatis. non pōt dari primū. qꝛ
primū agens nō amat nālr̄ finē aliū a ſe ſicut graue dicit̄
appetere ſiue amare centrū nālr̄. ⁊ mā formā. qꝛ primum
agens eſſet iſto mō ad fineꝫ. qꝛ iclinatꝰ ad iſtū finem q eſſet
alius a ſe. qđ eſt impoſſibile qꝛ ſic eſſet ipfectꝰ carens aliq̄ ꝑ
fectiōe extra ſe. nec amat tm̄ nālr̄ finem q eſt ipe. qꝛ h̄ ni-
hil aliud eſt q̄ꝫ ipm eſſe ipm. nec h̄ videt̄ ſaluare rationeꝫ
cauſe in ipſo. ergo opꝫ dare primū. ſ. ꝙ finis mouet agēs
primum vt amatus actu volūtatis. ⁊ habet̄ propoſitum.
¶ Preterea aliqd cauſat̄ in rebꝰ ꝯtingenter. ergo pria cō
tingenter cāt. ergo volens formalr̄ cāt. añs eſt euidens ꝓ-
batio ꝯn̄tie pric. q̄libet cāt. ſcda cāt inquātū mouet̄ a pria
ergo ſi pria cā neceſſario mouet. q̄lꝫ alia neceſſario moue
tur. ⁊ q̄libet neceſſario cauſat. ſi igit̄ aliq̄ cā ſcda cōtingen
ter mouet. ſequit̄ ꝙ pria cā contingenter cauſat. qꝛ ſecūda
cā nō cauſat niſi in virtute prime. qꝛ inquātū mouetur ab
ipa. ꝓbatio ꝯn̄tie ſecūde. qꝛ nullū eſt principiū ꝯtingenter
opandi niſi volūtas. nec aliquid cōcomitans volūtatem.

quia quodlibet

in q̃lꝫ aliud agit neceſſitate nãe. ſi igiť pͥa cã ↄtigeť cãt ſeqť q volés. ¶ Tertia ↄclo ſit iſta volitio primi volétis reſpcũ ſui vt obi nõ ē aliud ab ei⁹ eẽntia. hãc oñdo ſic. cã litas finis eſt ſimplr͛ prima. ergo cãlitas primi finis ē ſim pliciter incãbilis. añs pꝫ p Aui. vj. meth. qui dicit q ſi de q̃libꝫ cã eẽt ſcia: illa q̃ eẽt de cã finali eẽt pˀ. ↄñia pꝫ. qꝛ ſi eẽt cãbilis ab aliquo nõ eẽt pͥa nec primi finis. eſt ergo penit⁹ incãbilis ſm q̃ʒcũqꝫ cãtioné in quolibet gñe cãe. tũc ſic. cãlitas primi finis ē mouere primũ efficiẽs ſic pri mũ amatũ. ſed idẽ eſt primũ finẽ mouere primũ efficiens vt amatũ ab ipſo qđ eſt primũ efficiẽs amare primũ finẽ qꝛ nihil aliud eſt obm amari a volũtate q̃ʒ volũtaté ama re obm. ergo primũ efficiẽs amare primũ finẽ ē penit⁹ in cãbile. ꝛ per ↄñs ex ſe neceſſe eẽ. ꝛ ita erit idẽ prime nãe. ¶ Cõfirmať qꝛ ſi primũ amare eſt aliud a nã primi. ſeqť q illud eſt cauſabile. ꝛ per ↄñs eſt effectibile. ergo ab ali quo per ſe efficiẽte amante finem. ꝛ ſic ante primum ama re eẽt aliud amare. quod ē impoſſibile. ¶ Ex hͦ infero cor relariũ. q volũtas primi eſt idẽ ſue nãe ꝛ eẽntie. pbõ h⁹. Tũ qꝛ volitio pſupponit volũtaté. qꝛ velle nõ ē niſi volũ tatis. ergo ſi volitio eſt incãbilis. multo magis voluntas cuius eſt iſta volitio ergo erit nece eẽ. ꝛ ita idem nãe pͥe. ergo magis ipſa volũtas que pintelligiť vt ꝓpinquior ip ſi nãe prime. ¶ Quarta ↄclo ſit iſta. itellectio primi volé tis reſpcũ ſui vt ſui obi nõ eſt aliud ab ei⁹ eẽntia. hãc oñ do ſic. volitio primi reſpcũ ſui eſt idẽ eẽntie ſue. ergo itel lectio. añs pꝫ ex 3ᵃ. ↄclõne. ↄñia pbať. qꝛ nihil amať niſi cognitũ. ergo intellectio primi intelligiť vt ꝓpiqꝛ illi nãe q̃ʒ volitio. ergo ſi amare ſe eſt ex ſe nece eẽ. ꝛ p ↄñs idem nãe prime ſeqť q itelligere ſe eſt nece eẽ ꝛ idẽ illi nãe. P. p rõnẽ phi i tertu. qꝛ ſi nõ. ergo primũ nõ ē optima ſuba ↄñs ē falſũ. g⁹. ꝛ añs. ↄñia pbať. qꝛ p itelligẽ ē venera bile ꝛ honorabile. ꝛ declarať ſic. qꝛ oĩs entis in actu pͥo vltia pfectio ē i actu 2ᵒ. quo ↄiungiť optia marie ſi ſit acti uũ ꝛ nõ tñ factiuũ. ſꝫ primũ moués ē nãe intellectuaľ. ꝛ p ↄñs actiuũ. ergo vltã ei⁹ pfectio ē i actu ſecũdo. ſi ergo ille act⁹ nõ ſit ei⁹ ſuba. ſeqť q ei⁹ ſuba nõ erit optia qꝛ ali quid aliud ē ſuũ optimũ. ¶ Alia rõ ē phi qꝛ ſi nõ. ergo la borioſa eẽt ↄtinuatio itellectiõis. h declarať ſic. qꝛ poten tia ſolũ receptia ē potẽtia ↄdictiõis. ad potẽtiã ãt ↄdictio nis ſeqtur labor ſm ipſ. ¶ Sꝫ iſta rõ nõ eſt demõſtratia ſed tñ ꝓbabilis. vt ipſemet. p. dicit. ꝛ dcm̃ eſt in exponen do lraꝫ. ¶ Ex hac 4ᵃ. ↄclõne ifero duplex correlariũ. qꝛ i tellect⁹ pͥe ē idẽ ſue eẽntie. qđ pbať ſic pri⁹ de volũtate. qꝛ pintelligiť vt ꝓpinqꝛ eẽntie q̃ʒ intellectio. qꝛ intellige re nõ eſt niſi ipſi⁹ itellect⁹. ſi ergo intellectio ē incãbilis ꝛ idẽ eẽntie primi: multo magis itellect⁹. ¶ Secũdũ ē q rõ intelligẽdi ſe eſt idẽ nãe prime. qđ pꝫ. qꝛ ſi ipſum intellige ē ex ſe nece eẽ ꝛ idẽ eẽntie primi. multo magis rõ itelligẽ di ſe. cũ pintelligať ex nã rei ipſi actui itelligendi vt itelle ctui ꝓpinquior. ¶ 5ᵃ. ↄclo ſit iſta. nullũ intelligere reſpcũ cuiuſcũqꝫ obi pt eẽ accñs eẽntie ſeu nãe prime. hãc oñdo ſic primũ moués ē primũ effectiuũ. ergo ex ſe hꝫ vñ poſſit cãre q̃ʒcũqꝫ cãbile circũſcripto oĩ alio a ſe. ſaltẽ vt pˀ. cã illius cãbilis. ſed circũſcripta intellectiõe illi⁹ nõ hꝫ vnde poſſit illud cãbile cãre. ergo intellectio cuiuſcũqꝫ alterius nõ eſt aliud a nã ſua. pbõ minoris qꝛ nihil põt cãre niſi ex amore finis velit illud aliqn nõ ageret ꝓpť finẽ. nec p ↄñs eẽt per ſe agẽs. ſed ipſi velle alicui⁹ ꝓpter finẽ pintel ligiť ipſum intelligere. ergo ſeqť q ante primũ ſignũ in quo intelligiť cãns ſiue volens pintelligiť neccio itelligẽs ꝛ p ↄñs circũſcripta itellectiõe nõ poſſꝫ illud cãbile cãre. ¶ P. oẽs intellectiões eiuſdẽ intellectus hñt ſileꝫ hitudi nẽ ad intellectum ſm idẽtitaté eẽntialé vel accñtalé. ſic pꝫ de oĩ intellectu creato ꝛ de ei⁹ intellectiõib⁹. cui⁹ rõ eſt. qꝛ videnť pfectiões eiuſdẽ gñis. ergo ſi vna eſt idẽ eẽntialr. ꝛ oẽs. ꝛ ſi vnũ eſt accñs. ꝛ oẽs. ſed aliq̃ intellectio nõ põt eẽ accidentalis in pͥo. vt illa q̃ eſt ſuiipſi⁹ ex 4ᵃ. ↄclõne. ergo nulla alia erit ſibi accñs. ¶ 6ᵃ. ↄclo ē iſta intellectus primi mouentis intelligit ſemp ꝛ neccio oĩa intelligibilia actu diſtincto ꝛ pri⁹ nãlr q̃ʒ illa ſint in ſe. h ↄclo ē direct̃ ad q̃õnẽ. pͥa ps. ſ. q intelligit q̃ʒcũqꝫ intelligibile: pro bať ſic. qꝛ hoc eſt pfectiõis in intellectu poſſe diſtincte ꝛ actu cognoſcere quodcũqꝫ intelligibile. h igitur attribuẽ dũ eſt intellectui primo. ſed intellectus primi nullã poteſt habere intellectionem niſi eadẽ ſibi. ex 5ᵃ. ↄclõne. ergo cu iuſlibet intelligibilis hꝫ intelligere ꝛ actuale diſtinctũ. ꝛ p ↄñs neceſſario cum illud ſit idem ſibi. ¶ Secũda pars. ſ. q pri⁹ naturaliter q̃ʒ illa ſint in ſe. probatur ſic. qꝛ qc quid eſt idem ſibi eſt neceſſe. ꝛ per ↄñs prius nãlr oĩ intel ligibili alio a ſe. cũ nullũ tale ſit neceſſe eẽ. ſed intelligere reſpectu cuiuſcunqꝫ eſt idem ſibi. igitur eſt prius natura liter q̃ʒ quodcũqꝫ aliud intelligibile ſit in ſe. ¶ Confirma tur tota ↄclo qꝛ artifex diſtincte cognoſcit oẽ agẽdũ añq̃ʒ fiat. alr͛ nõ perfecte operaretur. qꝛ cognitio eſt menſura iuxta quã opať. ſꝫ de⁹ ē pfectiſſim⁹ artifex oĩum aliorum a ſe. ergo oĩuꝫ producibilium a ſe hꝫ notitiã diſtinctam ꝛ actualem ꝛ priorem eis.

Ad primum in oppoſitum nego ↄñtiam. Ad probatio nem dicendũ q nullũ aliud a deo hꝫ rõ nẽꝫ motiui nec perficientis reſpcũ intellect⁹ diuini. ꝛ hoc modo intelligit phs q intellect⁹ primi nõ intelligit aliud a ſe. qꝛ tunc vileſceret. ꝛ tñ hoc non obſtante itelligit oĩa alia a ſe intelligendo eſſentiam ſuam in qua virtualiter ꝛ eminentiſſime continentur ꝛ intellectui diuino clariſſime ꝛ diſtinctiſſime preſentãtur vt tactũ eſt in exponẽdo lraꝫ. ¶ Ad ſecũdũ cõcedo maiorem ſic intelligẽdo q ſit aliqđ quod ſub ſubo ei⁹ adequato nec formaliter nec virtualiter continetur: ꝛ tunc minor eſt falſa: qꝛ nec in eẽntia diuina oẽ aliud a ſe ꝛ virtualr͛ ꝛ eminentiſſime cõtinetur. ¶ Ro tandũ. q intellectus primi entis preciſe intelligit ſeipſum vt obꝫ adequatum. ꝛ intelligẽdo ſe intelligit quodcunqꝫ aliud nobiliori eẽ modo q̃ʒ habeant eẽ in ſe. nam eẽntia diuina vꝛtualiter continet perfectionem ꝛ entitatem cuiuſ cũqꝫ rei. vnde ẽt res ſimpliciter loquendo nobilius eẽ ha bent in eẽntia diuina q̃ʒ in ſeipſis. ꝛ iõ perfectiſſime ꝛ di ſtinctiſſime preſentantur intellectui diuino in eſſentia vt in ſpeculo pfecto. ꝛ ideo ipſe res create lꝫ forte termi nent actum intellectus diuini: non tamen mouent ipſuꝫ ad intelligendum. qꝛ hoc argueret imperfectionem in ip ſo intellectu. qꝛ oẽ moués vt ſic: ē pri⁹ ꝛ digni⁹ ipo moto. ¶ Entia võ nolũt male diſponi: nec bonũ plura litas principantiũ. vn⁹ ergo princeps Q̃õ. v.

Queritur Utrum principatui ꝛ regno vniuerſi pſit tñ vn⁹ princeps q eſt de⁹ bñdictus. vř q nõ. ꝛ arguitur ſic. de⁹ eſt. ergo dij ſunt. ꝓbatio ↄñie. qꝛ ſingulare ꝛ plurale idem ſignificãt lꝫ differãt i mõ ſignificãdi. ꝛ icludũt ideꝫ ſignificatuꝫ ꝓportionaliter. ergo ſicut ſingulare icludit ſingularitaté. ita plurale pluralitaté. Si ergo eſſe conuenit deo ſingulariter: conuenit dijs plura liter. ¶ P. omne ens per participationem reduciť ad ali quod tale per eẽntiam. ſed indiuidua cuiuſcũqꝫ ſpẽi crea te ſunt entia per participationem: qꝛ alr͛ nõ eẽnt plura. er go reducũtur ad aliquid tale per eſſentiam. erit ergo ali quis hõ per eẽntiaꝫ ꝛ nõ per participationeꝫ ſed qcqđ eſt ens per eſſentiam ꝛ non per participationem eſt de⁹. ergo ſunt plures dij. ¶ P. q̃cũqꝫ ſunt meliora ſunt ponenda i vniuerſo. ſed plures deos eẽ eſt melius q̃ʒ paucos. quia plura bona ſunt meliora paucioribus bonis. ergo plu res dij ſunt ponendi in vniuerſo. ¶ Contra phs hic in lit tera ꝛ ſuperius vbi probat vnitatem prime cauſe ex vnita te primi mobilis.

Reſpõdeo in iſta q̃õne concl⁹ affirmatiua eſt certa ꝛ ſm fidẽ ꝛ ſm phiaꝫ. vñ ad probãdũ iſtaꝫ cõ cluſionem primo premittam multiplicem ſuppoſitioneꝫ. ſcdo ex illis ſuppõib⁹ deducã vnã ↄclõné. ¶ Q uãtũ ad primũ pͥa ſuppoſitio ē q de⁹ ē itellect⁹ infinit⁹ ꝛ infinitũ i telligibile. vt patere poteſt ex caplo pcedẽti. ¶ Scdo ſup

pono ꝙ deus eſt volūtas infinita ⁊ infinitū diligibile. h apparet. qꝛ ē formalr volēs ⁊ eſt īfinitū bonū. vt pꝫ ex p̄dictis in h. 12. ¶ Tertiū quod ſuppono eſt ꝙ deꝰ ē infinitū bonū. qꝛ īfinitū ens ⁊ perfectiſſimū. ¶ Quartū quod ſuppono ē ꝙ deꝰ ē īfinite pōe vt pꝫ ex. viij. phi. ⁊ ex h eodē. 12. ſupra. ¶ Quītū qd ſuppono ē ꝙ deꝰ ē nēce eē. h ↄſiſū fuit ⁊ ꝓbatū ſupra. ¶ Sextū qd ſuppono ē ꝙ deꝰ ē oipotēs: vt pꝫ ex ſcriptura ſacra. Iſte aūt ſex ſuppōnes ſūt q̄ſi vie ad ꝓbandū ↄclōnez qōnis vt patebit.

Quantum ad ſcdm ex pꝛīa via arguit̄ ſic. ſi ñ ē tm̄ vnꝰ deꝰ. da oppoſitū. ſint duo. ſint. a. ⁊. b. tunc arguit̄ ſic. duo ſunt dij. ergo itellectꝰ īfinitꝰ nō itelligit oē intelligibile q̄ꝫtū intelligibile eſt. ↄñs eſt falſu. gº ⁊ añs. falſitas ↄñtis pꝫ qꝛ intellectꝰ īfinitꝰ cognoſcit qdcūqꝫ perfectiſſime q̄ꝫtū in ſe itelligibile eſt. al's ñ ē itellectꝰ ꝑfectꝰ ⁊ infinitꝰ. ꝓbatio ↄñtie. ipm. a. intelligit. b. ergo ꝑ eſſentiā iſtiꝰ. b. vel non. ſi nō. ergo cū. b. ſit intelligibile ꝑ eſſentiā. ipꝫ a nō cognoſcit perfectiſſime ipm. b. q̄ꝫtū ē cognoſcile. nihil enim intelligibile per eſſentiam perfectiſſime cognoſcitur niſi cognoſcat̄ ꝑ eēntiaꝫ vel per aliqd ꝑfectiꝰ in quo ſua eſſentia includat̄ perfectiꝰ q̄ꝫ ipſa ſit in ſe. eēntia āt ipſiꝰ. b. ī nullo includit̄ ꝑfectiꝰ q̄ꝫ. b. alioqn nō erit deꝰ. ſi āt cognoſcit. b. ꝑ eēntiā ipſiꝰ. b. gº actꝰ itelligēdi ipſius. a. erit poſterioꝛ nālr eēntia ipſiꝰ. b. qꝛ actꝰ cognoſcēdi qui nō eſt idē obo ē poſterioꝛ obo. nō eni ē prioꝛ neqꝫ ſit̄ nā cū tali obo. qꝛ tūc poſſet actꝰ intelligi ſine obo ſicut econuerſo. ſequit̄ ergo ꝙ ipm. a. ñ eſt deꝰ. qꝛ cū ſuꝰ actus intelligēdi ſit idē ſimplr ipſi. a. ſi ille actꝰ ē poſterioꝛ. b. ⁊ ipſuꝫ. a. ē poſteriꝰ. ⁊ ꝑ ↄñs nō eſt deus. ¶ Dices ꝙ intelligit ipꝫ. b. ꝑ eēntiā ipſiꝰ. a. q̄ ſilis ē ipſi. b. aut ꝙ. a. intelligit ipꝫ. b. in rōne ſpēi cois ipſi. a. ⁊. b. Cōtra. qꝛ cognitio alicuiꝰ ſiue in ſingulari tm̄ ſiue in vniuerſali. nō eſt cognitio perfectiſſima. qꝛ nō eſt intuitiua ipſius rei in ſe. ⁊ ita. a nō cognoſceret. b. intuitiue nec perfectiſſime. neutra gº rñſio ſaluat ꝙ. a. itelligit perfectiſſime ipm. b. ⁊ hr̄ ꝓpoſitū. ¶ Pº. ex eadē via arguit̄ ſcdo ſic. duo ſunt dij. ergo vnius actꝰ intelligendi ſunt duo oba adequata. ↄñs ē falſū. ergo ⁊ añs. falſitas ↄñtis pꝫ. qꝛ tūc actꝰ adeq̄ret̄ alicui obo ſub aliq̄ rōne q̄ ſubſtracta nō minꝰ adequaret̄ qꝛ adhuc remaneret aliud obm adequatū. ꝓbatio ↄñtie. qꝛ. a. eſt obm adequatū ſuo intellectui cū ſit in infinitū intelligibile. ⁊. b. eſt obm adequatū eidē. ſi. a. poſſet ſimul intelligere ipſum. b. ipoſſibile eſt ergo ꝙ intelligat vnica intellectione ſimul. a. ⁊. b. perfecte. Dices ꝙ. a. hꝫ intellectiōes duas realr diſtinctas. ita ꝙ alia intellectiōe intelligit ſe. ⁊ alia intelligit ipſum. b. ¶ Cōtra. qꝛ tūc a nō eſt deꝰ. impoſſibile eſt enim dare in deo duas intellectiōes diſtinctas realiter. qꝛ h non ſtat cū ſumma ſimplicitate. ¶ Ex ſecūda via ar. ſic. duo ſunt dij. ergo volūtas infinita nō diligit oē diligibile q̄ꝫtū diligibile eſt. ↄñs eſt falſū. ergo ⁊ añs. falſitas ↄñtis pꝫ. qꝛ volūtas infinita eſt recta. ergo diligit qdlibet diligibile q̄ꝫtū diligibile eſt. ꝓbatio ↄñtie ſi. a. eſt vnꝰ ⁊. b. ē alius deus. ergo. b. eſt diligendū in infinitū cū ſit obm infinitū a volūtate potēte diligere infinitum qualis eſt voluntas ipſiꝰ. a. ſed h eſt impoſſibile. qꝛ a nālr plus diligit ſe q̄ꝫ. b. ꝓbatio huiꝰ. qꝛ vnūquodqꝫ nālr plus diligit eē ſuū q̄ꝫ eē alteriꝰ cuiꝰ nō eſt pars vel effectꝰ. rōne pꝛimi dr̄ ꝙ pars nālr plus diligit totum q̄ꝫ ſe ipſam. nā ꝓ ſalute ipſiꝰ totiꝰ cuius eſt pars: exponit ſe piculo. ratione ſecundi creatura plus debet etiam naturalr diligere deum q̄ꝫ ſeipſam. ſed. a. nihil eſt ipſius. b. nec ps nec effectꝰ. ergo plꝰ diligit ſe q̄ꝫ ipſum. b. ſed volūtas libꝫa q̄ñ eſt recta conformatur voluntati naturali. alioquin voluntas nālis nō eſſet ſemper recta. ergo ſi habet voluntatem liberam rectam plus diligit ſe actu elicito q̄ꝫ ipſū. b. ergo nō diligit. b. infinite. ⁊ per conſequēs nō q̄ꝫtū diligibile eſt. ¶ Pº. ex eadem via arguitur ſic. ſi duo ſint dij ſ. a. ⁊. b. aut. a. fruitur. b. aut vtitur. ſi vtitur: ergo voluntas inoꝛdinata qꝛ vtitur fruendo. ſi fruitur ergo a ē btūs tam in. b. vt in obo q̄ꝫ in a. ⁊ ita eſt beatus in duobꝰ obis quoꝝ neutꝝ ab alio depēdet. ſed h ↄñs eſt falſū ⁊ ipoſſibile. qꝛ nihil p̄t eē actu beatū i duobꝰ obis beatificis totalibꝰ. qꝛ vtroqꝫ eoꝝ deſtructo nihilominus ē beatū. gº in neutro beatificat̄. vr̄ ēt neceſſariū ꝙ totalr ↄetatū in vno obo adeq̄to nō poſſit totalr in alio obo ↄetari. ¶ Ex tertia via arguit̄ ſic. duo ſūt dij. ergo bonū īfinitū ñ p̄t ↄetare ꝑfecte volūtatē nr̄aꝫ. ↄñs eſt falſū qꝛ h eſt ↄ̄ rōnē boni īfiniti ꝙ nō ſit ↄetatiuū cuiuſcūqꝫ volūtatis. ꝓbō ↄñtie qꝛ volūtas oꝛdinata p̄t appetere maiꝰ bonū. ſed plā bona īfinita ſi ſint poſſibilia plꝰ īcludūt bonitatē q̄ꝫ vnū infinitū. ergo volūtas poſſet oꝛdinate plꝰ amare plā bōa īfinita q̄ꝫ vnū bonū infinitū ⁊ ꝑ ↄñs vnū bonū īfinitū nō poſſet eā ↄetare. ¶ Ex 4ª. via arguit̄ ſic. duo ſūt dij. gº eiuſdē effectus ſunt due cāe totales in eodē oꝛdine cāe. ↄñs ē falſū ergo ⁊ añs. falſitas ↄñtis ꝓbat̄. qꝛ tūc aliqd poſſet eſſe ſemꝑ cā alicuiꝰ a quo nō ſemꝑ depēderet. nihil. n. eēntialiter depēdet ab aliq̄ q̄ nō exiſtēte nihilominꝰ erit. ſi ergo c. hꝫ duas totales cās. ſ. a. ⁊. b. in eodē gñe ⁊ oꝛdie. tūc deſtruncto. a. nihilominꝰ erit ipſum. c. ab ipſo. b. ⁊ ſilr dſtructo. b. ipſum. c. erit ab ipō. a. ex quo vtrūqꝫ pōit̄ cā totalis eiꝰ. ꝓbō ↄñtie. qꝛ pō infinita ē totalis cā reſpcū cuiuſcūqꝫ effectꝰ. ſi gº. a. ⁊. b. ſunt dij qlibet eſt pōe īfinite. ⁊ ꝑ ↄñs cā total' cuiuſcūqꝫ effectꝰ. ⁊ ꝑ ↄñs erūt due pꝛie cāe totales in eodē oꝛdie cāe. ¶ Ex. 5ª. via ar. ſic. duo ſūt dij. gº ꝑ neceſſitatē ſūt infiniti numero. ↄñs ē euidēt̄ falſū. gº ⁊ añs. ↄña ꝓbat̄. qꝛ ſpēs mltiplicabiles ſiue plĩficabiles in īdiuiduis non determināt̄ ex ſe ad certū nūeꝝ īdiuiduorū. ſꝫ q̄ꝫtū ē ex ſe nō repugnat ſibi eē ī īfinitiſ īdiuiduis ſic pꝫ de ſpē hūana ⁊ de alijs oībꝰ coꝛruptibiliū ſpēbꝰ. gº ſi rō ipſiꝰ deitatiſ ſit plĩficabilis ī indiuiduis nō determinat ſe ad certū terminū. ſed q̄ꝫtū eſt ex ſe ↄpatit̄ ſecū īfinitatē. ſed ſi pñt eē īfinita nēce eē ꝑ nēcitatē ſūt īfinita. al's ñ eēnt nēce eē: ſed poſſibilia eē. ergo erūt īfiniti dij q̄ꝝ qlꝫ ē nēce eē. ¶ Pº. ex eadē via ar. ſic. ſi ſint plēs dij. ⁊ ꝑ ↄñs plā neceſſe eē: oꝫ ꝙ aliqbꝰ ꝑfectiōibꝰ realibꝰ diſtiguāt̄. ſint. a. ⁊ b. tūc ſic. aut illi duo dij diſtincti ꝑ. a. ⁊. b. ſūt formalr neceſſe eē ꝑ. a. ⁊. b. aut nō. ſi ñ. ergo. a. ⁊. b. nō ſunt formalr rōnes eſſendi nēcio. ergo ꝑ ↄñs. nec deꝰ includēs. a. ē neceſſe eē. ꝓbatio. qꝛ includit aliq̄ꝫ entitateꝫ q̄ formaliter: nō ē entitas neceſſaria eēndi: nec neceſſaria ex ſe. ſ. ipſuꝫ a. ſimiliter eſt de deo includente. b. ¶ Si vō illi duo dij diſtincti ſunt formaliter neceſſe eſſe per. a. ⁊. b. ⁊ vltra h vtrūqꝫ eſt neceſſe eſſe per illud in quo ↄuenit vnū cū alio. quia ex quo ambo ſunt dij in aliquo conueniunt ⁊ in aliquo differunt. ergo vterqꝫ deus hꝫ in ſe duas rōnes quarum vterqꝫ eſt neceſſe eſſe. ſed hoc eſt impoſſibile qꝛ neutra iſtaꝝ includit alterā. ergo vtraqꝫ circūſcripta: deus ille eēt neceſſe eē per reliquā. ⁊ ſic aliquid eēt formaliter neceſſe eē per aliq̄ꝫ rōnem qua circūſcripta nihilominꝰ eēt neceſſe eē. quod eſt impoſſibile. ¶ Ex 6ª. via ar. ſic oipotens eſt qui ſuo velle poteſt quodcūqꝫ poſſibile facere eſſe vel non eē. ita ꝙ ſuo velle poteſt producere oē poſſibile. ⁊ ſuo velle poteſt impedire omne poſſibile vel deſtruere oē poſſibile ſi iam habet eſſe ſm ſniam Rich. ſecūdo de tri. cap. vltimo. tūc ſic. duo ſunt dij. ergo nullꝰ iſtoꝝ eſt oipotens. ↄñs eſt euidenter falſum. probatio ↄñtie. qꝛ. a. poteſt ſuo velle ꝓducere oia i eē ex q̄ pōit̄ oipotēs: ſꝫ nō ē nēce ꝙ. b. velit oia illa eē q̄ velit. a. qꝛ volūtas ipſiꝰ. b. ↄtigēter ſe hꝫ ad illa: ſic volūtas ipſiꝰ a. ex quo deꝰ ē. ergo. b. p̄t nolle illa eē: ⁊ ꝑ ↄñs nullū iſtoꝝ erit. ergo ſi duo ſūt oipotentes vterqꝫ faceret aliū nulli potētē ꝓhibēdo. ſ. ꝑ ſuuꝫ velle ↄeqd aliꝰ vellet eē. ¶ Dices ꝙ ābo ↄcoꝛdant in voluntate ſua. ſꝫ nō de neceſſitate. ſed q̄ſi fecerūt pactū vt ↄeqd velit vnꝰ velit aliꝰ. Sꝫ ↄtra. Tuꝫ pꝛio qꝛ illud pactuꝫ nō ē neceſſariū. ergo per ↄñs p̄t ſe alr hr̄e. vt. ſ. diſrūpat̄ pactū. ⁊ tūc idē qd pꝛiꝰ. Tū ſcdo qꝛ eſto adhuc ſeqtur ꝙ neuter eoꝝ eēt oipotēs. nā ſi a. ē oipotēs p̄t ꝓducere ſuo velle oē poſſibile. ⁊. b. ſilr. qd eſt impoſſibile. nā īpoſſibile eſt duas cās totales eē eiuſdeꝫ effectꝰ. vt pꝛeoſ̄ſum eſt. ergo ſeq̄t̄ ꝙ. b. nō ē oipotēs. ⁊ ſic ad queſtionem.

Ad pꝛimū

Ad primum in oppſito nego cõſequentiam. ad pbationem dicendũ ꝙ in grãmatica numerus nõ eſt talis modus ſignificandi quales ſunt alij modi grammaticales. naꝫ alij dicunt preciſe modũ concipiendi abſqꝫ aliquo reali correſpondente tali modo concipiendi. ſed numerus ꝟe includit rem ſubſtratam. vnde ſequitur hoĩes ſunt. ergo realiter plures homines ſunt. ergo plura animalia rationabilia ſunt. ſed non ſeqꝰ. deꝰ eſt generis maſculini. ergo deus realiter eſt maſculinus. qꝛ ad maſculinitatem ſufficit aliquid in re quo ille modꝰ poſſit accipi. puta actiuitas. dico ergo plurale ſm ꝙ includit illa duo includit rõnem quaſi in ſe falſam. ⁊ dico ꝙ illud ſolum ex parte ſubiecti quod dicitur dij: includit contradictionem. vt probatum eſt per plures rõnes: ⁊ iõ modus concipiendi repugnat ei quod concipitur ſub modo. cum ergo probatur conſequentia. quia ideꝫ ſignificat plurale ⁊ ſingulare: ⁊ idem includit. dico ꝙ nõ eſt ſimile. qꝛ ſingulare includit conceptum: ⁊ modum concipiendi ſine repugnantia: ⁊ ideo ſingulare includit quaſi in ſe rõnem veram prout includit conceptum ⁊ modum concipiendi. plurale autem prout includit illa duo: includit quaſi in ſe rõnem falſam. cuius partes repugnant ⁊ ideo non ſequitur ꝙ plurale ſit veruꝫ de plurali ſicut ſingulare de ſingulari. qꝛ de ſubiecto cuiꝰ rõ de ſe eſt falſa nihil ꝟe põt predicari. iſta enim eſt falſa. homo irrõnalis inſenſibilis currunt: ⁊ ſic de alijs ſimilibus. ¶ Ad ſecũdum dicẽduꝫ cũ dicitur ꝙ oẽ ens per participationem reducitur ⁊c. dicendũ ꝙ illa ꝓpoſitio maior nõ eſt prima. ſed reducitꝰ ad iſtam. oẽ ens imperfectum reducitur ad perfectũ. ſꝫ qꝛ oẽ ens per participationem eſt imperfectũ. ⁊ tñ illud ens eſt perfectũ quod eſt ens per eſſentiaꝫ. iõ ſequitur illa maior ꝙ oẽ ens per participationem ⁊c. illa aũt propoſitio. oẽ imperfectũ reducitur ad perfectum. ſic intelligenda eſt. naꝫ aliquid eſt imperfectum dupliciter. vno mõ ſm perfectionem ſimpliciter que. ſ. non neceſſario hꝫ imperfectionem annexam. qꝛ nõ includit in ſe limitationem: vt h̃ bonũ: ⁊ h̃ vnũ: h̃ ens: h̃ ſapiens. ⁊ ſimilia. alio modo eſt aliqd imperfectum non ſm perfectionem ſimpliciter. ſed ſm perfectionem que. ſ. de ratione ſui includit limitationem vt hic homo. hic bos. hic aſinus ⁊c. ⁊ ideo neceſſario habet annexam imperfectionem. imperfectum primo modo reducitur ad perfectum eiuſdem rationis. puta ad bonum: ad vnũ: ad ens. ad ſapiens: que importãt perfectionem ſimpliciter. ⁊ iſta poteſt dici reductio vniuoca. ſꝫ imperfectum ſecundo modo non reducitur ad perfectum per eſſentiam eiuſdem rationis. puta ad rationem ſpecificam. qꝛ ipſa aliquid includit imperfectionis qꝛ limitationẽ. ⁊ ideo ſm illam non poteſt eſſe aliquid perfectum ſimpliciter ꝓpter limitationem. ſed reducitur ad perfectũ primũ quod eſt perfectum ſimpliciter: equiuoce tñ ⁊ eminenter includens illam perfectioneꝫ. ⁊ iſta ponitꝰ reductio equiuoca bonum ergo imperfectum reducitꝰ ad bonum perfectum. ſed h̃ homo qui eſt imperfectus: ⁊ ſilr̃ h̃ bos non reducuntur ad hominem vel bouem ſimpliciter perfectum. ſed ad ſummum ens ⁊ ſummũ bonum quod eſt deus qui illam perfectionem virtualiter includit. non ergo eſt dare hominem nec boueꝫ per eſſentiaꝫ qui dij poſſunt appellari. ¶ Ad tertium quando dicitur ꝙ quecũqꝫ ſunt meliora ſunt ponenda in vniuerſo. dico ꝙ veruꝫ eſt ſi illa poſitio ſit poſſibilis ⁊ non incompoſſibilis. ſed eſſe plures deos eſt incompoſſibile ⁊ includens repugnantiaꝫ vt oſtenſum eſt multipliciter. ⁊ ideo non eſt melius eẽ plures deos. quod enim non eſt melius niſi ex poſitione incõpoſſibilium nõ eſt melius. immo nec bonum ſimpliciter. ſicut illud quod non eſt niſi ex poſitione impoſſibili ⁊ repugnantiam includente nõ eſt omnino. ſed impoſſibile ẽ ipſum eſſe vel poni in eẽ. Bene ergo concludit phs quia non eſt bonum in vniuerſo pluralitas principatuum. vnꝰ ergo eſt princeps totius vniuerſi qui eſt Deus benedictꝰ viuens ⁊ regnans ſuper vniuerſaꝫ creaturaꝫ a ſeculo vſqꝫ in ſeculum. Amen.

¶ Finiunt queſtiones ſubtiliſſime ſuper. xij. libris meth. Ariſt. excellentiſſimi artium ⁊ ſacre theologie doctoris Antonij Andree ordinis minorum. accuratiſſime emendate per doctiſſimum ſacre theologie bachalarium formatum fratrem Lucam de Subereto eiuſdem ordinis: ⁊ prouincie Thuſcie. Impreſſe Venetijs arte ac impenſis Gregorij ⁊ Joannis fratrum de Gregorijs de Forliuio Anno ſalutifere incarnationis domini. 1495. die. 15. Octobris.

¶ Regiſtrum huius operis.

a b c d e f g h

Omnes ſunt terni: preter i qui eſt duernus.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Biblioteca de Catalunya

Reg. 501.883

Sig. Inc. 53-fol

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001959090